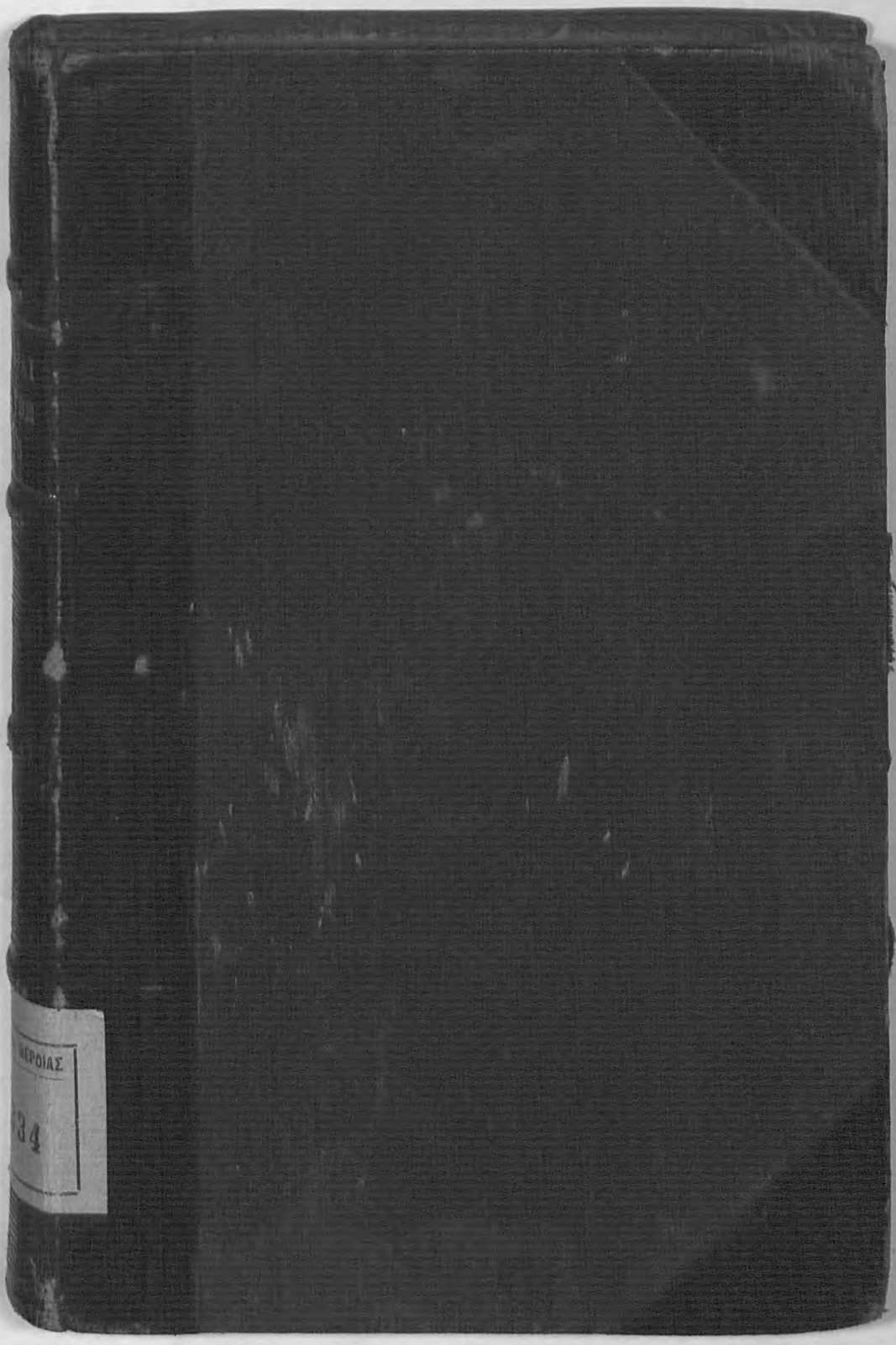

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

31334

GRVER-00637

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

ΔΙΑ ΤΟΝ ΛΑΟΝ.

"Η

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΙΝΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ

ΣΑΦΩΣ ΕΚΤΕΘΕΙΜΕΝΑ

ΥΠΟ

ΟΥΙΛΛΙΕΛΜΟΥ Σ. ΠΛΩΜΕΡ (Θ. Δ.

Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ

ΥΠΟ

Μ. Δ. ΚΑΛΟΠΟΘΑΚΗ (Ι. Δ.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ «ΛΑΚΩΝΙΑΣ.»

1879.

Νο 6

Θρ 6 3133

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δ Ω Ρ Ε Α
ΝΙΚ. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
1977

0,90
θρ16κ

Άριθμ. εἰσαγ. 31334
Ἔτος 1978

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΑΦΙΕΡΩΣΙΣ.

ΤΩι

ΑΙΔΕΣΙΜΩ

ΓΕΩΡΓΙΩι Α. ΛΕΥΜΠΟΡΝ

ΑΔΕΛΦΙΚΗΣ ΑΓΑΠΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟΝ

ΤΗΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΝ ΤΑΥΤΗΝ ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ

Ὁ μεταφραστὴς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέρο

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Σελ.

Κεφ. Α'. Περὶ Θεολογίας..... 7
» Β'. Περὶ λόγου καὶ Ἀποκαλύψεως..... 13
» Γ'. Ἡ θεία ἀλήθεια ἐξαίρετος καί τοι μυστηριώδης. 19
» Δ'. Βραχεῖαι ἐξηγήσεις ὅρων τινῶν..... 25
» Ε'. Περὶ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ 32
» ΣΤ'. Ὀνομασίαι καὶ τίτλοι τοῦ Θεοῦ..... 39
» Ζ', Περὶ τῶν ἰδιοτήτων τοῦ Θεοῦ 45
» Η'. » » » ἐξακολούθησις.. 52
» Θ'. » » » » .. 59
» Ι'. Περὶ Τριάδος 66
» ΙΑ'. Περὶ Δημιουργίας..... 72
» ΙΒ'. Περὶ Προνοίας..... 78
» ΙΓ'. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἁμαρτωλοῦ 84
» ΙΔ'. Περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς σωτηρίας τοῦ ἁμαρτωλοῦ. 90
» ΙΕ'. Ὁ Χριστὸς θεάνθρωπος 97
» ΙΣΤ'. Περὶ τοῦ Χριστοῦ ὡς Μεσίτου 102
» ΙΖ'. Περὶ τοῦ Χριστοῦ ὡς Προφήτου, Ἱερέως καὶ Βασιλέως 108
» ΙΗ'. Περὶ τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ ἐν τοῖς ἀξιώμασιν αὐτοῦ.....114
» ΙΘ'. Οἱ ἄνθρωποι πρέπει ν' ἀποδεχθῶσι τὸν Χριστὸν καὶ πιστεύσωσιν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον....120
» Κ'. Περὶ Μετανοίας 127
» ΚΑ'. Περὶ μεταβολῆς τῆς καρδίας 134
» ΚΒ'. Περὶ δικαιώσεως.....141
» ΚΓ'. Περὶ ἁγιασμοῦ 147
» ΚΔ'. Περὶ Προσευχῆς.....153
» ΚΕ'. Περὶ τοῦ θείου Νόμου (Α'. Πλάξ).....161
» ΚΣΤ'. » » » » (Β'. »).....168
» ΚΖ'. Περὶ ὁμολογίας πίστεως.....125
» ΚΗ'. Περὶ τῆς τηρήσεως τῆς Πίστεως.....182

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Σελ.
» ΗΘ'. Περὶ θανάτου.....189
» Λ'. Περὶ ἀναστάσεως.....196
» ΔΑ'. Περὶ Κρίσεως.....202
» ΛΒ'. Περὶ Οὐρανοῦ.....208
» ΛΓ'. Περὶ κολάσεως.....215
Συμπέρασμα.....220

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Ἡ παντελὴς ἔλλειψις συγγράμματος συστηματικῆς θεολογίας ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ, μὲ παρεκίνησε πρό τινων ἐτῶν ἵνα ἐπιχειρήσω τὴν μετάφρασιν ἐγχειριδίου τινὸς θεολογίας, γενικὴν ἀπολαύοντος ὑπόληψιν ἔντε τῇ Ἀμερικῇ καὶ τῇ Εὐρώπῃ διά τε τὸ εὐμέθοδον, περιεκτικὸν καὶ ὀρθόδοξον αὐτοῦ,—τοῦ ὑπὸ τοῦ Δόκτορος A. A. Hodge συγγραφέντος καὶ δημοσιευθέντος ὑπὸ τὸν τίτλον «Outlines of Theology.»

Δυστυχῶς ὅμως ἕνεκα ἐλλείψεως μέσων καὶ ἵνα καταστήσω αὐτὸ εὐωνότερον, ἠναγκάσθην νὰ δημοσιεύω αὐτὸ κατὰ τεμάχια καθ' ἑβδομάδα διὰ τοῦ Ἀστέρος τῆς Ἀνατολῆς, καὶ κατόπιν εἰς φυλλάδια ἐξ ἓξ τυπογραφικῶν φύλλων ἕκαστον συγκείμενον· ἀλλ' ὁ τρόπος οὗτος τῆς δημοσιεύσεως συγγράμματος ὀγκώδους, καὶ ἀνεπαρκὴς εἶναι καὶ πολλὰ ἔτη καὶ μεγάλην ὑπομονὴν παρά τε τοῦ μεταφραστοῦ καὶ τῶν ἀναγνωστῶν αὐτοῦ ἀπαιτεῖ. Ὅθεν πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ κενοῦ τούτου ἀπεφάσισα μεταφράσας νὰ δημοσιεύσω τὴν ἀνὰ χεῖρας ἐπίτομον δημώδη θεολογίαν τοῦ Δόκτορος Πλῶμερ, ἥτις πρὸς τοῖς ἄλλοις κέκτηται καὶ τοῦ εἰδικοῦ τούτου πλεονεκτήματος, ὅτι τὰ ἐν αὐτῇ ζητήματα διεξάγονται ὑπὸ τοῦ εὐπαιδεύτου συγγραφέως οὕτω σαφῶς καὶ εὐκρινῶς, ὥστε δύνανται νὰ γείνωσι καταληπτὰ καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ λαοῦ· ὅθεν δικαίως ὠνομάσθη ΑΛΗΘΕΙΑΙ ΔΙΑ ΤΟΝ ΛΑΟΝ.

Ὁ Δόκτωρ Πλῶμερ εἶναι εἷς τῶν διασήμων θεολόγων, ἱεροκηρύκων καὶ συγγραφέων ἐν Ἀμερικῇ· ἀνὴρ ἁπλοϊκὸς καὶ γλυκὺς τὸ ἦθος, ταπεινὸς δὲ καὶ εὐσεβὴς χριστιανός, ἀγαπώμενος καὶ τιμώμενος ὑπὸ πάντων.

Διὰ δὲ τῆς ἀφιλοκερδοῦς συνδρομῆς, ἣν παρέσχε πρὸς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δημοσίευσιν τοῦ πονήματος αὐτοῦ τούτου ἀποδεικνύει καὶ τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας χριστιανικὴν αὐτοῦ μέριμναν καὶ ἀγάπην· εἴμεθα δὲ βέβαιοι, ὅτι πολλοὶ τῶν ἀναγνωσόντων τὸ σύγγραμμα τοῦτο θὰ ἔχωσιν αἰτίαν νὰ δοξάζωσι τὸν Θεὸν καὶ νὰ εὐγνωμονῶσιν αὐτὸν διὰ τὸ φῶς, ὅπερ ἡ σαφὴς καὶ καθαρὰ ἔκθεσις τῶν διαφόρων θεολογικῶν ζητημάτων θέλει ἐπιχύσει εἰς τοὺς νόας αὐτῶν.

Φέροντες εἰς τὸ μέσον τοῦ ἑλληνικοῦ δημοσίου τὴν μετάφρασιν ταύτην εὐχόμεθα ἀπὸ μέσης καρδίας, ἵνα ὁδηγήσῃ πολλοὺς ἐκ τῶν κλυδωνιζομένων ὑπὸ τῆς ἀπιστίας εἰς τὸν ἀσφαλῆ λιμένα τῆς εὐαγγελικῆς πίστεως.

Ὁ μεταφραστὴς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΑΛΗΘΕΙΑΙ ΔΙΑ ΤΟΝ ΛΑΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ Θεολογίας.

1. Ἡ λέξις θεολογία σημαίνει πραγματείαν περὶ Θεοῦ, ἀλλὰ δὲν ἀπαντᾶται ἐν ταῖς Γραφαῖς. Ἐν αὐταῖς ἔχομεν «τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ,» «καλὴν διδασκαλίαν,» «ὑγιᾶ διδασκαλίαν,» «τύπον διδαχῆς,» «Διδασκαλίαν Θεοῦ,» «διδασκαλίαν Χριστοῦ,» «τύπον ὑγιῶν λόγων» «τὰς Γραφὰς,» καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Θεολογία εἶναι ἡ περὶ τῶν θείων πραγμάτων ἐπιςήμη, πραγματεύεται δὲ περὶ τῆς ὑπάρξεως καὶ τῶν ἰδιοτήτων τοῦ Θεοῦ, τῶν πρὸς ἡμᾶς σχέσεων, σκοπῶν καὶ ὑποσχέσεων, τῆς περὶ ἡμῶν βουλῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ ὀρθοῦ καὶ καταλλήλου τρόπου τοῦ ν' ἀρέσωμεν εἰς αὐτόν.

2. Αἱ μόναι πηγαὶ, ἐξ ὧν δυνάμεθα νὰ ἀρυσθῶμεν τὰς θεολογικὰς ἡμῶν γνώσεις, εἶναι αἱ ἀνοιχθεῖσαι εἰς ἡμᾶς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ· αὗται δὲ εἶναι δύο· τὸ βιβλίον τῆς Φύσεως καὶ τὸ βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως. Τὸ βιβλίον τῆς φύσεως συνίσταται ἐξ ὅλων τῶν ἔργων τοῦ Θεοῦ· πᾶν δ' ὅ,τι μανθάνομεν ἐξ αὐτοῦ καλεῖται Φυσικὴ θεολογία. Ἐν τῇ σπουδῇ τῶν ποιημάτων τοῦ Θεοῦ μεταχειριζόμεθα τὸ λογικὸν ἡμῶν καὶ πᾶσαν ἀληθῆ ἐπιςήμην, ἐρευνῶντες δι' αὐτῶν πᾶν ὅ,τι δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν. Ἡ Φυσικὴ Θεολογία εἶναι τὸ θεμέλιον πάσης ἀληθοῦς θρησκείας. Ὁ Δαβὶδ λέγει, «οἱ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

οὐρανοὶ διηγοῦνται τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ στερέωμα ἀναγγέλλει τὴν αἴνεσιν αὐτοῦ. . . .» (Ψαλ. ιθ'. 1-4.)

Ὁ Παῦλος λέγει «. . . . Ὅτι δύναται νὰ γνωρισθῇ περὶ Θεοῦ εἶναι φανερὸν ἐν αὐτοῖς· διότι ὁ Θεὸς ἐφανέρωσε τοῦτο πρὸς αὐτούς.» (Ρωμ. ά. 19. 20.) προσέτι ὁ ψαλμῳδὸς, «Μεγάλα τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου, ἐξηκριβωμένα ὑπὸ πάντων τῶν ἡδυνομένων εἰς αὐτά.» (Ψαλ. ριά. 2.) καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη τῆς Γραφῆς εὑρίσκομεν πολλὰ περί τε τῆς δημιουργίας καὶ τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ.

3. Τὸ ἕτερον βιβλίον, ἐξ οὗ μανθάνομεν θεολογίαν, εἶναι ἡ Βίβλος. Αὕτη εἶναι αὐτὸς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. (Α'. Θεσσ. β'. 12. 13.) Εἶναι ὁ λόγος τοῦ ζῶντος Θεοῦ, ὅστις διαμένει εἰς τὸν αἰῶνα (Α'. Πετρ. ά. 13.) Ἐν αὐτῇ δὲ ὁ Θεὸς κάμνει ἑαυτὸν γνωστὸν εἰς ἡμᾶς κατὰ τρόπον νέον καὶ εἰδικὸν πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν. Παρέχει ἐν ἐκτάσει πολλὰ μαθήματα τῆς φυσικῆς θεολογίας καὶ ἐξηγεῖ εἰς ἡμᾶς λίαν καθαρῶς πολλὰ, τὰ ὁποῖα ἡ φύσις ἐδίδασκεν ἡμᾶς ἀμυδρῶς πως. Ἀλλ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον καθιστᾷ αὐτὴν ἔνδοξον εἶναι, ὅτι διδάσκει τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας πρὸς τοὺς ἁμαρτωλούς. Ἡ οὕτω πως ἀποκτωμένη γνῶσις καλεῖται Ἀποκεκαλυμμένη Θεολογία, πρὸς ἀντιδιαστολὴν ἀπὸ τῆς Φυσικῆς καλουμένης.

4. Ἡ περὶ Θεοῦ γνῶσις, ἡ ὑπὸ τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν δικαίων πνευμάτων τῶν τετελειωμένων κατεχομένη, εἶναι πολὺ διάφορος κατὰ βαθμὸν ἐκείνης, ἧς κάτοχοι εἶναι ἔτι καὶ αὐτοὶ οἱ ἀγαθοὶ καὶ ἱκανοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς· διότι ἐνταῦθα πάντες ὑπόκεινται εἰς ἀπάτην καὶ πάντες ἁμαρτάνουσιν. Οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι πάντη ἐλεύθερος ἠπατημένης

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τινὸς ἰδέας, ἢ ἀγνοίας, ἀμαυρωνούσης τὴν γνῶσιν αὐτοῦ. Τοῦτο δὲν πρέπει μὲν νὰ μᾶς καθιστᾷ ῥαθυμωτέρους, ἢ νὰ μᾶς ἀποθαρρύνῃ, ἀλλ' ὅμως εἶναι λόγος ἰσχυρὸς, δι' ὃν πρέπει νὰ ἤμεθα ταπεινόφρονες, προσεκτικοὶ καὶ εὐπειθεῖς, καὶ νὰ προσευχώμεθα διὰ φῶς καὶ θείαν ὁδηγίαν. Ἐν οὐρανῷ ὅμως τὸ πρᾶγμα εἶναι ὅλως διάφορον· ἐκεῖ πάντοτε βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ (Ματθ. ιή. 10)· δι' οὐδὲν ἐλπίζουσι, διότι εἶναι κάτοχοι παντὸς ἀγαθοῦ (Ῥωμ. ή. 24). «Τώρα βλέπομεν διὰ κατόπτρου αἰνιγματωδῶς, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἤδη γνωρίζω κατὰ μέρος, τότε δὲ θέλω γνωρίσει καθὼς καὶ ἐγνωρίσθην.» (Α'. Κορινθ. ιγ'. 12.) Γνῶσις ἄμικτος ἀπάτης ἀνήκει μόνον εἰς τὴν οὐρανίαν κατάστασιν. Ἀλλ' ὅμως μέγα μέρος τῆς γνώσεως, τὴν ὁποίαν οἱ κάτοικοι τοῦ οὐρανοῦ ἔχουσιν, ἀναφέρεται εἰς αὐτὰ ταῦτα τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα οἱ ἐνάρετοι ἄνθρωποι μανθάνουσιν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον. Οἱ ὄντες ἐν οὐρανῷ γνωρίζουσιν ἐ ν τ ε λ ῶ ς ὅ,τι ἡμεῖς γνωρίζομεν μόνον ἐν μέρει.

5. Ἡ φυσικὴ θεολογία παρέχει ἱκανὴν περὶ Θεοῦ γνῶσιν, ὥστε νὰ καθιστᾷ ἡμᾶς ἐνόχους, διότι δὲν ἀγαπῶμεν καὶ δὲν ὑπακούομεν αὐτόν Κατακρίνει, ἀλλὰ δὲν σώζει ἡμᾶς. Ἀφίνει ἡμᾶς ἀναπολογήτους, ἀλλὰ καὶ χωρὶς ἐλπίδος. (Ῥωμ. ά. 20.) Πληροφορεῖ μὲν ἡμᾶς καθαρῶς καὶ σαφῶς, ὅτι ἐν ἡμῖν ὑπάρχει τι κακὸν, ἀλλὰ δὲν λέγει πῶς τοῦτο δύναται νὰ διορθωθῇ. Ἡ φυσικὴ συνείδησις πείθει περὶ ἁμαρτίας, ἡ δὲ ἀνθρωπίνη ἀθλιότης δεικνύει, ὅτι ἡμεῖς δυσηρεστήσαμεν τὸν Θεόν. Ἀλλ' οὐδαμοῦ ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ Θεοῦ ἀναγινώσκομεν περὶ ἐλέους πρὸς τοὺς ἀπολωλότας, ἢ περὶ συγχωρήσεως πρὸς τοὺς ἐνόχους. «Ὅταν οἱ ἐθνικοὶ, οἱ μὴ ἔχοντες νό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μον, πράττωσιν ἐκ φύσεως τὰ τοῦ νόμου, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες, εἶναι νόμος εἰς ἑαυτούς· οἵτινες δεικνύουσι τὸ ἔργον τοῦ νόμου γεγραμμένον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, ἔχοντες συμμαρτυροῦσαν τὴν συνείδησιν αὐτῶν, καὶ τοὺς λογισμοὺς κατηγοροῦντας, ἢ καὶ ἀπολογουμένους μεταξὺ ἀλλήλων.» (Ῥωμ. β'. 14. 15.) «Ὁ Θεὸς οὐδέποτε ἀφίνει ἑαυτὸν ἀμαρτύρητον, ἀγαθοποιῶν, δίδων εἰς ἡμᾶς οὐρανόθεν βροχὰς καὶ καιροὺς καρποφόρους, γεμίζων τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν.» (Πραξ. ιδ'. 17.) Οἱ ἄνθρωποι ὤφειλον νὰ γνωρίζωσι, καὶ, ἐὰν αἱ καρδίαι των δὲν ἦσαν τετυφλωμέναι, θὰ ἐγνώριζον, ὅτι ὁ Θεὸς ἔκτισε τὸν κόσμον τοῦτον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ ὅτι αὐτὸς εἶναι Κύριος τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἐκζητῶσιν αὐτὸν, διότι ἐν αὐτῷ ζῶσι καὶ κινοῦνται καὶ εἶναι. (Πράξ. ιξ'. 24—28.)

6. Ἡ ἀποκεκαλυμμένη θεολογία λαμβάνει ὡς δεδομένας καὶ ἐπικυροῖ πάσας τὰς ἀληθείας, τὰς διδασκομένας ὑπὸ τῶν ἔργων τοῦ Θεοῦ. Τὸ βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως οὐδέποτε ἀντιλέγει εἰς τὸ βιβλίον τῆς Φύσεως. Ὁ λαλῶν πρὸς ἡμᾶς διὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ εἶναι τῷ ὄντι ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας, ὡς καὶ ὁ λαλῶν πρὸς ἡμᾶς ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ. Ἔτι καὶ αὐτοῦ τοῦ Βαλαὰμ ἡ θεολογία παραδέχετο, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν δύναται νὰ ψευσθῇ (Ἀριθμ. κγ'. 19.) Ἡ θεία εἰλικρίνεια διακηρύττεται εἰς πάντας τοὺς κόσμους καὶ ὑπὸ παντὸς, ὅπερ πράττει ὁ Θεός! Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος οὐδέποτε ἡμάρτανεν, ἡ φύσις θὰ τὸν ἐδίδασκεν ἱκανῶς, ὥστε νὰ ἦναι λάτρης εὐπρόσδεκτος. Ἀλλ' ἤδη, ὅτε ἀπώλεσε τὴν εὔνοιαν καὶ κοινωνίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ δὲν γνωρίζει ποῦ νὰ στρέψῃ, ἔχει χρείαν ὁδηγοῦ ἐξ οὐρανοῦ, — νέον μάθημα περί τε τῆς ὕλης καὶ τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τρόπου τοῦ δουλεύειν τὸν Θεόν· διότι τὸ ἁπλοῦν φῶς τῆς φύσεως οὐδὲν ὠφελεῖ πρὸς σωτηρίαν. Οἱ σοφώτατοι ἐκ τῶν Ἐθνικῶν ἐκήρυξαν τὴν ἀνάγκην μεγάλου τινὸς διδασκάλου φέροντος νέον φῶς ἐξ οὐρανοῦ.

7. Ἡ ἀνάγκη αὕτη ἀναπληροῦται ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ, τῶν προφητῶν καὶ τῶν Ἀποστόλων αὐτοῦ. Αὐτὸς ἔλεγεν, «Οἱ λόγοι οἱ ἐμοὶ δὲν εἶναι ἐμοί, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με.» (Ἰων. ζ'. 16.) Οἱ προφῆται ἐκινοῦντο εἰς τὸ συγγράφειν ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Χριστοῦ (Α'. Πέτρου ά. 11. 12.) Καὶ τῷ ὄντι πάντες οἱ συγγραφεῖς τῆς Γραφῆς ὡμίλησαν ὅπως ἐκινήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (Β'. Πετρ. ά. 21—Β'. Τιμοθ. γ'. 16). Ἐν τῇ Γραφῇ εὑρίσκονται τὰ κάλλιστα μαθήματα τῆς οὐρανίας σοφίας. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι λίαν ἁπλοῦς· ἀλλ' ὁ ἀνθρώπινος νοῦς εἶναι πολὺ ἀδύνατος καὶ λυπηρῶς ἐσκοτισμένος, ὥστε ὁ φυσικὸς ἄνθρωπος δὲν δέχεται τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ· διότι εἶναι μωρία εἰς αὐτὸν, καὶ δὲν δύναται νὰ γνωρίσῃ αὐτά· διότι πνευματικῶς ἀνακρίνονται.» (Α'. Κορινθ. ϛ'. 14.) Ἀλλ' ὅμως «ὁ νόμος τοῦ Κυρίου εἶναι ἄμωμος, ἐπιστρέφων ψυχήν· ἡ μαρτυρία τοῦ Κυρίου πιστὴ, σοφίζουσα τὸν ἁπλοῦν.» (Ψαλμ. ιθ'. 7.) Ἡ Γραφὴ ἐδόθη ἵνα ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ (ὁ ὑπηρέτης τοῦ Χριστοῦ) ᾖ τέλειος, ἐντελῶς κατηρτισμένος εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν. (Β'. Τιμοθ. γ'. 17.) Ἐάν τις θέλῃ νὰ ἦναι καλὸς ὑπηρέτης τοῦ Χριστοῦ, ὁ τοιοῦτος «πρέπει νὰ ἦναι προσκεκολλημένος εἰς τὸν πιστὸν λόγον τῆς διδασκαλίας, διὰ νὰ ἦναι δυνατὸς καὶ νὰ προτρέπῃ διὰ τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας, καὶ νὰ ἐξελέγχῃ τοὺς ἀντιλέγοντας.» (Τιτ. ά. 9.) Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐντελῶς ἄπταιστος. Ἡ ἐξουσία του εἶναι τελεία.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

Οὐδεμία ἔλλειψις ἀνεκαλύφθη ποτὲ ἐν αὐτῷ. Ἐπαναφέρει δὲ τὴν ψυχὴν ὀπίσω πρὸς τὸν Θεόν.

8. Ὁ σκοπὸς πάντων, ὅσα ἐγένοντο καὶ ἐλέχθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἡ ἰδία ἑαυτοῦ δόξα· «ὁ Κύριος ἔκαμε τὰ πάντα δι' ἑαυτὸν, ἔτι καὶ τὸν ἀσεβῆ διὰ τὴν ἡμέραν τὴν κακήν.» (Παροιμ. ις'. 4.) «Ἄξιος εἶσαι, Κύριε, νὰ λάβῃς τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν· διότι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ὑπάρχουσι καὶ ἐκτίσθησαν.» (Ἀποκ. δ'. 11.) Ἀλλὰ τὸ κατ' ἐξοχὴν ἔξοχον τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ εἶναι τοῦτο, ὅτι εἶναι κατάλληλος, ὅπως ὁδηγῇ τοὺς ἀνθρώπους πρὸς σωτηρίαν. Ταῦτα ἐγράφησαν «Σεῖς ὅμως εἶσθε γένος ἐκλεκτὸν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς, τὸν ὁποῖον ἀπέκτησεν ὁ Θεὸς, διὰ νὰ ἐξαγγείλητε τὰς ἀρετὰς ἐκείνου, ὅστις σᾶς ἐκάλεσεν ἐκ τοῦ σκότους εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς.» (Α'. Πετρ. β'. 9.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ Λόγου καὶ Ἀποκαλύψεως

1. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἠδύνατο νὰ συλλογίζεται, δὲν θὰ ἦτο καλλίτερος τοῦ κτήνους. Ὅταν δὲν θέλῃ νὰ συλλογίζεται, δὲν εἶναι καλλίτερος τοῦ μωροῦ. Ὁ δοὺς εἰς ἡμᾶς ψυχὰς, ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς καὶ λογικόν· εἴμεθα ἐπομένως ἀξιοκατάκριτοι, ὅταν δὲν θέλωμεν νὰ μεταχειριζώμεθα ὀρθῶς πάσας τὰς δυνάμεις τοῦ νοὸς ἡμῶν. Ὅσῳ δὲ ἰσχυρότεραι εἶναι αἱ διανοητικαὶ ἡμῶν δυνάμεις, τόσῳ καλλίτεραι, ὅταν διευθύνωνται εἴτε τίθενται εἰς ἐνέργειαν πρὸς σκοπόν τινα καλόν. «Ὁ βοῦς γνωρίζει τὸν κύριον αὐτοῦ, καὶ ὁ ὄνος τὴν φάτνην αὐτοῦ· ἂς γνωρίζωμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς τὸν Θεὸν, ὅστις διαφυλάττει καὶ τρέφει ἡμᾶς πάντοτε. Τὰ κτήνη ἔχουσιν ἔνστικτα — οἱ ἄνθρωποι λογικόν· ἂς συλλογίζωνται λοιπὸν συχνὰ, σπουδαίως καὶ φρονίμως.

2. Δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν βαθεῖαν συναίσθησιν τῶν ἀναγκῶν ἡμῶν, ἀλλὰ δὲν εἴμεθα καὶ κατάλληλοι νὰ εἴπωμεν εἰς τὸν Θεὸν εἰς τί πρέπει νὰ μᾶς διδάξῃ· οὐδὲ δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν περὶ ἀληθειῶν, περὶ τῶν ὁποίων ο ὐ δ ε μ ί α ν ο ὐ δ α μ ῶ ς ἔχομεν γνῶσιν. Ἀλλὰ διὰ τῆς ὀρθῆς τοῦ λογικοῦ ἡμῶν χρήσεως δυνάμεθα νὰ μάθωμεν ἂν ὁ Θεὸς ἀληθῶς ὁμιλῇ πρὸς ἡμᾶς ἐν τῇ Γραφῇ. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον δυνάμεθα διὰ τῆς εὐλογίας αὐτοῦ νὰ μάθωμεν τί ἐννοεῖ ὁ λόγος αὐτοῦ. Ἀλλ' ὅμως οἱ ἄνθρωποι δὲν σώζονται διὰ τῆς δεξιότητος ἢ λογικῆς αὐτῶν. Τινὲς ἀγαπῶσι νὰ θέτωσι τὸ λογικὸν εἰς τὴν θέσιν τοῦ Παντοδυνάμου καὶ νὰ προσκυνῶσιν αὐτό. Λαλοῦσι λό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γους μεγάλης ματαιοφροσύνης. Λέγουσιν, ὅτι ἔχουσι καλλιτέραν περὶ Θεοῦ ἰδέαν, ἢ ὥστε νὰ πιστεύωσιν, ὅτι θέλει πράξει τοιαῦτα καὶ τοιαῦτα, ἐνῷ αὐτὸς ῥητῶς λέγει, ὅτι θέλει πράξει αὐτὰ, καὶ ἐνῷ πράττει αὐτὰ καθ' ἑκάστην· ὁ δὲ λόγος τούτου εἶναι, ὅτι ὁ ἀνθρώπινος νοῦς εἶναι λίαν ἀσθενὴς καὶ ὑποκείμενος εἰς μυρίας προκαταλήψεις. Ὁ θέλων νὰ εὕρῃ τὴν ἀλήθειαν πρέπει ν' ἀγαπᾷ αὐτήν. Εἰλικρίνεια εἶναι πάντοτε ἀναγκαία. Ὁ δὲ θέλων νὰ εὕρῃ τὴν ἀλήθειαν ὀφείλει νὰ ἐρευνᾷ δι' αὐτὴν, ὅπως ἤθελεν ἐρευνήσει διὰ θησαυρὸν κεκρυμμένον.

3. Τὸ λογικὸν δὲν δύναται νὰ πιστεύῃ εἰς ἀτοπίαν. Οὐδεμία ἀντίφασις εἶναι ἀλήθεια. Οἱ ἄνθρωποι πολλάκις λέγουσιν, ὅτι πιστεύουσι πράγματα ἄτοπα, ἀλλ' εἶναι ἠπατημένοι εἰς τοῦτο. Οὐδὲν ψεῦδος εἶναι ἐκ τῆς ἀληθείας· δὲν ἔχει οὔτε τὴν φύσιν, οὔτε τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῆς. Πρᾶγμά τι δύναται νὰ ἦναι λίαν παράξενον καὶ ὅμως νὰ ἦναι ἀληθές. «Τὸ θαυμάζειν εἶναι ἰσοδύναμον μὲ τὸ γινώσκειν ἐν μέρει.» Ὁ Θεὸς οὐδέποτε θαυμάζει, διότι ἡ γνῶσις αὐτοῦ εἶναι ἀπειροτελεία.

4. Ἐπί τινα καιρὸν οἱ ἄνθρωποι ἐζήτουν νὰ γνωρίσωσι τὸν Θεὸν διὰ μόνου τοῦ λογικοῦ, ἀλλ' οἰκτρῶς καὶ ἐντελῶς ἀπέτυχον. Ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ὁ κόσμος προσεπάθησε νὰ γνωρίσῃ τὸν Θεὸν διὰ τῆς σοφίας, ἀλλὰ δὲν τὸ κατόρθωσεν. (Α'. Κορινθ. ά. 21.) Ὅσῳ περισσότερον οἱ ἄνθρωποι ἐστεροῦντο θείας διδασκαλίας, τόσῳ παχυλωτέρα ὑπῆρχεν ἡ ἄγνοια αὐτῶν· ἐπομένως ἡ ἀνάγκη ἀποκαλύψεως κατέστη ἀπαραιτήτως ἀναγκαία. Ἐν χώραις, ὅπου δὲν ὑπῆρχεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὅσῳ μᾶλλον ἐκαλλιεργοῦντο αἱ τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι, τοσούτῳ μᾶλ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λον ἐπολλαπλασιάζοντο οἱ ψευδεῖς θεοί. Οἱ Κινέζοι γνωρίζουσι πολλὰς χρησίμους καὶ ὡραίας τέχνας καὶ ἔχουσιν εὐρεῖαν φιλολογίαν, ἀλλ' ὅμως ἔχουσιν ἑκατομμύρια θεῶν. Ὅσῳ μᾶλλον ἡ ἀρχαία Ῥώμη ἐξέτεινε τὰς κατακτήσεις αὐτῆς, τοσούτῳ πλείονας θεοὺς προσεκύνει ἐν τῷ Πανθέῳ. Οἱ Ἀθηναῖοι προσεκίνουν πάντας τοὺς ὁποίους ἐγνώριζον θεούς, ἵνα δὲ ὦσι βέβαιοι, ὅτι δὲν παρέλειψάν τινα, ἵδρυσαν βωμὸν καὶ «τῷ ἀγνώστῳ θεῷ.» (Πράξ. ιζ'. 23.) Τὸ λογικὸν, εἰς ἑαυτὸ ἀφεθὲν, θέλει προβαίνει ψηλαφοῦν πρὸς τὴν κρίσιν διὰ παχυλοῦ σκότους.

5. Διατί τάχα νὰ θεωρῆται ἀπίστευτον, ὅτι ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον ἠδύνατο καὶ νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς αὐτόν; Οἱ ἐθνικοὶ λέγουσιν εἰς ἡμᾶς, ὅτι οἱ θεοὶ αὐτῶν εἶναι περιβεβλημένοι τὸν μανδύαν τῆς ἀξιοπρεπείας αὐτῶν καὶ δὲν ἀναμιγνύονται εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ὑποθέσεις. Ἀλλ' ὁ ἀληθὴς Θεὸς, ἐνῷ εἶναι ἐν οὐρανῷ, εἶναι συνάμα καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

Εἰς τὸν ἐπιθυμοῦντα νὰ διδαχθῇ, τὸ βιβλίον τῆς φύσεως εἶναι διηνεκῶς ἀνοικτὸν, ἀποκαλύπτον τὰ μυστήρια αὐτοῦ. Διατί δ' ὁ τὰ πάντα γινώσκων νὰ μὴ δύναται νὰ εἴπῃ εἰς ἡμᾶς διὰ λόγων περὶ ἑαυτοῦ καὶ τῆς ὀρθῆς ὁδοῦ τοῦ νὰ εὐαρεστῶμεν αὐτῷ; Ὁ Θεὸς γινώσκει τὰ πάντα· διατί λοιπὸν νὰ μὴ λέγῃ εἰς ἡμᾶς περὶ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἀφορῶσιν εἴς τε τὴν τιμὴν αὐτοῦ καὶ τὴν εὐημερίαν ἡμῶν; Ὁ φυτεύσας τὸ οὖς δὲν θέλει ἀκούσει; «Ὅμως ἀπέβαλες, καὶ κατῄσχυνας ἡμᾶς, καὶ δὲν ἐξέρχεσαι πλέον μετὰ τῶν στρατευμάτων ἡμῶν. Ἔκαμες ἡμᾶς νὰ στρέψωμεν εἰς τὰ ὀπίσω ἔμπροσθεν τοῦ ἐχθροῦ· καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς διαρπάζουσι τὰ ἡμέτερα εἰς ἑ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αυτούς.» (Ψαλ. 44. 9. 10) Είναι μεγάλη διαστροφὴ ν' ἀρνῆταί τις, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν δύναται νὰ γνωστοποιήσῃ τὰ διανοήματα αὐτοῦ, ἐὰν θελήσῃ νὰ πράξῃ τοῦτο. Ὁ γνωρίζων τὰ πάντα δύναται νὰ διδάξῃ ἡμᾶς πᾶν ὅ,τι εἶναι σπουδαῖον δι' ἡμᾶς νὰ γνωρίζωμεν.

6. Ἀποκάλυψις μὴ συνοδευομένη ὑπὸ ἱκανῶν ἐνδείξεων θεοπνευστίας, πρὸς οὐδὲν εἶναι χρήσιμος. Ἐὰν δὲ πρὸς τούτοις εἶναι ἐχθρὰ τῆς ἀληθείας, δικαιοσύνης, τιμῆς, ἀβροφροσύνης ἢ εὐσεβείας, δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος ν' ἀποφανθῶμεν, ὅτι δὲν εἶναι ἐκ Θεοῦ. Ἐὰν περιέχῃ ψεῦδος, ἢ ἀντιφάσεις — ἐὰν στηρίζηται ἐπὶ τῇ διαβεβαιώσει ἀνθρώπου τινός, λέγοντος, ὅτι ὁ Θεὸς ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν — ἐὰν δὲν συνοδεύηται ὑπό τινος ἐπιρροῆς ἐπὶ τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν καὶ τὴν συνείδησιν — ἐὰν αἱ διδασκαλίαι της ἦναι ἀνάξιαι ἀγαθῶν ἀνδρῶν — ἐὰν δὲν συνοδεύηται ὑπὸ σημείων ἢ θαυμάτων, οἷα μόνος ὁ Θεὸς δύναται νὰ δώσῃ — ἐὰν σκοπὸς αὐτῆς δὲν ἦναι ὁ ἁγιασμὸς — ἐὰν οἱ κατ' ἐξοχὴν ζῶντες κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὰ παραγγέλματα αὐτῆς ἦναι πονηροὶ καὶ κακοὶ ἄνθρωποι, ἐν βραχυλογίᾳ, ἐὰν προάγῃ ἀσέβειαν καὶ κακεντρέχειαν, δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρῶμεν αὐτὴν ὡς δοθεῖσαν παρὰ Θεοῦ ἀγαθοῦ. Οὕτως, ἐὰν οἱ μαρτυροῦντες περὶ τῆς ζωῆς, τοῦ χαρακτῆρος, τῶν διδασκαλιῶν καὶ τῶν θαυμάτων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἦσαν φιλάργυροι, φιλόδοξοι, ἢ φιλήδονοι, καὶ ἐὰν διὰ τῶν διηγήσεων αὐτῶν ἐπετύγχανον τῶν σκοπῶν αὐτῶν τούτων, δὲν ἠδυνάμεθα νὰ δώσωμεν πίστιν εἰς τὰ ὑπ' αὐτῶν λεγόμενα. Ἀλλ' οὐδεὶς αὐτῶν ἐθησαύρισε πλούτη· ἀντὶ δὲ ἡδονῆς ἔτυχον βασάνων, καὶ ἀντὶ ἐπευφημιῶν καὶ δόξης, ἐθεωροῦντο ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ὡς περικαθάρματα τῆς γῆς. Ἐλογί-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ζοντο ὡς πρόβατα διὰ σφαγὴν ὅλην τὴν ἡμέραν· πάντοτε δὲ παρεδίδοντο εἰς θάνατον, καὶ ὅμως οὐδέποτε ἐξέκλιναν ἀπὸ τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, ἀλλὰ διηνεκῶς καὶ εὐσταθῶς ἐπεβεβαίουν τὴν ἀλήθειαν τῶν ὅσα ἔλεγον. Ἡ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς ἡμᾶς δοθεῖσα ἀποκάλυψις συνοδεύεται ὑπὸ παντὸς εἴδους προσφόρου ἀποδείξεως.

7. Ὅταν διερχώμεθα τὴν Γραφὴν εὑρίσκομεν τὰς διηγήσεις αὐτῆς ἁπλᾶς, σεμνοπρεπεῖς, λογικάς· τὰς διδασκαλίας αὐτῆς διερευνητικὰς καὶ ταπεινωτικὰς τῆς ἀνθρωπίνης ὑπερηφανείας· τὰ παραγγέλματα αὐτῆς καθαρά, δίκαια καὶ περιεκτικά· τὰς ὑποσχέσεις αὐτῆς σαφεῖς καὶ καταλληλοτάτας πρὸς παρηγορίαν τῆς καρδίας τῶν ἀγαθῶν· τὰς ἀπειλάς αὐτῆς φοβερὰς καὶ προσφόρους πρὸς περιστολὴν τῶν πονηρῶν ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτῶν· ἐν βραχυλογίᾳ οὐδὲν λέγει βλαπτικὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἢ ἀνάξιον τοῦ Θεοῦ· ἀπ' ἐναντίας ἐνθαρρύνει τοὺς ἀγαθοὺς εἰς τὴν ἀγαθὴν αὐτῶν πορείαν, ὁ δὲ Θεὸς δι' αὐτῆς τιμᾶται περισσότερον ἢ δι' ὅλων τῶν ἄλλων βιβλίων, τὰ ὁποῖα ἐγράφησάν ποτε. Παρετηρήθη δὲ ὅτι μόνοι οἱ ἀκραδάντως πιστεύοντες εἰς τὴν Γραφὴν ἱλαρῶς ὑποτάσσουσι τὰ πάντα εἰς τὸν Θεόν.

8. Ἡ Γραφὴ ἐξασκεῖ ἐπιρροὴν ἐπὶ τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν καὶ συνείδησιν. Ναί, τοιαύτη εἶναι ἡ δύναμις αὐτῆς, ὥστε, ὅταν δύω τῶν διασήμων καὶ εὐφυῶν ἀπίστων τῶν παρελθόντων χρόνων ἀπεφάσισαν νὰ τὴν διέλθωσιν, ἵνα εὕρωσι σφάλματα ἐν αὐτῇ, ἀμφότεροι μετεβλήθησαν καὶ ἔγραψαν ὑπὲρ αὐτῆς. Οἱ λόγοι της εἶναι πνεῦμα καὶ ζωή. Ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ μετεποίησε τρεῖς χιλιάδας ἐκ τῶν φονέων τοῦ Χριστοῦ εἰς ἀληθεῖς προσκυνητὰς αὐ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ· ἔτι δὲ καὶ τώρα ἀναγεννᾷ, καθαρίζει καὶ παρηγορεῖ τὰς καρδίας πάντων τῶν ἀληθῶς πιστευόντων εἰς αὐτήν.

9. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ὡρίσθη διὰ πάντας. Ἔτι καὶ αὐτοὶ οἱ ἄπιστοι, οἵτινες καίτοι γνωρίζοντες ἀποβάλλουσιν αὐτὴν, θὰ κριθῶσι δι' αὐτῆς. Οὕτως εἶπεν ὁ Χριστὸς, ὁ μέλλων νὰ κρίνῃ τὸν κόσμον· «Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ, καὶ μὴ δεχόμενος τοὺς λόγους μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος, τὸν ὁποῖον ἐλάλησα, ἐκεῖνος θέλει κρίνει αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.» (Ἰωάν. 12. 48). Διὰ τῆς ἐρεύνης τῶν Γραφῶν ὁ Δαβὶδ ἐγένετο σοφώτερος τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ· εἶχε περισσοτέραν νόησιν παρὰ πάντας τοὺς διδασκάλους αὐτοῦ, καὶ ἐννόει περισσότερον πάντων τῶν ἀρχαίων. (Ψαλ. ριθ'. 98—100). «Ὁ ἔχων ὦτα ἵνα ἀκούῃ, ἂς ἀκούῃ,» πᾶν ὅ,τι λέγει ὁ Θεός. Ὁ ἔχων ὀφθαλμοὺς ἵνα ἀναγινώσκῃ, ἂς ἀναγινώσκῃ πάντα τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὰ πλήθη, ἐξ ὧν τινες ἦσαν ἐχθροὶ καὶ ἐναντίοι, ὁ Ἰησοῦς εἶπέ ποτε, «Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφὰς, διότι ἐν αὐταῖς νομίζετε, ὅτι ἔχετε ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐκεῖναι εἶναι αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ.» (Ἰωάν. ε. 39). Εἶναι λυπηρὰ ἀπάτη εἰς οἱανδήποτε ἐκκλησίαν τὸ κωλύειν ἢ ἀποθαρρύνειν τὴν ἀνάγνωσιν καὶ σπουδὴν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Οἱ πράττοντες οὕτως ἀφαιροῦσι τὸ κλειδίον τῆς γνώσεως. (Λουκ. ιά. 52). Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι λύχνος εἰς τοὺς πόδας καὶ φῶς εἰς τὰς τρίβους ἡμῶν. (Ψαλμ. ριθ'. 105).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Ἡ θεία ἀλήθεια εἶναι ἐξαίρετος καὶ τοι πολλάκις μυστηριώδης.

1. Ἡ ἀλήθεια ἐν αὐτῇ τῇ φύσει αὐτῆς εἶναι ἐ ξ α ί ρ ε τ ο ς· αἱ δὲ θρησκευτικαὶ ἀλήθειαι εἶναι κ α τ' ἐ ξ ο χ ή ν ἐ ξ α ί ρ ε τ ο ι. Ὅπως ὁ νοῦς εἶναι ἀνώτερος τῆς ὕλης, ἡ αἰωνιότης διαρκεστέρα τοῦ χρόνου, ὁ οὐρανὸς καλλίτερος τῆς γῆς, ὁ Θεὸς μεγαλείτερος τῶν ἔργων του, οὕτως αἱ θρησκευτικαὶ ἀλήθειαι ὑπερέχουσι πασῶν τῶν ἄλλων ἀληθειῶν. Ὁ φόβος καὶ ἡ γνῶσις τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς σοφίας. Ὁ ἔχων αὐτὰς ἔχει φῶς καὶ νόησιν. «Ἡ θεολογία εἶναι ὁ λιμὴν καὶ τὸ Σάββατον πασῶν τῶν σκέψεων τοῦ ἀνθρώπου.» Τὰ ἀντικείμενα, περὶ τῶν ὁποίων πραγματεύεται, ὑπερέχουσι πάντων τῶν ἄλλων κατὰ τὴν ἀξίαν καὶ τὴν πρακτικὴν χρησιμότητα. Ἀνοίγει εἰς ἡμᾶς τὴν ἔνδοξον πηγὴν πάσης ὑπάρξεως καὶ πάσης μακαριότητος. Λέγει εἰς ἡμᾶς πόθεν προῆλθον πάντα τὰ πλάσματα. Δίδει εἰς ἡμᾶς τὴν ἀληθῆ θεωρίαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Διδάσκει τὸν ἄνθρωπον ὀρθὰς ἰδέας περὶ ἑαυτοῦ καὶ τῆς κυβερνήσεως, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ζῇ. Λύει τὸ περὶ τῆς ἀτελευτήτου ζωῆς ζήτημα πέρα τῶν ὁρίων τοῦ χρόνου. Αἱ ἀλήθειαι αὐτῆς χαροποιοῦσι πάντας τοὺς ἀγαθοὺς πάσης χώρας καὶ παντὸς αἰῶνος. Χαροποιεῖ καὶ ὁδηγεῖ τοὺς ταλαιπώρους πλάνητας ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ κόσμου τούτου. Καθαρίζει τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων. Κατὰ τὴν δύναμιν, τὸ μεγαλεῖον, τὸ παρήγορον, τὴν καθαρότητα οὐδὲν δύναται νὰ πα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ραθληθῇ πρὸς τὰ μαθήματα αὐτῆς. Ταπεινοῦσι χωρὶς νὰ ἐξευτελίζωσι, καὶ ἀνυψοῦσι χωρὶς νὰ ἐπαίρωσι. Δημιουργοῦσι μετριοφροσύνην ἄνευ δειλίας καὶ ἐγκαρδιώνουσιν ἄνευ αὐθαδείας. Ἐμπνέουσι συναμα σωτηρίους φόβους καὶ ζωοποιούσας ἐλπίδας. Παρέχουσι χαρὰν ἄνευ κουφωνίας καὶ θλίβουσι μὲν θλῖψιν θείαν, ἀλλὰ πολλαπλασιάζουσι τὰς πηγὰς τῆς εὐδαιμονίας. Πρὸς ἅπαντας τούτους τοὺς σκοποὺς αἱ Γραφαὶ περιέχουσιν ἐν ἑαυταῖς τὸ ἁρμόζον.

2. Εἰς τοὺς ἐκζητοῦντας τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης καρδίας, αὐτὸς ᾠκάμνει τὰς ἀληθείας αὐτοῦ ἀποτελεσματικὰς δι' εἰδικῆς θείας ἐπιρροῆς, ὥστε καὶ αὐτὴ ἡ ἐν ἁμαρτίαις νεκρὰ οὖσα καρδία ζωογωνεῖται ὑπὸ τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀληθείας ἐν ταῖς χερσὶν τοῦ μεγάλου Ἁγιαστοῦ. « Τὸ πρῶτον κτίσμα τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ δημιουργίᾳ ἦτο τὸ φῶς, τὸ δὲ Σαββατικὸν αὐτοῦ ἔργον ἔκτοτε εἶναι ὁ διὰ τοῦ Πνεύματος φωτισμός. Τούτου ἕνεκα ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ ζητῶμεν αὐτὸν παρὰ Θεοῦ διὰ προσευχῆς. Συχνὰ δ' ὁ Δαβὶδ ἔκραζε, «Δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.» «Ἄνοιξον, Κύριε, τοὺς ὀφθαλμούς μου, ἵνα βλέπω τὰ θαυμάσια τὰ ἐκ τοῦ Νόμου σου.» «Δίδαξόν με δικαιοσύνην καὶ γνῶσιν.» Ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ ἤμεθα ἕτοιμοι νὰ ὑποφέρωμεν θλῖψιν, ἂν δι' αὐτῆς δυνάμεθα νὰ φωτισθῶμεν εἰς τὴν θείαν ἀλήθειαν. Ὁ ψαλμῳδὸς ἔλεγεν, «Εἶναι καλόν δι' ἐμέ, ὅτι ἐθλίβην, ἵνα μάθω τὰς κρίσεις σου.» (Ψαλμ. ριθ'. 71). Τὸ εἰδικὸν ὑπούργημα τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ εἶναι νὰ δδηγῇ τὴν ψυχὴν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς. Πᾶσα ἡ νόησις, τὴν ὁποίαν ἔχομεν ἔρχεται ἐξ αὐτοῦ. (Ἰὼβ. λβ'. 8). Ἄνθρωπός τις δύναται

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νὰ ἔχῃ ἡλιακὸν ὡρολόγιον, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ εἴπῃ τὴν ὥραν τῆς ἡμέρας, ἂν μὴ ὁ ἥλιος λάμπῃ ἐπ' αὐτό. Οὕτω δύναται μὲν νὰ ἔχῃ τις καὶ τὸ μακάριον Εὐαγγέλιον, ἀλλ' ἂν μὴ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ λάμπῃ ἐπ' αὐτό, αὐτὸς δὲν θέλει ἀποκτήσει τὸ φῶς τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ.

3. Ἐὰν ἡ σπουδὴ τῶν θείων πραγμάτων δὲν ἦναι εὐλογία εἴς τινα, τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι εἶναι «σαρκικὸς, μὴ ἔχων τὸ Πνεῦμα.» Εἶναι τυφλὸς καὶ δὲν δύναται νὰ ἴδῃ μακρόθεν, καὶ ὅμως ἀγερωχότερος ἢ ὥστε νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν θείαν διδασκαλίαν. Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι δὲν πιστεύωσιν εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἥτις ἔρχεται ἐνώπιον αὐτῶν μετὰ τῆς δεούσης ἰσχύος, πρέπει νὰ ἐξακολουθῶσιν ἀγνοοῦντες τὰς μεγίστας ἀληθείας. Καὶ ἐὰν οἱ ἄνθρωποι δὲν θέλωσι νὰ πράξωσιν ὅ,τι γνωρίζουσι, θέλουσι κάμνει βραδείας προόδους περὶ τὴν μάθησιν τῶν ὅσα ἀγνοοῦσιν. Ὁ Δαβὶδ ἔμαθε πολλὰ, διότι ἠδύνετο ἐν τοῖς διατάγμασι τοῦ Θεοῦ. (Ψαλμ. ριθ'. 47). Ἡ ὑπόσχεσις εἶναι, «Ἐὰν δέ τις ἀπὸ σᾶς εἶναι ἐλλειπὴς σοφίας, ἂς ζητῇ παρὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ δίδοντος εἰς πάντας πλουσίως, καὶ μὴ ὀνειδίζοντος, καὶ θέλει δοθῇ εἰς αὐτόν.» (Ἰακώβ. α. 5.) Πνεῦμα ἀνυπότακτον ἐντελῶς ἐναντιοῦται εἰς τὴν καλὴν πρόοδον πρὸς γνῶσιν. Ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν, «Ἐάν τις θέλῃ νὰ κάμῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ, θέλει γνωρίσει περὶ τῆς διδαχῆς, ἂν ἦναι ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἢ ἂν ἐγὼ λαλῶ ἀπ' ἐμαυτοῦ.» (Ἰωάν. ζ'. 17.) ὅπερ εἶναι ἀληθέστατον.

4. Ἀλλ' ὅμως πολλαὶ ἀλήθειαι ἔχουσι μυστηριώδεις ὄψεις. Αὐτὸς ὁ Θεὸς εἶναι τὸ μέγιστον τῶν μυστηρίων ἐν τῷ σύμπαντι. Τὸ Εὐαγγέλιον αὐτοῦ εἶναι μυστήριον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀγάπης καὶ χάριτος καὶ σοφίας. Δυνάμεθα νὰ πιστεύωμεν μυστήριον — πρᾶγμα δηλ., τὸ ὁποῖον δὲν ἐννοοῦμεν ἐντελῶς — τὸ ὁποῖον εἶναι ἀνώτερον τῶν διανοητικῶν ἡμῶν δυνάμεων, ἢ τὸ ὁποῖον οὐδέποτε θὰ ἠδυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν, ἐὰν ὁ Θεὸς δὲν τὸ ἀπεκάλυπτεν εἰς ἡμᾶς. Ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ πιστεύωμεν ἄτοπα πράγματα. τὸ δὲ σύμβολον τῆς πίστεως τοῦ μὴ πιστεύοντος ἄλλο τι εἰμὴ ὅ,τι ἐντελῶς ἐννοεῖ, θὰ ἦναι τῇ ἀληθείᾳ πολὺ βραχύ!

Ἄτοπα πράγματα δὲν εἶναι ἀληθῆ. Ἀλλὰ πολλαὶ ἀλήθειαι εἶναι μυστηριώδεις. Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἰς οὐδένα ἄλλον πλὴν τοῦ Ἰεχοβᾶ εἶναι ἐντελῶς γνωστός. Ἅπαντα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀκατάληπτα. Ὁ μέγιστος τῶν θνητῶν δὲν δύναται νὰ εἴπῃ πῶς ὁ χόρτος αὐξάνει· πῶς χῶμα, καὶ ἀήρ, καὶ ὕδωρ, καὶ σπόρος καὶ φῶς παράγουσι τὰ φυτά. Οὐδὲ γινώσκομεν πῶς ἄρτος, καὶ κρέας, καὶ γάλα, καὶ μέλι, μεταποιοῦνται εἰς αἷμα, καὶ οὕτω γίνονται κατάλληλα πρὸς θρέψιν τῶν σωμάτων ἡμῶν.

5. Ἐὰν ὁ Θεὸς δὲν ἦτο μεγαλείτερος ἡμῶν, πῶς ἠδυνάμεθα νὰ προσκυνῶμεν καὶ λατρεύωμεν αὐτόν; Τὸ προσκυνεῖν τινα, καθ' ὅλα ἴσον ἢ καὶ κατώτερον ἑαυτοῦ, ἀντίκειται εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον. Ὅθεν μεγάλως πλανῶνται οἱ νομίζοντες, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι καθ' ὅλα ὅμοιος αὐτοῖς, ἢ ὅτι εἶναι ὅμοιος μὲ χρυσόν, ἢ ἄργυρον, ἢ λίθον, κεχαραγμένα διὰ τέχνης καὶ ἐπινοίας ἀνθρώπου.» (Πράξ. ιζ'. 29.)

6. Μυστηριώδης τις διδασκαλία δυνατὸν νὰ ἦναι λίαν οὐσιώδης εἰς ἡμᾶς. «Τὰ μυστηριωδέστατα πάντων εἶναι ἀληθῶς τὰ οὐσιωδέστατα, οὐχὶ διότι εἶναι μυστήρια, ἀλλὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διότι ἀναφέρονται εἰς πράγματα θεῖα, ἄτινα, φυσικά, πρέπει νὰ ἦναι μυστηριώδη εἰς ἀσθενεῖς θνητούς, ὁποῖοι ἡμεῖς, καὶ ἴσως εἰς πᾶν πλάσμα οἱονδήποτε.

7. Ἐὰν ἔργον ἡμῶν ἦτο τὸ κυβερνᾷν τὸν κόσμον ἤθελεν εἶσθαι οὐσιῶδες εἰς ἡμᾶς νὰ γνωρίζωμεν τὰ πάντα, καὶ τὸν λόγον αὐτῶν, ὡς καὶ τοὺς τρόπους τῆς ἐνεργείας αὐτῶν. Ἀλλὰ τὸ ἔργον ἡμῶν εἶναι πολὺ διάφορον. Πρέπει νὰ ὑπακούωμεν, νὰ ὑπήκωμεν, νὰ μανθάνωμεν, νὰ ἔχωμεν τὸ πνεῦμα μικρῶν παιδίων.

8. Αἱ ἀλήθειαι τῆς ἀποκεκαλυμμένης θρησκείας εἶναι μυστηριωδέσταται καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ σχέδιον τοῦ Εὐαγγελίου. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς ἀληθείας τῆς φυσικῆς θρησκείας, αὗται ἐκτίθενται ἐν ταῖς Γραφαῖς ἐπίσης σαφῶς ὡς καὶ ἀλλαχοῦ. Ἀλλ' ὅταν πρόκηται, «Πῶς νὰ σωθῶσιν οἱ ἁμαρτωλοί;» ὁ Λόγος οὐδεμίαν δίδει ἀπάντησιν, ἡ δὲ φύσις οὐδὲν διδάσκει μάθημα περὶ τούτου. Ὁ νόμος τῆς φύσεως λέγει, «Πρᾶξον τοῦτο καὶ ζῆσον—Παράβα αὐτὸ καὶ ἀποθνήσκεις.» Ἀλλὰ τὸ Εὐαγγελικὸν σχέδιον εἶναι πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἐνόχου καὶ ἐπανόδου τῆς ἀπολωλυίας ψυχῆς εἰς τὸν Θεόν. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἐκτελεσθῇ μέγα ἔργον, καὶ οὐδεὶς πλὴν τοῦ Θεοῦ ἠδύνατο νὰ πράξῃ αὐτό· ἔτι μᾶλλον, οὐδεὶς πλὴν τοῦ Θεοῦ, ἐγνώριζε πῶς ἠδύνατο νὰ ἐκτελεσθῇ.

9. Ἤθελεν εἶσθαι μέγα θαῦμα, ἐὰν πτωχοί, τυφλοί, ἀδύνατοι ἄνθρωποι, ἐγνώριζον τὰ πάντα περὶ Θεοῦ, ἢ ἂν ἠδύναντο νὰ ἐννοῶσι τὰς θαυμαστὰς αὐτοῦ ὁδούς. Ὁ Αὐγουστῖνος ἀπεφάσισε νὰ ἀφιερώσῃ τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας κατὰ συνέχειαν εἰς προσευχὴν καὶ σκέψιν, ἵνα δυνηθῇ νὰ γνωρίσῃ πάντα τὰ περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς Τριάδος. Κατὰ δὲ τὴν τρίτην καταβληθεὶς ἀπεκαι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

μήθη καὶ ἐνυπνιάσθη, ὅτι περιεπάτει παρὰ τὸν αἰγιαλόν· ἐκεῖ δὲ ἰδὼν μικρὸν παιδίον ἀνοῖγον ὀπὴν ἐν τῇ ἄμμῳ καὶ πληροῦν αὐτὴν μετὰ θαλασσίου ὕδατος διά τινος κόγχης, « Τί κάμνεις αὐτοῦ, τέκνον μου ; » ἠρώτησεν· « Προτίθεμαι νὰ θέσω ὅλην τὴν θάλασσαν εἰς τὴν ὀπὴν ταύτην, » ἦτο ἡ ἀπόκρισις. « Ἀλλὰ, — παρετήρησεν ὁ Αὐγουστῖνος, — « τὸ τοιοῦτον εἶναι ἀδύνατον. » Τὸ παιδίον τότε ὑψῶσαν πρὸς αὐτὸν τοὺς ἀκτινοβολοῦντας ὀφθαλμούς αὐτοῦ εἶπε· « Δύναμαι νὰ πράξω αὐτὸ τόσον εὐκόλως, ὅσον σὺ δύνασαι νὰ ἐννοήσῃς τὸ ζήτημα τῶν διαλογισμῶν σου ! »

10. Αἱ πλάναι, εἰς ἃς οἱ ἄνθρωποι ἐνέπεσαν ὡς πρὸς τὰ μυστήρια, εἶναι δύο. Τινὲς θεωροῦσι πᾶν πρᾶγμα μυστηριῶδες, ψευδὲς, ἢ ἀμφίβολον. Ἕτεροι διισχυρίζονται, ὅτι ἐξηγοῦσι πᾶν πρᾶγμα τόσον καλῶς, ὥστε νὰ τὸ καθιστῶσι καταληπτόν. Οἱ πρῶτοι εἶναι ἄπιστοι, οἱ δεύτεροι εἶναι ματαιόφρονες. Τὸ ὀρθὸν εἶναι νὰ δεχώμεθα πᾶσαν ἀλήθειαν, ἣν δυνάμεθα ν' ἀποκτήσωμεν περὶ μυστηρίων, καὶ ταπεινοφρόνως νὰ ἀφίνωμεν τὰ λοιπὰ, ἕως οὗ ὁ Θεὸς εὐδοκήσῃ νὰ τὰ ἐξηγήσῃ εἰς ἡμᾶς. Οὕτω γνωρίζομεν, ὅτι ὁ Θεὸς ἔδωκε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ ἵνα ἀποθάνῃ διὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς, διότι αὐτὸς ὁ ἴδιος λέγει τοῦτο, ἀλλὰ δὲν γνωρίζομεν πῶς Θεὸς ἅγιος καὶ ἄπειρος ἠδύνατο νὰ συγκαταβῇ τόσον χαμηλά. Ἐὰν ὁ Ἰεχωβᾶς ἀποκρύπτει ἑαυτὸν, τοῦτο δὲν τὸν μεταβάλλει, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦτο μένει Ἰεχοβᾶς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Βραχεῖαι ἐξηγήσεις ὅρων τινῶν.

Ἐν τῇ θεολογίᾳ εἶναι ἐν χρήσει πολλαὶ λέξεις, αἵτινες χρῄζουσιν ἐξηγήσεως· τούτων εἶναι

1. Ἡ λέξις ΘΡΗΣΚΕΙΑ (α). Ἡ λέξις αὕτη ἀναφέρεται εἰς ὑπόθεσιν, ἥτις εἶναι ἀξία τῆς προσοχῆς πάντων τῶν θνητῶν.

Σημαίνει δ' ἐνίοτε μὲν πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, ἥτις ἔχει τὸν Θεὸν ὡς ἀντικείμενον αὐτῆς· ἐνίοτε δ' ἀναφέρεται εἰς τὴν τάξιν ἐκείνην τῶν παθήσεων, εἴτε αἰσθημάτων καὶ εἰς ἐκείνην τὴν πορείαν τῆς ζωῆς, ἅτινα ἔχουσι τὸν Θεὸν ὡς τὸ ὕψιστον αὐτῶν ἀντικείμενον. Ἐνίοτε φαίνεται, ὅτι περιλαμβάνει ἅπαντα ταῦτα.

Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι ἔχωσιν ὀρθὰς περὶ θρησκείας ἰδέας, ἄλλαι πλάναι εἶναι διορθώσιμοι. Ἐὰν ὅμως πλανῶνται εἰς τοῦτο, πᾶν βῆμα θέλει φέρει πρὸς τὴν καταστροφήν.

Ἡ θρησκεία εἶναι εἴτε ἀληθὴς εἴτε ψευδής. Ἀληθὴς δὲν δύναται νὰ ἦναι εἰμὴ μ ί α μ ό ν η θρησκεία, ὁ ἀριθμὸς ὅμως τῶν ψευδῶν θρησκειῶν δύναται νὰ ἦναι ἄπειρος.

(α) Ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ παράγεται ἐκ τῆ θρῆσκος, τοῦτο δὲ ἐκ τοῦ θρᾴξ,θρᾳκὸς καὶ σημαίνει τὴν πρὸς τὸν Θεὸν λατρείαν, ἢ τὴν πίστιν, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ ἄνθρωπος περὶ Θεοῦ καὶ θείων πραγμάτων· ἔλαβε δὲ τὴν ὀνομασίαν ταύτην, διότι ὑπετίθετο, ὅτι οἱ Θρᾷκες πρῶτοι ἐφεῦρον τὴν περὶ τὸ θεῖον ἔννοιαν καὶ λατρείαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

Ἐὰν ὁ χριστιανισμὸς ἦναι ἀληθὴς, ὁ Ἰνδουισμὸς, ὁ Βουδδισμὸς καὶ ὁ Μωαμεθανισμὸς εἶναι ψευδεῖς. Ἐὰν δέ τις ἐξ αὐτῶν ἦναι ἀληθὴς, ὁ χριστιανισμὸς εἶναι ψευδής. Ἀλλ' ὅπου θρησκεία τις ἐν συνόλῳ εἶναι ἀληθὴς, τινὲς τῶν μορφῶν ἢ εἰδῶν αὐτῆς δύνανται νὰ ἔχωσι πολλὴν ἀπάτην μεμιγμένην μετὰ πολλῆς ἀληθείας.

Ἡ ἀνάμιξις αὕτη τῆς πλάνης δύναται νὰ ἦναι τοσαύτη, ὥστε τὸ σύγημα δύναται νὰ διαφέρῃ ὀλίγον τινῶν ἐκ τῶν μορφῶν τῆς πλάνης.

Τινὲς νομίζουσιν, ὅτι ἡ λέξις θρησκεία (religion) παράγεται ἔκ τινος λατινικῆς λέξεως, ἥτις σημαίνει ἀναθεωρῶ, ἢ ἐπιθεωρῶ. Ἐὰν τοῦτο ἔχῃ οὕτω, τότε ἡ λέξις θρησκεία σημαίνει τὴν σπουδὴν πάντων ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὰ πρὸς τὸν Θεὸν ἡμῶν καθήκοντα. Ἀλλ' οἱ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων παράγουσι τὴν λέξιν religion ἔκ τινος λέξεως, ἥτις σημαίνει δένω σφιγκτὰ, καὶ τότε ἡ λέξις θρησκεία σημαίνει τὸ αὐτὸ μὲ ὑποχρέωσιν πρὸς ἠθικὰς ὑποθέσεις εἴτε ζητήματα· ταῦτα δὲ δύνανται νὰ ἐνασχολήσωσι τὰς ὑψίστας δυνάμεις τῶν εὐγενεστάτων πλασμάτων, ἅτινα ὁ Θεὸς ἔπλασεν. Οὐδεὶς δὲ τῶν ἀνθρώπων δύναται νὰ περιφρονήσῃ αὐτὰ χωρὶς ζημίας τοῦ τε νοὸς καὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ. Ἐὰν ταῦτα οὐδεμιᾶς χρήζουσι προσοχῆς, ἡ ζωὴ εἶναι ἐντελὴς ματαιότης. Ἐὰν ὅμως χρῄζουσιν, εἶναι φανερὸν, ὅτι χρήζουσι τῆς ὑψίστης ἡμῶν προσοχῆς. Τὸ θεμέλιον πάσης θρησκείας στηρίζεται ἐπὶ τῆς πίστεως τοῦ ὅτι ὑπάρχει Θεός.

2. Ἡ λέξις ΛΑΤΡΕΙΑ. Αὕτη ἐνίοτε εἶναι ἐν χρήσει ὑπὸ γενικήν τινα ἔννοιαν καὶ τότε εἶναι ἰσοδύναμος τῇ θρησκείᾳ. Κυριολεκτικώτερον ὅμως σημαίνει τὴν ὑψηλὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θρησκευτικὴν ὑπόκλισιν καὶ σέβας, ἅτινα ἀποδίδομεν εἰς μόνον τὸν Θεὸν ἐκ συναισθήσεως τῶν πρὸς αὐτὸν ἠθικῶν ἡμῶν ὑποχρεώσεων. Ἡ ἕδρα πάσης εὐπροσδέκτου λατρείας εἶναι ἡ ψυχὴ — πᾶσα δὲ εἰλικρινὴς λατρεία ἐπασχολεῖ ἀμφότερα τήν τε διάνοιαν καὶ τὰς παθήσεις εἴτε τὴν καρδίαν. Ἐν ἄλλοις λόγοις, πρέπει νὰ ἦναι ἐγκάρδιος. «Πλὴν ἔρχεται ὥρα, καὶ ἤδη εἶναι, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ θέλουσι προσκυνήσει τὸν Πατέρα ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· διότι ὁ Πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. Ὁ Θεὸς εἶναι πνεῦμα, καὶ οἱ προσκυνοῦντες αὐτὸν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ πρέπει νὰ προσκυνῶσι.» (Ἰωάν. δ'. 23, 24).

Ὅσῳ κάλλιον γνωρίζομεν τὸν Θεὸν, τόσῳ ἱκανώτεροι εἴμεθα νὰ προσκυνῶμεν καὶ λατρεύωμεν αὐτὸν ὀρθῶς. Εἶναι τῷ ὄντι λυπηρὸν, ὅταν ἀναγκάζηταί τις νὰ εἴπῃ ἀληθῶς περὶ τῶν ἀνθρώπων, «Σεῖς δὲν γνωρίζετε τί προσκυνεῖτε.» (Ἰωάν. δ'. 22). «Θέλω προσευχηθῆ μὲ τὸ πνεῦμα, θέλω δὲ προσευχηθῆ καὶ μὲ τὸν νοῦν· θέλω ψάλλει μὲ τὸ πνεῦμα, θέλω δὲ ψάλλει καὶ μὲ τὸν νοῦν, Διότι ἐὰν δοξολογήσῃς μὲ τὸ πνεῦμα, ἐκεῖνος ὅστις ἔχει τάξιν ἰδιώτου, πῶς θέλει εἰπεῖ τὸ Ἀμὴν εἰς τὴν εὐχαριστίαν σου, μὴ ἐξεύρων τί λέγεις; Διότι σὺ μὲν καλῶς εὐχαριστεῖς, ὁ ἄλλος ὅμως δὲν οἰκοδομεῖται. Εὐχαριστῶ εἰς τὸν Θεόν μου, ὅτι λαλῶ πλειοτέρας γλώσσας παρὰ πάντας ὑμᾶς· πλὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πέντε λόγους προτιμῶ νὰ λαλήσω διὰ τοῦ νοός μου, διὰ νὰ κατηχήσω καὶ ἄλλους, παρὰ μυρίους λόγους μὲ γλῶσσαν ἀγνώριστον. Ἀδελφοὶ, μὴ γίνεσθε παιδία κατὰ τὰς φρένας, ἀλλὰ γίνεσθε νήπια μὲν εἰς τὴν κακίαν, τέλειοι ὅμως εἰς τὰς φρένας.» (Α'. Κορινθ. ιδ'. 15, 20.) Ἐν πάσῃ λα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

τρεία εὐπροσδέκτῳ τῷ Θεῷ, πρέπει νὰ συνυπάρχωσι πίστις, ἀγάπη, σεβασμός, ταπεινοφροσύνη, εἰλικρίνεια καὶ γνῶσις. Ἀνειλικρινὴς λατρεία εἶναι καθ' ὑπερβολὴν προσβλητικὴ τῷ Θεῷ. Ἡ προσευχὴ εἶναι εἴτε κατ' ἰδίαν, ἢ δημοσία. Ἡ κατ' ἰδίαν προσευχὴ πρέπει νὰ ἦναι τόσον μυστικὴ ὅσον τὰ μέσα ἡμῶν ἐπιτρέπουσι. (Ματθ. ς'. 5, 6.) Ἡ δημοσία λατρεία δὲν δύναται νὰ παραμεληθῇ χωρὶς μεγάλης ζημίας τῆς ἀληθείας καὶ τῆς εὐσεβείας. Πᾶσα λατρεία πρέπει νὰ ἦναι σεμνοπρεπὴς, ἐλευθέρα ματαιοφροσύνης καὶ ἐπιπολαιότητος ἔν τε τοῖς ἔργοις, τοῖς λόγοις καὶ τῷ πνεύματι, εἴτε τοῖς διαλογισμοῖς. Ἐπίσης πρέπει νὰ ἦναι ἐλευθέρα ματαίων τύπων καὶ ἀνωφελῶν ἱεροτελεσιῶν. Πρέπει νὰ μὴ ἦναι σκυθρωπὴ, οὐδὲ ὑπεροπτικὴ, ἀλλ' ἱλαρὰ καὶ ἐνθουσιώδης, ἐλευθέρα δὲ δεισιδαιμονιῶν καὶ φανατισμοῦ.

3. ΓΝΩΣΙΣ ΘΕΟΥ. Ἡ φράσις αὕτη εἶναι ἐν χρήχρήσει ἵνα σημάνῃ ἐνίοτε μὲν ἅπασαν τὴν ἀληθῆ θρησκείαν, κοινῶς ὅμως ἔχει μᾶλλον ὡρισμένην σημασίαν. Ὑπάρχουσι δὲ δύο εἴδη γνώσεως Θεοῦ, 1) ἡ θεωρητικὴ, ἥτις ἐν τῇ εὑρεῖα αὐτῆς ἐννοίᾳ περιλαμβάνει τὰς περὶ τῆς ὑπάρξεως, τελειοτήτων καὶ τῆς βουλῆς τοῦ Θεοῦ ἰδέας, εἴτε δοξασίας τινὸς, ἀλλὰ δὲν ἔχει ἐπιρροὴν ἐπὶ τὴν καρδίαν καὶ τὴν διαγωγήν. Ὁ ἔχων τὴν γνῶσιν ταύτην ζῇ ὡς ὁ ἄθεος ἢ ἄπιστος. Κρατεῖ πολλὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ τὴν κρατεῖ ἐν ἀδικίᾳ· ἡ δὲ γνῶσις αὐτοῦ, ἕνεκα μὴ ὀρθῆς χρήσεως, αὐξάνει τὴν ἐνοχὴν αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. «Εἰς τὸν ὅστις λοιπὸν ἐξεύρει-νὰ κάμνῃ τὸ καλὸν, καὶ δὲν κάμνει, εἰς αὐτὸν εἶναι ἁμαρτία.» (Ἰακωβ. δ'. 17.) 2) ἡ σώζουσα. Αὕτη ἐπηρεάζει τὴν καρδίαν καὶ κυβερνᾷ τὴν διαγωγήν· εἶναι κατ' ἐξοχὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πρακτικὴ καὶ ἐμπειρική. Αὕτη εἶναι ἡ γνῶσις ἐκείνη, περὶ ἧς ποιεῖται λόγον ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς λέγων· «Καὶ αὕτη εἶναι ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γνωρίζωσι Σὲ τὸν μόνον ἀληθῆ Θεὸν καὶ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὃν ἀπέστειλας.» (Ἰων. ιζ'. 3.) Ἡ γνῶσις αὕτη συνοδεύεται ὑπὸ ἀγάπης πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον καὶ ὑπὸ ἀληθοῦς πίστεως εἰς τὸν Λυτρωτὴν καὶ εἰς τὸν Πατέρα τὸν ἀποστείλαντα αὐτόν. Ταπεινώνει τὴν ψυχὴν καὶ ὅμως τὴν ὑποστηρίζει ἐν ταῖς μεγίσταις δοκιμασίαις.

Πάντες ἡμεῖς θὰ εἴχομεν γνῶσιν Θεοῦ, ἐὰν ἐξετιμῶμεν περισσότερον τὴν ἀξίαν της — ἐὰν εἴχομεν βαθυτέραν συναίσθησιν τῆς ἰδίας ἡμῶν ἀγνοίας, πλάνης καὶ ἀδυναμίας—ἐὰν ἐζητοῦμεν αὐτὴν μετὰ πλείονος ζέσεως, καὶ ἰδίως, ἐὰν αἱ προσευχαὶ ἡμῶν ἦσαν θερμότεραι. Τὰ μεγαλα κωλύματα πρὸς τὴν αὔξησιν ἡμῶν ἐν θείᾳ γνώσει εἶναι ὑπερηφανία, ἐγωϊσμὸς, ἐπιπολαιότης πνεύματος, ῥαθυμία, εἴτε ἔλλειψις ἐπιμελείας καὶ εὐχαριστησις εἰς ἰδιοτροπίας καὶ φαντασίας, καλούσας ἀνθρώπους κυρίους ἡμῶν, ἢ πιστευούσας πράγματα ἐπὶ ἁπλῇ ἀνθρωπίνῃ αὐθεντείᾳ.

4. Ποῖος εἶναι ΘΕΪΣΤΗΣ; Ὁ πιστεύων εἰς Θεόν. Πάντες οἱ χριστιανοὶ εἶναι θεϊσταί. Ἀρχικῶς ἡ λέξις θεϊστὴς εἶχε τὴν αὐτὴν σημασίαν μὲ τὸ λατινικὸν deist: δηλ. τὸν πιστεύοντα εἰς τὴν ὕπαρξιν Θεοῦ· ἀλλ' ἐπὶ πολὺν χρόνον ἡ λέξις deist ἐσήμαινε τοὺς νεωτέρους ἀπίστους, οἵτινες ὁμολογοῦντες, ὅτι πιστεύουσιν εἰς τὴν ὕπαρξιν Θεοῦ, ἠρνοῦντο, ὅτι ἀπεκάλυψέ ποτε τὸ θέλημα αὐτοῦ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Κοινῶς τὰ συγγράμματα καὶ οἱ βίοι τῶν deists ὑπῆρξαν τόσον ἐναντία εἰς τὰ καλὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

ἤ)η, ὅσον αὐτοὶ ὑπῆρξαν ἐχθροὶ τῆς εὐσεβείας. Πάντες οἱ πιστεύοντες εἰς Θεὸν εἶναι θεϊσταί.

5. ΑΘΕΟΣ εἶναι ὁ ὢν ἄ ν ε υ Θεοῦ. Οἱ ἄθεοι εἶναι τριῶν τάξεων. Πρῶτον οἱ δοξάζοντες, ὅτι ἡ ὕπαρξις Θεοῦ δὲν εἶναι ἱκανῶς ἀποδεδειγμένη· δεύτερον οἱ πιστεύοντες, ὅτι ὑπάρχει ἀπόδειξίς τις, ὅτι πραγματικῶς ὑπάρχει Θεὸς· ἀλλ' ἐν τῇ καρδίᾳ των ἐπιθυμοῦντες νὰ μὴ ἦτο τοιοῦτος, καὶ τρίτον, οἱ ζῶντες καὶ πράττοντες, ὡς θὰ ἔζων καὶ ἔπραττον, ἐὰν ἐπίστευον, ὅτι δὲν ὑπῆρχε Θεός. Ἅπαντες οὗτοι συμφωνοῦσι πρὸς τοῦτο, ὅτι π ρ α κ τ ι κ ῶ ς εἶναι « ἄ ν ε υ Θ ε ο ῦ ἐ ν τ ῷ κ ό σ μ ῳ. » Δυστυχῶς δ' ὑπῆρξαν ἄνθρωποι, οἵτινες ἦσαν ἕτοιμοι νὰ ἀποθάνωσι μᾶλλον ἢ νὰ πιστεύσωσιν εἰς τὴν ὕπαρξιν Θεοῦ. Ἡ ἀθεΐα οὐδένα βοηθεῖ· ἐὰν δὲ ἠδύνατο ν' ἀποδειχθῇ ἀληθὴς, δὲν θὰ καθίστα τοὺς ἀνθρώπους ἧττον ἀθλίους, ἧττον ἀσελγεῖς, ἢ ἧττον μωρούς· ἀπ' ἐναντίας θὰ ἔκαμνε πᾶσαν ὁδὸν ζωῆς ἧττον κατάλληλον· διότι οὔτε μάθημα καλὸν διδάσκει, οὔτε στερεάν τινα ἐλπίδα γεννᾷ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

6. Ἡ ἀθεΐα δὲν εἶναι πολὺ ἀποκεχωρισμένη τοῦ ΠΑΝΘΕΪΣΜΟΥ· οἱ ἄνθρωποι εὐκόλως μεταβαίνουσιν ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἑτέραν τῶν πλανῶν τούτων. Ὁ λέγων, δ ὲ ν ὑ π ά ρ χ ε ι Θ ε ὸ ς, καὶ ὁ λέγων ὅτι πᾶν πρᾶγμα εἶναι Θεὸς, ἔχουσιν ἕκαστος θεωρίαν καλῶς ἁρμόζουσαν εἰς τὴν κτηνωδεστάτην γνῶσιν καὶ τὴν ἐσχάτην ἐξαχρείωσιν.

Πρὸ πολλοῦ ὑπῆρξαν Πανθεϊσταὶ ἐν τῷ κόσμῳ. Οἱ νεώτεροι Πανθεϊσταὶ περιφρονοῦσι πάντα τὸν ἐπίλοιπον κόσμον· ἐνασμενίζονται δὲ ἐκφέροντες μωρολογίας ἀκαταλήπτους εἰς πάντας, ἔτι καὶ εἰς ἑαυτούς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

7. Ὁ ΑΝΤΙΘΕΪΣΜΟΣ βεβαιοῖ μετὰ θετικότητος, ὅτι δὲν ὑπάρχει Θεός. Ἡ δοξασία αὕτη εἶναι ἡ τολμηροτάτη διαβεβαίωσις, ἥτις ποτὲ ἐγένετο· διότι οὐδέποτε δύναται ν' ἀποδειχθῇ ἀληθὴς, οὐδὲ κἂν πιθανή. Πλάσμα πτωχὸν, περιωρισμένον ἐν τῇ μικρᾷ ἡμῶν Γῇ βεβαιοῖ πρᾶγμα, ὅπερ μόνος νοῦς ἄπειρος ἠδύνατο πεφωτισμένως νὰ κηρύξῃ, ἔτι καὶ ἂν ἦτο ἀληθὲς, ὅτι δηλ. δ ε ν ὑ π ά ρ χ ε ι Θ ε ό ς. Οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων δύναται νὰ ἀνυψώσῃ τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ, ἢ νὰ βελτιώσῃ τὴν γνῶσιν ἢ τὴν ἀρετὴν τοῦ γένους αὐτοῦ ποιῶν διαβεβαιώσεις περὶ ζητήματος, περὶ τοῦ ὁποίου αἱ γνώσεις αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀκριβῶς ἀνάλογοι τῆς ἐκτάσεως τῆς προτάσεως, ἣν θέτει. Οὐδεὶς εἰμὴ ὁ μωρὸς δύναται νὰ εἴπῃ ἢ λέγει, «Δὲν ὑπάρχει Θεός.»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

1. Ἡ Γραφὴ ἀποτελεῖται ἐξ ἑ ξ ή κ ο ν τ α καὶ ἓ ξ βιβλίων. Τούτων τριάκοντα καὶ ἐννέα συνιστῶσι τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, καὶ ἐννέα καὶ εἴκοσι τὴν Νέαν. Ἐν τῇ Νέᾳ Διαθήκῃ τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς ἐνίοτε μνημονεύονται ὑπὸ τρεῖς ὀνομασίας, ὡς Μωϋσῆς, οἱ Προφῆται καὶ οἱ Ψαλμοί. (Λουκ. κδ'. 44.) — Ἐνίοτε ὑπὸ δύο, ὡς Μωϋσῆς καὶ οἱ Προφῆται (Λουκ. ις'. 29, 31.) — Συχνότερον δὲ ἁπλῶς ὡς μία, α ἱ Γ ρ α φ α ί. Δὲν δύναται δὲ μετὰ βεβαιότητος ν' ἀποδειχθῇ, ὅτι ὑπῆρξάν ποτε ἄλλα ἱερὰ βιβλία, ἐκτὸς ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἔχομεν, ἀλλὰ καὶ ἂν ἀπωλέσθη τι, ἡ ἀπώλεια αὐτοῦ δὲν πρέπει νὰ μειώσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην ἡμῶν εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔχομεν. Ἐν τῇ Νέᾳ Διαθήκῃ παραπομπαὶ γίνονται εἰς τὴν Παλαιὰν πλέον τῶν διακοσίων ἑβδομήκοντα φορῶν. Ἡ δὲ Νέα Διαθήκη ἅπαξ τοὐλάχιστον παραπέμπει εἰς ἑαυτήν. (Παράβαλε Α'. Τιμ. ἑ. 18. καὶ Λουκ. Γ'. 7.)

2. Ἐν ταῖς Γραφαῖς ὑπάρχει θαυμασία ποικιλία συνθέσεως. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς Διαθήκας ἔχομεν ἱστορικὰ βιβλία. Τὸ ἀρχαιότατον ε π ι κ ὸ ν π ο ί η μ α ἐν τῷ κόσμῳ εἶναι τὸ βιβλίον τοῦ Ἰώβ. Τὰ ἀρχαιότατα λ υ ρ ι κ ὰ ποιήματα εἶναι οἱ Ψαλμοί. Ἔχομεν προσέτι ἐν ταῖς Γραφαῖς παραβολάς, παραγγέλματα, ὑποσχέσεις, ἀπειλάς, προφητείας, προειδοποιήσεις, ἐνθαρρύνσεις, προσκλήσεις, λόγους, προσευχὰς καὶ ἐπιχειρήματα. Τὰ τέσσαρα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Εὐαγγέλια περιέχουσι τὰ περὶ τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ. Τὸ βιβλίον τῶν Πράξεων εἶναι θαυμαστὴ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη περιέχει πλείονα ποίησιν ἢ ἡ Νέα, ἀλλ' ἡ Νέα ἔχει πλείονας ἐπιστολὰς ἢ ἡ Παλαιά—τὰ τρία περίπου τέταρτα αὐτῆς εἶναι ἐπιστολαί.

3. Αἱ Γραφαὶ ἐγράφησαν κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ. «Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς τὸν Μωϋσῆν, Γράψον τοῦτο ἐν βιβλίῳ πρὸς μνημόσυνον, καὶ παράδος εἰς τὰ ὦτα τοῦ Ἰησοῦ, ὅτι θέλω ἐξαλείψει ἐξάπαντος τὴν μνήμην τοῦ Ἀμαλὴκ ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανόν.» (Ἐξόδου ιζ'. 14.) —«Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς ἐμὲ, Λάβε εἰς σεαυτὸν τόμον μέγαν, καὶ γράψον ἐν αὐτῷ διὰ γραφίδος ἀνθρώπου περὶ τοῦ Μαχὲρ-σαλὰλ-χὰς-βάζ.» (Ἡσα. ή. 1.)—«Γράψον ὅσα εἶδες, καὶ ὅσα εἶναι, καὶ ὅσα μέλλουσι νὰ γείνωσι μετὰ ταῦτα.» (Ἀποκαλ. ά. 19.)

Ἐν ἀμφοτέραις ταῖς Διαθήκαις ὁ Θεὸς παραγγέλλει ἡμᾶς νὰ προσέχωμεν εἰς λόγους ὡς τοὺς ἑξῆς· «Εἰς τὸν νόμον καὶ εἰς τὴν μαρτυρίαν· ἐὰν δὲν λαλῶσι κατὰ τὸν λόγον τοῦτον, βεβαίως δὲν εἶναι φῶς ἐν αὐτοῖς.» (Ἡσ. ή. 20.)—«Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφὰς, διότι σεῖς νομίζετε ὅτι ἐν αὐταῖς ἔχετε ζωὴν αἰώνιον· καὶ ἐκεῖναι εἶναι αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ.» (Ἰωάν. έ. 39.) Οὐδὲ παραπέμπει εἰς αὐτοὺς ὡς ἔχοντας ἀμφίβολον ἐξουσίαν, ἀλλ' ὡς ὄντας ὑποχρεωτικούς. «Ὅλη ἡ Γραφὴ εἶναι θεόπνευστος, καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς ἐκπαίδευσιν τὴν μετὰ δικαιοσύνης.» (Β'. Τιμ. γ'. 16.)

4. Αἱ Γραφαὶ, λοιπὸν, εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ Θεὸς δὲν θὰ ἐνέπνεεν ἀνθρώπους, ἵνα γράψωσι ψεύδη. «Τὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

λόγια τοῦ Κυρίου εἶναι λόγια καθαρά· ἀργύριον δεδοκιμασμένον ἐν πηλίνῳ χωνευτηρίῳ, κεκαθαρισμένον ἑπταπλασίως.» (Ψαλμ. ιβ'. 6.)—Τὸ θεόπνευστον τῶν ἱερῶν συγγραφέων ἦτο ὑπερφυσικόν, ἦτο δὲ πλῆρες, διαφυλάττον αὐτοὺς καθαροὺς ἀπὸ πλάνης. Ὁ διισχυρισμός, ὅτι οἱ συγγραφεῖς τῶν Γραφῶν δὲν ἐνεπνεύσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἵνα γράψωσι αὐτὰς ταύτας, τὰς ὁποίας ἔδωκαν εἰς ἡμᾶς λέξεις δὲν εἶναι ἀληθής. Αἱ Γραφαὶ εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν ὁ Θεὸς δὲν μᾶς ἔδωκεν αὐτὰς τὰς λέξεις τῶν Γραφῶν, τότε δυνάμεθα νὰ μεταβάλλωμεν αὐτὰς κατὰ βούλησιν. Αἱ Γραφαὶ ἀξιοῦσι λεκτικὴν θεοπνευστίαν ἐν τοιαύταις φράσεσιν ὡς ταῖς ἑξῆς: «Οὕτω λέγει Κύριος.» «Ἀκούσατε τὸν λόγον τοῦ Κυρίου.» «Ἔθεσα τοὺς λόγους μου ἐν τῷ στόματί σου.» «Λόγους, τοὺς ὁποίους τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διδάσκει.»

5. Τὸ Ἑβραϊκὸν πρωτότυπον τῆς Παλαιᾶς, καὶ τὸ Ἑλληνικὸν τῆς Νέας Διαθήκης εἶναι οἱ καθαυτὸ λόγοι τοῦ Θεοῦ, καὶ πρέπει νὰ λαμβάνωνται ὡς ἔχοντες ὑπερτάτην ἐξουσίαν. Εἶναι ὅμως συγκεχωρημένη ἡ μετάφρασις τῶν Γραφῶν εἰς τὰς καθομιλουμένας γλώσσας τοῦ κόσμου. Ὁ Χριστὸς καὶ οἱ Ἀπόστολοι αὐτοῦ ἐποιοῦντο ἐλευθέραν χρῆσιν μεταφράσεώς τινος τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, γενομένης εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν· τρεῖς σχεδὸν αἰῶνας πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι δὲ θαυμαστὴ ἀλήθεια, ὅτι πᾶσα μετάφρασις, ἥτις μέχρι τοῦδε ἐγένετο ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν, ἐξαιρουμένων τῶν γενομένων ὑπὸ ἀνθρώπων ἠπατημένων καὶ ἀπαταιώνων, καὶ ἕνεκα τούτου ἀξίων περιφρονήσεως, ὑποδεικνύει τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς, ὥστε ὁ εἰλικρινὴς καὶ μετὰ προσοχῆς ἐγκύπτων εἰς αὐτὴν νὰ μὴ ἀπατᾶται.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

6. Αἱ Γραφαὶ εἶναι ἱκανὸς κανὼν πίστεως καὶ ἔργων. Οὕτως αὐτὸς ὁ Χριστὸς διδάσκει διὰ τῆς παραβολῆς τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου. «Ἔχουσι τὸν Μωϋσῆν καὶ τοὺς προφήτας, ἂς ἀκούωσιν αὐτῶν . . . . . ἐὰν δὲν ἀκούωσι τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, οὐδὲ ἐάν τις ἀναστηθῇ ἐκ νεκρῶν θέλουσι πεισθῆ.» (Λουκ. ις', 29, 31.) «Δὲν σᾶς λέγω πλέον δούλους, διότι ὁ δοῦλος δὲν ἐξεύρει τί κάμνει ὁ κύριος αὐτοῦ· ἐσᾶς δὲ εἶπον φίλους, διότι πάντα ὅσα ἤκουσα παρὰ τοῦ Πατρός μου, ἐφανέρωσα εἰς ἐσᾶς.» (Ἰωάν. ιέ. 14.) Οἱ Βερροιαῖοι ἐπῃνέθησαν ὡς εὐγενεῖς «διότι ἐδέχθησαν τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, ἐξετάζοντες καθ' ἡμέραν τὰς Γραφὰς, ἂν οὕτως ἔχωσι ταῦτα.» (Πράξ. ιζ'. 11.) Τὸ αὐτὸ δόγμα διδάσκεται ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ· «Καὶ οὗτοι οἱ λόγοι, τοὺς ὁποίους ἐγὼ σὲ προστάζω σήμερον, θέλουσιν εἶσθαι ἐν τῇ καρδίᾳ σου· καὶ θέλεις διδάσκει αὐτοὺς ἐπιμελῶς εἰς τὰ τέκνα σου, καὶ περὶ αὐτῶν θέλεις ὁμιλεῖ καθήμενος ἐν τῇ ὁδῷ καὶ πλαγιάζων, καὶ ἐγειρόμενος. Καὶ θέλεις δέσει αὐτοὺς διὰ σημεῖον ἐπὶ τῆς χειρός σου, καὶ θέλουσιν εἶσθαι ὡς προμετωπίδια μεταξὺ τῶν ὀφθαλμῶν σου. Καὶ θέλεις γράψει αὐτοὺς ἐπὶ τοὺς παραστάτας τῆς οἰκίας σου, καὶ ἐπὶ τὰς πύλας σου.» (Δευτερον. ς' 6—9.)

7. Πρέπει νὰ ἐνθυμώμεθα, ὅτι ἡ διαίρεσις τῆς Γραφῆς εἰς Κεφάλαια καὶ ἐδάφια δὲν εἶναι θείας αὐθεντικότητος. Ἡ διαίρεσις αὕτη βοηθεῖ ἡμᾶς πρὸς εὕρεσιν χωρίου τινὸς, ἐνίοτε ὅμως εἶναι ἐσφαλμένη καὶ καταςρέφεται δι' αὐτῆς ἡ ἔννοια· οὐδὲ εἶναι ὑποχρεωτικὴ ἡ τάξις, καθ' ἣν τὰ διάφορα βιβλία τὰ ἀποτελοῦντα τὴν Γραφὴν ὑπάρχουσιν. Ἡ Γένεσις φυσικὰ ἔρχεται πρώτη

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ, ἕνεκα τῶν ζητημάτων, περὶ τῶν ὁποίων πραγματεύεται—Τὰ δ' Εὐαγγέλια καταλλήλως προτάσσονται τῆς Καινῆς Διαθήκης, διότι περιέχουσι πᾶν ὅ,τι ὁ Χριστὸς εἶπε καὶ ἔπραξε (Μάρκ. ά. 1.—Πράξ. ά. 1.)

8. Ἂν καὶ αἱ Γραφαὶ δὲν ἐδόθησαν ἵνα διδάξωσι τοὺς ἀνθρώπους φυσικὰς ἐπιστήμας, ὅμως οὐδὲν διδάσκεται εἰς αὐτὰς ἐναντίον οἱασδήποτε ἀ λ η θ ο ῦ ς ἐπιστήμης. Ὁμιλοῦσι περὶ τοῦ Ἡλίου ἀνατέλλοντος καὶ δύοντος ὅπως πράττει καὶ νῦν ὁ κοινὸς λαὸς—ὅπως ὁ Ἰσαὰκ Νεύτων καὶ ἄλλοι πεπαιδευμένοι ἄνδρες ἔπραττον. Ἀλλ' ἐκ τούτου οὐδείς ποτε παρεξετράπη.

Αἱ Γραφαὶ εἶναι λίαν βαθεῖαι καὶ πλούσιαι εἰς ἐννοίας. Οὐδὲ ἠδύνατο νὰ ἦναι ἄλλως πως. Πραγματεύονται περὶ τῶν βαθέων πραγμάτων τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅμως εἶναι ἁπλαῖ καὶ εὐκατάληπτοι. Διὰ τοῦτο τοῦ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου «ἡ χαρὰ εἶναι ἐν τῷ νόμῳ τοῦ Κυρίου, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετᾷ ἡμέραν καὶ νύκτα.» (Ψαλμ. ά. 2) Διὰ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ ὁ Χριστιανὸς προσκαλεῖται νὰ δοκιμάζῃ ἑαυτὸν—νὰ δοκιμάζῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ—ναί, νὰ δοκιμάζῃ πάντα καὶ νὰ κρατῇ τὸ καλόν. (Β'. Κορινθ. ιγ'. 5.—Γαλάτ. ς'. 4.—Α'. Θεσσαλονικ. έ. 21.)

Αἱ Γραφαὶ εἶναι θαρραλέαι καὶ κηρύττουσιν, «Ἐὰν δὲ καὶ ἦναι τὸ Εὐαγγέλιον ἡμῶν κεκαλυμμένον, εἰς τοὺς ἀπολυμένους εἶναι κεκαλυμμένον.» (Β'. Κορινθ. δ'. 3.) «Καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, εἰς τὸν ὁποῖον κάμνετε καλὰ νὰ προσέχητε, ὡς εἰς λύχνον φέγγοντα ἐν σκοτεινῷ τόπῳ, ἑωσοῦ ἔλθῃ ἡ αὐγὴ τῆς ἡμέρας, καὶ ὁ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν.»

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Οἱ πρῶτοι κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου δὲν ἐδίσταζον οὐδὲ ἐφοβοῦντο νὰ κηρύξωσι πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ. (Πράξ. κ'. 27.)

10. Ἡ γραπτὴ ἀποκάλυψις ὑπερέχει τῆς ἀγράφου, τῆς ἀπὸ στόματος εἰς στόμα μεταδιδομένης — εἴτε τῆς κοινῶς λεγομένης π α ρ α δ ό σ ε ω ς, κατὰ τὰ ἑξῆς:

α) Εἶναι σαφεστέρα εἰς τοὺς μακρὰν ὄντας.

β) Εἶναι διαρκεστέρα.

γ) Βοηθεῖ ἡμᾶς νὰ διορθόνωμεν λάθη.

δ) Δυνάμεθα νὰ φέρωμεν αὐτὴν ὁπουδήποτε ἂν ὑπάγωμεν, καὶ νὰ συμβουλευώμεθα αὐτὴν ὁσάκις εἶναι ἀνάγκη. Ὁ ἀνθρώπινος βίος εἶναι τόσον βραχὺς, ὥστε καθιστᾷ τὴν προφορικὴν παράδοσιν ἀσαφῆ· ἡ δὲ ἀνθρωπίνη διαφθορὰ τοσοῦτον μεγάλη, ὥστε οἱ ἄνθρωποι πειράζονται συχνὰ νὰ μεταβάλωσι τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ εἰς ψεῦδος.

11. Τὰ μεγάλα μέσα πρὸς νόησιν τῶν Γραφῶν εἶναι:

α) Ἐνθερμοι καὶ ἐγκάρδιοι προσευχαὶ διὰ θεῖον φῶς. (Ψαλμ. ριθ'. 18.)

β) Εὐσεβὴς μελέτη καὶ σκέψις ἐπὶ τῶν ἐν αὐταῖς ἀποκεκαλυμμένων μεγάλων θείων ἀληθειῶν. (Ψαλμ. ριθ'. 97.)

γ) Θερμὴ καὶ εἰλικρινὴς ἔρευνα συνοδευομένη ὑπὸ ἑτοιμότητος νὰ πράξῃ τις τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅταν γνωσθῇ. (Πράξ. ἡ. 31. 38.)

δ) Σύγκρισις Γραφῆς πρὸς Γραφὴν, ἤτοι παραβολὴ τῶν διαφόρων μερῶν καὶ χωρίων τῶν Γραφῶν πρὸς ἄλληλα. (Α'. Κορινθ. β'. 13.) Πάντα τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα πρέπει νὰ ἐξετάζωνται καθ' ἑαυτὰ δι' ἑαυτῶν — τὰ σκοτεινὰ διὰ τῶν φωτεινοτέρων. Αἱ Γραφαὶ κατὰ μέγαν βαθ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

μὸν εἶναι βιβλίον αὐτοερμήνευτον. Εἶναι δὲ λίαν εὐχάριστον νὰ βλέπῃ τις τὴν πρόοδον τοῦ ἐπιμελοῦς σπουδαστοῦ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ. «Ἡ χεὶρ τοῦ ἐπιμελοῦς κάμνει αὐτὸν πλούσιον.» Ὁ Τσάλμερς λέγει: «Πολλοὶ πατριάρχαι πενιχρῶν καλυβῶν ἄνευ οὐδενὸς ἄλλου βοηθήματος εἰμὴ τοῦ τῆς μητρικῆς γλώσσης, καθίσανται ἱκανώτεροι ἐν τῇ σοφίᾳ καὶ ταῖς διδασκαλίαις τῆς Γραφῆς, ἢ οἱ ἐξοχώτατοι τῶν γλωσσολόγων καὶ γραμματικῶν.

12. Τινὲς τῶν ἀληθειῶν εἶναι θεμελιώδεις — ἕτεραι οὐχί. Ὁ ἀρνούμενος τὸν Θεὸν ἀνατρέπει πᾶσαν θρησκείαν. Ὁ ἀρνούμενος τὸν Χριστὸν ἀνατρέπει τὸ Εὐαγγέλιον. Πᾶσα ἡ Γραφὴ πρέπει νὰ πιστεύηται. Ἀλλ᾽ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς εἶναι ἀσθενὴς καὶ ἀπατᾶται. Ἂς κρατῶμεν λοιπὸν πᾶσαν τὴν ὁποίαν κατέχομεν ἀλήθειαν. Ἂς ἀγαπῶμεν πᾶσαν ἀλήθειαν. Ἐὰν οὐδεμία ἀλήθεια εἶναι θεμελιώδης, λοιπὸν τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι μύθος. Ἐὰν πᾶσα ἀλήθεια εἶναι οὐσιώδης, τίς δύναται νὰ σωθῇ; διότι οὐδεὶς τῶν ἐπὶ γῆς οὔτε γνωρίζει, οὔτε ἀσπάζεται πᾶσαν ἀλήθειαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Ὀνομασίαι καὶ τίτλοι τοῦ Θεοῦ.

1. ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ εἶναι πολλάκις πράγματα. Συχνάκις προξενοῦσι λίαν βαθείας ἐντυπώσεις πρὸς καλὸν ἢ κακόν. Τὸ πάλαι τὰ ὀνόματα τῶν ἀνθρώπων ἐδίδοντο ἐνίοτε παρὰ Θεοῦ. Ἐν πάσῃ δὲ σχεδὸν περιστάσει ἐσκόπουν καὶ σκοποῦσι νὰ ἐκφράσωσιν ἐλπίδα τινὰ ἢ νὰ μνημονεύωσι συμβάν τι. Ὅλαι αἱ ὀνομασίαι τοῦ Θεοῦ αἱ ἀπαντώμεναι ἐν ταῖς Γραφαῖς ἐδόθησαν κατὰ θείαν ἔμπνευσιν. Ὁσάκις δὲ μεταφράζομεν αὐτὰς εἰς ἄλλην τινὰ γλῶσσαν ὀφείλομεν νὰ ἐκλέγωμεν τοιαύτας λέξεις, αἵτινες θέλουσιν ἐκφράζει σαφέστατα τὰς ἀκριβεῖς ἰδέας τὰς ὑπὸ τοῦ Ἑβραϊκοῦ καὶ Ἑλληνικοῦ κειμένου ἐκφραζομένας Αἱ ὀνομασίαι τοῦ Θεοῦ ἀνήκουσιν εἰς αὐτὸν ὡς πρόσωπον. Ἀλλ' ἐν τῇ Γραφικῇ αὐτῆς ἐννοίᾳ, ἡ λέξις ὄνομα ἢ ὀνομασία, ὅταν ἐφαρμόζεται εἰς τὸν Θεὸν ἐκλαμβάνεται ὡς ἐμπεριεκλείουσα πάντα ἐκεῖνα, διὰ τῶν ὁποίων εἶναι γνωστὸς — τοὺς τίτλους του δηλ. Ἔξοδ. γ'. 13, 14—τὰς τελειότητάς του, Ἔξοδ. λγ'. 19 —τὸν λόγον του Ψαλμ. ρλή. 2—τὴν λατρείαν του Α'. Βασιλ. έ. 5 — Ψαλμ. ος'. 1. — καὶ ἐνίοτε αὐτὸν τὸν Θεόν. Παροιμ. ιή. 10. — Ὁ ἀληθὴς καὶ κύριος σκοπὸς τοῦ ὀνόματος εἶναι νὰ μᾶς μεταδώσῃ καλλιτέραν γνῶσιν ἐκείνης, ἣν εἴχομεν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος προσώπου ἢ πράγματος.

2. Τὸν αὐτὸν περίπου σκοπὸν ἔχει καὶ ὁ τίτλος, καὶ ἐνίοτε μὲν εἶναι ἐν χρήσει ἀντὶ τῆς λέξεως ὄνομα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

Κυριολεκτικῶς ὅμως ὁ τίτλος ἔχει τὴν ἀρχήν του εἰς τὸ ὑπούργημα, τὴν κοινωνικὴν τάξιν ἢ τὸ ἀξίωμα τοῦ προσώπου, ὅπερ κατέχει αὐτόν.

3. Τὰ ὀνόματα τοῦ Θεοῦ εἶναι πολλά, ὡς λ. χ. Κύριος, Θεός, Παντοκράτωρ, Ὕψιστος. Συχνὰ ἐπίθετόν τι συνοδεύει τὴν λέξιν Θεὸς, ὡς λ. χ. ὁ μέγας Θεὸς, ὁ μόνος σοφὸς Θεός.

Ἐπίσης οἱ τίτλοι τοῦ Θεοῦ εἶναι πολλοί, ὡς λ. χ. Πατὴρ, Δεσπότης, Ποιμὴν, Κυβερνήτης, Ὑψηλὸς Πύργος, Πολεμιστὴς, Καταφυγὴ, Μερὶς, Ἀμοιβὴ κτλ. Τούτους προσέτι συνοδεύουσιν ἐνίοτε ἐπίθετά τινα, ὡς λ. χ. «βασιλεὺς αἰώνιος, ἀθάνατος, ἀόρατος, Καλὸς Ποιμήν».

4. Ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ τὸ κοινότατον ὄνομα τοῦ Ὑψίστου εἶναι ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ Ἰεχοβᾶ, ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Κύριος. Οἱ Ἰουδαῖοι νομίζουσιν, ὅτι ἡ ἀληθὴς προφορὰ τοῦ ὀνόματος τούτου ἀπωλέσθη, ὅθεν ἐν τῇ ἀναγνώσει, ὅταν φθάσωσιν εἰς τὴν λέξιν ταύτην, εἴτε κάμνουσι σεμνοπρεπῆ τινα παύλαν, ἢ μεταχειρίζονται ἀντὶ τούτου τὴν Ἑβραϊκὴν λέξιν τὴν σημαίνουσαν Θεός. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον εἶναι δεισιδαιμονία. (Ἀριθ. ς'. 24—27). Ἡ λέξις Ἰεχοβᾶ διδάσκει τὸ αὐθύπαρκτον, ἀνεξάρτητον, αἰώνιον καὶ ἀμετάβλητον τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ· ἐξ οὐδενὸς δὲ ἐξήρτηται δι' οἱονδήποτε πρᾶγμα. Αὐτὸς κατοικεῖ τὴν αἰωνιότητα. Εἶναι ὁ αὐτὸς χθὲς, σήμερον καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Πολλὰ βιβλία ἐγράφησαν περὶ τῆς λέξεως ταύτης, ἀλλὰ δὲν εἶναι πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ λαοῦ.

Ἡ λέξις Ζὰχ ἐν Ψαλμ. ξή. 4, εἶναι ποιητικὴ τις συγκοπὴ τῆς λέξεως Ἰεχοβᾶ. Ἕτερον ὄνομα τῆς αὐτῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σπουδαιότητος εὑρίσκεται ἐν τῇ Ἐξόδῳ γ'. 14 καὶ ἐξηγεῖται ὁ Ὤν. Τὸ ὄνομα Ἰεχοβᾶ δὲν εἶναι μεταδοτὸν— οὐδέποτε δὲ ἁρμοδίως ἀποδίδεται εἰς οἱονδήποτε πλάσμα. (Ἡσα. μδ'. 8—Ὡσηὲ ιδ'. 5).

5. Τὸ μετὰ τὴν ὀνομασίαν Ἰεχοβὰ συνηθέστερα ἀπαντώμενον ὄνομα τοῦ Ὑψίστου ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ εἶναι Θεός. Ἀπαντᾶται δὲ ἐν τῷ πρώτῳ ἐδαφίῳ τῆς Γενέσεως. Τινὲς νομίζουσιν, ὅτι κυρίως ἀναφέρεται εἰς τὸν Θεὸν ὡς Ποιητήν. Εὑρίσκεται δὲ κοινῶς ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκφράζει τὸ ἐξαίρετον τῆς θείας φύσεως καὶ ἐξουσίας. Εἶναι δὲ μεταδοτόν· διότι ἐν Ψαλμ. πδ'. 6, ἐφαρμόζεται εἰς ἄρχοντας, καὶ ἐν Ψαλμ. ηξ'. 7 εἰς ἀγγέλους. Παράβαλε Ἑβραι. ά. 6.

6. Ὑπάρχει καὶ ἄλλη τις ὀνομασία ἀποδιδομένη εἰς τὸν Θεὸν, αὕτη ἐνίοτε μὲν ἐξηγεῖται Κύριος ὡς ἐν ψαλμῷ ρί. 1, ἀλλ' εἰς τοιαύτας περιστάσεις δὲν γράφεται διὰ κεφαλαίων γραμμάτων· σημαίνει δὲ Δεσπότην ἢ ἰδιοκτήτην. —Περιττὸν εἶναι νὰ ἐξηγήσωμεν τὰ ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ ἀποδιδόμενα εἰς τὸν Θεὸν ἄλλα ὀνόματα.

Ἐν τῇ Νέᾳ Διαθήκῃ ἔχομεν τὴν λέξιν Κύριος ὡς ἓν τῶν ὀνομάτων τοῦ Θεοῦ. Εἶναι δὲ ἐν χρήσει συχνὰ ὡς μετάφρασις τῆς λέξεως Ἰεχοβᾶ. (Ῥωμ. Ι'. 13). Ἡ ἑλληνικὴ λέξις ἐκφράζει κυριότητα, δικαίωμα κατοχῆς, δικαίωμα περιουσίας, ἐξουσίαν, ἐξοχότητα.

8. Ἡ λέξις Θεὸς ἐν τῇ Νέᾳ Διαθήκῃ πιθανὸν παράγεται ἔκ τινος λέξεως σημαινούσης κατασκευάζω: «Ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας εἶναι ὁ Θεός.» Τινὲς ὅμως δίδουσιν εἰς τὴν λέξιν εὐρυτέραν σημασίαν.

9. Οὐδεμία ἄλλη γλῶσσα ἔχει καλλιτέραν διὰ τὸ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

ὄνομα τοῦ Ὑπερτάτου Ὄντος λέξιν, ἢ ἡ Ἀγγλική. God εἶναι κατὰ συγκοπὴν ἐκ τοῦ good (ἀ γ α θ ὸ ς), ὅπερ ἀρχῆθεν ἐγράφετο διὰ τριῶν γραμμάτων. Ἐκφράζει δὲ καλῶς ὀρθὰς περὶ τοῦ Ἰεχοβᾶ ἰδέας. Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, «Οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰμὴ εἷς ὁ Θεός.» Ὅπερ σημαίνει, ὅτι οὐδεὶς εἶναι καθ' ἑαυτὸν, ἀρχικῶς καὶ ἀπείρως ἀγαθὸς εἰμὴ εἷς. Ὁ Θεὸς εἶναι ἀγαθὸς ὅσον οὐδεὶς ἕτερος. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκφράζει μετὰ μεγάλης ἰσχύος τὸ ἁρμονικὸν καὶ ἀξιέραστον τοῦ θείου χαρακτῆρος: «Ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη.»

10. Ἐνίοτε δύο ἢ καὶ πλείονα ὀνόματα τοῦ Ἰεχοβᾶ ἑνοῦνται ὁμοῦ, ὡς Κύριος ὁ Θεὸς—Κύριος ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ. Ἵνα δὲ γνωρίζωμεν ἱστορικῶς ὁποῖον ὂν εἶναι ὁ Θεὸς, λέγεται ὡς ὁ Θεὸς τοῦ Ἀβραὰμ, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσαὰκ καὶ ὁ Θεὸς τοῦ Ἰακὼβ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ Θεὸς τοῦ Ἠλία. Ἐπίσης ὀνομάζεται ὁ Πατὴρ τῶν πνευμάτων, ὁ Πατὴρ ἐλέους, ὁ Θεὸς εἰρήνης, ὁ Θεὸς πάσης παρηγορίας, ὁ Θεὸς ἀγάπης κλ.

11. Ἐνῷ δὲ ἀφ' ἑνὸς μὲν ὀφείλομεν ν' ἀποφεύγωμεν μετὰ προσοχῆς πᾶσαν δεισιδαιμονίαν ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ὀνόματα καὶ τοὺς τίτλους τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ μεταχειριζώμεθα αὐτὰ ὁπουδήποτε ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ἐποικοδομὴ ἀπαιτοῦσι, πρέπει ἀφ' ἑτέρου νὰ ἤμεθα λίαν προσεκτικοὶ ἐναντίον πάσης βλασφήμου καὶ ἀνευλαβοῦς χρήσεως τῶν θείων ὀνομάτων καὶ τίτλων. Ἐπειδὴ δὲ πᾶν ὅ,τι ἐκτιμᾷ τις ὑψίστως εἶναι Θεὸς αὐτοῦ, διὰ τοῦτο τὰ εἴδωλα καὶ αἱ ὀρέξεις αὐτοῦ καλοῦνται θεοί. (Α'. Κορινθ. ἡ. 5.— Φιλιππ. γ'. 19). Ἔτι καὶ αὐτὸς ὁ Διάβολος καλεῖται ὁ Θεὸς τοῦ κόσμου τούτου. (Κορινθ. δ'. 4).

12. Ἡ ἀνικανότης ἡμῶν τοῦ νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ ἐν-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νοῶμεν ἐντελῶς τὴν φύσιν ἢ τὰς ὁδοὺς τοῦ Θεοῦ δὲν πρέπει νὰ κωλύῃ ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ νὰ σπουδάζωμεν τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ· ἀπ' ἐναντίας τοῦτο πρέπει νὰ κάμνῃ ἡμᾶς μετριόφρονας, ταπεινοὺς καὶ εὐλαβεῖς. Ὁ Θεὸς ἐπ' ἀληθείας κατοικεῖ εἰς φῶς ἀπρόσιτον. Οὐδεὶς ποτε εἶδεν, ἢ δύναται νὰ ἴδῃ αὐτόν. Καὶ ὅμως εὐσπλάγχνως ἀπεκάλυψεν ἑαυτὸν εἰς ἡμᾶς κατὰ πολλοὺς τρόπους. Πρὸς τὴν ἐρώτησιν, « Τί ἔστι Θεός ;» ἡ καλλίστη ἀπόκρισις εἶναι, «Ὁ Θεὸς εἶναι πνεῦμα, ἄπειρον, αἰώνιον, ἀμετάβλητον ἔν τε τῇ ὑποστάσει, σοφίᾳ, δυνάμει, ἁγιωσύνῃ, δικαιοσύνῃ, ἀγαθότητι καὶ ἀληθείᾳ.» Ἡμεῖς γινώσκομεν τὸν Θεὸν διὰ τῶν ὀνομάτων, τῶν τίτλων, τοῦ λόγου καὶ τῶν ἔργων τῆς δημιουργίας καὶ τῆς προνοίας αὐτοῦ. Κάλλιστα δὲ γινώσκομεν αὐτόν, ὅπως ἀποκαλύπτεται εἰς ἡμᾶς διὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ. (Ματθ. ιά. 27.—Λουκ. Ι'. 22. —Ἰωάν. ιδ'. 9).

13. Ὅταν λέγωμεν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πνεῦμα, λέγομεν ὀρθῶς. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἔπραξε τὸ αὐτό. (Ἰωάν. δ'. 24.). Διὰ τούτου προτιθέμεθα ν' ἀπομακρύνωμεν ἀπὸ τῆς περὶ αὐτοῦ ἐννοίας ἡμῶν πᾶσαν ἰδέαν, ὅτι ἔχει σῶμα. Ὁ Θεὸς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ ὑλικὴν φύσιν, ἄλλως θὰ ἐγίνετο καταφανὴς κάπου. Ἀλλ' αἱ Γραφαὶ κηρύττουσιν, ὅτι εἶναι ἀόρατος (Α'. Τιμόθ. ά. 17.). Ἐὰν δὲ εἶχεν ὑλικήν τινα φύσιν, καὶ ἡμεῖς ἐγινώσκομεν ὁποία τις ἦτο, ἠδυνάμεθα νομίμως νὰ ποιήσωμεν ὁμοίωμα, ἢ εἴδωλον αὐτοῦ τοὐλάχιστον ἐν τῷ νῷ ἡμῶν. Ἀλλ' αὐτὸς ῥητῶς δίδει ὡς λόγον, δι' ὃν δὲν πρέπει νὰ ποιῶμεν εἴδωλον ἢ ὁμοίωμά τι αὐτοῦ, ὅτι οὐδέποτε εἴδομεν οἱονδήποτε ὁμοίωμα αὐτοῦ. (Δευτερον. δ'. 12, 15, 16.).

14. Ὅταν λέγωμεν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πνεῦμα, βε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βαιοῦμεν ὅτι εἶναι ὑπόστασις, οὐχὶ ὑλικὴ βεβαίως, ἀλλ' ὅμως κάτοχος ἰδιοτήτων, καὶ τελειοτήτων, οὐχὶ φαντασιῶν, ἀλλὰ πραγματικῶν — οὐχὶ νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων — ἔχων ὑπεράνω πάντων τῶν ἄλλων πνευμάτων διάνοιαν, βούλησιν καὶ δύναμιν Ἐὰν ὑπάρχῃ τι πραγματικὸν καὶ ζῶν, τοῦτο εἶναι ὁ Θεός. Οὗτος συχνὰ καὶ καταλλήλως ὀνομάζεται ὁ ζῶν Θεός.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ τῶν ἰδιοτήτων τοῦ Θεοῦ.

1. Πᾶσαι αἱ τοῦ Θεοῦ ἰδιότητες εἶναι τελειότητες· πᾶσαι δὲ αἱ τοῦ Θεοῦ τελειότητες εἶναι ἀμετάβλητοι, ἄπειροι, αἰώνιοι, συνεπεῖς πρὸς ἀλλήλας καὶ ἀναγκαῖαι πρὸς τὸν ἔνδοξον αὐτοῦ χαρακτῆρα. Ἑνὸς καὶ μόνου ἐλλείποντος, Αὐτὸς μὲν δὲν ἤθελεν εἶσθαι Θεὸς, ἡμεῖς δὲ δὲν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ λατρεύωμεν καὶ προσκυνῶμεν αὐτόν.

2. Πολλαὶ προσπάθειαι κατεβλήθησαν νὰ ταξινομήσωσι τὰς θείας τελειότητας, δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι αἱ προσπάθειαι αὗται ὑπῆρξαν ἀνωφελεῖς. Τινὲς διῄρεσαν αὐτὰς εἰς θετικὰς καὶ ἀρνητικάς· ἕτεροι εἰς ἀπολύτους καὶ σχετικάς· ἄλλοι εἰς φυσικὰς καὶ ἠθικὰς καὶ ἄλλοι προσέτι εἰς μεταδοτὰς καὶ ἀμεταδότους. Ἴσως ἡ τελευταία ταξινόμησις εἶναι ἡ καλλιτέρα οἱασδήποτε ἄλλης, ἀλλ' οὐδεμία αὐτῶν περιβάλλει ἐντελῶς ἅπαν τὸ ζήτημα. Ὅταν θεωρῶμεν τὴν Ἶριν, βλέπομεν ποικιλίαν χρωμάτων, ἀλλ' ἅπαντα συνυφασμένα ἐν ἑνὶ τόξῳ. Οὕτω καὶ ὁ χαρακτὴρ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἓν ἐντελὲς ὅλον, καὶ τοι πολλῶν ὑπαρχουσῶν ἰδιοτήτων. Ὅπως δὲ ἀδυνατοῦμεν νὰ ὁρίσωμεν τὰ ὅρια ἑκάστου χρώματος ἐν τῇ Ἰριδι, καὶ εἴπωμεν πῶς ἀκριβῶς μίγνυται τὸ ἓν μετὰ τοῦ ἄλλου, οὕτω καὶ μία θεία ἰδιότης εἶναι συνηνωμένη μεθ' ἄλλης, ἀλλὰ τὸ ὅλον αὐτῶν ἀποτελεῖ ἕνα ἀπείρως ὡραῖον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

καὶ ἐντελῆ χαρακτῆρα. Οὔτε ὑπερβολὴ, οὔτε ἔλλειψις ὑπάρχει ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ τὰ πάντα ἐν τελεία ἁρμονίᾳ· Ὅπως δὲ δὲν χωρίζομεν τὰς ἀκτῖνας τῆς Ἰριδος, καίτοι διακρίνομεν αὐτὰς, οὕτω δὲν χωρίζομεν καὶ τὰς ἰδιότητας τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἁπλῶς κάμνομεν διάκρισιν αὐτῶν. Ἐν ταῖς Γραφαῖς αἱ ἰδιότητες τοῦ Θεοῦ κατέχουσι μέγαν χῶρον. Τὸ ζήτημα εἶναι μεγίστης σπουδαιότητος, καὶ πρέπει νὰ κατέχῃ μέγα μέρος τῆς θρησκευτικῆς ἡμῶν διδασκαλίας καὶ διαλογισμῶν. Ἀλλ' ὅμως δὲν δυνάμεθα νὰ προβῶμεν πέρα τοῦ ὅ,τι διδασκόμεθα ἄνωθεν. Ἡμεῖς γνωρίζομεν τὸν Θεὸν τοσοῦτον μόνον, ὅσον ἀποκαλύπτει ἑαυτὸν εἰς ἡμᾶς ἔν τε τῷ λόγῳ καὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.

3. Ἡ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Θεοῦ ἰδέα ἡμῶν πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ πᾶν ὅ,τι ἐκτιμῶμεν ὡς τέλειον, ν' ἀποκλείῃ δὲ πᾶσαν θεωρουμένην ἀτέλειαν· ὥστε ἐάν ποτε μάθωμεν ἔξοχόν τι, τὸ ὁποῖον ἠγνοοῦμεν, πρέπει διὰ μιᾶς, ἐὰν τῷ ὄντι ἤμεθα εὐσεβεῖς, νὰ λέγωμεν, ὅτι ὁ Θεὸς ἐκέκτητο αὐτοῦ. Εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον νὰ ἐκτιμήσῃ τις ὅσον πρέπει τὴν γνῶσιν τῶν τοῦ Θεοῦ τελειοτήτων. Ὁ κάλλιστος δὲ τρόπος τῦ σπουδάζειν τὸ ζήτημα εἶναι διὰ τῆς παραβολῆς τῆς Γραφῆς πρὸς τὴν Γραφήν. Πρέπει δὲ νὰ προσέχωμεν μήπως ὑποπέσωμεν ἔτι καὶ εἰς μίαν ἀπάτην περὶ τὴν σπουδὴν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Θεοῦ. Ἂς μὴ φανταζώμεθα δὲ, ὅτι μία τελειότης αὐτοῦ διαφωνεῖ, ἢ ἀντιστρατεύεται πρὸς ἄλλην. Ἡ δικαιοσύνη ἐντελῶς συμφωνεῖ πρὸς τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

4. Αἱ Γραφαὶ διδάσκουσαι ἡμᾶς τὴν τοῦ Θεοῦ φύσιν συχνὰ μεταχειρίζονται δύο σχήματα λόγου. Τὸ ἓν εἶναι ἐκεῖνο, δι' οὗ γίνεται χρῆσις τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος πρὸς παράστασιν τῶν πράξεων ἢ ἰδιοτήτων τοῦ Θεοῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὅπως οἱ ἄνθρωποι βλέπουσι διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, οὕτως ἵνα διδάξωσιν ἡμᾶς τὴν τοῦ Θεοῦ παγγνωσίαν, αἱ Γραφαὶ ὁμιλοῦσι περὶ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Θεοῦ. Καθὼς δὲ οἱ ἄνθρωποι ἀκούουσι διὰ τῶν ὤτων, οὕτως ἡ τοῦ Θεοῦ εὔσπλαγχνος προσοχὴ εἰς τὰς δεήσεις ἡμῶν παρίσταται ὡς τὰ ὦτα αὐτοῦ ἀνοικτὰ ἔχουσα. Ἐνίοτε ἔχομεν ἀμφότερα ταῦτα τὰ σχήματα ἐν τῷ αὐτῷ ἐδαφίῳ. «Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Κυρίου εἶναι ἐπὶ τοὺς δικαίους, καὶ τὰ ὦτα αὐτοῦ εἰς τὴν κραυγὴν αὐτῶν.» (Ψαλμ. λδ'. 15. —Α'. Πετρ. γ'. 12. — Β'. Κορινθ. ς'. 40). Συχνότερον ἴσως γίνεται χρῆσις αὐτῶν κεχωρισμένως. «Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Κυρίου εἶναι ἐν παντὶ τόπῳ, παρατηροῦντες κακοὺς καὶ ἀγαθούς.» (Παροιμ. ιέ. 3.) Παράβαλ. Ἀμὼς θ'. 8.— «Κύριε, εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου· ἂς ἦναι τὰ ὦτά σου προσεκτικὰ εἰς τὴν φωνὴν τῶν δεήσεών μου.» (Ψαλμ. ρλ'. 2.) Παράβαλ. Ψαλμ. ι'. 17).

Ἐπίσης ἀναγινώσκομεν περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ βραχίονος τοῦ Κυρίου (Ἡσ. νά. 9.—Ψαλμ. λδ'. 16.—Α'. Πετρ. γ'. 12.—Δευτερ. έ 15.—Πράξ. γ'. 17.). Ὁμοίως ἡ Γῆ καλεῖται ὑποπόδιον τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐὰν ἐπάτει ἐπ' αὐτῆς, ἡ δὲ θάλασσα αἱ τρίβοι τῶν ἰχνῶν τῶν ποδῶν αὐτοῦ. (Ἡσ. ξς'. 1. — Πράξ. ζ'. 49. — Ψαλμ. οζ'. 19.).

Τὸ ἕτερον σχῆμα τοῦ λόγου εἶναι ἐκεῖνο, καθ' ὃ τὰ αἰσθήματα τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας λαμβάνονται ἵνα διδάξωσιν ἡμᾶς τὸν νοῦν ἢ τὴν φύσιν τοῦ Θεοῦ. Οὕτω λέγεται, ὅτι ὁ Ὕψιστος ἀρέσκεται, ἢ δυσαρεστεῖται. (Α'. Βασιλ. γ'. 10.—Ἡσα. νγ'. 10. — Γεν. λή. 10.— Ψαλ. ξ'. 1.). Οὕτως ὁ Θεὸς λέγεται, ὅτι ἐβαρύνθη ὑπὸ τῶν ἀνομιῶν τῶν ἀνθρώπων. (Ἡσ. μγ'. 24.—Μαλαχ. β'. 17.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

καὶ παρωξύνθη μὲ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων (Ψαλμ. ρς'. 32). Ἀλλ' οὐδὲν τούτων πρέπει νὰ μᾶς θορυβῇ. Τοιαῦτα σχήματα λόγου τίθενται εἰς χρῆσιν ἕνεκα οἰκτου πρὸς τὴν ἀδυναμίαν ἡμῶν. Σκοποῦσι δὲ νὰ δώσωσιν εἰς ἡμᾶς ἰδέαν τινὰ τῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ, ὅτις οὔτε πάθη, οὔτε μέλη σώματος ἔχει, καὶ ὅμως ἐνεργεῖ καθ' ὃν τρόπον τὰ σχήματα ταῦτα ἐκφράζουσιν.

5. Αἱ ἐξῆς ἰδιότητες ἀνήκουσι βεβαίως εἰς τὸν Θεόν. Τὸ Αὐθύπαρκτον, τὸ ἀνεξάρτητον, τὸ αἰώνιον, τὸ ἀμετάβλητον, τὸ ἄπειρον, τὸ πνευματικὸν, τὸ ἁπλοῦν, τὸ μεγαλοπρεπὲς, ἡ παντοδυναμία, ἡ πανταχοῦ παρουσία, ἡ παγγνωσία, ἡ σοφία, ἡ ἀλήθεια, τὸ πιστὸν, ἡ ἀγαθότης, ἡ ἁγιωσύνη, ἡ δικαιοσύνη, ἡ δόξα, ἡ εὐδαιμονία, ἡ μακαριότης, τὸ μεγαλεῖον, τὸ ἀσύγκριτον, τὸ ἀκατανόητον, καὶ ἡ ἑνότης. Ἐν τῇ σπουδῇ τοῦ θείου χαρακτῆρος καλὸν εἶναι καὶ λίαν ἀσφαλὲς ν' ἀκολουθῶμεν τὰς Γραφὰς καὶ νὰ δεχώμεθα τοιαύτας διακρίσεις, ὁποῖαι γίνονται ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ λόγῳ.

6. Ἡ **αὐθυπαρξία**, εἴτε τὸ **αὐθύπαρκτον** τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ ἔχειν ζωὴν ἐν ἑαυτῷ. (Ἰωάν. ε. 26). Ὁ Θεὸς εἰς οὐδένα ὀφείλει τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ· θὰ ὑπῆρχε δὲ καὶ ἐὰν μὴ ὑπῆρχεν ἕτερόν τι ὂν ἐν τῷ σύμπαντι. Ἡμεῖς ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ Θεῷ, ἀλλ' αὐτὸς ζῇ καὶ κινεῖται καὶ εἶναι ἐν ἑαυτῷ. Αὐτὸς οὐδέποτε ἐνδυναμοῦται ἢ ἀδυνατεῖ ἐν τῷ εἶναι αὐτοῦ ὑπὸ ἄλλων. Δὲν ὑπάρχει μυστήριον μεγαλείτερον τῆς τοῦ Θεοῦ αὐθυπάρξεως. Αὐτὸς εἶναι ἀθάνατος — αἰώνιος. (Α'. Τιμ. ά. 17).

7. Βεβαίως ὁ Θεὸς εἶναι ἀνεξάρτητος. Ἐὰν δὲν ἦτο αὐθύπαρκτος, θὰ ἐξήρτητο ἀπό τινος. Ὁ κάτοχος ζωῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐξαρτωμένης ἔκ τῆς θελήσεως ἢ δυνάμεως ἄλλου εἶναι εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν ἐξηρτημένος ἐξ αὐτοῦ. Ἐνῷ ὁ ἔχων τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἐκτὸς καὶ πέρα τῆς θελήσεως ἄλλων πρέπει νὰ ἦναι Θεὸς καὶ πρέπει νὰ ἦναι ἀνεξάρτητος ἐν πάσαις ταῖς τελειότησιν αὐτοῦ. Εἶναι πολὺ ὑψηλότερος τῶν ὑψίστων πλασμάτων αὐτοῦ. Ἐννοεῖται, ὅτι τὰ πλάσματα εἰς οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν ὑποβάλλουσι τὸν Θεόν. Εἶναι δὲ οὐ μόνον ἀνοησία, ἀλλὰ καὶ κακία νὰ εἰκειοποιώμεθα ἡμεῖς, ἢ νὰ ἀποδίδωμεν εἰς ἄλλο τι κτίσμα ἀνεξαρτησίαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς συχνὰ βεβαιοῖ τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ ἀνεξαρτησίαν, εὐσεβεῖς δὲ ἄνθρωποι ἀγαπῶσι νὰ γνωρίζωσιν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἐντελῶς ὑπεράνω οἱασδήποτε χρείας ἢ βοηθείας ἀνθρωπίνης. (Ἰώβ. ιέ. 15.—Ψαλμ. ν'. 9—12. — Ἡσα. μ'. 13, 14.— Ῥωμ. ιά. 35.).

8. Ὁ Θεὸς εἶναι ἐπίσης α ἰ ώ ν ι ο ς. Κωφάλαλός τις εἶπέ ποτε, ὅτι «Αἰωνιότης εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ Θεοῦ.» Μέγας δέ τις προφήτης ἐξέφρασε τοῦτο ὡραιότερον, εἰπών, «Αὐτὸς κατοικεῖ τὴν αἰωνιότητα.» (Ἡσα. νζ'. 15). Ἐν τῷ ἐξόχῳ αὐτοῦ ψαλμῷ ὁ Μωϋσῆς λέγει· «Πρὶν γεννηθῶσι τὰ ὄρη, καὶ πλάσῃς τὴν γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος ἕως τοῦ αἰῶνος, σύ εἶσαι ὁ Θεός.» (Ψαλμ. ϟ. 2). «... Τοῦ ὁποίου αἱ ἔξοδοι εἶναι ἀπ' ἀρχῆς, ἀπὸ ἡμερῶν αἰῶνος.» (Μιχ. έ. 2). Ἡ ὕπαρξις τοῦ Θεοῦ δὲν μετρεῖται διὰ στιγμῶν, ὡρῶν, ἡμερῶν, ἐτῶν ἢ αἰώνων. Μὲ τὸν Κύριον μία ἡμέρα εἶναι ὡς χίλια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς μία ἡμέρα. Ἡ τοῦ Θεοῦ αἰωνιότης εἶναι ἀντικείμενον προσκυνήσεως, οὐχὶ περιεργείας. «Παρελθοῦσα αἰωνιότης σκοτίζει καὶ παραζαλίζει πᾶσαν ἀν-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θρωπίνην νόησιν.» Οὐχ' ἧττον ἀκατανόητος εἶναι ἡ μέλλουσα αἰωνιότης.

9. Ὁ Θεὸς εἶναι ἀ μ ε τ ά β λ η τ ο ς ἐν τῇ φύσει, ταῖς ἰδιότησι καὶ ταῖς βουλαῖς αὐτοῦ. Τὸ ἄπειρον δὲν δημιουργεῖ μεγαλείτερον χάσμα μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ Πλάστου αὐτοῦ παρ' ὅτι κάμνει τὸ ἀμετάβλητον. Παρὰ τῷ Ὑψίςῳ δὲν ὑπάρχει ἀλλοίωσις ἢ σκιὰ παραλλαγῆς.» (Ἰακώβ. ά. 17).

Πάντα τὰ ἄλλα μεταβάλονται, διότι εἶναι πεπερασμένα καὶ δεδημιουργημένα. Οὐχ' οὕτω μὲ τὸν Θεὸν. (Ψαλμ. ρβ'. 26.—Ἑβρ. ά. 12). Εἶναι μέγα ἔλεος διὰ τοὺς ἀγαθοὺς, ὅτι μεταβάλλονται πρὸς τὰ κρείττω· ἀλλ' εἶναι χαρὰ εἰς αὐτοὺς, ὅτι ὁ Ὕψιστος δὲν μεταβάλλεται. (Β'. Κορινθ. γ'. 18). Οἱ πονηροὶ πολλάκις διαστρέφουσι τὸ δόγμα τοῦτο πρὸς αἰσχίστους σκοποὺς, ἔτι καὶ πρὸς παρακώλυσιν τῆς προσευχῆς· ἀλλὰ τοῦτο εἶναι μωρία καὶ ἁμαρτία αὐτῶν. Πᾶσα μεταβολὴ χαρακτῆρος εἶναι πρὸς τὸ καλλίτερον ἢ τὸ χειρότερον. Ἐὰν ὁ Θεὸς ἠδύνατο νὰ μεταβληθῇ πρὸς τὸ καλλίτερον, ἤθελε δείξει, ὅτι ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ δὲν εἶναι ἤδη τέλειος. Ἐὰν ἠδύνατο νὰ μεταβληθῇ πρὸς τὸ χεῖρον, ἡμεῖς δὲν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ λατρεύωμεν καὶ προσκυνῶμεν ἀτελὲς ὄν· « Ἐγὼ εἶμαι ὁ Κύριος· δὲν μεταβάλλομαι. » (Μαλαχ. γ'. 6).

10. Ὁ Θεὸς εἶναι προσέτι ἄ π ε ι ρ ο ς. Ἀμφότερα τό τε ἀμετάβλητον καὶ ἄπειρον τοῦ Θεοῦ ἀναφέρονται εἰς ὅλας τὰς ἰδιότητας καὶ εἰς αὐτὸ ἔτι τὸ εἶναι αὐτοῦ. Ὑπὸ πᾶσαν ἔννοιαν ὁ Θεὸς εἶναι ἀ π ε ρ ι ό ρ ι σ τ ο ς. Οὐδὲν σοφὸν ὂν ἠδύνατο νὰ περιορίσῃ ἑαυτό. Εἶναι δὲ ἡλίου φαεινότερον, ὅτι ὁ τὰ πάντα δημιουργήσας πρέπει νὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἦναι ἄπειρος. Αἱ Γραφαὶ ῥητῶς κηρύττουσιν, ὅτι εἰς πολλὰς τῶν τελειοτήτων αὐτοῦ εἶναι ἄπειρος. (Ψαλμ. ις'. 2.— ρμζ'. 5. —Ἡσα. ς'. 2-6. —Ἰώδ. δ'. 17. 18. — Ῥωμ. ά. 20.—Ἑβρ. ιά. 3).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Περὶ τῶν Θείων τελειοτήτων.

(*Ἐξακολούθησις*)

1. Ὁ Θεὸς εἶναι Πνεῦμα. Περὶ τοῦ Πνεύματος τῆ Θεοῦ ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ δευτέρῳ ἐδαφίῳ τῆς Γραφῆς καὶ συχνάκις μετὰ ταῦτα· τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸ τρίτον Πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος. Τὸ πνευματικὸν τοῦ Θεοῦ προϋποτίθεται ἐν πάσῃ τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ. Ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν ῥητῶς λέγει, «Πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ οἱ προσκυνοῦντες αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ πρέπει νὰ προσκυνῶσιν αὐτόν.» (Ἰωάν. δ'. 24). Ἐνῷ δὲ ἡ βουλὴ τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ κανὼν τῆς προσκυνήσεως, ἡ φύσις αὐτοῦ εἶναι ἡ βάσις τῆς λατρείας. Ὅταν λέγωμεν ὁ Θεὸς εἶναι Πνεῦμα, ἀπορρίπτομεν πᾶσαν χονδροειδῆ περὶ αὐτοῦ ἔννοιαν, ὡς κατέχοντος σωματικὰ μέλη, ἢ προσωπικῶς συνεχομένου μετὰ τῆς ὕλης. Ἀφοῦ δὲ ὁ Θεὸς εἶναι Πνεῦμα, πρέπει νὰ ἦναι ἀμετάβλητος, διότι ἡ ὕλη πάντοτε μεταβάλλεται. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον εἶναι «ἄφθαρτος Θεὸς.» (Ῥωμ. ά. 23). καὶ Ἀόρατος (Ῥωμ. ά. 20.—Α'. Τιμ. ά. 17.—Ἑβρ. ιά. 27).—Ἐπίσης εἶναι ἀκατάληπτος εἰς πάσας ἡμῶν τὰς αἰσθήσεις. «Τὸν Θεὸν οὐδεὶς ποτε εἶδεν» (Α'. Ἰωάν. δ'. 12). Τὸ τέλειον τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Θεοῦ εἶναι οὐσιωδῶς ἡνωμένον μετὰ τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ. Ὁ Θεὸς οὐ μόνον Πνεῦμα εἶναι, ἀλλὰ εἶναι πνεῦμα ἀδημιούργητον. Καὶ αὕτη εἶναι ἡ διαφορὰ μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀγγέλων καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀνθρώπων—ὥστε ἡ μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰ πρέπει νὰ ἦναι αἰώνιος, ἄπειρος. Αὐτὸς εἶναι ὁ πατὴρ τῶν πνευμάτων ἡμῶν (Ἑβρ. ιβ'. 9). Ἡμεῖς ἐσμεθα σπέρμα αὐτοῦ. (Πράξ. ιζ': 28). Ἀλλ' ὁ Θεὸς εἶναι Πνεῦμα ὑπάρχον ἀπ' αἰῶνος, αὐθύπαρκτον, ἀδημιούργητον. Οὐδὲν δὲ θαυμαστὸν ἂν ὁ Θεὸς δὲν ἐπιτρέπῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους νὰ προσκυνῶσιν αὐτὸν δι' ὁμοιωμάτων. (Ἔξοδ. κ'. 4, 5). Ὁ Αὐγουστῖνος λέγει, «Ἡ προσκύνησις τῶν ἀνθρωπίνων ἔργων ἂς μὴ ἦναι εἰς ἡμᾶς θρησκεία. Διότι αὐτοὶ οἱ ἐργάται, οἱ τὰ τοιαῦτα ἐργαζόμενοι, εἶναι καλλίτεροι τούτων, ἀλλ' ὅμως οὐδὲ τούτους πρέπει νὰ προσκυνῶμεν.»

2. Τὸ πνευματικὸν τοῦ Θεοῦ μᾶς ἀναγκάζει νὰ πιστεύωμεν καὶ εἰς τὸ ἁπλοῦν εἴτε ἀμιγὲς αὐτοῦ. Ὁ Θεὸς εἶναι ὑπόστασις ἀμιγής. Αἱ ἰδιότητες αὐτοῦ ἅπασαι οὐσιώδεις. Ἅπαντα ἐνυπάρχουσιν ἐν αὐτῇ τῇ φύσει αὐτοῦ. Ἡ φύσις αὐτοῦ δὲν εἶναι σύνθετος, ἂν καὶ αἱ ἰδιότητες αὐτοῦ εἶναι διακεκριμέναι ἀλλήλων. Οὐ μόνον ἀπάτη καὶ πανουργία δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ θείᾳ διανοίᾳ, ἀλλὰ καὶ πᾶν τὸ ἐν τῷ εἶναι καὶ τῇ φύσει αὐτοῦ εἶναι ἀμιγὲς, ἐλεύθερον συνθέσεως.

3. Ὁ Θεὸς προσέτι εἶναι κάτοχος φοβερᾶς Μεγαλειότητος, ἀπαραμίλλου μεγαλείου. Ἀρχαῖός τις βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου ἤλασεν ἐφ' ἁμάξης συρομένης ὑπὸ τεσσάρων ἡττηθέντων βασιλέων. Ἀλλ' ὁ Ἰεχοβᾶς «ἐπιβαίνει ἐπὶ οὐρανῶν τῶν ἔκπαλαι οὐρανῶν.» (Ψαλμ. ξή. 33). — «Ἰδοὺ, ὁ Κύριος ἐπιβαίνει ἐπὶ νεφέλης κούφης, καὶ θέλει ἐπέλθει ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον· καὶ τὰ εἴδωλα τῆς Αἰγύπτου θέλουσι σεισθῆ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἡ καρδία τῆς Αἰγύπτου θέλει διαλυθῆ ἐν μέσῳ αὐτῆς.» (Ἡσ. ιθ'. 1). Ἐν τῇ Γραφῇ ὑπάρχουσι δύο χωρία, τὰ ὁποῖα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

καταφανῶς περιγράφουσι τὴν αὐτὴν μεγαλοπρεπῆ σκηνήν. Τὸ πρῶτον εἶναι Β'. Σαμουὴλ κδ'. 8-18 — Τὸ ἕτερον Ψαλμ. ιή. 7-17. Οὐδεὶς ἀγαθὸς δύναται νὰ ἀναγνώσῃ οὐδέτερον τούτων χωρὶς τῆς συναισθήσεως τοῦ τρομεροῦ μεγαλείου τοῦ Θεοῦ. Προσέτι ὑπάρχει ἕτερον ἐκτεταμένον μέρος τῆς Γραφῆς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, τὸ ὁποῖον ὑπό τινων ἐθεωρήθη, ὡς τὸ ὕψιστον μέρος τῆς θείας ἀποκαλύψεως. Εὑρίσκεται ἐν τῷ προφήτῃ Ἀββακοὺμ κεφ. γ'. 3 — 16. Ἀνάγνωσον αὐτὸ, ἀναγνῶστα. Ἐπίσης, « Ἰδική σου, ὦ Κύριε, εἶναι ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα, καὶ τὸ νῖκος καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια.» (Α'. Χρονικ. κθ'. 11-13) καὶ, « Ἡ φωνὴ τοῦ Κυρίου εἶναι δυνατή· ἡ φωνὴ τοῦ Κυρίου εἶναι μεγαλοπρεπής. » (Ψαλμ. κθ'. 4).

4. Ὁ Θεὸς εἶναι Παντοδύναμος. Ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ εἶναι ἱκανὴ νὰ ἐκτελέσῃ πᾶν ὅ,τι αὐτὸς ἀποφασίσει· καλεῖται δὲ αὕτη Σχετικὴ δύναμις. Ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ εἶναι ἱκανὴ νὰ πράξῃ πᾶν ὅ,τι δὲν ἐμπεριέχει ἀντίφασιν, καὶ τότε ὀνομάζεται Ἀπόλυτος δύναμις. Ἡ σχετικὴ αὐτοῦ δύναμις παρήγαγε καὶ ὑποστηρίζει τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Δι' αὐτῆς ἔπραξε πᾶσαν τὴν ἀρέσκειαν αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς τόποις τῆς δυναστείας αὐτοῦ. Διὰ τῆς ἀπολύτου αὐτοῦ δυνάμεως ἠδύνατο νὰ δημιουργήσῃ περισσοτέρους κόσμους καὶ περισσοτέρας τάξεις ὄντων, παρ' ὅσας ἐδημιούργησεν, ἐὰν ἐθεώρει τοῦτο καλόν. Οὐδεὶς δύναται νὰ συλλογισθῇ περὶ δυνάμεως μεγαλειτέρας ἐκείνης, δι' ἧς παράγεταί τι ἐκ τοῦ μηδενός. Ἀλλ' ὅμως ἐκ τοῦ μηδενὸς ὁ Θεὸς παρήγαγε τὰ πάντα· οὐδὲ ἐκοπίασεν ἔτι καὶ κατ' ἐλάχιστον εἰς τὴν δημιουργίαν τινὸς ἐκ τῶν ὄντων. Αὐτὸς εἶπε, «Γενηθή-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς.» (Γεν. ά. 3). «Εἶπε καὶ ἐγένετο — διέταξε καὶ ἐστερεώθη.» (Ψαλμ. λγ'. 9). 'Υποστηρίζει τὰ πάντα διὰ τοῦ λόγου τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. (Ψαλμ. ά. 3). «'Εκτείνει τὸν βορέαν ἐπὶ τὸ κενόν· κρεμᾷ τὴν γῆν ἐπὶ τὸ μηδέν.» ('Ιὼβ κς'. 7). «Δεσμεύει τὰ ὕδατα εἰς τὰς νεφέλας αὐτοῦ· καὶ ἡ νεφέλη δὲν σχίζεται ὑποκάτω αὐτῶν.» ('Ιὼβ κς'. 8). «Οἱ στύλοι τοῦ οὐρανοῦ τρέμουσι καὶ ἐξίστανται ἀπὸ τῆς ἐπιτιμήσεως αὐτοῦ.» ('Ιὼβ κς'. 11). «'Ιδοὺ τὰ ἔθνη εἶναι ὡς ῥανὶς ἀπὸ κάδου, καὶ λογίζονται ὡς ἡ λεπτὴ σκόνη τῆς πλάστιγγος· ἰδοὺ, μετατοπίζει τὰς νήσους ὡς σκόνιν.» ('Ησα. μ'. 15.) «Τίς ἐμέτρησε τὰ ὕδατα ἐν τῷ κοιλώματι τῆς χειρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐστάθμισε τοὺς οὐρανοὺς μὲ τὴν σπιθαμὴν, καὶ συμπεριέλαβεν ἐν μέτρῳ τὸ χῶμα τῆς γῆς, καὶ ἐζύγισε τὰ ὄρη διὰ στατῆρος καὶ τοὺς λόφους διὰ πλάστιγγος;» ('Ησα. μ'. 12). Ταῦτα εἶναι μέρος τῶν ὁδῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ πόσον ὀλίγον γινώσκομεν περὶ αὐτοῦ; Τὴν βροντὴν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ τίς δύναται νὰ ἐννοήσῃ; 'Η στερεότης τοῦ Σύμπαντος ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. 'Εάν τις λέγῃ, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν δύναται νὰ κάμῃ τι νὰ ἦναι καὶ νὰ μὴ ἦναι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν, καὶ ἐκ τούτου διισχυρίζεται, ὅτι ἡ δύναμις αὐτοῦ εἶναι περιωρισμένη, ἡ ἀπόκρισις εἶναι, ὅτι ἡμεῖς οὐδὲν ἄλλο εἰμὴ ἐντέλειαν ἀποδίδομεν εἰς τὸν Θεόν. 'Ατοπίαι εἶναι μακρὰν αὐτοῦ. 'Η ἀποκάλυψις, ἣν ὁ Θεὸς ἔκαμε πρὸς τὸν πατριάρχην 'Αβραὰμ, ἦτο μεγάλη, «'Εγὼ εἰμαι ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ.» (Γέν. ιζ'. 1).

5. 'Ο Θεὸς εἶναι παντα χοῦ παρών. Αὐτὸς πληροῖ τὸ ἄπειρον. Αὐτὸς εἶναι πνεῦμα καὶ δὲν δύναται νὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

διαιρεθῇ, καὶ ὅμως εἶναι παρὼν ἐν παντὶ τόπῳ ὁ ν τ ο τ ε κ ῶ ς τε καὶ μεθ' ὅλων τῶν ἰδιοτήτων αὐτοῦ. Δὲν δύναται δὲ νὰ περιορισθῇ ἐντὸς ὁρίων. Μέγα μέρος τοῦ ρλθ'. ψαλμοῦ εἶναι πανηγυρικὸς τῆς πανταχοῦ παρουσίας τοῦ Θεοῦ, κυρίως δὲ τὰ ἐδάφια 5 — 10. Οὐδαμοῦ ἄλλοθι ὁ ψαλμῳδὸς μεταχειρίζεται ὡραιοτέραν μεταφορὰν ἐκτὸς ἐνταῦθα. Ὁ ἥλιος ἀπέχει τῆς Γῆς 92,000,009 μιλίων, καὶ ὅμως ἀπειράκις μακρότερον αὐτοῦ καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις ὁ Θεὸς εἶναι ἐπίσης παρὼν ὡς εἶναι καὶ ἐν τῇ Γῇ ἡμῶν.

6. Ὁ Θεὸς εἶναι προσέτι π α γ γ ν ώ σ τ η ς. Ἡ γνῶσις αὐτοῦ εἶναι ἄπειρος κατά τε τὸ εἶδος καὶ τὴν ἔκτασιν. Εἶναι δὲ ἐντελῶς ἰδία, οὐδαμῶς ἄλλοθεν λαμβανομένη. (Ἰὼβ κά. 22). Δὲν ὑπάρχει διαδοχὴ ἐν τῇ γνώσει τοῦ Θεοῦ. Εἶναι αἰωνία. Αὐτὸς γινώσκει τὰ πάντα, παρελθόντα, παρόντα, καὶ μέλλοντα. Πάντα ὅσα ποτὲ ὑπῆρξαν, εἶναι, ἢ θὰ ὑπάρξωσί ποτε. Πᾶσαι αἱ πραγματικαὶ ὑπάρξεις εἶναι ἐνώπιον αὐτοῦ. «Ἀπ' αἰῶνος εἶναι γνωστὰ εἰς τὸν Θεὸν πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ.» (Πράξ. ιέ. 18). «Μέγας ὁ Κύριος ἡμῶν, καὶ μεγάλη ἡ δύναμις αὐτοῦ· ἡ σύνεσις αὐτοῦ ἀμέτρητος.» (Ψαλμ. ρμζ'. 5). «Καὶ δὲν εἶναι οὐδὲν κτίσμα ἀφανὲς ἐνώπιον αὐτοῦ, ἀλλὰ πάντα εἶναι γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἔχομεν νὰ δώσωμεν λόγον.» (Ἑβρ. δ'. 13). «Γυμνὸς ὁ ᾅδης ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀπώλεια δὲν ἔχει σκέπασμα.» (Ἰὼβ κς'. 6). «Εἰς αὐτὸν αἱ πύλαι τοῦ θανάτου εἶναι ἀνοικταί, εἶδε δὲ καὶ τὰς θύρας τῆς σκιᾶς τοῦ θανάτου.» (Ἰὼβ λή. 17). Ἐν Οὐρανῷ, ἐπὶ τῆς Γῆς καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ οὐδὲν δύναται νὰ κρυφθῇ ἀπὸ τοῦ διορατικοῦ αὐτοῦ ὄμματος. Ὁ Θεὸς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γνωρίζει τὰς καρδίας ὅλων τῶν πλασμάτων αὐτοῦ (Ψαλμ. ιζ'. 3—ρλθ'. 1—5). Πόσον ἡ παγγνωσία αὐτοῦ ταράττει τοὺς ἀσεβεῖς πολλοὶ συνησθάνθησαν καὶ ἐκήρυξαν αὐτό. Τὸ σκότος δὲν κρύπτει τι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡ δὲ νὺξ λάμπει ὡς ἡ ἡμέρα. Τὸ σκότος καὶ τὸ φῶς εἶναι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ παρ' αὐτῷ. (Ψαλμ. ιλθ'. 12).

Ὁ Θεὸς προσέτι γνωρίζει πάντα ὅσα ἠδύναντο νὰ ὑπάρξωσι πρότερον, ὑπάρχουσιν ἤδη, ἢ δύνανται νὰ ὑπάρξωσιν ἐν οἱᾳδήποτε δυνατῇ ὑποθέσει. Ἡ διάνοια αὐτοῦ περιλαμβάνει πᾶν σχέδιον, πᾶσαν ἀλήθειαν, πᾶν σύζημα. «Ἡ γνῶσις αὕτη εἶναι ὑπερθαύμαστος εἰς ἐμέ· εἶναι ὑψηλή· δὲν δύναμαι νὰ φθάσω εἰς αὐτήν.» (Ψαλμ. ρλθ'. 6). Ἡ ἄγνοια εἶναι μεγάλη ἀτέλεια. Ὁ Θεὸς οὔτε νὰ μάθῃ, οὔτε ν' ἀπομάθῃ τι δύναται.

8. Βεβαίως ὁ Θεὸς εἶναι ἀπείρως σοφός. Αὐτὸς διευθύνει τὰ πάντα πρὸς ὀρθὸν τέλος, — τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ δόξαν. «Κύριε, ἕως τοῦ οὐρανοῦ φθάνει τὸ ἔλεός σου, ἡ ἀλήθειά σου ἕως τῶν νεφελῶν.» (Ψαλμ. λς'. 5). «Πόσον μεγάλα εἶναι τὰ ἔργα σου, Κύριε! τὰ πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας· ἡ γῆ εἶναι πλήρης τῶν ποιημάτων σου.» (Ψαλ ρδ'. 24). Ἡ δημιουργία πολλάκις ἐπικρίνεται. Τὸ δ' ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ μωρία τῶν μωρῶν. Πᾶς μῦς, ἡ σύνδεσμος, ἀδήν, ἀρτηρία καὶ φλέψ ζωϊκοῦ τινος ὀργανισμοῦ ἁρμόζει καλῶς εἰς τὴν χρῆσιν, δι' ἣν ἐγένετο. Ἡ τύφλωσις τῶν ἀνθρώπων ὡς πρὸς τὴν ἐπίδειξιν τῆς θείας σοφίας εἶναι μία τῶν ἀσφαλεστάτων ἀποδείξεων τῆς ἐσχάτης ἐξαχρειώσεως τοῦ ἀνθρώπου. «Διότι ἡ σοφία τοῦ κόσμου τούτου εἶναι μωρία παρὰ τῷ Θεῷ. Ἐπειδὴ εἶναι γεγραμμένον, Ὅστις συλλαμβάνει τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν.» Καὶ πάλιν, «Ὁ Κύριος γινώσκει τοὺς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἶναι μάταιοι.» (Α'. Κορινθ. γ'. 19, 20). Οὐδέποτε ἡ μωρία ἐπεδείξατο ἑαυτὴν τόσον καθαρῶς ὅσον, ὅταν ὁ Φαραὼ εἶπεν εἰς τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ, «Ἔλθετε ἂς φερθῶμεν μετὰ φρονήσεως.» Τὸ ὕψιστον ἔργον τῆς θείας σοφίας εἶναι τὸ σχέδιον τῆς ἀπολυτρώσεως, «ἐν ᾧ ἔλεος καὶ ἀλήθεια συνηντήθησαν, δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη ἐφίλησαν ἀλλήλας.» Ὅθεν εἶναι προτιμότερον νὰ κράξωμεν, «Ὦ βάθος πλούτου, σοφίας καὶ γνώσεως κλ.» (Ρωμ. ιά. 33.) ἢ νὰ λέγωμεν, «Ἡμεῖς εἴμεθα ἄνδρες — ἡ σοφία θέλει ἀποθάνει μεθ' ἡμῶν.»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

Περὶ τῶν θείων τελειοτήτων.

(*Ἐξακολούθησις*).

1. Ὁ Ἰεχοβᾶς εἶναι Θεὸς ἀ λ η θ ε ί α ς. Ὅπως δὲν δύναται ν' ἀποθάνῃ, οὕτω δὲν δύναται καὶ νὰ ψευσθῇ. Ἐν αὐτῷ οὐδὲ σκιὰ ἀνειλικρινείας ἢ ἀπατηλότητος ὑπάρχει. Ὁ Θεὸς οὐδένα πειράζει, οὐδένα μυκτηρίζει — οὐδένα ἀπατᾷ. Ἅπασαι αἱ προσκλήσεις καὶ προσφοραὶ καὶ ἐκθέσεις εἶναι εἰλικρινεῖς. «Ὥστε διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, εἰς τὰ ὁποῖα εἶναι ἀδύνατον νὰ ψευσθῇ ὁ Θεὸς, νὰ ἔχωμεν ἰσχυρὰν παρηγορίαν οἱ καταφυγόντες εἰς τὸ νὰ κρατήσωμεν τὴν προκειμένην ἐλπίδα.» (Ἑβρ. ς'. 18). Ἡ τοῦ Θεοῦ ἀλήθεια εἶναι ἡ βάσις πάντων τῶν συλλογισμῶν ἡμῶν ἐν τῇ φυσικῇ θρησκείᾳ. Παραδέχθητι, ὅτι ὁ Θεὸς εὐνοεῖ ψεῦδός τι, καὶ ἀμέσως τὰ θαύματα οὐδὲν χρησιμεύουσι πρὸς ἀπόδειξιν οἱασδήποτε διδασκαλίας. Πᾶν ὅ,τι εἶπεν εἶναι ἀληθές. Ἡ τοῦ Θεοῦ ἀλήθεια ἀναφέρεται εἰς πᾶν ὅ,τι εἶπε.

2. Τὸ π ι σ τ ὸ ν τοῦ Θεοῦ, κυριολεκτικῶς μὲν ἀναφέρεται εἰς τὰς θείας ὑποσχέσεις, ἂν καὶ ἐν ταῖς Γραφαῖς αἱ λέξεις πιστότης καὶ ἀλήθεια ἐκλαμβάνονται ἐνίοτε ἡ μία ἀντὶ τῆς ἄλλης. Πᾶν ὅ,τι ὁ Θεὸς ὑπεσχέθη νὰ πράξῃ, βεβαίως θέλει πράξει αὐτό. «Δὲν βραδύνει ὁ Κύριος τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ, ὡς τινες λογίζονται τοῦτο βραδύτητα· ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ἡμᾶς, μὴ θέλων νὰ ἀπολεσθῶσί τινες, ἀλλὰ πάντες νὰ ἔλθωσιν εἰς μετάνοιαν.»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

(Β'. Πέτρ. γ'. 9).—«Κύριε, σὺ εἶσαι ὁ Θεός μου· θέλω σὲ ὑψόνει, θέλω ὑμνεῖ τὸ ὄνομά σου· διότι ἔκαμες θαυμάσια· αἱ ἀπ' ἀρχῆς βουλαί σου εἶναι πίστις καὶ ἀλήθεια.» (Ἡσ. κέ. 1). Τὸ πιστὸν αὐτοῦ φθάνει μέχρι τῶν νεφελῶν, ναὶ, εἰς γενεὰς γενεῶν. (Ψαλμ. λς'. 5.— ριθ'. 90). Ἡ ἐλπὶς τοῦ εὐσεβοῦς δὲν ἔχει, οὐδὲ χρειάζεται στερεώτερον βράχον, ἐφ' οὗ νὰ στηρίζεται, παρ' ἐκεῖνον, ὅστις εὑρίσκεται ἐν τῇ ἀπολύτῳ βεβαιότητι, ὅτι ὁ Θεὸς θέλει ἐπιτελέσει πάσας τὰς ὑποσχέσεις αὐτοῦ.

3. Ὁ Ἰεχοβᾶς εἶναι Θεὸς ἀπείρου ἀγαθότητος. Μετὰ τῆς εὐδοκίας αὐτοῦ οὐδὲν δύναται νὰ συγκριθῇ. Οἱ ὅροι, οὓς ἀπαντῶμεν ἐν ταῖς Γραφαῖς πρὸς ἔκφρασιν τῆς θείας ταύτης τελειότητος εἶναι οἱ ἑξῆς: ἀγάπη, οἶκτος, ἀγαθότης, φιλοφροσύνη, ἔλεος, ὑπομονὴ, μακροθυμία, Ἡ ἑξῆς ἀποκάλυψις αὐτοῦ πρὸς τὸν Μωϋσῆν ἦτο μεγάλη ἀποκάλυψις. «Καὶ παρῆλθε Κύριος ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ ἐκήρυξε, Κύριος, Κύριος ὁ Θεὸς, οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος, καὶ ἀληθινός.» (Ἐξόδ. λδ'. 6). Ὁ Θεὸς ἕνεκα τῆς καθαρότητος αὐτοῦ ἠδύνεται εἰς πάντα τὰ ἅγια αὐτοῦ πλάσματα, ἕνεκα δὲ τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ εὐσπλαγχνίζεται τοὺς θλιβομένους καὶ πάσχοντας· εἶναι ὑπομονητικὸς εἰς τοὺς ἀποστάτας· προσφέρει χάριν καὶ ζωὴν εἰς τοὺς ἐνόχους, καὶ εἶναι ἀγαθὸς εἰς πάντας. Εἰς πᾶν ἄλλο πλάσμα ἡ ἀγαθότης ἤθελεν ἐξαντληθῇ ὑπὸ τῆς διαστροφῆς καὶ ἀγνωμοσύνης τῶν ἀνθρώπων. «Ἔλεος τοῦ Κυρίου εἶναι, ὅτι δὲν συνετελέσθημεν, ἐπειδὴ δὲν ἐξέλιπον οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ.» (Θρήν. Ἱερ. γ'. 22). Πᾶσα ἡ δημιουργία ὑπερεκχειλίζει ὑπὸ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ. Ὁ Ἰεχοβᾶς εἶναι ἀπείρως ἀνώτερος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μνησικακίας, ἔχθρας, ἢ κακῶν σκοπῶν. Ἐν τῇ δημιουργίᾳ, τῇ προνοίᾳ καὶ τῇ χάριτι ὑπάρχουσι πολλὰ ἐξαίσια θαυμάσια ἀγάπης. Ἅπασα ἡ ἱστορία τῆς θείας ἀγαθότητος οὐδέποτε θέλει ἐξαντληθῇ, καὶ ἂν οἱ ἄγγελοι καὶ οἱ ἅγιοι διηγῶνται περὶ αὐτῆς εἰς αἰῶνας αἰώνων.

4. Ὁ Θεὸς εἶναι ἅγιος. Ἐν τῇ φύσει αὐτοῦ ὑπάρχει ἄπειρος ὀρθότης — ἁγιωσύνη. Εἶναι ἐντελῶς καὶ ἐσαεὶ ἀδύνατον εἰς τὸν Θεὸν νὰ συλλογισθῇ ἢ νὰ πράξῃ τι κακὸν, ἢ νὰ ἐγκρίνῃ διαλογισμοὺς ἢ πράξεις πονηρὰς εἰς ἄλλους. Αὐτὸς εἶναι ἔνδοξος ἐν ἁγιότητι, τόσον δὲ καθαρὸς, ὥστε οἱ οὐρανοὶ δὲν εἶναι καθαροὶ ἐνώπιον αὐτοῦ. (Ἰώβ. ιέ. 15). Πᾶν πλάσμα εἶναι τοιοῦτον, ὥστε ἂν μὴ ἐφρόντιζε καὶ ὑπεστήριζεν αὐτὸ ὁ Θεὸς, ἠδύνατο νὰ ὑποπέσῃ εἰς ἠθικὸν σφάλμα. Νὰ εἴπῃ τις τὸ αὐτὸ περὶ Θεοῦ εἶναι βλασφημία. Αἱ περὶ τῆς ἁγιωσύνης τοῦ Θεοῦ ἰδέαι τῶν ἀνθρώπων γενικῶς ἀποφασίζουσιν ὁλόκληρον τὸ σύστημα τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν δογμάτων. Ὁ ἐλαφρῶς συλλογιζόμενος περὶ τῆς καθαρότητος τοῦ Πλάστου αὐτοῦ, συλλογίζεται ἐλαφρῶς περὶ ἁμαρτίας, καὶ οὕτως ἔχει ἐσφαλμένας ἰδέας περὶ ὅλων τῶν εὐαγγελικῶν δογμάτων καὶ διδασκαλιῶν. Αὐτὸς ὁ Ἰεχοβᾶς καλεῖ τὴν ἁμαρτίαν ἀποτρόπαιον πρᾶγμα—μισαρὸν πρᾶγμα (Ἱερεμ. έ. 30—μδ'. 4. —Ὡσηὲ ς'. 10). Πάντες οἱ ἀγαθοὶ θαυμάζουσιν τὴν ἁγιωσύνην τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἐν οὐρανῷ λατρεία οὐκ ὀλίγον ἀπευθύνεται εἰς τὴν θείαν ταύτην ἰδιότητα. (Ἡσ. ς'. 1-5). Ἡ τοῦ Θεοῦ καθαρότης εἶναι ὁ κανὼν καὶ τὸ ἐλατήριον τῆς καθαρότητος ἡμῶν. (Λευϊτ. ιά. 44—ιθ'. 2—κ'. 7 —Ἀμὼς γ'. 3—Α'. Πετρ. ά. 15).

5. Ἐκ τῆς ἁγιωσύνης τοῦ Θεοῦ ἀναγκαίως ἀπορρέει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος, δίδει εἰς ἕκαστον κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ εἴτε ἀγαθὰ, εἴτε κακά. Τὸ νὰ πράξῃ ἄλλως ἤθελεν εἶσθαι ἐναντίον τῆς ἀμώμου καθαρότητος. «Μὴ γένοιτο ποτὲ σὺ νὰ πράξῃς τοιοῦτον πρᾶγμα, νὰ θανατώσῃς δίκαιον μετὰ ἀσεβοῦς, καὶ ὁ δίκαιος νὰ ἦναι ὡς ὁ ἀσεβής! μὴ γένοιτο ποτὲ εἰς σέ! ὁ κρίνων πᾶσαν τὴν γῆν δὲν θέλει κάμει κρίσιν;» (Γενεσ. ιή. 25). Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος δὲν δύναται νὰ ἀθωώσῃ τὸν ἔνοχον. Ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ εἶναι ἄκαμπτος. Οὐδὲν παραδίδει — εἰς οὐδένα ἔρχεται συμβιβασμόν — οὐδέποτε ἐκπίπτει. Οὐδὲν δύναται νὰ πείσῃ τὸν Θεὸν νὰ παραβῇ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς δικαιοσύνης. Τοῦτο ἀποδεικνύεται σαφέστατα ὑπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ. Ὁ εὐλογημένος Σωτὴρ ἦτο πάντοτε καὶ ἐντελῶς ἅγιος· ἀλλ' ὅμως, ὅταν κατ' ἰδίαν ἐκλογὴν ἔλαβε τὴν θέσιν τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ὑπέστητὴν κατάραν τοῦ νόμου ἀντ' αὐτῶν, ἡ δικαιοσύνη δὲν ἀπέστρεψεν ἀπ' αὐτοῦ τὴν φλογίνην αὐτῆς ῥομφαίαν. Ἡ τρομερὰ γλῶσσα τῆς Γραφῆς εἶναι, «Ὁ Θεὸς δὲν ἐφείσθη τοῦ ἰδίου αὐτοῦ Υἱοῦ.» Εἶναι πρὸς χαρὰν πάντων τῶν ἀγαθῶν, ὅτι «δικαιοσύνη καὶ κρίσις εἶναι ἡ βάσις τοῦ θρόνου αὐτοῦ.» (Ψαλμ. γ'. 2). Ἡ δικαιοσύνη εἶναι ἀξιέραστος ἴδε αὕτη ἐν τῷ Θεῷ. Ἡ ὀργὴ, ὁ θυμὸς, ὁ χόλος, ἡ ἐκδίκησις, κλ. δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ ἐκδηλουμένη κατὰ τῆς ἁμαρτίας.

6. Ὁ Θεὸς εἶναι προσέτι ἔ ν δ ο ξ ο ς. Ἐνίοτε ἡ λέξις δόξα ἐκλαμβάνεται ἀντὶ τοῦ α ἴ γ λ η, μ ε γ α λ ο π ρ έ π ε ι α, λ α μ π ρ ό τ η ς. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ μικρόν τι διαφέρει τῆς μ ε γ α λ ε ι ό τ η τ ο ς. Τοὐλάχιστον ὑποθέτει πολλὴν μεγαλοπρέπειαν. Πόσον ἔνδοξος ἐν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ εἶναι ὁ Θεὸς, δεικνύεται θαυμασίως ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ. Τόσον τρομερὸν ἦτο τὸ φαινόμενον, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ Μωϋσῆς καθ' ὑπερβολὴν ἐφοβήθη καὶ ἔτρεμεν. (Ἑβρ. ιβ'. 21). Ἡ στήλη τῆς νεφέλης καὶ τοῦ πυρὸς ἦτο ἐπίδειξις τῆς λαμπρότητος ταύτης. Ὁ Κύριος εἶναι «Θεὸς δόξης.» Τὸ πρόσωπον τοῦ Μωϋσέως, ἕνεκα τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ στενῆς σχέσεως αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους περιεβλήθη διὰ τοιαύτης λαμπρότητος, ὥστε, ὅταν κατῆλθε, τὸ ἐκ τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀντανακλώμενον φῶς, ἐπροξένει πόνον εἰς τοὺς βλέποντας. Ἡ δόξα τοῦ λυτρωτοῦ ἐκάλυψε τοὺς ὀφθαλμοὺς Παύλου τοῦ Ταρσέως μετὰ λεπίων ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Ὑπάρχει ἐν τῇ Γραφῇ ἀξιοσημείωτόν τι χωρίον (Ἐξόδ. λγ'. 18—23), ὅπερ συνιστῶμεν εἰς τὴν μελέτην τοῦ ἀναγνώστου. Ἐνίοτε ἡ λέξις δόξα ἐννοεῖ τ ι μ ὴ ν ἢ φ ή μ η ν. Καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν ὁ Θεὸς εἶναι ἔνδοξος. (Ἐξόδ. Ψαλμ. ξς'. 2.— ρμέ. 5).

7. Ὁ Θεὸς προσέτι εἶναι ἀπείρως μ α κ ά ρ ι ο ς, ε ὐ δ α ί μ ω ν. Ἡ μακαριότης αὐτοῦ εἶναι ἄπειρος, οὐδὲ ἀρύεται αὐτὴν παρ' ἄλλου τινός. Αὐτὸς ἔχει πάσας καὶ ἀπείρους πηγὰς ἐν ἑαυτῷ. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἦναι χρήσιμος αὐτῷ κατ' ἐλάχιστον. (Ἰὼβ κδ'. 2. 3). Αὐτὸς εἶναι ὁ μακάριος ἢ εὐδαίμων Θεός. (Α'. Τιμ. ά. 11). Ὁ Θεὸς ἀδύνατον νὰ ἦναι ἄλλο τι εἰμὴ μακάριος. Ἡ θεία μακαριότης προέρχεται ἐκ τῶν ἀπείρων τελειοτήτων τοῦ Θεοῦ.

8. Ὁ Θεὸς εἶναι μ έ γ α ς. Εἶναι μέγας ἐν τῷ εἶναι καὶ ἐν πάσαις ταῖς τελειότησιν αὐτοῦ. «Εὐλόγει ἡ ψυχή μου, τὸν Κύριον. Κύριε Θεέ μου, ἐμεγαλύνθης σφόδρα· τιμὴν καὶ μεγαλοπρέπειαν εἶσαι ἐνδεδυμένος.»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

(Ψαλμ. ρδ'. 1). «Περίζωσον τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου, δυνατὲ, ἐν τῇ δόξῃ σου καὶ ἐν τῇ μεγαλοπρεπείᾳ σου.» (Ψαλμ. ρμέ. 3). «Αἰνεῖτε αὐτὸν διὰ τὰ μεγαλεῖα αὐτοῦ· αἰνεῖτε αὐτὸν κατὰ τὸ πλῆθος τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ.» (Ψαλμ. ρν'. 2). Ἀπολύτως εἰπεῖν μικρὰ ἁμαρτία δὲν ὑπάρχει· διότι ὁ καθ' οὗ ἡμεῖς ἁμαρτάνομεν εἶναι ἀπείρως μέγας.

9. Ὁ Θεὸς εἶναι ἀπαράβλητος, ἀσύγκριτος. Ἐν τῷ εἶναι, ταῖς τελειότησι, τοῖς ἔργοις καὶ τοῖς ὁδοῖς αὐτῶ οὐδεὶς εἶναι ὅμοιος τῷ Θεῷ. (Ἰδὲ Ἐξόδ. ἡ. 10—ιέ. 11. —Ψαλμ. πς'. 8—πθ'. 6— Ησα. μ'. 18 — μς'. 9). Τὸ προσκυνεῖν τὸν Θεὸν δι' ἀγαλμάτων ἢ εἰκόνων εἶναι λίαν προσβλητικὸν εἰς αὐτόν· πρῶτον μὲν, διότι αὐτὸς ὁ ἴδιος ἀπαγορεύει τοῦτο, καὶ δεύτερον, διότι ἐξευτελίζει αὐτόν. (Πραξ. ιζ'. 29).

10. Ὁ Θεὸς εἶναι ἀνεξερεύνητος. Κατοικεῖ εἰς φῶς ἀπρόσιτον — οὐδεὶς δὲ τῶν ἀνθρώπων εἶδέ ποτε ἢ δύναται νὰ ἴδῃ αὐτόν. (Α'. Τιμ. ς'. 16). «Ἔθεσε τὸ σκότος ἀπόκρυφον τόπον αὐτοῦ· ἡ σκηνὴ αὐτοῦ, περιξ αὐτοῦ ἦσαν ὕδατα σκοτεινὰ, νέφη πυκνὰ τῶν ἀέρων.» (Ψαλμ. ιή. 11). «Δύνασαι νὰ ἐξιχνιάσῃς τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ; δύνασαι νὰ ἐξιχνιάσῃς τὸν Παντοδύναμον μὲ ἐντέλειαν; Ταῦτα εἶναι ὡς τὰ ὕψη τοῦ οὐρανοῦ· τί δύνασαι νὰ κάμῃς; εἶναι βαθύτερα τοῦ ᾅδου· τί δύνασαι νὰ γνωρίσῃς; Τὸ μέτρον αὐτῶν εἶναι μακρότερον τῆς γῆς, καὶ πλατύτερον τῆς θαλάσσης.» (Ἰὼδ. ιά. 7—9). Ἔτι καὶ ἐν οὐρανῷ ψάλλουσι, «Καὶ ἔψαλλον τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες, Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, Κύριε, Θεὲ Παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθεῖς αἱ ὁδοί σου,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βασιλεῦ τῶν ἁγίων.» (Ἀποκαλ. ιέ. 3). Τὸ ἀνεξερεύνητον τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι αἰτία θλίψεως, ἀλλ' ὑπόθεσις χαρᾶς εἰς πάντα τὰ ὀρθοφρονοῦντα ὄντα.

11. Ὁ Θεὸς εἶναι ε ἷ ς, «Ἄκουε Ἰσραήλ· Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν εἶναι εἷς Κύριος.» (Δευτερον. ϛ'. 4. — Α'. Κορινθ. ή. 5, 6. — Γαλάτ. γ'. 20. — Α'. Τιμοθ. β'. 5). Δὲν εἶναι τρεῖς Θεοί, ἢ δύο Θεοί, ἀλλ' εἷς Θεός. Ὁ Θεὸς εἶναι εἷς ἐν τῇ ὑψίστῃ δυνατῇ ἐννοίᾳ. Πάντες οἱ Θεοὶ τῶν ἐθνῶν εἶναι ματαιότητες. Δὲν δυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν τὴν ἑνότητα τοῦ Θεοῦ, διότι ἑνότης εἶναι ἰδέα ἁπλῆ. Ὅταν λέγωμεν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι εἷς, βεβαιοῦμεν, ὅτι δὲν εἶναι δύο ἢ περισσότεροι, ἀλλὰ δὲν ἐννοοῦμεν νὰ εἴπωμεν, ὅτι δὲν ὑπάρχει εἷς τρεῖς ὑποστάσεις ἢ πρόσωπα, διότι τοῦτο ἤθελεν ἀντιφάσκει εἰς τὰς Γραφάς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ.

Περὶ Τριάδος.

1. Ἡ λέξις Τριὰς δὲν εὑρίσκεται ἐν ταῖς Γραφαῖς, ἀλλὰ τὸ περὶ τριάδος δόγμα εἶναι ἐν αὐταῖς. Ἡ λέξις τριὰς σημαίνει τὴν ἑνότητα τριῶν, τὴν ἑνότητα δηλονότι τῶν τριῶν θείων προσώπων.

2. Ἡ λέξις πρόσωπον ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου δὲν σημαίνει κεχωρισμένον τι ἄτομον, ἀλλ' ἰδιαιτέραν τινὰ ὑπόςασιν. Σημαίνει διάκρισιν ἐν τῇ θείᾳ ὑπάρξει, πραγματικὴν, ἀλλ' ἀνεξήγητον. Τὸ περὶ Τριάδος δόγμα ἔσχε πολλοὺς ἐχθρούς. Οἱ Ἀριανοὶ διισχυρίζοντο, ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦτο ἐντελῶς καὶ οὐσιωδῶς διακεκριμένος ἀπὸ τοῦ Πατρὸς, ἐπομένως κατώτερος αὐτοῦ ἔν τε τῇ φύσει καὶ τῇ ἀξιοπρεπείᾳ. Ἐδίδασκον προσέτι, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν ἦτο Θεὸς, ἀλλ' ἐδημιουργήθη διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οἱ Σαβελλιανοὶ ἠρνοῦντο, ὅτι ἐν τῇ θεότητι ὑπῆρχον πλείονα τοῦ ἑνὸς πρόσωπα, ἔλεγον δὲ, ὅτι ὅ,τε Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα ἦσαν δυνάμεις, εἴτε λειτουργίαι τῆς θεότητος. Οἱ Σοσινιανοὶ ἐδίδασκον, ὅτι ὁ Χριστὸς ἦτο ἁπλοῦς ἄνθρωπος, τὸ δὲ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν ἦτο διακεκριμένη ὑπόστασις. Οἱ Οὐνιτεριανοὶ (Unitariani) περιορίζουσι τὴν δόξαν καὶ τὰς ἰδιότητας εἰς τὸν Πατέρα· ἀρνοῦνται δὲ, ὅτι ὁ Χριστὸς ἢ τοῦ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι ἀληθῶς θεῖοι. Μολαταῦτα τὸ περὶ Τριάδος δόγμα κρατεῖται μέχρι τοῦ νῦν ὑπὸ τοῦ μεγίστου μέρους τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

3. Τὰ πρόσωπα τῆς Τριάδος διακρίνονται καθαρῶς ἐν ταῖς Γραφαῖς ὡς Πατὴρ, Υἱὸς καὶ Ἅγιον Πνεῦμα. (Ματθ. κή. 19). Ἀλλαχοῦ ὡς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, Θεὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. (Β'. Κορινθ. ιγ'. 14). Τὸ πρῶτον πρόσωπον τῆς Θεότητος ἀναφέρεται ὡς εἷς Θεὸς, ὁ Πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα. Τὸ δεύτερον λέγεται ὡς εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. (Α'. Κορινθ. ή. 6). Τὸ τρίτον ὡς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ Παράκλητος, ὁ ἀποσταλεὶς ἵνα ἐλέγξῃ τοὺς ἀνθρώπους περὶ ἁμαρτίας, περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως.

4. Ὁ Πατὴρ δὲν εἶναι οὔτε γεννητὸς, οὔτε ἐκπορευτὸς ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἢ τοῦ Πνεύματος. Ὁ Υἱὸς ἐγεννήθη ἐκ Πατρὸς, εἶναι ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ Πατρός. (Ἰωάν. ά. 14 — γ'. 16). Τὸ Πνεῦμα εἶναι ἀγέννητον, ἀλλ' ἐκπορευτὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς — εἶναι τὸ Πνεῦμα τοῦ Πατρὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Υἱοῦ, πέμπεται δὲ ὑπὸ τοῦ Υἱοῦ. (Ἰωάν. ιέ. 26—Ῥωμ. ή. 9, 14—Α'. Πετρ. ά 11) Ἀλλ' αἱ λέξεις Πατὴρ καὶ Υἱὸς, γεννητὸς καὶ ἀγέννητος δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνωνται ἐν τῇ κοινῇ αὐτῶν σημασίᾳ· εἶναι ἁπλῶς ἐν χρήσει ὡς αἱ καταλληλότεραι λέξεις ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ γλώσσῃ, ἵνα μεταδώσουν εἰς τὴν ἀμβλεῖαν ἡμῶν διάνοιαν μικράν τινα ἰδέαν τῆς μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου προσώπου τῆς θεότητος ὑπαρχούσης διακρίσεως.

5. Οὐδεὶς ἀρνεῖται τὴν θεότητα τοῦ Πατρός. Οὐδεὶς ἔπρεπε νὰ ἀρνῆται τὴν ἀληθῆ καὶ ὑπερτάτην θεότητα τοῦ Υἱοῦ. Περὶ αὐτοῦ αἱ Γραφαὶ λέγουσιν, ὅτι εἶναι ὁ ἀληθὴς Θεὸς καὶ ζωὴ ἡ αἰώνιος. (Α'. Ἰωάν. έ. 20). «Τῶν ὁποίων εἶναι οἱ πατέρες, καὶ ἐκ τῶν ὁποίων ἐγεννήθη

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας.» (Ῥωμ. θ'. 5). «Διότι καθὼς ὁ Πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ εἰς τὸν Υἱὸν νὰ ἔχῃ ζωὴν ἐν ἑαυτῷ.» (Ἰωάν. ε. 26). «Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, ὁ Κύριός μου, καὶ ὁ Θεός μου.» (Ἰωάν. κ'. 28). Ὁ κόσμος ἐγένετο διὰ τοῦ Υἱοῦ.» (Κολασ. ά. 16). Θέλει δὲ καταστραφῆ ὑπὸ τοῦ Υἱοῦ. (Ἑβρ. ά. 12). Πάντες θέλουσι κριθῆ ὑπὸ τοῦ Υἱοῦ. (Ἰωάν. ε. 22, 27). Ἡ ὑψίστη προσκύνησις ἐν Οὐρανῷ προσφέρεται αὐτῷ. (Ἀποκαλυψ. ε. 12, 13). Ὁ Στέφανος ἀποθνήσκων προσηύχετο πρὸς αὐτὸν (Πράξ. ζ'. 59). Ἐπίσης τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀληθῶς Θεός. Ἐν Πράξεσι ε. 3, 4. τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ῥητῶς καλεῖται Θεός. Τὸ Πνεῦμα ἐντελῶς γνωρίζει τὰ τοῦ Θεοῦ, ἑπομένως εἶναι Θεός. (Α'. Κορινθ. β'. 10, 11). Τίθεται δὲ εἰς ἴσην μοῖραν μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ ἐν τῇ τελετῇ τοῦ βαπτίσματος καὶ ἐν τῇ ἀποστολικῇ εὐχῇ. (Ματθ. κή. 19.—Β'. Κορινθ. ιγ'. 14).

6. Τὸ δόγμα τοῦτο οὐδέποτε πρέπει νὰ διδάσκηται οὕτως, ὥστε νὰ ὁδηγῇ τοὺς ἀνθρώπους νὰ ὑποθέτωσιν, ὅτι ὑπάρχουσι τρεῖς Θεοί. Ἡμεῖς δὲν ἀρνούμεθα τὴν ἑνότητα τοῦ Θεοῦ· ἀπ' ἐναντίας καυχώμεθα ἐν αὐτῇ, οὔτε δοξάζομεν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι τρεῖς ἐν τῇ αὐτῇ σημασίᾳ, καθ' ἣν εἶναι εἷς, διότι τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι ἀντίφασις. Ἀλλὰ δοξάζομεν, ὅτι εἶναι εἷς ἐν τῷ εἶναι, τῇ φύσει καὶ τῇ ὑποστάσει, τρεῖς δὲ κατὰ τὴν προσωπικότητα ἢ τὴν ὕπαρξιν. Ὥστε, ὅταν ὁμιλῶμεν περὶ τοῦ Πατρὸς, λέγομεν «αὐτὸς, αὐτοῦ, αὐτόν,» καὶ ὅταν ὁ Πατὴρ ὁμιλῇ περὶ ἑαυτοῦ λέγει, «ἐγὼ, ἐμοῦ, ἐμὲ,» καὶ ὅταν ὁμιλῶμεν πρὸς αὐτὸν, λέγομεν, σὺ, σοῦ, σέ.» Τὸ αὐτὸ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σχῆμα λόγου εἶναι ἐν χρήσει καὶ περὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Πνεύματος. Ὅταν ὁ Ἰωάννης ἐβάπτισε τὸν Κύριον, καὶ τὰ τρία πρόσωπα τῆς Τριάδος ἦσαν παρόντα. «Καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ, ἠνοίχθησαν εἰς αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ, καὶ εἶδε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡς περιστερὰν, καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγουσα, Οὗτος εἶναι ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, εἰς τὸν ὁποῖον εὐηρεστήθην.» (Ματθ. γ'. 16, 17). Ἐπίσης εὑρίσκομεν τὰ τρία πρόσωπα τῆς Θεότητος ἐν Ἰωάν. ιδ'. 26. «Ὁ δὲ Παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ὁποῖον θέλει πέμψει ὁ Πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος θέλει σᾶς διδάξει πάντα, καὶ θέλει σᾶς ὑπενθυμίσει πάντα ὅσα εἶπον πρὸς ἐσᾶς.»

7. Ὅπως δὲ ἅπαντα τὰ πρόσωπα τῆς Τριάδος συνήργησαν ἐν τῇ δημιουργίᾳ τοῦ ἀνθρώπου, οὕτω συντρέχουσι καὶ ἐν τῇ ἀπολυτρώσει αὐτοῦ. Ὁ Πατὴρ ἔδωκε τὸν μονογενῆ αὐτοῦ Υἱὸν (Ἰωάν. γ'. 16). Ὁ Υἱὸς ἔθηκε τὴν ζωὴν αὐτοῦ διὰ τὰ πρόβατα αὐτοῦ. (Ἰωάν. ι. 17, 18). Τὸ Πνεῦμα ἐλέγχει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας, δικαιοσύνης καὶ κρίσεως καὶ ὁδηγεῖ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. (Ἰωάν. ις'. 8, 13). Ἐν τοῖς προσώποις τῆς Θεότητος ὑπάρχει θαυμαστὴ καὶ ἄρρητος κοινωνία φύσεως, ἰδιοτήτων καὶ δόξης. Ὁ Χριττὸς λέγει περὶ τοῦ Πνεύματος, «Ἐκεῖνος θέλει δοξάσει ἐμὲ, διότι ἐκ τοῦ ἐμοῦ θέλει λάβει, καὶ ἀναγγείλει πρὸς ἐσᾶς. Πάντα, ὅσα ἔχει ὁ Πατὴρ, ἐμοῦ εἶναι· διὰ τοῦτο εἶπον, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ θέλει λάβει, καὶ ἀναγγείλει πρὸς ἐσᾶς.» (Ἰωάν. ις'. 14, 15). «Εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ τιμῶσι πάντες τὸν Υἱὸν, καθὼς τιμῶσι τὸν Πα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

τέρα. Ὁ μὴ τιμῶν τὸν Υἱὸν, δὲν τιμᾷ τὸν Πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν.» (Ἰωάν. ε. 23). Τώρα, ἐὰν οἱ ἄνθρωποι δὲν θέλουσι νὰ τιμῶσι τὸν Υἱὸν, καὶ προσκυνοῦν μόνον τὸν Πατέρα, ἢ ἐὰν τιμῶσι τὸν Υἱὸν οὐχὶ ὡς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἁπλῶς ὡς κτίσμα, δυσαρεστοῦσιν Ἐκεῖνον, ὅστις ἔστειλε τὸν Υἱὸν εἰς τὸν κόσμον. Ἡμεῖς πρέπει νὰ προσκυνῶμεν τὴν τριάδα ἐν ἑνότητι, καὶ τὴν ἑνότητα ἐν τριάδι. Τὸ δόγμα τῆς τριάδος ἀναφέρεται ἑπομένως εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς προσκυνήσεως. Οἱ ὀρθόδοξοι πρεσβεύουσιν, ὅτι πρέπει νὰ προσκυνῶμεν τὸν Πατέρα, τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Πάντες οἱ ἄλλοι προσκυνοῦσι τὸν Θεὸν, οὐχὶ καθὼς ἀποκαλύπτεται ἐν τῇ Γραφῇ, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας ἑαυτῶν ἰδέας. «Αὕτη δὲ εἶναι ἡ αἰώνιος ζωὴ, τὸ νὰ γνωρίζωσι σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ τὸν ὁποῖον ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν.» (Ἰωάν. ιζ'. 3). Εἶναι ἀξιοσημείωτος ἀλήθεια, ὅτι οἱ πρεσβεύοντες τὴν ὑπερτάτην θεότητα τοῦ Υἱοῦ, οὐδέποτε ἠρνήθησαν τὴν θεότητα τοῦ Πνεύματος.

8. Ὑπομνήσεις περὶ τοῦ δόγματος τῆς τριάδος ἔχομεν εἰς τὰ ἀρχαιότατα βιβλία τῶν Γραφῶν. Ἐν τῷ πρώτῳ ἐδαφίῳ τῆς Γενέσεως ἡ λέξις Θεὸς εἶναι ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ. Τὸ αὐτὸ ἀπαντᾶται καὶ ἐν τῷ Ἰὼβ, λέ. 10. Ἡ λέξις Ποιητὴς ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ εἶναι πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ. Τὸ αὐτὸ εὑρίσκομεν ἐν τῷ Ἐκκλησιαστῇ ιβ'. 1. ἡ λέξις Δημιουργὸς εἶναι ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ· Ἐπίσης ἐν Ἡσαΐᾳ νδ'. 5. αἱ λέξεις Πλάστης καὶ Λυτρωτὴς εἶναι πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ. Προσέτι ἐν Μαλαχίᾳ ά. 6. ἡ λέξις Κύριος εἶναι πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ. Οὐ μόνον δὲ ὀνόματα ἀλλὰ καὶ ἀντικείμενα ἀπαντῶνται ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ. Ἐν Γενέσει ά. 26. ἀναγινώσκομεν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

«Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς, Ἂς κάμωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμῶν, καὶ ὁμοίωσιν ἡμῶν.» Ἰδὲ προσέτι, Γενέσ γ'. 22. Πολλὰ τοιαῦτα εὑρίσκονται καθ' ὅλην τὴν Παλαιὰν Διαθήκην. Οἱαδήποτε δὲ ἐπιχειρήματα ἀποδεικνύουσι τὴν προσωπικότητα τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀποδεικνύουσι καὶ τὸ δόγμα τῆς τριάδος· διότι ἐὰν ἕκαστον αὐτῶν εἶναι πρόσωπον, καὶ ἕκαστον αὐτῶν εἶναι θεῖον, οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι περὶ τῆς Τριάδος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ.

Περὶ Δημιουργίας.

1 «Διὰ πίστεως ἐννοοῦμεν ὅτι οἱ αἰῶνες ἐκτίσθησαν μὲ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὥστε τὰ βλεπόμενα δὲν ἔγειναν ἐκ φαινομένων.» (Ἑβρ. ιά. 3). Τὸ χωρίον τοῦτο τῆς Γραφῆς λύει τὰ ἑξῆς ζητήματα· 1) Ὅτι τὸ σύμπαν ἐγένετο—ἐδημιουργήθη. «Οἱ αἰῶνες ἐγένοντο.» 2) Ὅτι τοῦτο ἐγένετο διὰ τοῦ λόγου τοῦ Παντοδυνάμου· (σύγκρινον Ψαλμ. λγ'. 6).— 3) Ὅτι ὁ κόσμος δὲν ἐγένετο ἐκ προϋπαρχούσης ὕλης—πράγματα βλεπόμενα δὲν ἐγένοντο ἐκ πραγμάτων ὁρατῶν. — 4) Ὅτι ταῦτα πάντα γνωρίζομεν διὰ πίστεως. Λογικὸν δὲ συμπέρασμα ἐξ ὅλων τούτων εἶναι, ὅτι εἴμεθα ὑπόχρεοι ν' ἀναγνωρίζωμεν καὶ λατρεύωμεν τὸν Θεὸν ὡς τὸν Κτίστην τῆς δημιουργίας—τὸν Ποιητὴν πάντων.

2. Ἡ πρόοδος τῶν ἐπιστημῶν, ἀληθῶς ἢ ψευδῶς οὕτω καλουμένων, δὲν μᾶς ἐφώτισε περισσότερον περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ σύμπαντος, παρ' ὅτι τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς Γραφῆς. Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς Δημιουργίας ὁ Θεὸς εἶπε, «Γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς.» Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ Θεὸς διεχώρισε τὸ φῶς ἀπὸ τοῦ σκότους. Τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς δημιουργίας ὁ Θεὸς ἔκαμε τὸ στερέωμα ἢ τὸν Οὐρανὸν, διαχωρίσας τὰ ὕδατα τὰ ῥέοντα ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τῶν ὑδάτων, ἅτινα ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς νεφέλαις καὶ τὴν ἀτμοσφαῖραν. Τὴν τρίτην ἡμέραν διεχώρισε τὰ ὕδατα τῆς γῆς ἀπὸ τῆς ξηρᾶς καὶ παρή-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γαγε πᾶν εἶδος χόρτου, βοτάνης καὶ δένδρων ἐχόντων σπέρμα καὶ καρπόν. Τὴν τετάρτην διευθέτησε τοὺς φωστῆρας ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ διώρισεν αὐτοὺς διὰ σημεῖα καὶ καιροὺς — διὰ ἡμέρας καὶ ἔτη. Τὴν πέμπτην ἐδημιούργησε πᾶν εἶδος ἰχθύων καὶ ζώντων ὄντων, ἅτινα πετῶσιν ἐν τῷ ἀέρι καὶ πάντα τὰ πτηνά. Τὴν ἕκτην τὰ ἑρπετὰ, τὰ θηρία καὶ τὰ τετράποδα. Τὴν αὐτὴν δ' ἡμέραν ἔπλασε καὶ τὸν ἄνθρωπον, ἄρρεν καὶ θῆλυ. Μία τῶν ἀξιολογωτάτων ἐκθέσεων περὶ τῆς δημιουργίας, ἥτις τόσον συχνὰ ἐπαναλαμβάνεται, εἶναι αὕτη, ὅτι δηλ. ἀφοῦ ἐθεώρησε τὸ ἔργον αὐτοῦ ὁ Θεὸς, ἐκήρυξεν, ὅτι ἦτο κ α λ ὸ ν λ ί α ν.

3. Πολλαὶ ἀργαὶ καὶ ἀσύμφοροι ἐρωτήσεις εὐκόλως δύνανται νὰ γείνωσι περὶ τῆς δημιουργίας, ὡς καὶ ἄλλαι τινὲς δεικνύουσαι μεγάλην μάθησιν· αἱ τελευταῖαι αὗται, καί τοι μὴ ἐντελῶς ἀργαὶ, εἶναι ὅμως πολὺ βαθεῖαι, δι' ἐκείνους, ὑπὲρ ὧν τὸ βιβλίον τοῦτο ἐγράφη.

4. Ἐάν τις ἤθελεν ἐρωτήσει, πῶς εἶναι δυνατὸν ἐκ τοῦ μηδενὸς νὰ δημιουργηθῇ τι; ἡ ἀπόκρισις εἶναι, ὅτι δὲν δύναται νὰ γείνῃ τοῦτο εἰμὴ διὰ τῆς παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖ ἡ πίστις ἡμῶν πρέπει νὰ ἐπαναπαύεται. Περαιτέρω δὲν δυνάμεθα νὰ προβῶμεν. Ἡ παντοδυναμία δύναται νὰ ἐκτελέσῃ πᾶν ὅ,τι δὲν εἶναι ἄτοπον.

5. Οὐδένα ἔχομεν λόγον νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ἐγένετο μεταβολή τις εἰς τοὺς νόμους τῆς φύσεως ἀπὸ τῆς περαιώσεως τῆς δημιουργίας. Βαρεῖαι ὕλαι πάντοτε πίπτουσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους — τὸ ὕδωρ πάντοτε ἐπιζητεῖ τὴν ἰσορροπίαν αὐτοῦ — ἡ ἀνάβασις εἶναι πάντοτε δυσκολωτέρα τῆς καταβάσεως — τὸ πῦρ πάντοτε καίει — τὸ δὲ ὕδωρ πάντοτε σβύνει τὸ πῦρ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

κόσμου μέχρι σήμερον, ἐκτὸς ὅταν οἱ νόμοι τῆς φύσεως θαυματουργικῶς πως ἐσταμάτησαν πρὸς καιρόν.

6. Ἡ ἱστορία τῆς δημιουργίας περιέχεται ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ τῆς Γενέσεως. Ἔχομεν δὲ καὶ ποιητικήν τινα ἔκθεσιν τοῦ αὐτοῦ συμβάντος ἐν τῷ ἑκατοστῷ τετάρτῳ ψαλμῷ. Ἐν ἄλλοις χωρίοις τῶν Γραφῶν εὑρίσκονται πολλαὶ βραχεῖαι ἐκθέσεις ἀφορῶσαι τὴν δημιουργίαν. Ἅπασαι δ' αὗται λαμβάνουσιν ὡς βέβαιον τὸ ὀρθὸν τῆς ἱστορικῆς διηγήσεως τῆς διδομένης ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως.

7. Ἡ ἐκδήλωσις τῆς θείων τελειοτήτων ἐν τοῖς ἔργοις τῆς δημιουργίας εἶναί τι λίαν διδακτικόν. Ἡ δύναμις, σοφία καὶ ἀγαθότης, αἱ οὕτω πως ἐκδηλούμεναι, εἶναι ἀληθῶς θαυμάσιαι. Πραγματευόμενοι περὶ τῶν θείων τελειοτήτων, διάφορα τῶν χωρίων τούτων ἐθεωρήσαμεν. Ἕτερα εὐκόλως δύνανται νὰ εὑρεθῶσιν. Αἱ διαθέσεις τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὴν εὐσέβειαν ἢ ἀσέβειαν συχνάκις ἀνακαλύπτονται ὑπὸ τῶν ἰδεῶν, ἃς ἔχουσι περὶ τῆς δημιουργίας. Ὁ Δαβὶδ διηγείρετο θαυμασίως ὑπὸ τῶν θεωριῶν καὶ συλλογισμῶν περὶ τοῦ ὑλικοῦ οὐρανοῦ. Ποιητής τις εἶπε, καὶ δικαίως, «Ἀνευβλαβὴς ἀστρονόμος εἶναι μανιακός.» Καὶ ὅμως τόσον κτηνώδεις εἶναί τινες ὡς πρὸς τὴν γνῶσιν, ὥστε καὶ αὐτὴ ἡ ἀστρονομία καὶ ἀνατομία κάμνει αὐτοὺς φλυάρους ὡς τοὺς μωρούς. Ἐν τῷ ὕψει τῶν σωματικῶν αὐτοῦ πόνων ὁ εὐσεβὴς Ἁλυβούρτων (Halybourton) εἶπεν, «Εὐλογῶ τὸν Θεὸν διὰ τὴν γέννησίν μου.» Ἀπ' ἐναντίας ὁ μάταιος καὶ ἐπιπόλαιος Βολταῖρος, ἐν τῷ μέσῳ τῶν κολακειῶν βασιλέων καὶ αὐλικῶν ἔλεγεν, «Ἐπεθύμουν νὰ μὴ ἐγεννώμην ποτέ.» Αἰσχρὰ τῷ ὄντι πρέπει νὰ ἦναι ἡ καρ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δία καὶ μαῦρον τὸ μέλλον ἐκείνου, ὅστις δὲν δύναται νὰ ἀποδίδῃ τῷ Θεῷ εὐχαριστίας διὰ τὴν γέννησιν αὐτοῦ.

8. Ἐν παντὶ τῷ ἔργῳ τῆς δημιουργίας ὁ Θεὸς ἦτο κυρίαρχος ἅμα καὶ ἐλεύθερος. Ἠδύνατο νὰ δημιουργήσῃ περισσοτέρους κόσμους καὶ πλείονας τάξεις ὄντων—ἠδύνατο νὰ δημιουργήσῃ τὸν κόσμον ταχύτερον ἢ ἀργότερον, ἐὰν ἠθέλησε. Ἐνήργησε κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ. Ὅ,τι καὶ ἂν ἔπραξε ἐγένετο τῇ ὑπαγορεύσει τῆς ἰδίας αὐτοῦ βουλήσεως καὶ σοφίας.

9. Πᾶσα ἡ δημιουργία ἐγένετο πρὸς δόξαν καὶ ἔπαινον τοῦ Θεοῦ. «Ἐπειδὴ ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτὸν εἶναι τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, Ἀμήν. (Ρωμ. ιά. 36). «Ἄξιος εἶσαι, Κύριε, νὰ λάβῃς τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν· διότι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ὑπάρχουσι καὶ ἐκτίσθησαν.» (Ἀποκάλ. δ'. 11.

10. Αἱ Γραφαὶ μεταχειρίζονται τὴν δημιουργίαν ὡς ἀπόδειξιν καὶ ἐκδήλωσιν τῆς θεότητος τοῦ Πατρὸς, τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. «Οὕτως ἐλάλησεν ὁ εὐσεβὴς υἱὸς τοῦ Ἀχαλία· «Σὺ αὐτὸς εἶσαι Κύριος μόνος· σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν, τοὺς οὐρανοὺς τῶν οὐρανῶν, καὶ πᾶσαν τὴν στρατιὰν αὐτῶν, τὴν γῆν, καὶ πάντα τὰ ἐπ' αὐτῆς, τὰς θαλάσσας, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐταῖς, καὶ σὺ ζωοποιεῖς πάντα ταῦτα· καὶ σὲ προσκυνοῦσιν αἱ στρατιαὶ τῶν οὐρανῶν.» (Νεεμ. θ. 6). Σύγκρινον Ἡσ. με'. 7.). Πολλὰ παράλληλα χωρία εὐκόλως δύνανται νὰ εὑρεθῶσι, διὰ τῶν ὁποίων ἀποδεικνύεται ἡ θεότης τοῦ Πατρός. Ἀμφότεροι δ',τε Παῦλος καὶ Ἰωάννης ἀποδεικνύουσι τὴν θεότητα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν ἔργων τῆς Δημιουργίας. «Πάντα δι' αὐτοῦ ἔγειναν·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

καὶ χωρὶς αὐτοῦ δὲν ἔγεινεν οὐδὲ ἕν, τὸ ὁποῖον ἔγεινεν.» «Ἐπειδὴ δι' αὐτοῦ ἐκτίσθησαν τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαὶ, εἴτε ἐξουσίαι, τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ δι' αὐτὸν ἐκτίσθησαν.» «Τὸν ὁποῖον ἔθεσε κληρονόμον πάντων· δι' οὗ ἔκαμε καὶ τοὺς αἰῶνας.» (Ἰωάν. ά. 3.— Κολασ. ά. 16.— Ἑβρ. ά. 2). Αἱ Γραφαὶ σαφῶς ἀποδίδουσι τὴν δημιουργίαν εἰς τὸ Πνεῦμα. Οὕτως ἐλάλησεν ὁ Μωϋσῆς. «Ἡ δὲ γῆ ἦτο ἄμορφος καὶ ἔρημος· καὶ σκότος ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς ἀβύσσου· καὶ Πνεῦμα Θεοῦ ἐφέρετο ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων.» «Διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ ἐκόσμησε τοὺς οὐρανούς· ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐσχημάτισε τὸν συστρεφόμενον Ὄφιν.» (Γέν. ά. 2.— Ἰωβ κϛ'. 13). Οὕτω λοιπὸν ἐν τῇ δημιουργικῇ δυνάμει καὶ ἱκανότητι τοῦ Πατρὸς, τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εὑρίσκομεν μακάρια θεμέλια πάσης προσκυνήσεως καὶ λατρείας, τὴν ὁποίαν προσφέρομεν εἰς τὸν Τριαδικὸν Θεόν.

11. Οἱ θεόπνευστοι συγγραφεῖς καὶ εὐσεβεῖς ἄνθρωποι ὁμοφώνως ἀποδίδουσι μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, τὴν ἐκδηλουμένην ἐν τῇ δημιουργίᾳ. Οὐδὲν κτίσμα, οὐδὲν ὄργανον ζωῆς εὑρέθη μέχρι τοῦδε περιέχον ἐνδείξεις κακεντρεχείας ἐν τῷ Πλάστῃ αὐτοῦ. Βεβαίως ὁ κόσμος οὗτος ἐγένετο ὑπὸ εὐεργετικοῦ Ὄντος, καὶ πρέπει νὰ προμηθεύῃ αἴνους πρὸς τὸν Ποιητὴν αὐτῆς.

12. Ἡ ἑνότης τοῦ σκοποῦ, τοῦ εὑρισκομένου ἐν τῇ δημιουργίᾳ, καλῶς παραδειγματίζει τὴν ἑνότητα τοῦ Θεοῦ Βεβαίως ὁ ποιήσας τὸν ὀφθαλμὸν ἔκαμε καὶ τὸ φῶς. Βεβαίως ὁ ποιήσας τὸ οὖς ἔκαμε καὶ τὸν ἀέρα, διὰ τῶν κυματισμῶν τοῦ ὁποίου μεταδίδεται ὁ ἦχος. Βεβαί-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ως ὁ ποιήσας τὸ ὕδωρ, ἔκαμε καὶ τὰς ἀναριθμήτους πατριὰς τῶν ὄντων, ἅτινα ζῶσιν ἐν αὐτῷ. Δὲν εἶναι εἰμὴ εἷς Θεός. Οὐδὲ εἶναι ἀνάγκη περισσοτέρων τοῦ ἑνὸς Θεοῦ. Αὐτὸς εἶναι Κύριος πάντων.

13. Καθ' ὅσον γνωρίζομεν, ὁ Θεὸς οὐδέποτε ἐδημιούργησε πλείονα τῶν δύο γενῶν λογικῶν καὶ ὑπευθύνων ὄντων—τοὺς ἀγγέλους καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Οἱ Ἄγγελοι ἐδημιουργήθησαν πρὸ τῶν ἀνθρώπων, διότι ἔψαλλον, ὅταν ἐδημιουργήθη τὸ Σύμπαν. « Πάντες οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ ἠλάλαξον. » (Ἰὼβ λή. 7). Ἀμφότεροι οἵ τε ἄγγελοι καὶ ἄνθρωποι εἶναι ἀθάνατοι. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι κατώτερος τῶν ἀγγέλων. (Ψαλμ. ή. 5). Ἀμφότεροι ἐκτίσθησαν ἵνα δοξάζωσι τὸν Θεόν. Τινὲς τῶν ἀγγέλων εἶναι μεγαλείτεροι ἄλλων. (Ἐφεσ. ά. 21.—γ'. 10). Τινὲς τῶν ἀγγέλων καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι κατεστάθησαν ἁμαρτωλοί. Οἱ ἀπολωλότες ἄγγελοι ἀπωλέσθησαν διὰ παντός. (Ματθ. κέ. 41—Β'. Πέτρ. β'. 4).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ.

Περὶ Προνοίας.

1. Πρόνοια εἶναι ἡ φροντὶς, ἣν λαμβάνει ὁ Θεὸς περὶ τῶν πλασμάτων αὐτοῦ. Τὰ ἔργα τῆς θείας προνοίας εἶναι τὰ ἁγιώτατα, σοφώτατα καὶ πανισχυρότατα πάντων, διατηροῦντα καὶ κυβερνῶντα πάντα τὰ πλάσματα αὐτοῦ καὶ πάσας τὰς πράξεις αὐτῶν.

2. Τὸ ἀρνεῖσθαι τὴν θείαν πρόνοιαν εἶναι ἐπίσης ἀθεϊστικὸν, ὡς καὶ τὸ ἀρνεῖσθαι τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ. Θεὸς, ὅστις οὔτε βλέπει, οὔτε ἀκούει, οὔτε γινώσκει, οὔτε φροντίζει, οὔτε βοηθεῖ, οὔτε σώζει, δὲν εἶναι παντελῶς Θεός. Οὐδεὶς φρόνιμος ἄνθρωπος ἠδύνατό ποτε νὰ προσκυνήσῃ τοιοῦτον ὄν.

3. Ἀμφότεραι, ἥ τε Παλαιὰ καὶ Νέα Διαθήκη διακηρύττουσι συχνότατα τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐν τῇ χειρὶ τοῦ Κυρίου εἶναι « ἡ ψυχὴ πάντων τῶν ζώντων, καὶ ἡ πνοὴ πάσης ἀνθρωπίνης σαρκός. » « Διότι ἐν αὐτῷ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ὑπάρχομεν· καθὼς καί τινες τῶν ποιητῶν σας εἶπον, « Διότι καὶ γένος εἴμεθα τούτου. » « Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ, καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, λεγόντων, Ἀλληλούϊα, διότι ἐβασίλευσε Κύριος ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ » (Ἰὼβ ιβ'. 10. —Πράξ. ιζ'. 28.—Ἀποκάλυψ. ιθ'. 6). Οἱ εὐσεβεῖς πάντων τῶν αἰώνων συμφωνοῦσι τὸ πλεῖστον ἐπὶ τοῦ μεγάλου δόγματος τῆς Προνοίας. Συναισθάνονται, ὅτι ὁ κό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σμος δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάρχῃ ἄνευ Θεοῦ ἐπίσης καλῶς, ὡς καὶ νὰ ἔχῃ Θεὸν κυβερνῶντα αὐτόν.

4. Τοῦ Θεοῦ ἡ Πρόνοια μετέχει τῆς ἐξαιρέτου αὐτοῦ φύσεως. Ἐπειδὴ δὲ αὐτὸς εἶναι ὑπέρτατος, καὶ ἅγιος, καὶ δίκαιος, καὶ ἀγαθὸς, καὶ σοφὸς, καὶ φιλόφρων, καὶ παντοδύναμος, ἡ πρόνοια αὐτοῦ εἶναι ἀκατάσχετος, φιλόφρων, σοφὴ, ἀγαθὴ, δικαία, ἁγία, καὶ ἐπὶ πάντων. Οὐδὲν διαφεύγει τὴν θείαν προσοχήν. Ζῶντα ὄντα ἀόρατα εἰς τὸν γυμνὸν ὀφθαλμὸν, ὡς καὶ τὰ παμμεγέθη κήτη, τὰ διαπορευόμενα τὰς τρίβους τῶν θαλασσῶν ἀποδεικνύουσιν ἐξίσου τὴν παρουσίαν καὶ δύναμιν αὐτοῦ. Ὁ Θεὸς οὐδέποτε νυςάζει, οὐδὲ κοιμᾶται. Καλεῖ τοὺς ἀςέρας κατ' ὄνομα. Ἐκεῖνο δὲ, τὸ ὁποῖον εἰς ἡμᾶς εἶναι τυχηρὸν, εἰς αὐτὸν εἶναι ὑπόθεσις διευθετημένη. (Ἐκκλησ. 0'. 11.— Παροιμ. ις'. 33). Αὐτὸς κάμνει καὶ αὐτὴν τὴν ὀργὴν τοῦ ἀνθρώπου νὰ τὸν ἐπαινῇ, καὶ χαλινώνει τὸ ὑπόλοιπον αὐτοῦ. (Ψαλμ. ος'. 10). Ἡ Πρόνοια αὐτοῦ δὲν εἶναι τῆς στιγμῆς, οὐδὲ ὁδηγεῖται ὑπὸ σχεδίου, σχηματιζομένου ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ, ἀλλὰ στερεοῦ καὶ ἀμεταβλήτου κατά τινα ἅγιον, σοφὸν καὶ αἰώνιον σκοπόν. (Ἐφ. ά. 11. — Β'. Τιμόθ. ά. 9). Ὁ Θεὸς δὲν μεταβάλλει τὸ σχέδιον αὐτοῦ. Ἡ βουλή μου θέλει σταθῆ, καὶ θέλω ἐκτελέσει ἅπαν τὸ θέλημά μου.» (Ἡσα. μς'. 10).

5. Λίαν ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ μακροθυμία τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας. Ὁ Θεὸς ἠδύνατο δικαίως καὶ ἐν ἀκαρεὶ νὰ καταστρέψῃ τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν, ἀλλ' ἡ μακροθυμία αὐτοῦ ὑπερισχύει, οἱ ἔνοχοι ἐπιτρέπεται νὰ ζήσωσι καὶ οὕτω λαμβάνουσι καιρὸν πρὸς μετάνοιαν.

6. Αἱ Γραφαὶ προειδοποιοῦσιν ἡμᾶς, ὅτι τὰ ἔργα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

τοῦ Θεοῦ συχνάκις θέλουσι συγχίζει ἡμᾶς. «Ἡ δικαιοσύνη σου εἶναι ὡς τὰ ὑψηλὰ ὄρη· αἱ κρίσεις σου ἄβυσσος μεγάλη· ἀνθρώπους καὶ κτήνη σώζεις, Κύριε. Διὰ τῆς θαλάσσης εἶναι ἡ ὁδός σου, καὶ αἱ τρίβοι σου ἐν ὑδάσι πολλοῖς, καὶ τὰ ἴχνη σου δὲν γνωρίζονται.» (Ψαλ. λϛ'. 6.— οζ'. 19). Ὁ Θεὸς σώζει ἢ καταστρέφει δι' ὀλίγων ἢ διὰ πολλῶν, διὰ ἰσχυρῶν, ἢ ἀδυνάτων, διὰ φίλων ἢ ἐχθρῶν. Εἶναι ἐκ δεξιῶν, ἀλλὰ δὲν ἐννοοῦμεν. Οὐδεὶς ἐξιππάζεται περισσότερον τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων, ὅταν ὁ Θεὸς φέρῃ τὴν διαγωγὴν αὐτῶν εἰς τὸ φυσικὸν αὐτῆς τέρμα. Οὐδὲ δίδει λόγον οὐδεμιᾶς τῶν πράξεων αὐτοῦ. Συχνάκις μάλιστα δὲν δίδει οὐδὲ εἰδοποίησιν, ὅταν ἦναι περὶ τὸ ἐκτελέσαι τὰ μεγάλα αὐτοῦ θαυμάσια. Αὐτὸς κρεμᾷ τὴν γῆν ἐκ τοῦ μηδενός. Συχνὰ δὲ φαίνεται ἀναρτῶν τὴν τύχην αὐτοκρατοριῶν ἐκ πραγμάτων μηδαμινῶν. Ἀμφότερα τά τε μέσα καὶ τὰ ὄργανα αὐτοῦ εἶναι κοινῶς τοιαῦτα, ὁποῖα ὁ ἄνθρωπος ἤθελεν ἀπορρίψει. Ὁ Θεὸς βλέπει τάξιν ἐκεῖ ὅπου ἡμεῖς βλέπομεν σύγχυσιν, καὶ φῶς, ὅπου ἡμεῖς βλέπομεν σκότος. Ἔχει δὲ ἐντελῆ κυβέρνησιν ἐπὶ ἀοράτων πρακτόρων, ὅπως ἔχει καὶ ἐπὶ πραγμάτων ὁρατῶν τοῖς ἀνθρώποις. «Ἡ βασιλεία του εἶναι ἐπὶ πάντων.» Πολλοὶ νομίζουσι λίαν παράδοξον διὰ τὸν Θεὸν νὰ λαμβάνῃ τὸν πτωχὸν ἐκ τῆς κοπρίας καὶ νὰ τὸν θέτῃ μεταξὺ ἡγεμόνων, καὶ νὰ ἐκχέῃ περιφρόνησιν ἐπὶ εὐγενεῖς καὶ ἡγεμόνας.

7. Εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς λαμβάνει φροντίδα ὑπὲρ τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων εἶναί τι θαυμαστόν. Οὗτοι συχνὰ ποιοῦνται λόγον περὶ αὐτῆς ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ — θέλουσι δ' ὁμιλεῖ συχνότερον ἐν τῇ μελλούσῃ. «Ὅταν ὑπὸ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κυρίου κατευθύνωνται τὰ διαβήματα τῷ ἀνθρώπῳ, ἡ ὁδὸς αὐτοῦ εἶναι ἀρεστὴ εἰς αὐτόν.» (Ψαλμ. λζ'. 23). Ὑπάρχει θαυμαστὴ σχέσις μεταξὺ τῶν δεήσεων τῶν πιστῶν καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας. Ἐπὶ πολλὰς χιλιάδας ἐτῶν εἷς πιστὸς κατόπιν τοῦ ἄλλου ἔχει ἐπαναλάβει τοὺς λόγους τοῦ ψαλμῳδοῦ, «Οὗτος ὁ πτωχὸς ἔκραξε, καὶ ὁ Κύριος εἰσήκουσε, καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ ἔσωσεν αὐτόν.» (Ψαλμ. λδ'. 6). Κατ' οὐδὲν δὲ μειόνει τὴν τοῦ Θεοῦ φροντίδα περὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἡ διαφύλαξις αὐτῶν ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως θαυμάτων.

8. Ἅπαντα τὰ κατὰ τῆς προνοίας ἐπιχειρήματα, ἕνεκα τῆς φαινομένης συγχύσεως ἐν ταῖς ἀνθρωπίναις ὑποθέσεσιν ἀντεκρούσθησαν ἀρκετὰ εὐκόλως. Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ οὐδὲν φέρεται εἰς πέρας—οὐδὲν φέρεται εἰς τελειότητα. Ἂς ἀναμένωσιν οἱ ἄνθρωποι ἕως οὗ ἴδωσι τὸν Λάζαρον εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τὸν πλούσιον ἁμαρτωλὸν πέρα τῆς συλλήψεως τῆς ἐλπίδος, καὶ τότε δὲν θέλουσι διστάζει, ὅτι εἶναι Θεὸς κρίνων πᾶσαν τὴν γῆν.

9. Ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἡ Πρόνοια εἶναι συνεχὴς ἔκθεσις δημιουργικῆς ἐνεργείας. «Ἐξαποστέλλεις τὸ πνεῦμά σου, δημιουργοῦνται, καὶ ἀνανεόνεις τὸ πρόσωπον τῆς γῆς.» (Ψαλ. ρδ'. 30). Πᾶς ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι πράγματι πλάσμα τοῦ Θεοῦ ὅσον καὶ ὁ Ἀδὰμ ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς Ἐδέμ.

Εἶναι παράξενον, ὅτι εὑρίσκονται ἄνθρωποι ἐπιθυμοῦντες νὰ περιορίσωσι τὸ κράτος τοῦ Θεοῦ καθ' ὅσον ἀφορᾷ ἐλευθέρους πράκτορας. Αἱ Γραφαὶ σαφῶς καταδεικνύουσιν, ὅτι ὁ Θεὸς κυβερνᾷ ἐπίσης τὰς ἐλευθέρας πράξεις τῶν κακοποιῶν ἀνθρώπων, ὡς καὶ τὰς ὑλικὰς αἰτίας. Εἶ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέρο

ναι ἀληθὲς, ὅτι ὅ,τε Ἡρώδης καὶ ὁ Πόντιος Πιλάτος μετὰ τῶν Ἐθνῶν καὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἀλλὰ τοῦτο ἐγένετο ἵνα πράξωσι ὅ,τι ἡ χεὶρ καὶ ἡ βουλὴ τοῦ Θεοῦ εἶχε προαποφασίσει. (Πράξ. δ'. 27, 28). Οὐδεμίαν ἰσχὺν εἶχον ἐναντίον τοῦ Ἰησοῦ, εἰμὴ καθ' ὅσον ὁ Παντοδύναμος ἐμάκρυνε τὴν ἄλυσσον αὐτῶν. (Ἰωάν. ιθ'. 11). «Ἀλλ' ὁ Θεὸς ἡμῶν εἶναι ἐν τῷ οὐρανῷ· πάντα ὅσα ἠθέλησεν ἐποίησεν.» (Ψαλμ. ριέ. 3). Οὐδεὶς δύναται νὰ κρατήσῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. (Δανιὴλ δ'. 35).

11. Ἐνίοτε ἡμεῖς σκεπτόμεθα τόσον περὶ μεγάλων ὑποθέσεων καὶ τῷ περὶ τῷ ἀπείρῳ Σύμπαντος, ὥςε καταντῶμεν νὰ ἀμφιβάλλωμεν, ἂν ὁ Ὕψιστος φροντίζῃ περὶ μικρῶν πραγμάτων. Ἀλλ' ὅταν λάβωμεν τὸ μικροσκόπιον καὶ ἴδωμεν τὴν ἀπειρίαν τῶν μικρῶν πλασμάτων, τόσον μικρῶν, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ διακριθῶσι διὰ τοῦ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ, εὑρίσκομεν τὴν σοφίαν, τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀγαθότητα αὐτοῦ ἐκδηλουμένην ἐξίσου πρὸς αὐτὰ, ὡς καὶ πρὸς τὰ μεγαλειτέρου μεγέθους καὶ ὡραιότερα τῶν πλασμάτων του. Ὅταν δὲ ῥίψωμεν βλέμμα καὶ ἐν ταῖς Γραφαῖς, ἡ αὐτὴ διδασκαλία διδάσκεται καὶ ἐκεῖ ἐν ἐκτάσει. «Δύο στρουθία δὲν πωλοῦνται δι' ἓν ἀσσάριον; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν δὲν θέλει πέσει ἐπὶ τὴν γῆν, ἄνευ τοῦ θελήματος τοῦ Πατρός σας. Ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς εἶναι πᾶσαι ἠριθμημέναι. Μὴ φοβηθῆτε λοιπόν· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε σεῖς.» (Ματθ. ι. 29, 31). Τινὲς ἰσχυρίζονται, ὅτι τὴν φροντίδα τοιούτων πραγμάτων, μεγάλων τε καὶ μικρῶν, δὲν πρέπει νὰ ἀναμένῃ τις παρὰ τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι λησμονοῦσιν, ὅτι τὸ νὰ δημιουργήσῃ καὶ ἔπειτα νὰ παραμελήσῃ εἶναι ἀνάξιον τοῦ θείου χαρακτῆρος, καὶ ὅτι οὐδένα προξενεῖ κόπον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς τὸν Ὕψιστον νὰ λαμβάνῃ ἄπειρον φροντίδα περὶ τῶν πλασμάτων του. «Ἀγαθὸς ὁ Κύριος πρὸς πάντας· καὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντα τὰ ποιήματα αὐτοῦ. Οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων ἀποβλέπουσι πρὸς σέ· καὶ σὺ δίδεις εἰς αὐτοὺς τὴν τροφὴν αὐτῶν ἐν καιρῷ. Ἀνοίγεις τὴν χεῖρά σου, καὶ χορταίνεις τὴν ἐπιθυμίαν παντὸς ζῶντος.» (Ψαλ. ρμέ. 9, 15, 16).

12. Τὸ δόγμα τοῦτο τῆς προνοίας, καταστρέφει πρόρριζα τὸ πνεῦμα τῆς αὐτοϊκανότητος καὶ ματαίας καυχήσεως. «Διότι τίς σὲ διακρίνει ἀπὸ τοῦ ἄλλου; καὶ τί ἔχεις τὸ ὁποῖον δὲν ἔλαβες; Ἐὰν δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών;» «Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ, καὶ πᾶν δώρημα τέλειον εἶναι ἄνωθεν, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν ὑπάρχει ἀλλοίωσις ἢ σκιὰ μεταβολῆς.» «Διότι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ.» (Α'. Κορινθ. δ'. 7. — Ἰακώβ. ά. 17. — Φιλιπισ. β'. 13).

13. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῆς γῆς ὡς καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν Οὐρανῷ τὸ δόγμα τῆς προνοίας πληροῖ τὰς εὐσεβεῖς καρδίας μετὰ χαρᾶς καὶ τὰ εὐσεβῆ στόματα μετὰ δοξολογιῶν. «Ἐπειδὴ ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν εἶναι τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.» «Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ, καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, λεγόντων, Ἀλληλούϊα, διότι ἐβασίλευσε Κύριος ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ.» (Ῥωμ. ιά. 36.—Ἀποκάλ. ιθ'. 6).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἁμαρτωλοῦ.

1. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι πλάσμα Θεοῦ. Ὁ λόγος ἀποδεικνύει τοῦτο — αἱ δὲ Γραφαὶ διαβεβαιοῦσι τὸ αὐτό. (Γενέσ. ά. 27—έ. 1.—Ἐκκλησιας. ιβ'. 1. 7. — Μαλαχ. β'. 10. — Ζαχαρ. ιβ'. 1). Τὰ χωρία ταῦτα ἀξιοῦσιν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι οὐ μόνον ὁ πλάστης τῶν σωμάτων, ἀλλὰ καὶ ὁ Πατὴρ τῶν πνευμάτων ἡμῶν. Ἡμεῖς εἴμεθα ἐντελῶς πλάσματα τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον καθαρὸν ἐν γνώσει, δικαιοσύνῃ, καὶ ἁληθεῖ ἁγιωσύνῃ. (Κολασ. γ'. 10. — Ἐφεσ. δ'. 24). «Ἰδοὺ τοῦτο μόνον εὗρηκα, ὅτι ὁ Θεὸς ἔκαμε τὸν ἄνθρωπον εὐθύν, ἀλλ' αὐτοὶ ἐπεζήτησαν λογισμοὺς πολλούς.» (Ἐκκλησ. ζ'. 29). Ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἰδίαν. (Γενέσ. ά. 26, 27.—έ. 2). Ἡ εἰκὼν καὶ ἡ ὁμοίωσις τοῦ Θεοῦ σημαίνουσιν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Ἀμφότερα δηλοῦσι τὴν ὁμοιότητα. Ἡ ὁμοίωσις αὕτη εἶναι φυσικὴ, ἢ ἠθική. Ἡ φυσικὴ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ συνίσταται ἐν τῇ διανοίᾳ, τῷ νῷ. — Ἡ δὲ ἠθικὴ ἐν τῇ ἁγιωσύνῃ. Ὁ ἄνθρωπος ἀπώλεσε τὴν ἠθικὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ διατηρεῖ κατά τι τὴν φυσικήν. (Γενέσ. θ'. 6).

3. Πάντες οἱ ἄνθρωποι, ὁποιουδήποτε χρώματος καὶ ἕξεων καὶ ἂν ὦσιν, εἶναι ἐξ ἑνὸς καὶ τῶ αὐτῶ γένους, καὶ ἔχουσι κοινὴν τὴν καταγωγήν. (Καὶ ἔκαμεν ἐξ ἑνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων, διὰ νὰ κατοικῶσιν ἐφ' ὅλου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ προσώπου τῆς γῆς, καὶ διώρισε τοὺς προδιατεταγμένους καιροὺς, καὶ τὰ ὁροθέσια τῆς κατοικίας αὐτῶν.» (Πράξ. ιζ'. 26.—Παράβαλ. Γεν. γ'. 20. — θ'. 19. — Ῥωμ. έ. 12, 19. — Α'. Κορινθ. ιέ. 22).

4. Ἐν τῇ δημιουργίᾳ τῶν προπατόρων ἡμῶν ὁ Θεὸς ἔπλασε πρῶτον τὸν Ἀδάμ καὶ κατόπιν τὴν Εὔαν. Τοῦτο ἀναφέρεται ἐν ταῖς Γραφαῖς ὡς ἄξιον προσοχῆς καὶ εἶναι διδακτικόν. (Α'. Κορινθ. ιά. 8, 9.—Α'. Τιμόθ. β'. 13, 14). Ἡ γυνὴ ἐπλάσθη τελευταῖον, ἀλλ' αὕτη πρώτη ἡμάρτησε.

5. Τὸ ὑποβάλλειν εἰς δοκιμασίαν πάντα τὰ λογικὰ πλάσματα φαίνεται, ὅτι ἀποτελεῖ μέρος τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ. Οὕτως οἱ ἄγγελοι ἐδοκιμάσθησαν καί τινες ἔπεσαν. Οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐδοκιμάσθη καὶ ἔπεσεν. Ἡ δοκιμασία του ἦτο εἰλικρινής· ἦτο δὲ ὅσον οἷόν τε ἐλαχίστη, ὡς δοκιμαστήριον Συνίστατο ἁπλῶς εἰς τὴν ἀποχὴν ἑνὸς μόνου καρποῦ τῶν ἐν τῷ Παραδείσῳ. Ἐκ τῶν λοιπῶν ἠδύνατο νὰ τρώγωσι. (Γενέσ. β'. 16, 17). Πόσος χρόνος παρῆλθεν ἀπὸ τῆς δόσεως τῆς ἐντολῆς μέχρι τῆς πτώσεως, δὲν γνωρίζομεν, καὶ εἶναι ἀνωφελὲς νὰ ἐξετάζωμεν περὶ τούτου. Διὰ τῆς πτώσεως αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος ὑπέκυψεν εἰς πάντα τὰ ποινικὰ κακά, διότι τοῦτο σημαίνει ἡ λέξις θ ά ν α τ ο ς, ἡ ἐν χρήσει ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Ἄμεσον ἀποτέλεσμα τῆς ἁμαρτίας τοῦ ἀνθρώπου ἦτο ἡ ἔξωσις αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Παραδείσου. Ἀλλὰ δὲν ἀπεδιώχθη ἄνευ ἐλπίδος· ἀλλὰ τῷ ἐπετράπη νὰ φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ δύο σπουδαίας διατάξεις, τ ὸ ν γ ά μ ο ν καὶ τ ὸ Σ ά β β α τ ο ν. Τῷ ἐδόθη προσέτι καὶ εὔσπλαγχνός τις ὑπόσχεσις περὶ μέλλοντός τινος ἐλευθερωτοῦ. «Τὸ σπέρμα τῆς γυναικὸς θέλει συντρίψει τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφεως.» (Γενέσ. γ'. 15).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

6. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς πτώσεως ἐπὶ τοὺς ἀπογόνους τῶν προπατόρων ἡμῶν εἶναι ἀκριβῶς ὁποῖα καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὔας. Ἡ γῆ εἰσέτι γεννᾷ ἀκάνθας καὶ τριβόλους. Ὁ ἄνθρωπος εἰσέτι τρώγει τὸν ἄρτον αὐτοῦ ἐν τῷ ὑδρῶτι τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ τελευταῖον ἐπανέρχεται εἰς τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθη. (Γενέσ. γ'. 18, 19). Αἱ ὠδῖνες τῆς γυναικὸς εἶναι ἀκριβῶς αἱ αὐταὶ μὲ τὰς τῆς Εὔας. (Γενέσ. γ'. 16).

7. Πάντες οἱ ἄνθρωποι ἔρχονται εἰς τὸν κόσμον ἐν καταστάσει ἐνοχῆς, ἐκτεθειμένοι εἰς ὀργήν. Τοῦτο αἱ Γραφαὶ ἐκθέτουσι ῥητῶς καὶ σαφῶς, ὡς λ. χ. «Ἐκ φύσεως εἴμεθα τέκνα ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποί.» (Ἐφεσ. β'. 3). Προσέτι «Ὡς δι' ἑνὸς ἀνθρώπου εἰσῆλθεν ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως ὁ θάνατος ἐπῆλθεν ἐπὶ πάντας ἀνθρώπους, διότι πάντες ἥμαρτον·» καὶ παρακατιόν, «διότι διὰ τὸ ἁμάρτημα τοῦ ἑνὸς ἀπέθανον οἱ πολλοί.» καὶ κατωτέρω, « . . . διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου οἱ πολλοὶ κατεστάθησαν ἁμαρτωλοί.» (Ῥωμ. ε. 12, 15, 19). Γλῶσσα καθαρωτέρα καὶ ὁλιγώτερον ὑποκειμένη εἰς ἀπάτην παρὰ ταύτην δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ.

8. Ἕτερον ἀποτέλεσμα τῆς πτώσεως ἦτο ἡ ἐξαχρείωσις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· ὥστε ἤδη δὲν ὑπάρχει δίκαιος οὐδὲ εἷς. (Ῥωμ. γ'. 10). Μετὰ πολλῆς πικρίας θρηνεῖ ὁ Δαβὶδ τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ἐξεχρείωσιν· «Ἰδού, λέγει, συνελήφθην ἐν ἀνομίᾳ, καὶ ἐν ἁμαρτίᾳ μὲ ἐγέννησεν ἡ μήτηρ μου.» (Ψαλμ. να'. 5. — Παράβαλε Ἰὼβ ιδ'. 4. — Ἰωάν. γ'. 6. — Γενέσ. ς'. 5). Περὶ τῆς παγκοσμίου διαφθορᾶς καὶ ἐξαχρειώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἡ Γραφὴ μεταχειρίζεται μίαν καὶ τὴν αὐτὴν γλῶσσαν. Ἐν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῇ πρὸς Ῥωμαίους α΄. 19—32, ὁ Παῦλος ἀποδεικνύει, ὅτι οἱ Ἐθνικοὶ εἶναι ἁμαρτωλοί. Ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους β΄. 11—29 ἀποδεικνύει, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι εἶναι ἁμαρτωλοί, καὶ ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους γ΄. 10—23 ἀποδεικνύει, ὅτι ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον γένος ἔχει ἀποστατήσει ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου ἐπικαλεῖται τὴν μαρτυρίαν τῶν προφητῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης· ἠδύνατο δὲ νὰ φέρῃ ἔτι περισσότερα χωρία πρὸς βεβαίωσιν τῶν λόγων αὐτοῦ.

9. Ἐν τῇ φυσικῇ αὐτοῦ καταστάσει ὁ ἄνθρωπος εἶναι πλήρης πνευματικοῦ σκότους. Αὐτὸ τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐν αὐτῷ, εἶναι σκότος (Ματθ. ς΄. 23). «Ὁ φυσικὸς ὅμως ἄνθρωπος δὲν δέχεται τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ· διότι εἶναι μωρία εἰς αὐτὸν, καὶ δὲν δύναται νὰ γνωρίσῃ αὐτά· διότι πνευματικῶς ἀνακρίνονται.» (Α΄. Κορινθ. β΄. 14). Ἵνα δὲ σωθῇ ὁ ἄνθρωπος ὡς τοιοῦτος, ἔχει χρείαν θείας διδασκαλίας, ὅπως ἔχει χρείαν καὶ συγχωρήσεως ἢ ἀναγεννήσεως· εἶναι μεγάλη εὐσπλαγχνία ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ τὸ ὑπόσχεσθαι νὰ διδάσκῃ πάντα τὰ τέκνα αὐτοῦ. (Ἡσ. νδ΄. 13).

10. Ἐκ φύσεως ὁ ἄνθρωπος εἶναι εἰς κατάστασιν ἀθλιότητος, καὶ ὅμως δὲν γνωρίζει, ὅτι εἶναι ταλαίπωρος, καὶ ἄθλιος, καὶ πτωχὸς, καὶ τυφλὸς, καὶ γυμνὸς, καὶ ὅτι ἔχει χρείαν πάντων. (Ἀποκάλ. γ΄. 17). Πάντα τὰ ἁμαρτωλὰ πάθη εἶναι ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως αὐτῶν βασανιστικά. Ἔνοχος συνείδησις εἶναι ἡ χειρίστη μάστιγξ, τὴν ὁποίαν ποτὲ ὁ ἄνθρωπος ἐδοκίμασε. Λόγον ποιούμενος περὶ τῶν πονηρῶν ὁ Θεὸς λέγει, «Ἀπώλεια καὶ ἀθλιότης εἶναι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν καὶ εἰρήνην Θεοῦ δὲν ἐγνώρισαν.» Ἔτι καὶ ἂν ἡ συνείδησις τοῦ ἀνθρώπου καυτηριασθῇ ὡς διὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

πεπυρακτωμένου σιδήρου, οὐδεὶς δύναται νὰ εἴπῃ πότε αἱ τύψεις αὐτῆς θὰ ἦναι τρομεραί. Οὕτως εἶχε μὲ τὸν Βαλτάσαρ. (Δανιὴλ. ε'. 9). Οὕτως εἶχε μὲ τὸν Ἡρώδην. (Ματθ. ιδ'. 2).

11. Ἐκ φύσεως ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀβοήθητος. Αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ δὲν δύναται νὰ κάμῃ ἐξιλέωσιν οὐδὲ διὰ μίαν ἁμαρτίαν. Ἡ ἀπολύτρωσις τῆς ψυχῆς εἶναι πολύτιμος. (Ψαλμ. μθ'. 8). Εἶναι πολυτιμοτέρα ἢ ὥστε νὰ λυτρωθῇ διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, διὰ δακρύων ἢ ἀνθρωπίνων θυσιῶν, ἢ δι' οἱουδήποτε φθαρτοῦ πράγματος. Δύναται μόνον νὰ λυτρωθῇ διὰ τοῦ πολυτίμου αἵματος τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀμνοῦ, τοῦ μὴ ἔχοντος μῶμον οὐδὲ κηλῖδα. (Α'. Πέτρου α'. 19). Οὐδὲ δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ στραφῇ πρὸς τὸν Θεὸν δι' οἱασδήποτε δυνάμεως ἐνυπαρχούσης ἐν ἑαυτῷ. Διότι ῥητῶς λέγεται, ὅτι «εἴμεθα ἄνευ δυνάμεως» καὶ «δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας,» (Ρωμ. ε'. 6.—ς'. 17). «Τὸ σαρκικὸν πνεῦμα δὲν ὑποτάσσεται τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ, οὐδὲ δύναται.» Ἐκ φύσεως εἴμεθα ἀκάθαρτοι ἐν τῷ αἵματι ἡμῶν. (Ἰεζεκιὴλ ις'. 6). «Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Ἀληθῶς, ἀληθῶς σοὶ λέγω, ἐάν τις δὲν γεννηθῇ ἄνωθεν, δὲν δύναται νὰ ἴδῃ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.» (Ἰωάν. γ'. 3). Οἱ νεκροὶ δὲν δύνανται νὰ ἐγείρωσιν ἑαυτοὺς, οἱ δὲ ἄνθρωποι εἶναι νεκροὶ ἐν τοῖς παραπτώμασι καὶ ταῖς ἁμαρτίαις. (Ἐφεσ. β'. 1).

12. Ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἐπηρεάζεται ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας. Ἡ διάνοια σκοτίζεται· ἡ θέλησις διαφθείρεται· ἡ συνείδησις μολύνεται· ἡ μνήμη μιαίνεται· ἡ φαντασία ἐξαχρειοῦται· ὁ λάρυγξ εἶναι τάφος ἀνεωγμένος· ἡ γλῶσσα ἀπατηλή· τὸ φαρμάκιον τῆς ἀσπίδος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἶναι ὑπὸ τὰ χείλη· τὸ στόμα γέμει ἀρᾶς καὶ πικρίας· οἱ πόδες ταχεῖς, εἰς τὸ νὰ χύνωσιν αἷμα· οἱ ὀφθαλμοὶ μεστοὶ μοιχείας· ἡ καρδία ἀπατηλὴ ὑπὲρ πᾶν πρᾶγμα καὶ σφόδρα διεφθαρμένη. Οἱ ἄνθρωποι παριστάνουσι τὰ μέλη αὐτῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ. Ὁλόκληρος ἡ κεφαλὴ εἶναι ἄρρωστος, καὶ ὁλόκληρος ἡ καρδία λειποψυχεῖ. (Ἴδε Ἡσα. α'. 6.—Ῥωμ. γ'. 10—18. — ς'. 19).

13. Αὐτὰ τὰ ὀνόματα τὰ ἀποδιδόμενα εἰς τὴν ἁμαρτίαν πρέπει νὰ διεγείρωσιν ἐν ἡμῖν ἀνησυχίαν καὶ φόβους· ἁμαρτία σημαίνει ἀποτυχία τοῦ σκοποῦ — εἶναι ἔλλειψις συμμορφώσεως πρὸς τὸν νόμον — ἀνομία — ἀδικία — κακία — κακὸν μισητὸν παρὰ τῷ Θεῷ. Εἶναι ἀξία πασῶν τῶν ἀπειλῶν τῶν προφερομένων κατ' αὐτῆς. Ἔχει σκάψει πᾶν μνῆμα — πληροῖ δὲ τὴν γέενναν μετὰ γόων.

14. Ἡ ἁμαρτία τελεσθεῖσα φέρει θάνατον. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Σατανᾶς ἦτο ἀπαγωγός — ἦτο φονεύς. (Ἰωάν. η'. 44). Δύναταί τις νὰ ἁμαρτήσῃ πέρα συγχωρήσεως. (Ματθ. ιβ'. 32).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Ἂν καὶ ἁμαρτωλὸς ὁ ἄνθρωπος δύναται ὅμως νὰ σωθῇ.

1. Εἴδομεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκ φύσεως εἶναι ἁμαρτωλός. Αἱ Γραφαὶ λέγουσιν, ὅτι εἶναι ἀπολωλώς. (Ματθ. ιε'. 24 — Λουκ. ιθ'. 10 — Β'. Κορινθ. δ'. 3). Οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἁμαρτωλοὶ, πονηροὶ, ἀσεβεῖς, ἄδικοι, διεφθαρμένοι, ἀπατηλοὶ, μεμιασμένοι, ἀχάριστοι. Αἱ Γραφαὶ καλοῦσιν αὐτοὺς «Ἀποσκυβαλίσεις» (Ψαλμ. ριθ'. 119)· ἄργυρον ἀποδεδοκιμασμένον, δηλ. ἄργυρον, ὅστις ἀφοῦ δοκιμασθῇ ἀπορρίπτεται ὡς ἄχρηστος. (Ἱερεμ. ς'. 30). Ὅτι παρεδόθησαν εἰς ἀδόκιμον νοῦν (Ῥωμ. α'. 28). Ὅτι εἶναι τέκνα τοῦ πονηροῦ καὶ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ πράττουσιν. (Ἰωάν. η'. 44). Ὅτι εἶναι δοῦλοι τῆς ἀνομίας. (Ῥωμ. ς'. 20). Ὅτι εἶναι ἐν πλάνῃ. (Ἰακώβ. ε'. 20). Ἐν σκοτίᾳ. (Α'. Ἰωάν. β'. 11). Ὅτι παρεξετράπησαν τῆς ὁδοῦ. (Ῥωμ. γ'. 12—Ἑβρ. ε'. 2).

2. Ἀλλ' ὅμως καί τοι ἀπολωλότες οἱ ἄνθρωποι, δύνανται ὅμως νὰ σωθῶσιν. Ὑπάρχει ὁδὸς ζωῆς, θύρα ἐλπίδος, σχέδιον ἐλέους καὶ σωτηρίας. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον πρὸς αὐτὸν τοῦτον τὸν σκοπὸν, ἵνα ζητήσῃ καὶ σώσῃ τὸ ἀπολωλός. (Ματθ. ιη'. 11). Ὁ Χριστὸς ἐχρίσθη καὶ ὡρίσθη, ἵνα κηρύξῃ ἐλευθερίαν εἰς τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ἵνα ἀνοίξῃ τὰς φυλακὰς τῶν δεσμίων. Τὸ σχέδιον τοῦ θείου ἐλέους πρὸς ἀπολύτρωσιν τῶν ἀπολωλότων ἐκφράζεται διὰ ποικίλων ἐκφράσεων ἐν ταῖς Γραφαῖς. Τούτων δὲ καταλληλοτέρα φαίνεται ἡ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς διαθήκης — τῆς διαθήκης τῆς χάριτος. Ὅταν ὁ Ἱερεμίας προεῖπε τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἵδρυσιν τῆς βασιλείας του ἐπὶ τῆς γῆς, εἶπεν· «Ἰδοὺ, ἔρχονται ἡμέραι, λέγει Κύριος, καὶ θέλω κάμει πρὸς τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, καὶ πρὸς τὸν οἶκον Ἰούδα, διαθήκην νέαν· οὐχὶ κατὰ τὴν διαθήκην, τὴν ὁποίαν ἔκαμον πρὸς τοὺς πατέρας αὐτῶν, καθ' ἣν ἡμέραν ἐπίασα αὐτοὺς ἀπὸ τῆς χειρὸς διὰ νὰ ἐξαγάγω αὐτοὺς ἐκ τῆς Αἰγύπτου· διότι αὐτοὶ παρέβησαν τὴν διαθήκην μου, καὶ ἐγὼ ἀπεστράφην αὐτούς, λέγει Κύριος· ἀλλ' αὕτη θέλει εἶσθαι ἡ διαθήκη, τὴν ὁποίαν θέλω κάμει πρὸς τὸν οἶκον Ἰσραήλ. Μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος, θέλω θέσει τὸν νόμον μου εἰς τὰ ἐνδόμυχα αὐτῶν, καὶ θέλω γράψει αὐτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν· καὶ θέλω εἶσθαι Θεὸς αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ θέλουσιν εἶσθαι λαός μου. Καὶ δὲν θέλουσι διδάσκει πλέον ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, Γνωρίσατε τὸν Κύριον· διότι πάντες οὗτοι θέλουσι μὲ γνωρίζει, ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν, λέγει Κύριος· διότι θέλω συγχωρήσει τὴν ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν δὲν θέλω ἐνθυμεῖσθαι πλέον.» (Ἱερεμ. λα'. 31-34). Τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ σχεδίου τῆς σωτηρίας παρεδέξατο καὶ αὐτὸς ὁ Παῦλος. (Ἑβρ. ι'. 16, 17).

3. Τὸ σχέδιον τῆς σωτηρίας τῶν ἁμαρτωλῶν εἶναι ἐντελῶς ἐκ Θεοῦ. Αὐτὸς τὸ ἐσχεδίασεν — Αὐτὸς τὸ ἐξετέλεσεν — Αὐτὸς τὸ ἐφαρμόζει. Οὕτως αἱ Γραφαὶ διδάσκουσιν. «Ἡ σωτηρία ἀνήκει εἰς τὸν Κύριον.» «Ἡ σωτηρία τῶν δικαίων εἶναι παρὰ Θεοῦ.» «Αὐτὸς εἶναι ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν.» «Ἐκεῖνος, ὅστις εἶναι Θεὸς ἡμῶν, εἶναι Θεὸς σωτηρίας.» «Ὁ βραχίων μου ἔφερε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

σωτηρίαν.» «Ἡ σωτηρία εἶναι παρὰ Κυρίου.» (Ψαλμ. γ΄. 8—λζ΄. 39—ξέ. 5—ξη΄. 19, 20—Ἡσα. ξγ΄. 5—Ἰωνᾶ β΄. 9). Λίαν δὲ προσεκτικῶς ὁ Θεὸς μᾶς γνωστοποιεῖ, ὅτι οὐδὲν ὑπῆρχεν ἐν ἡμῖν ἄξιον τῆς ἐκτιμήσεως αὐτοῦ. «Ἐγώ, ἐγὼ εἰμαι, ὅστις ἐξαλείφω τὰς παραβάσεις σου ἕνεκεν ἐμοῦ, καὶ δὲν θέλω ἐνθυμηθῆ τὰς ἁμαρτίας σου.» (Ἡσ. μγ΄. 25. — Σύγκρινον πρὸς Ἡσ. μη΄. 9). Καὶ πάλιν, "Οὕτω λέγει Κύριος, δὲν πράττω τοῦτο χάριν ὑμῶν, οἶκος Ἰσραὴλ, ἀλλὰ διὰ τὸ ἅγιόν μου ὄνομα.» «Διὰ τοῦτο εἰπὲ πρὸς τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, Οὕτω λέγει Κύριος ὁ Θεός· Ἐγὼ δὲν κάμνω τοῦτο ἕνεκεν ὑμῶν, οἶκος Ἰσραὴλ, ἀλλ' ἕνεκεν τοῦ ἁγίου ὀνόματός μου, τὸ ὁποῖον ἐβεβηλώσατε μεταξὺ τῶν ἐθνῶν, εἰς τὰ ὁποῖα ἤλθετε. Καὶ θέλω ἁγιάσει τὸ ὄνομά μου τὸ μέγα, τὸ βεβηλωθὲν μεταξὺ τῶν ἐθνῶν, τὸ ὁποῖον ἐβεβηλώσατε ἐν μέσῳ αὐτῶν· καὶ θέλουσι γνωρίσει τὰ ἔθνη, ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὁ Κύριος, λέγει Κύριος ὁ Θεὸς, ὅταν ἁγιασθῶ ἐν ὑμῖν ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.» (Ἰεζεκ. λς΄. 22, 23).

4. Πᾶσα αὕτη ἡ ἀγάπη καὶ ὁ οἶκτος ἐπιδαψιλεύονται ἐφ' ἡμᾶς ἀναξίως. Οὐδεὶς ἔχει τὴν ἐλαχίστην ἀξίωσιν ἐφ' οἱουδήποτε ἀγαθοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀξίας αὐτῶ. Περὶ τούτω αἱ Γραφαὶ εἶναι λίαν σαφεῖς. «Ὁ Θεὸς ὅμως πλούσιος ὢν εἰς ἔλεος, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ, μὲ τὴν ὁποίαν ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἐνῶ ἤμεθα νεκροὶ διὰ τὰ ἁμαρτήματα, ἐζωοποίησεν ἡμᾶς μετὰ τοῦ Χριστοῦ· (κατὰ χάριν εἴσθε σεσωσμένοι)· καὶ συνανέστησε, καὶ συνεκάθησεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· διὰ νὰ δείξῃ εἰς τοὺς ἐπερχομένους αἰῶνας τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ διὰ τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγαθότητος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Διότι κατὰ χάριν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἶσθε σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως· καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ἀπὸ σᾶς· Θεοῦ τὸ δῶρον· οὐχὶ ἐξ ἔργων, διὰ νὰ μὴ καυχηθῇ τις.» (Ἐφεσ. β'. 4—9). Μόνη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ φέρει σωτηρίαν. Ἅπαν τὸ σχέδιον εἶναι «πρὸς αἶνον τῆς ἐνδόξου αὐτοῦ χάριτος.» (Ἐφεσ. ά. 6). Ἡ σωτηρία δὲν εἶναι μισθὸς οὐδενός. (Ῥωμ. δ'. 4. 16). Οὐδὲ εἶναι δυνατὸν πλάσμα νὰ ἔχῃ ἀξίαν τινὰ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν μέρει μὲν ἐπὶ τῇ βάσει ἀτομικῆς ἀξιομισθίας, ἐν μέρει δὲ διὰ καλωσύνην ἀναξίως ἐπιβαλλομένην. Τὰ δύο σχέδια εἶναι ἐντελῶς ἀσυνεπῆ πρὸς ἄλληλα. Οὕτως ὁ Παῦλος ἐδίδασκεν· «Ἐὰν δὲ κατὰ χάριν, δὲν εἶναι πλέον ἐξ ἔργων· ἐπειδὴ τότε ἡ χάρις δὲν εἶναι πλέον χάρις. Ἐὰν δὲ ἐξ ἔργων, δὲν εἶναι πλέον χάρις· ἐπειδὴ τὸ ἔργον δὲν εἶναι πλέον ἔργον.» (Ῥωμ. ιά. 6).

5. Πᾶσα αὕτη ἡ χάρις εἶναι ἐν Χριστῷ καὶ ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ. Ὁ Θεὸς ἔδωκεν αὐτὸν «διὰ διαθήκην τοῦ λαοῦ.» «Ἐγὼ ὁ Κύριος σὲ ἐκάλεσα ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ θέλω κρατεῖ τὴν χεῖρά σου, καὶ θέλω σὲ φυλάττει, καὶ θέλω σὲ καταστήσει διαθήκην τοῦ λαοῦ, φῶς τῶν ἐθνῶν· διὰ νὰ ἀνοίξῃς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν τυφλῶν, νὰ ἐκβάλῃς τοὺς δεσμίους ἐκ τῶν δεσμῶν, τοὺς καθημένους ἐν σκότει ἐκ τοῦ οἴκου τῆς φυλακῆς.» (Ἡσ. μβ'. 6, 7). Οὐδὲ ἔδωκεν ἄλλον τινὰ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ τέλος. Μέγας τις προφήτης λέγει· «Χαῖρε σφόδρα, θύγατερ Σιών· ἀλάλαζε, θύγατερ Ἱερουσαλήμ· ἰδοὺ, ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται πρὸς σέ· αὐτὸς εἶναι δίκαιος, καὶ σώζων· πραΰς, καὶ καθήμενος ἐπὶ ὄνου, καὶ ἐπὶ πώλου υἱοῦ ὑποζυγίου.» (Ζαχαρ. θ'. 9). Αὐτὸς ὕψωσε κέρας σωτηρίας δι' ἡμᾶς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ δούλου αὐτοῦ Δαβὶδ, ὡς ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἁγίων αὐτοῦ προφητῶν, οἵ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

τινες ὑπῆρξαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου» (Δβκ. α'. 69, 70)· «Καὶ δὲν ὑπάρχει δι' οὐδενὸς ἄλλου ἡ σωτηρία· διότι οὔτε ὄνομα ἄλλο εἶναι ὑπὸ τὸν οὐρανὸν δεδομένον μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, διὰ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ σωθῶμεν.» (Πράξ. δ'. 12). Αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς λέγει, «Ἐγὼ εἶμαι ἡ ὁδὸς, καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ ζωή· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα, εἰμὴ δι' ἐμοῦ» (Ἰωάν. ι'. 9 — ιδ'. 6).

6. Τὸ σχέδιον τοῦτο τῆς σωτηρίας ἀνταποκρίνεται εἰς πάσας τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ νόμου καὶ τῆς δικαιοσύνης. Ὁ ὢν ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῆς, εἶναι ὁ Κύριος ἡ Δικαιοσύνη ἡμῶν. (Ἱερεμ. κγ'. 6). Ὥστε πᾶς ὅστις ἀληθῶς πιστεύει εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, «θέλει λαμβάνει τὴν εὐλογίαν παρὰ Κυρίου, καὶ δικαιοσύνην παρὰ τοῦ Θεοῦ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ.» (Ψαλμ. κδ'. 5). Ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ τέλος τοῦ Νόμου πρὸς δικαιοσύνην εἰς πάντα τὸν πιστεύοντα. Ὁ Θεὸς ἔκαμεν αὐτὸν ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν, ὅστις δὲν ἐγνώρισεν ἁμαρτίαν. «Διότι τὸν μὴ γνωρίσαντα ἁμαρτίαν ἔκαμεν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν, διὰ νὰ γείνωμεν ἡμεῖς δικαιοσύνη τῆ Θεῷ δι' αὐτῦ.» (Β'. Κορινθ. ε'. 21).

7. Τινὲς ἀπελευθερώσεις, καί τοι μεγάλαι, εἶναι ὅμως προσωριναὶ, ἀλλ' ἡ σωτηρία, ἡ ἐξασφαλιζομένη εἰς τοὺς πιστοὺς εἶναι ἀτελεύτητος καὶ ἄπειρος. «Ὁ δὲ Ἰσραὴλ θέλει σωθῆ διὰ τοῦ Κυρίου σωτηρίαν αἰώνιον· δὲν θέλετε αἰσχυνθῆ οὐδὲ ἐντραπῆ αἰωνίως.» (Ἡσ. με'. 17).

8. Ἕτερον ἔξοχον χαρακτηριστικὸν τοῦ σχεδίου τούτου εἶναι, ὅτι προσφέρεται δωρεὰν, εἰλικρινῶς καὶ ἄνευ διακρίσεως εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐπιβάλλεται εἰς τὴν σκέψιν καὶ μελέτην αὐτῶν. Πάντες οἱ ἀληθεῖς ὑπηρέται τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι περιβεβλημένοι μετὰ σωτηρίας. (Β'. Χρονικ. ς'. 41. —

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ψαλμ. ρλδ'. 16). Οἱ ἀληθεῖς κήρυκες τοῦ Εὐαγγελικοῦ σχεδίου περιγράφονται δι' ὡραιοτάτης γλώσσης τῆς θεοπνεύστου ποιήσεως (Ἡσ. νδ'. 7—9). Πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ ἄνθρωποι προσκαλοῦνται νὰ δεχθῶσι τὸ Εὐαγγέλιον. (Ἡσ. νε'. 1—9).

9. Βεβαίως οἱ ἄνθρωποι, πρέπει νὰ χαίρωσι διὰ τοιοῦτον ἔλεος, ὁποῖον προσφέρεται ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ. (Ψαλμ. λε'. 9—ριζ'. 13—Ἡσ. κε'. 9). Ἡ ἐλπὶς τῆς σωτηρίας ταύτης εἶναι μέρος σπουδαῖον τῆς πανοπλίας τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ὁ θώραξ τοῦ χριστιανοῦ στρατιώτου (Ἐφεσ. ς'. 17—Α'. Τιμοθ. ε'. 8).

10. Ὁ κίνδυνος τῆς περιφρονήσεως τοῦ ἐνδόξου τούτου σχεδίου, —τοῦ σχεδίου τῆς σωτηρίας, πρέπει νὰ ἦναι καθ' ὑπερβολὴν μέγας. Τὸ σφάλμα τῶν Ἰσραηλιτῶν, οἵτινες ἀπωλέσθησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἦτο ὅτι ἐλησμόνησαν τὸν Θεὸν καὶ ἐξετίμησαν μικρὸν τὸν Βράχον τῆς σωτηρίας αὐτῶν. (Δευτερ. λδ'. 15). Ὁ Δανιὴλ λέγει, «Ἡ σωτηρία εἶναι μακρὰν τῶν πονηρῶν, διότι δὲν ζητοῦσι τὰ διατάγματά σου.» (Ψαλμ. ριθ'. 155). «Ὅστις πιστεύει εἰς αὐτὸν, δὲν κρίνεται· ὅστις ὅμως δὲν πιστεύει, εἶναι ἤδη κεκριμένος, διότι δὲν ἐπίστευσεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.» (Ἰωάν. γ'. 18).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

1. Ὁ χριστιανισμὸς ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτοῦ, τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀνθρώπινόν τι σχέδιον ἄνευ κεφαλῆς καὶ καρδίας θὰ ἦτο ὀλιγώτερον τερατῶδες ἢ ἀχρηστότερον, παρὰ σύστημα θρησκευτικὸν ὡρισμένον δι' ἁμαρτωλοὺς χωρὶς Χριστοῦ — ἄνευ κεχρισμένου Σωτῆρος. «Χριστιανισμὸς ἄνευ Χριστοῦ» εἶναι ἀτοπία. Εἰς πάντα ἄνθρωπον λοιπὸν αἱ ἑξῆς ἀποτείνονται σοβαραὶ ἐρωτήσεις: «Τί νομίζετε σεῖς περὶ Χριστοῦ; τίνος υἱὸς εἶναι;» (Ματθ. κδ'. 42).

2. Ὁ Χριστὸς εἶναι ἐνταυτῷ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀντιφατικόν, διότι πραγματικῶς εἶναι Θεὸς καὶ ἄνθρωπος. Εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὡς πρὸς τὴν θείαν φύσιν, καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ὡς πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν αὐτοῦ. Ὡς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦτο ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Πατρός. (Ἰωάν. α'. 18)· ἦτο ἐν οὐρανῷ (Ἰωάν. γ'. 13)· εἶναι παρὼν καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις ἐν καιρῷ τῆς θείας λειτουργίας. (Ματθ. ιή'. 20). Ἦτο πρὸ τῶν αἰώνων. (Κολοσ. α'. 17). Ὡς ὁ Υἱὸς δὲ τοῦ Ἀνθρώπου ἐγεννήθη (Ματθ. β'. ι'.) προέκοπτεν ἐν σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ (Λουκ. β'. 52). Ἐλυπεῖτο (Ματθ. κς'. 37) ἐπείνα καὶ ἐδίψα (Ἰωάν. δ'. 6.) ἀπέθανε (Ματθ. κζ'. 50) καὶ ἀνέστη ἀπὸ τῶν νεκρῶν (Ματθ. κή'. 7). Οὐδεὶς ἀγαθὸς ἄνθρω-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πος ἀρνεῖται, ὅτι ἡ ἕνωσις αὕτη τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι μέγα μυστήριον· ἀλλ' ὅμως εἶναι μυστήριον, δι' ὃ πρέπει νὰ καυχώμεθα καὶ νὰ χαίρωμεν. «Καὶ ἀναντιρρήτως τὸ μυστήριον τῆς εὐσεβείας εἶναι μέγα· ὁ Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι, ἐφάνη εἰς ἀγγέλους, ἐκηρύχθη εἰς τὰ ἔθνη, ἐπιστεύθη εἰς τὸν κόσμον, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ.» (Α'. Τιμοθ. γ'. 16).

3. Ὁ Χριστὸς συχνὰ καλεῖται ὁ Υἱός, ὁ Υἱὸς τοῦ Εὐλογητοῦ, ὁ Υἱὸς τοῦ Ὑψίστου, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ὀνομάζεται ὁ ἴδιος Υἱὸς τοῦ Θεοῦ (Ῥωμ. η'. 33). Ἀγαπητὸς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. (Κολασ. α'. 13). Ὁ εἷς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. (Μαρκ. ιδ'. 6). Ὁ ἀγαπητὸς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. (Ματθ. γ'. 17—ιζ'. 5.—Μαρκ. α'. 11.—θ'. 7 — Λουκ. γ'. 22 — θ'. 35 — Β'. Πέτρ. α'. 17). Θὰ ἦτο εὔκολον νὰ πληρώσῃ τις πολλὰς σελίδας μετὰ χωρίων, ἐν οἷς καλεῖται Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Διὰ τῆς θαυματουργικῆς αὐτοῦ γεννήσεως ἀποδεικνύεται, ὅτι εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. (Λουκ. α'. 35). Διὰ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ ἐκ νεκρῶν ἰσχυρῶς κηρύττεται, ὅτι εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. (Ῥωμ. α'. 4). Διὰ τῆς ἐνδόξου ἀναλήψεως αὐτοῦ καταδείκνυται ὅτι εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. (Ἑβρ. α'. 3—5). Ὡς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ προϋπῆρχε πρὶν γεννηθῇ ἐπὶ τῆς γῆς, «διότι ὁ Θεὸς ἔπεμψε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ» (Γαλατ. δ'. 4). Δὲν ἐγένετο Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, διότι ἐστάλη, ἀλλ' ὢν Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐστάλη.

4. Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ὑψίστῃ δυνατῇ ἐννοίᾳ. Ὁ Ἀδὰμ ἦτο Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, διότι ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἄνευ γονέων κατὰ σάρκα. (Λουκ. γ'. 38). Οἱ εὐσεβεῖς ἄνθρωποι εἶναι Υἱοὶ Θεοῦ δι' εὐσπάγχνου υἱοθεσίας. (Ἰωάν. γ'. 1). Οἱ ἅγιοι ἄγγελοι εἶναι Υἱοὶ Θεοῦ, διότι δὲν ἔχουσι γονεῖς τῆς ἰδίας ἑαυτῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

φύσεως. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, διότι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ Πατὴρ αὐτοῦ, ὅστις ἐγέννησεν αὐτόν. (Ψαλμ. β'. 7.—Ἑβρ. α'. 5. — ε'. 5). Πεντάκις ὁ Χριστὸς καλεῖται ὁ Μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. (Ἰωάν. α'. 14, 18.—γ'. 16, 18.— Α'. Ἰωάν. δ'. 9). Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ Πατὴρ τοῦ Χριστοῦ κατ' ἔννοιαν, καθ' ἣν οὐδενὸς ἄλλου εἶναι πατὴρ. Οὐδὲν πλάσμα ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, ὅπως ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ (Ἰωάν. ε'. 26). Οὐδὲ γνωρίζει πλάσμα τι τὸν Πατέρα, ὅπως ὁ Υἱὸς γνωρίζει αὐτόν, ἢ γνωρίζει τις τὸν Υἱόν, εἰμὴ ὁ Πατήρ (Λουκ. ι'. 22). Ὥστε τοῦ Χριστοῦ ἡ υἱικὴ σχέσις εἶναι καὶ πρέπει νὰ ὁμολογῆται, ὅτι εἶναι ἀκατανόητος καὶ ἄρρητος.

5. Ἓν τῶν Εὐαγγελίων καὶ μία τῶν Ἐπιστολῶν φαίνεται, ὅτι ἐγράφησαν πρὸς τὸν ῥητὸν σκοπὸν τοῦ καταπείσαι τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦτο ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ (Ἰωάν. κ'. 31 — Α'. Ἰωάν. ε'. 13). Πίστις εἰς τὴν Υἱικὴν σχέσιν τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Θεὸν εἶναι στοιχεῖον τῆς σωζούσης πίστεως (Α'. Ἰωάν. ε'. 5). Ἐάν τις ἀρνῆται τὸν Υἱόν, ἀτιμάζει αὐτὸν καὶ τὸν Πατέρα αὐτοῦ. «Πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν Υἱόν, δὲν ἔχει οὐδὲ τὸν Πατέρα· ὅστις ὁμολογεῖ τὸν Υἱόν, ἔχει καὶ τὸν Πατέρα.» (Α'. Ἰωάν. β'. 23).

6. Τὰ μέγιστα καὶ εὐτυχέστατα ἀποτελέσματα ἀπορρέουσιν ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ, ὄντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς πίστεως ἡμῶν εἰς τὴν ἀλήθειαν ταύτην. Ὡς Υἱὸς ἐφανερώθη ἵνα καταστρέψῃ τὰ ἔργα τοῦ Διαβόλου (Α'. Ἰωάν. γ'. 8). Τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἱερατικοῦ ἀξιώματος τοῦ Χριστοῦ συνίστατο τὸ πλεῖστον εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν Υἱὸν Θεοῦ (Ἑβρ. δ'. 14 — ζ'. 28). Τόσον ἔνδοξος εἶναι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁ Υἱὸς, ὥςε δὲν ἐνόμισεν ἁρπαγμὸν τὸ νὰ ἦναι ἴσος μὲ τὸν Θεόν (Φιλιππ. β'. 6). Ἐκήρυττε δὲ, ὅτι καὶ ὀρθὸν καὶ καθῆκον εἶναι πάντες νὰ τιμῶσι τὸν Υἱὸν, ὅπως τιμῶσι καὶ τὸν Πατέρα (Ἰωάν. ε'. 23).

7. Ἀλλ' ὁ Χριστὸς εἶναι οὐ μόνον ὁ ἀληθινὸς Θεὸς καὶ ζωὴ ἡ αἰώνιος (Α'. Ἰωάν. ε'. 20), ἀλλὰ καὶ ἀληθῶς ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου. Ὁ Πλάστης καὶ τὸ πλάσμα εἶναι ἡνωμένοι ἐν τῷ ἑνὶ προσώπῳ τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Συμεὼν εἶδε καὶ ἐψηλάφισε τὸ ἀνθρώπινον βρέφος, ὅπερ ἦτο ἐπίσης ὁ Πατὴρ τῆς αἰωνιότητος. Ὁ Χριστὸς εἶναι οὐ μόνον τέλειος Θεὸς, ἀλλὰ καὶ τέλειος ἄνθρωπος, κάτοχος ψυχῆς λογικῆς καὶ ἀνθρωπίνης σαρκός. Ὁ Χριστὸς ὡς Θεὸς ἠνώθη μετὰ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ἡ τοῦ Χριστοῦ ἀνθρωπίνη φύσις καθ' ἑαυτὴν δὲν εἶχε προσωπικὴν ὕπαρξιν. Ἡ θεία αὐτοῦ φύσις ἐξακολουθεῖ μένουσα θεία, οὐδὲ ἡ ἀνθρωπίνη δύναται νὰ παύσῃ οὖσα ἀνθρωπίνη.

8. Ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ ὀργανισμῷ ὑπάρχουσι δύο τινὰ, ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα. Ἐν τῷ τοῦ Χριστοῦ ὑπάρχουσι δύο φύσεις. — Δὲν μετήλλαξαν ἡ μία εἰς τὴν ἑτέραν, οὐδὲ ἀνεμίχθησαν, ἀλλὰ διαμένουσι διακεκριμέναι. Μόλον τοῦτο δὲν ὑπάρχει εἰμὴ εἷς καὶ μόνος Μεσίτης. Ἡ συγκατάβασις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ νὰ γείνῃ ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ἦτο ἀληθῶς θαυμαστή. Αἱ Γραφαὶ ὁμιλοῦσι περὶ τούτου διὰ γλώσσης πανηγυρικῆς: «Διότι ἐξεύρετε τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι πλούσιος ὢν, ἐπτώχευσε διὰ σᾶς, διὰ νὰ πλουτήσητε σεῖς μὲ τὴν πτωχείαν ἐκείνου.» (Β'. Κορινθ. η'. 9).

9. Ἡ σύλληψις τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς Παρθένου ἐγένετο διὰ θαύματος· προελέχθη δὲ ὑπὸ τῶν προφητῶν· «Ἰδοὺ ἡ παρθένος θέλει συλλάβει καὶ γεννήσει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

υἱὸν καὶ θέλεις καλέσει τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ.» (Ἡσ. ζ'. 14). Ἡ πρώτη εὐαγγελικὴ ὑπόσχεσις, ἥτις ποτὲ ἐδόθη εἰς τὸν ἄνθρωπον παρὰ Θεοῦ, ἐκήρυττεν, ὅτι ὁ Λυτρωτὴς θὰ ἦτο τὸ σπέρμα τῆς γυναικός. (Γενεσ. γ'. 15). Ὁ Χριστὸς δὲν εἶχε πατέρα κατὰ σάρκα. Ἦτο δὲ τὸ σπέρμα τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τὸ σπέρμα τοῦ Δαβὶδ, ἐκ μητρὸς, διότι ἡ Παρθένος Μαριὰμ κατήγετο ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐκείνων ἐπισήμων προσώπων. Τοῦτο καὶ μόνον τοῦτο διδάσκει ἡ φράσις αὕτη.

10. Ὅτι ὁ Χριστὸς ἦτο ἄνθρωπος, οὐδεμία περὶ τούτου ἀμφιβολία. Ὁ προφήτης Δανιὴλ ὀνομάζει αὐτὸν τὸν υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου. (Δανιὴλ ζ'. 13). Ἐν τῇ Νέᾳ Διαθήκῃ συχνὰ καλεῖται ἄνθρωπος. Πλέον ἢ ἑξηκοντάκις αὐτὸς καλεῖ ἑαυτὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου. Ἦτο κάτοχος ὅλων τῶν ἀθώων ἀδυναμιῶν τοῦ ἀνθρώπου. Ἔκλαυσε, ἐπείνασε—ἦτο περίλυπος—ἔχαιρεν—ἦτο κεκοπιακὼς—ἀπέθανεν. Ἐὰν ὁ Χριστὸς δὲν ἦτο ἀληθῶς ἄνθρωπος, ἔχων ψυχήν τε καὶ σῶμα, οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν βεβαίως δύναται ν' ἀποδείξῃ, ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶναι ἄνθρωπος.

11. Οὐδεμία ἄλλη ἀλήθεια εἶναι σπουδαιοτέρα ταύτης, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθεν ἐν σαρκί. Ἡ ἀλήθεια αὕτη χαροποιεῖ ἑκατομμύρια καρδιῶν ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. Ἐξ αὐτῆς ἐξαρτῶνται πᾶσαι αἱ ἐλπίδες τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν αἰωνιότητα. Ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ Χριστοῦ κατέστησε βέβαιον τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας εἰς τοὺς ἁμαρτωλούς. Εἶναι ἰσχυρὸς εἰς τὸ νὰ σώζῃ—εἶναι ἱκανὸς εἰς τὸ νὰ σώζῃ—εἶναι πρόθυμος εἰς τὸ νὰ σώζῃ.

12. Ἂς μὴ σκανδαλισθῇ τις ἐπὶ τῷ μεγάλῳ τούτῳ μυστηρίῳ. Ὁ Συμεὼν ὁδηγηθεὶς ὑπὸ τοῦ Πνεύματος ἐξέφρασε καθαρὰν τὴν ἀλήθειαν, ὅταν εἶπε: «Καὶ οὗτος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον.» (Λουκ. β'. 34). Εἰς τοὺς πιστεύοντας ὁ Χριστὸς εἶναι πολύτιμος, ἀλλ' εἰς τοὺς ἀπίστους καὶ ἀνυποτάκτους, «ὁ λίθος, τὸν ὁποῖον ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου.» (Α'. Πέτρ. β'. 7, 8). Ἀναλόγως τοῦ τρόπου, καθ' ὃν οἱ ἄνθρωποι θεωροῦσι καὶ μεταχειρίζονται τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ὅστις εἶναι ἐπίσης ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου, ὁ Χριστὸς τοῦ Θεοῦ, θέλουσι σωθῇ ἢ ἀπολεσθῇ· Ἐὰν δὲν πιστεύωσιν εἰς αὐτὸν, θέλουσιν ἀποθάνει ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν (Ἰωάν. η'. 24). Ἡ ἀποστροφὴ τοῦ σαρκικοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἔργον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι τρομερά (Ἰωάν. ε'. 40—ς'. 44). Οὐδὲν εἶναι ἀνοητότερον καὶ ὅμως ἐπιμονώτερον τῆς ἀπιστίας. Εἶναι ἡ κορυφαία τῶν ἁμαρτιῶν. Εἶναι ἡ μεγάλη καταστρεπτικὴ ἁμαρτία πάντων, ὅσοι ἀπόλλυνται ἐν χώραις, ὅπου ὑπάρχει τὸ Εὐαγγέλιον.

13. Ὁ Θεάνθρωπος οὗτος Ἰησοῦς Χριστὸς θέλει κρίνει τὸν κόσμον. Ἐνώπιον τοῦ βήματος αὐτοῦ πάντες ἡμεῖς πρέπει νὰ παρασταθῶμεν (Ῥωμ. ιδ'. 10 — Β'. Κορινθ. ε'. 10). Ὁ Πατὴρ παρέδωκε πᾶσαν τὴν κρίσιν πρὸς τὸν Υἱόν (Ἰωάν. ε'. 22, 27). Ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ ἐκθέσει, ἣν ὁ Χριστὸς κάμνει περὶ τῆς ἐσχάτης ἡμέρας, ὁ μόνος ἀναφερόμενος κριτὴς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καλεῖται δὲ πλέον ἢ ἅπαξ ὁ Βασιλεύς (Ματθ. κε'. 31—46). Ὁ ἀληθῶς φρόνιμος θέλει προσπαθήσει νὰ φιλιωθῇ μετὰ τοῦ Κριτοῦ πρὶν ἔλθῃ ἡ μεγάλη ἐκείνη καὶ φοβερὰ ἡμέρα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Περὶ τοῦ Χριστοῦ ὡς Μεσίτου.

1. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἀναγνώσῃ τὰς Γραφὰς, χωρὶς νὰ ἴδῃ τὴν ἔξοχον θέσιν, ἣν ὁ Χριστὸς κατέχει ἐν τῷ σχεδίῳ τῆς σωτηρίας. Ἐν αὐταῖς λέγεται ὅτι εἶναι ὁ Πρῶτος καὶ ὁ Ἔσχατος, τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὠμέγα, ὁ Ἀρχηγὸς καὶ Τελειωτὴς τῆς πίστεως. Αὐτὸς εἶναι ὁ Ἐπίσκοπος τῶν ψυχῶν, ἡ Πηγὴ τῶν ζώντων ὑδάτων, ἡ Κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ λαμπρὸς καὶ ὁ ὀρθρινὸς Ἀστὴρ, τὸ ῥόδον τοῦ Σαρὼν, ὁ πρῶτος μεταξὺ μυριάδων καὶ καθ' ὅλα ἀξιέραστος. Ὁ Παῦλος τοσοῦτον περιπαθῶς ἠγάπα αὐτὸν, ὥστε ἔγραφε πρὸς τοὺς Κορινθίους, λέγων; «Ἀπεφάσισα νὰ μὴ γνωρίζω ἄλλο τι μεταξύ σας, εἰμὴ Ἰησοῦν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον» (Α'. Κορινθ. β'. 2).

2. Ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ φέρει τὰ ὀνόματα καὶ τοὺς τίτλους, ὁ Ἄγγελος τῆς Διαθήκης, ὁ Ἄγγελος τοῦ Κυρίου, ὁ Θαυμαστὸς, Σύμβουλος, ὁ δίκαιος Κλάδος, ὁ Μεσσίας, ὁ Κεχρισμένος. Καλεῖται προσέτι ὁ Ἰσχυρὸς Θεὸς, καὶ ὁ Κύριος τῶν Δυνάμεων (Ἡσ. ς'. 3 — θ'. 6). Ἐν τῇ Νέᾳ Διαθήκῃ τὸ προσωπικόν του ὄνομα εἶναι Ἰησοῦς, εἴτε Σωτὴρ (Ματθ. α'. 21 —Λουκ. β'. 21). Τὸ δὲ τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ Χριστὸς, εἴτε Κεχρισμένος.—Ὀνομάζεται ἐπίσης Ἐμμανουὴλ, εἴτε Θεὸς μεθ' ἡμῶν. Συχνάκις καλεῖται Θεὸς καὶ Κύριος.

3. Μεσίας εἶναι ὁ ἐμβαίνων μεταξὺ δύο μερίδων, ἐν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διαφωνία ὑπαρχουσῶν, ἵνα συμβιβάσῃ αὐτάς· «ὁ δὲ Μεσίτης δὲν εἶναι ὁ Μεσίτης ἑνὸς, ἀλλ' ὁ Θεὸς εἶναι εἷς» (Γαλάτ. γ'. 20). Ὅπου δὲν ὑπάρχουσι μερίδες, κόμματα, ἐκεῖ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ μεσίτης. Ὁ Μεσίτης διαφέρει τοῦ συνηγόρου, διότι οὗτος μὲν, κυρίως εἰπεῖν, ὑπερασπίζεται τὰ συφμέροντα μόνον τῆς μιᾶς μερίδος, τοῦ ἑνὸς προσώπου, ἐνῷ ἐκεῖνος ἐνδιαφέρεται ὑπὲρ τῶν συμφερόντων ἀμφοτέρων. Ὁ Χριστὸς καλεῖται ὁ Μεσίτης τῆς καινῆς Διαθήκης, ὁ Μεσίτης καλλιτέρας Διαθήκης, καὶ ὁ Μεσίτης τῆς Νέας Διαθήκης (Ἑβρ. η'. 6. — θ'. 15 — ιϐ'. 24).

4. Εἶναι καὶ δίκαιον καὶ ἁρμόζον, ἴσως δὲ καὶ ἀναγκαῖον, ὁ μεσίτης νὰ ἦναι ἴσος πρὸς ἀμφότερα τὰ διαφωνοῦντα μέρη. Ὁ Χριστὸς ἔχει τὴν ἁρμοδιότητα ταύτην πρὸς τὸ ἔργον αὐτοῦ. Δύναται νὰ θέσῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπί τε τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπὶ τῶν ἁμαρτωλῶν — Γνωρίζει τήν τε βουλὴν καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ Θεοῦ— γνωρίζει δὲ καὶ τὰς ἁμαρτίας καὶ ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν θέλει προδώσει οὐδέτερον μέρος. «Δὲν εἶναι ληῃζεία δι' αὐτὸν τὸ ἀξιοῦν ἰσότητα μετὰ τοῦ Θεοῦ.» (Φιλιππ. β'. 6).

5. Αἱ ἔριδες καὶ φιλονεικίαι δύνανται νὰ καταταχθῶσιν εἰς τρεῖς τάξεις· 1) εἰς τὰς ἐγειρομένας ἐξ ἁπλῆς ἀπάτης, 2) εἰς τὰς προερχομένας ἐξ ἀδικίας ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, καὶ 3) εἰς τὰς προερχομένας ἐξ ἀδικήματος γινομένου ὑπὸ τοῦ ἑνὸς μόνον μέρους. Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν φιλονεικία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἐκ τῆς τελευταίας τάξεως. Μόνος ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀξιόμεμπτος διὰ τοῦτο· διότι μόνος ὁ ἄνθρωπος ἔπραξε κακόν. Αἱ ὁδοὶ τοῦ Κυρίου εἶναι εὐθεῖαι, τοῦ δὲ ἀνθρώπου δὲν εἶναι εὐθεῖαι. (Παράϐ. Ἰεζεκιὴλ ιή. 25—29.—λγ'. 17, 20).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

6. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ μόνος Μεσίτης τῆς Νέας Διαθήκης. Οὕτω λέγει ὁ Παῦλος: «Διότι εἶναι εἷς ὁ Θεὸς, εἷς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς, ὅστις ἔδωκεν ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, μαρτυρίαν γενομένην ἐν ὡρισμένοις καιροῖς.» (Α΄. Τιμόθ. β΄. 5, 6). Ἐὰν δὲ ἦναι ἀσεβὲς νὰ πιστεύῃ τις εἰς δύο ἢ πλείονας θεοὺς, εἶναι οὐχ ἧττον πονηρὸν νὰ πιστεύῃ τις εἰς δύο ἢ καὶ περισσοτέρους μεσίτας. Ὁ Μωϋσῆς ἅπαξ καλεῖται μεσίτης. (Γαλάτ. γ΄. 19). Ἡ δὲ ἱστορία τοῦ ἱστορουμένου ἐκεῖ γεγονότος δεικνύει, ὅτι ἡ ἔννοια τῆς λέξεως εἶναι ἁπλῶς αὕτη, ὅτι ὁ Μωϋσῆς ἦτο ἄγγελος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ἵνα γνωσοποιήσῃ εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ἀναφέρῃ πρὸς τὸν Θεὸν τὰς ἐπιθυμίας τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Τὸ χωρίον τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὴν δόσιν τοῦ Νόμου, ὅταν ἡ ἐπίδειξις τῆς θείας Μεγαλειότητος ἦτο τόσον τρομερὰ, ὥστε ὁ Ἰσραὴλ εἶπεν εἰς τὸν Μωϋσῆν, «Λάλει σὺ πρὸς ἡμᾶς, καὶ θέλομεν ἀκούσει· καὶ ἂς μὴ λαλήσῃ πρὸς ἡμᾶς ὁ Θεὸς, διὰ νὰ μὴ ἀποθάνωμεν» (Ἔξοδ. κ΄. 19). Ἐν τῇ μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων μεσιτείᾳ ὅμως, τῇ ἀναγκαίᾳ πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς σωτηρίας των, οὐδεὶς ἄλλος μεσίτης πλὴν τοῦ Χριστοῦ ὑπάρχει (Πράξ. δ΄. 12 —Α΄. Κορινθ. γ΄. 11).

7. Ὁ μέγας καὶ κύριος σκοπὸς τῆς μεσιτείας τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ σωτηρία τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Οὕτως εἶπεν ὁ ἄγγελος ὁ ἀναγγείλας τὴν γέννησιν αὐτοῦ· «Θέλεις καλέσει τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν, διότι θέλει σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.» (Ματθ. α΄. 21). Ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ Κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ Σωτὴρ τοῦ σώματος» (Ἐφεσ. ε΄. 23). Ὡς μεσίτης δὲν βλέπει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς πρόσωπον ἀνθρώπου. Καταγωγή, εὐγένεια, πλούτη, τιμαί, χρῆμα, ἐθνικότης, εἶναι μιδαμινὰ ἐνώπιον αὐτοῦ. Αὐτὸς οὐδεμίαν διάκρισιν, ὑπάρχουσαν παρ' ἀνθρώποις, λαμβάνει ὑπ' ὄψιν. «Δὲν ὑπάρχει Ἰουδαῖος ἢ Ἕλλην, δοῦλος ἢ ἐλεύθερος, ἀνὴρ ἢ γυνή, διότι πάντες ἓν εἶσθε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. γ'. 28). «Διότι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ ἔχει ἰσχύν τινα, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.» (Γαλάτ. ἑ. 6).

8. Ἡ ἀνάγκη μεσίτου εὑρίσκεται ἐν τῇ ἁγιωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐν τοῖς φόβοις, τῇ ἐνοχῇ, καὶ ταῖς ταλαιπωρίαις τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Θεὸς εἶναι τόσον ἅγιος, ὥστε δὲν δύναται νὰ βλέπῃ ἐπὶ τὴν ἀνομίαν. (Ἀβακοὺμ ά. 13). Πῶς δὲ ὁ ἄνθρωπος, ἀφεθεὶς εἰς ἑαυτὸν, δύναται νὰ δικαιωθῇ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ; (Ἰὼβ θ'. 2). Δὲν ὑπάρχουσιν ἕτερα δύο πράματα ἀντιθετώτερα πρὸς ἄλληλα, ἢ ἡ ἀκαθαρσία τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ καθαρότης τοῦ Θεοῦ.

9. Εἰς τὸ ὑπούργημα τοῦ Μεσίτου ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐξελέχθη ὑπὸ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ. (Ἡσ. μβ'. 1. — Α'. Πετρ. β'. 4). Οὐδὲ ἐξελέχθη ἄλλος τις ποτὲ πρὸς τὸ αὐτὸ ἔργον. Δὲν ἦτο παρείσακτος εἰς τὸ ἀξίωμά του τοῦτο— ὁ Πατὴρ αὐτοῦ ἐπανειλημμένως ἐκήρυξεν, ὅτι εὐηρεστεῖτο ἐν τῷ Χριστῷ καὶ ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ. Ἡ δὲ ἀνάστασις αὐτοῦ ἐκ νεκρῶν καὶ ἡ ἔνδοξος θέσις, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ἦτο ἡ ὑψίστη δυνατὴ ἀπόδειξις, ὅτι ἐν τῷ Χριστῷ ἀληθῶς εὐηρεστήθη.

10. Εἶναι μέγα τι νὰ ζῇ τις ὑπὸ τὴν μεσιτείαν τοῦ Χριστοῦ. Διὰ μέσου αὐτοῦ ἐλάβομεν θαυμαστὰς ἀποκαλύψεις τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

Δι' αὐτοῦ οὐράνιαι ἐπιρροαὶ καταπέμπονται ἐφ' ἡμᾶς ἵνα μᾶς σύρωσι πρὸς τὸν Θεόν. Οὐδέποτε ἐγένοντο τοσοῦτον ἔνδοξοι προτάσεις εἰς τὰ πλάσματα, ὁποῖαι εὑρίσκονται ἐν ταῖς προσφοραῖς τῆς ζωῆς καὶ σωτηρίας. Εἰς τοὺς ἀποδεχομένους τὴν μεσιτείαν τοῦ Χριστοῦ αἱ μέγισται εὐλογίαι δίδονται. Οὕτως ὁ Παῦλος γράφει πρὸς τοὺς πιστοὺς ἐν Κορίνθῳ: «Ὥστε μηδεὶς ἂς μὴ καυχᾶται εἰς ἀνθρώπους· διότι τὰ πάντα εἶναι ὑμῶν· εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀπολλὼς, εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος, εἴτε ζωὴ, εἴτε θάνατος, εἴτε παρόντα, εἴτε μέλλοντα· τὰ πάντα εἶναι ὑμῶν· σεῖς δὲ τοῦ Χριστοῦ· ὁ δὲ Χριστὸς, τοῦ Θεοῦ.» (Α'. Κορινθ. γ'. 21—23) Ὅπου εἶναι τὸ Πνεῦμα τοῦ Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία. Ἡμεῖς δὲ πάντες βλέποντες ὡς ἐν κατόπτρῳ τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου μὲ ἀνακεκαλυμμένον πρόσωπον, μεταμορφούμεθα εἰς τὴν αὐτὴν εἰκόνα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθὼς ἀπὸ τῦ Πνεύματος τῦ Κυρίου.» (Β'. Κορινθ. γ'. 17, 18). «Διότι ἐξεύρομεν, ὅτι, ἐὰν ἡ ἐπίγειος οἰκία τοῦ σκηνώματος ἡμῶν χαλασθῇ, ἔχομεν ἐκ τῦ Θεοῦ οἰκοδομὴν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον, ἐν τοῖς οὐρανοῖς.» (Β'. Κορινθ. έ. 1). «Διὰ τοῦτο ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀποχωρίσθητε, λέγει Κύριος, καὶ μὴ ἐγγίσητε ἀκάθαρτον·» καὶ «ἐγὼ θέλω σᾶς δεχθῦ, καὶ θέλω εἶσθαι πατὴρ σας, καὶ σεῖς θέλετε εἶσθαι υἱοί μου καὶ θυγατέρες, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ» (Β'. Κορινθ. ς'. 17, 18). Ἅπασαι αὗται αἱ ἀναρίθμητοι εὐλογίαι ἐξασφαλίζονται εἰς τὸν ἀποδεχόμενον τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς τὴν πᾶσαν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας αὐτοῦ. Οὐδ' αὐτὴ ἡ αἰωνιότης θέλει δυνηθῦ νὰ ἐξαντλήσῃ τὰ ἀνεξερεύνητα πλούτη, τὰ ὁποῖα ὁ Χριστὸς ἐξασφαλίζει εἰς τοὺς πιστούς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

11. 'Αλλ' ὅμως εἶναι πολὺ σεμνοπρεπὲς νὰ ζῇ τις ὑπὸ τὸ Εὐαγγέλιον. Οὐδεὶς δύναται νὰ περιφρονήσῃ τὴν μεσιτείαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ χωρὶς νὰ καταστήσῃ ἑαυτὸν τὰ μέγιστα ἔνοχον καὶ νὰ ἐκθέσῃ ἑαυτὸν εἰς μέγαν κίνδυνον· «Ἐάν τις ἀθετήσῃ τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως, ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων, ἀποθνήσκει χωρὶς ἔλεος· πόσον, στοχάζεσθε, χειροτέρας τιμωρίας θέλει κριθῇ ἄξιος ὁ καταπατήσας τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ νομίσας κοινὸν τὸ αἷμα τῆς διαθήκης, μὲ τὸ ὁποῖον ἡγιάσθη, καὶ ὑβρίσας τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος;» (Ἑβρ. ι. 28, 29).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ τοῦ Χριστοῦ ὡς Προφήτου, Ἱερέως καὶ Βασιλέως

1. Τὸ ὑπούργημα τοῦ Χριστοῦ κοινῶς ἐκφράζεται διὰ τριῶν τίτλων, τοῦ Προφήτου, Ἱερέως καὶ Βασιλέως. Ἡ διάκρισις αὕτη τοῦ ἔργου αὐτοῦ δὲν εἶναι ἔργον ἀνθρωπίνης ἐπινοίας, ἀλλ' ἀπαντᾶται ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Θεοῦ καὶ βοηθεῖ ἡμᾶς νὰ σχηματίσωμεν καθαρὰς ἰδέας περὶ τοῦ μεγαλείου τῆς σωτηρίας αὐτοῦ. Εἰς οὐδὲν ἄλλο πρόσωπον ἀναφερόμενον ἐν ταῖς Γραφαῖς εὑρίσκονται ὅλα ταῦτα τὰ ἀξιώματα ἡνωμένα. Οἱ Ἀρχιερεῖς τῶν Ἰσραηλιτῶν ἦσαν ἱερεῖς τε καὶ προφῆται. Ὁ Δαβὶδ ἦτο βασιλεὺς καὶ προφήτης. Ὁ Μελχισεδὲκ ἦτο βασιλεὺς καὶ ἱερεύς. Ἀλλ' ὁ Χριστὸς εἶναι Προφήτης, Ἱερεὺς καὶ Βασιλεύς.

2. Ἐκπαλαι ὁ Μεσίας ὠνομάζετο προφήτης. Ὁ Μωϋσῆς εἶπε, « Προφήτην ἐκ μέσου σου θέλει ἀναστήσει εἰς σὲ Κύριος ὁ Θεός σου ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου, ὡς ἐμέ· αὐτοῦ θέλετε ἀκούει. » (Δευτερον. ιή. 15). Καὶ ὁ Κύριος εἶπεν· « Προφήτην ἐκ μέσου τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν θέλω ἀναστήσει εἰς αὐτοὺς, ὡς σὲ, καὶ θέλω βάλει τοὺς λόγους μου εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ θέλει λαλεῖ πρὸς αὐτοὺς πάντα ὅσα ἐγὼ προστάζω εἰς αὐτόν. » (Δευτερον. ιή. 18). Ὁ Ἰησοῦς ἦτο προφήτης μέγας, λόγῳ τε καὶ ἔργῳ, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ. (Λουκ. κδ', 19). Ἦτο καθ' ὑπεροχὴν κατάλληλος νὰ ἦναι Σύμ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δουλος. (Ἡσα. θ'. 6). Αὐτὸς ἦτο «ὁ ποιμὴν ἐκεῖνος,» ὁ μνημονευόμενος ὑπὸ τοῦ μεγάλου προφήτου παρὰ τὸν ποταμὸν Χεβάρ· (Ἰεζεκ. λδ'. 23). Τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ ἐδίδασκε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Παλαιᾶς Οἰκονομίας. (Α'. Πέτρ. ά. 11). Αὐτὸς δὲ διδάσκει καὶ τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν ἀποστέλλων τοὺς ὑπηρέτας αὐτοῦ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. (Ἐφεσ. δ'. 8—13). Ὅταν ἦλθεν ὡμίλει μετὰ ἐξουσίας· «Λέγω εἰς σᾶς, —λέγω εἰς σέ.» Αὐτὸς ἦτο Ἀρχηγὸς τῆς χάριτος καὶ ἀληθείας. (Ἰωάν. ά. 17). Αὐτὸς ἀνοίγει τὴν καρδίαν, ὥστε οἱ ἄνθρωποι νὰ προσέχωσιν εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν σωτηρίαν αὐτῶν. (Πράξ. ις'. 14). Αὐτὸς καὶ Αὐτὸς μόνος διδάσκει τελεσφόρως.

3. Ὁ Χριστὸς εἶναι προσέτι ἱερεὺς — Μέγας Ἀρχιερεύς. Ἔγεινεν ἱερεὺς δι' ὅρκου —τοῦ ὅρκου τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ. (Ψαλμ. ρι. 4). Εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο ὡρίσθη θεόθεν. «Καὶ οὐδεὶς λαμβάνει τὴν τιμὴν ταύτην εἰς ἑαυτὸν, ἀλλ' ὁ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθὼς καὶ ὁ Ἀαρών. Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς δὲν ἐδόξασεν ἑαυτὸν διὰ νὰ γείνῃ Ἀρχιερεὺς, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτὸν, Υἱός μου εἶσαι σὺ, ἐγὼ σήμερον σὲ ἐγέννησα.» (Ἑβρ. έ. 4. 5). Μεγάλη δόξα προερρέθη περὶ τοῦ Χριστοῦ ὡς Ἱερέως. «Καὶ αὐτὸς θέλει οἰκοδομήσει τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου· καὶ αὐτὸς θέλει λάβει τὴν δόξαν, καὶ θέλει καθήσει, καὶ διοικήσει ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ· καὶ θέλει εἶσθαι ἱερεὺς ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ· καὶ βουλὴ εἰρήνης θέλει εἶσθαι μεταξὺ τῶν δύο τούτων.» (Ζαχαρ. ς'. 13) Διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ὁ Χριστὸς ἦτο καθ' ὑπεροχὴν κατάλληλος. «Διότι τοιοῦτος ἀρχιερεὺς ἔπρεπεν εἰς ἡμᾶς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος· ὅστις δὲν ἔχει καθ' ἡ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μέραν ἀνάγκην, ὡς οἱ ἀρχιερεῖς, νὰ προσφέρῃ πρότερον θυσίας ὑπὲρ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἁμαρτιῶν, ἔπειτα ὑπὲρ τῶν τοῦ λαοῦ· διότι ἅπαξ ἔκαμε τοῦτο, ὅτε προσέφερεν ἑαυτόν.» (Ἑβρ. ζ. 26, 27).

4. Ὑπὸ τὸν Νόμον ὁ Ἀρχιερεὺς ἔπρεπε νὰ προσφέρῃ θυσίας, νὰ μεσιτεύῃ, καὶ νὰ εὐλογῇ. Οὕτως ὁ Μέγας ἡμῶν Ἀρχιερεὺς ἅπαξ προσενεγκὼν ἑαυτὸν κατέστησε διὰ παντὸς περιττὴν πᾶσαν ἄλλην θυσίαν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. «Οὕτω καὶ ὁ Χριστός, ἅπαξ προσφερθεὶς διὰ νὰ σηκώσῃ τὰς ἁμαρτίας πολλῶν, θέλει φανῇ ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας εἰς τοὺς προσμένοντας αὐτὸν διὰ σωτηρίαν. Ὅθεν δύναται καὶ νὰ σώζῃ ἐντελῶς τοὺς προσερχομένους εἰς τὸν Θεὸν δι' αὐτοῦ, ζῶν πάντοτε διὰ νὰ μεσιτεύσῃ ὑπὲρ αὐτῶν» (Ἑβρ. θ'. 28.—Ἑβρ. ζ'. 25). Τὸ τρίτον αὐτοῦ ἔργον ὡς ἱερέως εἶναι νὰ εὐλογῇ τοὺς λελυτρωμένους αὐτοῦ. Τοῦτο θέλει πράξει ἐν καιρῷ τῷ δέοντι, «διότι εἰς τοὺς ἀναμένοντας αὐτὸν θέλει φανῇ ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας διὰ σωτηρίαν» (Ἑβρ. θ. 28). Αὐτὸς εἶπεν εἰς ἡμᾶς τοὺς καθ' αὐτὸ λόγους, τοὺς ὁποίους θέλει μεταχειρισθῇ εἰς τὴν μεγαλοπρεπῆ ἐκείνην περίστασιν: «Τότε ὁ βασιλεὺς θέλει εἰπεῖ πρὸς τοὺς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, Ἔλθετε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην διὰ σᾶς βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου» (Ματθ. κε'. 34).

5. Ἐπειδὴ οὗτος ἠξιώθη πλειοτέρας δόξης παρὰ τὸν Μωϋσῆν, καθ' ὅσον ἔχει τιμὴν πλειοτέραν παρὰ τὸν οἶκον ὁ κατασκευάσας αὐτόν.» (Ἑβρ. γ'. 3). Ἐπὶ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ Μεγάλου ἡμῶν Ἀρχιερέως στηρίζεται ἡ προειδοποίησις, «Προσέχετε, ἀδελφοί, νὰ μὴ ὑπάρχῃ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς μηδένα ἀπὸ σᾶς πονηρὰ καρδία ἀπιστίας, ὥστε νὰ ἀποστατήσῃ ἀπὸ Θεοῦ ζῶντος.» (Ἑβρ. γ'. 12).

6. Ὁ Χριστὸς εἶναι προσέτι, Βασιλεὺς — Μέγας Βασιλεὺς — Βασιλεὺς βασιλέων καὶ Κύριος Κυρίων. Τοῦτο εἶναι τὸ ὄνομα τὸ γεγραμμένον ἐπὶ τοῦ ἱματίου αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ μηροῦ αὐτοῦ. (Ἀποκαλ. ιθ'. 16). Διὰ τοῦ προφήτου Δαβὶδ ὁ Κύριος εἶπε· «Ἀλλ' ἐγὼ, θέλει εἰπεῖ, ἔχρισα τὸν Βασιλέα μου ἐπὶ Σιὼν, τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου.» (Ψαλμ. β'. 6). Ὅταν οἱ Μάγοι ἦλθον ἐξ Ἀνατολῶν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, εἶπον, «Ποῦ εἶναι ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;» (Ματθ. β'. 2) Ὀνομάζεται προσέτι Βασιλεὺς ὡραιότερος τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων, μετὰ χάριτος ἐπὶ τῶν χειλέων αὐτοῦ καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ λέγεται αἰώνιος. (Ψαλμ. μέ. 1, 2. 6). Ἐν τῷ Ἄσματι τῶν Ἀσμάτων, προσέτι, ὀνομάζεται Βασιλεύς. (Ἄσμα. ά. 4). Μέγας τις προφήτης ἐν ὀλίγοις ἐδαφίοις καλεῖ αὐτὸν Κύριόν τε καὶ Ἱερέα. (Ψαλμ. ρί. 1—4).

7. Τοιοῦτον Σωτῆρα ἀπῄτουν αἱ ἀνάγκαι ἡμῶν. Ἡ ἄγνοια ἡμῶν ἐχρειάζετο μέγαν διδάσκαλον. Ἦτο δὲ μεγάλη χάρις ἀπὸ μέρους τοῦ Θεοῦ νὰ ὑποσχεθῇ τοιοῦτον. «Πάντες δὲ οἱ υἱοί σου θέλουσιν εἶσθαι διδακτοὶ τοῦ Κυρίου, καὶ θέλει εἶσθαι μεγάλη ἡ εἰρήνη τῶν υἱῶν σου.» (Ἡσα. νδ'. 13) Ἡ ἐνοχὴ ἡμῶν ἀπῄτει τοιαύτην ἀκριβῶς ἔνδοξον θυσίαν ὁποία ἡ ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ. «Διότι μὲ μίαν προσφορὰν ἐτελειοποίησε διαπαντὸς τοὺς ἁγιαζομένους.» (Ἑβρ. ι. 14). Ἐπίσης ἡμεῖς εἴχομεν χρείαν μακαρίου τινὸς βασιλέως, ἱκανοῦ νὰ καθυποτάττῃ τὴν διαφθορὰν ἡμῶν. Ὁ λαὸς αὐτοῦ εἶναι πρόθυμος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, ἐν τῇ ὡραιότητι τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ. (Ψαλμ. ρί. 3). Ὑπ' αὐτὸν πληροῦται ἡ ὑ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πόσχεσις πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν. «Ἐν δικαιοσύνῃ θέλεις στερεωθῆ· μακρὰν ἀπὸ τῆς καταδυναστείας θέλεις εἶσθαι, διότι δὲν θέλεις φοβεῖσθαι· καὶ ἀπὸ τοῦ τρόμου, διότι δὲν θέλει σὲ πλησιάσει.» (Ἡσαΐας νδ'. 14).

8. Ἐνίοτε ἅπαν τὸ ἔργον τοῦ Μεσίτου ἐκφράζεται ὑπὸ μίαν ἁπλῆν προσωνυμίαν, — τὴν τοῦ Ποιμένος. (Ψαλμ. κγ'. 1—4.—Ἰωάν. ί. 1—18). Ἐνίοτε ὅλον τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐκφράζεται ἐν ἑνὶ καὶ μόνῳ ἐδαφίῳ, ὅπου λέγεται, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι Θεὸς, «γενόμενος εἰς ἡμᾶς σοφία, καὶ δικαιοσύνη καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις» (Α'. Κορινθ. ά. 30).

9. Ἂν καὶ κάμνωμεν διάκρισιν μεταξὺ τῶν ἀξιωμάτων τοῦ Χριστοῦ, πραγματικῶς ὅμως εἶναι ἀχώριστα. Αὐτὸς εἶναι π ά ν τ ο τ ε Προφήτης, πάντοτε Ἱερεὺς καὶ πάντοτε Βασιλεὺς καὶ θέλει εἶσθαι τοιοῦτος δ ι ὰ π α ν τ ό ς. Οὕτω λέγουσιν αἱ Γραφαί· «διότι τὸ Ἀρνίον τὸ ἀναμέσον τοῦ θρόνου θέλει ποιμάνει αὐτοὺς, καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς εἰς ζώσας πηγὰς ὑδάτων· καὶ θέλει ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.» (Ἀποκάλ. ζ'. 17). Τὸ προφητικὸν ἀξίωμα ὁ Χριστὸς ἐξακολουθεῖ ἐνασκῶν ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ πολὺ καὶ μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐπὶ γῆς ἀγώνων αὐτῶν. «Σὺ εἶσαι Ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα,» — λέγει ὁ ὅρκος τοῦ Θεοῦ ἐν Ψαλμῷ ρί. 4. Καὶ ὁ Παῦλος δὲ λέγει, ὅτι αὐτὸς εἶναι Ἱερεὺς «κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου,» καὶ ὅτι «ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ἐπειδὴ διαμένει εἰς τὸν αἰῶνα ἔχει ἀπαράβατον τὴν ἱερωσύνην.» (Ἑβρ. ζ'. 16, 24). Οὐδὲ εἶναι ἡ ἐλαχίστη μεταλλαγὴ ἐν τῷ χαρακτῆρι καὶ τοῖς σκοποῖς αὐτοῦ. Ἡ ἀνάστασις καὶ ἀνάληψις αὐτοῦ ἐν Οὐρανῷ ἐπήνεγκε μεγάλην μεταβολὴν εἰς τὴν κατάστασιν αὐτοῦ, ὥστε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀδύνατον πλέον νὰ ἐμπτυσθῇ καὶ νὰ στεφανωθῇ μετὰ ἀκανθῶν, οὔτε νὰ σταυρωθῇ, οὔτε νὰ ταφῇ. Ἀλλ' ἐν τῷ χαρακτῆρι καὶ τῇ φύσει αὐτοῦ εἶναι εἰσέτι «Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ αὐτὸς χθὲς σήμερον καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.» (Ἑβρ. ιγ'. 8). Τὸ βασιλικὸν αὐτοῦ ἀξίωμα εἶναι ἐπίσης διαρκές. «Ὁ θρόνος σου, ὦ Θεὲ, εἶναι ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος· σκῆπτρον δικαιοσύνης εἶναι τὸ σκῆπτρον τῆς βασιλείας σου. Ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεὸς, ὁ Θεός σου ἔλεον ἀγαλλιάσεως ὑπὲρ τοὺς μετόχους σου. Καὶ, Σὺ κατ' ἀρχὰς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἶναι οἱ οὐρανοί. Αὐτοὶ θέλουσιν ἀπολεσθῇ, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον θέλουσι παλαιωθῇ, καὶ ὡς περιένδυμα θέλεις τυλίξει αὐτοὺς, καὶ θέλουσιν ἀλλαχθῇ· σὺ ὅμως εἶσαι ὁ αὐτὸς, καὶ τὰ ἔτη σου δὲν θέλουσι ἐκλείψει.» (Ἑβρ. ά. 8 – 12). Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς διὰ τὸ ἀνεκλάλητον αὐτοῦ δῶρον.»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Περὶ τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ ἐν τοῖς ἀξιώμασιν αὐτοῦ.

Διαλαβόντες περὶ τῶν ἀξιωμάτων τοῦ Χριστοῦ ὡς Μεσσίου, ἂς θεωρήσωμεν καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς δόξαν αὐτῆ.

1. Περὶ τῆς δόξης αὐτοῦ ὡς Προφήτου. Ὡμίλει μετ' ἐξουσίας καὶ οὐχὶ ὡς οἱ Γραμματεῖς. Ὡμίλει μετὰ τοιαύτης δυνάμεως, ὥςε καὶ αὐτοὶ οἱ ἀποσταλέντες νὰ συλλάβωσιν αὐτὸν ἀφωπλίσθησαν· ὅταν δὲ ἠρωτήθησαν περὶ τούτου, πᾶν ὅ,τι ἠδύναντο νὰ εἴπωσιν ἦτο, «Οὐδέποτε ὡμίλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος.» (Ἰω. ζ'. 46). Οἱ ἀκούοντες αὐτὸν συνηθάνοντο, ὅτι ὁ ἐτάζων καρδίας καὶ νεφροὺς ὡμίλει πρὸς αὐτούς. Ἐπειδὴ αὐτὸς ἦτο ἡ ἀλήθεια, πᾶν ὅ,τι ἔλεγεν ἦτο ἀληθές. Αὐτὸς ἦτο οὐ μόνον ἡ πηγὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ οὐσία τῆς ἀληθείας. Αὐτὸς ἐγνωστοποίησεν εἰς ἡμᾶς τὴν ἀληθῆ φύσιν τοῦ Θεοῦ· εἶπε δὲ, «Ὅστις εἶδεν αὐτὸν, εἶδε τὸν Πατέρα.» (Ἰωάν. ιδ'. 9). Οὐδέποτε οὐδεὶς πρὸ αὐτοῦ ἀπεκάλυψεν οὕτω τὴν φύσιν τοῦ Θεοῦ. «Οὐδὲ γινώσκει τις τὸν Πατέρα εἰμὴ ὁ Υἱὸς καὶ εἷς ὅντινα ὁ Υἱὸς ἀποκαλύψει αὐτόν.» (Ματθ. ια'. 27). Ὁ λόγος, δι' ὃν πᾶν τὸ ὑπὸ τῶν προφητῶν λαληθὲν ἦτο καλὸν καὶ καθαρὸν, ἦτο, διότι οὗτοι ἐλάλησαν ὅπως ἐκινοῦντο ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Χριστοῦ. (Α'. Πέτρ. α'. 11). «Τὰ λόγια τοῦ Κυρίου εἶναι λόγια καθαρά· ἀργύριον δεδοκιμασμένον ἐν πηλίνῳ χωνευτηρίῳ, κεκαθαρισμένον ἑπταπλασίως.»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

(Ψαλμ. ιθ'. 6). Ὅπως ὁ κτίζων οἰκίαν εἶναι ἐντιμότερος τῆς οἰκίας, οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς εἶναι ἐνδοξότερος τοῦ μεγίστου τῶν προφητῶν, ὅστις ἦτο ἁπλοῦς ἄνθρωπος. (Ἑβρ. γ'. 3). Ὡς προφήτης ὁ Χριστὸς ἔχει μεγάλην δύναμιν. Αὐτὸς ἐντυπόνει σωτηριωδῶς τὰ μαθήματα αὐτοῦ εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ἡμῶν τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ ὑπερβάλλοντος μεγέθους τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. (Ἐφεσ. ά. 19). Ὅπως εἶπεν εἰς τὸν Λάζαρον, Ἐλθὲ ἔξω, καὶ ὁ νεκρὸς ὑπήκουσεν, οὕτω καλεῖ τὴν ψυχήν, τὴν βεβυθισμένην ἐν ἀμαθείᾳ καὶ οὖσῃ νεκρᾷ ἐν παραπτώμασι καὶ ἁμαρτίαις, καὶ αὐτὴ ἀκούει τὴν φωνὴν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ζῇ. (Ἰωάν. έ. 25). Ὡς ὁ μέγας διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας του, ὁ Χριστὸς μεταδίδει εἰς ἄλλους δύναμιν νὰ διδάσκωσι τὰς αὐτὰς μακαρίας ἀληθείας μετ' ἐξουσίας, καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μείζονα πράγματα γίνονται ἐκείνων, ἅτινα ἐγένοντο ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. (Ἰωάν. ιδ'. 12). Ἐν τῇ διδασκαλίᾳ προσέτι τοῦ Χριστοῦ ὑπάρχει τι τὸ πλήρες καὶ ἐντελές. Οὐδὲν τὸ εἰς ἡμᾶς ὠφέλιμον ἀρνεῖται. Ὀνομάζει δὲ ἡμᾶς φίλους καὶ μεταχειρίζεται ἡμᾶς ὡς τοιούτους. «Δὲν σᾶς λέγω πλέον δούλους, διότι ὁ δοῦλος δὲν ἐξεύρει τί κάμνει ὁ κύριος αὐτοῦ· σᾶς εἶπον δὲ φίλους, διότι πάντα ὅσα ἤκουσα παρὰ τοῦ Πατρός μου, ἐφανέρωσα εἰς σᾶς.» (Ἰωάν. ιέ. 15). Ὁ Χριστὸς ἀείποτε ὑπῆρξε τὸ Φῶς τοῦ κόσμου, τὸ δὲ φῶς αὐτοῦ εἶναι ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων. (Ἰωάν. ά. 4—9). Περὶ αὐτοῦ ἐμαρτύρησαν πάντες οἱ προφῆται. Ἡ δόξα του ἔλαμψεν ἐνδόξως ἐν τῷ πρώτῳ αὐτοῦ θαύματι. (Ἰωάν. β'. 11). Ὡς προφήτης, ὁ Χριστὸς διδάσκει ἡμᾶς καὶ διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ παραδείγματος. (Ἰωάν. ιγ'. 15). Τὸ παράδειγμα αὐτοῦ ἦτο ἀνε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πίληπτον. Ἐδείκνυε δὲ τί ἐννόει διὰ τῶν λόγων αὐτοῦ. Ἀπεδείχθη δὲ, ὅτι οὐδὲν ἐπιδάλλει τὸ μὴ δυνάμενον νὰ ἐκτελεσθῇ. Εἰς πᾶσαν οἰκονομίαν ἡ δύναμις τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀληθείας καθίσταται ἀκατάσχετος διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

2. Ἂς ἐνδιατρίψωμεν μικρὸν εἰς τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ ὡς Ἱερέως. Οὐδεὶς τοσοῦτον μέγας, ὅσον ὁ Μεσσίας καθεῖξε τὸ ἀξίωμα τοῦτο πρὸ ἢ μετ' αὐτόν. Τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦτο ἐνδοξότατον, ὂν ἀληθῶς θεῖον. Οὐδέποτε ἐγένετο θυσία ὁποία ἡ ἐπὶ τοῦ Γολγαθᾶ. Ὁλόκληρον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐποίησε την θυσίαν. Οὐδεὶς ἀρνεῖται, ὅτι ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Ἀλλ' ἡ προφητεία ἀπῄτει, ἵνα ἡ ψυχὴ αὐτοῦ γείνῃ προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας καὶ δοκιμάσῃ πικρὰν ὀδύνην. (Ἡσ. νγ'. 10, 11). Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἦτο καθ' ὑπερβολὴν περίλυπος, περίλυπος μέχρι θανάτου, ἔτι καὶ πρὶν φερθῇ εἰς τὸ πραιτώριον. (Ματθ. κς'. 38). Ὁ δὲ λόγος ἦτο, ὅτι ἐπάτει μόνος τὸν ληνὸν τῆς ὀργῆς τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ. Οὐδεὶς ὑπῆρξέ ποτε τόσον ἄμωμος ὅσον αὐτός. (Ἑβρ. ζ'. 26, 27). Αὐτὸς ἐμεγάλυνε τὸν Νόμον καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἔντιμον, καθὼς προεῖπον οἱ προφῆται. (Ἡσα. μβ'. 21). Ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπίνη φύσις αὐτοῦ προσεφέρθη ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς θείας αὐτοῦ φύσεως, καὶ οὕτως ἡ θυσία ἦτο λίαν ἔνδοξος. Ἦτο λύτρα, λύτρα πλήρη ὑπὲρ ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἔμελλε νὰ λυτρώσῃ. (Ματθ. κ'. 28. — Μάρκ. ί. 45. — Α'. Τιμόθ. β'. 6). Αὐτὸς ἐδόξασε τὸν Πατέρα αὐτοῦ ὅσον οὐδεὶς ἄλλος ἐτίμησε τὸν Θεόν. Ἡ ἕνωσις τῶν φύσεων αὐτοῦ ἦτο τόσον στενή, ὥστε πᾶν ὅ,τι ὑπέστη ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει λέγεται, ὅτι ὑπέστη καὶ ἐν τῇ θείᾳ. (Πράξ. κ'. 28). Ὅθεν καταλλήλως ὁμιλοῦμεν περὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτῷ ὡς περὶ προσώπου θείου δεινοπαθοῦς, ἂν καὶ δὲν ἐννοοῦμεν, ὅτι καὶ ἡ θεότης αὐτοῦ ὑπέφερεν, ἀλλὰ μόνον, ὅτι ὁ θεῖος λυτρωτὴς ὑπέφερεν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ αὐτοῦ φύσει.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης ἱερατικῆς προσφορᾶς πρέπει νὰ ἦναι μέγα εἰς τοὺς πιστεύοντας ἐν αὐτῇ, καὶ πραγματικῶς εἶναι τοιοῦτον. «Ἔστω λοιπὸν γνωστὸν εἰς σᾶς, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου κηρύττεται πρὸς σᾶς ἄφεσις ἁμαρτιῶν· καὶ ἀπὸ πάντων, ἀφ' ὅσων δὲν ἠδυνήθητε διὰ τοῦ νόμου τοῦ Μωϋσέως νὰ δικαιωθῆτε, διὰ τούτου πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται.» (Πράξ. ιγ'. 38, 39). Ὁ ἀγαπητὸς μαθητὴς λέγει. «Τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας» (Α'. Ἰωάν. ά. 7). Ἄλλαι θυσίαι οὐδέποτε ἐτελειοποίησαν τοὺς προσφέροντας ὡς πρὸς τὴν συνείδησιν. (Ἑβρ. θ'. 9). Πᾶν ὅ,τι αἱ ὑπὸ τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον γινόμεναι προσφοραὶ ἔπραττον, ἦτο νὰ καθαρίσωσι τὴν σάρκα — νὰ καταστήσωσι τοὺς ἀνθρώπους ἱεροτελεστικῶς καταλλήλους προσκυνητάς· «πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὅς διὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ αἰωνίου προσέφερεν ἑαυτὸν ἄμωμον εἰς τὸν Θεὸν, θέλει καθαρίσει τὴν συνείδησίν σας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ νὰ λατρεύητε τὸν ζῶντα Θεόν; Καὶ διὰ τοῦτο εἶναι μεσίτης διαθήκης καινῆς, ἵνα, διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ὅς ἔγεινε πρὸς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῆς πρώτης διαθήκης παραβάσεων, λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τὴν ἐπαγγελίαν τῆς αἰωνίου κληρονομίας.» (Ἑβρ. θ'. 14, 15). Μόνον δὲ διὰ τῆς ἀμώμου ζωῆς καὶ τοῦ θαυμαστοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ οἱ πιστοὶ ἀποκτῶσι τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ χωρὶς τοῦ Νόμου,—τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ, ἥτις εἶναι διὰ πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

τοὺς πιστεύοντας· διότι δὲν ὑπάρχει διαφορά· ἐπειδὴ πάντες ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ· δικαιοῦνται δὲ δωρεὰν μὲ τὴν χάριν αὐτοῦ, διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.» (Ῥωμ. γ'. 21—24).

3. Ἂς θεωρήσωμεν τοῦ Χριστοῦ τὴν δόξαν ὡς Βασιλέως. Αὐτὸς εἶναι ἄξιος πασῶν τῶν βασιλικῶν αὐτοῦ τιμῶν. (Ἡσα. νδ'. 13.—νγ'. 12.—μθ'. 4). Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὁ Παῦλος εἶναι σαφής· διότι λέγει περὶ τοῦ Χριστοῦ, ὅτι «εὑρεθεὶς ἐν μορφῇ Θεοῦ, δὲν ἐνόμισεν ἁρπαγὴν τὸ νὰ ἦναι ἴσα μὲ τὸν Θεόν· ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε, λαβὼν δούλου μορφὴν, γενόμενος ὅμοιος μὲ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ εὑρεθεὶς κατὰ τὸ σχῆμα ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς ὑπερύψωσεν αὐτὸν, καὶ ἐχάρισεν εἰς αὐτὸν ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα· διὰ νὰ κλίνῃ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ πᾶν γόνυ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων· καὶ πᾶσα γλῶσσα νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι Κύριος, εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός.» (Φιλιππ. β'. 6—11). Τοῦ Χριστοῦ ἡ βασιλικὴ ἐξουσία εἶναι ἄπειρος. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ εἶναι πολλοὶ στέφανοι. (Ἀποκαλ. ιθ'. 12). Πρὸ πολλοῦ ὁ Πατὴρ αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὰ Ἔθνη διὰ κληρονομίαν αὐτοῦ καὶ τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης διὰ κατοχὴν αὐτοῦ. (Ψαλμ. β'. 8). «Καὶ θέλει κατακυριεύει ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἕως τῶν περάτων τῆς γῆς.» (Ψαλμ. οδ'. 8). Ἡ τοῦ Χριστοῦ βασιλεία εἶναι ἡ ἐνδοξοτάτη, διότι εἶναι πνευματικὴ καὶ οὐχὶ σαρκική. Αὐτὸς εἶπεν εἰς τὸν Πιλάτον, «Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ δὲν εἶναι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.» (Ἰωάν. ιή. 36). Οὐδὲ θὰ παρέλθῃ ποτὲ ἡ βα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σιλεία αὕτη. «Ὁ θρόνος σου, Θεὲ, εἶναι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· σκῆπτρον εὐθύτητος εἶναι τὸ σκῆπτρον τῆς βασιλείας σου.» (Ψαλμ. μέ. 6). «Αὐτὸς θέλει οἰκοδομήσει οἶκον εἰς τὸ ὄνομά μου· καὶ θέλω στερεώσει τὸν θρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἕως αἰῶνος.» (Β'. Σαμουὴλ ζ'. 13). «Καὶ θέλει βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ δὲν θέλει εἶσθαι τέλος.» (Λουκ. ά. 33). Τόσον ἔνδοξος εἶναι ὁ βασιλεὺς τῆς Σιὼν, ὥστε κάμνει πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς τῷ Θεῷ. (Ἀποκαλ. ά. 6). Ὡς κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας αὐτὸς μόνος εἶναι Βασιλεύς. (Α'. Κορινθ. ή. 6.—Ἐφεσ. ά. 22. — δ'. 5). Οὐδέποτε θέλει ἀντικαταστῆ, ἀλλὰ θέλει διαρκεῖ εἰς αἰῶνας ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ. (Ἑβρ. ί. 21). Καὶ εἶναι κληρονόμος πάντων. (Ἑβρ. ά. 2—4).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

Οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ ἀποδεχθῶσι τὸν Χριστὸν καὶ νὰ πιστεύσωσιν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον.

1. Πᾶς ἀναγνώστης τῶν Γραφῶν θέλει ὁμολογήσει, ὅτι αὗται πολλὰ λέγουσι περὶ πιστεύω καὶ πίστεως. Ἡ πίστις, ἣν ὁ Κύριος ἀπαιτεῖ, διενεργεῖται ἐν τῇ ψυχῇ ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ πίστις δ' αὕτη πιστεύει πᾶν ὅ,τι ὁ Θεὸς ἔχει λαλήσει. Ἡ σώζουσα πίστις κυρίως θεωρεῖ τὸν Χριστὸν ὡς τὸν Ἀρχηγὸν τῆς αἰωνίου ζωῆς. Εἶναι ἐπίσης θανατηφόρον τὸ ἀρνεῖσθαι τὸν Υἱόν, ὡς εἶναι θανατηφόρον τὸ ἀρνεῖσθαι καὶ τὸν Πατέρα. (Ἰωάν. ϐ'. 23).

2. Ἡ ἀνάγκη πίστεως διδάσκεται ἀπανταχοῦ τῶν Γραφῶν. Οὐδεμίαν ἄλλην ἁμαρτίαν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ κατακρίνει τόσον ἰσχυρῶς, ὅσον τὴν τῆς ἀπιστίας. «Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς τὸν Μωϋσῆν, Ἕως πότε θέλει μὲ παροργίζει ὁ λαὸς οὗτος; καὶ ἕως πότε δὲν θέλουσι πιστεύει εἰς ἐμὲ, μετὰ πάντα τὰ σημεῖα, τὰ ὁποῖα ἔκαμα ἐν μέσῳ αὐτῶν;» (Ἀριθμ. ιδ'. 11). «Διὰ τοῦτο ἤκουσεν ὁ Κύριος, καὶ ὠργίσθη· καὶ πῦρ ἐξήφθη κατὰ τοῦ Ἰακὼϐ, ἔτι δὲ καὶ ὀργὴ ἀνέϐη κατὰ τοῦ Ἰσραήλ· διότι δὲν ἐπίστευσαν εἰς τὸν Θεὸν, οὐδὲ ἤλπισαν ἐπὶ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ.» (Ψαλμ. οϛ'. 21, 22). Πρὸς τοὺς γογγύζοντας ἐχθροὺς αὐτοῦ ὁ Κύριος ἡμῶν εἶπεν· «Ὁ Ἰωάννης ἦλθε πρὸς ὑμᾶς ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ δὲν ἐπιστεύσατε εἰς αὐτόν· οἱ τελῶναι ὅμως καὶ αἱ πόρναι ἐπί-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στευσαν εἰς αὐτόν· σεῖς δὲ ἰδόντες, δὲν μετεμελήθητε ὕστερον, ὥστε νὰ πιστεύσητε εἰς αὐτόν.» (Ματθ. κά. 32). «Καὶ αὕτη εἶναι ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἠγάπησαν τὸ σκότος μᾶλλον παρὰ τὸ φῶς· διότι ἦσαν πονηρὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.» (Ἰωάν. γ'. 19).

3. Αἱ Γραφαὶ ἀπαιτοῦσι παρὰ τῶν ἀνθρώπων νὰ πιστεύσωσι κατεπειγόντως. «Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς τὸν Μωϋσῆν, Ἰδοὺ ἐγὼ ἔρχομαι πρὸς σὲ ἐν νεφέλῃ πυκνῇ, διὰ νὰ ἀκούσῃ ὁ λαὸς, ὅταν λαλήσω πρὸς σὲ, καὶ ἔτι νὰ πιστεύῃ εἰς σὲ πάντοτε. Ἀνήγγειλε δὲ ὁ Μωϋσῆς πρὸς τὸν Κύριον τοὺς λόγους τοῦ λαοῦ.» (Ἐξόδ. ιθ'. 9). Οὕτως ὁ Ἰωσαφὰτ εἶπεν, «Ἀκούσατέ μου, Ἰούδα, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλήμ. Πιστεύσατε εἰς Κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν, καὶ θέλετε στερεωθῆ· πιστεύσατε τοὺς προφήτας αὐτοῦ καὶ θέλετε εὐοδωθῆ.» (Β'. Χρονικ. κ'. 20). «Σεῖς εἶσθε μάρτυρές μου, λέγει Κύριος, καὶ ὁ δοῦλός μου, τὸν ὁποῖον ἐκλεξα, διὰ νὰ μάθητε καὶ νὰ πιστεύσητε εἰς ἐμὲ, καὶ νὰ ἐννοήσητε, ὅτι ἐγὼ αὐτὸς εἶμαι· πρὸ ἐμοῦ ἄλλος Θεὸς δὲν ὑπῆρξεν, οὐδὲ θέλει ὑπάρξει μετ' ἐμέ.» (Ἡσα. μγ'. 10). Παρόμοιαι φράσεις πολλαὶ ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς Γραφαῖς, ὡς λ.χ «Πιστεύετε εἰς τὸν Θεὸν,» «Ἀναλάβετε τὸν θώρακα τῆς πίστεως.» «Ἀκολουθεῖτε τὴν πίστιν.» κτλ.

4. Ἐπ' ἀληθείας οὐδεμία ἐρώτησις δύναται νὰ γείνῃ μεγαλειτέρα ταύτης: «Πιστεύεις εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ;» (Ἰωάν. θ'. 35). Εὐτυχὴς ὁ δυνάμενος ν' ἀποκριθῇ καταφατικῶς, «Κύριε, πιστεύω.» (Ἰωάν. θ'. 38). Διότι, «Χωρὶς πίστεως ἀδύνατον εἶναι νὰ εὐαρεστήσῃ τις εἰς αὐτόν· διότι ὁ προσερχόμενος εἰς τὸν Θεὸν,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

πρέπει νὰ πιστεύσῃ, ὅτι εἶναι, καὶ γίνεται μισθαποδότης εἰς τοὺς ἐκζητοῦντας αὐτόν.» (Ἑβρ. ιά. 6).

5. Ἡ ἀνθρωπίνη συνείδησις ἐννοεῖ τοσοῦτον καθαρῶς, ὅτι, ὑπαρχουσῶν ἀρμοδίων τινῶν ἀποδείξεων, οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ πιστεύωσιν, ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ τοῦ Χριστοῦ πικρότατοι ἐχθροὶ οὐδέποτε διισχυρίσθησαν, ὅτι δὲν ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ πιστεύσωσιν, ἀλλ' ὅτι δὲν ὑπῆρχον αἱ ἀναγκαῖαι ἀποδείξεις. Ἔτι καὶ ὅταν ἐκρέματο ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, ἔλεγον, «Ἐὰν ἦναι ὁ Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ, ἂς καταβῇ τώρα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ θέλομεν πιστεύσει.» (Ματθ. κζ'. 42). Παράβαλε Μάρκ. ιέ. 32. Ἀλλ' ἐὰν κατήρχετο ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἐξιλασμὸς διὰ τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου δὲν ἤθελεν ἐπιτευχθῇ. Ἔπραξεν ὅμως μεῖζον τούτου : Ἔθεσε τὴν ζωὴν αὐτοῦ καὶ οὕτως ἀφῆρεσε τὴν ἁμαρτίαν, ἔπειτα ἔθραυσε τὰ κλεῖθρα τοῦ θανάτου ἀναστὰς ἀπὸ τῶν νεκρῶν. Μὴ δὲ τότε ἐπίστευσαν ; Ὄχι· ἀπ' ἐναντίας ἔδωκαν μεγάλην χρηματικὴν ποσότητα εἰς τοὺς στρατιώτας νὰ εἴπωσιν, ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐλθόντες νυκτὸς ἔκλεψαν αὐτόν. Ἡ ἀνθρωπίνη συνείδησις συνομολογεῖ μετὰ τοῦ Σωτῆρος διδάσκοντος, ὅτι μόνον οἱ μωροὶ εἶναι βραδεῖς τῇ καρδίᾳ εἰς τὸ νὰ πιστεύωσιν. (Λουκ. κδ'. 25).

6. Ἡ ὑποχρέωσις τοῦ πιστεύειν διδάσκεται καθ' ὅλην τὴν Γραφήν. «Ἀφοῦ δὲ παρεδόθη ὁ Ἰωάννης, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρύττων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ λέγων, Ὅτι ἐπληρώθη ὁ καιρὸς καὶ ἐπλησίασεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε, καὶ πιστεύετε εἰς τὸ Εὐαγγέλιον.» (Μάρκ. ά. 14, 15). Ἐπ' ἀληθείας ὁ ἀγαπητὸς μαθητὴς ῥητῶς λέγει: «Καὶ αὕτη εἶναι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, τὸ νὰ πιστεύσωμεν εἰς τὸ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὄνομα τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν εἰς ἡμᾶς.» (Α'. Ἰωάν. γ'. 23). Ὅταν τινὲς ἠρώτησαν τὸν Ἰησοῦν, «Τί νὰ κάμωμεν διὰ νὰ ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Τοῦτο εἶναι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, νὰ πιστεύσητε εἰς τοῦτον, τὸν ὁποῖον ἐκεῖνος ἀπέστειλε.» (Ἰωάν. ς'. 28, 29).

7. Ὁ κοινὸς τρόπος ὁμολογίας τοῦ χριστιανισμοῦ, φαίνεται, ὅτι ἦτο ἡ διακήρυξις πίστεως ἐν Χριστῷ. Οὕτως ὁ Πέτρος: «Σὺ εἶσαι ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.» (Ματθ. ις'. 16). Ἐπίσης ἡ Μάρθα: «Κύριε, πιστεύω, ὅτι σὺ εἶσαι ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ μέλλων νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν κόσμον.» (Ἰωάν. ια'. 27). Ἐπίσης καὶ ὁ Αἰθίοψ: «Πιστεύω, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.» (Πράξ. η'. 37).

8. Ἀληθὴς σώζουσα πίστις εἶναι δῶρον Θεοῦ, καὶ δημιουργεῖται ἐν τῇ ψυχῇ ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Οἱ μαθηταὶ τῆς Ἀχαΐας, οἵτινες τοσοῦτον συνέδραμον τὸν Ἀκίλαν καὶ τὴν Πρίσκιλλαν, «εἶχον πιστεύσει διὰ τῆς θείας χάριτος.» (Πράξ. ιη'. 27). Ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ε'. 22, ἡ πίστις ῥητῶς λέγεται, ὅτι εἶναι ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος.» Πρὸς τοὺς Φιλιππησίους ὁ Παῦλος γράφει· «Πρὸς σᾶς ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ νὰ πιστεύητε εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ πάσχητε ὑπὲρ αὐτοῦ.» (Φιλιπ. α'. 29). Καὶ ὅταν ὁ Πέτρος ἔκαμε τὴν εὐλογημένην ἐκείνην ὁμολογίαν τοῦ Χριστοῦ, ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, «Μακάριος σὺ, Σίμων, Υἱὲ τοῦ Ἰωνᾶ, διότι σὰρξ καὶ αἷμα δὲν σοὶ ἀπεκάλυψαν τοῦτο, ἀλλ' ὁ Πατήρ μου, ὁ ἐν τοῖς Οὐρανοῖς.) Ματθ. ις'. 17).

9. Πανταχοῦ τῶν Γραφῶν ἡ πίστις θεωρεῖται οὐσιώ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

δης πρὸς σωτηρίαν. «Ὅστις πιστεύσῃ καὶ βαπτισθῇ, θέλει σωθῇ· ὅστις ὅμως ἀπιστήσῃ, θέλει κατακριθῇ.» (Μάρκ. ις'. 16). «Οἱ δὲ εἶπον, πίστευσον εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ θέλεις σωθῇ, σὺ καὶ ὁ οἶκός σου.» (Πράξ. ις'. 32). «Διότι, ἐπειδὴ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ ὁ κόσμος δὲν ἐγνώρισε τὸν Θεὸν διὰ τῆς σοφίας, ηὐδόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος νὰ σώσῃ τοὺς πιστεύοντας.» (Α'. Κορινθ. ά. 21). «Ἡμεῖς ὅμως δὲν εἴμεθα ἐκ τῶν συρομένων ὀπίσω πρὸς ἀπώλειαν, ἀλλ' ἐκ τῶν πιστευόντων πρὸς σωτηρίαν τῆς ψυχῆς.» (Ἑβρ. ί. 39).

10. Αἱ Γραφαὶ ἐγράφησαν ἵνα δημιουργήσωσι ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ ἐγκάρδιον πίστιν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον. (Ἰωάν. κ'. 31. — Α'. Ἰωάν. έ. 13). Ἐὰν ἐπὶ ταῖς ἀποδείξεσι καὶ βοηθείαις ταῖς παρεχομέναις εἰς ἡμᾶς, ἡμεῖς δὲν πιστεύωμεν, ὁλόκληρον τὸ σχέδιον τοῦ Εὐαγγελίου ὡς πρὸς ἡμᾶς εἶναι μάταιον.

11. Ὁ Θεὸς ἔλαβε μεγάλην φροντίδα καὶ μετεχειρίσθη κατάλληλα μέσα, ἵνα δημιουργήσῃ ἐν τοῖς ἀνθρώποις ζῶσαν πίστιν ἐν Χριστῷ, ὅστις εἶναι τὸ σύνολον καὶ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Εὐαγγελίου. Πρὸς τοῦτο ἐπέτρεψε τὸν Λάζαρον, τὸν φίλον τοῦ Χριστοῦ, ν' ἀποθάνῃ καὶ τὸν ἀνέστησε πάλιν ἐκ νεκρῶν, ἵνα πιστεύσωσιν, ὅτι ὁ Θεὸς ἀπέστειλε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ. (Ἰωάν. ιά. 42). Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν οὐ μόνον ἐπέτρεψεν, ἀλλὰ καὶ προεῖπε τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα, ἵνα οἱ μαθηταὶ πιστεύσωσιν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦτο ὁ Χριστός. (Ἰωάν. ιγ'. 19). Ὁ Κύριος προεῖπε τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν. (Ἰωάν. ιδ'. 29). Συχνάκις προσεκάλει τοὺς ἀνθρώπους νὰ πιστεύσωσιν εἰς αὐτόν. «Πιστεύετε εἰς τὸν Θεὸν καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς ἐμὲ πιστεύετε.» «Πιστεύετε, ὅτι εἶμαι ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁ Πατήρ ἐν Ἐμοί» (Ἰωάν. ιδ'. 1, 11). Ἐν τῇ αὐτῇ συνεχείᾳ λέγει, ὅτι ἡ ἐν αὐτῷ πίστις εἶναι ἡ μεγάλη θεραπεία τῆς ταραχῆς τῆς ψυχῆς. Δέεται ὑπὲρ τῆς ἑνότητος τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἵνα οἱ ἄνθρωποι καταπεισθῶσι περὶ τῆς θείας αὐτοῦ φύσεως καὶ ἀποστολῆς.

12. Ἀληθὴς καὶ ἑδραία πίστις ἔχει μεγάλην τελεσφόρον ἐπιρροὴν παρὰ τῷ Θεῷ, καὶ καθιζᾷ εὐπροσδέκτως τὰς προσευχάς (Μάρκ. ιά. 34.— Ἰωάν. ιδ'. 14).

13. Εἰς πάντας τοὺς ἀληθῶς πιστεύοντας ὁ Κύριος Ἰησοῦς εἶναι λίαν ἀγαπητός. (Α'. Πέτρ. β'. 7).

14. Ἀληθὴς καὶ ζωηρὰ πίστις εἶναι λίαν σπουδαία εἰς τοὺς κήρυκας, τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ ἐκτελῶσι θαρραλέως τὸ καθῆκον αὐτῶν. «Ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον, Ἐπίστευσα δι' ὃ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν διὸ καὶ λαλοῦμεν.» (Β'. Κορινθ. δ'. 13). Χωρὶς τῆς πίστεως ταύτης ὁ κήρυξ εἶναι πτωχὸν, ἄχρηστον πλάσμα — κάλαμος ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενος.

15. Ἅπαντα τὰ πρὸς τὴν πίστιν προσκόμματα εὑρίσκονται ἐν τῇ ἐξαχρειώσει τῆς ἀνθρωπίνου καρδίας, καὶ ἐν τῇ ἀνοήτῳ ἀγάπῃ τιμῆς, πλούτου, ἢ ἁμαρτωλῶν εὐχαριστήσεων. (Ἰωάν. έ. 44. — Α'. Ἰωάν. β'. 15. — έ. 5).

16. Ἀληθὴς πίστις εἶναι λίαν εὐάρεστος τῷ Θεῷ. «Διότι αὐτὸς ὁ Πατὴρ σᾶς ἀγαπᾷ, ἐπειδὴ σεῖς ἠγαπήσατε ἐμὲ, καὶ ἐπιστεύσατε, ὅτι ἐγὼ παρὰ Θεοῦ ἐξῆλθον.» (Ἰωάν. ιϛ'. 27.—Παράβαλε Ἰωάν. κ'. 29).

17. Τὴν πίστιν ἐπακολουθοῦσι τὰ μακαριώτατα ἀποτελέσματα, ὁποῖα λ. χ. υἱοθεσία ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

Θεοῦ. (Ἰωάν. ά. 13), δικαίωσις, (Πράξ. ιγ΄. 39. — Ῥωμ. γ΄. 21—26. — Γαλάτ. γ΄. 6) καὶ ζωὴ αἰώνιος. Ῥωμ. ί. 10.—Ἰωάν. γ΄. 16, 36.—έ. 24.—ς΄. 40).

18. Τὸ μὴ πιστεύειν εἶναι θανατηφόρον εἰς πᾶσαν καλὴν ἐλπίδα πρὸς αἰωνίαν εὐδαιμονίαν. (Ἰωάν. γ΄. 18. — Μάρκ. ις΄. 16.— Α΄. Ἰωάν. έ. 10).

19. Δέησις διὰ πίστιν. — διὰ πλείονα πίστιν εἶναι καθῆκον. (Μάρκ. θ΄. 24. — Λουκ. ιζ΄. 5).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ.

Περὶ Μετανοίας.

1. Ἐν αὐτῇ τῇ φύσει αὐτῶν πίστις καὶ μετάνοια εἶναι στενῶς συνδεδεμέναι πρὸς ἀλλήλας. Ἡ μία οὐδέποτε ὑπάρχει ἄνευ τῆς ἑτέρας. «Καὶ θέλουσι ἐπιβλέψει πρὸς ἐμὲ, τὸν ὁποῖον ἐξεκέντησαν» — ἤγουν πιςεύσει. «Καὶ θέλουσι πενθήσει δι' αὐτὸν, ὡς πενθεῖ τις διὰ τὸν μονογενῆ αὐτοῦ υἱόν.» ἤτοι μετανοήσει. (Ζαχαρ ιβ'. 10). Ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ διδασκαλίᾳ αὐτοῦ ἤνωσε ταῦτα: «Μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε εἰς τὸ Εὐαγγέλιον.» (Μάρκ. ά. 15). Τὸ αὐτὸ ἐποίουν καὶ οἱ Ἀπόστολοι αὐτοῦ. (Ἰδὲ Πράξ. κ'. 21). Ἐν ταῖς Γραφαῖς ἀμφότερα ἤτε πίςις καὶ μετάνοια ἀπαιτοῦνται πρὸς σωτηρίαν. (Ματθ. γ'. 2. —Πράξ. ις'. 31). Μετάνοια οὐσιωδῶς ἀνήκει εἰς τὴν θρησκείαν πλασμάτων ἁμαρτωλῶν. Χωρὶς αὐτῆς δὲν ὑπάρχει ἀληθὴς εὐσέβεια ἐπὶ τῆς γῆς. (Λουκ. ιγ'. 3. 5).

2. Πολλοὶ καλοὶ συγγραφεῖς ὀνομάζουσι τὴν πίστιν καὶ τὴν μετάνοιαν ὅ ρ ο υ ς τῆς σωτηρίας. Ἀλλὰ διὰ τούτου δὲν ἐννοοῦσιν, ὅτι ὑπάρχει ἀξιομισθία ἐν οὐδετέρᾳ τῶν χαρίτων τούτων· καθ' ἑαυτὰς δηλονότι δὲν εἶναι ἄξιαι τῆς θείας εὐνοίας· διότι ὑπ' οὐδεμίαν ἔννοιαν εἶναι ἡ τιμὴ, τὴν ὁποίαν πληρώνομεν διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔλεος, ἅτινα λαμβάνομεν παρὰ Θεοῦ. Καὶ ὅμως ἄνευ αὐτῶν δὲν δυνάμεθα νὰ σωθῶμεν—δὲν δυνάμεθα ν' ἀρέσωμεν εἰς τὸν Θεόν. Ἐὰν ὁ ἐπαίτης θέλῃ νὰ τραφῇ διὰ τοῦ διδομένου αὐτῷ ἄρτου, πρέπει νὰ τὸν λάβῃ καὶ τὸν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

φάγῃ. Ἐὰν τίτλος τις ἢ δικαίωμά τι ἐπὶ ὑποστατικόν τι προσεφέρετο εἴς τινα, αὐτὸς δὲ ἠρνεῖτο νὰ δεχθῇ αὐτὸ, τὸ ὑποστατικὸν τοῦτο δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἀνήκῃ εἰς αὐτὸν, οὔτε πράγματι, οὔτε κατὰ νόμον. Ἡ διψῶσα ψυχὴ πρέπει οὐ μόνον νὰ γνωρίζῃ, ὅτι ὑπάρχει ὕδωρ, ἀλλὰ καὶ νὰ πίῃ ἐξ αὐτοῦ, ἄλλως ἡ δίψα αὐτῆς οὐδέποτε θέλει σβεσθῇ.

3. Ἡ ἀληθὴς μετάνοια δὲν εἶναι μεταβατική τις πρᾶξις τοῦ νοὸς, οὐδὲ στιγμιαία συγκίνησις· ἀλλ' ἔνδοξος ἕξις τῆς ψυχῆς· προϋποθέτει δὲ ἑδραίαν τινὰ ἀρχὴν ἐν τῇ ἀνανεωμένῃ διανοίᾳ. Ὁ ὑποκριτὴς καὶ ὁ ἀπατῶν ἑαυτὸν μετανοοῦσι καὶ ἁμαρτάνουσι, καὶ ἁμαρτάνουσι καὶ μετανοοῦσιν. Ἡ γνησία μετάνοια παράγει διαρκῆ μεταβολὴν ἐν τῷ χαρακτῆρι τῶν ἀνθρώπων.

4. Ἐν ταῖς Γραφαῖς πολλὰ λέγονται περὶ μετανοίας· μνημονεύεται δὲ ἐν τῷ ἀρχαιοτάτῳ ἐκείνῳ ποιήματι,—τῷ βιβλίῳ τοῦ Ἰώβ. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ πέντε ψαλμοὶ μετανοητικοὶ, ἤτοι ὁ ς', λβ', λή, νά, ρβ', ρλ', καὶ ρμγ'. Τινὲς δὲ ἐνόμισαν, ὅτι καὶ ὁ κέ, ξϑ', καὶ πς'. εἶναι ἐπίσης μετανοητικοὶ ψαλμοί. Περὶ μετανοίας πολὺν λόγον ποιοῦνται οἱ προφῆται, ὁ Χριστὸς, οἱ Εὐαγγελισταὶ καὶ οἱ Ἀπόστολοι.

5. Ὅταν ἡ μετάνοια ἦναι γνησία, πάντοτε εἶναι τὸ ἔργον τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔρχεται πρὸς ἡμᾶς διὰ τῆς μεσιτείας τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἐτέθη ἐπὶ τοῦ ὄρους Σιὼν Ἡγεμὼν καὶ Σωτὴρ, ἵνα χαρίσῃ μετάνοιαν καὶ συγχώρησιν ἁμαρτιῶν. (Πράξ. ε 31). Ὁσάκις τὰ ἔθνη μετενόησαν, ἔπραξαν τοῦτο διὰ τοῦ ἐλέους καὶ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. (Πράξ. ιά. 18). Ὁ θρηνῶν προφήτης λέγει, « Ἐπίστρεψόν με καὶ ϑέλω ἐπιστρέψει ~~ἀπὸ τῆς~~

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διότι σὺ εἶσαι Κύριος ὁ Θεός μου· βεβαίως ἀφοῦ ἐπίστρεψα, μετενόησα· καὶ ἀφοῦ ἐδιδάχθην, ἐκτύπησα ἐπὶ τὸν μυρόν μου· ᾐσχύνθην, καὶ μάλιστα ἠρυθρίασα, διότι ἐβάστασα τὸ ὄνειδος τῆς νεότητός μου.» (Ἱερεμ. λά. 18, 19). Ἐν τῇ μετανοίᾳ αὐτοῦ ὁ Δαβὶδ ᾐτθάνετο τόσον βαθέως τὴν ἐξάρτησιν αὐτοῦ ἐκ τῆς θείας ἐξουσίας, ὥστε ἔκραζε μετὰ πολλῆς ζέσεως: «Μὴ ἀφαιρέσῃς ἀπ' ἐμοῦ τὸ Πνεῦμά σου τὸ Ἅγιον.» (Ψαλ. νά. 11). Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἡ πρώτη ἔκφρασις ἐλπίδος ἦτο ἡ ἑξῆς: «Ἐν τοῖς ἀποκρύφοις τόποις θέλεις μὲ κάμει νὰ γνωρίσω σοφίαν.»

6. Δύο εἴδη μετανοίας συχνάκις μνημονεύονται ἐν ταῖς Γραφαῖς, ἡ νομικὴ καὶ ἡ Εὐαγγελική. Ἐν τῇ πρώτῃ τὰ ἐλατήρια προέρχονται κυρίως ἐκ τοῦ νόμου καὶ τῶν συνεπειῶν τῆς ἁμαρτίας. Ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς φύσεως τῆς ἁμαρτίας. Τὸ τελευταῖον, ἤτοι ἡ Εὐαγγελικὴ μετάνοια στρέφει τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχε κόλασις, τὸ πρῶτον, ἤτοι ἡ νομικὴ μετάνοια θὰ ἁμαρτάνῃ, ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ὁ φόβος τῆς ὀργῆς. Τὸ πρῶτον σέβεται καὶ ἐκτιμᾷ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁδηγοῦσαν πρὸς μετάνοιαν, τὸ δεύτερον περιφρονεῖ τὸν πλοῦτον τῆς ἀγαθωσύνης Αὐτοῦ καὶ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς μακροθυμίας. (Ῥωμ. β'. 4).

7. Ἡ ἀληθὴς μετάνοια περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς: 1) Γνῶσιν τῆς ἁμαρτίας. Ὅταν ὁ προφήτης Νάθαν ἐπληροφόρησε τὸν Δαβὶδ περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ, αὐτὸς ἔκραξε δι' ἔλεος. Οἱ ἄνθρωποι δὲν θέλουσι μετανοήσει δι' ἁμαρτίας, ἀπὸ τῶν ὁποίων θεωροῦσιν ἑαυτοὺς ἀθώους. 2) Ταπεινοφροσύνην, — βαθὺν καὶ γνήσιον ἐξευτελισμὸν τῆς ψυχῆς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ὁ μετανοῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

λέγει, «Ἰδοὺ ἐγὼ εἶμαι οὐτιδανός· τί δύναμαι νὰ ἀποκριθῶ πρὸς σέ; θέλω βάλει τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τὸ στόμα μου.» (Ἰώβ. μ΄. 4.— Ψαλμ. ξθ΄. 5). Οἱ ἀληθῶς μετανοοῦντες «γνωρίζουσιν ἕκαστος τὴν πληγὴν τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ καρδίας.» (Α΄. Βασιλ. ή. 38)—3) Εἰλικρινῆ καὶ ἐγκάρδιον ἐξομολόγησιν τῆς ἁμαρτίας. «Ὁ κρύπτων τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, δὲν θέλει εὐοδωθῆ· ὁ δὲ ἐξομολογούμενος καὶ παραιτῶν αὐτὰς, θέλει ἐλεηθῆ.» (Παροιμ. κή. 13). «Τὴν ἁμαρτίαν μου ἐφανέρωσα πρὸς σὲ, καὶ τὴν ἀνομίαν μου δὲν ἔκρυψα· εἶπα, Εἰς τὸν Κύριον θέλω ἐξομολογηθῆ τὰς παραβάσεις μου· καὶ σὺ συνεχώρησας τὴν ἀνομίαν τῆς ἁμαρτίας μου.» (Ψαλμ. λβ΄. 5. Παράβαλ. Ψαλμ. νά. 3.—Ἱερεμ. γ΄. 13.— Α΄. Ἰωάν. ά. 9)—4) Αἰσχύνην. Οὕτως ἔλεγεν ὁ Δαβὶδ· «Διότι μὲ περιεκύκλωσαν ἀναρίθμητα κακά· μὲ κατέφθασαν αἱ ἀνομίαι μου, καὶ δὲν δύναμαι νὰ θεωρῶ αὐτάς· ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου· καὶ ἡ καρδία μου μὲ ἐγκαταλείπει.» (Ψαλμ. μ΄. 12). Ὁμοίως ὁ Ἔσδρας· «καὶ εἶπε, Θεέ μου, αἰσχύνομαι, καὶ ἐρυθριῶ νὰ ὑψώσω τὸ πρόσωπόν μου πρὸς σὲ, Θεέ μου· διότι αἱ ἀνομίαι ἡμῶν ηὐξήνθησαν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς, καὶ αἱ παραβάσεις ἡμῶν ἐμεγαλύνθησαν ἕως τῶν οὐρανῶν.» (Ἔζρ. θ΄. 6. Παράβαλ. Ἰεζεκιὴλ λς΄. 31, 32). Οὐδὲ τὸ ἐρύθημα τοῦ εὐσεβοῦς παύει ἀφοῦ λάβῃ τὴν συγχώρησιν. Πολλοῦ γε καὶ δεῖ. (Ἰέζεκ ις΄. 63)—5) Μετὰ τῆς αἰσχύνης εἶναι ἡνωμένη λύπη, βαθεῖα καὶ ἐγκάρδιος λύπη διὰ τὴν ἁμαρτίαν. «Τώρα χαίρω, οὐχὶ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε πρὸς μετάνοιαν· διότι ἐλυπήθητε κατὰ Θεὸν, διὰ νὰ μὴ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν εἰς οὐδέν. Διότι ἡ κατὰ Θεὸν λύπη

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γεννᾷ μετάνοιαν πρὸς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον· ἡ λύπη ὅμως τοῦ κόσμου γεννᾷ θάνατον.» (Β'. Κορινθ. ζ'. 9, 10).—6) Εἰς ταῦτα προστεθείσθω ἀ η δ ί α καὶ μ ῖ σ ο ς καθ' ἑαυτοῦ. ('Ιώδ. μδ'. 6.—'Ιεζεκ. ς'. 9.—κ'. 43) — 7) 'Ο εὑρισκόμενος εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην αἰσθάνεται μῖσος κατὰ τῆς ἁμαρτίας ὑπὸ πᾶσαν μορφὴν καὶ εἶδος· (Ψαλμ. ξς'. 18. — ϛζ'. 10. — ριθ'. 104, 128).—8) Ταῦτα ἐπακολουθεῖ 'Α γ ά π η πρὸς τὴν ἁγιωσύνην — ε ὐ χ α ρ ί σ τ η σ ι ς εἰς τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον. ('Ρωμ. ζ'. 22. — Ψαλμ. ριθ'. 140)—9) Τοιαύτη μεγάλη μεταβολὴ ὁδηγεῖ εἰς δ ι ό ρ θ ω σ ι ν ζ ω ῆ ς — ἐντελῆ καὶ καθολικὴν ἀναμόρφωσιν — ἔργα ἄξια μετανοίας. (Ματθ. γ'. 38). «Ὅτι δὲν βλέπω, σὺ δίδαξόν με· ἐὰν ἔπραξα ἀνομίαν, δὲν θέλω πράξει πλέον.» ('Ιώδ. λδ'.32).

8. Τοιαύτη μετάνοια ἔχει πλουσίας καὶ πολλὰς ὑποσχέσεις ἀπανταχοῦ τῶν Γραφῶν. Ὀνομάζεται μ ε τ ά ν ο ι α π ρ ὸ ς ζ ω ὴ ν, διότι φέρει πρὸς αἰώνιον ζωήν. (Πράξ. ιά. 18). Πλέον ἢ ἅπαξ εἶναι συνδεδεμένη μετὰ τῆς συγχωρήσεως τῶν ἁμαρτιῶν. (Μάρκ. ά. 4.—Πράξ. γ'. 19). «Θέλει βλέπει πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ θέλει λέγει, 'Ημάρτησα, καὶ διέστρεψα τὸ ὀρθὸν, καὶ δὲν μὲ ὠφέλησεν· ἀλλ' αὐτὸς ἐλύτρωσε τὴν ψυχήν μου ἀπὸ τοῦ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν λάκκον· καὶ ἡ ζωή μου θέλει ἰδεῖ τὸ φῶς. Ἰδοὺ, πάντα ταῦτα ἐργάζεται ὁ Θεὸς δὶς καὶ τρὶς μετὰ τοῦ ἀνθρώπου.» ('Ιώβ. λγ'. 27—29). «Λούσθητε, καθαρίσθησε, ἀποβάλετε τὴν κακίαν τῶν πράξεών σας ἀπ' ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν μου· παύσατε πράττοντες τὸ κακὸν, μάθετε νὰ πράττητε κρίσιν, κάμετε εὐθύτητα εἰς τὸν δεδυναστευμένον, κρίνατε τὸν ὀρφανὸν, προστα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

τεύσατε τὴν δίκην τῆς χήρας. Ἔλθετε τώρα, καὶ ἂς διαδικασθῶμεν, λέγει Κύριος· ἐὰν αἱ ἁμαρτίαι σας ἦναι ὡς τὸ πορφυροῦν, θέλουσι γίνει λευκαὶ ὡς χιών· ἐὰν ἦναι ἐρυθραί, θέλωσι γείνει ὡς λευκὸν μαλλίον.» (Ἡσα. ά. 16—18). «Διότι οὕτω λέγει ὁ Ὕψιστος καὶ ὁ ὑπέρτατος, ὁ κατοικῶν τὴν αἰωνιότητα, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα εἶναι ὁ Ἅγιος· Ἐγὼ κατοικῶ ἐν ὑψηλοῖς, καὶ ἐν ἁγίῳ τόπῳ· καὶ μετὰ τοῦ συντετριμμένου τὴν καρδίαν, καὶ τοῦ ταπεινοῦ τὸ πνεῦμα, διὰ νὰ ζωοποιῶ τὸ πνεῦμα τῶν ταπεινῶν, καὶ νὰ ζωοποιῶ τὴν καρδίαν τῶν συντετριμμένων.» (Ἡσα. νζ'. 15). Καὶ τῷ ὄντι αἱ Γραφαὶ κηρύττουσιν, ὅτι ὁ Θεὸς εἰς οὐδὲν ἄλλο ἀρέσκεται μᾶλλον ἢ μὲ τὴν εὐσεβῆ λύπην διὰ τὴν ἁμαρτίαν. «Διότι δὲν θέλεις θυσίαν, ἄλλως ἤθελον προσφέρει· εἰς ὁλοκαυτώματα δὲν ἀρέσκεσαι· Θυσία τοῦ Θεοῦ εἶναι πνεῦμα συντετριμμένον· καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην, Θεὲ, δὲν θέλεις καταφρονήσει.» (Ψαλμ. νά. 16, 17). Καὶ ὁ Κύριος δὲ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ ὄρους διδασκαλίᾳ αὐτοῦ εἶπε, «Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, διότι τῶν τοιούτων εἶναι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν·» καὶ εὐθὺς πορακατιόν· «Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, διότι θέλουσι παρηγορηθῆ.» (Ματθ. έ. 3, 4).

9. Οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ ζητῶσι τὴν μετάνοιαν μετὰ πολλῆς σπουδῆς. Πρὸς τοῦτο δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς λίαν φιλοστόργως προτρέπει αὐτοὺς λέγων. «Ἂς ἐγκαταλίπῃ ὁ ἀσεβὴς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ ὁ ἄδικος τὰς βουλὰς αὐτοῦ· καὶ ἂς ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν Κύριον, καὶ θέλει ἐλεήσει αὐτόν· καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ἡμῶν, διότι αὐτὸς θέλει συγχωρήσει ἀφθόνως.» (Ἡσα. νέ. 7). Καὶ ἵνα μὴ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τις ἀμφιβάλῃ περὶ τῆς θείας ἑτοιμότητος τοῦ νὰ συγχωρῇ τόσον τρομερὰς ἁμαρτίας, ὁ Κύριος δεικνύει διατί πρέπει νὰ ἀναμένωμεν συγχώρησιν, προσθέτων· « Διότι αἱ βουλαί μου δὲν εἶναι βουλαὶ ὑμῶν, οὐδὲ ὁδοὶ ὑμῶν αἱ ὁδοί μου, λέγει Κύριος. Ἀλλ' ὅσον εἶναι ὑψηλοὶ οἱ οὐρανοὶ ἀπὸ τῆς γῆς, οὕτως αἱ ὁδοί μου εἶναι ὑψηλότεραι τῶν ὁδῶν ὑμῶν, καὶ αἱ βουλαί μου τῶν βουλῶν ὑμῶν » (Ἡσα. νέ. 8, 9). «Δὲν βραδύνει ὁ Κύριος τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ, ὡς τινὲς λογίζονται τοῦτο βραδύτητα· ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ἡμᾶς, μὴ θέλων νὰ ἀπολεσθῶσι τινὲς, ἀλλὰ πάντες νὰ ἔλθωσιν εἰς μετάνοιαν.» (Β'. Πέτρ. γ'. 9).

10. Ὀλίγιστοι εἶναι οἱ προτιθέμενοι ἢ ἀναμένοντες νὰ ζήσωσι καὶ ἀποθάνωσι χωρὶς μετανοίας. Ὁ ἁπλοῦς περὶ τούτου συλλογισμὸς θὰ τοὺς ἔκαμνε ν' ἀνατριχιάσωσιν. Ὁ θάνατος πλησιάζει. Τὸ Πνεῦμα ἀγωνίζεται. Ὁ Χριστὸς προσκαλεῖ. Ἡ Κόλασις ἐπαπειλεῖ. Αἱ πύλαι τοῦ οὐρανοῦ εἶναι ἀνοικταί. «Ἰδοὺ καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ ἡμέρα σωτηρίας.»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

ΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ μεταβολῆς καρδίας

1. Πίστις καὶ Μετάνοια εἶναι ἀποδείξεις καὶ ἰδιότητες νέας καρδίας. Τοῦτ' αὐτὸ ἀληθεύει καὶ περὶ τῆς ἐλπίδος, χαρᾶς, ἀγάπης, εἰρήνης, ὑπομονῆς, μακροθυμίας, ἐγκρατείας, πραότητος, ἐπιεικείας, ἀγαθωσύνης, θάρρους καὶ πασῶν τῶν χριστιανικῶν χαρίτων. Ἀλλ' ἡ Πίστις καὶ Μετάνοια κατέχουσι τόσον ἔξοχον θέσιν ἔν τε τῇ ἀρχῇ καὶ καθ' ὅλῃ τῇ ἱστορίᾳ τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, ὥστε ἐθεωρήσαμεν καλὸν νὰ πραγματευθῶμεν περὶ μιᾶς ἑκάστης αὐτῶν ἰδιαιτέρως. Τοῦτο δὲ ἐπιτυγχάνεται κάλλιον προταττομένων ὀλίγων τινῶν παρατηρήσεων περὶ τῆς μεταβολῆς τῆς καρδίας.

2. Ἐκ πολλῶν χωρίων τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ εἶναι φανερὸν, ὅτι ἐν τῷ θείῳ σχεδίῳ ταῦ ἐλέους μεταβολὴ τῆς καρδίας εἶναι ἀναγκαία πρὸς σωτηρίαν. Ἡ μεταβολὴ αὕτη ὀνομάζεται διαφοροτρόπως, ἀλλ' ἅπασαι αὗται αἱ ὀνομασίαι, καλῶς ἐξεταζόμεναι, ὁδηγοῦσι πρὸς τὰ αὐτὰ συμπεράσματα περὶ τῆς φύσεως καὶ ἀνάγκης αὐτῆς. Ἂς ἐξετάσωμεν τινὰς τῶν μορφῶν τοῦ λόγου, αἵτινες εἶναι ἐν χρήσει ἐν ταῖς Γραφαῖς πρὸς διδασκαλίαν ἡμῶν περὶ τοῦ μεγάλου τούτου ζητήματος.

3. Ἐνίοτε ἡ μεγάλη αὕτη μεταβολὴ, δι' ἧς πρέπει νὰ διέλθωμεν, ἵνα σωθῶμεν, ἐκφράζεται διὰ τοῦ ἐκχέειν τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς — θέτειν τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ ἐν ἡμῖν, χρίων ἡμᾶς εἰς τὸν Θεὸν, καὶ οὕτω κάμνων ἡ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μᾶς ναοὺς τοῦ Θεοῦ. (Ἀνάγνωθι καὶ παράβαλε Ἡσα. μδ'. 3 — 5. — Ἰεζεκ. λς'. 27. — Ἰωὴλ β'. 28. — Α'. Κορινθ. γ'. 16, 17.— ς'. 19.—Β'. Κορινθ. ς'. 16). Ὅταν ἡ μεταβολὴ αὕτη λάβῃ χώραν, συμβαίνει ὅ,τι ἐν τοῖς ἐγκαινίοις τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, «ἡ δόξα τοῦ Κυρίου ἐπλήρωσε τὸν οἶκον.» (Α'. Βασιλ. ή. 11). Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐγένετο ναὸς καὶ ἔπρεπε νὰ μεταχειρίζωνται αὐτὸν ὡς τόπον ἅγιον. Ἐὰν ἡ ἐνοίκησις τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ λάβῃ χώραν ἐν ἀνθρώπῳ τινί, ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι τοῦ Κυρίου καὶ πρέπει ἀφόβως καὶ φανερὰ νὰ ὁμολογῇ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν φόβον τοῦ Θεοῦ.

4. Ὅπως ἡ ἁμαρτία συνίσταται εἰς τὴν ἔλλειψιν συμμορφώσεως πρὸς τὸν νόμον, ἢ εἰς ἀνομίαν πρὸς τὸν Θεὸν, οὕτως ἡ μεταβολὴ τῆς καρδίας ἐνίοτε ἐκφράζεται διὰ τοῦ «ἐγγράφειν τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς καρδίας,» οὕτως ὥστε νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀγάπην πρὸς τὰς ἁγίας ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ καρδίαν ἐνθυμουμένην καὶ πράττουσαν πᾶν ὅ,τι ὁ Θεὸς ἀπαιτεῖ παρ' αὐτῆς. «Μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος, θέλω θέσει τὸν νόμον μου εἰς τὰ ἐνδόμυχα αὐτῶν, καὶ θέλω γράψει αὐτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν· καὶ θέλω εἶσθαι Θεὸς αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ θέλουσιν εἶσθαι λαός μου.» (Ἱερεμ. λά. 33.—Ἑβρ. ή. 10.—ί. 16) Οἱ οὕτω πως ἐπηρεασθέντες ἀγαπῶσι νὰ φυλάττωσι τὰς ἐντολάς. Οἵ τε σκοποὶ καὶ αἱ ἐπιθυμίαι αὐτῶν εἶναι ἅγιοι.

5. Ἡ αἰτία τῆς ἐξαχρειώσεως εἶναι ἡ σκληροκαρδία,—τρομερά τις ἔλλειψις ὀρθῆς συναισθήσεως. Οὕτω δὲ ἡ ἀπαιτουμένη μεταβολὴ τῆς καρδίας ἐκφράζεται ἐνίοτε δι' ὀρθῆς καὶ ἀληθοῦς τρυφερότητος ἐπηρεαζούσης καὶ ἐπικρατούσης ἐν ὅλῃ τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

«Καὶ θέλω δώσει εἰς αὐτοὺς καρδίαν μίαν, καὶ πνεῦμα νέον θέλω βάλει ἐν ὑμῖν· καὶ ἀποσπάσας τὴν λιθίνην καρδίαν ἀπὸ τῆς σαρκὸς αὐτῶν, θέλω δώσει εἰς αὐτοὺς καρδίαν σαρκίνην.» (Ἰεζεκ. ιά. 19. — Παράδ. Ἰεζεκ. λς'. 26, 27.—Ἱερεμ. λδ'. 39, 40, κλ).

6. Συχνάκις αἱ Γραφαὶ συγκρίνουσι τὴν ἀνάγκην μεταβολῆς τῆς καρδίας πρὸς περιτομήν. «Περιτέμετε λοιπὸν τὴν ἀκροβυστίαν τῆς καρδίας σας, καὶ μὴ σκληρύνητε πλέον τὸν τράχηλόν σας.» (Δευτερονομ. ί. 16). Μία τῶν ὑποσχέσεων εἶναι: «Καὶ θέλει περιτέμει Κύριος ὁ Θεός σου τὴν καρδίαν σου, καὶ τὴν καρδιαν τοῦ σπέρματός σου, διὰ νὰ ἀγαπᾷς Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, διὰ νὰ ζῇς.» (Δευτερονομ. λ'. 6. Παράβαλ Ἱερεμ. δ'. 4). Ἡ χρῆσις τῆς περιτομῆς κυρίως ἐσκόπει νὰ διδάξῃ ἡμᾶς τὴν πνευματικὴν ἀλήθειαν, ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῶμεν κατὰ τὴν καρδίαν. «Διότι Ἰουδαῖος δὲν εἶναι ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖος, οὐδὲ περιτομὴ ἡ ἐν τῷ φανερῷ, ἡ γενομένη ἐν σαρκί· Ἀλλ' Ἰουδαῖος εἶναι ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ ἡ τῆς καρδίας, κατὰ πνεῦμα, οὐχὶ κατὰ γράμμα, τοῦ ὁποίου ὁ ἔπαινος εἶναι οὐχὶ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ.» (Ῥωμ. β'. 28, 29.—Παράβαλε Α'. Κορινθ. ζ'. 19.—Φιλιππ. γ'. 3).

7. Ἐνίοτε ἡ ἀναγκαία μεταβολὴ τῆς καρδίας παρίσταται ἐν ταῖς Γραφαῖς ὡς μεταμόρφωσις: « Ἀλλὰ μεταμορφόνεσθε διὰ τῆς ἀνακαινίσεως τῶ νοός σας,» ὅπερ ἐκφράζει ἐντελῆ μεταβολήν. Ὁ Σενέκας ἐν μέρει τινὶ ἐκφράζει τὴν μεταβολὴν ταύτην ὡς ἑφεξῆς: «βλέπω, ὅτι πρέπει οὐ μόνον νὰ διορθωθῶ, ἀλλὰ καὶ νὰ μεταμορφω-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θῶ.» Καὶ ἀληθῶς ὁλόκληρος ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ μεταβληθῇ.

8. Ἐνίοτε ἡ μεγάλη αὕτη μεταβολὴ παρίσταται ὡς ἀ ν α ν έ ω σ ι ς, — ἀνακαίνωσις· «ἀνανεούμενοι ἐν τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν·» «ἐνδυθέντες τὸν νέον ἄνθρωπον, τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν.» (Ἐφεσ. δ'. 23.—Κολασ. γ'. 10). Ἀλλαχοῦ ὁ Παῦλος ὁμιλεῖ ῥητῶς «περὶ τῆς ἀνανεώσεως ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.» (Τίτ. γ'. 5). Πᾶς τις γνωρίζει τί ἐστιν ἀνακαίνωσις—ἀφαίρεσις παντὸς ἐλαττωματικοῦ καὶ κακοῦ καὶ ἀντικατάστασις αὐτοῦ δι'ἄλλου ὑγιοῦς καὶ ἰσχυροῦ—οὕτω καθισταμένου τοῦ πράγματος τόσον καλοῦ ὡς ἐὰν ἦτο νέον.

9. Ἅπαξ τοὐλάχιστον ἡ μεγάλη αὕτη μεταβολὴ προσομοιάζεται πρὸς μ ε τ ά σ τ α σ ι ν. «Ὅστις ἠλευθέρωσεν ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ ἀγαπητοῦ αὐτοῦ Υἱοῦ.» (Κολασ. ά. 13)· Τὸ ῥῆμα μ ε θ ί σ τ η μ ι σημαίνει μετακινῶ, μετακομίζομαι ἀπὸ μιᾶς χώρας καὶ κατοικίας εἰς ἄλλην. Ὁ Ἠλίας μετέστη ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἔκτοτε ἡ κατοικία αὐτοῦ εἶναι ἐν Οὐρανῷ. (Ἑβρ. ιά. 5). Τὸ ῥῆμα εἰς τὰς δύο ταῦτα χωρία δὲν εἶναι τὸ αὐτό, ἀλλ' εἰς ἀμφότερα ἔχει τὴν αὐτὴν σημασίαν, τοῦ μ ε θ ί σ τ η μ ι. Ἐν τῇ μεγάλῃ μεταβολῇ τῇ λαμβανούσῃ χώραν ἐν τῇ σωτηρίᾳ, ὁ Θεὸς ἐντελῶς μεταβάλλει τήν τε κατάστασιν καὶ καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ φέρει αὐτὸν εἰς τὴν βασιλείαν καὶ ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν τ ο ῦ ἀ γ α π η τ ο ῦ α ὐ τ ο ῦ Υ ἱ ο ῦ. Μεγαλειτέρα ταύτης μεταβολὴ δὲν ὑπάρχει.

10. Προσέτι ἡ μεταβολὴ αὕτη ὀνομάζεται κ λ ῆ σ ι ς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πάντες δ' οἱ επεσραμμένοι κλητοὶ ἅγιοι (Ῥωμ. ά. 7. — Α'. Κορινθ, ά. 2, 24). Ἡ κλῆσις αὕτη εἶναι οὐ μόνον ἁγία, ἀλλὰ καὶ σώζουσα. (Β'. Τιμόθ. ά 9). Εἶναι θεία. (Ἑβρ. γ'. 1). Εἶναι ἐξ οὐρανοῦ—ἐξαίρετος—κλῆσις πρὸς οὐρανίαν μακαριότητα. Εἶναι αἰωνία δόξα τοῦ Θεοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. (Λ'. Πέτρ. έ. 10. — Ἰδὲ προσέτι Α'. Θεσσαλ. β'. 12. — δ'. 7). Ἡ σώζουσα αὕτη κλῆσις εἶναι τελεσφόρος. Μεταβάλλει τὴν καρδίαν καὶ τὴν ζωὴν, ὅπως ἔπραξεν εἰς τὴν περίστασιν Σαύλου τοῦ Ταρσέως· ὅταν ὁ Χριστὸς καλῇ καὶ δίδῃ χάριν πρὸς ὑπακοὴν τῆς κλήσεως, ὁ οὐρανὸς εἶναι ἀσφαλής.

11. Ἐνίοτε ἡ μεταβολὴ τῆς καρδίας λέγεται κτίσις ἢ νέα κτίσις. Οὕτως ὁ Δαβὶδ προσηύχετο· «Καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοὶ, Θεέ· καὶ πνεῦμα εὐθὲς ἀνανέωσον ἐντός μου.» (Ψαλμ. νά. 10). Εἶναι οὐσιώδης πρὸς σωτηρίαν, «διότι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή ἰσχύει τι, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ νέα κτίσις.» (Γαλάτ. ς'. 15). Πάντες οἱ ἀληθεῖς χριστιανοὶ εἶναι ἔργον Θεοῦ, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ἔργα καλὰ, καὶ ὁ νέος ἄνθρωπος δημιουργεῖται ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἁγιότητι. (Ἐφεσ. β'. 10.—δ'. 24). Ἡ κτίσις αὕτη κάμνει τοὺς ἀνθρώπους πράγματι νέα κτίσματα. Εἶναι θαυμαστὴ εἰς πάντας—εἰς οὐδένα ἄλλον τόσον, ὅσον εἰς τὸν διελθόντα δι' αὐτῆς.

12. Ἐνίοτε ἡ Νέα Διαθήκη ὁμιλεῖ περὶ τῆς μεταβολῆς τῆς καρδίας ὡς μεταβάσεως ἀπὸ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ἢ ὡς ἀναστάσεως ἀπὸ τῶν νεκρῶν. (Α'. Ἰωάν. γ'. 14.—Ἐφεσ. β'. 6). Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μετεχειρίζετο τὸ σχῆμα τοῦτο τοῦ λόγου λίαν θαρραλέως. «Καθὼς δὲ ὁ Πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ αὐτούς,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οὕτω καὶ ὁ Υἱὸς ζωοποιεῖ ὁποίους ἂν θέλῃ . . . . 'Αληθῶς, ἀληθῶς σᾶς λέγω, ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν, ὅταν οἱ νεκροὶ θέλωσιν ἀκούσει τῆς φωνῆς τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ ἀκούσαντες θέλουσι ζήσει.» ('Ιωάν. ἑ. 21, 25).

13. Ἑτέρα ὀνομασία διὰ τὴν μεταβολὴν ταύτην τῆς καρδίας εἶναι ἀ ν α γ έ ν ν η σ ι ς. Ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν κηρύττει αὐτὴν ἀναγκαίαν πρὸς σωτηρίαν καὶ λέγει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ θαυμάζωμεν διὰ τὸ κατεπεῖγον αὐτῆς. ('Ιωάν. γ΄. 3). Εἶναι βέβαιον, ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὐδέποτε θὰ πιςεύσωσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ 'Ιησοῦ Χριστοῦ, ἐὰν δὲν ἀναγεννηθῶσιν ἄνωθεν. ('Ιωάν. ά. 12, 13. —Α΄. 'Ιωάν. ἑ. 1). Ὁ λουτρὸς τῆς παλιγγενεσίας εἶναι ἡ μόνη ἀσφαλὴς μέθοδος, ἣν τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ μεταχειρίζεται, ἵνα σώσῃ ἡμᾶς. (Τίτ. γ΄. 5). Ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ μεταβολῇ μεγάλη τιμὴ ἀπεδίδεται εἰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ὡς τὸ μέσον. (Α΄. Πέτρ. ά. 13). Ὁ ἀληθῶς ἀναγεννημένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἔμαθε νὰ περιφρονῇ τὰ πλούτη, τὰς τιμὰς καὶ τὰς ἡδονὰς τοῦ κόσμου. «Διότι πᾶν ὅ,τι ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Θεοῦ, νικᾷ τὸν κόσμον, καὶ αὕτη εἶναι ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν.» (Α΄. 'Ιωάν. ἑ. 4). Ὁ τοιοῦτος μισεῖ τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἀγαπᾷ τὴν ἁγιωσύνην. (Α΄. 'Ιωάν. ἑ΄. 18). Ποθεῖ τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ συμμόρφωσιν — οὐδέποτε δὲ ἐμπορεύεται τὴν ἁμαρτίαν.

14. Πάντες οὗτοι οἱ τρόποι τοῦ παριστᾷν τὴν μεταβολὴν τῆς καρδίας δεικνύουσι

1) Ὅτι εἶναι μεγάλη μεταβολὴ— τόσον μεγάλη, ὥ_στε πᾶσα κατάλληλος ἔκφρασις εἶναι ἐν χρήσει, ἵνα μεγαλύνῃ αὐτήν. Εἶναι μεταβολὴ, ἥτις πανηγυρίζεται ἐν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

αὐτῷ τῷ οὐρανῷ. (Λουκ. ιέ. 7). Εἶναι ἡ ἵδρυσις τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ, ἥτις θέλει ζῇ καὶ μεγαλύνεσθαι αἰωνίως. Ἡ μετάβασις ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανὸν δὲν εἶναι μεγαλειτέρα μεταβολὴ καταστάσεως, ἢ ἡ μετάβασις ἀπὸ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τῷ χαρακτῆρι.

2) Ἡ σώζουσα μεταβολὴ τῆς καρδίας εἶναι ἐσωτερική. Εἶναι μεταβολὴ ἐν τοῖς ἐγκάτοις· εἶναι ἐγγραφὴ τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ—Δὲν εἶναι ἐξωτερικὴ ἀναμόρφωσις, οὐδὲ βάπτισμα δι' ὕδατος. Ὁ Σίμων ὁ Μάγος ἐβαπτίσθη, ἀλλ' ὅμως ἦτο ἐν χολῇ πικρίας καὶ εἰς δεσμὰ ἀδικίας. (Πράξ. ή. 23).

3) Δὲν εἶναι μερικὴ μεταβολή, ἀλλὰ τελεία καὶ καθολική. «Ὥθεν ἐάν τις ἦναι ἐν Χριστῷ, εἶναι νέον κτίσμα· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθον, ἰδοὺ τὰ πάντα ἔγειναν νέα.» (Β'. Κορινθ. έ. 17). Μεταβάλλει τοὺς σκοποὺς, τοὺς φόβους, τὰς ἐλπίδας, τὰς ἰδέας καὶ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου.

4) Εἶναι μεταβολὴ ὑ π ε ρ φ υ σ ι κ ή. Διενεργεῖται διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. «διὰ τοῦ ὑπερβάλλοντος μεγέθους τῆς δυνάμεως αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ.» (Ἐφεσ. ά. 19).

5) Εἶναι ζῶσα καὶ ἀναγκαία μεταβολή· χωρὶς αὐτῆς δὲν ὑπάρχει σωτηρία. Οἱ ἄνθρωποι δύνανται νὰ σωθοῦν χωρὶς χρημάτων, ἄνευ φίλων, ἄνευ τιμῆς, ἀλλ' οὐδέποτε χωρὶς ἀναγεννήσεως. (Ἰωάν. γ'. 3, 5).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ Δικαιώσεως.

1. Ὅσῳ καὶ ἂν διαφέρωσι πρὸς ἀλλήλους οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ τοῦ δόγματος τῆς δικαιώσεως, ἐν γένει ὅμως συμφωνοῦσιν ὡς πρὸς τὴν σπουδαιότητα αὐτοῦ. Αἱ Γραφαὶ ποιοῦνται πολὺν λόγον περὶ τούτου. Εἶναι τὸ κύριον δόγμα τῶν πρὸς Ῥωμαίους καὶ Γαλάτας ἐπιστολῶν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἐκτίθεται δὲ καὶ ἐν τῷ Βιβλίῳ τῆς Γενέσεως, τοῖς Ψαλμοῖς καὶ ἐν τῷ ἐσχάτῳ κεφαλαίῳ τῶν Γραφῶν.

2. Πάντες οἱ ἄνθρωποι εἶναι δίκαιοι ἢ ἄδικοι. Πάντες εἶναι ἅγιοι, ἢ ἁμαρτωλοί — πάντες εὐσεβεῖς ἢ ἀσεβεῖς — πάντες τέκνα Θεοῦ, ἢ τέκνα τοῦ πονηροῦ — πάντες δικαιοῦνται ἢ κατακρίνονται. Πάντες ἤδη εἶναι ὑπὸ τὴν εὔνοιαν τοῦ Θεοῦ, ἢ ὑπὸ τὴν δυσμένειαν αὐτοῦ.

3. Οὐδέποτε ἐδόθη καλλίτερος τοῦ ἑξῆς ὁρισμοῦ τῆς δικαιώσεως. «Δικαίωσις εἶναι πρᾶξις τῆς ἐλευθέρας εἴτε κατὰ δωρεὰν χάριτος τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, δι' ἧς συγχωρεῖ πᾶσαν αὐτῶν ἁμαρτίαν, ἀποδέχεται καὶ λογίζεται αὐτοὺς δικαίους ἐνώπιον αὐτοῦ οὐχὶ διά τι ἐργασθὲν ἐν αὐτοῖς, ἢ πραχθὲν ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον διὰ χάριν τῆς ἐντελοῦς ὑπακοῆς καὶ πλήρους ἱκανοποιήσεως τοῦ Χριστοῦ, τῆς ἐπιβαλλομένης ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἀποδεκτῆς γενομένης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ μόνης πίστεως.» Ὁ ὁρισμὸς οὗτος εἶναι ἀληθὴς καὶ σαφής.

4. Οὐδεὶς ἐκ φύσεως δικαιοῦται. Πάντες ἡμεῖς ἐκ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

φύσεως εἴμεθα τέκνα ὀργῆς, ὅπως καὶ οἱ λοιποί. (Ἐφεσ. β'. 3). «Δὲν ὑπάρχει δικαιος οὐδὲ εἷς.» (Ῥωμ. γ'. 10). Ὁ Νόμος κηρύττει λέγων, «διὰ νὰ ἐμφραχθῇ πᾶν στόμα, καὶ νὰ γείνῃ πᾶς ὁ κόσμος ὑπόδικος πρὸς τὸν Θεόν.» (Ῥωμ. γ'. 19). Τόσον λυπηρὰ εἶναι ἡ θέσις ἡμῶν, ὥςε «Πάντες τῳόντι ἐγείναμεν ὡς ἀκάθαρτον πρᾶγμα, καὶ πᾶσα ἡ δικαιοσύνη ἡμῶν εἶναι ὡς ῥυπαρὸν ἱμάτιον· διὰ τοῦτο ἐπέσαμεν πάντες ὡς τὸ φύλλον, καὶ αἱ ἀνομίαι ἡμῶν ἀφήρπασαν ἡμᾶς ὡς ὁ ἄνεμος.» (Ἡσα. ξδ'. 6). Τοιαύτη εἶναι ἡ ὁμόφωνος μαρτυρία τοῦ Λόγου τῦ θεῦ.

5. Δικαιοσύνη εἶναι τὸ ἀντίθετον τῆς κατακρίσεως. Καθ' ὅλην τὴν Γραφὴν αἱ δύο αὗται καταστάσεις παρίστανται ὡς ἀντικείμεναι ἀλλήλαις. (Δευτερ.κέ. 1.—Ἰὼβ θ'. 20.—Παροιμ.ιζ'. 15.—Ματθ. ιβ'.37.—Ῥωμ.έ. 18). Ὅ,τι δήποτε εἶναι κατάκρισις, τὸ ἐναντίον εἶναι δικαίωσις, πᾶς δ' ἄνθρωπος εἶναι ἐν τῇ μιᾷ ἢ τῇ ἑτέρᾳ καταςάσει.

6. Καθὼς οὐδεὶς δικαιοῦται ἐκ φύσεως, οὕτως οὐδεὶς δικαιοῦται διὰ τῶν ἰδίων ἑαυτοῦ ἔργων· ἐάν τις ἤθελεν ἐκτελέσει πάντα τὰ διατεταγμένα, πάλιν εἶναι ἠναγκασμένος νὰ εἴπῃ, «εἶμαι ἀχρεῖος δοῦλος· ἐπράξαμεν ὅ,τι ἦτο χρέος ἡμῶν νὰ πράξωμεν.» (Λουκ. ιζ'. 10). Οὐδεὶς δύναται νὰ πράξῃ περισσότερον τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ, ὥστε ἡ ἀκριβὴς ἐκπλήρωσις τοῦ παρόντος καθήκοντος δὲν δύναται νὰ καλύψῃ παρελθούσας ἁμαρτίας. Αἱ Γραφαὶ εἶναι σαφεῖς· «Διότι ἐξ ἔργων νόμου δὲν θέλει δικαιωθῇ οὐδεμία σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· ἐπειδὴ διὰ τοῦ νόμου γίνεται ἡ γνώρισις τῆς ἁμαρτίας.» (Ῥωμ. γ'. 20). «Ἐξεύροντες ὅτι δὲν δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, εἰμὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς ἐπιστεύσαμεν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, διὰ νὰ δι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ, καὶ οὐχὶ ἐξ ἔργων νόμου· δὲν θέλει δικαιωθῆ ἐξ ἔργων νόμου οὐδεὶς ἄνθρωπος.» (Γαλάτ. β'. 16. — γ'. 11). Οἱ ἀγαθοὶ Ἄγγελοι οὐδέποτε ἡμάρτησαν, δικαιοῦνται δὲ διὰ νόμου· ἀλλὰ τὸ μέσον τοῦτο δὲν ἁρμόζει εἰς ἡμᾶς τώρα, διότι εἶναι γεγραμμένον, «Ἐπικατάρατος πᾶς, ὅστις δὲν ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, ὥστε νὰ πράττῃ αὐτά.» (Γαλ. γ'. 10).

7. Μόνος ὁ Θεὸς δικαιόνει—οὐδεὶς ἄλλος δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο—οὐδεὶς ἔχει τὴν δύναμιν νὰ πράξῃ αὐτό. Εἶναι εἰδικὸν προνόμιον τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸς εἶναι ὁ δικαιῶν. (Ῥωμ. γ'. 26). Θεὸς ὁ δικαιῶν. (Ῥωμ. ἡ. 33). Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ Κριτὴς πάσης τῆς γῆς. Ὅταν Αὐτὸς κατακρίνῃ, οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀπολεσμένοι. Ὅταν Αὐτὸς δικαιοῖ οὐδεὶς δύναται νὰ κατακρίνῃ.

8. Ἡ δικαίωσις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἐντελῶς κατὰ χάριν, ἐκ φιλοφροσύνης καὶ ἐλέους, τῶν ὁποίων δὲν εἶναι ἄξιος. «Ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς, ὅτε ἤμεθα ἔτι ἀσθενεῖς, ἀπέθανε κατὰ τὸν ὡρισμένον καιρὸν ὑπὲρ τῶν ἀσεβῶν.» (Ῥωμ. ἑ. 6). «Ἀλλ' ὁ Θεὸς δεικνύει τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς, διότι, ἐνῷ ἡμεῖς ἤμεθα ἔτι ἁμαρτωλοί, ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν.» (Ῥωμ. ἑ. 8). «Διότι, ἐὰν ἐχθροὶ ὄντες ἐφιλιώθημεν μὲ τὸν Θεὸν διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον φιλιωθέντες θέλομεν σωθῆ διὰ τῆς ζωῆς αὐτοῦ.» (Ῥωμ. ἑ. 10). Ὁ Παῦλος ῥητῶς λέγει, ὅτι ὁ Θεὸς «δικαιόνει τὸν ἀσεβῆ.» (Ῥωμ. δ'. 5). Ὁ Κύριος δηλονότι διὰ τῆς δικαιοσύνης τοῦ ἁμαρτωλοῦ θεωρεῖ αὐτὸν ὡς καθ' ἑαυτὸν ἀπολωλότα, ἔνοχον, ἄπελπιν. Οὐδὲν ἄλλο σχέδιον ἤθελεν εἶσθαι κατάλληλον, ἢ καλὴ ἀγγελία εἰς ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλούς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

9 Οὐσιῶδες μέρος τῆς δικαιώσεως εἶναι ἡ συγχώρησις τῶν ἁμαρτιῶν—πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν, προπατορικῆς, πραγματικῆς— ἐν ἔργῳ, ἐν λόγῳ κατὰ διάνοιαν, φανερῶν, κρυφίων κλ. Ἄφεσις καὶ συγχώρησις εἶναι τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ «πᾶς ὁ πιςεύων δικαιοῦται.» (Πραξ. ιγ'. 39). Ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Θεοῦ πολὺς λόγος γίνεται περὶ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν, ὡς λ. χ. ῥίπτειν αὐτὰς εἰς τὴν θάλασσαν, ῥίπτειν αὐτὰς ὄπισθεν τῶν νώτων, ἐξαλείφειν, θάπτειν, ἀποπλύνειν, λησμονεῖν, καλύπτειν, μὴ λογίζειν κλ. Ὅταν ἡ ἄφεσις ἔρχεται, εἶναι πλήρης καὶ τελεία: «δὲν εἶναι τώρα λοιπὸν οὐδεμία κατάκρισις εἰς τοὺς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τοῦ μὴ περιπατοῦντας κατὰ τὴν σάρκα, ἀλλὰ κατὰ τὸ Πνεῦμα.» (Ῥωμ. η'. 1). Ἡ χάρις ἡ ἐκδηλουμένη ἐν τῇ ἀφέσει τῶν ἁμαρτιῶν τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀπαράμιλλος.

10. Οἱ συγχωρούμενοι γίνονται προσέτι ἀποδεκτοὶ ἐν τῷ Ἀγαπητῷ. (Ἐφ. α'. 6). Τὰ δύο ταῦτα ἡ ἄφεσις καὶ ἡ υἱοθεσία οὐδέποτε χωρίζονται, ἂν καὶ ἡμεῖς κάμνωμεν διάκρισιν μεταξὺ αὐτῶν. Ὁ μέγας προφήτης, ὅμως προεῖπε περὶ τοῦ τέλους τῆς ἀνομίας, ὅτι θέλει θέσει πέρας εἰς τὰς ἁμαρτίας καὶ κάμει συμφιλίωσιν διὰ τὴν ἀνομίαν· λέγει προσέτι, ὅτι θέλει φέρει καὶ αἰώνιον δικαιοσύνην (Δαν. θ'. 24). Ἡ πρωτίστη ἐπιθυμία τοῦ Παύλου ἦτο «ἵνα κερδήσω τὸν Χριςὸν καὶ νὰ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ μὴ ἔχων ἰδικήν μου δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως τοῦ Χριςοῦ, τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ Θεοῦ διὰ τῆς πίστεως.» (Φιλιππ. γ'. 8. 9). Ἓν τῶν προφητικῶν ὀνομάτων τοῦ Χριστοῦ ἦτο: «Ο ΚΥΡΙΟΣ Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΗΜΩΝ» (Ἱερεμ. κγ'. 6). «Διότι καθὼς διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου οἱ πολλοὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κατεστάθησαν ἁμαρτωλοί, οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς οἱ πολλοὶ θέλουσι κατασταθῆ δίκαιοι.» (Ῥωμ. ε'. 19)· Ὁ Χριστὸς εἶναι ἐκ Θεοῦ: «ἀλλὰ σεῖς εἶσθε ἐξ αὐτοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅστις ἐγεννήθη εἰς ἡμᾶς σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις.»(Α'. Κορινθ. α'. 30).«Διότι τὸν μὴ γνωρίσαντα ἁμαρτίαν ἔκαμεν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν, διὰ νὰ γείνωμεν ἡμεῖς δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ δι' αὐτοῦ.»(Β'. Κόρινθ. ε'. 21).

11. Οὕτως ἡ δικαιοσύνη τοῦ πιστεύοντος ἁμαρτωλοῦ εἶναι τελεία. Πολλάκις ἄφεσις λέγεται, ὅτι εἶναι διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ (Ζαχαρ. θ'. 11—Ματθ. κς'. 28.—Ῥωμ. ε'. 9—Ἐφεσ. α'. 7—δ'. 13—Ἑβρ. θ'. 12, 14, 22—ι'. 19, 20). Συχνότατα λέγεται, ὅτι γινόμεθα ἀποδεκτοὶ διὰ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ὑπακοῆς ἄλλου. Τὰ δύο ταῦτα ἑνοῦνται συχνάκις καὶ καταλλήλως ἐν ταῖς Γραφαῖς. Ὁ Παῦλος λέγει, «καθὼς καὶ ὁ Δαβὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων· «Μακάριοι ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων συνεχωρήθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ τῶν ὁποίων ἐσκεπάσθησαν αἱ ἁμαρτίαι. Μακάριος ὁ ἄνθρωπος, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Κύριος δὲν θέλει λογίζεται ἁμαρτίαν.» (Ῥωμ. δ'. 6—8). Ἡ δικαιοσύνη αὕτη εἶναι τελεία καὶ ἀνέγκλητος, ἐπακολουθεῖται δὲ ὑπὸ σωτηρίας (Ῥωμ. η'. 32—39). Ἡ δικαιοσύνη τοῦ Χριστοῦ ἐπιβάλλεται, λογίζεται, θεωρεῖται ὡς ἰδία δικαιοσύνη τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ (Ῥωμ. γ'. 21, 22—δ'. 3—6, 8—11).

12. Ἡμεῖς γινόμεθα συγκοινωνοὶ τῆς σωτηρίας καὶ δικαιούμεθα διὰ τῆς δικαιοσύνης τοῦ Χριστοῦ διὰ πίστεως: «δικαιοσύνη δὲ τῆ Θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας· διότι δὲν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

ὑπάρχει διαφορά»· (Ρωμ. γ'. 22. — Παραβάλ. Ρωμ. δ'. 14, 16, 18 24 – ε'. 1).

13. Τὸ μέγεθος τοῦ θείου ἐλέους ἐν τῇ δικαιώσει τῶν ἁμαρτωλῶν ὑπερακοντίζει πᾶσαν ἐκτίμησιν γινομένην ὑπὸ τῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου· θέλει δ' εἶσθαι θέμα εὐχαριστίας καθ' ὅλην τὴν αἰωνιότητα. Πανηγυρίζεται δὲ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ οὐρανῷ (Ἀποκαλ. ε'. 9—14).

14. Τὸ φρονιμώτατον, ὅπερ ὁ ἁμαρτωλὸς δύναται νὰ πράξῃ, εἶναι νὰ δεχθῇ ἐγκαρδίως τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ὁδὸν, δι' ἧς ὁ Θεὸς σώζει τὸν ἄνθρωπον· «ἐπειδὴ τὸ τέλος τοῦ νόμου εἶναι ὁ Χριστὸς πρὸς δικαιοσύνην εἰς πάντα τὸν πιστεύοντα.» (Ρωμ. ι'. 4). Καὶ «θεμέλιον ἄλλο οὐδεὶς δύναται νὰ θέσῃ παρα τὸ τεθὲν, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς.» (Α'. Κορινθ. γ'. 11). Εἴθε πάντες οἱ ἄνθρωποι νὰ ἐπίστευον!

15. Ἐὰν ταῦτα εἶναι οὕτω, τινὲς δύνανται νὰ ἐρωτήσωσι, « Πρὸς τί λοιπὸν ὁ Νόμος ; » (Γαλατ. γ'. 19). Αἱ ἀποκρίσεις εἶναι σαφεῖς· 1) Διότι διὰ τοῦ Νόμου εἶναι ἡ γνῶσις τῆς ἁμαρτίας (Ρωμ. γ'. 20)— 2) Δεδικαιωμένοι ἄνθρωποι ἔχουσι χρείαν κανόνος τινὸς πρὸς ὁδηγίαν αὐτῶν. 3) Ὁ Νόμος εἰς πολλὰς περιστάσεις εἶναι χρήσιμος πρὸς χαλίνωσιν τῆς διαφθορᾶς τῶν ἀνθρώπων. 4) Ὀρθὴ ἰδέα περὶ τοῦ Νόμου δεικνύει εἰς ἡμᾶς τίνος εἴμεθα ἄξιοι καὶ οὕτω ὁδηγεῖ ἡμᾶς ἵνα ζῶμεν μὲ πραότητα καὶ ταπεινοφροσύνην ὑπὸ τὰς θλίψεις. 5) Ὁ Θεὸς οὕτως διέθεσε τὸ σχέδιον τῆς σωτηρίας, ὥστε πρόθυμός τις ὑπακοὴ εἰς τὰ παραγγέλματα τοῦ Νόμου γίνεται ἀποδεκτὴ παρὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ φέρει εὐλογημένην ἀμοιβήν: «ἐξεύρομεν δὲ ὅτι ὁ νόμος εἶναι καλὸς, ἐάν τις μεταχειρίζεται αὐτὸν νομίμως.» (Α'. Τιμοθ. α'. 8).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ ἁγιασμοῦ.

1. Δικαιοσύνη καὶ ἁγιασμὸς συγχρόνως ἑνοῦνται ἐν ταῖς Γραφαῖς, καὶ πάντοτε εἶναι ἡνωμέναι πράγματι. Αἱ ἀποδείξεις εἶναι πολλαί· «Μακάριος ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου συνεχωρήθη ἡ παράβασις, τοῦ ὁποίου ἐσκεπάσθη ἡ ἁμαρτία· μακάριος ὁ ἄνθρωπος, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Κύριος δὲν λογαριάζει ἀνομίαν, καὶ εἰς τοῦ ὁποίου τὸ πνεῦμα δὲν ὑπάρχει δόλος.» (Ψαλμ. λβ'. 1, 2 —Παράβαλ. πρὸς Ῥωμ. ή. 1. — Β'. Τιμοθ. α'. 9. — Α'. Θεσαλ. δ'. 7 — Τίτ. β'. 14—καὶ κατ' ἐξοχὴν πρὸς Φιλιππ. γ'. 8—12). Ὁ ἐλπίζων ν' ἀποκτήσῃ ἁγιασμὸν χωρὶς δικαιώσεως, καὶ ὁ ἐλπίζων νὰ τύχῃ δικαιώσεως ἄνευ ἁγιασμοῦ, ἀγωνίζονται νὰ χωρίσωσιν ὅ,τι ὁ Θεὸς ἥνωσε, καὶ ἀμφότεροι εὑρίσκονται εἰς ἀξιοθρήνητον ἀπάτην.

2. Ὁ ἁγιασμὸς διαφέρει πολὺ τῆς δικαιώσεως. Ἐν τῇ δικαιώσει ἡ ἁμαρτία συγχωρεῖται—ἐν τῷ ἁγιασμῷ ἡ ἁμαρτία καθυποτάσσεται. Ἐν τῇ δικαιώσει ἡ χάρις ἐξασφαλίζει τὴν ἀποδοχήν, ἐν τῷ ἁγιασμῷ ἡ χάρις δίδει ἰσχὺν πρὸς ἀντίστασιν κατὰ τῶν πειρασμῶν καὶ νίκην κατὰ τοῦ κόσμου. Ἐν τῇ δικαιώσει ἐλευθερούμεθα ἀπὸ τῆς ὀργῆς καὶ θεωρεῖ καὶ μεταχειρίζεται ἡμᾶς ὁ Θεὸς ὡς δικαίους· ἐν τῷ ἁγιασμῷ ἐλευθερούμεθα ἐκ τῆς βασιλευούσης δυνάμεως τῆς ἁμαρτίας. Δικαίωσις εἶναι πρᾶξις — ἁγιασμὸς ἔργον. Δικαίωσις εἶναι πρᾶξις γινομένη ἐν οὐρανῷ — ἁγιασμὸς ἔργον γινόμενον

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

ἐν ἡμῖν. Ἡ δικαίωσις δίδει τίτλον, δικαίωμα πρὸς αἰώνιον εὐδαιμονίαν· — ὁ ἁγιασμὸς καθιστᾷ ἡμᾶς καταλλήλους διὰ τὰς ἀπολαύσεις καὶ τὰς λειτουργίας τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ δικαίωσις μεταβάλλει τὴν κατάστασιν ἡμῶν— ὁ ἁγιασμὸς τὸν χαρακτῆρα ἡμῶν. Ἡ δικαίωσις εἶναι τελεία ἅπαξ καὶ διὰ παντὸς ἐν πάσῃ περιστάσει—ὁ ἁγιασμὸς συνήθως εἶναι ἀτελὴς κατ' ἀρχὰς—ὀλίγη ζύμη ἐνσφθεῖσα εἰς τρία μέτρα ἀλεύρου—Ὁ ἁγιασμὸς εἶναι ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως τῆς δικαιώσεως—ἀλλ' ἡ δικαίωσις δὲν ἀποδεικνύει τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἁγιασμοῦ.

3. Ὁ ἁγιασμὸς διαφέρει τῆς ἀναγεννήσεως ὅσον ὁ ὥριμος σῖτος διαφέρει τοῦ τρυφεροῦ τοῦ μόλις ἀναφυομένου στάχυος—ὅσον τὸ καρποφόρον δένδρον τοῦ νέου φύτρου—ὅσον ὁ ἰσχυρὸς ἀνὴρ τοῦ ἀρτιγεννήτου βρέφους. Ἡ ἀναγέννησις εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ ἁγιασμοῦ—ἁγιασμὸς εἶναι ἡ πλήρωσις ἢ τὸ τέλος τῆς ἀναγεννήσεως. Ἐν τῇ ἀναγεννήσει ὁ σπόρος σπείρεται, ἐν τῷ ἁγιασμῷ ἔχομεν τὸν θερισμόν. Οἱ νεωστὶ ἐπεστραμμένοι ἐκτὸς τῆς μεταβολῆς τῆς καρδίας συχνάκις φαίνονται μικρὸν διαφέροντες τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου. (Α'. Κορινθ. γ'. 1—3).

4. Μετὰ πολλῆς καλωσύνης ὁ Θεὸς ὑπάσχεται, ὅτι ὁ λαός του θέλει αὐξάνει καὶ προβαίνει ἐν ἁγιασμῷ· «εἰς σᾶς ὅμως τοὺς φοβουμένους τὸ ὄνομά μου θέλει ἀνατείλει ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, μὲ ἴασιν ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτοῦ· καὶ θέλετε ἐξέλθει, καὶ σκιρτήσει ὡς μοσχάρια τῆς φάτνης.» (Μαλαχ. δ'. 2). Προμήθειαι ἱκαναὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐγένοντο διὰ τῆς ἐπιδαψιλεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος: «οὕτω λέγει Κύριος, ὅστις σὲ ἔκαμε, καὶ σὲ ἔπλασεν ἐκ κοιλίας, καὶ θέλει σὲ βοηθήσει· Μὴ φοβοῦ, δοῦλέ μου Ἰακὼβ, καὶ σὺ Ἰεσουρούν, τὸν ὁποῖον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔκλεξα. Διότι θέλω ἐκχέει ὕδωρ ἐπὶ τὸν διψῶντα, καὶ ποταμοὺς ἐπὶ τὴν ξηράν· θέλω ἐκχέει τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τὸ σπέρμα σου, καὶ τὴν εὐλογίαν μου ἐπὶ τοὺς ἐκγόνους σου· καὶ θέλουσι βλαστήσει ὡς μεταξὺ χόρτου, ὡς ἰτέαι παρὰ τοὺς ῥύακας τῶν ὑδάτων» (Ἡσα. μδ'. 2—4).

5. Χρέος παντὸς χριστιανοῦ εἶναι ν' αὐξάνῃ ἐν ἁγιασμῷ: «ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμός σας, νὰ ἀπέχησθε ἀπὸ τῆς πορνείας· νὰ ἐξεύρῃ ἕκαστος ὑμῶν νὰ κρατῇ τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ.» (Α'. Θεσσαλ. δ'. 3, 4). «Αὐξάνεσθε δὲ εἰς τὴν χάριν καὶ εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἰς αὐτὸν ἔστω ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος.» (Β'. Πετρ. γ'. 18). «Ζητεῖτε εἰρήνην μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμὸν, χωρὶς τοῦ ὁποίου οὐδεὶς θέλει ἰδεῖ τὸν Κύριον.» (Ἑβρ. ιβ'. 14).

6. Ὅπως ἡ δημιουργία καὶ ἡ πρόνοια, οὕτω καὶ ὁ ἁγιασμὸς εἶναι ἔργον τῆς Θεότητος: «καὶ θέλετε φυλάττει τὰ διατάγματά μου, καὶ θέλετε ἐκτελεῖ αὐτά. Ἐγὼ εἶμαι ὁ Κύριος, ὁ ἁγιάζων ὑμᾶς.» (Λευιτ. κ'. 8). «Καὶ θέλω κάμει διαθήκην αἰώνιον πρὸς αὐτοὺς, ὅτι δὲν θέλω ἀποστρέψει ἀπ' ὀπίσω αὐτῶν, διὰ νὰ ἀγαθοποιῶ αὐτούς· καὶ θέλω δώσει τὸν φόβον μου εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν, διὰ νὰ μὴ ἀποστατήσωσιν ἀπ' ἐμοῦ.» (Ἱερεμ. λβ'. 40). Ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Ἰούδα οἱ πιστοὶ λέγονται, ὅτι εἶναι «ἡγιασμένοι ὑπὸ τοῦ Πατρὸς τοῦ Θεοῦ.» Ἐν Α'. Κορινθ. α'. 30 λέγεται, «ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγένετο παρὰ Θεοῦ ἁγιασμὸς εἰς ἡμᾶς.» Παράβαλ. Ἐφεσίους ε'. 26, 27. Ἐν Β'. Θεσσαλονικ. β'. 13 ὁ Παῦλος λέγει «ὁ Θεὸς ἐξέλεξεν ὑμᾶς ἀπ' ἀρχῆς, εἰς σωτηρίαν, διὰ τοῦ ἁ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

γιασμοῦ τοῦ Πνεύματος.» Παραβ. Ἐφεσ. α΄. 4—Ματθ. γ΄. 11.

7. Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ εἶναι σύμφωνα: «διότι τοῦ Θεοῦ εἴμεθα συνεργοί· σεῖς εἶσθε τοῦ Θεοῦ ἀγρὸς, τοῦ Θεοῦ οἰκοδομή.» (Α΄. Κορινθ. γ΄. 9.) «Ἔχοντες λοιπὸν, ἀγαπητοί, ταύτας τὰς ἐπαγγελίας, ἂς καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐκπληροῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ.» Β΄. Κορινθ. ζ΄. 1). Ἡ συμφωνία αὕτη τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ συνίσταται κυρίως εἰς τὰ ἑξῆς· 1) Συμφωνοῦσιν ὅτι ὁ νόμος εἶναι καλός. 2) Ἐπιθυμοῦσι μεγάλως αὔξησιν ἁγιασμοῦ. 3) Προσεύχονται καὶ ἐργάζονται δι' αὐτόν. 4) Θλίβονται βαθέως καὶ ταπεινοῦνται, ὅταν δὲν τὸν ἔχωσιν.

8. Ὁ ἁγιασμὸς οὗτος ἐκτείνεται εἰς ὅλην αὐτῶν τὴν φύσιν. Οἱ θεόπνευστοι συγγραφεῖς μεταχειρίζονται πάσας τὰς ἀναγκαίας λέξεις, ἵνα διδάξωσι τὸ δόγμα τοῦτο. Ὁ Παῦλος λέγει: «αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης εἴθε νὰ σᾶς ἁγιάσῃ ὁλοκλήρως· καὶ νὰ διατηρηθῇ ὁλόκληρον τὸ πνεῦμά σας, καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ σῶμα, ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.» (Α΄. Θεσσαλ. ε΄. 23. Παραβ. Ἰεζεκ. λς΄. 25—27—Ἐφεσ. δ΄. 22-32).

9. Τὸ μέγα μέσον τῆς προαγωγῆς τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν πιστῶν εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον, ὅπερ ἐνίοτε ὀνομάζεται, ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, διότι εἶναι μέγας καρπὸς τῆς ἀπείρου αὐτοῦ ἀγαθότητος, ὡς λ. χ. ἐν τῇ Ἐπιστολῇ τοῦ Τίτου β΄. 11, 12: «Διότι ἐφανερώθη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος εἰς πάντας ἀνθρώπους, διδάσκουσα ἡμᾶς νὰ ἀρνηθῶμεν τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θυμίας, καὶ νὰ ζήσωμεν σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι.» Παράβαλε Ἐφεσ. ε. 26. —Φιλιπ. ά. 6.—Ἑβρ. ιϐ'. 10.

10. Ὁ ἁγιασμὸς τῶν πιστῶν ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ εἶναι ἀτελής. Οἱ κάλλιστοι τῶν ἀνθρώπων δὲν εἶναι εἰμὴ ἁπλοῖ ἄνθρωποι. «Οὐδεὶς ἀναμάρτητος.» (Α'. Βασιλ. ή. 46). «Διότι δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος δίκαιος ἐπὶ τῆς γῆς, ὅστις νὰ πράττῃ τὸ καλὸν, καὶ νὰ μὴ ἁμαρτάνῃ.» (Ἐκκλησιας. ζ'. 20. Παράβαλε πρὸς Α'. Κορινθ. θ'. 27.—ιγ'. 9, 10). Οὕτως, ὥστε «ἡ σὰρξ ἐπιθυμεῖ ἐναντία τοῦ Πνεύματος, τὸ δὲ Πνεῦμα ἐναντία τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ ἀντίκεινται πρὸς ἄλληλα, ὥστε ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα θέλετε, νὰ μὴ πράττητε.» (Γαλάτ. ε. 17).

11. Τούτου ἕνεκα ἡ χριστιανικὴ ζωὴ εἶναι στρατεία, ἀγών· ἡ δὲ χριστιανικὴ πεῖρα ἐπιβεβαιοῖ τοῦτο. Ἐν Ῥωμαί. ζ'. 14—25 ὁ Ἀπόστολος Παῦλος δίδει εἰς ἡμᾶς τὰ καθ' ἕκαστα τῆς τοιαύτης διαμάχης ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ προσώπῳ. Τινὲς στοχάζονται, ὅτι δὲν ἀναφέρει τοῦτο εἰς ἑαυτόν, ἀλλὰ πλέον ἢ εἰκοσάκις λέγει, ὅτι ἐννοεῖ τοῦτο, διὰ τῆς χρήσεως τῶν ἀντωνυμιῶν ἐγὼ, ἑαυτοῦ, μ.ε. Ἕτεροι ὑποθέτουσιν, ὅτι λέγει τοῦτο περὶ ἑαυτοῦ πρὶν ἐπιστραφῇ ἀλλ' αὐτὸς ἀναφέρει ταῦτα εἰς ἑαυτὸν, καθ' ὃν χρόνον ἔγραφε τὴν ἐπιστολήν. Ἅπαντα τὰ ῥήματα εἶναι χρόνου ἐνεστῶτος ὡς λ. χ. εἰμὶ, ἐργάζομαι, γινώσκω, θέλω, πονῶ, εὑρίσκω, βλέπω, συνείδομαι, κατεργάζομαι κτλ. Ἐκτὸς τούτου οὐδεὶς ποτε μὴ ἐπιγραμμένος «ὁμολογεῖ, ὅτι ὁ νόμος εἶναι καλὸς,» οὐδὲ «ἡδύνεται εἰς τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον.» Σαφῶς τὸ χωρίον ἀναφέρεται εἰς τὸν Παῦλον μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέρο

12. Ἡ αὔξησις ἐν χάριτι ἀποδεικνύεται δι' ἔργων ἀγαθῶν· «Πᾶν δένδρον καλὸν φέρει καρποὺς καλούς.» (Ματθ. ζ'. 17—). «Διότι αὐτοῦ ποίημα εἴμεθα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρός ἔργα καλά, τὰ ὁποῖα προητοίμασεν ὁ Θεός, διὰ νὰ περιπατήσωμεν ἐν αὐτοῖς.» (Ἐφεσ. β'. 10. Παράβαλε πρὸς Φιλιππισ. δ'. 8).

13. Ὑπάρχει τάξις ἀποδείξεων περὶ αὐξήσεως ἐν χάριτι, περὶ ἧς πολὺς γίνεται λόγος ἐν ταῖς Γραφαῖς. Αὕτη δὲ συνίσταται ἐκ τῶν κοινῶς λεγομένων παθητικῶν ἀρετῶν, ὁποῖαι εἶναι, ἡ πραότης, ἡ ταπεινοφροσύνη, ἡ ἐπιείκεια, ἡ μακροθυμία, ἡ συγχώρησις, ἡ αὐταπάρνησις κλ. Ὅσῳ ηὔξανεν ἐν χάριτι ὁ Παῦλος, τοσοῦτον ταπεινότερος καθίστατο. Μικρὸν μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ ὁμιλεῖ περὶ ἑαυτοῦ «ὡς ἀναξίου νὰ ὀνομάζεται ἀπόστολος» Ἔτι ὑστερώτερον λέγει, ὅτι ἦτο «ἐλάχιστος τοῦ ἐλαχίστου τῶν ἀποστόλων.» Εἰσέρχεται δὲ εἰς τὸν οὐρανὸν ἐκφωνῶν, «εἶμαι ὁ πρῶτος τῶν ἁμαρτωλῶν!»

14. Ὅσῳ περισσότερον οἱ πιστοὶ ζῶσι καὶ ὅσῳ περισσότερον ζῶσι πρὸς τιμὴν τοῦ Κυρίου αὐτῶν, τόσῳ λαμπρότερος θέλει εἶσθαι ὁ στέφανος αὐτῶν ἐν οὐρανῷ. «Καὶ οἱ συνετοὶ θέλουσιν ἐκλάμψει ὡς ἡ λαμπρότης τοῦ στερεώματος· καὶ οἱ ἐπιστρέφοντες πολλοὺς εἰς δικαιοσύνην, ὡς οἱ ἀστέρες, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.» (Δαν. ιβ'. 3 Παράβαλε πρὸς Ἡσα. μγ'. 21.— Ματθ. έ. 12. —Κολασσ. γ'. 24.—Α'. Κορινθ. ιέ. 41.)

15. Ἂς ζῇ λοιπὸν ἕκαστος ἐντελῶς διὰ τὸν Θεὸν καὶ ἐν Θεῷ. «Ἰδού, ἔρχομαι ταχέως· κράτει ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔχεις, διὰ νὰ μὴ λάβῃ μηδεὶς τὸν στέφανόν σου.» (Ἀποκαλ. γ'. 11).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ Προσευχῆς.

1. Ὁ Ἀθεϊσμὸς οὐδέποτε προσκυνεῖ, οὐδέποτε λατρεύει. Πρακτικῶς ὁ νεώτερος θεϊσμὸς (deism) εἶναι ἀθεϊστικός. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει θρήσκευμα ἄνευ προσευχῆς, καὶ βεβαίως δὲν ὑπάρχει σωτηρία εἰς τοὺς μὴ προσευχομένους. Αἱ ἀνάγκαι ἡμῶν ὡς πλασμάτων καὶ αἱ χρεῖαι ἡμῶν ὡς ἁμαρτωλῶν δύνανται ν' ἀναπληρωθῶσιν ὑπ' ἐκείνου, ὅστις εἶναι ἄπειρος. Ἡ προσευχὴ εἶναι καθῆκον διδασκόμενον ὑπὸ τῆς φυσικῆς θρησκείας.

2. Ἐν ταῖς Γραφαῖς ἡ προσευχὴ μνημονεύεται περίπου πεντακοσιάκις. Μνημονεύεται ἐν τῷ πρώτῳ Βιβλίῳ τῆς Γραφῆς, τῇ Γενέσει δ'. 26, καὶ ἐν τῷ ἐσχάτῳ κεφαλαίῳ τῆς Ἀποκαλύψεως κδ'. 20. Τὸ ὁμιλεῖν περὶ Χριστιανοῦ μὴ προσευχομένου εἶναι ἐπίσης ἄτοπον, ὡς καὶ τὸ ὁμιλεῖν περὶ ζῶντος ἀνθρώπου μὴ ἀναπνέοντος. Εὐθὺς ἀφοῦ ὁ ἐκ Ταρσοῦ Σαῦλος ἐπεστράφη, λέγεται περὶ αὐτοῦ, «Ἰδοὺ προσεύχεται.» (Πράξ. θ'. 11).

3. Διάφοροι λέξεις καὶ φράσεις εἶναι ἐν χρήσει ἐν ταῖς Γραφαῖς πρὸς ἔκφρασιν τῆς πράξεως τοῦ προσεύσεσθαι, ὡς λ. χ. κύπτω εἰς τὸν Θεὸν—δουλεύω αὐτόν, ἐπικαλοῦμαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ζητῶ αὐτόν, παρακαλῶ αὐτόν, ἐρωτῶ αὐτόν, καὶ ἐν μιᾷ περιστάσει διατάττω αὐτόν. Ἐν ἑνὶ ἐδαφίῳ ὁ Παῦλος ὁμιλεῖ περὶ δεήσεων, προσευχῶν, ἐντεύξεων καὶ εὐχαριστιῶν. (Α'. Τιμόθ. β'. 1).

4. Ἐξ φύσεως εἴμεθα πτωχὰ πλάσματα· μὴ δυ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

νάμενοι ἀφ' ἑαυτῶν νὰ συλλογισθῶμεν περὶ οἱουδήποτε καλοῦ, ὀρθοῦ ἢ ἁγίου πράγματος (Β'. Κορινθ. γ' 5). Οὔτε δυνάμεθα ἀφ' ἑαυτῶν νὰ προσφέρωμεν καλὴν προσευχήν: «Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα συμβοηθεῖ εἰς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν· ἐπειδὴ τὸ τί νὰ προσευχηθῶμεν, ὡς πρέπει, δὲν ἐξεύρομεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ Πνεῦμα ἱκετεύει ὑπὲρ ἡμῶν διὰ στεναγμῶν ἀλαλήτων. Ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας ἐξεύρει τί εἶναι τὸ φρόνημα τοῦ Πνεύματος, ὅτι κατὰ Θεὸν ἱκετεύει ὑπὲρ τῶν ἁγίων.» (Ῥωμ. η'. 26, 27). Ὥστε πᾶσα προσευχὴ εὐάρεστος τῷ Θεῷ, ὑπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖον δίδεται δωρεὰν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πάντας τοὺς ζητοῦντας τοιαύτην εὐλογίαν. (Λουκ. ιά. 13).

5. Κατὰ τὰς Γραφὰς οὐδεμία σωματικὴ θέσις, οὐδὲ εἰδικά τινα σχήματα, ἢ κλίσεις, ἢ τόνοι τῆς φωνῆς εἶναι ἀναγκαῖα πρὸς ἀποδοχὴν ἐν τῇ προσευχῇ. Ὁ Δαβὶδ κ α θ ή μ ε ν ο ς προσηύχετο (Α'. Χρονικ. ιζ'. 16. Παράβαλ. πρὸς Ἔξοδ. ιζ'. 12).—Ὁ τελώνης ἵ σ τ α τ ο καὶ προσηύχετο (Λουκ. ιή. 13). Ὁ Δανιὴλ γ υ ν υ π ε τ ὴ ς προσηύχετο. (Δαν. ς'. 10). Ὁ Ἰωνᾶς ἔ κ ε ι τ ο ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους καὶ προσηύχετο. (Ἰωνᾶ. β'. 1). Ὁ Ἐζεκίας ἔ σ τ ρ ε ψ ε τ ὸ π ρ ό σ ω π ο ν αὐτοῦ πρὸς τὸν τοῖχον, ἐνῷ ἔκειτο ἐπὶ τῆς κλίνης καὶ προσηυχήθη. (Ἡσα. λή. 2). Ὁ Κύριος ἡμῶν π ε σ ὼ ν ἐ π ὶ τ ὸ π ρ ό σ ω π ο ν α ὐ τ ο ῦ ἐ π ὶ τ ὴ ν γ ῆ ν, προσηύχετο. (Ματθ. κς'. 39). Συχνότατα οἱ ἀρχαῖοι προσηύχοντο ἔχοντες τὰς χεῖρας ὑψωμένας καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐστραμμένους πρὸς τὸν Οὐρανόν. Ἐπίσης ὁ Μωϋσῆς ὕψωσε τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἕως οὗ ἕνεκα κοπώσεως δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ κρατῇ αὐτὰς ὑψωμένας. (Ἔξοδ. ιξ'. 11, 12. — Παρά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βαλε Ψαλμ. ρμά. 2). Ἀλλ' ὁ τελώνης οὐδὲ κἂν τοὺς ὀφθαλμοῦς αὐτοῦ ἤθελε νὰ ὑψώσῃ πρὸς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ὅμως ἐγένετο ἀποδεκτός. Ὅλον ἡμῶν τὸ φέρσιμον πρέπει νὰ ἁρμόζῃ εἰς τὴν περίστασιν καὶ νὰ ἐκφράζῃ σεβασμὸν, ἐμπιστοσύνην καὶ ταπεινοφροσύνην.

6. Οὐδ' ἐξήρτηται ἡ δύναμις τῆς προσευχῆς ἐκ τῶν λόγων, οὓς μεταχειρίζεται ὁ προσευχόμενος. Ὁ Φαρισαῖος μετεχειρίσθη πολυλογίαν καὶ ἡ προσευχή του ἀπερρίφθη. Ὁ τελώνης ἀφ' ἑτέρου ἦτο ὀλιγόλογος καὶ ἐδικαιώθη. (Λουκ. ιή. 10 — 14). Ἡ Ἄννα ἁπλῶς ἐμερμούριζε ἢ ἐψιθύριζε τὴν καλὴν αὐτῆς προσευχήν. (Α'. Σαμουὴλ ά. 13—17). Ὅταν ἡ προσευχὴ ἦναι κοινωνικὴ ἢ δημοσία, πρέπει νὰ γίνεται διὰ λέξεων καταληπτῶν ὑπὸ πάντων, οἵτινες λαμβάνουσι μέρος ἐν τῇ λειτουργίᾳ. (Α'. Κορινθ. ιδ'. 14—17).

7. Οὔτε ὁ τόπος, οὔτε ἡ διεύθυνσις τοῦ προσώπου πρός τινα διεύθυνσιν εἶναι κατ' ἐλάχιστον ἀναγκαῖα, ἢ οὐσιώδη πρὸς ἀποδοχὴν τῆς προσευχῆς. Ὁ ναὸς τοῦ Σολομῶντος ἦτό ποτε λίαν ἁρμόδιος τόπος πρὸς προσευχὴν (Ἡσα. νς'. 7—Παράβαλε Α'. Βασιλ. ή'. 29, 30—Δανιὴλ ς'. 10). Ἀλλ' ἡ προφητεία ἀπῄτει, ὅτι ὅλον τοῦτο ἔπρεπε νὰ παρέλθῃ: «διότι ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου ἕως δυσμῶν αὐτοῦ τὸ ὄνομά μου θέλει εἶσθαι μέγα μεταξὺ τῶν ἐθνῶν· καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θέλει προσφέρεσθαι θυμίαμα εἰς τὸ ὄνομά μου, καὶ θυσία καθαρά· διότι μέγα θέλει εἶσθαι τὸ ὄνομά μου μεταξὺ τῶν ἐθνῶν, λέγει ὁ Κύριος τῶν δυνάμεων.» (Μαλαχ. α'. 11). Ἐπομένως ὅταν ὁ Χριστὸς ἦλθεν, εἶπεν εἰς τὴν Σαμαρίτιδα: «πίστευσόν μοι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε εἰς τὸ ὄρος τοῦτο, οὔτε εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα θέλετε προσκυνήσει τὸν Πατέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

ρα» (Ἰωαν. δ'. 21). Ὁ Κύριος βλέπει εἰς τὴν καρδίαν καὶ οὐχὶ ἐπὶ τοῦ τόπου, ὅπου οἱ προσευχόμενοι ἵστανται, ὅταν προσεύχωνται.

8. Περὶ τίνος πρέπει νὰ προσευχώμεθα; Οὐχὶ βεβαίως περὶ τῶν τεθνεώτων (Β'. Σαμουὴλ ιδ'. 15—23—Λουκ. ις'. 25, 26.—Ἀποκ. ιδ'. 13). Προσέτι οὐδὲ ὑπὲρ ζώντων, οἵτινες περιφρονοῦσι καὶ βλασφημοῦσι τὰ ἱερὰ πράγματα καὶ ἰδίως τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἔργον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (α). Ἐξαιρουμένων τῶν περιστάσεων τούτων πρέπει νὰ προσευχώμεθα ὑπὲρ πάντων τῶν ἀνθρώπων, ὑπὲρ βασιλέων, καὶ ἡγεμόνων (Α'. Τιμοθ. β'. 1) ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν (Ματθ. ε'. 44—Λουκ. ς'. 27—35)· ὑπὲρ ἀφιλοφρόνων φίλων, οἵτινες ἠδίκησαν ἡμᾶς (Ἰὼβ μβ'. 10)· ὑπὲρ ἀσθενῶν (Ἰακὼβ ε'. 14—16)· ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας (Ψαλμ. ρκβ'. 6)· ὑπὲρ τῶν τεθλιμμένων (Ψαλμ. ν'. 15—Ἰακὼβ. ε'. 13)· ὑπὲρ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων τῶν ἀνθρώπων (Γ'. Ἰωάν. 2)· ὑπὲρ τῶν κηρύκων τοῦ Εὐαγγελίου (Α'. Θεσσαλ. ε'. 25)· ὑπὲρ τῶν πονηρῶν ἵνα μὴ ἀπολεσθῶσι (Ἱερεμ. λα'. 7). ἐν βραχυλογίᾳ ὑπὲρ πάντων τῶν ἀνθρώπων (Α'. Τιμοθ. β'. 1). Οἱ πονηροὶ ἄνθρωποι εἶναι ἐν παρακεκινδυνευμένῃ χρείᾳ βοηθείας καὶ ἐλέους. Οἱ ἀγαθοὶ εἶναι ἐν μέσῳ δο-

(α) Σημ. Μεταφρ. — Δὲν δυνάμεθα νὰ συμφωνήσωμεν πρὸς τοῦτο μὲ τὸν εὐπαίδευτον καὶ σεβάσμιον συγγραφέα, διότι ἡ κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἁμαρτία, καθ' ἡμᾶς, δὲν συνίσταται εἰς ὡρισμένας πράξεις ἢ λόγους κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀλλ' εἰς τὴν ἐφ' ὅρου ζωῆς ἐπίμονον ἀπιστίαν εἰς τὴν μαρτυρίαν καὶ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ. Ὅθεν χρέος τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν εἶναι νὰ προσεύχωνται καὶ ὑπὲρ τῶν τρομερωτάτων καὶ ἀναιδεστάτων βλασφήμων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κιμασιῶν καὶ ἐχθρῶν καὶ ἔχουσι χρείαν βοηθείας παρὰ Θεοῦ. Πρέπει προσέτι νὰ προσευχώμεθα καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν (Ψαλμ. ξ'. 17).

9. Πρέπει νὰ προσευχώμεθα συχνά. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶπε δύο παραβολὰς περὶ τοῦ ὅτι οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ προσεύχωνται πάντοτε καὶ νὰ μὴ ἀποκάμνωσι (Λουκ. ια'. 5—9—ιη'. 1—8). Αἱ Γραφαὶ προσκαλοῦσιν ἡμᾶς «νὰ προσκαρτερῶμεν ἐν τῇ προσευχῇ» (Ρωμ. ιβ'. 12). «Προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ μετὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως διὰ τοῦ Πνεύματος, καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο ἀγρυπνοῦντες μὲ πᾶσαν προσκαρτέρησιν καὶ δέησιν ὑπὲρ πάντων τῶν ἁγίων» (Ἐφεσ. ς'. 18). Ναί, «νὰ προσευχώμεθα ἀδιαλείπτως» (Α'. Θεσσαλ. ε'. 17).

10. Πᾶσα λατρεία, ἰδίως δὲ ἡ προσευχή, πρέπει νὰ ἦναι εὐνόητος. Εἶναι δὲ λυπηρὸν νὰ λεχθῇ περὶ ἡμῶν τὸ «σεῖς προσκυνεῖτε ὅ,τι δὲν γνωρίζετε» (Ἰωάν. δ'. 22). Εἰς τὸ κακὸν εἶναι ἐπιθυμητὸν πάντες νὰ ἦναι μικρὰ παιδία, ἀλλ' εἰς τὴν φρόνησιν ἄνδρες (Α'. Κορινθ. ιδ'. 20). «Τί πρέπει λοιπόν; θέλω προσευχηθῇ μὲ τὸ πνεῦμα, θέλω δὲ προσευχηθῇ καὶ μὲ τὸν νοῦν· θέλω ψάλλει μὲ τὸ πνεῦμα, θέλω δὲ ψάλλει καὶ μὲ τὸν νοῦν» (Α'. Κορινθ. ιδ'. 15).

11. Εἶναι λίαν σπουδαῖον πᾶσα ἡ λατρεία ἡμῶν νὰ προσφέρηται ἐν ἀθωότητι καὶ φιλανθρωπίᾳ· εἶναι τρομερὸν οἱ ἄνθρωποι νὰ ἔρχωνται πέριξ τοῦ θρόνου τῆς χάριτος μετὰ ἔχθρας ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ μὲ στίγματα ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Ἡ ἀπόφασις τοῦ Δαβὶδ «θέλω νύψει ἐν ἀθωότητι τὰς χεῖράς μου, καὶ θέλω περικυκλώσει τὸ θυσιαστήριόν σου, Κύριε» (Ψαλμ. κς'. 6) ἦτο καλή. Καὶ ὁ Παῦλος δὲ λέγει, «θέλω λοιπὸν νὰ προσεύχωνται

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οἱ ἄνδρες ἐν παντὶ τόπῳ, ὑψόοντες καθαρὰς χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ» (Α'. Τιμοθ. β'. 8). Καὶ ὁ Πέτρος προτρέπει ἡμᾶς «ν' ἀποθέσωμεν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον, καὶ ὑποκρίσεις, καὶ φθόνους, καὶ πάσας καταλαλιὰς» (Α'. Πέτρ. β'. 1 — Παραβ. Ματθ. ε'. 23, 24—ς'. 14, 15).

12. Πᾶσαν προσευχὴν, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς εἶναι ὑπόχρεως νὰ δεχθῇ καὶ νὰ εἰσακούσῃ, πρέπει νὰ προσφέρηται ἐν πίστει. «Ἄνευ πίστεως ἀδύνατον ν' ἀρέστῃ τις εἰς τὸν Θεὸν» (Ἑβρ. ια'. 6—Ἰακώβ. α'. 6, 7).

13. Πᾶσα εὐπρόσδεκτος προσευχὴ πρέπει νὰ ἦναι θερμὴ καὶ ἐγκάρδιος: «ἐξομολογεῖσθε εἰς ἀλλήλους τὰ πταίσματά σας, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων διὰ νὰ ἰατρευθῆτε. Πολὺ ἰσχύει ἡ δέησις τοῦ δικαίου ἐνθέρμως γενομένη. Ὁ Ἠλίας ἦτο ἄνθρωπος ὁμοιοπαθὴς μὲ ἡμᾶς, καὶ προσηυχήθη ἐνθέρμως νὰ μὴ βρέξῃ· καὶ δὲν ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ· καὶ πάλιν προσηυχήθη, καὶ ὁ οὐρανὸς ἔδωκε βροχὴν, καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς» (Ἰακώβ. ε'. 16—18).

14. Ἐν πάσῃ προσευχῇ πρέπει νὰ ὑπήκωμεν εἰς τὸ ἀνώτατον θέλημα τοῦ Θεοῦ. Εἰς τοῦτο ὁ θεῖος ἡμῶν Κύριος δίδει ἡμᾶς παράδειγμα, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε πρέπει νὰ λησμονῶμεν. «Καὶ προχωρήσας ὀλίγον, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ, προσευχόμενος καὶ λέγων, Πάτερ μου, ἐὰν ἦναι δυνατὸν, ἂς παρέλθῃ ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχὶ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς, καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς κοιμωμένους, καὶ λέγει πρὸς τὸν Πέτρον, οὕτω δὲν ἠδυνήθητε μίαν ὥραν νὰ ἀγρυπνήσητε μετ' ἐμοῦ; ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε, διὰ νὰ μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής· πάλιν ἐκ δευτέρου ὑπῆγε καὶ προσευχήθη, λέγων, Πάτερ μου, ἐὰν δὲν ἦναι δυνατὸν τοῦτο τὸ ποτήριον νὰ παρέλθῃ ἀπ' ἐμοῦ, χωρὶς νὰ πίω αὐτό, γενηθήτω τὸ θέλημά σου» (Ματθ. κς'. 39—42).

15. Μετὰ τῆς προσευχῆς συχνὰ αἱ Γραφαὶ ἑνοῦσι καὶ τὴν ἐλεημοσύνην. Εἰς τὸν Κορνήλιον ὁ Κύριος εἶπεν ἐν ὁράματι, «αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνόν σου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ» (Πραξ. ι'. 4). Ὁ δὲ Παῦλος εἶπε: «ἐνθυμεῖσθε τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπε, Μακάριον εἶναι νὰ δίδῃ τις μᾶλλον παρὰ νὰ λαμβάνῃ» (Πραξ. κ'. 35). Καὶ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἶπε, «πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντά σας, καὶ δότε ἐλεημοσύνην. Κάμετε εἰς ἑαυτοὺς βαλάντια, τὰ ὁποῖα δὲν παλαιοῦνται, θησαυρὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅστις δὲν ἐκλείπει, ὅπου κλέπτης δὲν πλησιάζει, οὐδὲ σκώληξ διαφθείρει» (Λουκ. ιβ'. 33).

16. Συχνὰ μετὰ τῆς προσευχῆς πρέπον εἶναι νὰ ἑνοῦμεν καὶ νηστείαν. Ὁ Δαβὶδ λέγει: «ἐγὼ δὲ, ὅτε αὐτοὶ ἦσαν ἐν θλίψει, ἐνεδυόμην σάκκον· ἐταπείνωσα ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχήν μου· καὶ ἡ προσευχή μου ἐπέστρεψεν εἰς τὸν κόλπον μου» (Ψαλμ. λε'. 13). Ὁ Δανιὴλ ἐμιμεῖτο τὸ παράδειγμα τοῦτο· (Δανιὴλ θ'. 3 — Παράβαλε πρὸς Α'. Κορινθ. ζ'. 5).

17. Ἀμφότεροι ὅ,τε Χριστὸς καὶ οἱ ἀπόστολοι αὐτοῦ συνδυάζουσι τὴν ἀγρυπνίαν μετὰ τῆς προσευχῆς. Ματαίως προσευχώμεθα ἐὰν μὴ ἀγρυπνῶμεν, ἐὰν μὴ προσέχωμεν· «ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε, διὰ νὰ μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀσθενής» (Ματθ. κς'. 41—Παραβ. πρὸς Μάρκ. ιγ'. 33—ιδ'. 38—Ἐφεσ· ς'. 18—Κολασ. δ'. 2).

18. Προσευχὴ, οἵαν αἱ Γραφαὶ ἀπαιτοῦσιν, εἶναι θαυμασίως τελεσφόρος (Ψαλμ. ν'. 15 — Ματθ. ζ'. 7, 8). Οὐδεμία ἐπιρροὴ ἐνασκῆται ὑπὸ πλασμάτων ἰσχυροτέρα τῆς ἐνασκουμένης διὰ τῆς προσευχῆς. Ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπίνης σωτηρίας εἶναι ἱστορία τῆς δυνάμεως τῆς προσευχῆς. ΕΙΝΑΙ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΕΝ ΠΑΣΗι ΓΕΝΕΑι, ΟΤΙ ΕΙΣΑΚΟΥΣΕΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΝ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ τοῦ θείου Νόμου,

(Πρώτη Πλάξ)

1. Ὁ Θεὸς εἶναι Πατὴρ καὶ διδάσκει ἡμᾶς νὰ ὀνομάζωμεν αὐτὸν οὕτως. (Μαλαχ. ά. 6. — Ματθ. ς'. 9). Ἀλλ' αὐτὸς εἶναι προσέτι καὶ Κριτής. (Γενέσ. ιή. 25.— Β'. Τιμόθ. δ'. 8). Ἡγεμών. (Μιχαι. έ. 2.— Ζαχαρ. ς'. 13). Κυβερνήτης. (Ψαλμ. κδ'. 28.—Ματθ. δ'. 6). Βασιλεύς. (Ψαλμ. έ. 2. — ί. 16). Νομοθέτης. (Ἰακώβ. δ'. 12.—Δευτερονομ. ς'. 24). Ἓν τῶν ὑψίστων δικαιωμάτων τῆς Κυβερνήσεως εἶναι τὸ ποιεῖν νόμους.

2. Ἐὰν ὁ Θεὸς κάμνῃ νόμους διὰ τὰ λογικὰ πλάσματα αὐτοῦ, ταῦτα εἶναι ὑπόχρεα νὰ μελετῶσι καὶ μανθάνωσι τί οὗτοι σημαίνουσι. Τοῦτο ὑποτίθεται ἐν παντὶ ἐδαφίῳ τοῦ ἑκατοστοῦ δεκάτου ἐννάτου ψαλμοῦ. Παράβαλε πρὸς Δευτερονομίου ς'. 6—9. Οὐδὲν καθῆκον εἶναι σαφέστερον τούτου. Βεβαίως οἱ ἄνθρωποι εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ὑπακούωσιν αὐτούς. (Δευτερονομ. ιγ'. 4. —Ἱερεμ. κς'. ιγ'.—μδ'. 6.—Πράξ. έ. 29.—Ἑβρ. έ. 9).

3. Ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ ὁ δοθεὶς ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ συνίστατο ἐκ δέκα ἐντολῶν καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζεται ὁ Δεκάλογος, ἢ αἱ δέκα λέξεις, κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν ἔκφρασιν. Αἱ δέκα αὗται ἐντολαὶ ἀξιοῦσιν, ὅτι ἔχουσι, καὶ πραγματικῶς ἔχουσι, τὴν ὑψίστην ἐξουσίαν. Δὲν ἐδόθησαν ὡς συμβουλὴ, ἀλλ' ὡς νόμοι—νόμοι ὑποχρεωτικοί. Αἱ αὐταὶ δέκα ἐντολαὶ ἐπανελήφθησαν ἀκριβῶς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πρὶν οἱ Ἰσραηλῖται εἰσέλθωσιν εἰς τὴν γῆν Χαναάν.

4. Ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ὑπὸ τύπον βραχύτερον. Ὅταν τις ἠρώτησεν αὐτὸν, «Ποία εἶναι ἡ πρώτη ἐντολὴ τοῦ Νόμου;» Ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο: «Θέλεις ἀγαπᾷ Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου. Αὕτη εἶναι πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή. Δευτέρα δὲ ὁμοία ταύτης, «Θέλεις ἀγαπᾷ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.» Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται.» (Ματθ. κβ'. 36—40.—Παράβαλε πρὸς Μάρκ. ιβ'. 28—31).

5. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος δίδει ἔτι βραχυτέραν περίληψιν τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ: «Διότι ὅλος ὁ νόμος εἰς ἕνα λόγον συμπληροῦται, εἰς τὸ, «θέλεις ἀγαπᾷ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.» (Γαλάτ. ε. 14). Καὶ ἀλλαχοῦ· «Ἡ ἀγάπη κακὸν δὲν κάμνει εἰς τὸν πλησίον· εἶναι λοιπὸν ἐκπλήρωσις τοῦ νόμου ἡ ἀγάπη.» (Ῥωμ. ιγ'. 10). Ἐνῷ ἀληθεύει, ὅτι ἡ ἀγάπη εἶναι τὸ οὐσιῶδες στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖται ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν πλακῶν τοῦ νόμου, εἶναι ὀρθὸν νὰ εἴπωμεν, ὅτι τὸ ζήτημα, περὶ οὗ ὁ Παῦλος ὁμιλεῖ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἐν λόγῳ χωρίοις, εἶναι τὸ χρέος ἡμῶν πρὸς τὸν πλησίον ἡμῶν.

6. Προσεκτικὴ τις ἐξέτασις καὶ σύγκρισις. Ἐξόδου κγ'. 20, 21.—Πράξεων ζ'. 30—38 καὶ πρὸς Ἑβραίους ιβ'. 25, 26, θέλει δείξει, ὅτι ἐν λίαν οὐσιώδει ἐννοίᾳ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦτο ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἠθικοῦ νόμου, ἦτο παρὼν, ὅταν ἐδόθη, καὶ ἐξέφρασε τὴν δυσμένειάν του, ὅταν παρεβιάσθη. Ὁ Χριστὸς ἀτιμάζεται, ὅταν καὶ ὅπου οἱ ἄνθρωποι δὲν φυλάττουσι τὸν νόμον.

7. Ὁ νόμος εἶναι ὑποχρεωτικὸς ἕνεκα τοῦ ἐνδόξου χα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρακτῆρος τοῦ Νομοθέτου, καὶ τῶν σχέσεων αὐτοῦ πρὸς τὰ πλάσματα αὐτοῦ. Αὐτὸς εἶναι ἔνδοξος ἐν ἁγιωσύνῃ — Θαυμαστὸς ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ — Εἶναι Ποιητὴς, Διατηρητὴς, καὶ Λυτρωτής. Ὁ νόμος εἶναι προσέτι ὑποχρεωτικὸς ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑπεροχῆς. Εἶναι πνευματικός. (Ῥωμ. ζ'. 14). Εἶναι ἐντελής. (Ψαλμ. ιθ'. 8). Εἶναι ἅγιος, δίκαιος καὶ καλός. (Ῥωμ. ζ'. 12). Εἶναι ἀμετάβλητος. (Δευτερ. δ'. 2.—Ἡσα. έ. 20.—Β'. Τιμ. γ'. 16). Εἶναι φυσικὰ αἰώνιος. Κηρύττεται τοιοῦτος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. (Ματθ. έ. 17 — 19). Κύριος σκοπὸς τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους διδασκαλίας ἦτο ν' ἀπαλλάξῃ τὸν νόμον τοῦτον ἀπὸ ἀπατηλῶν ἑρμηνειῶν.

8. Ὁ νόμος οὗτος οὐ μόνον ἐρρέθη διὰ στόματος Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ δὶς ἐγράφη διὰ τῶν δακτύλων αὐτοῦ. (Δευτερ. δ'. 43.—έ. 4, 22.— Ἐξόδ. λδ'. 15, 16. — λδ'. 1. — Δευτερ. ί. 4, 5).

9. Ὁ νόμος οὗτος ἐγράφη κατ' ἀρχὰς ἐπὶ δύο λιθίνων πλακῶν, καὶ εἰσέτι καταλλήλως λέγεται αἱ δύο πλάκες. Ἡ πρώτη τούτων περιέχει τὰς τέσσαρας πρώτας ἐντολὰς, τὰς ἀναφερομένας κατ' εὐθείαν εἰς τὰ πρὸς τὸν Θεὸν ἡμῶν καθήκοντα. Ἡ δευτέρα τὰς ἓξ τελευταίας, αἵτινες ὁρίζουσι τὰ πρὸς τὸν πλησίον ἡμῶν καθήκοντα.

10. Ἡ πρώτη ἐντολὴ εἶναι, «Δὲν θέλεις ἔχει ἄλλους Θεοὺς πλὴν ἐμοῦ.» Αὕτη καταφανῶς ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν νὰ γνωρίζωμεν τὸν Θεόν. (Α'. Χρονικ. κή. 9) καὶ νὰ ὁμολογῶμεν αὐτὸν, (Δευτερ. κς'. 17) νὰ ὁμολογῶμεν καὶ νὰ τιμῶμεν αὐτὸν (Ψαλμ. ϛέ. 6, 7), νὰ μελετῶμεν τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ (Ψαλ. ξγ'. 6), νὰ ἐκλέγωμεν (Ἰησοῦς Ναυῆ κδ'. 22), νὰ ἀγαπῶμεν καὶ νὰ φοβώμεθα (Δευτερον. ς'. 5), νὰ ἐμπιστευώμεθα (Ἐξόδ. ιδ'. 31. — Ἡσα. κς'. 4), νὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐλπίζωμεν (Ψαλμ. ρλ'. 7) καὶ νὰ ἡδυνώμεθα ἐν αὐτῷ (Ψαλ. λξ'. 4), νὰ προσκυνῶμεν αὐτὸν καθ'ὃν τρόπον αὐτὸς ὁρίζει (Φιλιππ. δ'. 6), νὰ προσπαθῶμεν ν' ἀρέσωμεν εἰς αὐτὸν (Α'. Θεσσαλ. δ', 1), νὰ ὦμεν ταπεινοὶ ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ νὰ λυπώμεθα, ὅταν σφάλλωμεν εἰς αὐτὸν (Μιχαι. ς'. 8. — Ἱερεμ. λά. 18). Ἐμποδίζει προσέτι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ νὰ συλλογιζώμεθα, νὰ ζῶμεν ἢ νὰ πράττωμεν ὡς ἄθεοι (Ἱερεμ. β'. 27, 28.—Ψαλμ. πά. 11), νὰ μὴ ἀποδίδωμεν εἰς αὐτὸν ὅ,τι δήποτε ἀνήκει εἰς αὐτὸν (Ἡσαμγ'. 22, 23), νὰ μὴ γνωρίζωμεν, ἢ νὰ λησμονῶμεν αὐτὸν (Ἱερεμ. δ'. 22), νὰ ἔχωμεν ποταπὰς ἢ αἰσχρὰς περὶ αὐτοῦ ἰδέας (Πράξ. ιζ'. 23, 29), νὰ μισῶμεν αὐτὸν (Ῥωμ. ά. 30), νὰ δυσπιστῶμεν εἰς αὐτὸν (Ἑβρ. γ'. 12), νὰ ἤμεθα μάταιοι ἢ ὑπερήφανοι ἐνώπιον αὐτοῦ (Ῥωμ. ά. 30), νὰ πειράζωμεν αὐτὸν (Ματθ. δ. 7), νὰ μὴ προσευχώμεθα εἰς αὐτὸν (Ἰὼβ ιέ. 4), ἢ νὰ ἐμπιστευώμεθα εἰς ἑαυτοὺς ἢ εἰς ἄλλο τι κτίσμα διὰ τελεσφόρον βοήθειαν, ἢ ὑποστήριξιν. (Ἱερεμ. β'. 13).

11. Ἡ δευτέρα ἐντολὴ εἶναι, «Μὴ κάμῃς εἰς σεαυτὸν εἴδωλον, οὐδὲ ὁμοίωμα τινὸς, ὅσα εἶναι ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, ἢ ὅσα ἐν τῇ γῇ κάτω, ἢ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν ὑποκάτω τῆς γῆς· μὴ προσκυνήσῃς αὐτὰ, μηδὲ λατρεύσῃς αὐτά· διότι ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός σου εἶμαι Θεὸς ζηλότυπος, ἀνταποδίδων τὰς ἁμαρτίας τῶν πατέρων ἐπὶ τὰ τέκνα, ἕως τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς τῶν μισούντων με· καὶ κάμνων ἔλεος εἰς χιλιάδας γενεῶν τῶν ἀγαπώντων με, καὶ φυλαττόντων τὰ προστάγματά μου.» (ἰδὲ Ἐξοδ. κ'. 4, 5, 6). Ἡ ἐντολὴ αὕτη σαφῶς ἀπαιτεῖ νὰ φυλάττωμεν καὶ διατηρῶμεν καθαρὰν πᾶσαν λατρείαν τοῦ Θεοῦ. (Δευτερ. λδ'. 46. — Ματθ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κή. 20—), νὰ προσευχώμεθα καὶ ἀποδίδωμεν εὐχαριστίας ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. (Ἰωάν. ιδ'. 13), νὰ ἀναγινώσκωμεν σπουδάζωμεν, ἀκροαζώμεθα καὶ ὑπακούωμεν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. (Ἰωάν. έ. 39.—Ἰακὼβ ά. 21, 22—), νὰ τηρῶμεν τὰς διατάξεις τοῦ οἴκου αὐτοῦ. (Ματθ. κή. 19), νὰ εὐχώμεθα καὶ νὰ ἐκπληρῶμεν τὰς εὐχὰς ἡμῶν. (Ψαλμ. ξς'. 13), καὶ νὰ ἐναντιώμεθα κατὰ πάσης ψευδοῦς λατρείας, (Μιχαι. ς'. 16. — Β'. Βασιλ. ιδ'. 33). Κωλύει πᾶσαν προσκύνησιν μὴ διατεταγμένην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. (Δευτερ. δ'. 15—19. —Πράξ. ιζ'. 29), τὴν κατασκευὴν ἢ χρῆσιν οἱουδήποτε εἰδώλου ἢ ὁμοιώματος εἰς παράσασιν τοῦ Θεοῦ, ἢ πρὸς βοήθειαν ἐν τῇ λατρείᾳ. (Ῥωμ. ά. 21 — 25). Κωλύει πᾶσαν δεισιδαιμονίαν, πᾶσαν ἱεροσυλίαν, πᾶσαν περιφρόνησιν καὶ παρακώλυσιν τῆς θείας λατρείας. (Πράξ. ιζ'. 22. —Κολασσ. β'. 21, 23). Ὁ δὲ λόγος, ὁ διδόμενος ὑπὲρ τῆς τηρήσεως τῆς ἐντολῆς ταύτης εἶναι τρομερός: «Διότι ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός σου εἶμαι Θεὸς ζηλότυπος, ἀνταποδίδων τὰς ἁμαρτίας τῶν πατέρων εἰς τὰ τέκνα μέχρι τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς τῶν μισούντων με, καὶ κάμνω ἔλεος εἰς χιλιάδας γενεῶν τῶν ἀγαπώντων με καὶ φυλαττόντων τὰ προστάγματά μου.»

12. Ἡ τρίτη ἐντολὴ εἶναι, «Μὴ λάβῃς τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ· διότι δὲν θέλει ἀθωώσει ὁ Κύριος τὸν λαμβάνοντα ἐπὶ ματαίῳ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.» Ἡ ἐντολὴ αὕτη ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν νὰ μεταχειριζώμεθα, ἐν λόγῳ, ἐν ἔργῳ καὶ κατὰ διάνοιαν ἀγνῶς καὶ μετὰ σεβασμοῦ τὰ ὀνόματα (Ματθ. ς'. 9), τοὺς τίτλους (Ψαλμ. έ. 1), τὸν λόγον (Ψαλμ. ιθ'. 7), τὰ ἔργα καὶ τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ (Ψαλμ. ρλή. 2), ὡς λ. χ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

προσευχὴν, ὑμνολογίαν, εὐχὰς, ὅρκους καὶ τὰ παρόμοια, (Α'. Κορινθ. ί. 31.—Φιλιπ. ά. 27). Ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν νὰ πράττωμεν πάντα πρὸς δόξαν Θεοῦ (Α'. Πέτρ. δ'. 12). Ἐμποδίζει δὲ ἡμᾶς τοῦ νὰ μεταχειριζώμεθα ἐπὶ ματαίῳ, βλασφήμως, ἢ δεισιδαιμόνως οἱονδήποτε ἀνῆκον εἰς τὸν Θεὸν (Πράξ. ιζ'. 23. — Ἱερεμ. ζ'. 4). Ἐμποδίζει τὴν βλασφημίαν (Ἐξόδ. έ. 2), τὴν ἐπιορκίαν (Ζαχαρ. έ. 4), τοὺς βλασφήμους ὅρκους (Ματθ. έ. 34 — 37), τὰς ἀπερισκέπτους ἢ πονηρὰς εὐχὰς (Πράξ. κγ'. 12, 14), τὰ πικρὰ ἀναθέματα (Ῥωμ. ιδ'. 14), τοὺς γογγυσμοὺς ἐναντίον τοῦ Θεοῦ (Ῥωμ. θ'. 14 – 20), τὰς ἀσεβότητας περὶ τῶν ἱερῶν πραγμάτων (Ἐφεσ. έ. 4), τοὺς ἀργοὺς λόγους καὶ ζητήματα (Α'. Τιμόθ. ς'. 4, 5), τὴν χρῆσιν τῶν ἐπῳδῶν (Δευτερον. ιή. 10 — 14), τὸ μῖσος κατὰ τῶν ἁγίων πραγμάτων (Β'. Τιμόθ. γ'. 5), τὴν ὑποκρισίαν (Ματθ. κγ'. 14), ἢ τὸ ὁπωσδήποτε ἐλαττώνειν τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἢ ἐν ἄλλοις (Μάρκ. ή. 38). Ὁ δὲ λόγος ὁ διδόμενος εἶναι ὁ ἑξῆς: «Διότι ὁ Κύριος δὲν θέλει ἀθωώσει τὴν λαμβάνοντα ἐπὶ ματαίῳ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.»

13. Ἡ τετάρτη ἐντολὴ εἶναι, «Ἐνθυμοῦ τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου, διὰ νὰ ἁγιάζῃς αὐτήν· ἓξ ἡμέρας ἐργάζου, καὶ κάμνε πάντα τὰ ἔργα σου· ἡ ἡμέρα ὅμως ἡ ἑβδόμη εἶναι Σάββατον Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου.» Ἡ ἐντολὴ αὕτη ἀπαιτεῖ νὰ τηρῶμεν ἅγιον ὅλον τὸν χρόνον, ὃν ὁ Θεὸς ὥρισε διὰ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ, ῥητῶς δὲ μίαν ὁλόκληρον ἡμέραν τὴν ἑβδομάδα (Γενέσ. β'. 3. — Α'. Κορινθ. ιζ'. 1, 2). Πρέπει, λοιπὸν, ν' ἀναπαυώμεθα ἀπὸ παντὸς ἔργου, τὸ ὁποῖον εἶναι πρέπον νὰ πράττωμεν κατὰ τὰς ἄλλας ἓξ ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος (Ἐξόδ. ιζ'. 25 — 29.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

—Ἱερεμ. ιζ'. 21, 22), καὶ νὰ δαπανῶμεν τὰς ἁγίας ἐκείνας ὥρας ἐν τοιούτοις συλλογισμοῖς, ἀναγνώσμασι, καὶ ἀκροάσεσι, προσευχαῖς, ὑμνολογίαις καὶ συνδιαλέξεσιν, ὁποῖαι ἁρμόζουσι πρὸς δόξαν Θεοῦ. (Ἡσα. νή. 13, 14). Εἶναι μεγάλη ἁμαρτία νὰ θεωρῇ τις τὴν Κυριακὴν ὡς βάρος, ἢ νὰ μένῃ ἀργὸς, ἢ νὰ ἐνασχολῆται εἰς μὴ ἀναγκαῖον ἔργον, ἢ λόγους καὶ συλλογισμοὺς περὶ κοσμικῶν ὑποθέσεων (Λουκ. κγ'. 54 — 56). Ἡ ἐντολὴ εἶναι λογικωτάτη (Ἔξοδ. κγ'. 12). Ὁ Θεὸς δίδει εἰς ἡμᾶς ἓξ ἡμέρας, ἀλλ' ἀπαιτεῖ τὴν ἑβδόμην δι' ἑαυτόν. Ἔδωκε δὲ εἰς ἡμᾶς παράδειγμα ἀναπαυθεὶς τὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. Ἡ ἐντολὴ αὕτη ἐπιβάλλεται εἰς ἡμᾶς μετὰ πολλῆς τῆς σεμνοπρεπείας, ἀρχίζουσα μὲ τὴν λέξιν, «Ἐνθυμοῦ.» Κατὰ δὲ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ εὐλογεῖ τοὺς τηροῦντας τὴν ἡμέραν ταύτην ἁγίαν. (Ἡσα. νς'. 2—7). Κατὰ δὲ τὴν ἀπειλὴν αὐτοῦ τιμωρεῖ αὐστηρῶς τοὺς βεβηλοῦντας αὐτήν. (Ἱερεμ. ιζ'. 27).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Περὶ τοῦ θείου Νόμου

(*Δευτέρα Πλάξ*)

1. Διελάβομεν ἤδη περὶ τῆς πρώτης πλακὸς τοῦ νόμου, ἥτις περιέχει τὰ πρὸς τὸν Θεὸν καθήκοντα ἡμῶν· ἤδη θέλομεν ἐξετάσει τὴν δευτέραν πλάκα, ἥτις ἀναφέρεται εἰς τὰ πρὸς τὸν πλησίον ἡμῶν καθήκοντα. Τὸ σύνολον αὐτῆς εἶναι, «Θέλεις ἀγαπᾷ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.» Ἔχομεν ἀνάγκην χάριτος, ἵνα δυνάμεθα νὰ τηρῶμεν ἀκριβῶς καὶ ὀρθῶς τὰς ἐντολὰς τῆς δευτέρας, ὅπως καὶ τὰς τῆς πρώτης.

2. Ἡ πέμπτη ἐντολὴ εἶναι, «Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, διὰ νὰ γείνῃς μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς, τὴν ὁποίαν σοὶ δίδει Κύριος ὁ Θεός σου.» Τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου τούτου ἀναφέρεται οὐ μόνον εἰς τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα ἡμῶν κατὰ σάρκα, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα ἄλλον ἔχοντα ἐξουσίαν ἐφ' ἡμᾶς, ἢ ὄντα ἀνώτερον ἡμῶν· ὀφείλομεν δὲ ἐν τῇ καρδίᾳ, ἐν λόγῳ καὶ ἐν ἔργῳ νὰ τιμῶμεν καὶ σεβώμεθα τοὺς ἀνωτέρους ἡμῶν (Παροιμ. ιϛ'. 1 — 7), νὰ προσευχώμεθα ὑπὲρ αὐτῶν (Α'. Τιμόθ. β'. 1—3), νὰ ὑπακούωμεν μεθ' ἱλαρότητος τὰς νομίμους αὐτῶν διαταγὰς καὶ καλὰς συμβουλὰς (Ἐφεσ. ϛ'. 1—7), νὰ ὦμεν ἀληθεῖς καὶ πιστοὶ εἰς αὐτοὺς καὶ νὰ ὑπερασπιζώμεθα αὐτοὺς (Τίτ. β'. 9 —10.—Ῥωμ. ιγ'. 6, 7), νὰ ἀγαπῶμεν αὐτοὺς καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν νὰ καλύπτωμεν τὰ σφάλματα αὐτῶν (Γένεσ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θ'. 23). Ἡ ἐντολὴ αὕτη ἀπαγορεύει ἀπὸ τοῦ νὰ φθονῶμεν τοὺς ἀνωτέρους ἡμῶν (Ἀριθ. ιά. 28, 29), νὰ περιφρονῶμεν αὐτοὺς (Ἡσα. γ'. 5), νὰ ἀποστατῶμεν ἀπὸ τῆς δικαίας ἐξουσίας αὐτῶν (Ἐξόδ. κά. 15), νὰ καταρώμεθα ἢ μυκτηρίζωμεν αὐτοὺς (Δευτερονόμ. κά. 18—21), ἢ νὰ προσπαθῶμεν νὰ καταισχύνωμεν αὐτοὺς (Παροιμ. ιθ'. 26). Ὅλον τοῦτο ὑποθέτει, ὅτι γονεῖς καὶ ἄλλοι ἀνώτεροι πρέπει νὰ ἀγαπῶσι καὶ νὰ προσεύχωνται ὑπὲρ τῶν ὑπ' αὐτοὺς (Ἐφεσ. ς'. 4), νὰ διδάσκωσι καὶ συμβουλεύωσι (Δευτερονόμ. ς'. 6, 7), νὰ ὑπερασπίζωνται (Ρωμ. ιγ'. 3), νὰ συνιστῶσι (Ἐσθὴρ ς'. 3) καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ παιδεύωσιν (Παροιμ. κθ'. 15), ἀλλ' οὐδέποτε νὰ ἦναι πικροὶ πρὸς αὐτούς. (Ἐφεσ. ς'. 4). Ἡ ἐντολὴ αὕτη δεικνύει προσέτι τὸ ἁμαρτωλὸν τοῦ φθονεῖν τὰ χαρίσματα ἢ λυπεῖσθαι διὰ τὴν εὐτυχίαν τῶν ὁμοίων ἡμῶν. Ἡ ὑπόσχεσις ἡ προστιθεμένη εἰς τὴν ἐντολὴν ταύτην εἶναι, «ἵνα γείνῃς μακροχρόνιος, καὶ διὰ νὰ εὐημερῇς ἐπὶ τῆς γῆς, τὴν ὁποίαν δίδει εἰς σὲ Κύριος ὁ Θεός σου.» (Δευτερ. έ. 16. — Α'. Βασιλ. ή. 25. — Ἐφεσ. ς'. 2, 3). Εἶναι ὡραῖον θέαμα νὰ βλέπῃ τις ὁλόκληρον οἰκογένειαν ἢ κοινωνίαν διοικουμένην ὑπὸ τοῦ νόμου τούτου τῆς ἀγάπης.

3. Ἡ ἕκτη ἐντολὴ εἶναι, «Μὴ φονεύσῃς.» Αὕτη ἀπαιτεῖ προσεκτικὴν σπουδὴν καὶ νόμιμον προσπάθειαν πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς (Α'. Σαμουὴλ ιθ'. 4, 5). Ὅθεν ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν νὰ καθυποτάττωμεν πάντα τὰ φυσικὰ πάθη (Ψαλμ. λζ'. 8, 11—Παροιμ. κδ'. 24, 26 – Ἐφεσ. δ'. 26), καὶ νὰ ἤμεθα λίαν προσεκτικοὶ ἐν τῇ χρήσει τῆς τροφῆς, τοῦ ποτοῦ, τῶν ἰατρικῶν, τῆς ἀναπαύσεως, τῶν διασκεδάσεων, ὥστε νὰ μὴ βραχύνωμεν τὴν ζωὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡμῶν (Ἱερεμ. ιζ'. 22—κγ'. 20, 29, 30). Ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν ν' ἀπορρίψωμεν τὸ μῖσος (Α'. Ἰων. γ'. 15—δ'.20), τὴν ἔχθραν, τὸν φθόνον (Α'. Πέτρ. β'. 1), τὴν ἄδικον ζηλίαν (Ἄσμα ᾀσμάτ. ή. 6), τὰς περιττὰς ἀνησυχίας καὶ τὸν ἄνευ λόγου θυμὸν (Ἰακώβ. δ'. 1—Παροιμ. κζ'. 4), καὶ νὰ καλλιεργῶμεν τὴν ἀγάπην, τὸν οἰκτιρμὸν, καὶ τὴν φιλοφροσύνην ἐν τῇ καρδίᾳ, ἐν τοῖς λόγοις καὶ ἐν τοῖς ἔργοις ἡμῶν (Α'. Κορινθ. ιγ'. 4-7) νὰ συγχωρῶμεν ἀδικίας (Ματθ. ς'. 14, 15—Ρωμ. ιβ'. 19, 20) καὶ νὰ βοηθῶμεν καὶ ὑπερασπίζωμεν τὸν ἀθῶον (Παροιμ. κδ'. 11.—λά. 8, 9—Ματθ. κέ. 35, 36). Ἐμποδίζει τὴν ἄνευ ἀνάγκης ἄδικον, ἢ σκληρὰν ἀπώλειαν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, τοὺς ἐρεθιστικοὺς λόγους (Παροιμ. ιθ'. 18—ιέ. 1) τὴν ἀδικίαν (Ἐξόδ. κθ'. 2) τὰς ἔριδας καὶ μάχας (Ἡσα. γ'. 15), τὸ πειράζειν ἢ προσβάλλειν τοὺς ἄλλους (Παροιμ. κή. 17), ὥστε νὰ θλίβῃ τὸ πνεῦμα αὐτῶν, ἢ νὰ τοὺς φέρῃ εἰς πειρασμὸν νὰ καταφύγωσιν εἰς βιαίας πράξεις.

4. Ἡ ἑβδόμη ἐντολὴ εἶναι, «Μὴ μοιχεύσῃς.» Αὕτη ἀπαιτεῖ καθαρότητα νοὸς, καρδίας, λόγων, βλέμματος καὶ πράξεων. Ἀπαιτεῖ νὰ χαλιναγωγῶμεν τὸ σῶμα ἡμῶν (Α'. Θεσσαλ. δ'. 4, 5), νὰ ἀποφεύγωμεν ἀπρεπῆ θεάματα καὶ ἀπρεπεῖς συναναστροφὰς (Γ'ώβ. λα'. 1—Παροιμ. έ. 3—10). Οὐδὲν λέγει κατὰ τῆ νομίμω γάμω, διότι «Τίμιος ὁ γάμος καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος» (Ἑβρ. ιγ'. 4). Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἦτο παρὼν εἰς ἕνα γάμον. Ἀπαγορεύει τὴν μοιχείαν, τὴν πορνείαν, τὴν μαλακίαν, τὴν αἱμομιξίαν, τὴν ἀρσενοκοιτίαν καὶ πάντα ἀκάθαρτον διαλογισμὸν καὶ πάθος, πᾶν ἀσελγὲς βλέμμα, καὶ πᾶν διεγερτικὸν τῶν παθῶν ἔντε τῇ ἐνδυμασίᾳ καὶ τῇ συμπεριφορᾷ (Α'. Κορινθ. ζ'. 2—Τίτ. β'. 4, 5—Ματθ. έ 28 — Ἱερεμ. έ. 7.—Α'. Κορινθ. έ. 9

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

—Α'. Τιμ. 6'. 9). Εἰς οὐδένα ἄνδρα ἐπιτρέπει νὰ ἔχῃ πλείονας τῆς μιᾶς γυναικὸς, καὶ εἰς οὐδεμίαν γυναῖκα νὰ ἔχῃ πλείονας τοῦ ἑνὸς ἀνδρός. Πρέπει δὲ ν' ἀποφεύγωμεν πᾶν ὅ,τι δημιουργεῖ ἐν ἡμῖν ἢ ἐν ἄλλοις οἱανδήποτε ἔλλειψιν καθαρότητος ἢ ἐγκρατείας (Ἐφεσ. ἑ. 3, 4). Οἱ ἄνδρες πρέπει νὰ ἀγαπῶσι τὰς ἑαυτῶν συζύγους μετὰ τρυφερότητος καὶ ἰσχύος, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν (Ἐφεσ. ἑ. 29, 33)· αἱ δὲ γυναῖκες νὰ σέβωνται τοὺς ἰδίους ἄνδρας καὶ ἀγαπῶσιν αὐτούς (Ἐφεσ. ἑ. 33—Τίτ. 6'. 4, 5).

5. Ἡ ὀγδόη ἐντολὴ εἶναι, «Μὴ κλέψῃς.» Αὕτη καταφανῶς ἀπαιτεῖ ἀλήθειαν, δικαιοσύνην, ὀρθότητα, τιμιότητα καὶ πιστότητα εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὰς συναλλαγὰς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων (Ψαλμ. ιέ. 2, 4]. Πρέπει νὰ ἀποδίδωμεν εἰς πάντα τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ (Ῥωμ. ιγ'. 7). Ἀπαιτεῖ αὐτάρκειαν ἐν τῇ καταστάσει ἡμῶν (Α'. Τιμοθ. ς'. 8) ἐπιβάλλει φιλοφροσύνην πρὸς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἐνδεεῖς (Δευτερ. ιέ. 7, 8, 10—Α'. Τιμοθ. ς'. 17, 18). Ἕκαστος πρέπει νὰ ἔχῃ κατάλληλόν τινα ἐργασίαν καὶ νὰ ἐργάζηται ἐπιμελῶς ἐν αὐτῇ (Ῥωμ. ιθ'. 11—Ἐφεσ. δ'. 28). Χρέος ἡμῶν εἶναι νὰ φροντίζωμεν περὶ ἐκείνων, οἵτινες ἐξαρτῶνται ἀφ' ἡμῶν, ἰδίως περὶ τῶν πτωχῶν καὶ γερόντων συγγενῶν καὶ γειτόνων ἡμῶν (Α'. Τιμοθ. ἑ. 8). Ἡ ἐντολὴ αὕτη ἀπαγορεύει πᾶσαν κλοπὴν, πᾶσαν ληστείαν, πᾶσαν ἀπάτην, πᾶσαν ἀδικίαν, τοὺς ὑπερόγκους τόκους, τὰς ἐρεθιστικὰς δίκας, τὴν πλεονεξίαν, τὴν ἀγάπην τοῦ κόσμου (Α'. Ἰων. 6'. 15, 16). Εἶναι ἁμαρτία νὰ καταναλίσκωμεν ἀσώτως τὰ κοσμικὰ ἡμῶν ἀγαθὰ, ὅπως εἶναι ἁμαρτία νὰ θησαυρίζωμεν, ἢ νὰ γε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νώμεθα κλεπταπάδοχοι (Παροιμ. κθ'. 24. — Ψαλμ. ν'. 18—Ἰακώβ. ε. 4—Ἐκκλησ. δ'. 8).

6. Ἡ ἐννάτη ἐντολὴ εἶναι, «Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς.» Πλησίον εἶναι πᾶς, τὸν ὁποῖον δυνάμεθα νὰ εὐεργετήσωμεν ἢ νὰ βλάψωμεν, εἴτε μακρὰν ζῇ ἀφ' ἡμῶν εἴτε πλησίον (Λουκ. ι. 30, 37). Ἡ ἐντολὴ αὕτη ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν νὰ συλλογιζώμεθα, αἰσθανώμεθα, ὁμιλῶμεν καὶ πράττωμεν ἀληθῶς (ψαλμ. ιέ. 2) καὶ εἰλικρινῶς (Β'. Χρονικ. ιθ'. 9) πρὸς τὸν πλησίον ἡμῶν. Πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν καὶ χαίρωμεν διὰ τὸ καλὸν αὐτοῦ ὄνομα (Γ'. Ἰων. 4). διὰ τὰ δῶρα καὶ χαρίσματα αὐτοῦ (Ῥωμ. ά. 8). Πρέπει νὰ ὑπερασπιζώμεθα τὸν ἀθῶον (Ψαλμ.πδ'. 3), νὰ λαμβάνωμεν τὸ μέρος τοῦ ὑδριζομένου καὶ συκοφαντουμένου (Ψαλμ. κέ. 23). Πρέπει νὰ τηρῶμεν τὸν λόγον ἡμῶν καὶ νὰ σπουδάζωμεν καὶ νὰ πράττωμεν πᾶν ὅ,τι ἀληθὲς, ἔντιμον καὶ καλόν: «Τὸ λοιπὸν,ἀδελφοὶ, ὅσα εἶναι ἀληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα δίκαια, ὅσα καθαρὰ, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, ἂν ὑπάρχῃ τις ἀρετὴ, καὶ ἐάν τις ἔπαινος, ταῦτα συλλογίζεσθε» (Φιλιππισ. δ'. 8). Αἱ κατὰ τῆς ἐντολῆς ταύτης ἁμαρτίαι εἶναι πολλαὶ καὶ βαρεῖαι, ὡς λ. χ. ψεῦδος, ψευδομαρτυρία (Λουκ. γ'. 14 —Παροιμ. ιθ'. 5), τὸ παρακαλεῖν ἄλλους νὰ πράττωσιν οὕτω, τὸ καλεῖν τὸ καλὸν κακὸν καὶ τὸ κακὸν καλὸν (Ἡσ. έ. 20), ἡ πλαστογραφία καὶ ἡ καταλαλιὰ (Ψαλ. ιέ. 3.—Ῥωμ. ά. 30), ὁ ψιθυρισμὸς (Ῥωμ. ά. 29), ἡ περιφρόνησις,ἡ λογομαχία (Α'.Τιμόθ. ς'. 4), ἡ λοιδωρία(Α'. Κορ. ς'. 10), ἡ κολακεία (Παροιμ. κ'. 19), ἡ καύχησις (Παροιμ. κ'. 14), ἢ τὸ ἐνθαῤῥύνειν ἄλλους νὰ πράττωσι ταῦτα. Νὰ μὴ λαμβάνωμεν τὸ μέρος τῶν πλουσίων ἢ τῶν πτωχῶν, ὅταν κρίνωμεν· νὰ μὴ βλέπωμεν εἰς πρό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σωπον ἀνθρώπου, νὰ μὴ χαίρωμεν, ὅταν οἱ ἄνθρωποι πράττωσι τὸ κακὸν, ἢ ὑποφέρωσι κακόν. (Ἀνάγνωθι Ἰακώβου δ'. 1—18).

7. Ἡ δεκάτη ἐντολὴ εἶναι, «Μὴ ἐπιθυμήσῃς τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου· μὴ ἐπιθυμήσῃς τὴν οἰκίαν τοῦ πλησίον σου, μήτε τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, μήτε τὸν δοῦλον αὐτοῦ, μήτε τὴν δούλην αὐτοῦ, μήτε τὸν βοῦν αὐτοῦ, μήτε τὸν ὄνον αὐτοῦ, μήτε πᾶν ὅ,τι εἶναι τοῦ πλησίον σου» Βεβαίως ἡ ἐντολὴ αὕτη ἀπαιτεῖ ν' ἀρκώμεθα μὲ τὸν κλῆρον ἡμῶν (Εὐρ. ιγ'. 5), καὶ νὰ χαίρωμεν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ πλησίον ἡμῶν (Ρωμ. ιδ'. 15), ἐμποδίζει δὲ πᾶσαν ἔλλειψιν αὐταρκείας, πάντα φθόνον (Ἰακώβ. γ'. 14, 16), πᾶν ἄφιλον αἴσθημα πρὸς τοὺς ἄλλους, πᾶσαν ματαιοφροσύνην. (Γαλάτ. ε'. 26) καὶ πᾶσαν τὴν ὑπερηφανίαν τοῦ βίου (Παροιμ. ή. 13. — ιά. 2).

8. Πρέπει νὰ τηρῶμεν πάσας ταύτας τὰς ἐντολάς. «Τότε δὲν θέλω αἰσχυνθῆ, ὅταν ἐπιβλέπω εἰς πάντα τὰ προστάγματά σου» (Ψαλμ. ριθ'. 6. Παράδ. πρὸς Α'. Κορινθ. ζ'. 19). Δι' οὐδενὸς ἄλλου τρόπου δυνάμεθα νὰ ἀποδείξωμεν τὴν πρὸς τὸν Χριστὸν ἀγάπην μας. (Ἰωάν. ιδ'. 23). Οὐδὲ δύναταί τι ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν τιμίαν ἁπλῆν καὶ ἔνθερμον τήρησιν τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ. (Δευτερον. ί. 12, 13. —κή. 58, 59. — Μιχαί. ζ'. 6—8).

9. Οἱ ὑπὲρ τῆς τηρήσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ λόγοι εἶναι 1) διότι εἶναι καθῆκον ἡμῶν, 2) διότι αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ δὲν εἶναι βαρεῖαι, 3) διότι εἴμεθα ὑπόχρεοι πρὸς τοῦτο ἐξ εὐγνωμοσύνης, 4) διότι ὁ Θεὸς εἶναι ἄξιος πάσης τιμῆς, ἡ δὲ ὑψίστη τιμὴ, ἣν δυνάμεθα ν' ἀποδώσωμεν αὐτῷ, εἶναι νὰ ὑπακούωμεν καὶ μιμώμεθα αὐτόν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

10. Ὀρθή τις σπουδὴ τοῦ νόμου δεικνύει εἰς ἡμᾶς, ὅτι πάντες εἴμεθα ἁμαρτωλοί· «οὐδεὶς ἄνθρωπος εἶναι ἀναμάρτητος,» (Α'. Βασιλ. ή. 46). «Διότι δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς, ὅστις νὰ πράττῃ τὸ καλὸν, καὶ νὰ μὴ ἁμαρτάνῃ.» (Ἐκκλησ. ζ'. 20). «Τίς δύναται νὰ εἴπῃ, ἐκαθάρισα τὴν καρδίαν μου, εἶμαι καθαρὸς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν μου;» (Παροιμ. κ'. 9). «Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν δὲν ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια δὲν εἶναι ἐν ἡμῖν.» (Α'. Ἰωάν. ά. 8).

11. Εἶναι ἔνδοξος ἀλήθεια, ὅτι χάριν δικαιοσύνης — τελείας δικαιοσύνης — ἐλευθερούμεθα ἐκ τοῦ νόμου (Ῥωμ. ζ'. 6). Δὲν εἴμεθα ὑπὸ τὸν νόμον (Ῥωμ. ς'. 14). Ἡ πρὸς τὸν οὐρανὸν εἴσοδος διὰ ἀτομικῆς ἀξιομισθίας κλείεται διὰ παντὸς πρὸς τοὺς ἁμαρτωλούς. Ἀλλὰ χάρις τῷ Θεῷ διὰ τὸ ἄφατον αὐτοῦ δῶρον,—τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Τὸ δῶρον τοῦ Θεοῦ εἶναι ζωὴ αἰώνιος διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. (Ῥωμ. ς'. 29).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ ὁμολογίας πίστεως.

1. Ἡ λέξις ὁ μ ο λ ο γ ί α ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ σημαίνει (Confession καὶ Profession), ἤτοι φανερὰν διακήρυξιν. Ὁμολογῶ τὸν Χριστὸν, σημαίνει κηρύττω φιλίαν πρὸς αὐτὸν, ὅταν μία τοιαύτη διακήρυξις θεωρῆται ἐπικίνδυνος. Ὁμολογῶ τὸν Χριστὸν σημαίνει κηρύττω, ὅτι ἀποδέχομαι τὰς ἀληθείας τοῦ Εὐαγγελίου αὐτοῦ καὶ ὑπακούω εἰς τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, εἴτε ἀρέσκει τοῦτο εἰς τοὺς ἀνθρώπους, εἴτε μή. Ὁ Τιμόθεος «ἔκαμε καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων.» «Ὁ Χριστὸς ἐμαρτύρησε καλὴν μαρτυρίαν ἐνώπιον τοῦ Ποντίου Πιλάτου.» (Α'. Τιμόθ. ϛ'. 12, 13).

2. Ὁμολογία πίστεως δύναται νὰ γείνῃ διὰ λόγου. Οὕτως ὁ Αἰθίοψ εἶπε, «Πιστεύω, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.» (Πράξ. ή. 37), ἢ διὰ πράξεων, ὡς Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθέας ἐζήτησε παρὰ τοῦ Πιλάτου τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ λαβὼν ἔθεσεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ (Ἰωάν. ιθ'. 38 — 42). Ἐπίσης καὶ Ὀνησίφορος διὰ πράξεων εὐγενῶν ὡμολόγησε τὴν πίστιν αὐτοῦ ἐν τῷ χριστιανισμῷ, ὅτε δὲν ᾐσχύνθη τῶν ἁλύσεων τοῦ Παύλου, ἀλλ' ἐπιμελῶς ἀνεζήτησεν, εὗρε καὶ διηκόνει αὐτόν. (Β'. Τιμόθ. ά. 16—18). Ὁ Παῦλος λέγει εἰς ἡμᾶς περί τινων, οἵτινες «ὁμολογοῦσιν, ὅτι γνωρίζουσι τὸν Θεὸν, ἀλλ' ἐμπράκτως ἀρνοῦνται αὐτόν.» Ἡ καλλίστη ὁμολογία εἶναι, ὅταν διὰ λόγου καὶ ἔργου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέρο

ἀποδεικνύωμεν, ὅτι εἴμεθα τοῦ Κυρίου καὶ κάμνωμεν φανερὰν τὴν πρὸς τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ ἀγάπην ἡμῶν. «Πάντες οἱ ἀληθεῖς χριστιανοὶ εἶναι ὁμολογηταί, ἀλλὰ πάντες οἱ ὁμολογηταὶ δὲν εἶναι ἀληθεῖς χριστιανοί.» Ἡ συνήθεια, ἡ συνείδησις, ἡ παιδεία, ἡ ματαιότης, ὁ νεωτερισμός, ὁδηγοῦσι πολλοὺς εἰς ἄκαρδον ὁμολογίαν. Σπούδασον τὴν πίστην τοῦ Σαύλου, τοῦ Ἡρώδου, τοῦ σπόρου τοῦ πεσόντος ἐπὶ τὰ πετρώδη καὶ τὴν τῶν μωρῶν παρθένων.

3. Καλὴ ὁμολογία εἶναι 1) λογική. Ὁ ἄνθρωπος δηλ. πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὸ τί διαβεβαιοῖ καὶ νὰ ἔχῃ τὸν λόγον τῆς ἐλπίδος του ἐν αὐτῷ. 2) Πρέπει νὰ ἦναι εἰλικρινής. Ἡ ὑποκρισία παραβλάπτει τὰ πάντα. Ἀνειλικρινὴς ὁμολογία ἀγάπης εἶναι μισητὴ εἰς πάντα ὀρθοφρονοῦντα ἄνθρωπον· ἀπείρως δὲ τοιαύτη εἰς τὸν Θεόν. 3) Πρέπει νὰ ἦναι ταπεινή, οὐχὶ ὑπερήφανος, οὐχὶ καθὼς ἡ ἐκείνων, οἵτινες ὁμολογοῦντες ἑαυτοὺς σοφοὺς, ἐμωράνθησαν. 4) Πρέπει νὰ ἦναι εὐσταθής, οὐχὶ καθὼς ἡ ἐκείνων, οἵτινες ἀπῆλθον καὶ δὲν περιεπάτουν πλέον μετ' αὐτοῦ (Ἰων. ς'. 66). «Ἔσο πιστὸς μέχρι θανάτου καὶ θέλω σοὶ δώσει τὸν στέφανον τῆς ζωῆς» (Ἀποκ. β'. 10). 5) Προσέτι καλὴ ὁμολογία πρέπει νὰ γίνεται ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ. Πρέπει νὰ προέρχηται ἐξ εὐγνωμοσύνης. 6) Πρέπει νὰ περιέχῃ ἐντελῆ παράδοσιν ψυχῆς τε καὶ σώματος, χρόνου καὶ ταλάντων, εἰς τὸν Θεόν. Δὲν πρέπει νὰ κρατήσωμεν μέρος τῆς τιμῆς· πρέπει νὰ δώσωμεν ὅλον εἰς αὐτόν. 7) Τοιαύτη ὁμολογία εἶναι ἀναγκαία, «διότι μὲ τὴν καρδίαν πιστεύει τις πρὸς δικαιο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σύνην, καὶ μὲ τὸ στόμα γίνεται ὁμολογία πρὸς σωτηρίαν» (Ῥωμ. ί. 10).

4. Ὅτι εἶναι καθῆκον ὑποχρεωτικὸν τὸ ὁμολογεῖν τὸν Χριστὸν καὶ γνωστοποιεῖν τὴν πρὸς αὐτὸν καὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ ἀγάπην ἡμῶν εἶναι βέβαιον· 1) διότι οὐδεὶς ἀνάπτει λύχνον καὶ βάλλει αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' εἰς τὸν λυχνοστάτην, ἵνα φέγγῃ εἰς πάντας τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ. Ἂς λάμψῃ τὸ φῶς σας (Ματθ. ε. 15, 16). — 2). Ἐὰν ἔχωμεν ἀνεύρει μακάριόν τι μυςήριον, «τὸ μυςήριον τοῦ Κυρίου,» πρέπει νὰ γνωστοποιήσωμεν εἰς τοὺς ἄλλους, τί ὁ Θεὸς ἔχει πράξει διὰ τὰς ψυχὰς ἡμῶν (Ψαλμ. ξς'. 16). Οἱ τέσσαρες λεπροὶ, οἵτινες εὗρον τοσαύτην ἀφθονίαν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Συρίων ὀρθῶς ἔκριναν, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ τηρήσωσι σιωπὴν, ἐνῷ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἐχάνοντο τόσον πλησίον αὐτῶν. Ἐφοβοῦντο μήπως κακόν τι ἤθελεν ἐπέλθει ἐπ' αὐτοὺς καὶ εἶχον δίκαιον (Β'. Βασιλέων ζ'. 9). — 3). Προσέτι ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς παῤῥησίᾳ, διατί λοιπὸν ἡμεῖς νὰ προσπαθῶμεν νὰ τὸν ἀποπέμψωμεν διὰ μυςικῆς ἀγάπης; Αὐτὸς ἔδωκε τὸν νῶτον αὐτοῦ πρὸς τοὺς μαςιγοῦντας καὶ τὰς σιαγόνας αὐτοῦ εἰς τοὺς μαστίζοντας. Δὲν ἔκρυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ ὑβρισμῶν καὶ ἐμπτυσμάτων. (Ἡσα. ν'. 6). Διατί τάχα ἡμεῖς νὰ προσπαθῶμεν ν' ἀποφεύγωμεν διωγμὸν, μὴ θέλοντες νὰ ὑποφέρωμεν αἰσχύνην καὶ ἐμπαιγμὸν διὰ τὸν Χριςόν; — 4) Ἐὰν πάντες οἱ ἄνθρωποι ἠρνοῦντο νὰ ὁμολογήσωσιν ἀγάπην πρὸς τὸν Χριςὸν, ταχέως δὲν ἤθελεν ἔχει φίλους ἐπὶ τῆς γῆς, ἡ δ' ἐκκλησία αὐτοῦ θὰ ἐξέλειπεν. Ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Ἠλία ἦσαν 100 προφῆται, ἀλλ' ἦσαν κεκρυμμένοι ἔν τινι σπηλαίῳ καὶ οὐδὲν ἠδύναντο νὰ πράξωσι δημοσίᾳ ὑπὲρ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

τοῦ Θεοῦ. Ἦσαν δὲ καὶ ἑπτὰ χιλιάδες, οἵτινες δὲν ἔκλινον γόνυ ἐνώπιον τοῦ Βάαλ, ἀλλ' οἱ δυστυχεῖς οὗτοι ἦσαν κεκρυμμένοι καὶ ἄφωνοι καὶ οὐδ' αὐτὸς ὁ Ἠλίας ἐγνώριζεν αὐτούς. Ἡ δύναμις τοῦ παραδείγματος αὐτῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀπωλέσθη ἐκτὸς ὀλίγων, οἵτινες κρυφίως ἐγνώριζον τὴν ἀξίαν αὐτῶν. — 5) διότι ἔχομεν τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ: « Ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀποχωρίσθητε, » λέγει Κύριος, καὶ μὴ ἐγγίσητε ἀκάθαρτον· καὶ ἐγὼ θέλω σᾶς δεχθῇ, καὶ θέλω εἶσθαι Πατήρ σας, καὶ σεῖς θέλετε εἶσθαι υἱοί μου καὶ θυγατέρες, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ. » (Β. Κορινθ. ς'. 17, 18). Εἴμεθα ὑπόχρεοι νὰ κηρύττωμεν τὸν λόγον τῆς ζωῆς, (Φιλιππ. β'. 16). καὶ νὰ τηρῶμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως ἡμῶν. (Ἑβρ. δ'. 14).

5. Οἱ λόγοι, δι' οὓς οἱ ἄνθρωποι δὲν ὁμολογοῦσιν ἀγάπην πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ δὲν ἀσπάζονται τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ εἶναι τοιοῦτοι, ὁποῖοι οἱ ἑξῆς: 1) Τινὲς δὲν ἔχουσιν ἀγάπην εἰς αὐτὸν, γνωρίζουσι δὲ, ὅτι ἁπλῆ τις ὁμολογία ἀφοσιώσεως εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτοῦ θὰ ἦτο ἁπλῆ ὑποκρισία· καὶ τοιαύτη ἤθελεν εἶσθαι πραγματικῶς· εἶναι δὲ ἱκανῶς εἰλικρινεῖς, ὥστε νὰ λέγωσι τοῦτο· ἀλλὰ δὲν ἔχουσιν ἱκανὴν συνείδησιν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν καὶ στραφῶσι πρὸς τὸν Θεὸν καὶ κάμωσιν ἀληθῆ ὁμολογίαν ἀγάπης πρὸς αὐτόν. —2) Τινὲς ἐμποδίζονται, διότι ἐπιθυμοῦσι νὰ ἀκολουθήσωσιν ὁδὸν ζωῆς ἀσυνεπῆ πρὸς καλὴν ὁμολογίαν. Ὁ Ἡρῴδης συνεκινήθη μεγάλως ὑπὸ τοῦ κηρύγματος τοῦ Ἰωάννου, ἀλλ' ὑπῆρχεν ἁμαρτία τις, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδύνατο ν' ἀφήσῃ. — 3) Ἕτεροι δὲν ὁμολογοῦσιν ἀγάπην πρὸς τὸν Χριστὸν, διότι διὰ μιᾶς τοιαύ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

της ὁμολογίας ἤθελον ἀπολέσει τὴν εὔνοιαν τοῦ λαοῦ καὶ ἐπισύρει καθ' ἑαυτῶν μυκτηρισμόν· διότι οὐδ' ἐλάχιστον ἔχουσι θάρρος. —4) Ἕτεροι δὲν ὁμολογοῦσιν ἀγάπην πρὸς τὸν Χριστόν, διότι ὁμολογία εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ περιέχει ὁμολογίαν τῆς θεότητος αὐτοῦ, ἰσχυρίζονται δὲ, ὅτι ἔχουσιν ἐνδοιασμούς τινας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Ἀλλὰ διατί νὰ ἀμφιβάλλωσι; «Τίς εἶναι ὁ ψεύστης, εἰμὴ ὁ ἀρνούμενος, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Χριστός;» «Πᾶν πνεῦμα, ὅπερ ὁμολογεῖ, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθεν ἐν σαρκὶ εἶναι ἐκ Θεοῦ, καὶ πᾶν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον δὲν ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐληλυθότα ἐν σαρκὶ, δὲν εἶναι ἐκ Θεοῦ.» «Ὅστις ὁμολογήσῃ, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεὸς μένει ἐν αὐτῷ καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ.» (Α'. Ἰωάνν. δ'. 22.—δ'. 2, 3, 15). «Διότι πολλοὶ πλάνοι εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἵτινες δὲν ὁμολογοῦσιν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθεν ἐν σαρκί· οὗτος εἶναι ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος.» (Β'. Ἰωάν. 7). Μόνον οἱ ἀσεβεῖς ἀρνοῦνται τὸν μόνον Κύριον Θεὸν καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. (Ἰούδα. δ'. 5). Τινὲς, εἰς τῶν ὁποίων τὴν καρδίαν ἤρξατο τὸ ἔργον τῆς χάριτος, εἶναι εἰσέτι τόσον ἀσθενεῖς εἰς τὴν πίστιν, ὥστε δὲν τολμῶσι νὰ συνταχθῶσι φανερὰ μετὰ τοῦ Κυρίου. Ἀλλ' ὅπου ἡ καρδία οὐσιωδῶς εἶναι ὀρθὴ, ἐκεῖ βεβαίως θέλει εἶσθαι αὔξησις θάρρους καὶ δημοσία ὁμολογία ἀγάπης πρὸς τὸν Χριστόν. (Ἰδὲ Ἰωάν. ιθ'. 38 — 42). Ἡ περίστασις τοῦ Ἰωσὴφ καὶ Νικοδήμου εἶναι πολὺ διάφορος τῶν μνημονευομένων ἐν Ἰωάν. ιϐ'. 42, 43. Οἱ τελευταῖοι δὲν ἠγάπων ἀληθῶς τὸν Κύριον. Διάφοροι προσέτι εἶναι καὶ τῆς τοῦ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς τῶν μνημονευομένων ἐν Ἰωάν. θ'. 22. Οὗτοι ἁπλῶς ἐζήτουν ἀφορμὴν ἀπο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

φυγῆς. Ἀλλ' ἂν ἤμεθα ἀληθεῖς χριστιανοί, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογῶμεν παρρησίᾳ τὴν πρὸς τὸν Χριστὸν ἀγάπην ἡμῶν, ὅσῳ κινδυνώδες τοῦτο καὶ ἂν φαίνεται εἰς ἡμᾶς. Ὁ Χριστὸς ἐπαινεῖ τὴν ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίαν, ὅτι καί τοι ἀδύνατος, ἐτήρει ὅμως τὸν λόγον αὐτοῦ. (Ἀποκάλ. γ'. 8).

6. Καλῶς λοιπὸν ποιοῦσιν οἱ πιστοὶ ἐμμένοντες στερεοὶ καὶ ἀμετακίνητοι ἐν τῇ πίστει τοῦ Χριστοῦ, διότι αὐτὸς εἶναι ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς τῆς ὁμολογίας ἡμῶν. (Ἑβρ. γ'. 1). «Καὶ λελουμένοι τὸ σῶμα μὲ ὕδωρ καθαρὸν, ἂς κρατῶμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀσάλευτον· διότι πιστὸς ὁ ὑποσχεθείς.» (Ἑβρ. ι. 23). Οὔτε χρείαν ἔχομεν, οὔτε δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν καλλίτερον ὑποστήριγμα ἢ ἐνθάρρυνσιν τῆς διδομένης ἡμῖν διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

7. Ἂς μὴ λησμονῶμεν προσέτι καὶ τὴν καθ' ὑπερβολὴν ἔνδοξον ἀνταμοιβήν, τὴν τεθησαυρισμένην διὰ τοὺς εἰλικρινῶς καὶ εὐσταθῶς ὁμολογοῦντας τὴν πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ ἀγάπην αὐτῶν. Ἡ μισθαποδοσία αὕτη ἐκφράζεται διὰ τοιούτων λέξεων, ὁποῖαι αἱ ἑξῆς: «Πᾶς λοιπόν, ὅστις μὲ ὁμολογήσῃ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, θέλω ὁμολογήσει καὶ ἐγὼ αὐτόν ἔμπροσθεν τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.» (Ματθ. ι. 32.— Λουκ. ιβ'. 8). «Ὁ νικῶν, οὗτος θέλει ἐνδυθῆ ἱμάτια λευκά· καὶ δὲν θέλω ἐξαλείψει τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τοῦ βιβλίου τῆς ζωῆς, καὶ θέλω ὁμολογήσει τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Πατρός μου, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ.» (Ἀποκάλ. γ'. 5. — Παράβαλε πρὸς Ἑβρ. β'. 11. — ιά. 16).

8. Ὦ! τῆς τρομερᾶς καταδίκης τῶν αἰσχυνομένων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸν Χριστόν· «Ὅστις δὲ μὲ ἀρνηθῇ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, θέλω ἀρνηθῆ αὐτὸν καὶ ἐγὼ ἔμπροσθεν τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.» (Ματθ. ί. 33. — Παράβαλ. πρὸς Μάρκ. ή. 38.—Λουκ. ιβ'. 9). «Ἐὰν ὑπομένωμεν, θέλομεν καὶ συμβασιλεύσει· ἐὰν ἀρνώμεθα αὐτὸν, καὶ ἐκεῖνος θέλει ἀρνηθῆ ἡμᾶς.» (Β'. Τιμ. β'. 12). Ἠδύναντο λόγοι μεγαλειτέρου τρόμου νὰ λεχθῶσιν; Νὰ ἀρνηθῇ ἡμᾶς ὁ Χριστὸς ἐν τῇ ἐσχάτῃ συνεντεύξει μετ' αὐτοῦ καὶ τῶν ἁγίων αὐτοῦ καὶ νὰ ἀπορριφθῶμεν αἰωνίως ἀπὸ τοῦ φωτὸς τοῦ προσώπου αὐτοῦ εἶναι ὁ μέγιστος τῶν τρόμων!!

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Πῶς οἱ πιστοὶ τηροῦνται ἐν τῇ πίστει.

1. Οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ, ὅτι ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ ἔχει πολλοὺς ἐχθροὺς καὶ περικυκλοῦται ὑπὸ πολλῶν κινδύνων. Καὶ πρῶτον μὲν ὑπάρχει ὁ κόσμος μεθ' ὅλων τῶν γοήτρων, πλούτου, ἡδονῶν, καὶ τιμῶν αὐτοῦ. «Διότι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, δὲν εἶναι ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἀλλ' εἶναι ἐκ τοῦ κόσμου.» (Α'. Ἰωάν. β'. 16). Ἔπειτα εἶναι ἡ σὰρξ — ἡ φυσικὴ διαφθορὰ ἡ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. «Διότι ἡ σὰρξ ἐπιθυμεῖ ἐναντία τοῦ Πνεύματος, τὸ δὲ Πνεῦμα ἐναντία τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ ἀντίκεινται πρὸς ἄλληλα, ὥστε ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα θέλετε νὰ μὴ πράττητε.» (Γαλάτ. ε. 17). Προσέτι ὑπάρχει ὁ μέγας ἡμῶν ἐχθρὸς, — ὁ Διάβολος, — ὅστις ὡς λέων ὀρυόμενος, περιέρχεται ζητῶν τίνα νὰ καταπίῃ (Α'. Πέτρ. ε. 8).

2. Οὐδὲν λοιπὸν θαυμαστὸν, ὅτι αὐτοηπατημένοι τινὲς, τῶν ὁποίων ἡ καρδία πραγματικῶς οὐδέποτε μετεβλήθη, ἀποβάλλουσι συχνὰ εἴτε ἀρνοῦνται τὴν ὁμολογίαν αὐτῶν. Αἱ Γραφαὶ λέγουσιν εἰς ἡμᾶς περὶ τῶν τοιούτων καὶ προειδοποιοῦσιν ἡμᾶς, ὅτι πρέπει νὰ ἀναμένωμεν ἀποστασίας. Ὁ μακρότερον τῶν ἄλλων Ἀποστόλων ζήσας Ἰωάννης ἐξηγεῖ τὴν περίσασιν αὐτῶν ὡς ἑξῆς: «Ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλὰ δὲν ἦσαν ἐξ ἡμῶν· διότι ἐὰν ἦσαν ἐξ ἡμῶν, ἤθελον μένει μεθ' ἡμῶν· ἀλλὰ ἐξῆλθον, διὰ νὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φανερωθῶσιν ὅτι δὲν εἶναι πάντες ἐξ ἡμῶν.» (Α'. Ἰωάν. β'. 19). Ἡ θεία ἀλήθεια οὐδεμίαν ἐντύπωσιν κάμνει εἰς τοὺς ὁμοιάζοντας μὲ ἀκροατάς, παραβαλλομένους ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν πρὸς τὸν σπόρον, ὅστις πίπτει ἐπὶ τὴν ὁδόν. Ὁ Σατανᾶς ἀμέσως ἁφαιρεῖ τὸν σπαρθέντα ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν λόγον. Ὁ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπόρος εἶναι ἀκροαταὶ διάφοροι τῶν προηγουμένων· ἐντύπωσις εὐχάριστος προσγίνεται εἰς αὐτούς, «ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἔχουσι ῥίζαν εἰς ἑαυτούς, ὑπομένουσι πρὸς καιρόν.» Ἑτέρα εἰσέτι τάξις ἀκροατῶν λαμβάνει καλὰς ἐντυπώσεις, ἀλλ' «αἱ φροντίδες τοῦ κόσμου καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου καὶ ἡ ἐπιθυμία ἄλλων πραγμάτων εἰσχωροῦντα, καταπνίγουσι τὸν λόγον.»(Μάρκ. δ'.15—19).

3. Ἀγαθός τις ἄνθρωπος εἶπέ ποτε: «Ἐὰν διὰ τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ φθάσω μέχρι τοῦ Οὐρανοῦ, τρία τινὰ μεγάλως θέλουσι μὲ ἐκπλήξει· 1) Θέλω εὕρει τινὰς ἐκεῖ, περὶ τῆς σωτηρίας τῶν ὁποίων οὐδεμίαν εἶχον ἐλπίδα· 2) Θέλω ἀπαντήσει ἐκεῖ ἄλλους, περὶ τῆς σωτηρίας τῶν ὁποίων εἶχον πολλοὺς φόβους καὶ 3) Τὸ θαυμαστότατον πάντων θέλω εὕρει ἐμαυτὸν ἐκεῖ! «Πᾶς ἀγαθὸς ἄνθρωπος θεωρεῖ ἑαυτὸν θαῦμα χάριτος.» Ἔτι καὶ αὐτοὶ οἱ πραγματικῶς ἅγιοι εἶναι κατ' ἀρχὰς νήπια ἐν Χριστῷ. (Ματθ. ιά. 25. — Α'. Πέτρ. β'. 2). Οἱ κάλλιστοι τῶν ἀνθρώπων ὁμολογοῦσι τὴν ἰδίαν ἑαυτῶν ἀδυναμίαν. (Β'. Κορινθ. ιβ'. 10). Ἡ ἀσφάλεια αὐτῶν συνίσταται εἰς τὸ γινώσκειν τὴν ἀδυναμίαν αὐτῶν. Οὕτω λοιπὸν πάντες ἡμεῖς δυνάμεθα ν' ἀπελπισθῶμεν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξέλθωμεν τῆς μάχης ταύτης νικηταί.

4. Ἄνευ τοῦ σχεδίου καὶ φιλανθρώπου τούτου τοῦ Θεοῦ σκοποῦ, τοσοῦτον σαφῶς ἀποκαλυφθέντων ἐν ταῖς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Γραφαῖς, πάντες οἱ ἄνθρωποι ἤθελον εἶσθαι ἀπηλπισμένοι. Ἀλλ' ὁ Θεὸς εἶπε: «Τὰ ὄρη θέλουσι μετατοπισθῆ, καὶ οἱ λόφοι μετακινηθῆ· πλὴν τὸ ἔλεός μου δὲν θέλει ἐκλείψει ἀπὸ σοῦ, οὐδὲ ἡ διαθήκη τῆς εἰρήνης μου μετακινηθῆ, λέγει Κύριος, ὁ ἐλεῶν σε.» (Ἡσα. νδ'. 10). «Ὁ Κύριος ἐφάνη παλαιόθεν εἰς ἐμὲ, λέγων, Ναὶ, σὲ ἠγάπησα ἀγάπησιν αἰώνιον· διὰ τοῦτο σὲ εἵλκυσα μὲ ἔλεος.» «Καὶ θέλω κάμει διαθήκην αἰώνιον πρὸς αὐτοὺς, ὅτι δὲν θέλω ἀποστρέψει ἀπ' ὀπίσω αὐτῶν, διὰ νὰ ἀγαθοποιῶ αὐτούς· καὶ θέλω δώσει τὸν φόβον μου εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν, διὰ νὰ μὴ ἀποστατήσωσιν ἀπ' ἐμοῦ.» (Ἱερεμ. λά. 3.—λδ'. 40). «Τοῦτο δὲ εἶναι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρὸς, πᾶν ὅ,τι μοὶ ἔδωκε, νὰ μὴ ἀπολέσω οὐδὲν ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ νὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.» (Ἰωάν. ς'. 39.—Παράβαλ. πρὸς Ἰωάν. ιζ'. 12.—Ῥωμ. ή. 29, 30).

5. Ὁ Θεὸς ἔθεσε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἔργου τούτου. «Αὐτὸς εἶναι μιᾶς βουλῆς καὶ τίς δύναται νὰ ἀποστρέψῃ αὐτόν;» (Ἰὼβ. κγ'. 13). Οὐδέποτε ἄρχεται ἔργου τινὸς καὶ παραιτεῖ αὐτὸ ἕνεκα δυσκολιῶν. Ὁ Παῦλος ἔλεγε: «Βέβαιος ὢν εἰς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ἐκεῖνος, ὅστις ἤρχισεν εἰς ἐσᾶς καλὸν ἔργον, θέλει ἐπιτελέσει αὐτὸ μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.» (Φιλιππισ. ά. 6).

6. Οἱ πιστοὶ τηροῦνται, διότι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ τηρῶν αὐτούς. «Πόσον πολύτιμον εἶναι τὸ ἔλεός σου, Θεέ! διὰ τοῦτο οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐλπίζουσιν ἐπὶ τὴν σκιὰν τῶν πτερύγων σου.» «Διότι ὁ Κύριος ἀγαπᾷ κρίσιν, καὶ δὲν ἐγκαταλείπει τοὺς ὁσίους αὐτοῦ· εἰς τὸν αἰῶνα θέλουσι διαφυλαχθῆ· τὸ δὲ σπέρμα τῶν ἀσεβῶν θέλει ἐξο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λοθρευθῆ.» (Ψαλμ. λς'. 7.— λξ'. 28. — Παράβαλ. πρὸς Ἰωάν. ιζ'. 11.—Φιλιππ. β'. 13.—Α'. Πέτρ. ά. 5).

7. Ὁ Ἰησοῦς λέγει: «Καθὼς σᾶς εἶπον, τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ ἀκούουσι τὴν φωνήν μου, καὶ ἐγὼ γνωρίζω αὐτὰ, καὶ μὲ ἀκολουθοῦσι. Καὶ ἐγὼ δίδω εἰς αὐτὰ ζωὴν αἰώνιον, καὶ δὲν θέλουσιν ἀπολεσθῆ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐδεὶς θέλει ἁρπάσει αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. Ὁ Πατήρ μου ὅστις μοὶ ἔδωκεν αὐτὰ, εἶναι μεγαλείτερος πάντων· καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ ἁρπάσῃ αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Πατρός μου. Ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἓν εἴμεθα.» (Ἰωάν· ί. 27—30). Ὁ Χριστὸς καὶ ὁ Πατὴρ αὐτοῦ δὲν διαφωνοῦσιν εἰς τὸ τηρεῖν τοὺς πιστούς. Ὅταν ὁ Παῦλος ἦτο ἐν μεγάλῃ στενοχωρίᾳ, δὲν εἶπεν ὁ Χριστὸς εἰς αὐτὸν, «Ἱκανὴ ἡ χάρις μου· διότι ἡ δύναμίς μου τελειοῦται ἐν ἀδυναμίᾳ;» Δὲν ἐξηγόρασεν ὁ Κύριος ἡμῶν τὸν λαὸν αὐτοῦ διὰ μεγάλης τιμῆς; καὶ θέλει ἀποτύχει; «Ἐξεύροντες ὅτι δὲν ἐλυτρώθητε ἀπὸ τῆς ματαίας πατροπαραδότου διαγωγῆς ὑμῶν διὰ φθαρτῶν, ἀργυρίου ἢ χρυσίου, ἀλλὰ διὰ τοῦ τιμίου αἵματος τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου.» (Α'. Πέτρ. ά 18, 19). Ἀλλ' ὁ Χριστὸς οὐ μόνον ἠγόρασε τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ μεσιτεύει ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ αὐτοῦ ὁ Πατὴρ ἀκούει πάντοτε. (Ἰωάν. ιά. 42). «Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Σίμων, Σίμων, ἰδοὺ, ὁ Σατανᾶς ἐξήτησε, διὰ νὰ σᾶς κοσκινίσῃ ὡς τὸν σῖτον. Πλὴν ἐγὼ ἐδεήθην περὶ σοῦ διὰ νὰ μὴ ἐκλείψῃ ἡ πίστις σου· καὶ σὺ, ὅταν ποτὲ ἐπιστρέψῃς, στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου.» (Λουκ. κδ'. 31, 32). Οὐδὲν θαυμαστὸν, ἐὰν ὁ Πέτρος ἐφέρθη εἰς μετάνοιαν ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν ταύτης τῆς προσευχῆς. Παράβαλε πρὸς Ἰωάν. ιζ'. 1 — 24. Ὁ Ἰησοῦς «εἶναι ἱκανὸς νὰ σώζῃ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέρο

εἰς τὸ παντελὲς πάντας τοὺς προσερχομένους εἰς τὸν Θεὸν δι' αὐτοῦ «Ὅθεν δύναται καὶ νὰ σώζῃ ἐντελῶς τοὺς προσερχομένους εἰς τὸν Θεὸν δι' αὐτοῦ, ζῶν πάντοτε διὰ νὰ μεσιτεύῃ ὑπὲρ αὐτῶν.» (Ἑβρ. ζ'. 25).

8. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ διδάσκει, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τηρεῖ καὶ ὑποστηρίζει τὸν λαὸν τοῦ Χριστοῦ. Διαμένει μετ' αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα (Ἰωάν. ιδ'. 17). «Αὐτὸ τὸ Πνεῦμα συμμαρτυρεῖ μὲ τὸ πνεῦμα ἡμῶν, ὅτι εἴμεθα τέκνα Θεοῦ.» (Ῥωμ. ή. 16). Βεβαίως τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν θέλει ἐπιτρέψει ἡ μαρτυρία αὐτοῦ νὰ διαψευσθῇ. Πάντες οἱ πιστοὶ ἐνδυναμοῦνται ὑπὸ τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἀνθρώπῳ. (Ἐφεσ. γ'. 16). Καὶ οὕτω προειδοποιοῦνται νὰ μὴ λυπῶσι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου ἐσφραγίσθησαν μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἀπολυτρώσεως. (Ἐφεσ. δ'. 30).

9. Τινὰ τῶν χωρίων τῶν μέχρι τοῦδε ἀναφερθέντων ἀποδεικνύουσιν, ὅτι οἱ πιστοὶ τηροῦνται διὰ τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἰσχύος τοῦ Ἰεχοβᾶ. Ἀλλαχοῦ τῆς Γραφῆς εὑρίσκομεν τὴν αὐτὴν γλῶσσαν. Περὶ τοῦ ἀσθενοῦς ἀδελφοῦ ὁ Παῦλος λέγει: «Σὺ τίς εἶσαι, ὅστις κρίνεις ξένον δοῦλον; εἰς τὸν ἴδιον αὐτοῦ κύριον ἵσταται ἢ πίπτει· θέλει ὅμως σταθῇ· διότι ὁ Θεὸς εἶναι δυνατὸς νὰ στήσῃ αὐτόν.» (Ῥωμ. ιδ'. 4). Περὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου ὁ Δαβὶδ λέγει: «Ἐὰν πέσῃ, δὲν θέλει συντριφθῇ· διότι ὁ Κύριος ὑποστηρίζει τὴν χεῖρα αὐτοῦ.» (Ψαλμ. λζ'. 24). Καὶ ὁ Πέτρος λέγει, ὅτι οἱ πιστοὶ «τηροῦνται διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν.» (Α'. Πέτρ. ά. 5.—Παράβαλε πρὸς Ἐφεσ. γ'. 16).

10. Εἰς τὴν διατήρησιν τῶν πιστῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι λίαν χρήσιμος καὶ ἐπιτελεῖ τὸ ἔργον αὐτοῦ καλῶς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

«Τώρα σεῖς εἶσθε καθαροί, διὰ τὸν λόγον, τὸν ὁποῖον ἐλάλησα πρὸς ἐσᾶς.»(Ἰωάν. ιέ. 3). «Ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· ὁ λόγος ὁ ἰδικός σου εἶναι ἀλήθεια.» (Ἰωάν. ιζ΄ 17).

11. Ὁ Θεὸς προσέτι τηρεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ διεγείρων τὰς καρδίας αὐτῶν νὰ ἀναλάβωσι τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνηθῶσι νὰ σταθῶσιν ἐναντίον τῶν μεθοδειῶν τοῦ διαβόλου. (Ἐφεσ. ς΄. 11). Παραγγέλλει δ' ἡμᾶς νὰ φυλάττωμεν ἑαυτοὺς καθαρούς. (Α΄. Τιμ. έ. 22)· καὶ νὰ ἀνθιστάμεθα εἰς τὸν διάβολον,» δίδων εἰς ἡμᾶς τὴν ὑπόσχεσιν, «ὅτι αὐτὸς θέλει φύγει ἀφ'ἡμῶν.» (Ἰακώβ. δ΄. 7).

12. Πρὸς διατήρησιν τῶν πιστῶν ὁ Κύριος κάμνει πολλὴν χρῆσιν τῆς διακονίας τοῦ Εὐαγγελίου καὶ διὰ τοῦτο διατάττει λέγων : «Πείθεσθε εἰς τοὺς προεστῶτάς σας, καὶ ὑπακούετε· διότι αὐτοὶ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν σας, ὡς μέλλοντες νὰ ἀποδώσωσι λόγον· διὰ νὰ κάμνωσι τοῦτο μετὰ χαρᾶς, καὶ μὴ στενάζοντες..»(Ἑβρ. ιγ΄. 17).

13. Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν μεταχειρίζεται τὰς θλίψεις τοῦ λαοῦ αὐτοῦ: «Διότι ἐκεῖνοι μὲν πρὸς ὀλίγας ἡμέρας ἐπαίδευον ἡμᾶς, κατὰ τὴν ἀρέσκειαν αὐτῶν· ὁ δὲ πρὸς τὸ συμφέρον ἡμῶν, διὰ νὰ γείνωμεν μέτοχοι τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ.» (Ἑβρ. ιθ΄. 10. — Παράβαλ. πρὸς Α΄. Πέτρ. ά. 6. 7).

14. Μόνον διὰ πίστεως ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ τηρεῖται στερεός: «Διότι πᾶν ὅ,τι ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Θεοῦ, νικᾷ τὸν κόσμον, καὶ αὕτη εἶναι ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. Τίς εἶναι ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰμὴ ὁ πιστεύων, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ;»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέρ

(Α'. Ἰωάν. ἐ. 4, 5. — Παράβαλ. πρὸς Ψαλμ. ρκέ. 1, 2.—Α'. Πέτρ. ά. 5).

15. Τὸ μακάριον συμπέρασμα, πρὸς τὸ ὁποῖον ὅλαι αὗται αἱ ἀλήθειαι τῆς Γραφῆς ὁδηγοῦσιν ἡμᾶς, εἶναι μέγας θρίαμβος ἐν Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὑρὲ καὶ ἀνάγνωθι Ῥωμ. ή. 35—39.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

Περὶ θανάτου.

1. Πάντες ἡμεῖς πρέπει νὰ ἀποθάνωμεν. Τοῦτο εἶναι βέβαιον. Τοῦτο εἶναι ὡρισμένον, «καὶ καθὼς εἶναι ἀποφασισμένον εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἅπαξ νὰ ἀποθάνωσι, μετὰ δὲ τοῦτο εἶναι κρίσις» (Ἑβρ. θ'. 27) Οὐδεὶς εἰμὴ οἱ μωροὶ ἀρνοῦνται τοῦτο.

2. Ὁ θάνατος ἐπῆλθεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῆς ἁμαρτίας. Εἶναι ὁ καρπὸς τῆς παραβάσεως. Μέρος τῆς ἀποφάσεως, ἥτις ἐξεδόθη κατὰ τοῦ ἀνθρώπου, διότι ἔφαγεν ἐκ τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ, ἦτο «Γῆ εἶσαι καὶ εἰς τὴν γῆν θέλεις ἐπιστρέψει» (Γενέσ. γ'. 19). Τὸ αὐτὸ διδάσκει ἡμᾶς καὶ ὁ Παῦλος: «δ θάνατος εἰσῆλθε διὰ τῆς ἁμαρτίας». «Διὰ τοῦ ἁμαρτήματος τοῦ ἑνὸς, ὁ θάνατος ἐβασίλευσε διὰ τοῦ ἑνός.» «Ὁ μισθὸς τῆς ἁμαρτίας εἶναι θάνατος.» (Ῥωμ. έ. 12, 17—ς'. 23).

3. Οὐδὲν θαυμαστὸν, λοιπὸν, ὅτι ὁ θάνατος παρὰ τοῖς ἀνθρώποις εἶναι τόσον ὀδυνηρὸς, εἴτε ὅταν αὐτοὶ ἀποθνήσκωσιν, εἴτε, ὅταν θεωρῶσιν ἄλλους ἀποθνήσκοντας. Τὰ κτήνη ἀποθνήσκουσιν ἐνίοτε ἐν μεγάλῃ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀγωνίᾳ, ἀλλὰ καὶ τότε οὐδὲν σημεῖον ὑπάρχει τῆς μεγάλης στενοχωρίας, ἥτις συνοδεύει τὸν θάνατον τῶν ἀνθρώπων.

4. Οὐδὲ δύναταί τις νὰ εἴπῃ κατὰ ποίαν στιγμὴν, οὐδὲ διὰ ποίων μέσων, ἢ πῶς θέλει ἀποθάνει. Πιθανὸν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

μετὰ μακρὰν καὶ ὀδυνηρὰν προειδοποίησιν, ἢ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης προειδοποιήσεως.

5. Ἡ ταχέως ἐπακολουθοῦσα σῆψις τοῦ σώματος εἶναι πολὺ λυπηρά. Ἔτι καὶ αὐτοὶ οἱ ἐπιστηθιώτατοι φίλοι ἐπιθυμοῦσι νὰ θάψωσιν ὅσον τάχιστα τοὺς νεκροὺς αὐτῶν (Γεν. κγ'. 4). Δὲν δυνάμεθα νὰ παύσωμεν ἐνδιαφερόμενοι εἰς τὰς μεταβολὰς, δι' ὧν τὰ σώματα ἡμῶν διέρχονται. Προξενεῖ δὲ θλῖψιν εἰς ἡμᾶς ἡ ἰδέα, ὅτι ταῦτα πρέπει νὰ γείνωσιν ἀηδῆ.

6. Συχνὰ δαπανῶμεν πολὺν χρόνον συλλογιζόμενοι περὶ τῶν μέσων τῶν ἐν χρήσει πρὸς μεταλλαγὴν τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τοῦ κόσμου τούτου· ἀλλ' ὁ Θεὸς συχνάκις θανατώνει διὰ μέσων, τὰ ὁποῖα δὲν δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν. Αὐτὸς ἔχει τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ τάφου· «Σὺ ἐπαναγάγεις τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν χοῦν· καὶ λέγεις, ἐπιστρέψατε, υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων» (Ψαλμ. ϟ'. 3).

7. Ὁ θάνατος θέτει διὰ παντὸς πέρας εἰς τὴν ἡμέραν τῆς χάριτος· «Πάντα ὅσα εὕρῃ ἡ χείρ σου νὰ κάμῃ, κάμε κατὰ τὴν δύναμίν σου· διότι δὲν εἶναι πρᾶξις, οὔτε λογισμὸς, οὔτε γνῶσις, οὔτε σοφία, ἐν τῷ ᾅδῃ ὅπου ὑπάγεις» (Ἐκκλησ. θ'. 10). Εἰς τοὺς ἀποθνήσκοντας ἐν ἁμαρτίᾳ ἔλεος οὐδέποτε πλέον προσφέρεται. Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι ἐπιμένωσιν ἐν ἀνομίᾳ ἕως οὗ ἀφήσωσι τὸν κόσμον τοῦτον, οὐδέποτε πλέον θέλουσιν ἔχει ἄλλην πρόσκλησιν πρὸς φῶς καὶ ζωήν.

8. Οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι πραγματικῶς δὲν ἀποθνήσκουσιν, ὅπως οἱ πονηροί. Εἰς αὐτοὺς ὁ θάνατος δὲν ἔχει κέντρον (Α'. Κορινθ. ιέ. 56). Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἀπομακρύνεται ἀπὸ τοῦ ἐπερχομένου κακοῦ (Ἡσα. νζ'. 1). «Παρατήρει τὸν ἄκακον, καὶ βλέπε τὸν εὐθὺν, ὅτι εἰς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸν εἰρηνικὸν ἄνθρωπον θέλει εἶσθαι ἐγκατάλειμμα·» (Ψαλμ. λξ'. 37). «Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν πρὸς ἐμὲ, Γράψον, Μακάριοι οἱ νεκροὶ, οἵτινες ἀποθνήσκουσιν ἐν Κυρίῳ ἀπὸ τοῦ νῦν. Ναὶ, λέγει τὸ Πνεῦμα, διὰ νὰ ἀναπαυθῶσιν ἀπὸ τῶν κόπων αὐτῶν· καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθοῦσι μὲ αὐτούς» (Ἀποκαλυψ. ιδ'. 13).

9. Ἀφοῦ ὁ Θεὸς δὲν ὀργίζεται κατὰ τῶν τέκνων αὐτοῦ, διατί ἐπιτρέπει νὰ ἀποθνήσκωσι; Δὲν ἐπέτρεψε τὸν Ἐνὼχ καὶ τὸν Ἠλίαν ν' ἀποθάνωσιν, ἀλλ' ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀγαθοὶ ἄνθρωποι ἀπέθανον καὶ θέλουσιν ἀποθάνει. Οἱ λόγοι τούτου δὲν εἶναι βεβαίως γνωστοὶ εἰς ἡμᾶς· πιστεύομεν ὅμως, ὅτι ὁ Θεὸς πράττει οὕτω διὰ σκοποὺς καλοὺς, ἀναφερομένους οὐ μόνον εἰς τοὺς ἀγαθοὺς ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς πονηροὺς ἀνθρώπους· φαντάσθητι ὁποία στενοχωρία ἤθελεν εἶσθαι ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐὰν οἱ ἄνθρωποι ἐγνώριζον ποῖοι ἐσώζοντο καὶ ποῖοι ἀπώλλοντο, καὶ ἤθελον γνωρίζει τοῦτο, ἐὰν πάντες οἱ ἀγαθοὶ καθίσταντο εἰς τὸν οὐρανὸν χωρὶς νὰ δοκιμάσωσι θάνατον, πάντες δ' οἱ πονηροὶ ἀπέθνησκον. Ἐκτὸς τούτου εἶναι ὀρθὸν, καθὼς ὁ Κύριος αὐτῶν κατῆλθεν εἰς τὸν τάφον καὶ ἀνέστη πάλιν, οὕτω καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ πρέπει ν' ἀποθάνῃ. Ὁ θάνατος αὐτῶν εἶναι μακάριος. Κοιμῶνται ἐν Χριστῷ (Α'. Θεσσαλ. δ'. 14). Εἶναι ἀρκετὸν διὰ τὸν μαθητὴν νὰ ἦναι ὡς ὁ Κύριος αὐτοῦ.

10. Ὁ θάνατος δὲν εἶναι αἰώνιος ὕπνος. Ἡ ψυχὴ δὲν δύναται νὰ κοιμᾶται: «Ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεὸς τοῦ Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς τοῦ Ἰακώβ. Δὲν εἶναι ὁ Θεὸς Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων» (Ματθ. κβ'. 32). Ὅταν ὁ Λάζαρος ἀπέθανε μετεφέρθη ὑπὸ τῶν ἀγ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γέλων εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ. Ὁ Θεὸς ὑπόσχεται αἰωνίαν ζωὴν—ὕπαρξιν ἔχουσαν εὐδαίμονα αὐτογνωσίαν—εἰς πάντας τοὺς ἀγαπῶντας τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ καὶ τηροῦντας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. Ἐν τῷ θανάτῳ τὰ πνεύματα τῶν δικαίων τελειοῦνται (Ἑβρ. ιβ. 23). Πᾶς ὁ λαὸς τοῦ Χριστοῦ θέλει εἶσθαι ὡς αὐτός, διότι θέλει βλέπει αὐτὸν ὅπως εἶναι (Α΄. Ἰων. γ΄. 2). Οὐδὲ παύουσιν οἱ πονηροὶ ἀπὸ τοῦ νὰ αἰσθάνωνται ἢ νὰ συλλογίζωνται μετὰ θάνατον. Ὁ πλούσιος ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐν τοῖς βασάνοις (Λουκ. ιϛ΄. 23). Μετὰ θάνατον οἱ πονηροὶ μεταβαίνουσιν εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Ἡ καταδίκη αὐτῶν εἶναι φοβερά. (Ἀνάγνωθι Ἡσαΐα ιδ΄: 9—20.

11. Πολλοὶ ἐξέφρασαν καὶ ἐκφράζουσι μέγαν θαυμασμὸν, ὅτι τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων ἔτι καὶ εἰς χριστιανικὰς χώρας συλλογίζεται τόσον ὀλίγον περὶ θανάτου· ἐνῷ τινες καὶ αὐτῶν τῶν ἐθνικῶν φαίνεται ὅτι ἐσυλλογίσθησαν πολὺ περὶ τούτου. Ὁ Ξέρξης λ. χ. ἐπιθεωρῶν τὸν μέγαν στρατὸν αὐτοῦ, ἐδάκρυσεν, ἐνθυμηθεὶς ὅτι μετὰ 100 ἔτη οὐδὲ εἷς αὐτῶν ἤθελεν εἶσθαι ζῶν. Φίλιππος ὁ Μακεδὼν, ὁ πατὴρ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, διώρισεν ὑπηρέτην τινὰ νὰ ἀφυπνίζῃ πᾶσαν πρωΐαν, κράζων αὐτὸν «Φίλιππε, ἐνθυμοῦ ὅτι εἶσαι θνητός.» Ὅσῳ περισσότερον φῶς ἔχει τις περὶ τῶν ἀμέσων συνεπειῶν τοῦ θανάτου ἐπὶ τὴν ψυχὴν, τόσον ὀλιγώτερον εἶναι διατεθειμένος νὰ συλλογίζηται περὶ τοῦ πράγματος, ἂν μὴ ἦναι ἕτοιμος, ἢ ἑτοιμάζεται νὰ ἀπαντήσῃ τὸν Θεόν.

12. Ἁπλῆ συνοικείωσις πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ θανάτου οὐδένα κάμει σοφώτερον ἢ καλλίτερον· διότι εἶναι πασίγνωστον, ὅτι οἱ δήμιοι καὶ οἱ στρατιῶται, οἵτινες συ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χνάκις βλέπουσι τὸν θάνατον ἐν ταῖς χειρίστοις αὐτοῦ μορφαῖς, ὀλίγον ἐπηρεάζονται ὑπ' αὐτοῦ.

13. Ὑπάρχει προσέτι ἰσχυρὰ καὶ παράδοξος ἀπάτη εἰς τὸν νοῦν πολλῶν, ὡς πρὸς τὴν θνητότητα ἑαυτῶν. «Πάντες νομίζουσι τοὺς πάντας θνητοὺς ἐκτὸς ἑαυτῶν.» Ἰσχυρὰ ὑγεία συχνάκις ἰσχυροποιεῖ τὴν μωρὰν ταύτην ἰδέαν· Τινὲς ἔχουσι τόσον εὔκολον καὶ εὐχάριστον ζωὴν, ὥστε νομίζουσιν, ὅτι θέλει εἶσθαι οὕτω πάντοτε. Ὁ Θεὸς ἐφείσθη αὐτοὺς ἐπὶ μακρὸν χρόνον, καὶ λοιπὸν στοχάζονται, ὅτι οὐδέποτε θέλει ζητήσει λόγον παρ' αὐτῶν. «Ἐπειδὴ ἡ κατὰ τοῦ πονηροῦ ἔργου ἀπόφασις δὲν ἐκτελεῖται ταχέως, διὰ τοῦτο ἡ καρδία τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων εἶναι ὅλη ἔκδοτος εἰς τὸ νὰ πράττῃ τὸ κακόν.» (Ἐκκλησιαστ. ἡ. 11.) Οἱ ἄνθρωποι δεικνύουσι μεγάλην ἀδυναμίαν νομίζοντες, ὅτι ἐπειδὴ τὸ πᾶν εἶναι γαλήνειον ἤδη, οὐδέποτε θέλει ἐπέλθει θύελλα. Ἀπολαμβάνουσιν ἤδη ἡμέρας ἀγαθάς· ἀλλ' ὡς ἐνθυμῶνται, ὅτι ἡ νὺξ ἔρχεται, ὅταν οὐδεὶς δύναται νὰ ἐργασθῇ (Ἰωάνν. θ'. 4.) Οὐ μόνον φρόνιμον δὲν εἶναι, ἀλλὰ καὶ μωρὸν καὶ ἀσύνετον νὰ κράζῃ τις, «Ἡ αὔριον θέλει εἶσθαι ὡς ἡ σήμερον, καὶ ἔτι πλουσιοπαροχωτέρα.»

14. Αἱ ἰδέαι τῶν ἀνθρώπων περὶ τοῦ τί καθιστᾷ τὴν διὰ τὸν θάνατον προετοιμασίαν πλήρη εἶναι λείαν ποικίλαι. Τινὲς νομίζουσιν, ὅτι ὀλίγαι λέξεις θρηνώδους προσευχῆς, ὅταν τις ἦναι περὶ τὸ ἐκπνέειν, θέλουσιν εἶσθαι ἱκανὴ προετοιμασία. Ἕτεροι ἐπιστηρίζονται εἰς τὰς ἐλεημοσύνας αὐτῶν. Πολλοὶ ἄλλοι προτίθενται νὰ μετανοήσωσι καὶ μεταβάλωσι πορείαν ζωῆς. Ὀλίγοι δὲ, διδαχθέντες ἄνωθεν, πιστεύουσιν, ὅτι ὁλόκληρος ἡ καρδία πρέπει νὰ μεταβληθῇ καὶ ὁλόκληρος ἡ φύσις νὰ ἀ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

νανεωθῇ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Τὸ ἀποθνήσκειν δὲν δύναται νὰ μεταποιήσῃ τὸν ἐχθρὸν τοῦ Θεοῦ εἰς φίλον αὐτοῦ. Οὐχὶ ἡ πικρία, ἀλλ' ἡ ἁγία φύσις τῆς μετανοίας ἡμῶν εἶναι ἡ ἀποδεικνύουσα αὐτὴν, ὅτι εἶναι σωτήριος. Οἱ ἀπολωλότες ἄγγελοι καὶ οἱ ἀπολωλότες ἄνθρωποι κλαίουσι καὶ ὀδύρονται, καὶ ὅμως ἐξακολουθοῦσιν ἁμαρτάνοντες.

15. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἦναι ἕτοιμος διὰ τὸν θάνατον, ὅστις δὲν μισεῖ πᾶσαν ψευδῆ ὁδὸν, δὲν ἀποστρέφεται τὴν ἁμαρτίαν καὶ δὲν ἐπιστηρίζεται ἐντελῶς εἰς τὴν ἀξιομισθίαν τοῦ Λυτρωτοῦ. Ἐκτὸς τοῦ Χριστοῦ ὁ Θεὸς εἶναι πῦρ καταναλίσκων. Διὰ πάντα πιστεύοντα εἰς τὸν Ἰησοῦν ὑπάρχει ἔλεος, καὶ ἂν οὗτος ἦναι ὁ μέγιστος τῶν ἁμαρτωλῶν. Ὑπάρχει σωτηρία διὰ τὸν μέγιστον τῶν ἁμαρτωλῶν, τὸν πιστεύοντα εἰς τὸν Ἰησοῦν· ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει σωτηρία διὰ τὸν ὑπερήφανον, τὸν αὐτοδικαιούμενον, τὸν κλέπτην, τὸν ψεύστην, ἢ ἔτι καὶ διὰ τὸν κατὰ τὸ φαινόμενον ἠθικὸν ἄνθρωπον, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὡς ῥίζα ἐκριζωμένη ἄνευ μορφῆς καὶ ἄνευ κάλλους. Εἰς πάντας τοὺς ἀποπτύοντας ἑαυτοὺς, τὰ ἔργα, τὴν ἀξίαν καὶ τὴν θέλησιν αὐτῶν καὶ δεχομένους τὴν σωτηρίαν ὅπως προσφέρεται δωρεὰν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, αἰώνιος ζωὴ εἶναι βεβαία.

16. Ἓν τῶν θαυμασίων ἐν τῷ σχεδίῳ τῆς σωτηρίας εἶναι, ὅτι διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς κατέστρεψε τὸν ἔχοντα τὸ κράτος τοῦ θανάτου. Ὁ θάνατος αὐτοῦ ἔδωκεν ἐλπίδα πέραν τοῦ θανάτου, δείξας εἰς ἡμᾶς τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς — ζωῆς τόσον μακαρίας καὶ τόσον διαρκοῦς, ὥστε εἶναι ἓν τῶν ὀνομάτων, τὰ ὁποῖα οἱ θεόπνευστοι συγγραφεῖς δίδουσιν εἰς τὴν ἀθάνατον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μακαριότητα, ἣν οἱ λυτρωθέντες θέλουσιν ἀπολαμβάνει ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Πατρὸς αἰωνίως.

17. Ὁ ἔσχατος ἐχθρὸς, ὅστις μέλλει νὰ καταστραφῇ, εἶναι ὁ θάνατος (Α'. Κορινθ. ιέ. 26). Ἐτυράννησε τὸν κόσμον ἐπὶ μακρὸν καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ θέλει γίνεσθαι ἐπαισθητὴ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, μέχρις οὗ θάνατός τε καὶ διάβολος ῥιφθῇ εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. Μετὰ ταῦτα δὲν θέλει ἔχει πλέον ἐξουσίαν οὐδὲ κἂν ν' ἀμαυρώσῃ τὴν μακαριότητα τῶν πιστῶν. Μεγάλη ἡ δύναμις καὶ θαυμαστὴ ἡ χάρις ἐκείνου, ὅστις δύναται νὰ καταστρέψῃ τὸν τύραννον τοῦτον, ὅστις αἰωνίως ἔβαινε νικῶν καὶ καταβάλλων ἐνώπιον αὐτοῦ γενεὰν μετὰ γενεάν. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέρ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΝ.

Περὶ ἀναστάσεως.

1. Τὸ περὶ ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν δόγμα εἶναι καθαρῶς δόγμα ἐξ ἀποκαλύψεως. Ἐγνώσθη διὰ τῆς Γραφῆς —οὐχὶ ἐκ τῆς φύσεως. Οἱ ἐμβριθεῖς ἐκεῖνοι ἐθνικοὶ φιλόσοφοι, οἵτινες ἐξέφρασαν τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἡ ψυχὴ ἦτο ἀθάνατος, οὐδέποτε ἐδίδαξαν, ὅτι τὸ πνεῦμα ἤθελεν, ἢ ἠδύνατο ν' ἀναζήσῃ πάλιν.

2. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀπίστων παντὸς αἰῶνος ἐμίσησαν τὸ δόγμα καὶ ἐξύβρισαν καὶ ἐμυκτήρισαν αὐτό. Ὅταν ὁ Παῦλος ἐκήρυξεν αὐτὸ ἐν Ἀθήναις, «τινὲς ἐχλεύαζον» (Πράξ. ιζ'. 32). Ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν οἱ Σαδδουκαῖοι, ἐν τῇ οἰήσει καὶ ἀνοίᾳ αὐτῶν, ἔπραττον τὸ αὐτό. Ἐσχημάτιζον ἄτοπα ἐπιχειρήματα καὶ ἐπεστηρίζοντο ἐπ' αὐτῶν ὡς ἐὰν ἦσαν ἀληθῆ καὶ ἀναντίρρητα.

3. Τὸ δόγμα τοῦτο ὑπῆρξε πάντοτε πολύτιμον εἰς τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, οὐδὲ θέλει ποτὲ παύσει τοῦ νὰ ἦναι τοιοῦτον. Διδάσκεται ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ, ἐν τοῖς λόγοις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγράμμασι τῶν Ἀποστόλων καὶ εὑρίσκεται ἐν τοῖς Συμβόλοις πασῶν τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν· ἐπειδὴ δ' ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ διδάσκει αὐτὸ, εἶναι ἀληθές.

4. Ὅταν λέγωμεν, ὅτι ὁ Χριστὸς θέλει ἀναζήσει τοὺς νεκροὺς, δὲν ἐννοοῦμεν, ὅτι θέλει δημιουργήσει νέα σώματα διὰ τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἀλλ' ὅτι θέλει «μεταβάλει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, ὥστε νὰ γείνῃ σύμ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μορφον μὲ τὸ σῶμα τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν, διὰ τῆς ὁποίας δύναται καὶ νὰ ὑποτάξῃ τὰ πάντα εἰς ἑαυτόν.» (Φιλιππ. γ'. 21). Θέλει ἀναστήσει τὸ αὐτὸ σῶμα, τὸν αὐτὸν ὑλικὸν ὀργανισμὸν, μετὰ τοῦ ὁποίου ἡ ψυχὴ ἦτο πρότερον ἡνωμένη. Ὁ Παῦλος ῥητῶς λέγει, ὅτι τὸ Πνεῦμα τοῦ ἀναστήσαντος τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τῶν νεκρῶν θέλει ζωοποιήσει καὶ τὰ «θνητὰ ἡμῶν σώματα.» (Ρωμ. ἡ. 11).

5. Κατὰ τοῦ δόγματος τούτου τῆς ἀναστάσεως οὐδέποτε ἠγέρθη ἀντίρρησις ὀπωσοῦν ἰσχυρὰ, ἢ ἀξία λόγου, διότι δὲν ἐμπεριέχει ἄτοπόν τι. Ὁ Θεὸς εἶναι ἄπειρος ἐν γνώσει, ὥστε ἀείποτε γνωρίζει πῶς τὸ αὐτὸ σῶμα, ὅπερ κεῖται ἐν τῷ τάφῳ, δύναται νὰ ἐγερθῇ. Εἶναι δὲ καὶ παντοδύναμος, ὥστε εἰς τὸ πρόσταγμα αὐτοῦ ἡ ἀναγκαία ἐνέργεια θέλει ἐξέλθει πρὸς ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, ὥστε μετὰ τοῦ Παύλου δυνάμεθα θαρραλέως νὰ εἴπωμεν: «Τί; ἀπίστευτον κρίνεται εἰς ἐσᾶς, ὅτι ὁ Θεὸς ἀνιστᾷ νεκρούς; (Πράξ. κϛ'. 8). Παρὰ τῷ Θεῷ οὐδὲν ἀδύνατον. (Λουκ. ά. 37). Ἀπ' αὐτοῦ οὐδὲν εἶναι κρυπτόν. (Ματθ. ἰ. 26.—Ἑβρ. δ'. 13.—Ἰώδ. κϛ'. 6).

6. Τὸ δόγμα τοῦτο ὑπῆρξε τὸ στήριγμα τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἐν παντὶ αἰῶνι. Ὁ λόγος, ὅστις ὑπεστήριξε τὸν Ἀβραὰμ προσφέροντα τὸν Ἰσαὰκ ἦτο: «διότι ἐσυλλογίσθη, ὅτι ὁ Θεὸς δύναται καὶ ἐκ νεκρῶν νὰ ἀνεγείρῃ» (Ἑβρ. ιά. 19). Ἐν μέσῳ τῶν μεγίστων δοκιμασιῶν αὐτοῦ ὁ Ἰὼβ ἔλεγε· «Διότι ἐξεύρω, ὅτι ζῇ ὁ Λυτρωτής μου, καὶ θέλει ἐγερθῇ ἐν τοῖς ἐσχάτοις καιροῖς ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἀφοῦ μετὰ τὸ δέρμα μου τὸ σῶμα τοῦτο φθαρῇ, πάλιν μὲ τὴν σάρκα μου θέλω ἰδεῖ τὸν Θεόν· τὸν ὁποῖον αὐτὸς ἐγὼ θέλω ἰδεῖ, καὶ θέλουσι θεωρήσει οἱ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

ὀφθαλμοί μου, καὶ οὐχὶ ἄλλος· οἱ νεφροί μου κατατήκονται ἐν τῷ κόλπῳ μου.» (Ἰώβ ιθ'. 25—27).

7. Οἱ μεταγενέστεροι συγγραφεῖς τῆς Παλαιᾶς διαθήκης διδάσκουσι τὸ αὐτό. Οὕτω λεγει ὁ εὐαγγελικὸς προφήτης: «Οἱ νεκροί σου θέλουσι ζήσει· μετὰ τοῦ νεκροῦ σώματός μου θέλουσιν ἀναςηθῆ »(Ἡσα. κς'.19.—Σύγκρινον πρὸς Ὡσηὲ ιγ'. 14). Ἔτι μεταγενέστερος ὁ προφήτης Δανιὴλ λέγει: «Καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν κοιμωμένων ἐν τῷ χώματι τῆς γῆς θέλουσιν ἐξεγερθῆ, οἱ μὲν εἰς αἰώνιον ζωὴν, οἱ δὲ εἰς ὀνειδισμὸν καὶ εἰς καταισχύνην αἰώνιον.» (Δανιὴλ ιδ'. 2).

8. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς συχνάκις ἔκαμε λόγον περὶ «ἀναστάσεως,» «τῆς ἀναστάσεως τῶν δικαίων,» «τῆς ἀναστάσεως πρὸς ζωὴν,» «τῆς ἀναστάσεως πρὸς κατάκρισιν,» «τῶν τέκνων τῆς ἀναστάσεως,» «τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται πλέον ν' ἀποθάνωσι.»(Ματθ. κδ'. 30.—Λουκ. ιδ'. 14.—κ'. 36.—Ἰωάν. ε. 29).

9. Οἱ Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ ἐδίδασκον τὸ δόγμα τοῦτο. «Ἐκήρυττον διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν.» (Πράξ. δ'. 2.—ιζ'. 18, 32.—κδ'.21).

10. Ἐν τῇ Παλ. Διαθήκῃ ἀναγινώσκομεν περὶ τριῶν, οἵτινες ἀνεστήθησαν ἀπὸ τῶν νεκρῶν· 1) τὸ παιδίον τῆς χήρας ἐν Σαρέπτᾳ, ὁ υἱὸς τῆς Σουναμίτιδος, καὶ ὁ ἄνθρωπος, τοῦ ὁποίου τὸ σῶμα ἐτέθη εἰς τὸ μνῆμα τοῦ Ἐλισαιέ. Ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν τὴν νεκρὰν θυγατέρα τοῦ Ἰαείρου, τὸν νέον ἐν τῇ πόλει Ναεὶν καὶ, τὸν Λάζαρον. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ πολλὰ σώματα τῶν ἁγίων ἀνέστησαν καὶ ἐφάνησαν εἰς πολλούς. (Ματθ. κζ'. 52, 53).

11. Ἡ πληρεστάτη ἀνάλυσις τοῦ ζητήματος τῆς ἀ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ναστάσεως εὑρίσκεται ἐν τῷ 15ῳ κεφαλαίῳ τῆς Α'. πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ὁ ἀναγνώστης παρακαλεῖται νὰ ἀναγνώσῃ αὐτό. Ἐν αὐτῷ ὁ Παῦλος διασαφηνίζει πολλὰς δυσκολίας. Αἱ ἑξῆς ὀλίγαι παρατηρήσεις δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ὀρθὴν κατάληψιν τοῦ κεφαλαίου ἐκείνου. 1) Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν, ὅτι ὁ Παῦλος ἔγραφε πρὸς πιστοὺς καὶ μόνον περὶ τῆς ἀναςάσεως τῶν δικαίων, πρὸς παρηγορίαν αὐτῶν καὶ οὐχὶ πρὸς παραίνεσιν τῶν ἁμαρτωλῶν. — 2) Τὸ δόγμα τῆς ἀναστάσεως πρέπει νὰ τηρῆται καὶ νὰ διδάσκηται· διότι εἶναι οὐσιῶδες· ἄνευ αὐτοῦ τὸ κήρυγμα εἶναι φρῦδον, καὶ ἡ πίςις εἶναι ματαία. (Α'. Κορινθ. ιέ. 14, 17). —3) Ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ εἶναι οὕτω συνδεδεμέναι πρὸς ἀλλήλας, ὥστε ὁ ἀρνούμενος τὴν μίαν ἀνατρέπει καὶ τὴν ἑτέραν. Ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ἀνέστη, διὰ τοῦτο καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ θέλει ἀναστηθῆ (ἐδ. 12, 13).—4) Τὸ δόγμα τοῦτο εἶναι λίαν παρήγορον εἰς τοὺς πάσχοντας δούλους τοῦ Θεοῦ (ἐδάφ' 19, 20)· καὶ ἀείποτε ὑπῆρξε τοιοῦτον. — 5) Εἶναι φανερὸν, ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἤθελεν εἶσθαι ἀτελὲς, ἐὰν δὲν ἀνίσταντο ἀπὸ τῶν νεκρῶν. (ἐδάφ. 21, 22).—6) Ἀπρεπεῖς ἀντιρρήσεις καὶ ἐρωτήσεις περὶ τῆς ἀναστάσεως εἶναι οὐ μόνον ἀνόητοι, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ ὅτι εἶναι νέαι δὲν ἔχουσιν· (ἐδ. 35, 36). Ἅπασαι δὲ προέρχονται ἐξ ἀγνοίας. — 7) Ἐν τῇ φύσει εὑρίσκομεν πολλὰ πράγματα ἐπίσης ἀδύνατα ἐξηγήσεως, ὡς ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν, ὡς λ. χ. ἡ αὔξησις τοῦ σπόρου. (ἐδαφ. 36, 38). Ἀλλ' ὅμως ποῖος ἀρνεῖται τὸ πρᾶγμα καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν σῖτον; διατί λοιπὸν ν' ἀρνώμεθα τὰ γεγονότα ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

νεκρῶν; —8) Ἡ ἐντελὴς διαφορὰ τοῦ ἀναγεννηθέντος σώματος ἀπὸ τοῦ ὄντος ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ δὲν παραβλάπτει ποσῶς τὸ δόγμα τῆς ἀναστάσεως. (ἐδαφ. 39—41). Εἶναι δὲ ὅ,τι ὁ πιστὸς ἐλπίζει. —9) Τινὲς τῶν πιστῶν θέλουσιν ἀναστηθῆ ἐνδοξότεροι ἄλλων. (ἐδαφ. 41, 42). Εἷς τῶν ἀρχαίων προφητῶν ἐδίδασκε τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. (Δανιὴλ. ιδ'. 3).—10) Τὸ ἀναστηθὲν σῶμα θέλει μορφωθῆ ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅθεν θέλει εἶσθαι π ν ε υ μ α τ ι κ ό ν. (ἐδαφ. 44.—Παράβαλε πρὸς Ῥωμ. ή. 11). Περὶ τῆς μεταβολῆς τῆς λαμβανούσης χώραν ἐν τῇ ἀναστάσει εἶναι μάταιον νὰ κάμωμεν οἱανδήποτε ὑπόθεσιν. Περισσότερον φῶς τοῦ διδομένου ἡμῖν ἐν ταῖς Γραφαῖς δὲν δυνάμεθα νὰ λάβωμεν. (ἐδάφ. 42—54). Ἡ φρόνησις πρέπει ν' ἀρκῆται μὲ ὅ,τι ὁ Θεὸς διδάσκει ἡμᾶς ἐν αὐταῖς. —12) Διότι ἡ μεταβολὴ ἡ γενομένη ἐν τῇ ἀναστάσει θέλει εἶσθαι λίαν ἔνδοξος, διὰ τοῦτο οἱ πιστοὶ ἐπιθυμοῦσι μεγάλως αὐτὴν ὡς τὴν ἡμέραν τοῦ θριάμβου αὐτῶν. (ἐδάφ. 54, 55). Ἀλλαχοῦ ὁ Παῦλος λέγει, «ἀναμένοντες τὴν υἱοθεσίαν, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ πνεύματος ἡμῶν.» (Ῥωμ. ή. 23).— 13) Ὁλόκληρον τὸ κεφάλαιον τοῦτο δεικνύει εἰς ἡμᾶς πόσον εὔκολον εἶναι νὰ πέσῃ τις εἰς ἀνοήτους ἀπάτας καὶ ἐπικινδύνους πλάνας. Ἀλλαχοῦ τῶν Γραφῶν προειδοποιούμεθα κατ' εὐθεῖαν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Δὲν εἶναι εὔκολον ν' ἀποφύγῃ τις βλασφήμους καὶ ματαίας σπερμολογίας. Αἱ πλάναι τῶν τοιούτων νέμονται ὡς καρκῖνος (Β'. Τιμ. β'. 16-18).—14) Τὸ πρῶτον συμπέρασμα τοῦ Παύλου ἐκ τοῦ δόγματος τούτου εἶναι οὐ μόνον λ ο γ ι κ ὸ ν, ἀλλὰ καὶ ε ὐ χ ά ρ ι σ τ ο ν: «ἀλλὰ χάρις εἰς τὸν Θεὸν, ὅστις δίδει εἰς ἡμᾶς τὴν νίκην διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ »

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

(ἐδάφ. 57). — 15) Ἕτερον οὐχ ἧττον καλὸν ἢ εὐχάριστον συμπέρασμα εἰς τοὺς πιστοὺς εἶναι τὸ ἑξῆς: «Λοιπὸν ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ γίνεσθε στερεοὶ ἀμετακίνητοι περισσεύοντες πάντοτε εἰς τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου γινώσκοντες ὅτι ὁ κόπος σας δὲν εἶναι μάταιος ἐν Κυρίῳ.» (ἐδάφ. 58).

12. Ἐὰν ταῦτα ἔχωσιν οὕτω, λοιπὸν ἕπεται 1) Ὅτι δὲν πρέπει νὰ θρηνῶμεν ὅπως ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι εἶναι χωρὶς ἐλπίδος διὰ τοὺς ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντας συγγενεῖς καὶ φίλους ἡμῶν. Κοιμῶνται ἐν τῷ Ἰησοῦ. Ἐὰν δὲ κοιμῶνται οὕτω πως, εἶναι ἀσφαλεῖς. — 2) Ἐὰν ἤμεθα τοῦ Χριστοῦ, ἡ σὰρξ ἡμῶν θέλει ἀναπαυθῇ ἐπ' ἐλπίδι. Ὁ θάνατος δὲν δύναται νὰ βλάψῃ ἡμᾶς. — 3) Ἂς κρατῶμεν στερεῶς τὸ δόγμα τοῦτο, ὡς ἔπραττε καὶ ὁ Παῦλος. Ἀκούσατε αὐτόν: «Ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν Θεὸν, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτοὶ προσμένουσιν, ὅτι μέλλει νὰ γείνῃ ἀνάστασις νεκρῶν, δικαίων τε καὶ ἀδίκων. Εἰς τοῦτο δὲ ἐγὼ σπουδάζω, εἰς τὸ νὰ ἔχω ἄπταιστον συνείδησιν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους διαπαντός» (Πράξ. κδ'. 15, 16).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ Κρίσεως.

1. Τὸ περὶ Κρίσεως δόγμα εἶναι ἀρχαιότατον. Ὁ Ἐνὼχ, ὁ ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ, προεῖπεν αὐτὴν τόσον σαφῶς, ὅσον οἱοσδήποτε μεταγενέστερος προφήτης: «Ἰδοὺ, ἦλθεν ὁ Κύριος μὲ μυριάδας ἁγίων αὐτοῦ, διὰ νὰ κάμῃ κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ νὰ ἐλέγξῃ πάντας τοὺς ἀσεβεῖς ἐξ αὐτῶν, διὰ πάντα τὰ ἔργα τῆς ἀσεβείας αὐτῶν, τὰ ὁποῖα ἔπραξαν, καὶ διὰ πάντα τὰ σκληρὰ, τὰ ὁποῖα ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς» (Ἰούδ. 14, 15).

2. Ὁ Δαβὶδ ὁμιλεῖ περὶ κρίσεως ἐν Ψαλμῷ ά. 5. Ἀλλ' ὁ Ἀσὰφ ἐκθέτει τὰ περὶ αὐτῆς πληρέστατα καὶ σαφῶς ἐν τῷ πεντηκοστῷ Ψαλμῷ. Ἐν αὐτῷ ὁμιλεῖ περὶ τοῦ μεγαλείου τοῦ γεγονότος, περὶ τοῦ Κριτοῦ, τῶν κριθησομένων προσώπων, τῶν ἀρχῶν, ἐφ' οἷς ἡ διαδικασία θέλει διεξαχθῆ καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς τοιαύτης κρίσεως.

3. Ὁ δὲ εὐλογημένος ἡμῶν Κύριος δίδει εἰς ἡμᾶς ἔτι σαφεστέραν καὶ μᾶλλον ἐμπεριστατωμένην ἔκθεσιν τοῦ μεγάλου τούτου συμβάντος ἐν Ματθαίῳ κέ. 31—46· «Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε θέλει καθήσει ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς δόξης αὐτοῦ, καὶ θέλουσι συναχθῆ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ θέλει χωρίσει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, καθὼς ὁ ποιμὴν χωρίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐριφίων, καὶ θέλει στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ ἀριστε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρῶν. Τότε ὁ βασιλεὺς θέλει εἰπεῖ πρὸς τοὺς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, Ἔλθετε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην εἰς ἐσᾶς βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· διότι ἐπείνασα, καὶ μοὶ ἐδώκατε νὰ φάγω· ἐδίψησα, καὶ μὲ ἐποτίσατε· ξένος ἤμην, καὶ μὲ ἐφιλοξενήσατε· γυμνὸς, καὶ μέ ἐνεδύσατε· ἠσθένησα καὶ μὲ ἐπεσκέφθητε· ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἤλθετε πρὸς ἐμέ. Τότε θέλουσιν ἀποκριθῆ πρὸς αὐτὸν οἱ δίκαιοι, λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ εἴδομεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, καὶ ἐποτίσαμεν; πότε δὲ σὲ εἴδομεν ξένον, καὶ ἐφιλοξενήσαμεν; ἢ γυμνὸν, καὶ ἐνεδύσαμεν; πότε δὲ σὲ εἴδομεν ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρὸς σέ; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς, θέλει εἰπεῖ πρὸς αὐτοὺς, Ἀληθῶς, ἀληθῶς σᾶς λέγω, καθ' ὅσον ἐκάμετε εἷς ἕνα τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, εἰς ἐμὲ ἐκάμετε. Τότε θέλει εἰπεῖ καὶ πρὸς τοὺς ἐξ ἀριστερῶν, Ὑπάγετε ἀπ' ἐμοῦ, οἱ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον διὰ τὸν διάβολον καὶ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ. Διότι ἐπείνασα, καὶ δὲν μοὶ ἐδώκατε νὰ φάγω· ἐδίψησα, καὶ δὲν μὲ ἐποτίσατε· ξένος ἤμην καὶ δὲν μὲ ἐφιλοξενήσατε· γυμνὸς, καὶ δὲν μὲ ἐνεδύσατε· ἀσθενὴς καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ δὲν μὲ ἐπεσκέφθητε. Τότε θέλουσιν ἀποκριθῆ πρὸς αὐτὸν καὶ αὐτοὶ, λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ εἴδομεν πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξένον, ἢ γυμνὸν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ δὲν σὲ ὑπηρετήσαμεν; Τότε θέλει ἀποκριθῆ πρὸς αὐτοὺς, λέγων, ἀληθῶς σᾶς λέγω, καθ' ὅσον δὲν ἐκάμετε εἷς ἕνα τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ εἰς ἐμὲ ἐκάμετε. Καὶ θέλουσιν ἀπέλθει οὗτοι μὲν εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον». Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ τὰ ἑξῆς εἶναι ἄξια ση-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

μειώσεως. 1) Ὁ Χριστὸς ἐθεάθη ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐν καταισχύνῃ καὶ παθήμασιν. Ἐν τῇ κρίσει ἐκείνῃ θέλει φανῇ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ (Ἐδαφ. 31)—2). Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θέλει συνοδεύεσθαι ὑπὸ πάντων τῶν ἁγίων ἀγγέλων (ἐδαφ. 31)—3). Ὁ Χριστὸς θέλει καθήσει ἐπὶ θρόνου ὡς κριτής. Πτωχὸς καὶ ὑβριζόμενος δέσμιος ἐξάθη ποτὲ εἰς τὸ πραιτώριον ἀδυνάτου τινὸς ἀνθρώπου, τοῦ Ποντίου Πιλάτου· ἀλλὰ τότε θέλει εἶσθαι ὅλως διάφορον τὸ πρᾶγμα (ἐδαφ. 31—Παραβ. πρὸς Ἰων. ἐ. 22—Πράξ. ιζ'. 31)—4) Οὐδέποτε ὑπῆρξε τοιαύτη δημήγυρις ἀνθρώπων, ὁποία θέλει γείνει ἐν τῇ κρίσει ἐκείνῃ. Θέλει συνίστασθαι ἐξ ὅλων τῶν ἐθνῶν (ἐδαφ. 32. Παραβ. πρὸς Ῥωμ. ιδ'. 10—Β'. Κορινθ. ἐ. 10)—5) Ἡ ἐσχάτη ἡμέρα θέλει εἶσθαι ἡμέρα μεγάλου καὶ ἐσχάτου ἀποχωρισμοῦ. Τὰ πρόβατα καὶ τὰ ἐρίφια δὲν θέλουσι πλέον συμβόσκεσθαι (ἐδαφ. 32, 35)—6) Ἐν τῇ διαδικασίᾳ τῶν δικαίων μεγάλη σημασία θέλει ἀποδοθῇ εἰς τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης αὐτῶν πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ (ἐδαφ. 33, 36). 7) Τότε θέλει φανῇ, ὅτι ἀληθὴς φιλοφροσύνη πρὸς τοὺς πτωχοὺς τοῦ Χριστοῦ ἐκτιμᾶται ὑπὸ τοῦ Κυρίου, ὡς ἐὰν ἐδεικνύετο εἰς τὸ ἴδιον αὐτοῦ πρόσωπον (ἐδαφ. 40)—8) Οὐδεὶς ἄλλος λόγος πρὸς κατάκρισιν εἶναι δικαιότερος τῆς ἐλλείψεως ἀγάπης πρὸς τὸν Χριστόν (ἐδαφ. 42, 43 — Παραβ. πρὸς Α'. Κορινθ. ιζ'. 22) — 9) Ὅταν ὁ λαὸς αὐτοῦ ὑποφέρῃ, ὁ Χριστὸς συμμερίζεται τῶν παθημάτων αὐτοῦ. Αἱ κατ' αὐτῶν προσβολαὶ εἶναι κατ' αὐτοῦ (ἐδαφ. 45)—10) Ἡ ἐσχάτη ἡμέρα θέλει ἐξιππάσει πάντας τοὺς ἁγίους (ἐδαφ. 37—39). Οὐχ ἧττον ὅμως καὶ τοὺς πονηροὺς (ἐδαφ. 44). Οἱ δίκαιοι γνωρίζουσιν ὅτι οὐδενὸς ἀγαθοῦ εἶναι ἄ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ξιοι, ὅταν δὲ μεγάλαι εὐλογίαι ἔρχονται ἐλευθέρως ὁμολογοῦσιν, ὅτι δὲν εἶναι ἄξιοι αὐτῶν. Οἱ πονηροὶ ἀφ' ἑτέρου ἐν τῇ αὐτοδικαιώσει αὐτῶν νομίζουσιν, ὅτι εἶναι ἄξιοι ἀμοιβῆς παρὰ τοῦ ποιητοῦ αὐτῶν. Συχνάκις ἀκούομεν αὐτοὺς λέγοντας οὕτω καὶ ἐνταῦθα. 11) Οἱ πιστοὶ θέλουσιν εἶσθαι εὐτυχεῖς ἐπὶ τέλους. Οὐδὲν δύναται νὰ βλάψῃ αὐτούς. Πάντα τὰ ἀγαθὰ εἶναι ἰδικά των (ἐδαφ. 34)·—12) Ἀλοίμονον εἰς τοὺς πονηρούς! Κακὸν θέλει εἶσθαι εἰς αὐτούς. Θέλουσιν ἀπέλθει κατηραμένοι (ἐδάφ. 41).—13) Τὰ ἀποτελέσματα τῆς κρίσεως, εἴς τε τοὺς δικαίους καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς θέλουσιν εἶσθαι διαρκῆ — διαρκέστατα — αἰώνια (ἐδαφ. 46 — Παραβ. πρὸς Δανιὴλ ιβ'. 2).

4. Ἓν γεγονὸς τῆς ἱστορίας εἶναι καὶ κηρύττεται, ὅτι εἶναι ἔμβλημα καὶ τύπος τῆς τελευταίας κρίσεως — ἡ καταστροφὴ τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ὅτε ἐγένετο θλῖψις μεγάλη, ὁποία οὐδέποτε πρότερον συνέβη, οὐδὲ μετὰ ταῦτα θέλει συμβῇ μέχρι τῆς συντελείας τοῦ κόσμου. Ἐάν τις ἐπιθυμῇ νὰ γνωρίζῃ ὀλίγον περὶ τῶν φρικαλεοτήτων τῆς ἐσχάτης ἡμέρας, ἂς ἀναγνώσῃ τὸ κδ'. κεφάλαιον τοῦ Ματθαίου καὶ τὴν ὁποίαν δίδει περιγραφὴν τῆς καταστροφῆς τῆς ἁγίας πόλεως Ἰώσηπος ὁ ἱστορικός.

5. Ἡ ἐποχὴ τῆς κρίσεως θέλει εἶσθαι τὸ τέλος τοῦ κόσμου, ἐπακολουθοῦν ἀμέσως τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν (Ματθ. ιγ'. 39). Ἡ ἐσχάτη ἐργασία ἐπὶ τῆς γῆς θέλει εἶσθαι ἡ καταδίκη τῶν ἀσεβῶν.

6. Τινὲς ἐρωτῶσι, Πόσον χρόνον ἀρά γε θέλει διαρκέσει ἡ ἐσχάτη ἐκείνη κρίσις; Ὀνομάζεται ἡ μ έ ρ α, ἡ ἡ μ έ ρ α, ἡ ἡ μ έ ρ α ἐ κ ε ί ν η, ἡ μ ε γ ά λ η ἡ μ έ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

ρα, ἡ ἐσχάτη ἡμέρα, ἀλλ' ὁ ὅρος ἡμέρα δὲν προσδιορίζει ἀναγκαίως ὡρισμένην περίοδον χρόνου. Ὁ Πέτρος ὁμιλῶν περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ μακροθυμίας πρὸς τοὺς ἁμαρτωλούς, λέγει· «Μία ἡμέρα παρὰ Κυρίῳ εἶναι ὡς χίλια ἔτη.» (Β'. Πέτρ. γ'. 8). Ἐκ τούτου τινὲς ἠθέλησαν νὰ συμπεράνωσιν, ὅτι ἡ κρίσις θέλει διαρκέσει χίλια ἔτη. Ἀλλ' εἱ λόγοι οὗτοι δὲν δικαιολογοῦσι τοιοῦτον συμπέρασμα. Ἀρκεῖ δ' ἡμεῖς νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι ἡ κρίσις δὲν θέλει περαιωθῆ ἕως οὗ ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ ἐντελῶς καταδειχθῇ, καὶ ἐκφέρῃ τὴν δικαιοσύνην τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ὡς τὸ φῶς καὶ τὴν κρίσιν αὐτῶν ὡς τὴν μεσημβρίαν.

7. Τὰ ζητήματα, περὶ τῶν ὁποίων θέλει περιστραφῆ ἡ κρίσις ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ, θέλουσιν εἶσθαι: 1) Οἱ διαλογισμοὶ τῶν ἀνθρώπων «οἱ λογισμοὶ τοῦ πονηροῦ εἶναι βδέλυγμα εἰς τὸν Κύριον· τῶν δὲ καθαρῶν οἱ λόγοι εὐάρεστοι» (Παροιμ. ιέ. 26). «Ἡ μελέτη τῆς ἀφροσύνης εἶναι ἁμαρτία· καὶ ὁ χλευαστὴς, βδέλυγμα εἰς τοὺς ἀνθρώπους» (Παροιμ. κδ'. 9). Τότε ἀληθῶς θέλουσιν ἀποκαλυφθῆ οἱ διαλογισμοὶ πολλῶν καρδιῶν. Πονηροὶ διαλογισμοὶ εἶναι μεγάλοι ἐχθροὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ πρέπει νὰ ἐκτεθῶσιν. Οὐδὲν κρυπτὸν, τὸ ὁποῖον δὲν θέλει γνωσθῆ (Ματθ. ι. 26—Μαρκ. δ'. 42—Λουκ. ή. 7—ιβ'. 2).—2) Οἱ καλοὶ καὶ οἱ κακοὶ λόγοι αὐτῶν. Περὶ τούτου αἱ Γραφαὶ εἶναι σαφεῖς: «Διότι ἐκ τῶν λόγων σου θέλεις δικαιωθῆ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου θέλεις καταδικασθῆ» (Ματθ. ιβ'. 37). Ναὶ, «διὰ πάντα λόγον ἀργὸν, τὸν ὁποῖον ἤθελον λαλήσει οἱ ἄνθρωποι, θέλουσιν ἀποδώσει λόγον δι' αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως» (Ματθ. ιβ'. 36).—3) Αἱ πράξεις, αἱ φανεραὶ καὶ αἱ κρύφιαι. «Τινῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι εἶναι φανεραί, καὶ προπορεύονται αὐτῶν εἰς τὴν κρίσιν· εἴς τινας δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. Ὡσαύτως καὶ τὰ καλὰ ἔργα τινῶν εἶναι φανερά· καὶ ὅσα εἶναι κατ' ἄλλον τρόπον, δὲν δύνανται νὰ κρυφθῶσιν» (Α'. Τιμ. ε. 24, 25). Καὶ πρέπει νὰ γείνῃ οὕτως· ἀδύνατον δὲ νὰ γείνῃ ἄλλως, διότι, «τὰ πάντα εἶναι γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἔχομεν νὰ δώσωμεν λόγον» (Ἑβρ. δ'. 13). Ὁ Θεὸς «θέλει ἀποδώσει εἰς ἕκαστον κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ» (Ῥωμ. β'. 6). Τοῦτο ἐδίδασκον πάντοτε οἱ προφῆται τοῦ Θεοῦ. Παράβαλε πρὸς Ψαλμ. κή. 4.—Ἡσα. νθ'. 18). Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι ἀπολαμβάνωσι τοὺς καρποὺς τῶν ἔργων αὐτῶν, οὐδένα πρέπει νὰ μέμφωνται περὶ τούτου.

8. Κατὰ τὴν ἐσχάτην ἡμέραν « οἱ οὐρανοὶ θέλουσι παρέλθει μὲ συριγμὸν, τὰ στοιχεῖα δὲ πυρακτούμενα θέλουσι διαλυθῆ, καὶ ἡ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα θέλουσι κατακαῆ» (Β'. Πέτρ. γ'. 10). Ὁ Θεὸς θέλει διπλώσει τοὺς οὐρανοὺς ὡς ἱμάτιον, καὶ θέλουσι μεταβληθῆ (Ἑβρ. ά. 12). Οὐδὲ θὰ ὑπάρξῃ πλέον τόπος δι' οὐδεμίαν τῶν μεγαλοπρεπῶν πόλεων ἢ μνημείων ἐπὶ τῆς γῆς (Ἀποκ. κ'. 11).

9. «Ἐπειδὴ λοιπὸν πάντα ταῦτα διαλύονται, ὁποῖοι πρέπει νὰ ἦσθε σεῖς εἰς πολίτευμα ἅγιον καὶ εὐσέβειαν, προσμένοντες καὶ σπεύδοντες εἰς τὴν παρουσίαν τῆς ἡμέρας τοῦ Θεοῦ, καθ' ἣν οἱ οὐρανοὶ πυρούμενοι θέλουσι διαλυθῆ, καὶ τὰ στοιχεῖα πυρακτούμενα θέλρυσι χωνευθῆ;» (Β'. Πέτρ. γ'. 11, 12). Εἴθε πάντες ἡμεῖς νὰ εὑρεθῶμεν ἐν εἰρήνῃ μετ' αὐτοῦ, ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι!

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τοῦ Οὐρανοῦ.

1. Οὐδεὶς τῶν ἐπὶ τῆς γῆς γινώσκει πολὺ περὶ τῶ οὐρανῶ. Πᾶς ζῶν εἶναι ἐκ τῆς γῆς — χοϊκός. Οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν εἶδεν ἄλλον τινὰ κόσμον πλὴν τῆς γῆς. Εἴμεθα βραδεῖς εἰς τὸ νὰ πιστεύσωμεν πνευματικὰς ἀληθείας ἀναφερομένας εἰς πράγματα, ἅτινα πρέπει νὰ γείνωσιν ἐπὶ τῆς γῆς, πολὺ πλέον ἤμεθα ἀμβλεῖς τὴν διάνειαν ὡς πρὸς τὸν ἔνδοξον ἐκεῖνον κόσμον. Οὕτως εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ἐὰν τὰ ἐπίγεια σᾶς εἶπον, καὶ δὲν πιστεύετε, πῶς, ἐὰν σᾶς εἴπω τὰ ἐπουράνια, θέλετε πιστεύσει;» (Ἰωάν. γ'. 12).

2. Καὶ ὅμως μεγάλη συγκοινωνία ὑπάρχει μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς, ἐνεργουμένη κυρίως διὰ τῶν ἀγγέλων. Ἡ κλίμαξ, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ Ἰακὼβ εἶδε τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας οὐδέποτε ἀφῃρέθη, καίπερ δὲν βλέπομεν αὐτήν. (Γενέσ. κή. 12). Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, οὐδεὶς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν (Ἰωάν. γ'. 13). δηλ. οὐδεὶς τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἀνῆλθέ ποτε εἰς τὸν λαμπρὸν ἐκεῖνον κόσμον καὶ ἔφερεν ἐκεῖθεν εἰδήσεις περὶ τοῦ τί εἶδε καὶ ἤκουσεν ἐκεῖ.

3. Ἀφοῦ ὁ Χριστὸς εἶπε ταῦτα, ὁ Λάζαρος ἐδαπάνησε τέσσαρας ἡμέρας ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν γῆν. Ἀλλ' ἡμεῖς οὐδεμίαν ἔκθεσιν ἔχομεν περὶ τοῦ τί ἐπληροφορήθη κατὰ τὴν βραχεῖαν αὐτοῦ διαμονὴν ἐκεῖ. Ὁ Παῦλος εἶχε πολλὰς ὁράσεις περὶ τοῦ οὐρανίου κόσμου, ἀλλ' ὅ,τι λέγει περὶ αὐτοῦ εἶναι κυρίως ἀρνητι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κόν· ἤκουσεν ἀνεκλάλητα λόγια, τὰ ὁποῖα δὲν συγχωρεῖται εἰς ἄνθρωπον νὰ λαλήσῃ. (Β'. Κορινθ. ιβ'. 1—7). Ὅταν λέγῃ δὲν συγχωρεῖται, ἐννοεῖ, ὅτι ἦτο ἐναντίον τοῦ θείου θελήματος — ὅτι δὲν ἦτο ἐποικοδομητικόν, ἢ ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ καταπείσῃ ἑαυτὸν νὰ ὁμιλήσῃ περὶ οὐρανίων πραγμάτων διὰ γλώσσης γνωστῆς τοῖς ἀνθρώποις. Ὁ Ἰωάννης προσέτι εἶχε πολλὰς ἐνδόξους ὁράσεις, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς φαίνεται ἐν ἐμηχανίᾳ πρὸς εὕρεσιν λέξεων δυναμένων νὰ δώσωσιν ἀνάλογον ἰδέαν περὶ τοῦ οὐρανοῦ.

4. Οἱ Ἑβραῖοι ἐποιοῦντο λόγον περὶ τριῶν οὐρανῶν. 1) Περὶ τῆς ἀτμοσφαίρας— οὕτως ἀναγινώσκομεν περὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ· 2) Περὶ τοῦ στερεώματος, δι' οὗ διέρχονται οἱ ἀετοί— καὶ οὕτως ἀναγινώσκομεν περὶ τῶν ἀστέρων τοῦ στερεώματος— ἢ τῆς στρατιᾶς τοῦ οὐρανοῦ· — 3) περὶ τοῦ ἁγίου οὐρανοῦ, ὅπου ὁ Θεὸς δεικνύει τὴν δόξαν εἰς τὰ τέκνα αὐτοῦ. Τοῦτον ἐκάλουν τρίτον οὐρανόν, ἢ τοὺς οὐρανοὺς τῶν οὐρανῶν. Ἡ οὐράνιος δόξα παρομοιάζεται πρὸς στέφανον — στέφανον ζωῆς— στέφανον δικαιοσύνης—στέφανον ἀδιάφθορον—στέφανον δόξης, ὅστις οὐδέποτε μαραίνεται. Ὀνομάζεται προσέτι, ζωή, αἰωνία ζωή, ἀνάπαυσις, δόξα, τιμή, ἀθανασία, οἶκος ἀχειροποίητος, οἶκος τοῦ Πατρὸς ἡμῶν, νέοι οὐρανοί, Νέα Ἱερουσαλήμ, οὐράνιος γῆ, καλλιτέρα γῆ, κλ. Περὶ τοῦ μακαρίου τούτου τόπου ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ λέγει εἰς ἡμᾶς τὰ ἑξῆς:

5. Ὅτι ὁ οὐρανὸς εἶναι τόπος· ὁ Ἰησοῦς λέγει οὕτως: «Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Πατρός μου εἶναι πολλὰ οἰκήματα· εἰ δὲ μή, ἤθελον σᾶς εἰπεῖ· Ὑπάγω νὰ σᾶς ἑτοιμάσω τόπον.» (Ἰωάν. ιδ'. 2). Πρέπει νὰ ἦναι τόπος, διότι ἐκεῖ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

εἶναι τὰ δεδοξασμένα σώματα τοῦ Ἐνὼχ, τοῦ Ἠλία καὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

6. Ὁ οὐρανος εἶναι τόπος μέγιστος — Ἡ μεγίστη περιτετειχισμένη πόλις τῆς ἀρχαιότητος εἶχεν ἐμβαδὸν 15 τετραγωνικῶν μιλίων. Ἀλλ' ἡ μεγάλη αὕτη πόλις λέγεται ὅτι εἶναι 1500 τετρ. μιλίων (Ἀποκάλ. κά: 16). Ἡ γλῶσσα αὕτη εἶναι βεβαίως παραβολικὴ, ἀλλ' ἡ ἔννοια εἶναι, ὅτι ὁ οὐρανὸς δὲν εἶναι μικρός τις ἀπόκεντρος τόπος ἔν τινι γωνίᾳ τοῦ Σύμπαντος. Εἶναι ἡ μεγίστη πόλις, ἥτις ἐκτίσθη ποτὲ — ἡ μεγίστη χώρα, περὶ τῆς ὁποίας ἠκούσαμέν ποτε

7. Ὁ οὐρανὸς εἶναι τόπος ἀσάλευτος. «Ἔχει θεμέλια, ὁ δὲ κτίστης αὐτῆς εἶναι ὁ Θεός.» (Ἑβρ. ιά: 10). Τὰ ὄρη θέλουσιν ἀναλυθῆ, ἡ θάλασσα θέλει κατακαῆ, οἱ οὐρανοὶ θέλουσι παρέλθει μετὰ κρότου, ἀλλ' ὁ οὐρανὸς εἶναι ασάλευτος ὅσον ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ.

8. Ἀρνητικῶς γνωρίζομεν πολὺ περὶ τοῦ οὐρανοῦ. «Καὶ δὲν θέλει εἰσέλθει εἰς αὐτὴν οὐδὲν, τὸ ὁποῖον μιαίνει καὶ προξενεῖ βδέλυγμα, καὶ ψεῦδος· ἀλλὰ μόνον οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ Ἀρνίου.» «Καὶ ἡδὲν ἀνάθεμα θέλει εἶσθαι πλέον· «Καὶ νὺξ δὲν θέλει εἶσθαι ἐκεῖ· καὶ δὲν ἔχουσι χρείαν λύχνε καὶ φωτὸς ἡλίε.» «Ἔξω δὲ εἶναι οἱ κύνες καὶ οἱ μάγοι καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν καὶ πράττων τὸ ψεῦδος.» (Ἀποκάλ. κά. 27. — κδ'. 3, 5, 15). Ὁ Κύριος τῶν δυνάμεων θέλει ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν πάντων, καὶ ἀφανίσει αἰωνίως τὸ ὄνειδος τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, οὐδὲ θέλει εἶσθαι πλέον θάνατος, οὔτε λύπη, οὔτε κλαυθμοὶ, οὔτε πόνοι πλέον. (Ἡσα. κέ. 8. — Ἀποκάλυψ. ξ'. 17. — κά. 4). Οὔτε θάλασσα θέλει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑπάρχει πλέον. (Ἀποκ. κά. 1). Δηλ. δὲν θέλει εἶσθαι πλέον κίνδυνος ἢ δυσκολία εἰς τὴν μεταξὺ τῶν ἁγίων ἐπιμιξίαν, ἢ δὲν θέλουσιν εἶσθαι πλέον ταραχώδεις τρικυμίαι ζωῆς, αἵτινες συχνάκις παρομοιάζονται πρὸς κύματα ἐξηγριωμένα θαλάσσης.

9. Μεγάλα καὶ καλὰ ἀναψυντικὰ ἔχει προμηθεύσει ὁ Θεὸς ἐκεῖ διὰ τὰς πιςούς. Ἐκεῖ εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς, ἥτις προσφέρεται δωρεὰν εἰς τοὺς διψῶντας. (Ἀποκάλ. κά. 6). «Καὶ μὲ ἔδειξε καθαρὸν ποταμὸν ὕδατος ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἀρνίου. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς, καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, ἦτο τὸ δένδρον τῆς ζωῆς, φέρον καρποὺς δώδεκα, καθ' ἕκαστον μῆνα κάμνον τὸν καρπὸν αὐτοῦ· καὶ τὰ φύλλα τοῦ δένδρου εἶναι εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν.» (Ἀποκάλ. κϐ. 1, 2).

10. Ἔπειτα ἡ κοινωνία τῆς ἁγίας πόλεως εἶναι ἡ καλλίστη. Συνίσταται ἐξ ὅλων τῶν σεσωσμένων ἐξ ὅλων τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς. (Ἀποκαλ. κά. 24). Οὐδὲν τῶν ἐπὶ γῆς ἐκλεκτῶν πνευμάτων θέλει εἶσθαι ἀπὸν ἀπ' ἐκεῖ. «Δὲν εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Πατρός σας τοῦ ἐν οὐρανοῖς ἵνα ἓν τι τῶν μικρῶν τούτων ἀπολεσθῇ» (Ματθ. ιή. 14). Μετὰ τούτων θέλουσιν ἑνωθῇ οἱ ἐκλεκτοὶ ἄγγελοι. (Α'. Τιμ. ἑ. 21). Τὰ Χερουβεὶμ καὶ Σεραφεὶμ, αἱ δυνάμεις καὶ ἐξουσίαι, πάντες οἱ πρεσβύτεροι ἡμῶν ἀδελφοὶ, οἵτινες ἐτήρησαν τὴν πρώτην αὐτῶν κατάστασιν.

11. Ἐν τῷ οὐρανῷ μεγάλη πρόοδος θέλει γίνεσθαι ἐν γνώσει. Οὐδὲ δύναται νὰ γείνῃ ἄλλως πως, «διότι τώρα βλέπομεν διὰ κατόπτρου αἰνιγματωδῶς, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· τώρα γνωρίζω κατὰ μέρος,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

τότε δὲ θέλω γνωρίσει καθὼς καὶ ἐγνωρίσθην» (Α'. Κορινθ. ιγ'. 12).

12. Ἡ ἐκκλησία λοιπὸν θέλει εἶσθαι λίαν ἔνδοξος: «Ὅλη ἡ δόξα τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως εἶναι ἔσωθεν· τὸ ἔνδυμα αὐτῆς εἶναι χρυσοΰφαντον. Θέλει φερθῆ πρὸς τὸν βασιλέα μὲ ἱμάτιον κεντητόν· παρθένοι σύντροφοι αὐτῆς, κατόπιν αὐτῆς, θέλουσι φερθῆ εἰς σέ. Θέλουσι φερθῆ ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιάσει· θέλουσιν εἰσέλθει εἰς τὸ παλάτιον τοῦ βασιλέως» (Ψαλμ. μέ. 13-15·—Παράβαλε Ἐφεσ. έ. 25-27). Πάντα ταῦτα ἀνταποκρίνονται καλῶς εἰς ὅ,τι εἶδεν ὁ Ἰωάννης—ἡ ἐκκλησία ἡτοιμασμένη ὡς νύμφη, ἐξολισμένη διὰ τὸν νυμφίον αὐτῆς—ἡ νύμφη τοῦ Ἀρνίου (Ἀποκαλ. κά. 2, 9).

13. Ἀπανταχοῦ τῶν Γραφῶν ἡ ἐκκλησία παρίσταται ὡς ἀξιέραστος καὶ θυμαστή· «Καὶ ἡ οἰκοδόμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἦτο ἴασπις· καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν, ὁμοία μὲ ὕαλον καθαρόν. Καὶ τὰ θεμέλια τοῦ τείχους τῆς πόλεως ἦσαν κεκοσμημένα μὲ πάντα λίθον πολύτιμον· τὸ πρῶτον θεμέλιον, ἴασπις· τὸ δεύτερον, σάπφειρος· τὸ τρίτον, χαλκηδών· τὸ τέταρτον, σμάραγδος· τὸ πέμπτον, σαρδόνυξ· τὸ ἕκτον, σάρδιος· τὸ ἕβδομον, χρυσόλιθος· τὸ ὄγδοον, βήρυλλος· τὸ ἔνατον, τοπάζιον· τὸ δέκατον, χρυσόπρασος· τὸ ἑνδέκατον, ὑάκινθος· τὸ δωδέκατον, ἀμέθυστος. Καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες ἦσαν δώδεκα μαργαρῖται, ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦτο ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου· καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως, χρυσίον καθαρὸν, ὡς ὕαλος διαφανής» (Ἀποκάλυψις κά. 18-21).

14. Οὐδὲν δύναται νὰ ὑπερέχῃ τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ μακαρίαν κοινωνίαν τῶν λελυτρωμένων ἐν δόξῃ. Ἔτι καὶ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἶναι λίαν πολύτιμος (Α'. Ἰωάν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ά. 3). Ἀλλ' ἐκεῖ, «ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ εἶναι μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ θέλει σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ θέλουσιν εἶσθαι λαὸς αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς θέλει εἶσθαι μετ' αὐτῶν Θεὸς αὐτῶν. Καὶ ναὸν δὲν εἶδον ἐν αὐτῇ· διότι ναὸς αὐτῆς εἶναι ὁ Κύριος ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ, καὶ τὸ Ἀρνίον» (Ἀποκαλ. κά. 3, 22).

15. Πολλαχοῦ τῶν Γραφῶν καταδείκνυται, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι λίαν ἐξέχον ὑποκείμενον ἐν οὐρανῷ. Εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ φωτὸς, τῆς ζωῆς καὶ τῆς χαρᾶς εἰς τὸν μακάριον ἐκεῖνον κόσμον. Ὑπάρχει βαθεῖα ἔννοια ἐν τῇ μιᾷ ταύτῃ φράσει: «Τὸ Ἀρνίον εἶναι τὸ φῶς αὐτῶν.» (Ἀποκαλ. κά. 23—Παραβαλ. πρὸς Ἰωάν. ιδ'. 3—ιζ'. 24 – Φιλιππ. ά. 23—Α'. Ἰωάν. γ'. 2—Α'. Πέτρ. β'. 7). Χωρὶς τῆς παρουσίας τοῦ ἐνδόξου προσώπου τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, οὐδεὶς τόπος ἠδύνατο νὰ ἦναι οὐρανός.

16. Οὐδὲ εἰσέρχονται αὐθαιρέτως τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν οὐράνιον ταύτην μακαριότητα· ἀλλ' εἶναι ἀγαπητοὶ κεκλημένοι. Δὲν εἶναι ἐκεῖ ἐναντίον τῆς ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης. «Ἔχουσι δικαίωμα εἰς τὸ δένδρον τῆς ζωῆς», καὶ «οὕτως εἰσέρχονται διὰ τῶν πυλῶν εἰς τὴν πόλιν» (Ἀποκαλ. κδ'. 14—Παραβαλ. πρὸς Ἰωάν. ά. 12 Α'. Ἰωάν. ά. 9—Ῥωμ. ί. 4—Ἐφεσ. β'. 19-21).

17. Ἂς ἐρωτήσῃ ἕκαστος ἑαυτὸν τὰς ἑξῆς ἐρωτήσεις: «Εἶμαι ἀληθὴς Χριστιανός; εἶμαι κατάλληλος διὰ τὸν οὐρανόν; Ἐὰν ἀποθάνω σήμερον, θὰ ὑπάγω εἰς τὸν Ἰησοῦν; Ἐὰν ἦσαι τοῦ Χριστοῦ, ζῇς ἐν δικαιοσύνῃ. Σὲ ὡδήγησεν ἐκεῖνος εἰς τὸν Θεόν; Ἠλλαξε τὴν καρδίαν σου; Σὲ ἐλύτρωσεν ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ ἐκαθάρισεν εἰς ἑαυτὸν καταστήσας ἕνα τοῦ περιουσίου λαοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

αὐτοῦ, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων; (Τίτ. β'. 14). «Σεῖς ὅμως δὲν εἶσθε τῆς σαρκὸς, ἀλλὰ τοῦ Πνεύματος, ἐὰν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ κατοικῇ ἐν ὑμῖν. Ἀλλ' ἐάν τις δὲν ἔχῃ τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, οὗτος δὲν εἶναι αὐτοῦ» (Ῥωμ. ἡ. 9). «Διότι ἐὰν ζῆτε κατὰ τὴν σάρκα, μέλλετε νὰ ἀποθάνητε, ἀλλ' ἐὰν διὰ τοῦ Πνεύματος θανατόνητε τὰς πράξεις τοῦ σώματος, θέλετε ζήσει. Ἐπειδὴ ὅσοι διοικοῦνται ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ, οὗτοι εἶναι υἱοὶ τοῦ Θεοῦ» (Ῥωμ. ἡ. 13, 14). Πάντων τῶν ἄλλων αἱ ἀξιώσεις εἶναι μάταιαι!

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ κολάσεως.

1. Πίστις εἰς τὴν ὕπαρξιν κολάσεως δὲν περιορίζεται εἰς μόνους τοὺς Χριστιανούς. Πάντα τὰ ἔθνη, ἅτινα πιστεύουσιν εἰς μέλλουσαν ὕπαρξιν, πιστεύουσι καὶ εἰς τὴν ὕπαρξιν κολάσεως διὰ τοὺς πονηρούς. Πῶς συνέβη οἱ ἐθνικοὶ νὰ ἔχωσι τὸ δόγμα τοῦτο, διαφιλονεικεῖται. Οἱ χριστιανοὶ ὅμως ἔμαθον αὐτὸ ἐκ τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης, ὅπου λίαν σαφῶς διδάσκεται.

2. Κόλασις εἶναι τόπος. Οὕτως ὀνομάζεται «ὁ τόπος οὗτος τῆς βασάνου» (Λουκ. ις'. 28). Πρέπει νὰ ἦναι τόπος, διότι μέλλει νὰ ἦναι ἡ κατοικία τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων μετὰ τὴν ἀνάστασιν τῶν σωμάτων αὐτῶν (Ματθ. ε. 29, 30 — ί. 28 — Λουκ. ιθ'. 5). Ἀλλ' ἡμεῖς δὲν γνωρίζομεν ποῦ κεῖται ὁ τόπος οὗτος· οὐδὲ ἤθελεν ὠφελήσει ἡμᾶς ἡ γνῶσις τούτου. Πολλαὶ φαντασιώδεις καὶ τολμηραὶ εἰκασίαι ἐγένοντο ὡς πρὸς τὴν τοποθεσίαν τῆς κολάσεως, ἀλλ' εἴς τις ὀρθῶς παρατηρεῖ, «Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν τὴν ἄγνοιαν ἡμῶν, καὶ θέλει εἶσθαι κάλλιον δι' ἡμᾶς νὰ ἐνασχολώμεθα σπουδάζοντες πῶς ν' ἀποφύγωμεν τὸν τόπον τοῦτον τοῦ τρόμου, ἢ κοπιάζοντες ν' ἀνακαλύψωμεν ποῦ εἶναι.»

3. Πάντα τὰ ὀνόματα, τὰ διδόμενα εἰς τὸν ζοφερὸν τοῦτον τόπον καὶ τὰς βασάνους τῶν ἐκεῖ ἐνδιαιτωμένων, εἶναι τοιαῦτα, ὥστε νὰ πληρώσωσιν ἡμᾶς μετὰ τρομερῶν προαισθημάτων. Καλεῖται φυλακὴ (Α'. Πετρ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέρο

γ'. 19—Ἀποκαλ. κ'. 7). Ἐν αὐτῇ θὰ κατακλεισθῶσι πάντες οἱ ἀδιόρθωτοι κακοῦργοι. Καλεῖται ἄ β υ σ σ ο ς (Ἀποκαλ. κ'. 3). Οἱ δὲ ἐμπίπτοντες ἐν αὐτῇ οὐδέποτε ἀνέρχονται, ἀλλὰ πρσβαίνουσι βυθιζόμενοι αἰωνίως. Καλεῖται σ κ ό τ ο ς ἐ ξ ώ τ ε ρ ο ν, ὅπου ὑπάρχει κλαυθμὸς καὶ τρυγμὸς τῶν ὀδόντων (Ματθ. ή. 12). Καλεῖται ὁ ζ ό φ ο ς τ ο ῦ σ κ ό τ ο υ ς (Ἰούδ. 13), ὅπου οὐδεμία ἀκτὶς φωτὸς ἢ ἐλπίδος εἰσέρχεταί ποτε. Καλεῖται ὁ δ ε ύ τ ε ρ ο ς θ ά ν α τ ο ς, ἥτοι ἡ λίμνη ἡ καιομένη μὲ πῦρ καὶ θεῖον, εἰς τὰ ἄγρια κύματα τῆς ὁποίας θέλουσι κοιλύεσθαι οἱ δειλοὶ καὶ ἄπιστοι, καὶ ἐβδελυγμένοι καὶ φονεῖς καὶ πόρνοι καὶ φαρμακεῖς καὶ εἰδωλολάτραι καὶ ὅλοι οἱ ψεῦσται (Αποκ. κά. 8). Καλεῖται ὁ τ ό π ο ς τ ῶ ν β α σ ά ν ω ν (Λουκ. ις'. 28). Τοῦτο δὲν σημαίνει βεβαίως τόπον, δυνάμενον νὰ παρηγορήσῃ ἢ χορηγήσῃ γαλήνην ἢ ἡσυχίαν εἰς τὴν ψυχήν. Οὐδεμία ἄλλη ὑπάρχει λέξις ἐν οἱᾳδήποτε γλώσσῃ τρομερωτέρα τῆς ἀγγλικῆς λέξεως torment, ἐκτὸς τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ τῆς ἑλληνικῆς λέξεως βάσανος (Λουκ. ις'. 23).

4. Πᾶσα τιμωρία ἐπιβαλλομένη ἐπὶ τοὺς πονηροὺς θέλει εἶσθαι δικαία. Ἓν τῶν τρομερῶν στοιχείων τῆς ἀθλιότητος αὐτῶν θέλει εἶσθαι ἡ ἐντελὴς δικαιοσύνη αὐτῆς. Ἐὰν οἱ πονηροὶ ἠδύναντο νὰ εἴπωσιν ἐν ἀληθείᾳ, ὅτι τιμωροῦνται ἀδίκως, τὸ τοιοῦτον ἤθελεν ἀφαιρέσει πολὺ ἐκ τῆς δριμύτητος τῆς ἀγωνίας αὐτῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶναι Θεὸς ἀληθείας καὶ χωρὶς ἀδικίας, «δίκαιος καὶ ὀρθὸς» (Δευτερ. λβ'. 4), λοιπὸν πᾶσα δικαιολόγησις περὶ ἀδικίας θέλει ἀφαιρεθῇ διὰ παντός. Ἡ ἁμαρτία εἶναι τόσον μέγα κακὸν, ὥστε εἶναι ἀξία πάσης τιμωρίας, ἣν ὁ Θεὸς ἠπείλησε, ἢ θέλει ἐπιβάλει ἐπ' αὐτήν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

5. Ἀλλ' ὅμως αἱ Γραφαὶ κηρύττουσιν, ὅτι θέλουσιν ὑπάρχει διάφοροι βαθμοὶ τιμωρίας μεταξὺ τῶν πονηρῶν. Εἰς τοὺς ἀκούσαντας τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ ὅμως ἑξακολουθοῦντας ἐν ἁμαρτίᾳ, ὁ Χριστὸς εἶπε· «ἀνεκτότερον θέλει εἶσθαι εἰς τὴν Τύρον καὶ Σιδῶνα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἢ εἰς σᾶς» (Ματθ. ιά. 22, 24). Τὸ αὐτὸ δόγμα διδάσκεται καὶ ἐν Ῥωμ. ϐ'. 12—Ἑβρ. ί. 28, 29).

6. Ἡ τιμωρία τῶν ἀποθνησκόντων ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν θέλει εἶσθαι α ἰ ω ν ί α. Οὕτω διδάσκει ἡ Π. Διαθήκη: «Καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν κοιμωμένων ἐν τῷ χώματι τῆς γῆς θέλουσιν ἐξεγερθῆ, οἱ μὲν εἰς αἰώνιον ζωὴν, οἱ δὲ εἰς ὀνειδισμὸν καὶ εἰς καταισχύνην αἰώνιον.» (Δανιὴλ ιϐ'. 2). Τὸ αὐτὸ διδάσκει καὶ ἡ Νέα Διαθήκη. Ὁ Κύριος τῆς δόξης καὶ τῆς ζωῆς λέγει περὶ τῶν πονηρῶν: «Οὗτοι θέλουσιν ἀπέλθει εἰς αἰώνιον κόλασιν, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.» (Ματθ. κέ. 46). Ἐν ἀμφοτέροις τούτοις τοῖς ἐδαφίοις ἔχομεν τὴν αὐτὴν λέξιν πρὸς ἔκφρασιν ἀτελευτήτου διαρκείας ἐν τῇ περιστάσει τῶν τε δικαίων καὶ τῶν πονηρῶν. Ἐὰν δὲν ἀποδεικνύῃ, ὅτι ἡ τιμωρία τῶν πονηρῶν εἶναι αἰώνιος, λοιπὸν δὲν ἀποδεικνύει, ὅτι καὶ ἡ εὐδαμονία τῶν ἀγαθῶν θέλει εἶσθαι αἰωνία. Οὕτως ἀφαιροῦμεν πᾶσαν σημασίαν ἀπὸ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Παύλου κηρύττει, ὅτι οἱ πονηροὶ θέλουσι τιμωρηθῆ μὲ αἰώνιον καταστροφὴν ἀπὸ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς δυνάμεως αὐτοῦ (Β'. Θεσσαλ. ά. 9). Περὶ ἀλυτηρίων τινῶν ἀνθρώπων ὁ ἀπόστολος Ἰούδας λέγει, ὅτι εἶναι «ἀστέρες πλανῆται, δι' οὓς ὁ ζοφὸς τοῦ σκότους τηρεῖται εἰς τὸν αἰῶνα.» (Ἰούδα 13). Περὶ ἄλλων ὁ Ἰωάννης λέγει: «καὶ θέλουσι βασανίζεσθαι ἡμέραν καὶ

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέρο

νύκτα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.» (Ἀποκαλ. κ'. 10). Ὅτι οἱ ὅροι οὗτοι καὶ φράσεις κηρύττουσιν, ὅτι ἡ τιμωρία τῶν πονηρῶν εἶναι ἀτελεύτητος, εἶναι σαφέστατον. Ὁ Dwight λέγει, Ἡ φράσις «εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων» ἀπαντᾶται ἐν τῇ Νέᾳ Διαθήκῃ δέκα καὶ ἐννέα φοράς. Δεκαπεντάκις λέγεται περὶ τῆς, τελειότητος, κυβερνήσεως καὶ αἴνων τοῦ Θεοῦ. Ἅπαξ. (Ἀποκ. κδ'. 5) περὶ τῶν δικαίων ἐν τῷ μέλλοντι κόσμῳ, «θέλουσι βασιλεύει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.» Εἰς τὰς δύο ἄλλας περιςάσεις ἀναφέρεται εἰς τὰς βασάνους τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων καὶ ἅπαξ λέγεται περὶ πονηρῶν ἀνθρώπων ὡς συντρόφων τῶν διαβόλων ἐν ἀθλιότητι. (Ἀποκ. ιθ'. 3. — κ'. 10).

7. Τὸ αὐτὸ δόγμα διδάσκεται καὶ διὰ ὀρῶν καὶ λογικῶν συμπερασμάτων. Περὶ τοῦ Ἰούδα ὁ Κύριος ἡμῶν εἶπεν, «ἦτο κάλλιον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ἐὰν δὲν ἐγεννᾶτό ποτε» (Ματθ. κς'. 24—Μαρκ. ιδ'. 21). Τώρα ἐὰν ὁ Ἰούδας ἁπλῶς ὑπέφερε τύψεις συνειδήσεως ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ πρόσκαιρόν τινα τιμωρίαν ἐν τῷ μέλλοντι κόσμῳ, καὶ τελευταῖον ἀπήλαυεν αἰωνίαν ζωὴν ἐν δόξῃ, ἦτο καλὸν δι' αὐτὸν, ὅτι ἐγεννήθη. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ εἶναι βέβαιον, ὅτι ἀτελεύτητος ἀθλιότης ἐπηκολούθησε τὴν παράβασιν.

8. Προσέτι ὁ Κύριος ἡμῶν ἐκήρυξεν, ὅτι ἡ κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἁμαρτία οὔτε ἐν τῷ παρόντι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι συγχωρεῖται, ἀλλὰ κινδυνεύει νὰ κατακριθῇ αἰωνίως (Ματθ. ιβ'. 32—Μαρκ. γ'. 29—Λουκ. ιβ'. 10). Γλῶσσα σαφεστέρα ταύτης δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Ἐὰν ἡ ἁμαρτία δὲν συγχωρῆται, λοιπὸν ὁ ἁμαρτωλὸς εὑρίσκεται αἰωνίως ὑπὸ κατάκρισιν, καὶ ἑπομένως ὑπόκειται εἰς ἀτελεύτητον τιμωρίαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

9. Ὁμιλῶν περὶ τῆς καταδίκης τῶν πονηρῶν ὁ Κύριος ἡμῶν ἐκήρυξεν, ὅτι ἐν τῇ ταλαιπωρίᾳ αὐτῶν «ὁ σκώληξ αὐτῶν δὲν τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ δὲν σβύνεται» (Μαρκ. θ'. 44, 46, 48). Δὲν εἶναι τοῦτο σαφὲς καὶ τρομερόν;

10. Προσέτι αἱ Γραφαὶ λέγουσι, (Β'. Κορινθ. ς'. 2). Ἀλλ' ἐὰν ἡ δοξασία τῶν δοξαζόντων τὴν ἀποκατάστασιν (Restorationists) ἦναι ἀληθὴς, «ἡ σήμερον» δὲν εἶναι ὁ εὐπρόσδεκτος καιρὸς καὶ ἡ ἡμέρα τῆς σωτηρίας περισσότερον τοῦ μετὰ πολλὰς ἑκατοντάδας ἐτῶν χρόνου.

11. Ὅταν ὁ Χριστὸς ἦτο ἐπὶ τῆς γῆς, εἶπεν· «ἐγὼ πρέπει νὰ ἐργάζωμαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με, ἑωσοῦ εἶναι ἡμέρα· ἔρχεται νὺξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται νὰ ἐργάζηται» (Ἰωάν. θ'. 4). Ἀλλ' ἂν πιστεύσωμεν τὴν διδασκαλίαν τινῶν ἐκ τῶν νεωτέρων ἀπαταιώνων, πολλὴ ἐργασία ἐναπομένει νὰ γείνῃ καὶ ἐν τῷ τάφῳ — ναί, τινὲς θέλουσιν ἐκτελέσει ὅλην τὴν ἐργασίαν αὐτῶν, ἀφοῦ ἔλθῃ ἡ νύξ! Ἄλλα χωρία τῶν Γραφῶν δύνανται νὰ μνημονευθῶσι πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ δόγματος τούτου.

12. Τινὲς λέγουσιν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι περισσότερον δίκαιος ἢ ὥστε νὰ πράξῃ τοιοῦτόν τι—βεβαίως ἀγαθώτερος ἢ ὥστε νὰ εἴπῃ, ὅτι θέλει πράξει οὕτω. Καὶ ὅμως συχνάκις εἶπεν, ὅτι θέλει πράξει αὐτό. Τίς δὲ τολμᾷ νὰ εἴπῃ, ὅτι εἶναι ψευδομάρτυς; Ἕτεροι κηρύττουσι τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτῶν εἰς τὴν θείαν εὐσπλαγχνίαν—αὐτὴν ταύτην τὴν εὐσπλαγχνίαν, τὴν ὁποίαν καταχρῶνται καὶ περιφρονοῦσι. Ἀλλὰ λησμονοῦσιν ἆρά γε οἱ τοιοῦτοι τοὺς τρομεροὺς λόγους τοῦ εὐαγγελικοῦ προφήτου; «Ὅταν οἱ κλάδοι αὐτῆς ξηρανθῶσι, θέλουσιν ἀποκοπῆ· αἱ γυναῖκες θέλουσιν ἐλθεῖ, καὶ κατακαύσει αὐτούς· διότι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

εἶναι λαὸς ἀσύνετος· ὅθεν ὁ ποιήσας αὐτὸν δὲν θέλει οἰκτείρει αὐτόν, καὶ ὁ πλάσας αὐτὸν δὲν θέλει ἐλεήσει αὐτόν» (Ἡσ. κζ'. 11) ἢ τοὺς οὐχ ἧττον φοβεροὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου, «διότι ἡ κρίσις θέλει εἶσθαι ἀνίλεως εἰς τὸν ὅστις δὲν ἔκαμεν ἔλεος· καὶ τὸ ἔλεος καυχᾶται κατὰ τῆς κρίσεως» (Ἰακ. β'. 13).

Συμπέρασμα.

1. Ἂς προσέχωσι πάντες ἀπὸ τῆς ζύμης τῆς ψευδοδιδασκαλίας. Εἷς τε τοὺς γέροντας καὶ νέους, τοὺς σοφοὺς καὶ ἀμαθεῖς, αὕτη πλησιάζει μετὰ πονηρίας. Οἱ ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας εἶναι πλήρεις δολιότητος. Καυχῶνται. Κολακεύουσι. Ἀπατῶσιν. Εἶναι ἀνελεήμονες.

2. Ἡ ἁμαρτία εἶναι τρομερὸν πρᾶγμα. Οὐδεὶς φρόνιμος παίζει μετ' αὐτῆς. Οἱ καρποί της εἶναι πικρία καὶ θάνατος. Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι θέλωσι ν' ἀποφύγωσιν τοὺς αἰωνίους ὀδυρμούς, ἂς παύσωσιν ἀπὸ τὸ νὰ πράττωσι κακὸν, καὶ ἂς μάθωσι νὰ πράττωσι καλόν.

3. Πόσον ἔνδοξον εἶναι τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ! Σώζει ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας — σώζει ἀπὸ τῆς ὀργῆς — σώζει ἀπὸ τῆς αἰωνίου κολάσεως!

4. Ὁποία εὐσπλαγχνία νὰ ζῶμεν ἐν χριστιανικῇ χώρᾳ, ν' ἀκούωμεν τὴν κλῆσιν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι αἱ ἐγκάρδιοι προσευχαὶ εἰσακούονται! Μετ' ὀλίγον τὸ πᾶν θέλει εἶσθαι πάντη διάφορον. Ὅταν ὁ οἰκοδεσπότης ἐγερθῇ καὶ κλείσῃ τὴν θύραν (Λουκ. ιγ'. 27-28).

5. Οὐδὲν μέλλον εἶναι τόσον σκοτεινὸν καὶ ἐρεβῶδες ὅσον τὸ τῶν ἀμετανοήτων ἁμαρτωλῶν.

Ὦ! εἴθε νὰ γείνωσι φρόνιμοι!

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΛΟΓΟΙ

ΔΙ' ΑΝΑΓΝΩΣΙΝ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΚΥΡΙΑΚΑΣ

ΕΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΙΣ "Η ΕΠ' ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,

'Ελλείψει 'Ιεροκήρυκος,

ΥΠΟ

ΤΟΥ ΑΙΔΕΣΙΜΟΥ Φ. Κ. ΜΟΝΦΟΡΤ,

(Διδάκτορος τῆς Θεολογίας)

ΜΕΤΑΓΛΩΤΤΙΣΘΕΝΤΕΣ ΔΕ

ΕΚ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ

εἰς τὴν καθαρεύουσαν ὁμιλουμένην 'Ελληνικήν.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ.

1889.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

I.

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ.

«Ἐγὼ εἰμαι ὁ Ὤν.» Ἐξόδ. γ'. 14.—

Αἱ λέξεις αὗται εἶναι ἁπλῶς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Μωϋσῆς ἔλαβε παρὰ Θεοῦ παραγγελίαν τινὰ πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, γνωρίζων δὲ ὅτι ἤθελον ἐρωτήσει αὐτὸν πόθεν ἀπεστάλη, ἠρώτησε, «Τί θέλω εἴπει πρὸς αὐτοὺς περὶ τοῦ ἀποστείλαντός με;» ὁ δὲ Θεὸς ἀπεκρίθη, «Ἐγὼ εἰμαι ὁ Ὤν. Οὕτω δὲ θέλεις εἰπεῖ πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ, Ὁ Ὤν μὲ ἀπέστειλε πρὸς ὑμᾶς.»

Αἱ λέξεις αὗται ἐν τῷ ἀρχετύπῳ σημαίνουσι σχεδὸν τὸ αὐτό, ὅπερ καὶ ἡ λέξις Ἰεχοβᾶ, δηλ. τὸν αὐθύπαρκτον, τὸν ἀπόλυτον, τὸν ἀδημιούργητον, τὸν ἀεὶ ζῶντα Θεόν. Εἶναι δὲ—

1. Ἡ γλῶσσα τῆς βεβαιώσεως μᾶλλον ἢ τῆς λογικῆς, καὶ κατὰ τοῦτο εὑρίσκονται ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς ἄλλα μέρη τῆς Γραφῆς. Ἡ Γραφὴ δὲν εἶναι βιβλίον λογικῶν ἐπιχειρημάτων. Οἱ ἄνδρες οἱ κινηθέντες ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νὰ γράψωσιν αὐτὴν δὲν προσεπάθησαν νὰ ἀποδείξωσι τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν ἢ τὴν ὁποίαν ἔλαβον παραγγελίαν. Τὰ πιστοποιητικὰ αὐτῶν ἦσαν ἡ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ ἔργα, ἅτινα ὁ Θεὸς ἔπραξε διὰ μέσου αὐτῶν. Δὲν προσεπάθησαν πρῶτον νὰ συζητήσωσι τὸ περὶ τῆς ὑπάρξεως ἢ τῶν δικαιωμάτων τοῦ Θεοῦ ζήτημα, οὐδὲ ἦτο ἀνάγκη νὰ εἰσαγάγωσι κἂν τὸ ζήτημα τοῦτο ἐν ἀρχῇ τῆς Βίβλου. Ὅθεν ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς Γενέσεως, ὅπερ εἶναι τὸ πρῶ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τον βιβλίον τῆς Γραφῆς, δὲν λέγεται ποσῶς π ο ῖ ο ς ἦτο ὁ Θεὸς, ἢ π ό σ ο ν χρόνον προϋπῆρχεν, ἀλλ' ἁπλῶς τ ί ἔπραξεν. «Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν,» τοῦ ζητήματος ὅτι ὑπῆρχε Θεὸς πάντοτε καὶ ὅτι οἱ ἄνθρωποι πιστεύουσιν εἰς Αὐτὸν θεωρουμένου ὡς δεδομένου.

Ὡς ἐν παρόδῳ μόνον δίδεται ἡ βάσις τῆς πίστεως. «Οἱ Οὐρανοὶ διηγοῦνται τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ στερέωμα ἀναγγέλλει τὸ ἔργον τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Ἡ ἡμέρα πρὸς τὴν ἡμέραν λαλεῖ λόγον καὶ ἡ νὺξ πρὸς τὴν νύκτα ἀναγγέλλει γνῶσιν.» (Ψαλμ. ιθ'. 1, 2.) «Ἐπειδὴ τὰ ἀόρατα βλέπονται φανερῶς ἀπὸ κτίσεως κόσμου, νοούμενα διὰ τῶν ποιημάτων, ἥ,τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θεότης.» (Ρωμ. ά. 20.) Ὁ οὐρανὸς, ἡ γῆ, καὶ ὁ ἄνθρωπος δεικνύουσι τὴν δύναμιν καὶ θεότητα τοῦ Δημιουργοῦ. Ὁ ἄνθρωπος βλέπει ἐνστίκτως ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχῃ Δημιουργός — ὅτι ὁ κόσμος ἀποδεικνύει κοσμοδημιουργὸν, ἡ δὲ ἀνθρωπίνη σκέψις οὔτε νὰ παραβλάψῃ, οὔτε νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἀλήθειαν ταύτην δύναται. Τοιαῦται σκέψεις δύνανται πράγματι νὰ ἦναι ἡ ἀρχὴ μωρίας καὶ ἁμαρτίας. Ἡ Γραφὴ κηρύττει ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἔκπαλαι ἐματαιώθησαν εἰς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. Λέγοντες ὅτι εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν. Καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ εἰς ὁμοίωμα εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν.» (Ρωμ. ά. 21 — 24.) Τοιαῦται σκέψεις δύνανται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν νὰ ἀρνῶνται τὸν Θεὸν ἐντελῶς, ἢ νὰ κάμνωσιν αὐτὸν τόσον ἀνόμοιον πρὸς Ἑαυτὸν, ὅσον εἶναι τὰ ὁμοιώματα τῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀρχαίων. Εὐτυχῶς ἡμεῖς δὲ ἐξαρτώμεθα ἐκ σκέψεων, ἀλλ' ἔχομεν τὰ ἔργα καὶ τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, ἡ δὲ σπουδὴ τοῦ ἑνὸς προετοιμάζει ἡμᾶς διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἑτέρου. Ὁ Θεὸς, τοῦ ὁποίου τὴν δόξαν καὶ τὰ ἔργα εὑρίσκομεν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, εἶναι ὁ Θεὸς, ὅστις ἀναγγέλλει ἑαυτὸν διὰ τοῦ ὀνόματος, «Ἐγώ εἰμαι ὁ Ὤν.»

2. Αἱ λέξεις αὗται εἶναι διακήρυξις τοῦ ἀμεταβλήτου τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς εἶναι ὅ,τι ἦτο καὶ θέλει εἶσθαι, - ὁ Ὤν, - ἔντε τῇ παρελθούσῃ καὶ τῇ μελλούσῃ αἰωνιότητι. «Τοῦτο,» προσθέτει, «εἶναι τὸ ὄνομά μου καὶ τοῦτο τὸ μνημόσυνόν μου εἰς γενεὰς γενεῶν.» (Ἐξοδ. γ'. 15.) Οὐδὲν ἐπιχείρημα ἠδύνατο νὰ ἐντυπώσῃ εἰς τὸν νοῦν τὴν αἰωνίαν καὶ ἀμετάβλητον ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ ὅσον αἱ ἁπλαῖ αὗται λέξεις. Ἡ ἠχὼ αὐτῶν ἀπηχεῖ ἐν τῷ ιθ'. ψαλμῷ, «Κύριε σὺ ἔγεινες εἰς ἡμᾶς καταφυγὴ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. Πρὶν γεννηθῶσι τὰ ὄρη καὶ πλάσῃς τὴν γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην, ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος σὺ εἶσαι ὁ Θεὸς. Διότι χίλια ἔτη ἐνώπιόν σου εἶναι ὡς ἡμέρα ἡ χθὲς, ἥτις παρῆλθε καὶ ὡς φυλακὴ νυκτός.» γ'. 1 — 4. Ἀκούεται, προσέτι, ἐν τοῖς προφήταις, ὡς καὶ ἐν τῇ μετέπειτα ἀποκαλύψει. «Ὁ Κύριος εἶναι ὁ ἀληθὴς Θεός. Αὐτὸς εἶναι ὁ ζῶν Θεὸς καὶ βασιλεὺς αἰώνιος.» «Ἐγὼ εἰμαι ὁ Κύριος καὶ δὲν μεταβάλομαι.» «Εἰς δὲ τὸν βασιλέα τῶν αἰώνων, τὸν ἄφθαρτον, τὸν ἀόρατον, τὸν μόνον σοφὸν Θεὸν, εἴη τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.» (Α'. Τιμ. α'. 17.)

3. Αἱ λέξεις αὗται εἶναι ἀποκάλυψις τῆς προσωπικότητος τοῦ Θεοῦ. Ὑπῆρχον τότε, ὅπως καὶ τώ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρα, ἄνθρωποι, οἵτινες ἐξεζήτουν τὴν Πρώτην Αἰτίαν τῶν ὄντων οὐχὶ ἐν προσωπικῷ τινι Θεῷ, ἀλλ' ἐν ὑποστάσει ἢ νόμῳ. Ἄλλοι ἐθεώρουν τὴν ὕλην αἰωνίαν καὶ εὕρισκον ἐν αὐτῇ, ὅπως οἱ νεώτεροι φαντασιοσκόποι πράττουσι, τὴν δυναμικότητα πάσης μορφῆς ζωῆς. Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν τοιοῦτον ὁλισμόν, ὁ Θεὸς κηρύττει τὴν προσωπικότητα αὐτοῦ. Ὁμιλεῖ περὶ ἑαυτοῦ ὡς «Ἐγώ. » «Ἐγὼ εἶμαι,» «Ἐγὼ θέλω,» «Ἐγὼ μισῶ,» «Ἐγὼ ἀγαπῶ,» «Ἐγὼ εὐλογῶ.» Οἱ λόγοι αὐτοῦ εἶναι αἱ βάσεις τῆς φιλοσοφίας ὡς καὶ τῆς θεολογίας. Εἴτε δὲ ἐξηγήσωμεν τὴν ἔκθεσιν τῆς δημιουργίας, ὅπως εὑρίσκεται ἐν τῇ Γενέσει κατὰ τὴν Μιλτόνειον θεωρίαν, ἢ πιστεύσωμεν εἰς παγκοσμίαν ἀστερικὴν κόνιν, συνελθοῦσαν καὶ σχηματίσασαν κόσμους, ὡς τινες τῶν ἐπιστημόνων δοξάζουσιν, ὄπισθεν πάντων, ἐν τῇ ἀρχῇ, ἦτο προσωπικός τις Δημιουργός.

Τὸ δύσκολον μὲ τὴν ἐνδοιάζουσαν φιλοσοφίαν εἶναι ὅτι δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψει «τὴν ἀρχήν.» Περιγράφει κόσμους καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ὑποτίθεται ὅτι ἐμορφώθησαν ἐξ ὕλης, ἥτις ἠδύνατο νὰ ἦναι τὰ λείψανα ἄλλων κόσμων, ἀλλὰ δὲν λέγει εἰς ἡμᾶς καὶ πόθεν ἡ ὕλη ἦλθε κατ' ἀρχάς. Ὁμιλεῖ περὶ νόμου καὶ ἐξελίξεως, ἀλλ' ὄπισθεν τῆς ἐξελίξεως καὶ τοῦ νόμου πρέπει νὰ ὑπῆρχε πρωσωπική τις δύναμις. Τὰ πράγματα δὲν ἐξελίσσονται ἐκ τοῦ μηδενός, οὔτε οἱ νόμοι γίνονται ἀφ' ἑαυτῶν. Ἡ ἀμμώδης ὄφαλος, ἥτις σχηματίζεται ἔν τινι ῥύακι διαρκούσης τῆς παλιρροίας, εἶναι ἡ ἐξέλιξις καὶ τὸ ἀποτέλεσμα νόμου. Ἡ ἄμμος δυνατὸν νὰ κατῆλθεν ἐξ ἄλλης ὀφάλου κειμένης ὑψηλότερον, ἴσως δὲ καὶ νὰ ἐκώλυε τὴν ναυσιπλοΐαν εἰς διάφορα σημεῖα. Ἴσως

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἢτό ποτε σκληρὸς βράχος. Ἀλλ' αἱ μεταβολαὶ αὗται δὲν ἐξηγοῦσι τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὅλη ἡ θεωρία τῆς ἐξελίξεως ἐγίνετο ἀποδεκτή, καὶ ἐὰν ἔτι οἱ ἐπιστήμονες ἠδύναντο νὰ ἀνεύρωσι τὸν ἀπολεσθέντα κρίκον καὶ παραγάγωσι ζωὴν δι' αὐτομάτου γενέσεως, ἀπομακρύνωσι δ' ἄλλας δυσκολίας, αἵτινες μέχρι τοῦδε ἐματαίωσαν τὰς προσπαθείας αὐτῶν, καὶ τότε ἀκόμη ἡ θεωρία δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἱκανοποιητική, ἂν μὴ παρεδέχετο τὴν Γραφικὴν ἔκθεσιν, ὅτι ὄπισθεν πάντων, ἐν ἀρχῇ, ὑπῆρχε προσωπικὸς Θεός, ὅστις ἐδημιούργησε τὰ πάντα. Ἡ ἄμμος, ἥτις περιεστρέφετο διὰ τῆς παλιρροίας καὶ κατεκάθισε σχηματίσασα ὑφάλους, δὲν ἐδημιούργησεν ἑαυτὴν ἐν ἀρχῇ. Τὰ ἄτομα τῆς ἀστερικῆς κόνεως, ἅτινα περιστρέφοντο ἐν τῷ χώρῳ καὶ συνελθόντα ἀπετέλεσαν κόσμους, δὲν ἐδημιούργησαν ἑαυτά, οὔτε οἱ νόμοι, οἱ ρυθμίζοντες τὰ ρεύματα τῶν ποταμῶν, ἢ τὰς κινήσεις τῶν ἡλίων, εἶναι αὐτοδημιούργητοι, ἢ κατὰ συμβεβηκός. Ὄπισθεν ὅλων τούτων εἶναι ἡ προσωπικὴ σοφία, δύναμις καὶ βουλὴ τοῦ Παντοδυνάμου.

Πᾶς εἰλικρινὴς ἐρευνητής, ὅστις ἐπεκτείνει ἀρκετὰ μακρὰν τὴν σειρὰν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ φθάνει εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Οὕτω λ. χ. ἔχετε στάχυν σίτου, ὄπισθεν αὐτοῦ εἶναι ὁ σπόρος, ὄπισθεν δὲ τοῦ σπόρου ὁ νόμος τῆς ἀναπαραγωγῆς καὶ ὄπισθεν τοῦ νόμου εἶναι ὁ Θεός. Λαμβάνετε ὕδωρ ἐκ τῆς στρόφιγγος, ἀλλ' ὄπισθεν τῆς στρόφιγγος εἶναι ὁ ὑδροσωλήν, ὄπισθεν δὲ τούτου ἡ δεξαμενὴ καὶ ὁ ποταμὸς καὶ αἱ πηγαὶ καὶ τὰ νέφη καὶ ὄπισθεν ὅλων τούτων ὁ Παντοδύναμος. Οὐχὶ ἕτερος νόμος, οὐχὶ ὑπόστασις, οὐδὲ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

ἀδεβαία ἢ ἀόριστός τις δύναμις, ἀλλὰ προσωπικὸς Θεός.

Ἂς μὴ παροδηγηθῶμεν ὅμως ὑπὸ μιᾶς λέξεως. Ἡ περὶ προσωπικότητος ἰδέα ἡμῶν δύναται νὰ ἦναι στενή. Ὁ Θεὸς δὲν εἶναι ἄνθρωπος, οὐδὲ ὅμοιος πρὸς ἄνθρωπον. Δὲν ἔχει μορφὴν καὶ φυσικὰ μέλη, ὅπως οἱ ἄνθρωποι ἔχουσιν, ἀλλ' εἶναι Πνεῦμα. «Σεῖς δὲν ἴδετε ὁμοίωμα,— εἶπεν ὁ Μωϋσῆς,— οὐδέν, καθ' ἣν ἡμέραν ὁ Κύριος ἐλάλησε πρὸς ὑμᾶς ἐν Χωρὴβ ἐκ μέσου τοῦ πυρός.» (Δευτ. δ'. 15.) Ὁ ἄνθρωπος ἀρχικῶς ἐπλάσθη κατ' εἰκόνα Θεοῦ, οὐχὶ φυσικῶς, ἀλλὰ κατὰ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ φύσιν. Τοῦτο δὲ ἦτο καὶ εἶναι τὸ ὑψηλότερον καὶ καλλίτερον μέρος αὐτοῦ, ἂν καὶ διεστράφη ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι περισσότερον παρὰ σῶμα μετὰ χειρῶν, κεφαλῆς καὶ ποδῶν. Δύναται νὰ ἀπολέσῃ ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας καὶ ὅμως νὰ ἦναι ἔτι ἄνθρωπος. Δύναται νὰ ἀπολέσῃ ὁλόκληρον τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ ὅμως νὰ ἦναι εἰσέτι ἄνθρωπος. Τὸ σῶμα δύναται νὰ ταφῇ, ἢ νὰ σαπίσῃ, ἀλλ' ἡ πνευματικὴ φύσις ἐξακολουθεῖ νὰ ζῇ. Τὸ σῶμα μετὰ τῶν μερῶν αὐτοῦ εἶναι ἁπλῶς ἡ κατοικία, τὸ ἔνδυμα καὶ τὸ ὄργανον τοῦ Πνεύματος. Ἡ σκέψις δ' αὕτη θέλει βοηθήσει ἡμᾶς εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Θεοῦ. «Ὁ Θεὸς εἶναι Πνεῦμα.»

Ἀλλὰ τὸ ζήτημα ἐγείρεται, Πῶς δυνάμεθα νὰ σπουδάσωμεν, ἢ νὰ γνωρίσωμέν τι περὶ πνεύματος, ἀφοῦ οὔτε νὰ ἴδωμεν, οὔτε νὰ ἀκούσωμεν, οὔτε νὰ ψηλαφίσωμεν αὐτὸ δυνάμεθα; Εἰς τοῦτο ἀποκρίνομαι, Ἀκριβῶς ὅπως σπουδάζομεν τὰ ὑλικὰ πράγματα, ἤτοι διὰ τῶν ἰδιοτήτων αὐτῶν, ὅπως δηλ. σπουδάζομεν ταῦτα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διὰ τοῦ σχήματος, τοῦ χρώματος, τῆς στερεότητος, ἀφοῦ περὶ τῆς ὕλης αὐτῆς οὐδεμίαν γνῶσιν ἔχομεν, οὕτω καὶ τὸν Θεὸν δυνάμεθα νὰ σπουδάσωμεν διὰ τῶν τελειοτήτων αὐτοῦ, ἤτοι τῆς σοφίας, δυνάμεως, ἀγαθότητος κλπ., ὅπως ἀποκαλύπτονται εἰς ἡμᾶς ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ Γραφῇ. Ὅπως δὲ τὸ σχῆμα, τὸ χρῶμα καὶ ἡ στερεότης φυσικοῦ τινος ἀντικειμένου γίνονται εἰς ἡμᾶς γνωστὰ διὰ τῶν ὑλικῶν χειρῶν καὶ ὀφθαλμῶν, οὕτω καὶ αἱ θεῖαι τελειότητες ἐννοοῦνται διὰ τῆς πνευματικῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ὅπως δ' ἡ ὕλη ἐπιρρεάζει τὴν ὕλην, οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα ἐπιρρεάζει τὸ πνεῦμα. Ὁ Θεὸς προσεγγίζει εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ διαθέτει αὐτὸν νὰ προσεγγίζῃ εἰς αὐτόν. Ἡμεῖς δὲν ἐννοοῦμεν Αὐτὸν, οὐδὲ τὴν μέθοδον τῆς ἐπιρροῆς αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπίσης δὲν ἐννοοῦμεν τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Γῆς ἐπ' ἀλλήλων. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνεύρωμεν τὰ πράγματα ἐντελῶς, εἴτε ἐν τῷ φυσικῷ, εἴτε ἐν τῷ πνευματικῷ κόσμῳ, τοῦτο δὲν ἐμποδίζει καὶ τὰς μετὰ ζήλου προσπαθείας ἡμῶν πρὸς ἀνεύρεσιν καὶ χρησιμοποίησιν πάντων, ὅσα δυνάμεθα νὰ ἀνεύρωμεν.

Σπουδάζοντες τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ εὑρίσκομεν, π ρ ῶ τ ο ν, ἐ ν δ ε ί ξ ε ι ς τ ῆ ς σ ο φ ί α ς αὐτοῦ. Ὁ Δημιουργὸς τοῦ οὐρανοῦ, τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀνθρώπου πρέπει νὰ ἦναι πάνσοφος. «Ὁ φυτεύσας τὸ οὖς δὲν θέλει ἀκούσει; Ὁ διαπλάσας τὸν ὀφθαλμὸν δὲν θέλει ἰδεῖ; Ὁ μορφώσας τὸν νοῦν δὲν θέλει γνωρίσει;» Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ. Ἡ Γραφὴ προσέτι εἶναι πλήρης ταύτης. «Ἰδοὺ ὁ Θεὸς εἶναι ἰσχυρὸς ἐν δυνάμει.» Ὁ Δανιὴλ εἶπεν, «Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἀπ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος, διότι αὐτοῦ εἶναι ἡ δύναμις καὶ ἡ σοφία.» Ἡ ἀπόδοσις τοῦ αἴνου ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἦτο καὶ εἶναι: «Εἰς τὸν Βασιλέα τῶν αἰώνων, τὸν ἄφθαρτον, τὸν ἀόρατον, τὸν μόνον σοφὸν Θεόν.» **Α΄. Τιμ. ά. 17.** Ἡ δὲ ἀπάντησις τοῦ οὐρανοῦ εἶναι καὶ ἔσεται: «Ἄξιος εἶναι νὰ λάβῃ τὴν δύναμιν καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν σοφίαν.» **Ἀπ. έ. 12.**

Ἐν τοῖς χωρίοις τούτοις παρατηροῦμεν ὅτι δύναμις καὶ σοφία συνδυάζονται. Συνδυάζονται προσέτι ἐν τῷ νῷ πάντων, ὅσοι ἐρευνῶσι τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ. Ἡ Δημιουργία μαρτυρεῖ ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι σοφὸς εἰς τὸ σχεδιάζειν καὶ δυνατὸς εἰς τὸ ἐκτελεῖν. Δὲν ἔχει χρείαν νὰ κηρύξῃ τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ σοφίαν. Ὅπως ὁ ζωγράφος «τῶν τοῦ Ῥαφαὴλ Μαδόνων» δὲν εἶχε χρείαν νὰ εἴπῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ἦτο ζωγράφος, διότι τὰ πρόσωπα τῆς Μαρίας καὶ τοῦ Σωτῆρος λαλοῦσι τὸν αἶνον αὐτοῦ, οὕτως οἱ Οὐρανοὶ καὶ ἡ Γῆ, ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη καὶ οἱ Ἀστέρες, τὰ δένδρα καὶ τὰ ἄνθη καὶ οἱ καρποί, τὰ ἔμψυχα ὄντα καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἅπαντα ἑνοῦνται κηρύττοντα τὴν ἄπειρον σοφίαν καὶ δύναμιν Ἐκείνου, ὅστις ἐδημιούργησεν αὐτά.

Ὀλιγώτερον σαφῶς γεγραμμένη ἐν τῇ Δημιουργίᾳ καὶ διὰ τοῦτο σαφέστερον ἀναγγελλομένη ἐν τῇ Γραφῇ εἶναι ἡ Ἁγιωσύνη τοῦ Θεοῦ. Ἁγιωσύνη εἶναι τελειότης ἀπόλυτος, καθαρότης ἄνευ στίγματος — ἐλευθέρα ἀπὸ ἁμαρτίας καὶ ἀπὸ πάσης δυνατῆς ἀδυναμίας. Ἡ ἁγιωσύνη δὲν εὑρίσκεται ἐν ταῖς θεολογίαις τῶν Ἐθνικῶν. Οἱ ἄνθρωποι ἐθεοποίησαν τὴν δύναμιν καὶ σοφίαν καὶ ὡραιότητα, ἀλλ' εἰς τὸν Ἰεχοβᾶ ἀπέκειτο

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νὰ κηρύξῃ τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ ἁγιωσύνην. Ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχῇ τῆς ἀποκαλύψεως, ἐν τῇ δόσει τοῦ Νόμου, εἶπεν ὁ Θεός, «Ἐγὼ ὁ Κύριος ὁ Θεός σου εἶμαι ἅγιος.» Ἤγουν, Ἐγὼ, ὅστις εἶμαι ὅ,τι εἶμαι, εἶμαι ἅγιος. Ἡ ἁγιωσύνη αὕτη ἦτο τὸ θέμα τῆς δοξολογίας τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. «Ὁ Κύριος εἶναι δίκαιος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ καὶ ἅγιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.» «Οὐδεὶς εἶναι ἅγιος ὡς ὁ Κύριος. Ποῖος δὲν θέλει φοβεῖσθαι ἐνώπιόν σου, ὦ Κύριε; διότι σὺ μόνος εἶσαι ἅγιος.»

Οὐ μόνον τοιαῦτα χωρία, ὡς τὰ ἐν λόγῳ, ἀλλὰ καὶ ἄλλα, ἅτινα καλοῦσι περὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀληθείας, τοῦ ἐλέους, τῆς μακροθυμίας καὶ πιστότητος αὐτοῦ, εἶναι μαρτυρία, ὅτι εἶναι ἅγιος, διότι ἡ ἁγιωσύνη περιλαμβάνει πάσας ταύτας τὰς τελειότητας. Αὗται εἶναι αἱ διάφοροι ἀκτῖνες, τῶν ὁποίων τὰ χρώματα σμίγονται καὶ ἀποτελοῦσι τὸ καθαρὸν λευκὸν φῶς. Εἶναι δίκαιος, διότι ἅγιος Θεὸς δὲν δύναται νὰ ἦναι ἄδικος. Ἡ ἀγαθότης αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους εἶναι ἡ ἐκδήλωσις τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ. Ἀλήθεια καὶ πιστότης εἶναι ἁπλῶς ἄλλαι λέξεις διὰ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Ἡ δικαιοσύνη καὶ τὸ ἔλεος δὲν εἶναι ἀντίθετα, ὅπως ἡμεῖς κλίνομεν νὰ φανταζώμεθα. Θεὸς ἅγιος πρέπει νὰ ἦναι δίκαιός τε καὶ ἐλεήμων. Ὁ Θεὸς ἡμῶν εἶναι ἄπειρος εἰς ἀμφοτέρας ταύτας τῆς τελειότητας καὶ ἀμετάβλητος. Ὁ αὐτὸς Ἰεχοβᾶ, ὅστις εἶπεν, «Ἡ ψυχὴ ἡ ἁμαρτάνουσα, αὐτὴ θέλει ἀποθάνει,» ἔδωκε καὶ τὸν Υἱὸν αὐτοῦ νὰ ἦναι ὁ λυτρωτὴς τῶν ἁμαρτωλῶν, εἰς τὸν Νόμον δὲ ὡς καὶ εἰς τὴν ἱκανοποίησιν αὐτοῦ, ἐν τῇ δι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

καιοσύνῃ ὡς καὶ ἐν τῇ χάριτι, ἐξεδήλωσε τὴν ἁγιωσύνην αὐτοῦ.

Ἡμεῖς δὲν πρέπει νὰ συλλογιζώμεθα περὶ αὐτοῦ, ὡς ὄντος πρῶτον μὲν δικαίου καὶ ἔπειτα ἐλεήμονος, καὶ πάλιν δικαίου, ἀφοῦ ἡ ἡμέρα τοῦ ἐλέους παρέλθῃ. Τὸ σχέδιον τῆς σωτηρίας εἶναι ὅσον καὶ τὸ τῆς δημιουργίας ἀρχαῖον. Ὁ Θεὸς ἦτο πάντοτε ἄπειρος, αἰώνιος καὶ ἀμετάβλητος ἐν τῷ εἶναι, τῇ σοφίᾳ, τῇ δυνάμει, τῇ ἁγιωσύνῃ, τῇ δικαιοσύνῃ, τῇ ἀγαθότητι καὶ τῇ ἀληθείᾳ.

Ἡ περὶ Θεοῦ ἰδέα ἡμῶν εἶναι ἀναγκαίως ἀτελής, καὶ περ σπουδάζομεν αὐτὴν ἐν ταῖς λέξεσι τῆς Γραφῆς. Αὐτὸς εἶναι ἐν οὐρανῷ, ἡμεῖς ἐπὶ τῆς γῆς. Αὐτὸς εἶναι ἄπειρος, ἡμεῖς πεπερασμένοι. Αὐτὸς ἅγιος καὶ ἀμετάβλητος, ἡμεῖς μεμιασμένοι καὶ ἄστατοι. Ἡμεῖς οὐδὲ κἂν ἐννοοῦμεν τὴν σημασίαν τοῦ ἀπείρου. Εἴμεθα ὡς ἄνθρωποι εὑρισκόμενοι ἐν βαθεῖ ὕδατι, ψηλαφοῦντες διὰ τὸν πυθμένα, ἢ κάλλιον εἰπεῖν, ὡς παιδίον ἐκτεῖνον τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ἵνα πιάσῃ τοὺς ἀστέρας. Ὁ νοῦς ἡμῶν ἐκτείνεται μακρότερον παρὰ τὰς χεῖρας τοῦ παιδίου, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἔχει τὰ ὅρια αὐτοῦ, πέρα δὲ τῶν ὁρίων τούτων ὑπάρχει τὸ ἄπειρον.

Λάβε ἓν τηλεσκόπιον καὶ διεύθυνον αὐτὸ πρὸς τοὺς ἀπώτατα ἀφ' ἡμῶν κειμένους ἀστέρας. Αὔξησον τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ πλήρωσον τὸ στερέωμα μετὰ νέων ἀστέρων. Λάβε ἕτερον ὅσον οἷόν τε ἰσχυρὸν καὶ φθάσον μέχρι τοῦ ἀπωτάτου ὁρίου, πάλιν πέρα τοῦ σημείου τούτου εἶναι τὸ ἄπειρον.. Οὕτως ἔχει καὶ μὲ τὴν περὶ Θεοῦ σπουδὴν ἡμῶν. Ἡμεῖς λέγομεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἄπειρος, αἰώνιος καὶ ἀμετάβλητος ἐν τῷ εἶναι καὶ ταῖς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τελειότησιν αὐτοῦ, ἀλλ' ὅμως διὰ τῶν λέξεων τούτων δὲν δυνάμεθα νὰ περιλάβωμεν αὐτὸν περισσότερον, ἢ ὅσον δυνάμεθα διὰ τῶν ἰσχυροτάτων τηλεσκοπίων ἡμῶν νὰ περιλάβωμεν τὸν χῶρον, ἢ τὴν αἰωνιότητα διὰ τῶν μαθηματικῶν ἡμῶν.

Ἡ σπουδὴ ὅμως εἶναι ὠφέλιμος. Δι' αὐτῆς μανθάνομεν πᾶν ὅ,τι ἔχομεν χρείαν νὰ γνωρίζωμεν περὶ Θεοῦ καὶ περὶ τῶν καθηκόντων ἡμῶν πρὸς αὐτόν. Αὐτὸς ἀποκαλύπτει ἑαυτὸν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, «Ἐγὼ εἰμαι ὁ Ὤν,» καὶ προσθέτει, «Ἐγὼ εἰμαι ὁ Θεός σου·» λέγει δέ, «Ἐγὼ ὁ Κύριος ὁ Θεός σου εἰμαι ἅγιος, καὶ ἐπιλέγει, «Ἔστε λοιπὸν ἅγιοι.» Ὁ προφήτης αὐτοῦ κηρύτει, «Ἐν Κυρίῳ τῷ Ἰεχοβᾶ εἶναι αἰωνία δύναμις,» καὶ παραινεῖ, λέγων, «Ἐμπιστεύθητε εἰς τὸν Κύριον τὸν Ἰεχοβᾶ.» Ὁ Χριστὸς εἶπεν, «Ὁ Θεὸς εἶναι Πνεῦμα, καὶ οἱ προσκυνοῦντες αὐτὸν πρέπει νὰ προσκυνῶσιν αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ.» Ἂς περιπατῶμεν λοιπὸν εὐσεβάστως ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἂς ἐμπιστευώμεθα αὐτὸν καὶ ἂς ἀποδεχώμεθα τὴν σωτηρίαν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἔχει προμηθεύσει, καὶ ἂς προσκυνῶμεν αὐτὸν ἐν τῇ ὡραιότητι τοῦ ἁγιασμοῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

II.

Ο ΑΛΗΘΗΣ ΘΕΟΣ.

«Ὑπέλαβες ὅτι εἶμαι ὅμοιός σου.»— *Ψαλμ. ν'. 21.*

Πίστις ἐν Θεῷ ὁδηγεῖ εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ. Οἱ ἄνθρωποι δὲν ἀρκοῦνται ἁπλῶς προσφέροντες λατρείαν ἐπὶ βωμῶν καθιερωμένων εἰς τὸν Ἄγνωστον, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἰὼβ ἠγωνίσθησαν νὰ ἀνεύρωσι τὸν Παντοδύναμον.

Ἡ περὶ Θεοῦ ἀφῃρημένη ἰδέα δὲν ἱκανοποιεῖ. Ἡ ψυχὴ ἐπιθυμεῖ νὰ λατρεύῃ κάτι τι πραγματικόν, τὸ ὁποῖον νὰ δύναται νὰ πραγματοποιῇ. Ἐκ τούτου προῆλθον αἱ ποικίλαι μορφαὶ τῆς εἰδωλολατρίας. Οἱ ἄνθρωποι ἐθεοποίησαν τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας. Ἐπροσκύνησαν ποταμούς, ὄρη, δένδρα καὶ ἔτι ἄλογα ζῶα. Ἐπεκταθέντες δὲ πρός τι πέρα τῆς συλλήψεως αὐτῶν, αὐτὰ μόνον ἠδυνήθησαν νὰ συλάβωσιν. Ἐποίησαν προσέτι παραστάσεις τοῦ Θεοῦ, γλύφοντες τὰς ἰδίας αὐτῶν συλλήψεις ἐπὶ λίθου, ἢ μετάλλου, ἢ ξύλου, καὶ προσεκύνησαν εἴδωλα, τὰ ὁποῖα εἶχον ὀφθαλμούς, καὶ ὦτα, καὶ χεῖρας, ἀλλὰ ἠδυνάτουν νὰ ἴδωσι ἢ νὰ βοηθήσωσιν ἑαυτά.

Προβάντες ἓν βῆμα πρὸς τὰ πρόσω ἐποίησαν θεοὺς κατὰ τὴν ἰδίαν ἑαυτῶν εἰκόνα καὶ ἐσεβάσθησαν αὐτούς. Ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανὸς ἐπληρώθησαν ὑπὸ θεῶν καὶ θεανῶν ὁμοίων πρὸς ἑαυτοὺς κατὰ τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μορφὴν, ὡς καὶ κατὰ τὴν διάνοιαν, τὰ πάθη καὶ τὴν θέλησιν. Ἀγωνιζόμενοι νὰ γνωρίσωσι τὸν Θεὸν, περιέβαλον αὐτὸν μετὰ μορφῶν καὶ ἰδιοτήτων ἁρμοζόντων εἰς τὴν ἐποχὴν καὶ τὰς περιστάσεις αὐτῶν. Πολεμική τις φυλὴ ἐθεοποίει τὸν στρατιώτην. Ὁ Θεὸς αὐτῶν ἦτο ὁ ἰδανικὸς αὐτῶν ἄνθρωπος, ὁ δὲ ἰδανικὸς αὐτῶν ἄνθρωπος ἦτο ὁ πολεμιστὴς, ὡπλισμένος πρὸς μάχην. Ὁ Ἄρης καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἦσαν οἱ θεοὶ τοῦ λαοῦ, ὅστις οὐδὲν ὑψηλότερον ἐγνώριζε παρὰ τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις, ἢ τὴν φυσικὴν ρώμην. Οἱ ἐρασταὶ τοῦ ὡραίου ἐθεοποίησαν τὴν ὡραιότητα καὶ ἐλάτρευον τὴν Ἀφροδίτην. Ὅλοι οἱ θεοὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ρωμαίων ἦσαν ἄνθρωποι ἀπεθεωμένοι. Ὅ,τι δήποτε ἐφαίνετο καλὸν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἀπεδίδετο εἰς τὸν Θεόν. Ἐλάτρευον τὴν σοφίαν καὶ δύναμιν, τὴν ἐπιτηδειότητα, τὴν ὡραιότητα καὶ τὴν χάριν. Ἀπεθέωσαν ἐπίσης τὴν ἀγαθότητα, καὶ τὸ ἔλεος, ὡς καὶ τὰς ἧττον θεϊκὰς ἰδιότητας, αἵτινες ἐξεδηλοῦντο ἐν τοῖς ἀνθρώποις. Οἱ θεοὶ αὐτῶν δὲν ἦσαν τὰ ἔργα τῶν χειρῶν, ἀλλὰ τοῦ νοὸς αὐτῶν. Ἐνόμιζον ὅτι ὁ μέγας Θεὸς ἦτο ἐντελῶς ὅμοιος μὲ αὐτούς.

Ἡ ἰδέα αὕτη ἐξεδηλοῦτο ἐν τῇ λατρείᾳ αὐτῶν. Ἐτίμων τοὺς θεοὺς αὐτῶν, ὅπως ἐτίμων τοὺς ἀνθρώπους, θυσιάζοντες εἰς αὐτοὺς καὶ προσφέροντες δῶρα καὶ ζητοῦντες βοήθειαν διὰ τοιούτων ἐπιχειρημάτων, ὁποῖα ἦσαν ἱκανὰ νὰ ἐπιρρεάσωσι τοὺς ἀνθρώπους.

Οἱ Ἰουδαῖοι, καίπερ λάτραι τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ, δὲν εἶχον κατὰ τὸ προκείμενον ἐδάφιον, ἀληθῆ ἰδέαν τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ· ἀπέδιδον εἰς αὐτὸν τὴν ὑπὸ τοῦ Νόμου ἐπιβαλομένην ὑπηρεσίαν, χωρὶς νὰ πραγμα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

τοποιῶσιν ἐν ἑαυτοῖς τὴν σημασίαν. Προσέφερον ταύρους καὶ ἀρνία ἐπὶ τοῦ βωμοῦ καὶ εὐθὺς κατόπιν ἡμάρτανον κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ κατ' ἀλλήλων.

Ὁ Θεὸς ἐλέγχει αὐτοὺς διὰ τὴν τύφλωσιν καὶ ἁμαρτίαν αὐτῶν. «Δὲν θέλω δεχθῇ ταῦρον ἐκ τοῦ οἴκου σου, διότι πᾶν ζῶον τοῦ δρυμοῦ εἶναι ἐμόν. Πρόσφερε εἰς τὸν Θεὸν εὐχαριστίας καὶ ἐκπλήρωσον εἰς τὸν Ὕψιστον τὰς εὐχάς σου.» Ὡς ἐὰν ἔλεγεν εἰς αὐτούς, Δὲν εἶμαι ἄνθρωπος, ὥστε νὰ γείνω συνέταιρος εἰς τὰς ἀνομίας ὑμῶν, ἢ νὰ λάβω τὸν καρπὸν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν. «Ἐγὼ εἶμαι ὁ Κύριος καὶ ἀγαπῶ καθαρότητα, δικαιοσύνην καὶ ἀλήθειαν. Σὺ ἐνόμισας, ὅτι ἤμην ἐντελῶς ὅμοιός σου, ἀλλὰ θέλω σὲ ἐλέγξει καὶ θέλω θέσει αὐτὰς κατὰ σειρὰν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν σου. Ὅστις προσφέρει ἔπαινον δοξάζει ἐμέ, καὶ εἰς ἐκεῖνον, ὅστις διευθετεῖ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ὀρθῶς, θέλω δείξει τὴν σωτηρίαν τοῦ Θεοῦ.»

Ὀρθὴ ἰδέα περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Θεοῦ εἶναι οὐσιώδης εἰς τὴν ἀληθῆ λατρείαν. Ἐννοεῖται ὅτι δὲν δυνάμεθα «νὰ ἀνεύρωμεν τὸν Παντοδύναμον ἐν ἐντελείᾳ,» ἀλλὰ διὰ τῆς σπουδῆς τοῦ λόγου αὐτοῦ δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς τοιαύτην γνῶσιν, ἥτις θέλει καταστήσει ἡμᾶς καταλλήλους νὰ ἀποδίδωμεν εἰς αὐτὸν εὐπρόσδεκτον ὑπηρεσίαν. Ὁ λόγος καὶ ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ εὑρίσκονται ἐν ἁρμονίᾳ, καὶ οὐδέτερον τούτων δύναται νὰ σπουδασθῇ ὀρθῶς ἀποκεχωρισμένον τοῦ ἑτέρου. Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ ἑρμηνευτὴς ἑαυτοῦ καὶ ὁ ἑρμηνευτὴς τῆς ἀληθείας αὐτοῦ. Ἐὰν θέλωμεν νὰ γνωρίσωμεν σωτηριωδῶς τὴν ἀλήθειαν ταύτην πρέπει νὰ γνωρίζωμεν Αὐτόν. Ἐὰν θέλωμεν νὰ δοξάσωμεν Αὐ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸν, εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' ἔργου, πρέπει νὰ ἐννοῶμεν τὸ θέλημα Αὐτοῦ. Δὲν ὑπάρχει σωτήριος πίστις ἢ ἀληθὴς πόθος διὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ ἐν τοιαύτῃ περὶ Αὐτοῦ ἰδέᾳ, ὁποία μεταδίδεται ἐκ τῆς συνεχείας τοῦ λόγου. Ὁ σκεπτόμενος περὶ Αὐτοῦ ὡς ἀδίκου ἢ ἀνελεήμονος, δὲν ἔχει τὸ πρῶτον προσὸν διὰ λατρείαν.

Αἱ ἰδέαι ἡμῶν περὶ εἰδικῶν δογμάτων ἐπιρρεάζονται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ὑπὸ τῆς περὶ Θεοῦ ἰδέας, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἡ θεολογία ἡμῶν στηρίζεται. Ἡ δὲ ἰδέα αὕτη εἶναι εἰς τὸν νοῦν ὅ,τι ἡ σκιαγραφία ἐν εἰκόνι εἶναι εἰς τὸν ὀφθαλμόν. Ἐὰν ἦναι ἀκριβὴς, τὰ ἀντικείμενα ἔχουσι τὸ ἀνῆκον εἰς αὐτὰ μέγεθος καὶ μορφήν. Ἐὰν ἀνακριβὴς, εἶναι στρεβλά. Εἶναι ἡ σκιαγραφία τῆς θεολογικῆς σκέψεως. Τὸ φῶς ἢ ἡ σκιὰ αὐτῆς μεταδίδει τόνον γενικὸν, ὅστις ἐπιρρεάζει πᾶν σημεῖον κατ' ἰδίαν.

Τοῦτο δυνάμεθα νὰ σαφηνίσωμεν ὡς ἑξῆς: Τάξις τις ἀνθρώπων θεωρεῖ τὸν Θεὸν ὡς τὴν προσωποποίησιν τῆς δικαιοσύνης, ἀλλ' εἶναι τυφλοὶ ὡς πρὸς τὰς τρυφερωτέρας τελειότητας. Ὅπως οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐμεγάλυναν τὴν σωματικὴν ῥώμην ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἡρακλέους, οὕτω καὶ ἡ τάξις αὕτη μεγαλοποιεῖ τὴν αὐστηρὰν καὶ ἀλύγιστον δικαιοσύνην. Ἡ διάνοια αὐτῶν ἐρείδεται ἐπὶ τὸν νόμον καὶ τὴν ἁμαρτίαν. Ἀκούουσι τὰς βροντὰς καὶ βλέπουσι τὰ νέφη καὶ τὰς ἀστραπὰς περὶ τὴν κορυφὴν τοῦ Σινᾶ, καὶ μολονότι ἡ περὶ τούτου ἰδέα αὐτῶν εἶναι ἀληθὴς, ἐφ' ὅσον χωρεῖ, εἶναι ὅμως ἀτελὴς, διότι βλέπουσι τὸ ἓν μόνον μέρος τοῦ θείου χαρακτῆρος, ἤτοι τὸ μέρος, ὅπερ φαίνεται εἰς αὐτοὺς τὸ μάλιστα θεσειδὲς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

Ἑτέρα τάξις ἀνθρώπων βλέπει μόνον ἀγάπην. Ἡδόνονται εἰς τοιαῦτα χωρία τῆς Γραφῆς ὡς τὸ ἑξῆς: «Ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη.» Πιστεύουσι μὲν ὅτι εἶναι δίκαιος, ἀλλ' ἡ σπουδὴ τῆς δικαιοσύνης εἶναι ἔργον ἄχαρι. Τὸ πρόβλημα τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς τιμωρίας ζωγραφίζεται πολὺ σκοτεινῶς, καὶ στρέφουσι τὴν σελίδα πρὸς ἱλαρωτέρας εἰκόνας. Ἡ δυσκολία ἐν ἀμφοτέραις ταῖς τάξεσιν εἶναι ὅτι ὁ Θεὸς αὐτῶν εἶναι Θεὸς ἰδανικὸς καὶ οὐχὶ ὁ Θεὸς τῆς Γραφῆς. — Ἀμφότεροι μεταχειρίζονται ἀληθῶς τὴν Γραφήν, ἀλλὰ πράττουσι τοῦτο, ὅπως μονόφθαλμός τις μεταχειρίζεται τὸ στεροσκόπιον. Ἀναγινώσκουσιν αὐτὴν διὰ μέσου ὑαλίων κεχρωματισμένων διὰ τῆς ἰδίας ἑαυτῶν ἰδέας περὶ τοῦ τί ἔπρεπε νὰ ἦναι ὁ Θεὸς, λησμονοῦντες ὅτι καθὼς οἱ οὐρανοὶ εἶναι ὑψηλότεροι τῆς γῆς, οὕτω καὶ αἱ ὁδοὶ τοῦ Θεοῦ εἶναι ὑψηλότεραι τῶν ἡμετέρων ὁδῶν, καὶ οἱ διαλογισμοὶ αὐτοῦ τῶν διαλογισμῶν ἡμῶν.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὅταν ἐξετάζωσιν ἄλλας ἀληθείας. Ὁ εἷς θεωρεῖ τὸν ἱλασμὸν ὡς νομικὴν πρᾶξιν, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς κρατεῖ τὸν Χριστὸν ὡς ἐνέχειρον διὰ τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὴν κατὰ γράμμα ἔννοιαν τοῦ Νόμου. Ὁ ἕτερος σκανδαλίζεται εἰς τὴν ἰδέαν παθημάτων ἐπιβαλομένων ἐπὶ ἀντιπρόσωπον. Δὲν δύναται νὰ ἀκούσῃ τιμωρίαν πραγματικῶς ἐπιβαλομένην ἐπὶ ἀθῶον. Ἑρμηνεύει δὲ τὸ νγ'. κεφάλαιον τοῦ Ἡσαΐου ἀλληγορικῶς καὶ οὕτω καταστρέφει τὴν ἀληθῆ σημασίαν τοῦ σταυροῦ. Ἡ δυσκολία ἐν ἀμφοτέροις τούτοις ἔγκειται ἐν τῇ προσπαθείᾳ τοῦ νὰ συνδυάσωσι τὴν Γραφὴν μετὰ τῆς διεστραμμένης περὶ Θεοῦ ἰδέας αὐτῶν. Πολλοὶ ἀπέρριψαν τὸ δόγμα τοῦ δ' ἀντικατά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στου ἱλασμοῦ, ὅπως διδάσκεται ἐν τῇ Γραφῇ καὶ πιστεύεται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, διότι δὲν ἦτο ἐντελῶς τοιοῦτος ἱλασμὸς, ὁποῖον Θεὸς ποιηθεὶς κατὰ τὴν ἰδέαν αὐτῶν, ἤθελε σχεδιάσει. Εἶναι ἄξιον σημειώσεως, ὅτι ἄνθρωποι παραστρατοῦντες εἰς τοῦτο εἴτε ἐπανέρχονται εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν, ἢ μεταβαίνουσιν εἰς τὴν ἀπιστίαν. Ὀλίγα ἔτη πείθουσιν αὐτοὺς ὅτι ἡ τὴν περὶ Θεοῦ προσχηματισθεῖσαν ἰδέαν αὐτῶν πρέπει νὰ ἀπορρίψωσιν, ἢ τὴν Γραφήν.

Τὸ αὐτὸ ἀληθεύει καὶ περὶ ἐκείνων, οἵτινες ἀπορρίπτουσι τὸ δόγμα τῆς μελλούσης τιμωρίας, διότι δὲν συμβιβάζεται πρὸς τὴν περὶ Θεοῦ ἰδέαν αὐτῶν. «Πῶς, —ἐρωτῶσι, – δύναται ὁ Πατὴρ ἡμῶν νὰ καταπνίξῃ καὶ λησμονήσῃ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ, ὥστε νὰ τιμωρήσῃ αἰωνίως ἀνυπότακτόν τι τέκνον;» Ἀλλ' ἡ ἐρώτησις γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει ἐσφαλμένης ἰδέας περὶ τῆς θείας Πατρότητος. Ὁ Θεὸς εἶναι τῷ ὄντι Πατὴρ, ἀλλ' οὐχὶ ἐντελῶς τοιοῦτος πατὴρ ὡς ἡμεῖς. Τὸ δόγμα τῆς τιμωρίας τῆς ἁμαρτίας εἶναι σκληρὸν νὰ ἀκούσῃ καὶ ἔτι σκληρότερον νὰ ἐννοήσῃ τις, ἀλλ' ὅπου ἡ Γραφὴ εἶναι σαφὴς, πρέπει νὰ γείνῃ ἐκλογὴ μεταξὺ τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ ἰδέας καὶ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, πλανᾶται δὲ πρὸς βλάβην αὐτοῦ ὁ ἐμμένων εἰς προσχηματισθεῖσαν ἰδέαν, καὶ ἀπορρίπτων τὸν Θεῖον λόγον.

Οἱ εὐσεβεῖς συχνάκις παραζαλίζονται ὑπὸ παραδόξου τινὸς Προνοίας. Ἡ κακία εὐοδοῦται, ἡ δὲ ἀρετὴ εὑρίσκεται ὑπὸ νεφέλην. Οἱ ἀγαθοὶ δοκιμάζονται διὰ πλημμυρῶν ἢ πυρκαϊῶν, διὰ νόσων ἢ ἀπωλείας φίλων ἕως οὗ αἰσθάνονται, ὡς Ἰὼβ, ὅτι ὁ Κύριος ἐγένετο ἐχθρὸς αὐτῶν.' Ἀλλὰ τίς δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τὴν παιδείαν τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κυρίου; Λέγομεν καὶ πιστεύομεν, χωρὶς νὰ πραγματοποιῶμεν ὅτι ὁ Θεὸς θλίβει ἐν ἀγάπῃ, ἀλλὰ δὲν γνωρίζομεν ἑαυτούς, ἢ τὰς ἁμαρτίας, ἢ τὴν ἀνάγκην ἡμῶν. Ὁ Ἰὼβ αἰσθανόμενος ἑαυτὸν «καθαρὸν καὶ ἄνευ παραβάσεως,» ἐθλίβετο διὰ τὰ δυστυχήματα αὐτοῦ. Ὁ αὐτὸς Ἰὼβ ὅμως μετὰ τὴν ἀποκάλυψιν, ἥτις παρέσχεν εἰς αὐτὸν ἀληθῆ περὶ Θεοῦ ἰδέαν, εἶπεν, «Ἐπρόφερον πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐννόουν. Τώρα ὁ ὀφθαλμός μου σὲ βλέπει, λοιπόν, βδελύττομαι ἐμαυτὸν καὶ μετανοῶ μέχρι χώματος καὶ σποδοῦ.» (Ἰὼβ μβ'. 6.)

Ὄχι ὀλίγον ἐκ τοῦ παραπόνου, τὸ ὁποῖον ἐκφράζομεν, ὅταν δοκιμαζώμεθα, προέρχεται ἐκ πεπλανημένης περὶ Θεοῦ ἰδέας. Δὲν βλέπομεν αὐτόν, ὅπως εἶναι καὶ λοιπὸν δὲν βλέπομεν καὶ ἑαυτοὺς ὅπως εἴμεθα. Ἔχομεν ἰδέαν περὶ τοῦ τί ἡ πρόνοια Αὐτοῦ ἔπρεπε νὰ ἦναι, ἀλλ' ἡ ἐρώτησις τοῦ Ἐλιοὺ εἶναι κατάλληλος «Μήπως θέλει γείνει τοῦτο κατὰ τὸν στοχασμόν σου;» (Ἰὼβ λδ'. 33.) Ὄχι, δὲν εἶναι τοῦ τρέχοντος νὰ διευθύνῃ τὰ βήματα αὐτοῦ. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ φῶς ἡμῶν. Ἐν αὐτῷ ἔχομεν ἀποκάλυψιν τοῦ Θεοῦ, ἥτις ἐξηγεῖ τὴν Πρόνοιαν αὐτοῦ, ἢ, ἂν μὴ ἐξηγῇ αὐτὴν, παρηγορεῖ ὅμως, ὅπερ εἶναι κάλλιον τῆς γνώσεως. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Σωτήρ μου, «ὅστις δίδει ᾄσματα εἰς τὴν νύκτα.» (Ἰώβ. λέ. 10). Ὅσον οἱ οὐρανοὶ εἶναι ὑψηλότεροι τῆς γῆς, τόσον εἶναι αἱ τελειότητες, τὸ περὶ σωτηρίας σχέδιον καὶ ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ ὑπεράνω τῶν ἀνθρωπίνων.

Ὁ ἄνθρωπος ἀρχικῶς ἦτο ἡ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἡ εἰκὼν τόσον ἠμαυρώθη, ὥστε ὁ Θεὸς δὲν ἀναγνωρίζεται πλέον ἐν αὐτῇ. Ἐὰν θέλωμεν νὰ γνωρίσωμεν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Αὐτὸν, πρέπει νὰ ἀποβλέψωμεν ἀλλαχοῦ καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Ὑπάρχουσιν ἀληθῶς ἄνθρωποι, παρὰ τοῖς ὁποίοις δικαιοσύνη, ἢ ἔλεος, ἢ ἄλλαι τινὲς ἰδιότητες ὅμοιαι πρὸς τὰς θείας, ἔτι καὶ ἂν ἦναι τέλειαι, δὲν ἀποτελοῦσιν ὅμως τὸ σύνολον τοῦ θείου χαρακτῆρος. Ἀλλ' οὐδὲ δυνάμεθα νὰ ὑποδείξωμεν τὸν ἄνθρωπον, ἐν τῷ ὁποίῳ αἱ ἰδιότητες αὗται εἶναι τὰ μέγιστα ἀνεπτυγμέναι καὶ νὰ εἴπωμεν, Ὁ Θεὸς εἶναι ἐντελῶς ὁποῖος εἶναι οὗτος. Οὐδὲ δυνάμεθα ἔτι νὰ συγκεφαλαιώσωμεν πᾶν ὅ,τι φαίνεται καλὸν εἰς ἡμᾶς καὶ νὰ εἴπωμεν, τοῦτο εἶναι Θεός. Ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας δὲν ἠδυνήθη, οὐδὲ δύναται νὰ γνωρίσῃ τὸν Θεόν, εἰμὴ καθ' ὅσον ἔχει ἀποκαλύψει ἑαυτὸν ἐν τοῖς ἔργοις καὶ τῷ Λόγῳ αὐτοῦ, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐν τῷ Υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. Ἐὰν θέλωμεν νὰ γνωρίσωμεν αὐτὸν, πρέπει νὰ σπουδάζωμεν τὴν ἀποκάλυψιν ταύτην. Δυνάμεθα δὲ νὰ πράττωμεν τοῦτο μετὰ σεβασμοῦ διὰ τῆς βοηθείας, τὴν ὁποίαν ἄνδρες ἁγιοι, σπουδάσαντες αὐτὴν, ἡτοίμασαν. Τοιαύτη βοήθεια εὑρίσκεται ἐκπεφρασμένη ὡς ἑξῆς — «Ὁ Θεὸς εἶναι Πνεῦμα ἄπειρον, αἰώνιον καὶ ἀμετάβλητον, ἐν τῷ εἶναι αὐτοῦ, ἐν σοφίᾳ, δυνάμει, ἁγιωσύνῃ, δικαιοσύνῃ, ἀγαθωσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ.» Δύνανται οἱαιδήποτε ἄλλαι λέξεις νὰ ἐκφράσωσιν ἐμφαντικώτερον τὴν σκέψιν, τὴν περιεχομένην ἐν τῷ προκειμένῳ ἐδαφίῳ; Ἡ ἀντίθεσις μεταξὺ τῆς περὶ Θεοῦ ἀνθρωπίνης συλλήψεως καὶ τοῦ Θεοῦ τῆς Γραφῆς εἶναι εἰς πᾶσαν λέξιν. Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἄπειρος, ἀλλὰ πεπερασμένος. Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι αἰώνιος, ἀλλὰ πλᾶσμα τῆς χθές. Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἀμετάβλητος. Ὁ τελειότατος Θεός, τὸν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

ὁποῖον ἀνθρωπίνως δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν, μετέχει τῆς πεπερασμένης καὶ μεταβλητῆς ἡμῶν φύσεως. Ἀλλ' ὁ Θεὸς εἶναι ἐν τῷ εἶναι καὶ ταῖς τελειότησιν αὐτοῦ χθὲς, σήμερον καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας ὁ αὐτός. « Καὶ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος σὺ εἶσαι Θεός.»

Οὐδεμία σπουδὴ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Θεοῦ εἶναι ὠφελιμωτέρα ἐκείνης, εἰς ἣν προσκαλούμεθα ὑπὸ τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς ἦτο ἡ εἰκὼν τοῦ ἀοράτου Θεοῦ,» «καὶ ἀπάγαυσμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ.» « Ὁ Φίλιππος λέγει πρὸς αὐτόν, Κύριε, δεῖξον εἰς ἡμᾶς τὸν Πατέρα καὶ ἀρκεῖ εἰς ἡμᾶς. Λέγει ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, τόσον καιρὸν εἶμαι μεθ' ὑμῶν καὶ δὲν μὲ ἐγνώρισας Φίλιππε ; Ὅστις εἶδεν ἐμὲ, εἶδε τὸν Πατέρα.» Καλῶς δὲ οἱ ραβδοῦχοι εἶπον εἰς τοὺς ἀποστείλαντας νὰ συλλάβωσιν αὐτὸν, «οὐδέποτε ὡμίλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος,» διότι οὐδέποτε οὐδεὶς πρὸ αὐτοῦ εἶχε θείαν σοφίαν. Ὁ Χριστὸς ἦτο ἡ ἐκδήλωσις τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ γνωρίζοντες αὐτὸν, ἔχουσιν ἀληθῆ ἰδέαν περὶ τοῦ Πατρός.

Ἡ σπουδὴ τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὠφέλιμος ὄχι μόνον δογματικῶς, ἵνα γνωρίζωμεν τὸν Θεὸν, ἀλλὰ καὶ πρὸς διδασκαλίαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ, διὰ νὰ αὐξάνωμεν εἰς τὸ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν αὐτοῦ. Αὐτὸς εἶναι τὸ παράδειγμα καὶ ὁ ὑπογραμμὸς ἡμῶν. « Ἂς ἦναι μεταξύ σας τὸ αὐτὸ φρόνημα, τὸ ὁποῖον ἦτο καὶ ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ.» Ἅπασαι αἱ ἰδιότητες αὐτοῦ εἶναι πρὸς μίμησιν ἡμῶν, ἵνα ἤμεθα ἅγιοι ὅπως ἐκεῖνος ἦτο ἅγιος. Τὸ νὰ ἤμεθα ὅμοιοι μὲ τὸν Χριστὸν ἐν δικαιοσύνῃ, ἐλέει καὶ ἄλλαις ἰδιότησιν, εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ νὰ ἤμεθα ὅμοιοι πρὸς τὸν Θεόν. Μίμησις τοῦ Χριστοῦ εἶ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ναι εὐσέβεια. Οὐ μόνον καθῆκον, ἀλλὰ καὶ προνόμιον ἡμῶν εἶναι νὰ περιπατῶμεν, ὅπως αὐτὸς περιεπάτησε, δυνάμεθα δὲ νὰ πράττωμεν τοῦτο πιστεύοντες ὅτι χάρις ἱκανὴ διὰ τὰς ἀνάγκας ἡμῶν θέλει δοθῆ εἰς ἡμᾶς. Ἡ ὑπόσχεσις εἶναι ὅτι ἂν καὶ ὁ Θεὸς δὲν ἦναι ἐντελῶς ὁποῖοι εἴμεθα ἡμεῖς, «θέλομεν ὅμως εἶσθαι ὅμοιοι μὲ αὐτόν!» ὅτι ἡ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀπολεσθεῖσα κατὰ τὴν πτῶσιν, θέλει ἐπανορθωθῆ ἐν τῷ Χριστῷ. Τὸ ὅτι δὲν ἀποκτῶμεν τοῦτο διὰ μιᾶς, δὲν εἶναι λόγος πρὸς ἀποθάρρυνσιν. Πρέπει ὁ τεχνίτης νὰ ἀποθαρρυνθῆ, διότι ὁ τ ύ π ο ς αὐτοῦ εἶναι πέρα τῆς δυνάμεως αὐτοῦ; Διότι τὸ ῥόδον εἶναι τέλειον, πρέπει διὰ τοῦτο αὐτὸς νὰ μὴ ζωγραφίζῃ ῥόδα; Οὐδὲν βέλος φθάνει εἰς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ χωρὶς νὰ σχηματίσῃ καμπύλην. Ὅταν ὁ σκοπευτὴς σκοπεύσῃ ὑψηλά, τὸ βέλος θέλει ὑπάγει μακρότερον ἐκείνου, τὸ ὁποῖον τοξεύεται χαμηλὰ καὶ κατ' εὐθεῖαν γραμμήν. Οὕτω καὶ ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου αἱ σκέψεις περιστρέφονται περὶ τὸν τέλειον χαρακτῆρα τοῦ Θεοῦ, θέλει καταλήξει εἰς καλλίτερα ἀποτελέσματα, παρὰ τὸν ἀντιγράφοντα ἀνθρώπινον τύπον. Ὁ τοιοῦτος ἔχει προσέτι τὴν ἐνθάρρυνσιν μεγαλειτέρας προόδου καὶ τελείας γνώσεως καὶ ὁμοιότητος πρὸς τὸν Θεὸν εἰς τὸ μέλλον. «Θέλομεν εἶσθαι ὅμοιοι μὲ αὐτόν, ὅταν ἴδωμεν αὐτὸν ὅπως εἶναι.»

Ὁ μισθὸς τῆς δικαιοσύνης καὶ ἡ ποινὴ τῆς ἁμαρτίας γνωρίζονται, ὡς ὁ χαρακτὴρ τοῦ Θεοῦ, μόνον δι' ἀποκαλύψεως, καὶ ἐννοοῦνται μόνον κατὰ μέρος ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ. Ἂς μὴ πλανηθῶμεν εἰς τὰς ἰδέας ἡμῶν περὶ τοῦ οὐρανοῦ, κάμνοντες αὐτὸν τόπον ἐντελῶς τοιοῦτον, ὁποῖον ἡμεῖς ἠθέλομεν προετοιμά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

σει δι' ἑαυτούς. Ἂς μὴ παροδηγηθῶμεν ὑπὸ εἰκόνων, αἵτινες εἶναι ἀναγκαῖαι νὰ παραστήσωσιν αὐτὸν εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν. Αἱ θάλασσαι ἐκ κρυστάλου αἱ ἐκ χρυσοῦ ὁδοί, αἱ ἐκ πολυτίμων λίθων πύλαι καὶ τὸ δένδρον καὶ τὸ ὕδωρ τῆς ζωῆς, δὲν εἶναι εἰμὴ ἀμαυραὶ ἐκφράσεις ἀφάτου ὡραιότητος καὶ χαρᾶς. Ἡ δόξα, ἥτις ἐπεσκίασε τοὺς τρεῖς μαθητὰς ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς μεταμορφώσεως, καὶ ἐνώπιον τῆς ὁποίας ὁ Ἰωάννης ἔπεσεν ὡσεὶ νεκρός, δὲν δύναται νὰ ἐκφρασθῇ διὰ γλώσσης πεπερασμένης. Ἐπίσης ἀνέκφραστοι εἶναι αἱ ἀθλιότητες τοῦ κόσμου, διὰ τὸν ὁποῖον οἱ πονηροὶ προετοιμάζονται. Τὸ πῦρ καὶ ὁ σκώληξ καὶ ἡ κοιλὰς τοῦ κλαυθμῶνος δὲν πρέπει νὰ παροδηγῶσιν ἡμᾶς. Δὲν εἶναι γέεννα ἐντελῶς ὁμοία πρὸς τὰς γηΐνους γεέννας, διότι ὅσον ὁ οὐρανὸς εἶναι ὑψηλότερος τῆς γῆς, ὅσον ὁ Θεὸς εἶναι ἀνώτερος τῆς περὶ αὐτοῦ συλλήψεως ἡμῶν, τόσον ὁ οὐρανὸς εἶναι μᾶλλον οὐράνιος καὶ ἡ γέεννα τόσον τρομερώτερον παντὸς πράγματος, ὅπερ ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ φαντασθῇ.

Ἂς ἐπιζητῶμεν λοιπὸν τὸ ἓν καὶ ἂς ἀποφεύγωμεν τὸ ἕτερον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

III.

Η ΠΕΡΙ ΘΕΟΥ ΕΡΕΥΝΑ.

«Δύνασαι νὰ ἐξιχνιάσῃς τὸν Παντοδύναμον μὲ ἐντέλειαν ;» ~~(Δέν τά. 7)~~ Ἰώβ. ια'. 7.

Ἡμεῖς πιστεύομεν εἰς Θεὸν, τὸν Ποιητὴν πάντων τῶν πραγμάτων. Πιστεύομεν καὶ εἰς τὸν λόγον Αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐδόθη εἰς ἡμᾶς ἵνα διδάξῃ ἡμᾶς τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ θέλημα Αὐτοῦ. Αἱ Γ'ραφαὶ κυρίως διδάσκουσι τί πρέπει νὰ πιστεύῃ ὁ ἄνθρωπος περὶ Θεοῦ, καὶ ποῖα καθήκοντα ἀπαιτεῖ ὁ Θεὸς παρὰ τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλ' ὅμως καὶ μὲ τὴν Γ'ραφὴν ἀνὰ χεῖρας οἱ ἄνθρωποι διαφέρουσιν εἰς τὰς περὶ Θεοῦ ἰδέας αὐτῶν. Δύνανται νὰ ἀσπάζωνται τὰς θεοπνεύστους διδασκαλίας ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι Πνεῦμα — ὅτι εἶναι ἀγάπη — ὅτι ὁ θρόνος αὐτοῦ εἶναι ἐστερεωμένος ἐν δικαιοσύνῃ, — ὅτι εἶναι ἅγιος. Δύνανται νὰ συμφωνῶσιν ὡς πρὸς τὸν ὁρισμὸν τοῦ Θεοῦ ὡς πνεύματος ἀπείρου, αἰωνίου καὶ ἀμεταβλήτου ἐν τῷ εἶναι καὶ ταῖς τελειότησιν αὐτοῦ, καὶ ὅμως νὰ μὴ ἔχωσιν ἀληθῆ ἰδέαν αὐτοῦ. Τὸ γνωρίζειν τὰς περὶ Θεοῦ ἀληθείας εἶναι ἓν πρᾶγμα, καὶ τὸ γνωρίζειν τὸν Θεὸν ἕτερον. Ὅπως δύνασαι νὰ γνωρίζῃς τὸ πρόσωπον, τὴν φωνὴν καὶ τὴν ἱστορίαν ἑνὸς ἀνθρώπου, καὶ ὅμως νὰ μὴ γνωρίζῃς αὐτόν. Δύνασαι μά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λιστα νὰ συναναστρέφεσαι πολὺ μετ' αὐτοῦ καὶ ὅμως νὰ μὴ ἔχῃς ὄψιν τῆς καρδίας αὐτοῦ. Δύνασαι νὰ θεωρῇς αὐτὸν σκληρὸν καὶ τραχὺν, ἐνῷ πράγματι εἶναι τρυφερός. Πιθανὸν νὰ ἦναι ἐν σοὶ αὐτῷ κάτι τι, τὸ ὁποῖον νὰ ἀποκρούῃ αὐτόν, καὶ νὰ καθιστᾷ εἰς σὲ ἀδύνατον νὰ γνωρίσῃς αὐτόν. Οὕτω καὶ ἡ περὶ Θεοῦ γνῶσις ἡμῶν ἐξαρτᾶται οὐ μόνον ἐξ Αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς πλήρους εἰσαγωγῆς, τῆς διδομένης ἐν τῇ Γραφῇ, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἡμῶν αὐτῶν. Μαθητοῦ τινος ἡ ἐπιτυχία ἐξήρτηται οὐ μόνον ἐκ τῶν βιβλίων καὶ τῶν διδασκάλων αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἑαυτοῦ. Δύναται νὰ στερῆται τοῦ ἀναγκαίου νοὸς πρὸς σύλληψιν τῶν ἀληθειῶν, αἵτινες εἶναι σαφεῖς εἰς ἄλλους.

Ἡ σπουδὴ τοῦ θείου χαρακτῆρος εἶναι ἄσκησις πνευματικὴ, ἡ ἐπιτυχία τῆς ὁποίας ἐξήρτηται ἀπὸ τῆς πνευματικῆς καταστάσεως. «Ὑγιὴς νοῦς ἐν ὑγιεῖ σώματι» εἶναι ἀναγκαῖος πρὸς ἐπιτυχῆ σπουδὴν, ἡμεῖς δὲ δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν ὅτι καὶ ὑγιὲς πνεῦμα ἐν ὑγιεῖ νῷ εἶναι ἀναγκαῖον πρὸς πνευματικὴν ἐπιτυχίαν. Ἂς ἐφαρμόσωμεν τὴν σκέψιν ταύτην εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Θεοῦ. Ἡ εὐσεβὴς ψυχὴ ποθεῖ τὴν γνῶσιν καὶ κοινωνίαν τοῦ Θεοῦ. Πῶς δὲ ταῦτα δύνανται νὰ ἐπιτευχθῶσιν; «Δύνασαι νὰ ἐξιχνιάσῃς τὸν Θεόν;» Οὐχί. Διὰ τῆς ἐρεύνης ν' ἀνιχνεύσῃς δὲν δύνασαι ποτὲ τὸν Θεόν, ὅπως δὲν δύνασαι ν' ἀνιχνεύσῃς τὸ φῶς ἢ τὴν μουσικήν, ἥτις πληροῖ τὸν ἀέρα, ἢ αὐτὸν τὸν πέριξ ἡμᾶς ἀέρα. Ἐάν τις δὲν δύναται νὰ ἴδῃ τὸ φῶς, τὸ σφάλμα εἶναι, ἐν τῷ ὀφθαλμῷ αὐτοῦ. Οὕτω καὶ ἐὰν δὲν δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τὸν Θεὸν, τὸ σφάλμα εἶναι ἡμῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πρό τινων ἐτῶν μέγα τηλεσκόπιον μετεκομίσθη εἰς Ἀμερικὴν, πάντες δ' ἀνέμενον μεγάλα διὰ τῆς χρήσεως αὐτοῦ ἀποτελέσματα. Νύκτα δέ τινα ἐστράφη πρὸς ἀπομεμακρυσμένον τινὰ ἀστέρα, οἱ δὲ φοιτηταὶ ὁ εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου παρετήρησαν μετὰ θαυμασμοῦ ἀλλόκοτόν τι φῶς ἐν αὐτῷ. Καλοῦσι τὸν Καθηγητὴν, οὗτος δὲ χωρὶς θαυμασμοῦ ἐκβαλὼν τὴν ὄψιν εὗρεν αὐτὴν ἐλαττωματικήν. Τὸ παράξενον φῶς δὲν ἦτο εἰς τὸν ἀστέρα, ἀλλ' εἰς τὸ τηλεσκόπιον. Οὕτως ἔχει καὶ μὲ ἡμᾶς. Δυνάμεθα νὰ παρατηρῶμεν τὸν Θεὸν ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ, καὶ ὅμως νὰ τὸν βλέπωμεν ὅπως δὲν εἶναι. Δυνάμεθα νὰ τὸν ἴδωμεν διάφορον κατὰ διαφόρους καιρούς. Ὅπως ἡ Σελήνη ἔχει τὰς φάσεις αὐτῆς, οὕτω καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τώρα μὲν μίαν τελειότητα, μετέπειτα δὲ ἄλλην. Ἡ μεταβολὴ δὲν εἶναι ἐν τῷ Θεῷ, διότι Αὐτὸς εἶναι ὁ αὐτὸς ἐν πάσῃ γενεᾷ. Εἷς δύναται νὰ ἴδῃ μόνον τὴν δικαιοσύνην καὶ ἕτερος τὴν ἀγάπην αὐτοῦ· ἀλλ' ὅπως ἡ Σελήνη εἶναι πάντοτε στρογγύλη, ἐν οἱῳδήποτε σχήματι καὶ ἂν φαίνεται ὅτι εἶναι, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς εἶναι φιλόστοργος καὶ δίκαιος καὶ τέλειος ἐν ἀμφοτέραις ταύταις ὡς καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ ἰδιότητι τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ.

Ὅτι ἡ περὶ Θεοῦ ἰδέα ἐξήρτηται ἐκ τῆς πνευματικῆς ἡμῶν καταστάσεως μᾶλλον ἢ ἐξ οἱασδήποτε σπουδῆς αὐτοῦ, σαφῶς διδάσκεται ἐν τῇ Γραφῇ. «Μετὰ καθαροῦ καθαρὸς θέλεις εἶσθαι, καὶ μετὰ διεστραμμένου διεστραμμένως θέλεις φερθῆ.» Καὶ πάλιν, «Μετὰ ὁσίου ὅσιος θέλεις εἶσθαι καὶ μετὰ ἀνδρὸς τελείου τέλειος θέλεις εἶσθαι.» Ἡ ἔννοια τούτων εἶναι οὐχὶ ὅτι ὁ Θεὸς μεταβάλλεται — ὅτι εἶναι καθαρὸς εἷς ἕνα καὶ διεστραμ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

μένος εἰς ἄλλον, ἀλλ' ὅτι ὁ καθαρὸς θέλει ἰδεῖ καὶ χαρῇ ἐν τῇ καθαρότητι τοῦ Θεοῦ. Ἐπίσης ὁ ἐλεήμων θέλει μεγαλύνει τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, εἰς δὲ τὸν διεστραμμένον θέλει φαίνεσθαι τραχὺς καὶ ἀνελεήμων.

Ὁ ἀχρεῖος δοῦλος ἔβλεπε τὸν Θεὸν ὑπὸ τὸ φῶς τοῦτο. Ὅθεν εἶπε, «Κύριε, σὲ ἐγνώριζον ὅτι ἦσο δεσπότης σκληρὸς, θερίζων ὅπου δὲν ἔσπειρες.» Οἱ ἄλλοι δοῦλοι ἔβλεπον αὐτὸν ἀγαθὸν καὶ γενναιόδωρον Κύριον, ἐνῷ Αὐτὸς ἦτο ὁ αὐτὸς εἰς ὅλους, ἐφαίνετο δὲ διάφορος, διότι αὐτοὶ ἦσαν διάφοροι.

Ἐν ὅσῳ ὁ Χριστὸς ἦτο ἐπὶ τῆς γῆς ὑπῆρχον σχίσματα ὡς πρὸς Αὐτόν. «Τινὲς ἔλεγον, ἔχει δαιμόνιον, ἄλλοι αὐτὸς εἶναι Θεός.» Ἐπίσης καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ὑπῆρξαν ὅμοιαι διαιρέσεις. Εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἦτο σκάνδαλον, εἰς δὲ τοὺς Ἕλληνας μωρία, ἀλλ' εἰς αὐτοὺς τοὺς πιστεύοντας Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας, ἦτο θεῖ δύναμις καὶ θεοῦ σοφία πρὸς σωτηρίαν. Ἔτι καὶ μεταξὺ τῶν Ἀποστόλων ὑπῆρχον διάφοροι δοξασίαι περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Χριστοῦ. Ἐπίσης ὑπῆρχον διάφοροι δοξασίαι περὶ τοῦ Θεοῦ τοῦ Πατρός. Ὁ ἀγαπητὸς καὶ ἀγαπῶν μαθητὴς ἔλεγεν, «Ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη.» Ὁ λογικὸς μαθητὴς — ὁ συστηματικὸς θεολόγος — διελογίζετο περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς θεότητος. Εἰς αὐτὸν ὁ Θεὸς ἦτο δίκαιος. Οὗτος ὁμοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν θεοπνεύστων συγγραφέων παρέσχον εἰς ἡμᾶς τελείαν παράστασιν τῆς Θεότητος. Ὅθεν καθῆκον ἡμῶν εἶναι νὰ σπουδάζωμεν, ἵνα δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν τὸν Θεὸν καὶ τὸ πρὸς αὐτὸν ἡμῶν καθῆκον.

Ἡ σπουδὴ ὅμως πρέπει νὰ ἦναι πρακτικὴ, δηλαδὴ τῆς πείρας. Ἄνθρωπός τις δύναται νὰ σπουδάζῃ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀστρονομίαν ἐν τῷ δωματίῳ αὐτοῦ, μετὰ τῶν βιβλίων αὐτοῦ, καὶ ποτὲ νὰ μὴ κυττάξῃ ἀστέρα ἢ νὰ κάμῃ χρῆσιν ἐργαλείου. Ἕτερος δύναται νὰ σπουδάζῃ χημείαν ἢ χειρουργικὴν χωρὶς νὰ κάμῃ πειράματα, ὁ τοιοῦτος μειονεκτεῖ πολὺ ἄλλου, ὅστις ἐφαρμόζει τὰς γνώσεις, τὰς ὁποίας ἔμαθεν ἐκ τῶν βιβλίων. Ὅπως δὲ οὐδεμία ποσότης ἀναγνωσμάτων δύναται νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν ἀμέλειαν τῆς πράξεως, οὕτω καὶ οὐδεμία ποσότης ἀναγνώσματος, ἔστω καὶ ἐκ τῆς Γραφῆς, δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τινὰ διὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ νὰ πράξῃ τὰ διατεταγμένα. Θρησκεία πρακτικὴ εἶναι ἀναγκαία πρὸς χριστιανικὴν γνῶσιν. Δὲν δύνασθε νὰ ἀνιχνεύσητε τὸν Παντοδύναμον εἰς ἐντέλειαν δι' ἁπλῆς ἐρεύνης ἔτι καὶ αὐτῆς τῆς Γραφῆς. Πράγματι ἀποκαλύπτεται ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ἡ δόξα αὐτοῦ εἶναι κεκρυμμένη ἀπὸ τοῦ ἁπλοῦ ἀναγνώστου. Ἵνα ἀνιχνεύσωμεν αὐτόν, ὀφείλομεν νὰ ἀναγινώσκωμεν ἅμα δὲ νὰ κάμνωμεν πειράματα. Πρέπει δηλ. νὰ βάλωμεν εἰς πρᾶξιν τὰς ἀρχὰς τῆς Γραφῆς.

Αἱ ἀρχαὶ αὗται εἶναι συνειλεγμέναι ἐν νόμῳ. Ἐὰν δὲ θέλωμεν νὰ γνωρίσωμεν τὸν Θεὸν πρέπει νὰ φυλάττωμεν τὸν νόμον αὐτοῦ. Οὐδὲν ἄλλο κωλύει ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ νὰ γνωρίσωμεν τὸν Θεὸν εἰμὴ ἡ ἁμαρτία, ἡ παράβασις τοῦ νόμου αὐτοῦ. Αὕτη εἶναι κάλυμμα κείμενον ἐπὶ τοῦ προσώπου ἡμῶν, καὶ διὰ μέσου αὐτῆς βλέπομεν ἀτελῶς. Ἐὰν θέλωμεν νὰ ἀφαιρέσωμεν τὸ κάλυμμα ἵνα ἴδωμεν τὸν Θεὸν ὅπως ἀποκαλύπτεται ἐν τῷ Χριστῷ, πρέπει νὰ ὑπακούσωμεν εἰς τὸν λόγον αὐτοῦ. «Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ φυλάττων αὐτάς, ἐκεῖνος εἶναι ὁ ἀγαπῶν με, ὁ δὲ ἀγαπῶν με, θέλει ἀγαπηθῇ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

ὑπὸ τοῦ Πατρός μου, καὶ ἐγὼ θέλω ἀγαπήσει αὐτὸν καὶ φανερώσω ἐμαυτὸν εἰς αὐτόν. Λέγει ὁ Ἰούδας, οὐχὶ ὁ Ἰσκαριώτης, πῶς τοῦτο, ὅτι θέλεις φανερώσει ἑαυτὸν εἰς ἡμᾶς καὶ οὐχὶ εἰς τὸν κόσμον; » ἀηλ. Πῶς θέλομεν ἔχει γνῶσιν περὶ Θεοῦ, τὴν ὁποίαν ἄλλοι δὲν ἔχουσι; «Ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη, Ἐάν τις μὲ ἀγαπᾷ, τοὺς λόγους μου θέλει τηρήσει καὶ ὁ Πατήρ μου θέλει ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ θέλομεν ἐλθεῖ πρὸς αὐτὸν καὶ κατοικήσει ἐν αὐτῷ.» Τοῦτο βεβαίως δὲν εἶναι σωτηρία δι' ἔργων. Ἡ σωτηρία εἶναι πάντοτε διὰ πίστεως εἰς τὸν σταυρωθέντα λυτρωτήν. Ἄλλη ὁδὸς δὲν ὑπάρχει. Τοὺς λόγους τούτους ἀπέτεινε πρὸς πιστούς. Εἶναι δὲ διαταγὴ πρὸς ἐκδήλωσιν τῆς πίστεως δι' ὑπακοῆς, καὶ ὑπόσχεσις τῆς παρουσίας καὶ εὐλογίας τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ὑπακούοντα. Ὁ Θεὸς θέλει συγκατοικήσει μετ' ἐκείνων, οἵτινες φυλάττουσι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. Θέλουσιν ἔχει καθημερινὴν συνοικείωσιν μετ' αὐτοῦ, καὶ νέας ὄψεις τοῦ χαρακτῆρος καὶ τοῦ θελήματος αὐτοῦ.

Μία εἶναι ἡ ὁδὸς, δι' ἧς δύναται νὰ γνωρίσῃ τις τὸν Θεὸν, καὶ αὕτη εἶναι ἡ διὰ τῆς ὑπακοῆς. Δὲν ὑπάρχει εἰμὴ μία ὁδὸς εἰς τὴν παρουσίαν αὐτοῦ, καὶ αὕτη εἶναι ἡ ὁδὸς τοῦ ἁγιασμοῦ. Ἄνευ ἁγιασμοῦ οὐδεὶς δύναται νὰ ἴδῃ τὸν Κύριον. Τὸ πρῶτον δὲ βῆμα πρὸς τὴν ὁδὸν ταύτην εἶναι νὰ πιστεύσῃ εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Ἔπειτα, τὰ ἴχνη αὐτοῦ δεικνύουσιν εἰς ἡμᾶς τὴν διεύθυνσιν. Μιμούμενοι δὲ τὸ παράδειγμα αὐτοῦ, δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν τὸν Θεόν, ὅπως ὁ Χριστὸς ἐγνώσεν αὐτόν. Διαρκούσης τῆς ἐπιγείου ζωῆς αὐτοῦ, ἦτο πάντοτε μετὰ τοῦ Πατρὸς. Μεταξὺ αὐτῶν δὲν ἦτο

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κάλυμμα διαχωρισμοῦ, διότι δὲν ὑπῆρχεν ἁμαρτία. Ὁ Χριστὸς ἦτο ἅγιος, ἄκακος, ἀποκεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν Αὐτῷ. Ἐπειράσθη καθ' ὅλα, ὡς ἡμεῖς, ἀλλὰ χωρὶς ἁμαρτίας. Ἐὰν δὲ ἀληθῶς θέλωμεν νὰ γνωρίζωμεν τὸν Θεόν, πρέπει νὰ ἤμεθα ἅγιοι ὅπως ὁ Χριστὸς ἦτο ἅγιος.

Τοῦτο ἔχοντες κατὰ νοῦν, ἂς στρέψωμεν τὸ βλέμμα ἡμῶν εἰς τοὺς μακαρισμοὺς καὶ ἂς ἀναγνώσωμεν τοὺς λόγους, «Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, διότι θέλουσιν ἰδεῖ τὸν Θεόν.» Καθαρότης σημαίνει ἁγιασμός. Ἡ ἁγιωσύνη τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ σύνολον πασῶν τῶν τελειοτήτων αὐτοῦ, ἐκεῖνος δὲ τοῦ ὁποίου ἡ καρδία εἶναι ἁγία, θέλει γνωρίζει τὸν ἅγιον Θεόν. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἀπεκρίνεται εἰς τὴν ἐρώτησιν, τὴν ὁποίαν ὁ Ζοφὰρ ἀπέτεινεν εἰς τὸν Ἰώβ, Δύνασαι νὰ ἐξιχνιάσῃς τὸν Παντοδύναμον;» Οἱ καθαροὶ τὴν καρδίαν θέλουσιν ἰδεῖ Αὐτόν.»

Τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι πρακτικὸν, ἀναφέρεται δὲ εἰς τὴν κρυφίαν πηγὴν τῆς χριστιανικῆς εὐδαιμονίας. Ὁ ἔχων ἀληθῆ, πραγματικὴν κοινωνίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ, ἔχει χαρὰν ὑπερβαίνουσαν πᾶν ἐπίγειον πρᾶγμα, καὶ ὅμως πλεῖστοι ἀμελοῦσι τὴν κοινωνίαν ταύτην, ἀφίνοντες τὴν ἁμαρτίαν ταύτην νὰ χωρίσῃ αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Δὲν βλέπουσιν αὐτὸν καὶ δὲν ζῶσιν ἐν τῇ εὐνοίᾳ αὐτοῦ, διότι δὲν ἐκπληροῦσι τοὺς ὅρους. Γνωρίζω νέον, τοῦ ὁποίου ἡ ζωὴ σαφηνίζει τὴν ἀλήθειαν ταύτην. Εἶναι εὐσεβὴς, ἀλλὰ πολὺ πενιχρός. Προσεύχεται ὀλίγον, καὶ ἀναγινώσκει τὴν Γραφὴν ὀλιγώτερον. Οὔτε διὰ τὸ Κυριακὸν Σχολεῖον οὔτε διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἐργάζεται. Δὲν εὑρίσκει εὐχαρίστησιν εἰς χριστιανικὴν συνδιάλεξιν,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

ἢ εἰς τὴν θρησκείαν. Ἐπιθυμεῖ, ἀλλὰ δὲν γνωρίζει διατί ἡ θρησκεία δὲν ἔχει τὰ θέλγητρα, τὰ ὁποῖα εἶχε κατ' ἀρχὰς δι' αὐτόν, Ἐγὼ γνωρίζω διατί, καὶ δύναμαι νὰ εἴπω τὴν αἰτίαν, ὅπως ὁ ἰατρὸς δύναται νὰ εἴπῃ κοινήν τινα νόσον ἐκ τῶν συμπτωμάτων αὐτῆς. Ὑπάρχει ἁμαρτία τις (ποία δὲν ἠξεύρω), ἴσως ἀγαπητή τις ἕξις, τὴν ὁποίαν κρυφίως περιποιεῖται, καὶ αὕτη κωλύει τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ κοινωνίαν αὐτοῦ καὶ οὕτω παραλύει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

Εἶπον ὅτι εἶναι πενιχρὸς εὐσεβής. Ἐὰν γνωρίζητε τοιοῦτον τινά, προσεύχεσθε ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ σεῖς ἔχετε κρυφίας ἢ φανερὰς ἁμαρτίας, αἵτινες ἐμποδίζουσιν ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νὰ περιπατῆτε μετὰ τοῦ Θεοῦ, προσεύχεσθε δι' ὑμᾶς αὐτούς. Δὲν ὑπάρχει ἀχαριστοτέρα ζωὴ παρὰ τὴν ζωὴν ἐκείνου, ὅστις πιστεύει μὲν εἰς τὸν Χριστὸν, ἀλλ' ἀπορρίπτει τὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν προσφέρει—ὅστις παραιτεῖ τὴν χαρὰν τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ἀμελεῖ τὴν χαρὰν τῆς θρησκείας. Ὁ τοιοῦτος δέχεται τὰ δεσμὰ τοῦ Χριστιανοῦ χωρὶς τῶν εὐλογιῶν αὐτοῦ — φέρειτὸν σταυρὸν χωρὶς τῆς δυνάμεως, ἥτις τὸν καθιστᾷ ἐλαφρόν. Ὁ τοιοῦτος ὁμοιάζει πρὸς πλοῖον, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει ἱκανὴν ταχύτητα, ὥστε νὰ πηδαλιουχῆται. Εἶναι ὡς κῦμα θαλάσσιον ὠθούμενον καὶ ἐλαυνόμενον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου. Κατοικεῖ μεταξὺ δύο ἐμπολέμων στρατῶν, ὁ εἷς τῶν ὁποίων ἀφαιρεῖ τὰς εὐχαριστήσεις, ὁ δὲ ἄλλος τὴν εἰρήνην αὐτοῦ. Δὲν πράττει δὲ τίποτε διὰ τὸν Κύριον, καὶ ἐν τῷ θανάτῳ ἀφίνει τοὺς φίλους αὐτοῦ ἐν ἀμφιβολίᾳ, ἂν πράγματι ἦτο ἀναγεγεννημένος ἄνθρωπος!

Ἀπὸ τοιούτου τύπου εὐσεβοῦς εἶδε ὁ Κύριος νὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διαφυλάττῃ ἡμᾶς. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἂς ἀποβάλωμεν πᾶν ὅ,τι κωλύει ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ νὰ προσεγγίζωμεν καὶ ἀπολαμβάνωμεν τὸν Θεόν. Ἂς καλλιεργῶμεν τὸν ἁγιασμὸν ἐκεῖνον, ὅστις κάμνει ἡμᾶς νὰ βλέπωμεν τὴν ἁγιωσύνην Αὐτοῦ. Ἂς ἀγωνιζώμεθα νὰ ἤμεθα ὅμοιοι μὲ Αὐτὸν, ἵνα βλέπωμεν αὐτὸν, καθὼς εἶναι. Ὁμοιότης πρὸς τὸν Θεὸν ἡ εὐσέβεια εἶναι ἁγιασμός.

Οὐδεμία τελειότης τοῦ Θεοῦ ἐκτίθεται μετὰ περισσοτέρας ἐμφάσεως ἐν τῇ Γραφῇ παρὰ τὴν ἁγιωσύνην. Εἶναι, ὅπως προεἴπομεν, τὸ σύνολον πάντων τῶν τελειοτήτων. «Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος εἶσαι, Κύριε Θεὲ, τῶν Δυνάμεων.» Ἐν ταὐτῷ δὲ οὐδὲν καθῆκον ἐπιβάλλεται τόσον αὐστηρῶς ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, ὅσον ὁ ἁγιασμός. Εἶναι τὸ κεφάλαιον πάντων τῶν καθηκόντων. Προτρεπόμεθα νὰ ἀπορρίψωμεν πᾶσαν ἁμαρτίαν καὶ νὰ αὐξάνωμεν εἰς χάριν, εἰς ἁγιασμὸν, καὶ εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Ἡ αὔξησις ἐν χάριτι ἢ ἁγιασμῷ εἶναι ὁ τρόπος, διὰ τοῦ ὁποίου ἀποκτῶμεν γνῶσιν, εἰς τὴν γνῶσιν δὲ ταύτην ἔγκειται ἡ τῆς ψυχῆς εὐδαιμονία.

Ἁγιασμὸς καὶ εὐδαιμονία εἶναι ἀδελφαὶ δίδυμοι. Δυνάμεθα πρὸς ἐξήγησιν νὰ κάμνωμεν λόγον περὶ τῆς μιᾶς ὡς πρεσβυτέρας, καὶ νὰ εἰσάγωμεν τὴν ἄλλην ὡς νεωτέραν, ἀλλὰ πραγματικῶς ἀμφότεραι γεννῶνται συγχρόνως καὶ συναύξουσι.

Ὅσον δὲ γινόμεθα ἁγιώτεροι, τόσον εὐδαιμονέστεροι εἴμεθα. «Μακάριοι οἱ ἄμωμοι ἐν ὁδῷ,» δηλ. εὐδαίμονες εἶναι οἱ ἅγιοι, «οἵτινες περιπατοῦσιν ἐν τῷ νόμῳ τοῦ Κυρίου.» (ψαλμ. ριθ'. 1). «Μακάριοι οἱ καθαροὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

τὴν καρδίαν.» Περιπατοῦσι μετὰ τὸν Θεὸν ὡς ὁ Ἐνώχ. Συνομιλοῦσι μετ' αὐτοῦ ὡς ὁ Μωϋσῆς. Ἀγάλλονται ἐν αὐτῷ ὡς ὁ Πέτρος, μὲ χαρὰν ἀνεκλάλητον καὶ πλήρη δόξης. Προσέτι οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἀνοίγονται καὶ ἐννοοῦσι τὸν λόγον αὐτοῦ. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπέδωκεν εὐχαριστίας εἰς τὸν Θεὸν, ὅτι ἀπέκρυψέ τινα πράγματα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν καὶ ἀπεκάλυψεν αὐτὰ εἰς νήπια. Ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ ἐφαρμόσωμεν τοὺς λόγους αὐτοῦ εἰς πάντα τὰ περὶ σωτηρίας δόγματα. Ἀποκαλύπτονται ἐντελῶς οὐχὶ εἰς τοὺς ἐγγραμμάτους, τοὺς φιλοσόφους ἢ τοὺς μᾶλλον πεπαιδευμένους, ἀλλ' εἰς τοὺς εὐπειθεῖς καὶ ὑπηκόους. Πραγματικῶς ὑπάρχουσι δύσκολα πράγματα ἐν τῇ Γραφῇ, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦσι τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἁπλᾶ, πολὺ ἁπλᾶ, τὰ ὁποῖα οἱ σοφοὶ οὐδέποτε μανθάνουσι, καὶ τὰ ὁποῖα μανθάνονται μόνον δι' ὑπακοῆς. «Ἐάν τις θέλῃ νὰ κάμῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ, θέλει γνωρίσει περὶ τῆς διδαχῆς.» Ὁ ἁγιασμὸς ἀνοίγει τοὺς ὀφθαλμοὺς οὐ μόνον ἵνα βλέπωσι τὸν Θεὸν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐννοῶσι τὴν Γραφὴν, οὐχὶ εἰς τὰς φιλοσοφικὰς αὐτῆς διακρίσεις, οὐδὲ εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ γεωγραφίαν αὐτῆς, ἀλλ' εἰς τὰς πνευματικὰς ἀληθείας.

Καὶ τώρα, φίλοι ἀναγνῶσται, ἐὰν ἐπιθυμῆτε νὰ γνωρίσητε τὸν Θεὸν καὶ τὰ καθήκοντα ὑμῶν, καὶ νὰ δοξάσητε καὶ ἀπολαύσητε αὐτὸν αἰωνίως, ἀγωνίζεσθε νὰ ἦσθε ἅγιοι. Κάμετε κανόνα τῆς ζωῆς ὑμῶν τὸ πράττειν τὸ ἀγαθὸν, οὐχὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ ὑμῶν δυνάμει, ἀλλὰ διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, οὐχὶ ἐν καυχήσει ἀλλ' ἐν ταπεινοφροσύνῃ, μετὰ μετανοίας, γνωρίζοντες ὅτι ὁ Θεὸς κατοικεῖ ἐν ὑψηλῷ καὶ ἁγίῳ τόπῳ, προσέτι δὲ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μετὰ συντετριμμένης καρδίας. «Δύνασαι νὰ ἐξιχνιάσῃς τὸν Θεόν;» «Ἄνευ ἁγιασμοῦ οὐδεὶς δύναται νὰ ἴδῃ τὸν Θεόν.» «Μακάριοι οἱ καθαροὶ τὴν καρδίαν, διότι θέλουσιν ἰδεῖ τὸν Θεόν.»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

IV

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ.

«Διὰ τοῦ παραπτώματος τοῦ ἑνὸς ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος.»
(*Ρωμ. ε'. 17*)

Ἡ Γραφὴ διδάσκει ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἁμαρτωλοί. Δὲν εἶναι δίκαιος ἐπὶ τῆς γῆς, ὅστις πράττει τὸ ἀγαθὸν καὶ δὲν ἁμαρτάνει. «Πάντες ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. Δὲν εἶναι δίκαιος οὐδὲ εἷς.»

Διδάσκει προσέτι ὅτι ἡ ἁμαρτία εἶναι κληρονομική. «Ἰδοὺ συνελήφθην ἐν ἀνομίᾳ.» «Διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου, οἱ πολλοὶ ἐγένοντο ἁμαρτωλοί.»

Προσέτι διδάσκει ὅτι ἡ κατάστασις τοῦ ἁμαρτωλοῦ εἶναι ἀπελπις, καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς προσπαθείας αὐτοῦ. Ἀφ' ἑαυτοῦ δὲν δύναται νὰ πράξῃ οὐδέν. «Ποῖος δύναται νὰ ἐκβάλῃ καθαρὸν ἐξ ἀκαθάρτου;» Οὐδείς. «Δὲν ὑποτάσσεται εἰς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, οὐδὲ δύναται.»

Τινὲς τῶν Χριστιανῶν φρίττουσιν εἰς τὴν ἰδέαν τῆς τελείας διαφθορᾶς, ἀλλ ἡ διαμαρτύρησις αὐτῶν εἶναι κατὰ τῆς φράσεως μᾶλλον ἢ κατὰ τοῦ δόγματος. Αἱ λέξεις ἠχοῦσι τρομερῶς καὶ δύνανται νὰ παρεννοηθῶσιν. Δὲν σημαίνουσιν ὅμως ὅτι πᾶς ἄνθρωπος εἶ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ναι τόσον πονηρὸς ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς ἄνθρωπον νὰ ἦναι, ἀλλ' ἁπλῶς ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις εἶναι ἁμαρτωλή· ὅτι ὅταν οἱ προπάτορες ἡμῶν ἡμάρτησαν κακόν τι σπέρμα ἐνεφυτεύθη ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν,-σπέρμα, ὅπερ ἐπολλαπλασιάσθη σὺν τῇ αὐξήσει τοῦ γένους αὐτῶν. Σημαίνουσιν ὅτι καθὼς ἡ γῆ εἰς τὸν καιρὸν τῆς Πτώσεως ὑπέπεσεν ὑπὸ τὴν κατάραν τῶν ἀκανθῶν καὶ τῶν τριβόλων καὶ ἄλλων βλαπτικῶν πραγμάτων, οὕτω καὶ τὸ ἀνθρώπινον γένος ὑπεβλήθη εἰς τὴν κατάραν. Ἡ διαθήκη, ἡ γενομένη μετὰ τοῦ Ἀδὰμ, ἦτο δι' ἑαυτὸν καὶ διὰ τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ. Τούτου ἕνεκα οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ μετέχουσι τῆς ἁμαρτίας ὡς καὶ τῆς πτώσεως αὐτοῦ.

Ὁ λόγος δὲν εἶναι ἐνταῦθα περὶ τῆς ἐνοχῆς τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἀλλ' ἁπλῶς περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς, ἅτινα ἦσαν ἡ ἀπώλεια τῆς ἀρχικῆς δικαιοσύνης καὶ ἡ διαφθορὰ τῆς ἡμετέρας φύσεως.

Προσέξατε εἰς τὴν ἔννοιαν, καθ' ἣν μεταχειριζόμεθα τὴν λέξιν τ ε λ ε ί α. Ἡ διαφθορὰ ἢ ἐξαχρείωσις ἐπιρρεάζει ὁ λ ό κ λ η ρ ο ν τὴν φύσιν. Ψυχὴ, νοῦς καὶ σῶμα ἐπιρρεάζονται ὑπ' αὐτῆς. Τὸ σῶμα δύναται νὰ ἀναπτυχθῇ καλῶς καὶ ὡραίως, ἀλλ' ὅμως περιέχει ἐν ἑαυτῷ τὰ σπέρματα τοῦ θανάτου. Ὁ νοῦς δύναται νὰ ἦναι λαμπρὸς καὶ ἰσχυρὸς, ἀλλὰ θέλει καταπέσει. Ἡ ψυχὴ δύναται νὰ μὴ ἦναι εἰσέτι συνωκειωμένη μετὰ πραγματικῆς ἁμαρτίας, ἀλλ' ὅμως ἔχει τὴν τάσιν πρὸς αὐτήν. Ὑπάρχει διάθεσις, ἥτις, ἂν μὴ χαλιναγωγηθῇ ὑπὸ τῆς θείας χάριτος, θέλει ἐξάπαντος ὡριμάσει εἰς ἁμαρτίαν, ὅπως ὁ σπόρος τῆς ἀκάνθης θέλει πα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

ραγάγει ἀκάνθας, ἢ ἡ σφαῖρα τηλεβόλου ῥιφθεῖσα θέλει πέσει εἰς τὴν γῆν.

Ἡ Γραφὴ ἐκφράζει τοῦτο λίαν σαφῶς. Ὁμιλεῖ περὶ τῶν ἀνθρώπων ὡς «νεκρῶν ἐν τοῖς παραπτώμασι καὶ ταῖς ἁμαρτίαις.» Διαφθορὰ εἶναι σκληρὸν λόγιον, ἀλλὰ θάνατος εἶναι ἔτι σκληρότερον. Ἡ ἔννοια τοῦ Ἀποστόλου, μεταχειριζομένου τὴν φράσιν ταύτην, εἶναι ὅτι ἐν τῇ Πτώσει τὸ ἀνθρώπινον γένος κατέστη τόσον ἀβοηθήτως εὐδιάθετον πρὸς τὴν ἁμαρτίαν, ὥστε ἄνευ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἡμεῖς δὲν θὰ εἴχομεν περισσοτέραν δύναμιν παρ' ὅσον τὸ νεκρὸν σῶμα. Οἱ λόγοι, «Καθ' ἣν ἡμέραν φάγῃς ἐξ αὐτοῦ, βεβαίως θέλεις ἀποθάνει,» ἐπληρώθησαν: «Δι' ἑνὸς ἀνθρώπου εἰσῆλθεν ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος.» Ἦτο ἡ αὐτὴ συνείδησις, ἥτις ἔκαμνε τὸν Παῦλον νὰ λέγῃ, «Ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσι,» καὶ τὸν Δαβὶδ νὰ κράζῃ, «Ἰδοὺ συνελήφθην ἐν ἀνομίᾳ,» καὶ τὸν Ἰὼβ νὰ λέγῃ, «Ποῖος δύναται νὰ ἐκβάλῃ καθαρὸν ἐξ ἀκαθάρτου;» καὶ, «Τὸ γεννηθὲν ἐκ τῆς σαρκὸς εἶναι σάρξ,» καὶ, «Τὸ σαρκικὸν πνεῦμα εἶναι ἔχθρα πρὸς τὸν Θεόν.» «Διότι ὅταν ἤμεθα ἐν τῇ σαρκὶ τὰ πάθη τῶν ἁμαρτιῶν ἐνηργοῦντο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν διὰ νὰ καρποφορήσωμεν εἰς θάνατον.»

Δύναται γλῶσσα νὰ προμηθεύσῃ ἰσχυροτέραν ἔκθεσιν τῆς καταστάσεως ταύτης παρὰ τὴν γλῶσσαν ταύτην; Ἡ τοῦ Ἀδὰμ πτῶσις ἔρριψεν αὐτόν τε καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ εἰς κατάστασιν τόσον ἀπέλπιδα ὅσον καὶ ὁ θάνατος. Ἀκριβῶς ὅπως νεκρόν τι σῶμα σήπεται· οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ σπεύδει πρὸς τὴν διάλυσιν αὐτῆς·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ μὴ ἀναγεγεννημένος ἄνθρωπος δύναται νὰ μὴ ἦναι ὅσον εἶναι δυνατὸν κακός, ἢ καὶ ὅσον πολλοὶ ἐκ τῶν περὶ αὐτόν. Δύναται μάλιστα νὰ ἦναι συγκριτικῶς καλὸς καὶ ἀξιέραστος, ἀπηλλαγμένος ἀπὸ κακῶν ἕξεων, τίμιος καὶ ἠθικός. Εἰς τοὺς τοιούτους τὰ σπέρματα τῆς κακίας δὲν ηὔξησαν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, ὑπάρχουσιν ὅμως ἐν αὐτῇ. Ἡ νόσος τῆς ἁμαρτίας δὲν ἔκαμε προόδους, ἀλλ' ὅμως ἡ θανατηφόρος νόσος εἶναι ἐκεῖ. Ἡ ἐπιθυμία, καὶ ἡ φυσικὴ κλίσις πρὸς τὸ κακόν, δύνανται νὰ χαλιναγωγῶνται, ἀλλ' ἅπαξ συλληφθεῖσαι γεννῶσιν ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἐκτελεσθεῖσα γεννᾷ θάνατον· Ἐπιθυμία, ἁμαρτία, θάνατος, αἱ τρεῖς αὗται λέξεις σημειοῦσι τὴν πρὸς τὰ κάτω πορείαν τοῦ σαρκικοῦ ἀνθρώπου. Τὰ σπέρματα, ἡ νόσος, ἡ ἐπιθυμία, ἡ κλίσις, ἡ κακία, ἔχουσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν σημασίαν. Ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς πτώσεως διεφθάρη καὶ κλίνει πρὸς τὸ κακόν. «Τὸ σαρκικὸν φρόνημα εἶναι ἔχθρα πρὸς τὸν Θεόν.» Ὁ θάνατος δὲ ἢ ἡ διαφθορὰ ἢ ἡ τάσις αὕτη πρὸς τὴν κακίαν εἶναι νόσος κληρονομική, μεταβαίνουσα ἀπὸ τῶν γονέων εἰς τὰ τέκνα, οὐ μόνον μέχρι τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς, ἀλλ' εἰς πᾶσαν γενεάν.

Ἐνταῦθα σκοντάπτουσί τινες. Ὁ Θεὸς εἶναι ἀγαθός, λέγουσιν. Εἶναι φιλόστοργος Πατήρ, καὶ βεβαίως δὲν θέλει ἐπιβάλει τὴν κατάραν αὐτοῦ ἐπὶ ὁλόκληρον τὸ ἀνθρώπινον γένος ἕνεκα τῆς ἁμαρτίας ἑνὸς ζεύγους. Ἰδοὺ τρυφερόν τι παιδίον, οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ὁποίου μόλις ἠνοίχθησαν εἰς τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἶναι καθαρὰ πραγματικῆς ἁμαρτίας, οὐδὲ γνωρίζει διαφορὰν μεταξὺ ὀρθοῦ καὶ κακοῦ. Ἐν τῷ τοιούτῳ βεβαίως δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ διαφθορά, δὲν δύναται νὰ ὑπάρ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

χη σπέρμα ἁμαρτίας. Βεβαίως ἡ κατάρα τῶν γονέων αὐτοῦ καὶ τῶν γονέων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους δὲν δύναται νὰ τεθῇ ἐπ' αὐτό. Ἀλλ' ἰδοὺ, ὑπάρχει ἕτερον παιδίον, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι εἰμὴ ὀλίγων ἡμερῶν τὴν ἡλικίαν, ἀλλ' ὅμως ὁ ἰατρὸς βλέπει ἐπ' αὐτοῦ τὰ σημεῖα τῆς διαφθορᾶς καὶ γνωρίζει ὅτι ἡ ζωὴ αὐτοῦ, ἂν ζήσῃ, θέλει εἶσθαι ζωὴ νόσου ἀηδοῦς. Διατί; ἀφοῦ τὸ παιδίον δὲν ἡμάρτησεν; Ἀληθῶς, ἀλλ' ἡ ἁμαρτία τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εἶναι γεγραμμένη ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ.

Ἐξ ἀναλογίας αἱ φυσικαὶ ἀλήθειαι δὲν δύνανται νὰ βοηθήσωσιν ἡμᾶς νὰ ἐννοήσωμεν πνευματικὰς ἀληθείας. Τὸ φυσικὸν δηλητήριον, τὸ ὁποῖον μεταδίδεται ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱὸν, φανερώνει τὸ δηλητήριον τῆς ψυχῆς, — τὴν διαφθοράν, ἥτις μαστίζει τὸ ἀνθρώπινον γένος μετὰ τὴν Πτῶσιν. Τέκνα πρὶν γείνωσιν ὀλίγων μηνῶν τὴν ἡλικίαν ἀρχίζουσι νὰ δεικνύωσι τοὺς καρποὺς τῆς διαφθορᾶς ταύτης. Δύνανται νὰ ἦναι τύποι ὡραιότητος καὶ ἀγάπης, ἀλλ' ὅμως οἱ ἀγαπῶντες αὐτὰ πλεῖστον βλέπουσι τὴν ἐκ φύσεως κακὴν τάσιν τῆς καρδίας αὐτῶν. Τὸ ἦθος ἐκδηλοῦται, ἡ ἀπάτη δὲν ὑστερεῖ τούτου, ἡ δὲ ἰδιοτέλεια καὶ ὁ ἐγωϊσμὸς κυβερνῶσιν αὐτά. Ἐνίοτε εἶναι ἄγγελοι, ἄλλοτε πνεῦμα πονηρὸν καταλαμβάνει αὐτά. Ἀλλὰ λέγεις, εἶναι νεαρὰ καὶ μόλις γνωρίζουσι τὸ καλὸν ἀπὸ τοῦ κακοῦ. Ὁμολογῶ, ἀλλ' ὅμως καὶ ἐν τῇ τρυφερᾷ ἡλικίᾳ ἡ πρὸς τὴν ἁμαρτίαν τάσις ἐκδηλοῦται, ἡ δὲ Γραφὴ ἀποδεικνύεται ἀληθὴς, λέγουσα, «Παραστρατοῦσιν εὐθὺς ἀφοῦ γεννηθῶσι, λαλοῦντες ψεύδη.» καὶ ἀλλαχοῦ, «Οἱ διαλο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γισμοὶ τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου εἶναι κακοὶ ἐκ νεότητος αὐτοῦ.»

Τὸ βρέφος εἶναι ἔμβλημα καθαρότητος μόνον, διότι ἐν αὐτῷ ἡ πρὸς τὴν ἁμαρτίαν τάσις εἶναι ἀνεπτυγμένη εἰς πραγματικὴν πονηρίαν ὀλιγώτερον παρὰ εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι εἶναι μᾶλλον αὐτοῦ ἡλικιωμένοι. Καθ' ὅσον ὅμως αὐξάνουσι τὰ ἔτη, ἡ φυσικὴ διαφθορὰ ἐκδηλοῦται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, οἱ δὲ λόγοι τοῦ Ἰὼβ ἀποδεικνύονται ἀληθεῖς, «Ὁ ἄνθρωπος πίνει ἀνομίαν ὡς ὕδωρ.» Φυσικῶς δηλ. κλίνει πρὸς τὴν ἁμαρτίαν — ἁμαρτάνει ἐπίσης φυσικῶς καὶ εὐκόλως, ὡς ὁ διψῶν πίνει ὕδωρ.

Ἐὰν δ' Ἀδὰμ δὲν ἡμάρτανε καὶ μετ' αὐτοῦ τὸ ἀνθρώπινον γένος, τοῦ ὁποίου αὐτὸς ἦτο ὁ ἀντιπρόσωπος, θὰ ἔκλινε φυσικῶς πρὸς τὴν ἁγιωσύνην. Οὐδὲν θὰ διέκοπτε τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ κοινωνίαν. Ἡ ἀγάπη ἤθελε προσκολλᾶσθαι εἰς ἅγια ἀντικείμενα, ἡ συνείδησις ἤθελεν εἶσθαι ἄπταιστος εἰς τὰς ὁδηγίας αὐτῆς, ἡ δὲ βούλησις ἤθελεν εἶσθαι ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ἐν τῇ Πτώσει ἡ πάθησις, ἡ συνείδησις καὶ ἡ βούλησις, ἐπ' ἀληθείας ὁλόκληρος ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου, ἐστράφη πρὸς τὸ κακόν. Ἡ ἀγάπη δὲν προσηλοῦται εἰς τὰ ἄνω, ἀλλ' εἰς πράγματα συγκριτικῶς μικρᾶς ἀξίας, καὶ ἐνίοτε εἰς πράγματα κακά. Ἡ τοῦ Θεοῦ ἄπειρος ἀγάπη καὶ ἁγιωσύνη δὲν γεννῶσι, δὲν παράγουσιν ἀγάπην, διότι τὸ σαρκικὸν φρόνημα εἶναι ἔχθρα πρὸς αὐτόν. Ἡ ἔχθρα τῆς καρδίας του δὲν χαλιναγωγεῖται, ἀλλ' ἐκδηλοῦται εἰς φανερὰν ἀποστασίαν.

Ἡ διαφθορὰ ἐκτελεῖται συχνάκις μᾶλλον ἐν ἀδια-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

φορία ἢ ἐν μίσει πρὸς τὸν Θεόν. «Ὁ Θεὸς δὲν εἶναι ἐν πᾶσι τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν.» Ἡ καρδία αὐτῶν εἶναι τόσον ἀπερροφημένη καὶ τόσον κλίνει πρὸς ἄλλα πράγματα, ὥστε δὲν δύνανται νὰ ἀγαπῶσιν αὐτὸν μετὰ καθαρᾶς ἀγάπης.

Ἡ συνείδησις προσέτι διεστράφη. Δὲν κατακρίνει πλέον τὸ κακόν, οὐδὲ ἐπαινεῖ τὸ καλὸν μετ' ἐκείνης τῆς βεβαιότητος, ἥτις διακρίνει ἅγιόν τι. Ὅν. Ἐνίοτε μάλιστα εἶναι τόσον διεστραμμένη, κατὰ τὴν γλῶσσαν τῆς Γραφῆς, ὥστε «καλεῖ τὸ κακὸν καλὸν καὶ τὸ καλὸν κακόν, καὶ θέτει φῶς διὰ σκότος καὶ σκότος διὰ φῶς.»

Ἡ θέλησις εἶναι ἐν ἁρμονίᾳ μετὰ τῆς παθήσεως καὶ τῆς συνειδήσεως καὶ κινεῖ πρὸς διηνεκῆ ἀποστασίαν ἐναντίον τοῦ Θεοῦ. «Σεῖς δὲν θέλετε νὰ ἔλθητε πρὸς ἐμέ, ἵνα ἔχητε ζωήν,» εἶπεν ὁ Χριστός. «Ἡ καρδία τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων εἶναι ὅλη ἕκδοτος εἰς τὸ νὰ πράττῃ τὸ κακόν.» Ἔτι καὶ ὅταν γνωρίζωσι τὸ καλόν, προτιμῶσι τὸ κακόν. Ἡ θέλησις εἶναι πλάστιγξ, τῆς ὁποίας ὁ ἄξων κατέρχεται πρὸς τὸ μέρος, ὅπου ὑπάρχει τὸ βαρύτερον βάρος. Ἁγιασμός, εὐδαιμονία, ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ, οὐδὲν δύναται νὰ ἦναι βαρύτερον τούτων. Ἀλλ' ἡ βούλησις εἶναι διεφθαρμένη—ἡ ἀκτὶς αὐτῆς δὲν εἶναι ἐν ἰσορροπίᾳ, ἡ δὲ τάσις αὐτῆς εἶναι πρὸς τὸ κακόν· Ὑπάρχει νόμος ἐν τοῖς μέλεσιν, ὅστις ἀντιστρατεύεται κατὰ τοῦ νόμου τοῦ νοὸς καὶ αἰχμαλωτίζει τοὺς ἀνθρώπους. Ὁλόκληρον τὸ ἀνθρώπινον γένος εἶναι αἰχμάλωτον εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν ἢ τὸν πνευματικὸν τοῦτον θάνατον, οὐδὲν ἔλαττον δὲ τῆς ἀναγεννήσεως θέλει ἐξασφαλίσει τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἀνθρώπου. «Ἐὰν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τις δὲν γεννηθῇ ἄνωθεν δὲν δύναται νὰ ἴδῃ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.»

Τινὲς κλίνοντες πρὸς θεολογικὰς ὑποθέσεις, ἐδοκίμασαν νὰ ἐπαναγάγωσι τὴν περὶ ἁμαρτίας ὀπουδὴν εἰς τὸν Κῆπον τῆς Ἐδέμ. Ἠγωνίσθησαν νὰ φθάσωσι μέχρι τῶν πηγῶν αὐτῆς καὶ νὰ ἀποκριθῶσιν εἰς τοιαύτας ἐρωτήσεις, ὁποία ἡ ἑξῆς— «Εἶναι ὁ Θεὸς ὁ Πράκτωρ τῆς ἁμαρτίας;» καὶ, «Διατί Ἅγιος καὶ δίκαιος Θεὸς ἐπιτρέπει αὐτήν;» Ἐπὶ τῶν ζητημάτων τούτων ἡ Γραφὴ οὐδὲν ἐπιρρίπτει φῶς. Ἐπίσης ἡ φύσις εἶναι σιωπηλή. Γνωρίζομεν ὅτι «διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς οἱ πολλοὶ κατεστάθησαν ἁμαρτωλοί,» καὶ ὅτι «διὰ τοῦ παραπτώματος τοῦ ἑνὸς ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος.» Γνωρίζομεν δ' ὅτι πράγματι βασιλεύει, διότι αἰσθανόμεθα τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν καὶ βλέπομεν αὐτὴν ἐν τῇ ζωῇ ἄλλων. Ἐκ διεφθαρμένων καρδιῶν προέρχονται πονηροὶ διαλογισμοί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνίαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. Τοῦτο δὲ δὲν εἶναι συμβεβηκὸς ἢ ἀσυνήθης ἀνάπτυξις τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ παρὰ φύσιν αὔξησις καρδιῶν, μολυνθεισῶν καὶ κλινουσῶν πρὸς τὴν ἁμαρτίαν. Ἀλλ' ὅσον κακὰ καὶ ἂν ἦναι ταῦτα, δὲν εἶναι εἰμὴ ἀμυδρὰ προσέγγισις πρὸς ὅ,τι ἤθελε συμβῇ, ἂν ὁ Θεὸς ἐγκατέλειπε τὸ ἀνθρώπινον γένος μόνον μετὰ τῆς διαφθορᾶς αὐτοῦ. Ἀναγνώσατε ἐν τῷ τρίτῳ κεφαλαίῳ τῆς πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς τὴν περιγραφὴν τῶν ἀνθρώπων ἄνευ Θεοῦ καὶ θέλετε ἰδεῖ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὅπως ἤθελεν εἶσθαι ἐξάπαντος, ἂν μὴ ὁ Θεὸς παρενέβαινε πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

Εἶναι φανερὸν ἔτι τοῖς πᾶσιν ὅτι ὁ θάνατος βασιλεύει καὶ ὅτι τὰ σπέρματα αὐτοῦ εἶναι ἐν πάσῃ ψυχῇ. Ἀλλὰ διατί νὰ ἦναι οὕτω; Πολλοὶ πεπαιδευμένοι ἐζήτησαν, ἀλλ' ἐπὶ ματαίῳ, δι' ἀπόκρισιν. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἁμαρτίας εἶναι κόμβος, τὸν ὁποῖον οὐδεὶς ἄνθρωπος ἐστάθη ἱκανὸς μέχρι τοῦδε νὰ λύσῃ. Εἶναι ἓν τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ. Χρόνος δὲ δαπανώμενος πρὸς λύσιν αὐτοῦ, δαπανᾶται ἐπίσης ἀνωφελῶς ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ προβλήματος τοῦ ἀεικινήτου. Οἱ Σχολαστικοὶ συνεζήτησαν περὶ τούτου, ἑκατοντάδες δὲ βιβλίων καὶ μυριάδες σελίδων ἐγράφησαν ἐπὶ τούτου, καὶ ὅμως διατελεῖ ἁπλοῦν καὶ μυστηριώδες ὡς πάντοτε. Διατί δίκαιος καὶ ἅγιος Θεὸς νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῷ κόσμῳ;

Ἐμακρηγόρησα ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου διὰ τὸν ἑξῆς λόγον: Ἐσχάτως δημόσιός τις ῥήτωρ συνεζήτησε τοῦτο ἐν ἑκτάσει. Ἐν ὀνόματι τῆς προόδου ἐπανέλαβε τὰ ἐπιχειρήματα καὶ τὰς ἐξηγήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο περὶ τούτου πρὸ τριῶν ἑκατονταετηρίδων. Ὑπῆρξεν ἐποχὴ ὅτε κουρεμένοι καλόγηροι, κλειόμενοι εἰς κελλία, ἀφιέρωνον πολλὰ ἔτη εἰς τὴν μελέτην τοιούτων σοβαρῶν ζητημάτων, ὁποῖα ἡ ἐθνικότης τῆς γυναικὸς τοῦ Κάϊν! – τὸ μέγεθος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς! καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς κακίας. Ὑπελόγιζον δὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν ψυχῶν, αἱ ὁποῖαι ἠδύναντο νὰ σταθῶσιν ἐπὶ τῆς ἄκρας μιᾶς βελόνης, καὶ ἔγραφον τὸ ἀποτέλεσμα μὲ πολλὴν σοβαρότητα! Οἱ τοιοῦτοι δὲν εἶχον τίποτε ἄλλο νὰ πράξωσιν. Ἀλλ' ἡμεῖς δὲν ἔχομεν καιρὸν διὰ ἀργὰς ὑποθέσεις. Ἡ σπουδὴ καὶ ἡ θρησκεία ἡμῶν ἔχουσιν ὡρισμένον σκοπόν. Ἡ ἀλήθεια

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς διαφθορᾶς εἶναι σαφής. τίς δὲ ὁ λόγος, δι' ὃν ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε τὴν ἁμαρτίαν, οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων δύναται ν' ἀνεύρῃ. Τὸ ἐρευνᾷν λοιπὸν δι' αὐτὴν εἶναι μωρία.

Ἄνθρωπός τις πλέει ἐπὶ τοῦ ρεύματος τοῦ Νιαγάρα, αἴφνης δὲ βλέπει ὅτι φέρει αὐτὸν εἰς ἄφευκτον θάνατον. Τὸ ῥεῦμα εἶναι ἀλήθεια ἁπλῆ, ἀλλ' ἡ κρυφία δύναμις τῆς βαρύτητος, ἥτις παράγει αὐτό, εἶναι μυστήριον. Ἀναπαύεται ἆρά γε ἐπὶ τῶν κωπῶν αὐτοῦ ἵνα λύσῃ τὸ μυστήριον τοῦτο; Οὐχί, διότι τὸ ζήτημα εἶναι, οὐχὶ διατὶ τὸ ὕδωρ σπεύδει πρὸς τὸν καταρράκτην αὐτοῦ, ἀλλὰ πῶς νὰ σωθῇ αὐτός. Ὅθεν στερεώνει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ βάλει ὅλας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ εἰς τὰς κώπας. Πᾶς μῦς τοῦ σώματος αὐτοῦ τίθεται εἰς ἐνέργειαν, ἵνα ἐπιτευχθῇ ἡ ἀσφάλεια καὶ ἡ σωτηρία. Εἰς παρομοίαν κατάστασιν εἴμεθα καὶ ἡμεῖς πνευματικῶς. Ὁ κίνδυνος εἶναι καταφανής, ἡ δὲ κραυγὴ τῆς ψυχῆς ἡμῶν εἶναι οὐχί, Διατὶ συμβαίνει οὕτως, ἀλλά, Πῶς θέλομεν διαφύγει τὸν ὄλεθρον;

Ὁ ἄνθρωπος, ὅστις προσβάλεται ὑπὸ ἐπικινδύνου νόσου δὲν ἐρωτᾷ Πῶς συνέβη, ἢ διατὶ ἐπετράπη εἰς τὴν ἀσθένειαν νὰ τὸν προσβάλῃ, ἀλλά, Ποία εἶναι ἡ θεραπεία; Ὑπάρχει ἐλπίς;

Οὕτω καὶ ἡμεῖς, καθ' ὅσον ἡ σαρκικὴ καρδία ἀποκαλύπτεται, ὁ δὲ κίνδυνος αὐτῆς γίνεται καταφανής, πρέπει νὰ ζητῶμεν νὰ διαφύγωμεν αὐτόν. Ἡ σπουδὴ τῆς ἁμαρτίας δύναται μόνον νὰ ἦναι χρήσιμος καθ' ὅσον ὁδηγεῖ πρὸς εὕρεσιν τοῦ καταλλήλου φαρμάκου. Ἐλπὶς ὑπάρχει, εἴτε ὁ πόνος εἶναι ἐν τῷ πρώτῳ ἢ ἐν τῷ ἐτχάτῳ σταδίῳ αὐτῆς. Ὑπάρχει βάλ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

σαμον ἐν Γαλαάδ, ὑπάρχει ἀγαθὸς ἰατρὸς ἐκεῖ. Αὐτὰ τὰ χωρία τῆς Γραφῆς, τὰ ὁποῖα διακηρύττουσι τὴν διαφθορὰν καὶ ἐνοχὴν ἡμῶν, λέγουσι προσέτι καὶ περὶ τῆς θεραπείας αὐτῆς. «Ἐὰν διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολὺ περισσότερον ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ διὰ τῆς χάριτος, ἥτις εἶναι διὰ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὑπερεπερίσσευσεν εἰς τοὺς πολλούς.» «Διότι ὅταν ἤμεθα χωρὶς δυνάμεως, ἐν τῷ καταλλήλῳ καιρῷ, ὁ Χριστὸς ἀπέθανε διὰ τοὺς ἀσεβεῖς.» «Ὁ πιστεύων θέλει σωθῇ.»

Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Ἰατρὸς καὶ τὸ φάρμακον. Ἄνευ αὐτοῦ δὲν ὑπάρχει ἐλπίς. Ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ θεραπεύσῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Δύναται νὰ ἠθικολογῇ καὶ ν' ἀποφασίζῃ, ἀλλὰ δὲν δύναται ἡ ἄκανθα νὰ μεταβάλῃ ἑαυτὴν εἰς κέδρον, ἢ ἄνθρωπος ἐμπαθὴς νὰ καθαρίσῃ τὸ αἷμα αὐτοῦ διὰ σκέψεως. Ὁ τοιοῦτος ἔρχεται εἰς τὸν ἰατρόν. Τὰ ρεύματα τῆς ζωῆς αὐτοῦ εἶναι πεπληρωμένα ὑπὸ δηλητηρίου, ὀδυνηραὶ δὲ πληγαὶ καλύπτουσι τὸ πρόσωπον καὶ τὸ σῶμα, παρακαλεῖ δὲ τὸν ἰατρὸν νὰ θεραπεύσῃ τὰς πληγὰς ταύτας διά τινος ἀλοιφῆς καὶ θέλει εἶσθαι ὑγιής. Ἀλλ' ὁ ἰατρὸς λέγει αὐτῷ ὅτι αἱ πληγαὶ αὗται εἶναι τὰ ἐξωτερικὰ σημεῖα κεκρυμμένης ἀσθενείας, καὶ μολονότι αἱ ἀλοιφαὶ καὶ τὰ πλυσίματα εἶναι καλά, δὲν εἶναι ὅμως καὶ ἱκανὰ νὰ θεραπεύσωσιν ἐντελῶς τὰς πληγὰς ταύτας. Ἀφαιρέσατε τὰς ἀκάνθας ἀπὸ τοῦ ἀκανθοδένδρου καὶ ἄλλαι θέλουσιν ἀναφανῇ εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν. Κλείσατε τὰς πληγὰς ταύτας καὶ ἄλλαι θέλουσιν ἀνοιχθῇ. Ἰατρικόν τι πρέπει νὰ φθάσῃ μέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χρι τῆς ρίζης τοῦ δηλητηρίου, ἄλλως θεραπεία δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ. Ἰατρικόν τι πρέπει οὕτω νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς διαφθορᾶς τοῦ ἀνθρώπου, ἄλλως δὲν δύναται νὰ σωθῇ. Ἡ διακήρυξις τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι, «Δὲν ὑπάρχει ἄλλο ὄνομα ὑπὸ τὸν Οὐρανὸν δεδομένον μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, διὰ τοῦ ὁποίου δυνάμεθα νὰ σωθῶμεν, παρὰ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὐδὲ εἶναι σωτηρία ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ.»

Καλαὶ ἀποφάσεις εἶναι πολύτιμοι ὡς βοηθητικαί, ἀλλὰ τὸ μόνον σπουδαῖον πρᾶγμα εἶναι νὰ ἐμπιστευθῶμεν εἰς Αὐτόν, ὅστις θέλει ἄρῃ τὴν παλαιὰν διάθεσιν πρὸς τὸ ἁμαρτάνειν καὶ ἐμφυτεύσει ἀγάπην. Ὅστις θέλει ἀφαιρέσει τὴν παλαιὰν λιθίνην καρδίαν, καὶ δώσει καρδίαν σαρκίνην.

Τὸ ἔργον τοῦ Μεγάλου Ἰατροῦ δὲν κατανικᾷ διὰ μιᾶς ὅλα τὰ ἀποτελέσματα τῆς Πτώσεως. Ὁ ἄνθρωπος καὶ μετὰ τὴν μεταβολὴν ταύτην ὑπόκειται εἰς πειρασμόν, εἶναι ὅμως πεφυτευμένη ζωσά τις ἀρχὴ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἡ δὲ ψυχὴ ἥτις πρότερον ἐζήτει σκοτίαν, ἤδη ζητεῖ φῶς, καὶ ὁ πρότερον ἀγαπῶν τὸ κακόν, ἤδη ἀγαπᾷ δικαιοσύνην. Ἡ ἀγάπη αὐτοῦ ἀνέρχεται εἰς ὑψηλότερα πράγματα. Ἡ συνείδησις αὐτοῦ φωτίζεται, ἡ δὲ βούλησις αὐτοῦ ὑποτάσσεται εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν ὁ Πονηρὸς κινῇ αὐτὸν εἰς τὸ νὰ ἁμαρτήσῃ, δὲν ἔχει εἰμὴ νὰ ζητήσῃ ἐκ νέου Ἐκεῖνον, ὅστις κατενίκησε τὸν Πονηρόν. Οὐδεὶς γνωρίζει καλλιον τοῦ Χριστιανοῦ πόσον ὁ πειρασμὸς εἶναι ἰσχυρός, καὶ οὐδεὶς ἄλλος εἶναι εὐτυχέστερος αὐτοῦ, ἐὰν γνωρίζῃ προσέτι τὴν θεόθεν χορηγηθεῖσαν αὐτῷ δύ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

ναμιν πρὸς ἀντίστασιν. Ἡ σπουδὴ τῆς διαφθορᾶς πρέπει νὰ δδηγῇ αὐτὸν εἰς τὸ νὰ χαίρῃ ὅτι ὅπου ἐπερίσσευσεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις, καὶ ὅπου ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία πρὸς θάνατον, ἡ χάρις ἤδη βασιλεύει διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

V.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΟΙΝΗΣ ΤΗΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ.

"Πόνοι θανάτου μὲ περιεκύκλωσαν." Ψαλμ. ριζ'. 3.

Ἐνῷ διηρχόμην ἐσχάτως διά τινος ὁδοῦ, ἄνθρωπός τις ἔθεσεν εἰς χεῖράς μου τεμάχιον χάρτου, τὸ ὁποῖον ἦτο ἁπλῆ εἰδοποίησις. Ὁ ὀφθαλμός μου προσηλώθη διὰ μιᾶς ἐπὶ τῆς εἰκόνος ἀνθρώπου ὑποφέροντος ἐκ νευραλγίας.

Τὸ πρόσωπόν αὐτοῦ ἦτο στρεβλωμένον, οἱ ὀφθαλμοί του ἐξεῖχον τῶν κογχῶν, οἱ ὀδόντες ἦσαν κεκλεισμένοι καὶ αἱ χεῖρες βυθισμέναι εἰς τὴν κόμην αὐτοῦ, ἐφαίνετο δὲ ὅτι συνεκράτουν τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐκραγῇ. Ἐφ' ἑκάστου πλαγίου περιπετῶντες εἰς τὸν ἀέρα ἦσαν δαίμονες μὲ περόνας καὶ τρυπάνια καὶ ἄλλα βασανιστήρια ἐργαλεῖα. Ἦτο εἰκὼν τρομερά, ἀλλ' οὐχὶ τόσον ὅσον ἡ μεγάλη εἰκών, ἐκ τῆς ὁποίας εἶχεν ἀντιγραφῇ.

Ἡ μεγάλη ἐκείνη εἰκών, κρέμαται ἔν τινι Εὐρωπαϊκῇ πινακοθήκῃ καὶ φέρει ἐπιγραφὴν, « Τὰ βάσανα τῆς κολάσεως.» Παριστάνει δὲ μεγάλην τινὰ μηχανὴν, ἔχουσαν κοφινίδα, εἰς τὴν ὁποίαν βραχίων ὅμοιος πρὸς τὸν τοῦ σιδηρουργοῦ, μετὰ μανικίων ἀνασκουμ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

βομένων, κατακρημνίζει ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδία. Κάτωθι τῆς κοφινίδος ὑπάρχουσι τροχοί, καὶ μάχαιραι, καὶ πρίονες καὶ πῦρ, καὶ ὄφεις καὶ πᾶν εἶδος τρομερῶν πραγμάτων. Οἱ δυστυχεῖς ῥιπτόμενοι εἰς τὴν κοφινίδα πίπτουσιν εἰς τοὺς τροχοὺς καὶ λειοτρίβονται, καὶ πριονίζονται, καὶ κατακόπτονται, καὶ καίονται, καὶ κοπανίζονται, ἐνῷ κατὰ πᾶσαν στροφὴν οἱ δαίμονες μετὰ τρυπανῶν καὶ δαυλῶν βασανίζουσιν αὐτούς. Αὕτη εἶναι ἡ περὶ τῶν βασάνων τῆς κολάσεως ἰδέα τοῦ τεχνίτου. Τοιαύτη ἦτο ἡ κατὰ τὸν Μεσαίωνα περὶ κολάσεως ἐπικρατοῦσα ἰδέα. Ἄλλοι τεχνῖται ἐζωγράφιζον φυλακὰς μὲ τροχὸν καὶ στρόφιγγα, τὸ ἄσβεστον πῦρ, καὶ τὸν ἀκοίμητον σκώληκα. Ὁ Ραφαὴλ καὶ ὁ Μουρέλος παρέστησαν ἐπὶ ὀθώνης τὴν ἰδανικὴν ὡραιότητα ἐν ταῖς εἰκόσι τῆς Μαρίας καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄλλοι ἐζωγράφισαν τὸ ἀπείρως τρομερὸν δι' εἰκόνων, αἱ ὁποῖαι παρίστανον τὴν κόλασιν. Πίστις εἰς τόπον καὶ στοιχεῖον βασάνων ἦτο τὸ σημεῖον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἤρχιζον νὰ ζωγραφίζωσι πᾶν φανταστὸν εἶδος βασανισμοῦ, καὶ νὰ ἐνδύωσι διὰ πραγματικότητος πᾶν εἶδος δεισιδαίμονος τρόμου.

Τὰ ἔργα αὐτῶν ἐξεδήλουν τὴν λαϊκὴν πίστιν τῆς ἐποχῆς περὶ τῆς μελλούσης κολάσεως. Ὅ,τι ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία ἐδίδασκεν, οἱ ζωγράφοι παρίστανον διὰ χρωμάτων. Τὰ βιβλία καὶ οἱ λόγοι τῆς ἐποχῆς ἐκήρυττον καταδίκην, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ σκώληξ καὶ τὸ πῦρ συνεδυάζοντο μετὰ τοῦ τροχοῦ καὶ τοῦ βουνεύρου καὶ ἄλλων βασανιστηρίων ἐφευρέσεων. Ἐκαμνον τὴν κόλασιν τόπον σωματικῶν βασάνων, εἰς τὸν ὁποῖον ἐρ-

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρίπτοντο οἱ πονηροί, ἐνῷ ὁ βραχίων τοῦ Θεοῦ ἦτο ἐξηπλωμένος πρὸς τιμωρίαν αὐτῶν.

Ἡ ἰδέα αὕτη ὅμως δὲν εἶναι ἡ ἰδέα τῆς Γραφῆς. Ἡ Γραφὴ διδάσκει ὅτι ὑπάρχει τόπος τιμωρίας, ἀλλὰ δὲν δικαιολογεῖ καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Μίλτωνος περιγραφὴν τῶν τειχῶν καὶ τῶν πυλῶν, καὶ τῆς καμίνου τοῦ πυρός. Ὁμιλεῖ περὶ τοῦ σκώληκος, ὅστις δὲν τελευτᾷ καὶ τοῦ πυρός, ὅπερ δὲν σβέννυται, ἀλλὰ τὸ κάμνειν ταῦτα ἁπλῶς φυσικὰς βασάνους, εἶναι ἰσοδύναμον μὲ τὸ ἐξευτελίζειν αὐτά. Ἀληθῶς ὑπάρχει πῦρ, ὅπερ δὲν δύναται νὰ σβεσθῇ, ἀλλὰ δὲν εἶναι τοιοῦτον, ὁποῖον ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ ἀνάψωμεν μὲ ἄνθρακας, ἀλλ' εἶναι πῦρ ἀγρίων παθῶν, τὰ ὁποῖα καίουσιν ἐν τῇ ψυχῇ. Ὑπάρχει σκώληξ, ὅστις δὲν τελευτᾷ, ἀλλὰ δὲν ἀνήκει εἰς οὐδὲν τῶν εἰδῶν, ἅτινα ἔχουσι ταξινομήσει οἱ φυσιοδίφαι. Ἀλλ' εἶναι ὁ σκώληξ τῆς ἀπογνώσεως, ὅστις τρώγει, καὶ τρώγει, καὶ οὐδέποτε χορταίνει.

Οἱ θεόπνευστοι συγγραφεῖς μετεχειρίσθησαν γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν οἱ ἄνθρωποι δύνανται νὰ ἐννοήσωσι καὶ ἔχοντες νὰ κάμωσι μετὰ πραγμάτων ἀκατανοήτων ἐσαφήνισαν αὐτὰ διὰ κοινῶν ἀντικειμένων. Οὐδὲν ἀπέχει μακρότερον τῆς κυριολεκτικῆς ἑρμηνείας, παρ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἑρμηνεύει τὰς τοιαύτας διασαφήσεις, αὐτολεξεὶ καὶ μόνον αὐτολεξεί. Τὸ πνεῦμα δὲν ἔχει σάρκας καὶ ὀστᾶ, οὐδὲ σύγκειται ἐξ ἀσβέστου, ὥστε νὰ κατατρώγηται ὑπὸ σκωλήκων, ἀλλὰ δύναται καὶ πρέπει νὰ ὑποστῇ τὴν ποινὴν τῆς ἁμαρτίας.

Τὸ προκείμενον χωρίον παρέχει εὐκαιρίαν πρὸς σπουδὴν τῆς διδασκαλίας τῆς Γραφῆς περὶ τῆς μελλούσης κολάσεως. Ὁ Δαβὶδ, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ ἀρχαιότεροι ἑρμη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

νευταὶ πολὺ ὀρθῶς ἀποδίδουσι τὸν ψαλμὸν τοῦτον, ἠδύνατο νὰ ὁμιλῇ περὶ γεέννης ἐκ πείρας, διότι εἶχε δοκιμάσει τοὺς τρόμους αὐτῆς. Οἱ λόγοι αὐτοῦ ἐνταῦθα εἶναι σχεδὸν ἐπανάληψις τῶν ἐν τῷ 18ῳ ψαλμῷ, ὅτις καί περ Μεσσιανικὸς, πρέπει ὅμως νὰ θεωρηθῇ ὡς ἓν τῶν φύλλων τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἱστορίας. Πρέπει νὰ θεωρηθῇ προσέτι περισσότερον τοῦ θρήνου ἐπὶ τῶν κοινῶν δυστυχημάτων. « Οἱ πόνοι τοῦ θανάτου, » καὶ « αἱ ὀδύναι τῆς γεέννης» δὲν ἦσαν σωματικὰ κακά, οὐδὲ οἱ φόβοι τῶν ἐχθρῶν. Ὁ Δαβὶδ εἶχεν ὑποπέσει εἰς τρομερὰν ἁμαρτίαν καὶ διὰ τοῦτο ἐγεύθη μετάνοιαν καὶ ταπείνωσιν. «Αἱ ἁμαρτίαι αὐτοῦ ἠγέρθησαν» καὶ αἱ ἀνομίαι αὐτοῦ «ἦσαν διὰ παντὸς ἐνώπιον αὐτοῦ.» Χείμαρροι πονηρῶν ἀνθρώπων κατέκλυσαν αὐτόν, καὶ ἐταπεινώθη μέχρι χώματος ὑπ' ὄψει τῆς ἁγίας καὶ δικαίας ὀργῆς τοῦ Θεοῦ.

Τοῦτο δεικνύει ὅτι αἱ ἐνέργειαι τοῦ νοὸς καὶ τῆς καρδίας συνδέονται στενῶς μετὰ τῆς μελλούσης κολάσεως, ἥτις δύναται νὰ περικλείῃ βασανισμὸν μείζονα οἱουδήποτε φυσικοῦ πόνου. Διανοητικαὶ καὶ πνευματικαὶ στενοχωρίαι εἶναι δδυνηρότεραι τῶν ἐπιρρεαζουσῶν τὸ σῶμα. "Ανθρωποι ὠθούμενοι ὑπὸ τῆς ἀπογνώσεως καὶ τῆς αὐτοαηδείας, ἐπιζητοῦσιν ἀπαλλαγὴν διὰ τῆς αὐτοκτονίας, καὶ ἄλλοι θὰ ἔπραττον τὸ αὐτὸ, ἂν μή ἐγνώριζον, ὅτι ἡ μία πάθησις δὲν θέλει ἐμποδίσει τὴν ἄλλην. Ὁ νοῦς εἶναι οὕτω πως διωργανωμένος, ὥστε δύναται νὰ παρασκευάσῃ τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ γέενναν,—γεέννην τρομερωτέραν οἱασδήποτε βασανιστηρίου μηχανῆς, ἢ οἱουδήποτε ἄλλου ἐργαλείου, ὅπερ γραφὶς ἠδύνατο νὰ παραστήσῃ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πιστεύω ὅτι τὰ παθήματα τοῦ μέλλοντος κόσμου θέλουσι συνίστασθαι, πρῶτον, εἰς συναίσθησιν τελείας ἁμαρτωλότητος. Οἱ Διάβολοι δὲν εἶναι ἀνίκανοι νὰ διακρίνωσι τὸ ὀρθὸν ἀπὸ τοῦ μὴ ὀρθοῦ, οὐδὲ οἱ κολασμένοι ἄνθρωποι θέλουσιν εἶσθαι ἀνίκανοι ὡς πρὸς τοῦτο, διότι δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ὁ νοῦς χάνει οἱανδήποτε ἐκ τῶν δυνάμεων αὐτοῦ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ σώματος· ἀπ' ἐναντίας θέλει ἐνδυναμωθῇ, ἵνα διακρίνῃ ἀκριβέστερον μεταξὺ καλοῦ καὶ κακοῦ, καὶ μεταξὺ εὐδαιμονίας καὶ κακοδαιμονίας.

Κακοῦργός τις οὐδεμίαν τῶν διανοητικῶν αὐτοῦ δυνάμεων ἀπόλλυσι κατὰ τὴν καταδίκην. Ἡ εἰκὼν τῆς ἐλευθερίας, ὅπως φαίνεται ἐκ τῶν σιδηροφράκτων παραθύρων του, ἔχει νέα θέλγητρα. Ἡ ἀθλιότης τῆς εἱρκτῆς αὐξάνει διὰ τῆς πείρας. Οὕτω καὶ ὁ οὐρανὸς θέλει εἶσθαι προσφιλέστερος καὶ ἡ γέεννα τρομερωτέρα εἰς τοὺς ἀπολλυμένους παρ' ὅτι δύναταί τις νὰ φαντασθῇ. Ἡ ἀγαθότης, ὅπως φαίνεται ἐν τῷ Θεῷ, καὶ ἡ ἁμαρτία, ὅπως φαίνεται ἐν τῇ καρδίᾳ, θέλουσι διαφέρει ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ περισσότερον. Ἡ ἁγιωσύνη τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἁμαρτία τοῦ Ἰὼβ ἔκαμνον αὐτὸν νὰ λέγῃ, «Ἀποστρέφομαι ἐμαυτόν.» Ἐπίσης, ὁ βλέπων τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ καὶ ἀηδιάζων ἑαυτὸν ἔχει μικράν τινα πρόγευσιν τῆς γεέννης.

Ὁ ἁμαρτωλὸς θέλει ἔχει τὴν συναίσθησιν οὐ μόνον τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ καὶ τῆς αὐξανούσης ἁμαρτωλότητος. Οἱ πόνοι τῆς κολάσεως κατέλαβον τὸν ψαλμῳδὸν, ὅταν συνῃσθάνθη τὴν ἔμφυτον ἁμαρτωλότητα αὐτοῦ καὶ εἶδε τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς ἐν πραγματικαῖς παραβάσεσιν, ὅταν ἔκραζεν, «Ἰδοὺ συνελήφθην ἐν ἀνο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

μία.» καὶ, «Πρὸς σὲ, πρὸς σὲ, Κύριε ἥμαρτον.» Ὁ Παῦλος συνησθάνετο τὴν αὔξουσαν δύναμιν καὶ ἁμαρτωλότητα τοῦ σαρκικοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐν αὐταῖς πρόγευσιν ἀπείρου ἀθλιότητος, ὅταν ἐξεφώνει, «Ταλαίπωρος ἄνθρωπος ἐγώ! τίς θέλει μὲ ἐλευθερώσει ἀπὸ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;»

Οὐδεὶς δύναται νὰ φαντασθῇ χειροτέραν τιμωρίαν διὰ φόνον παρὰ τὴν ἀλυσόδεσιν τοῦ ἐνόχου εἰς τὸ πτῶμα τοῦ θύματος αὐτοῦ. Ἡ μέθοδος αὕτη τῆς τιμωρίας ἦτο εἰς τὸν νοῦν τοῦ Παύλου. Ἡ ἁμαρτία ἦτο εἰς αὐτὸν πτῶμα, τὸ ὁποῖον ἔβαινε τρομερῶς εἰς διάλυσιν. Ἐὰν δὲ εἷς, ὅστις ἔζη διὰ πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἐβασανίζετο τοιουτοτρόπως ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας, ὁποία πρέπει νὰ ἦναι ἡ ἀθλιότης ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἄνευ ἐλπίδος δεδεμένοι ἐν αὐτῇ;

Ἐὰν ἡ ἁμαρτία τοῦ ἐξέσπασεν ἀπ' αὐτοῦ τοιαύτας ἐκφράσεις, ὁποῖαι ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ, ποῖον θέλει εἶσθαι τὸ τέλος ζωῆς ἀχαλινώτως ἁμαρτωλῆς;

Συνέβη συχνάκις δέσμιοι δεδεμένοι μετὰ πτωμάτων σεσηπότων νὰ λάβωσιν τὴν σῆψιν εἰς τὰς φλέβας αὐτῶν. Τοῦτο ἦτο τὸ ἀναπόφευκτον ἀποτέλεσμα, ὅταν τὰ σώματα ἥπτοντο ἀλλήλων. Ἡ εἰκὼν εἶναι πολὺ ζωηρά. Συλλογίσθητε ἄνθρωπον, τοῦ ὁποίου τὸ σῶμα μεθ' ὅλων τῶν λεπτῶν αὐτοῦ αἰσθήσεων τῆς ἁφῆς, τῆς ὀσμῆς καὶ τῆς ὁράσεως, μετὰ τῶν νεύρων καὶ τῶν φλεβῶν, ἅτινα εἶναι ὀχετοὶ ζωῆς καὶ θανάτου, ὄντα καθηλωμένον εἰς πτῶμα σηπόμενον! Συλλογίσθητε ἔπειτα περὶ τοῦ τρομερωτέρου πτώματος τῆς ἁμαρτίας καὶ φαντάσθητε ὑμᾶς αὐτοὺς οὕτω πως προσδεδεμένους εἰς αὐτὸ αἰωνίως, περὶ τῆς μὴ δυναμένης νὰ δικαιωθῇ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φύσεως καὶ περὶ τῆς αὐξούσης ἀκαθαρσίας αὐτῆς! Εἶναι συλλογισμὸς τρομερός! Οὐδὲν λοιπὸν θαυμαστὸν, ἂν πολλοὶ ποθῶσι νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀφ' ἑαυτῶν καὶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἥτις εἶναι μέρος ἑαυτῶν. Οὐδὲν θαυμαστὸν ἂν ἡ φιλοσοφία τῶν Ἰνδῶν εὕρίσκῃ τὸν παράδεισον ἐν τῇ ἀσυνειδησίᾳ. Οὐδὲν θαυμαστὸν, ἂν οἱ ἄνθρωποι ἀποστατῶσιν, ἐπὶ ματαίῳ ἐναντίον τῆς δυνάμεως, ἥτις ἀναγκάζει αὐτοὺς νὰ ζῶσι καὶ νὰ φέρωσι τὴν ἁμαρτωλότητα αὐτῶν. Ὁποία καταδίκη δύναται νὰ ἦναι τρομερωτέρα ἢ μᾶλλον ἀμετάκλητος παρ' ἐκείνην, ἥτις ἀναγκάζει τὸν ἄνθρωπον νὰ ἦναι κόλασις αὐτὸς ἑαυτοῦ; νὰ συναισθάνηται αἰωνίως τὰς τύψεις τῆς συνειδήσεως τὸ πῦρ, ὅπερ δὲν σβέννυται, τὰ κέντρα τῆς ἀπογνώσεως· καὶ τὸν σκώληκα, ὅστις οὐδέποτε τελευτᾷ; Οὐδεμία! Τοῦ Λόρδου Βύρωνος τὰ συγγράμματα δὲν εἶναι πάντοτε ὠφέλιμον ἀνάγνωσμα, ἀλλ' ἐὰν θέλητε νὰ ἴδητε εἰκόνα ἀπωλείας ὑπὸ ἀνθρώπου, ὅστις ἦτο εἰς ἀπώλειαν, ἀναγνώσατε ἐν τῷ Μάνφρεδ τὴν ἱστορίαν τῶν δι' ἐκμηδένισιν γόων τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, οἵτινες δὲν λαμβάνουσιν ἀπόκρισιν.

Πρόγευσιν τούτου ἔλαβον ὅτε Ψαλμῳδὸς καὶ δ' Ἀπόστολος, δοκιμάζουσι δὲ τοῦτο οὐχὶ σπανίως ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ οὔτε εὐσεβεῖς καὶ οἱ μὴ ἐν τῇ ἀηδίᾳ, ἥτις ἐπακολουθεῖ τὴν ἁμαρτίαν. Μετάνοια εἶναι σκληρὰ ἄσκησις. Ὁ καθαριστὴς ἀποχωρίζει τὴν σκωρίαν ἀπὸ τοῦ ἀργύρου δι' ἰσχυροῦ πυρός. Μετάνοια διὰ τὴν ἁμαρτίαν εἶναι τοιαύτη θερμότης. Συνείδησις τῆς ἁμαρτίας εἶναι πῦρ, τὸ ὁποῖον δὲν σβέννυται, ἀλλὰ καίει μετὰ αὐξούσης σφοδρότητος.

Τινὲς δυνατὸν νὰ μὴ αἰσθάνωνται τὴν ἀλήθειαν τού-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

του. Οἱ τοιοῦτοι πράγματι δὲν ἔχουσι συνείδησιν τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ κινδύνου αὐτῶν. Θανατηφόροι πληγαὶ δυνατὸν νὰ μὴ προξενῶσι πόνον· οὕτω καὶ ἡ χειρίστη κατάστασις ἀναισθησίας. Ἐάν τις δὲν ἔχῃ τὴν συναίσθησιν ταύτην, ἡ ἔλλειψις αὕτη ἀποδεικνύει εἴτε ἀσυνήθη καθαρότητα, ἢ πνευματικὴν παράλυσιν.

Προσέτι ἡ κατάστασις τῆς τιμωρίας εἶναι κατάστασις ἀποχωρισμοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Τινὲς ἔχουσι πρόγευσιν τούτου ἐν τῇ πληροφορίᾳ, ἣν ἔχουσιν ὅτι ἐλύπησαν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ ἀπεσύρθη ἀπ' αὐτῶν, ἐπομένως ὅτι εἶναι ἀπωλεσμένοι. Τίς δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἀγωνίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅταν ἐν τῇ θλιβερωτάτῃ ὥρᾳ τῶν παθῶν αὐτοῦ, ἔκραξε, «Θεέ μου! Θεέ μου! διατί μὲ ἐγκατέλειπες;» Τὸ προκείμενον χωρίον εἶναι προφητεία ἀναφερομένη εἰς τὴν ἔκφρασιν ταύτην. Οἱ λόγοι εἶναι ἡ πεῖρα τοῦ Δαβὶδ, ἐνταῦτῳ δὲ ἐν εὐρυτέρᾳ ἐννοίᾳ ἡ πρόρρησις τῆς ἀγωνίας τοῦ Χριστοῦ. Περιγράφουσι προσέτι τὴν κατάστασιν παντὸς, ὅστις αἰσθάνεται ὅτι ἐλησμόνησε τὸν Θεὸν, καὶ ἐλησμονήθη ὑπ' αὐτοῦ. Ἡ ἔννοια εἶναι οὐχὶ ὅτι ὁ Θεὸς εἶχε λησμονήσει τὸν Χριστὸν, ἢ ὅτι ἐλησμόνησε τοὺς ἁμαρτωλοὺς, ἀλλ' ὅτι θεωρεῖ τὴν ἁμαρτίαν πάντοτε μὲ ὀργήν. Ὁ Χριστὸς εἶχε, καθ' ὅλην τὴν διακονίαν αὐτοῦ, ἀπολαύσει τὴν ἔννοιαν τοῦ Πατρός. «Οὗτος εἶναι ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, εἰς τὸν ὁποῖον εὐηρεστήθην.» Ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ὅμως τὸ πᾶν ἤλλαξε. Εἶδε τὸν Θεὸν ὅπως αἱ ἀπολεσθεῖσαι ψυχαὶ βλέπουσιν αὐτόν. Περιβεβλημένος τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου ἦτο μισητὸς εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς Ἐκείνου, ὅστις δὲν δύναται νὰ ἴδῃ τὴν ἁμαρτίαν μὲ ἀρέσκειαν. Αἱ ἀπολεσθεῖσαι ψυχαὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θέλουσι γνωρίζει ὅτι ἡ τοῦ Θεοῦ εὔνοια ἔχει ἀποσυρθῇ ἀπ' αὐτῶν— ὅτι ἐγκατελήφθησαν ὑπ' αὐτοῦ. Θέλουσι πραγματώνει προσέτι τὴν δυσμένειαν αὐτοῦ καὶ ὁ τρόμος τοῦ προσώπου αὐτοῦ θέλει κάμνει αὐτοὺς νὰ κράζωσι πρὸς τὰ ὄρη καὶ τοὺς βράχους νὰ πέσωσι καὶ νὰ κρύψωσιν αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ. Εἴτε δὲ πλῆρες εἴτε ἐλαφρὸν εἶναι τὸ μέτρον τῆς ποινῆς τῆς πραγματικῶς ἐπιβληθείσης εἰς αὐτούς, ἡ πληροφορία αὕτη τῆς δυσμενείας τοῦ Θεοῦ, μετὰ τῆς ἁμαρτωλῆς καταστάσεως, ἥτις ἐπισφραγίζει αὐτὴν, θέλει κάμνει πᾶσαν ψυχὴν νὰ κράζῃ ὡς ὁ Κάϊν, «Ἡ τιμωρία μου εἶναι μεγαλειτέρα ἢ ὥστε νὰ ὑποφέρω αὐτήν!»

Καλὸν λοιπὸν ἤθελεν εἶσθαι δι' ἡμᾶς, ἐὰν πρὸς καιρὸν, ὡς ἐν τῇ περιστάσει τοῦ Δαβὶδ, ὑψοῦτο ἡ αὐλαία, ἥτις κρύπτει τὴν αἰωνιότητα καὶ ἡμεῖς ἠδυνάμεθα νὰ καταδῶμεν εἰς τὴν γεέννην καὶ ἴδωμεν τὴν κατάστασιν ἐκείνων, οἵτινες ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐφύτευσαν τὰ σπέρματα, τὰ ὁποῖα ὡρίμασαν εἰς οἰμωγὰς καὶ θρήνους.

Ἰδοὺ εἷς, ὅστις ἠγάπα τὸν ἔπαινον τῶν ἀνθρώπων, καὶ δὲν ἐφρόντιζε ποσῶς περὶ τοῦ Θεοῦ ἢ τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ μόνος πόθος αὐτοῦ ἦτο τὰ χειροκροτήματα, τὸν πόθον δὲ τοῦτον ἔχει εἰσέτι καὶ θέλει ἔχει καθ' ὅλην τὴν αἰωνιότητα.

Ἰδοὺ μία γυνὴ, νέα, τοῦ συρμοῦ καὶ εὐφυής, τῆς ὁποίας ἡ καρδία ἦτο δεδομένη εἰς τὰς συναναστροφάς. Δὲν εἶχεν ὑψηλότερον σκοπὸν τύτε, καὶ εἰς αὐτὰς ἔδωκε τὴν ψυχὴν αὐτῆς, τὸ δὲ πάθος τοῦτο θεραπευόμενον καὶ καλλιεργούμενον ἔδενεν αὐτὴν κατ' ἔτος διὰ νέων δεσμῶν. Ἐγήρασε καὶ ὅμως τὸ πάθος ηὔξησεν. Ἀπώλεσε τὴν χροιὰν, τοὺς λαμπροὺς ὀφθαλμοὺς, τὴν κε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

χαριτωμένην μορφήν, τοὺς ὀδόντας καὶ τὴν κόμην αὐτῆς καὶ ὅμως τὸ πάθος αὐτῆς διαμένει. Ὁ κόσμος δὲν ἐλκύεται πλέον ὑπ' αὐτῆς, τὰ δὲ τελευταῖα ἔτη αὐτῆς ἐδαπανήθησαν ἐν μεμονωμένῃ ἀθλιότητι. Ὁ θάνατος δὲν ἐθεράπευσε τὸ πάθος αὐτῆς, οὐδὲ ἡ αἰωνιότης θέλει χορτάσει αὐτό.

Ἰδοὺ ἄλλη, ἥτις ἐν τῇ ζωῇ ἦτο ἀσελγὴς, καὶ ἄλλη, ἥτις ἦτο ἄτιμος. Οἱ σκοποὶ τῆς ζωῆς αὐτῶν ἦσαν ἰδιοτελεῖς καὶ ἀκάθαρτοι, αἱ δὲ ψυχαὶ αὐτῶν ἀμετάβλητοι. Ἡ εὐκαιρία πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἐπιθυμιῶν αὐτῶν παρῆλθε, ἀλλ' ὁ πόθος διαμένει καὶ θέλει διαμένει αἰωνίως. Δύνασθε νὰ φαντασθῆτε χειροτέραν κατάστασιν ἐκείνης, καθ' ἣν ὁ πόθος μάχεται κατὰ τῆς ἀπογνώσεως; Τοῦτο εἶναι τὸ πῦρ τῶν μὴ σβεννυμένων παθῶν, καὶ οὗτος εἶναι ὁ σκώληξ, ὅστις δὲν ἀποθνήσκει.

Ἕτερον χαρακτηριστικὸν τῶν παθημάτων τοῦ Δαβὶδ ἐκφράζεται διὰ τῶν ἑξῆς λέξεων, «Τὰ ὕδατα τῶν ἀσεβῶν μὲ κατέκλυσαν.» Καὶ πράγματι ῥεύματα τῆς ἀσεβοῦς θελήσεως θέλουσι κατακλύζει τὸν ἁμαρτωλὸν, ἡ δὲ συντροφία αὐτῶν θέλει ἐπιπροσθέτει εἰς τὴν ταλαιπωρίαν αὐτοῦ. Ἄνθρωποι, οἵτινες ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καυχῶνται ἐπὶ ἠθικῇ, πρέπει νὰ συναναστρέφωνται τότε μετ' ἀνηθίκων. Ἐκεῖνοι, οἵτινες ὑποχωροῦσι κρυφίως εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἢ ἁμαρτάνουσι κατὰ τρόπον σεμνὸν, καὶ μετ' ἐκλεκτῆς κοινωνίας, δὲν θέλουσι πλέον ἐκλέγει τοὺς συντρόφους αὐτῶν. Γυναῖκες, αἵτινες, καίπερ ἁμαρτωλαὶ, κινοῦνται ὅμως μόνον ἐν καλῇ κοινωνίᾳ, καὶ ἀποφεύγουσι πᾶσαν ἀμφίβολον συντροφίαν, θέλουσι διέρχεσθαι τὴν αἰωνιότητα μετὰ πολὺ διαφόρων συντρόφων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀναμφιβόλως πρέπει νὰ ἐξιππάσθητε ἀναγινώσκοντες τὰς δημοσιευθείσας περιγραφὰς τῶν κακῶν τόπων ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσιν. Μία καὶ μόνη ὥρα ἔν τισι τῶν μερῶν τούτων τοσοῦτον ἤθελε συνταράξει ἡμᾶς, ὥστε πλέον τοῦ ἑνὸς ἔτους ἤθελε χρειασθῇ ἵνα καταπαύσῃ τὴν ταραχήν. Καὶ ὅμως ταῦτα εἶναι ἀμυδράτις προσέγγισις τῆς πραγματικότητος τῆς κακίας, τὴν ὁποίαν ἡ αἰωνιότης θέλει ἀποκαλύψει. Ἐάν τις ἦναι δοῦλος τῆς ἁμαρτίας καὶ δὲν θέλῃ νὰ θραύσῃ τὰς ἁλύσεις αὐτῆς, ἃς θεωρήσῃ τὴν εἰκόνα ἐκείνων, διὰ τὰ ὁποῖα προετοιμάζεται, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα θὰ καταντήσῃ ἐπὶ τέλους, ἂν μὴ σταματήσῃ αὐτὸν ἡ θεία χάρις. «Ἔξω δὲ οἱ κύνες, καὶ οἱ μάγοι καὶ οἱ ἐπαοιδοί, καὶ οἱ φονεῖς, καὶ οἱ εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς ὅστις ἀγαπᾷ καὶ κάμνει τὸ ψεῦδος.» Πῶς δύναταί τις, ἔχων λεπτὴν ἠθικὴν συναίσθησιν καὶ τρυφερὰ αἰσθήματα, νὰ συναναστρέφηται μετ' ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἡ ἀναπνοὴ ἤθελε μολύνει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, καὶ ἡ ἁπλῆ μνεία τῶν ὁποίων ἤθελε κάμει αὐτὸν νὰ ὠχριάσῃ; Πῶς δύναται ὁ τοιοῦτος νὰ ζῇ μετὰ μεθύσων καὶ κλεπτῶν καὶ ψευστῶν, καὶ διαβόλων; Τὸ δὲ χείριστον πάντων, πῶς δύναται νὰ ὑποφέρῃ τὸν συλλογισμόν, ὅτι ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων, θέλει ἐν καιρῷ καταλάβει θέσιν ἐν ἴσῃ μοίρᾳ μεταξὺ τῶν αἰσχίστων ἐξ αὐτῶν καὶ κατακριθῇ μετ' αὐτῶν εἰς αἰωνιότητα ἀπέλπιδος κακίας;

Ποίαν κατάστασιν δύναται νὰ φαντασθῇ τις μᾶλλον ἀνυπόφορον ταύτης; Τί δύναται νὰ ἦναι φρικτότερον τῆς τοιαύτης καταστάσεως καὶ τύχης; Ἄνθρωπος πλασθεὶς κατ' εἰκόνα Θεοῦ μετὰ δυνάμεων ἱκανῶν νὰ ἐκτιμᾷ τὸ ἀγαθόν, ἀλλ' ἀναλλοιώτως κακός, καὶ ἀνε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

κλήτως καταδεδικασμένος εἰς τὸ πῦρ τῆς συνειδήσεως, τὸν σκώληκα τῆς ἀπογνώσεως καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν κολασμένων; Τόπος βασάνου, ὅπου ἠδύνατο νὰ καῇ θὰ ἦτο δι' αὐτὸν σωτηρία. Ἡ κοιλὰς τοῦ Χιννὼμ θὰ ἦτο δι' αὐτὸν Παράδεισος, ἀλλ' ὁ τόπος καὶ ἡ κατάστασις αὐτοῦ θὰ ἦναι χειρότερα τούτων εἶναι γ έ ε ν ν α.

Ἐκ ταύτης δὲν ὑπάρχει εἰμὴ μία καὶ μόνη ὁδὸς διεκφυγῆς, καὶ αὕτη εἶναι ἡ διὰ πίστεως εἰς Ἐκεῖνον, ὅστις ὄχι μόνον τὴν θέσιν ἀλλὰ καὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ θέλει μεταβάλει. Ἡ σαρκικὴ καρδία ἀπεργάζεται τὴν ἰδίαν ἑαυτῆς κατάκρισιν. Νέα καρδία ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἶναι σωτηρία.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

VI.

Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ.

«Καὶ ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ,
ἡ μαρτυρία μου εἶναι ἀληθής»
Ἰωάν. η'. 14.

Οἱ Φαρισαῖοι κατηγόρουν τὸν Σωτῆρα ἡμῶν, ὅτι ἐστήριζε τὰς ἀξιώσεις αὐτοῦ ὡς Μεσσία ἐπὶ τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ μαρτυρίας, καὶ αὐτὸς ἀπεδέξατο τὴν κατηγορίαν, ἐπικυρῶν τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων αὐτοῦ διὰ τῆς μαρτυρίας τοῦ Πατρός. «Ἡ μαρτυρία μου εἶναι ἀληθής.» «Ἐγὼ εἶμαι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ καὶ ὁ πέμψας με Πατὴρ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ.»

Οὐδεὶς προσεκτικὸς ἀναγνώστης τῶν Γραφῶν ἀδυνατεῖ νὰ παρατηρήσῃ τὸν θεῖον ἐγωϊσμὸν τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς δὲν ἐκήρυττε σύστημα φιλοσοφίας, ἢ θεολογίας, οὐδὲ μέλλοντα νὰ ἔλθῃ Μεσσίαν, ἀλλ' ἐκήρυττεν ἑαυτόν. «Ἐγὼ εἶμαι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς,» «Ἐγὼ εἶμαι ἡ ἄμπελος,» «Ἐγὼ εἶμαι ὁ ποιμὴν ὁ καλός,» «Ἐγὼ εἶμαι ἡ θύρα,» «Ἐγὼ εἶμαι ἡ ὁδός, ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή,» «Ἐγὼ εἶμαι τὸ φῶς τοῦ κόσμου,» «Ἐγὼ θέλω δώσει εἰς τὸν διψῶντα νὰ πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς ἐλευθέρως,» «Ἐὰν ὑψωθῶ, θέλω σύρει πάντας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πρὸς ἑμαυτόν;» «Ἐγὼ εἶμαι ἡ ρίζα καὶ ὁ γόνος τοῦ Δαβὶδ, ὁ λαμπρὸς καὶ ὀρθρινὸς ἀστὴρ,» «Ἐγὼ εἶμαι τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὦμέγα, — ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος, — ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος.» «Ἐγὼ καὶ ὁ Πατήρ μου ἓν εἴμεθα.»

Οἱ μαθηταὶ ἐννόησαν ἐκ τῶν ἐκφράσεων τούτων, ὡς αὐτὸς βεβαίως ἐσκόπει, ὅτι αὐτὸς ἦτο Θεὸς, ἴσος τῷ Πατρὶ τῷ Θεῷ, ὅτι ἦτο τὸ κέντρον καὶ ἡ καρδία τοῦ σχεδίου τῆς σωτηρίας, καὶ ὅτι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἦτο τὸ μόνον ὄνομα, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ ἄνθρωποι ἠδύναντο νὰ σωθῶσιν. Οἱ ἀκροαταὶ αὐτοῦ γενικῶς ἐννόησαν αὐτὸν, καὶ ἐνῷ τινες ἐπίστευσαν καὶ ἠκολούθησαν αὐτὸν, ἄλλοι ἐσκανδαλίσθησαν καὶ ἔλεγον, «Σὺ ἄνθρωπος ὢν κάμνεις σεαυτὸν Θεόν.»

Οἱ Ἰουδαῖοι εἶχον σχέδιον σωτηρίας θεόθεν δρισθὲν, ἀλλὰ παρεννοηθέν. Ἡ κεντρικὴ ἀλήθεια τοῦ συστήματος τούτου ἦτο ἡ θυσία, ἡ χύσις αἵματος εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Τὸ σχέδιον δὲν ἦτο τέλειον καθ' ἑαυτὸ, ὡς πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐνόμισαν. Ὡμίλει περὶ τοῦ Χριστοῦ οὐχ ἧττον συχνάκις καὶ ἐμφαντικῶς, ὅσον αὐτὸς ὁ Χριστὸς ὡμίλει περὶ ἑαυτοῦ. Τὸ ἀρνίον τὸ σφαζόμενον κατὰ τὸ Πάσχα, ἐλάλει περὶ τοῦ Ἀμνοῦ τοῦ σφαγέντος πρὸ καταβολῆς κόσμου. Ἡ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ εἴσοδος εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, ἐλάλει περὶ Ἐκείνου ὅστις ἅπαξ διὰ παντὸς ἔμελλε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων τὸν Οὐρανόν. Ὁ νόμος ἦτο παιδαγωγὸς εἰς τὸν Χριστόν. Ἦτο τηλεσκόπιον, δι' οὗ μακρόθεν οἱ πατέρες τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους ἔβλεπον διὰ τόσων αἰώνων τὸν Μεσσίαν. Ὅτι οἱ υἱοὶ καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἐν ταῖς ἐπερχομέναις γενεαῖς ἠτέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νιζον εἰς τὸ μέσον τοῦτο, ἀντὶ νὰ βλέπων δι' αὐτοῦ, ἐνασχολούμενοι μόνον περὶ τὸν μηχανισμὸν αὐτοῦ, δὲν μεταβάλει τὸ ζήτημα. Ἡ ἀμάθεια αὐτῶν ἦτο ἡ μεταποιήσασα εἰς εἴδωλον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἦτο ἁπλῶς καθρέπτης. Ὅπως δὲ οἱ δύο ἐκεῖνοι μαθηταὶ οἱ εἰς Ἐμμαοὺς πορευόμενοι συνωμίλουν καθ' ὁδὸν μετὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ δὲν ἐγνώριζον ὅτι ἦτο Αὐτός, οὕτω καὶ αὐτοὶ ἔτρωγον τὸ Πάσχα, καὶ ἐτήρουν τὸν νόμον αὐτῶν, καὶ ὅμως δὲν ἐγνώριζον ὅτι ὁ Χριστὸς ἦτο ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν.

Τῇ ἀληθείᾳ ἐγνώριζον ὅτι ἔμελλε νὰ ἔλθῃ Μεσσίας τις, καὶ εἶχον ὁρίσει τόν τε χρόνον καὶ τὸν τόπον τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν ἐννόουν ὅτι ἡ ραμφαία ἔμελλε νὰ ἐξυπνίσῃ ἐναντίον τοῦ ποιμένος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐναντίον τοῦ ἀνδρὸς τοῦ συνεταίρου τοῦ Θεοῦ. Ὅτι τὸ παιδίον τῆς παρθένου ἔμελλε νὰ ἦναι πράγματι, «ὁ Ἰσχυρὸς Θεὸς,» «Ὁ Πατὴρ τοῦ μέλλοντος Αἰῶνος» Ὅτι τὸ ἐν Βηθλεὲμ παιδίον δὲν ἦτο ἄλλος, εἰμὴ Ἐκεῖνος, «τοῦ ὁποίου αἱ ἔξοδοι εἶναι ἀπ' ἀρχῆς, ἀπὸ ἡμερῶν αἰῶνος.»

Τὰ χωρία ταῦτα καὶ τὰ παρόμοια τούτοις ἦσαν σαφεῖς ἐκθέσεις τῆς θεότητος τοῦ Μεσσία. Οὗτος ἔμελλε νὰ ἦναι «Ἐμμανουὴλ,» «Θεὸς μεθ' ἡμῶν.» Ἐν ταὐτῷ δ' ἔμελλε νὰ ὑποφέρῃ καὶ σώσῃ τὸν λαὸν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Ἐν αὐτῷ οἱ Ἐθνικοὶ ἔμελλον νὰ πιστεύσωσι καὶ πάντα τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης νὰ φοβῶνται αὐτόν.

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ ἀνεγνώριζον ὅτι αὐτὸς ἦτο ὅ,τι ἠξίου ὅτι εἶναι. Ἀνεγνώριζον τὴν θεότητα αὐτοῦ. Ὅθεν εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτοῦ, «Τίνα μοὶ λέγετε σεῖς ὅτι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἶμαι;» Ὁ Πέτρος ἀπεκρίθη, «Σὺ εἶσαι ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.» Τὸ αὐτὸ εἶπον ὅλοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἀφοῦ ὁ Χριστὸς καθησύχασε τὴν θάλασσαν. «Ἐν ἀρχῇ ἦτο ὁ Λόγος καὶ, ὁ Λόγος ἦτο παρὰ τῷ Θεῷ, καὶ Θεὸς ἦτο ὁ Λόγος.» καὶ «Ὁ Λόγος ἐγένετο σὰρξ καὶ κατῴκησε μεταξὺ ἡμῶν.» Αὕτη ἦτο ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅστις ἐξ ὅλων τῶν μαθητῶν ἴσως ἐγνώριζε κάλλιστα τὸν Χριστόν. Οἱ δὲ λόγοι αὐτοῦ ἀντηνακλάσθησαν ἑτοίμως ἐν τοῖς συγγράμμασι τῶν συμμαθητῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ Παύλου, ὅστις ἔγραψε περὶ τοῦ Χριστοῦ ὡς «ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχοντος, καὶ ὅμως μὴ νομίσαντος ἁρπαγὴν νὰ ἦναι ἴσος μετὰ τοῦ Θεοῦ.»

Δὲν εἶχον ἀμφιβολίαν περὶ τῆς θεότητος αὐτοῦ, διότι ἤξευρον εἰς ποῖον ἐπίστευσαν. Δὲν ἐννόουν μὲν ἐντελῶς ἀλλὰ μετὰ αὐξούσης σαφηνείας τὴν ἐπὶ γῆς ἀποστολὴν αὐτοῦ. Ὁ Χριστὸς ἦτο ὁ Σωτήρ. Ἐν αὐτῷ δὲ πάντα τὰ ἔθνη τῆς Γῆς ἔμελλον νὰ εὐλογηθῶσιν. Αὐτὸς ἦτο εἰς αὐτοὺς ἡ Ὁδὸς καὶ ἡ Θύρα, καὶ ἡ Ἄμπελος, καὶ ὁ καλὸς Ποιμὴν καὶ πᾶν ὅ,τι αὐτὸς ἠξίου ὅτι ἦτο. Ἐὰν αὐτὸς ἔδιδεν ἔμφανσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, αὐτοὶ οὐχ ἧττον αὐτοῦ. Ὁ Πέτρος εἶπε, «Αὐτὸν τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὁ Θεὸς ὕψωσε,» «Οὐδὲ εἶναι σωτηρία δι' οὐδενὸς ἄλλου.» Ὁ Παῦλος ἀπεφάσισε νὰ μὴ γνωρίζῃ ἄλλο τι εἰμὴ τὸν Χριστὸν καὶ αὐτὸν ἐσταυρωμένον. Πάντες εἶδον ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, καθ' ὅσον τὸ Πνεῦμα ἀπεκάλυπτε τὴν σημασίαν αὐτοῦ, τὸν Χριστὸν πρῶτον καὶ ἔσχατον καὶ ἀείποτε. Ἐξετέλουν θαύματα, ἀλλ' ἀπέδιδον τὴν δόξαν εἰς τὸν Χριστόν. Ὅταν ὁ Πέτρος καὶ Ἰωάννης εἶδον ὅτι ὁ λαὸς ἐθαύμαζε διὰ τὴν θεραπείαν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ χωλοῦ τοῦ καθημένου ἐν τῇ Ὡραίᾳ Πύλῃ καὶ ἀπέδιδον εἰς αὐτοὺς δόξαν, ὁ Πέτρος εἶπε, «Διατί ἐνατενίζετε εἰς ἡμᾶς, ὡς ἐὰν ἐπράξαμεν ἀπὸ ἰδίας ἡμῶν δυνάμεως ἢ εὐσεβείας νὰ περιπατῇ αὐτός; Ὁ Θεὸς τοῦ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἐδόξασε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ Ἰησοῦν. Καὶ διὰ τῆς εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ πίστεως, τοῦτον, τὸν ὁποῖον θεωρεῖτε καὶ γνωρίζετε, τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐστερέωσεν.» Ἐκήρυττον σωτηρίαν, ἀλλὰ μόνον διὰ τοῦ Χριστοῦ. Ἡ γέννησις, ἡ ζωὴ, ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ ἦσαν τὸ θέμα τοῦ κηρύγματος αὐτῶν. Ὁ Χριστὸς ἦτο ἡ ὁδὸς πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἡ πηγὴ τῆς ἀληθείας, καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς. Πίστευσον εἰς αὐτὸν καὶ σώθητι, ἦτο τὸ Εὐαγγέλιον αὐτῶν.

Ὁ Χριστὸς κατέχει ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν τόπον, τὸν ὁποῖον κατεῖχεν ἐν ταῖς διδασκαλίαις αὐτοῦ τε καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ἐπ' αὐτὸν, ὡς ἐπὶ λίθον ἀκρογωνιαῖον ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἐπῳκοδομημένη. Ἡ ζωὴ αὐτοῦ εἶναι ὁ κανὼν καὶ τὸ μέτρον, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ λαὸς αὐτοῦ — οἱ ζῶντες λίθοι — εἶναι προσηρμοσμένοι εἰς τὰς θέσεις αὐτῶν, ἡ δὲ ἀγάπη αὐτοῦ συγκρατεῖ καὶ τελειοποιεῖ τὸ ὅλον. Ἀφαίρεσον τὸν Χριστὸν, καὶ ἡ τῆς Ἐκκλησίας τύχη δύναται νὰ γραφῇ ἐν ταῖς λέξεσι, τὰς ὁποίας ὁ Χριστὸς εἶπε περὶ τοῦ Ναοῦ, «Λὲν θέλει μείνει λίθος ἐπὶ λίθου, ὅστις νὰ μὴ μετακινηθῇ.» Ἔτι πλέον τούτου δύναται νὰ γραφῇ, Αὐτοὶ οἱ λίθοι θέλουσιν ἐξαλειφθῇ. Ἄνευ τοῦ Χριστοῦ ἡ Ἐκκλησία εἶναι ναὸς ἐναέριος. Οἱ στύλοι καὶ οἱ λίθοι αὐτῆς εἶναι ἀπάτη, τὰ δὲ δόγματα καὶ ἡ ἀκολουθία μυκτηρισμός. Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Ἥλιος—τὸ κέντρον πάσης ἀληθείας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

Περὶ Αὐτὸν, ὡς πλανῆται ἐν ταῖς τροχιαῖς αὐτῶν, περιστρέφονται τὰ διάφορα δόγματα καὶ αἱ διδασκαλίαι. Ἐξάλειψον τὸν Ἥλιον καὶ τὸ σύστημα ἀφανίζεται. Ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ κεφαλή, ἡ Ἐκκλησία τὸ σῶμα, ἡμεῖς δὲ τὰ μέλη. Δύναται τὸ σῶμα νὰ ζήσῃ, ἐὰν ἡ κεφαλὴ ἀποκοπῇ;

Ἡ ἐπιτυχία τῆς Ἐκκλησίας ἐν παντὶ αἰῶνι ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἐκτιμήσεως, ἣν ἔχει περὶ τοῦ Χριστοῦ. Ἐὰν τιμᾷ αὐτὸν, θέλει τιμηθῇ καὶ αὐτή. Ἐὰν ἀπεναντίας ἐκτιμᾷ αὐτὸν κατά τι ὀλιγώτερον παρ' ὅ,τι αὐτὸς ἀξιοῖ νὰ τιμᾶται, θέλει ἐκτιμηθῇ καὶ αὐτὴ πολὺ ὀλίγον. Ἡ ἐπιτυχία οἱουδήποτε κλάδου τῆς Ἐκκλησίας, ἢ οἱασδήποτε ὀνομασίας, ἥτις θεωρεῖ ἑαυτὴν μέρος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἐκτιμήσεως, ἣν ἔχει περὶ τοῦ Χριστοῦ. Ἀναγνωρίζουσα τὴν θεότητα καὶ τὸν ἱλασμὸν, καὶ κηρύττουσα τὰς διδασκαλίας τὰς ἀναγκαίως συνδεδεμένας μετὰ τούτων, δὲν δύναται νὰ ἀποτύχῃ. Θεωροῦσα αὐτὸν καὶ κατ' ἐλάχιστον ἧττονα τοῦ Θεοῦ, καὶ κηρύττουσα ἄλλο τι εἰμὴ πραγματικὸν ἱλασμὸν διὰ τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου, δὲν δύναται νὰ ἐπιτύχῃ.

Δὲν ἀρκεῖ νὰ πιστεύῃ τις εἰς Αὐτὸν ὡς μέγαν καὶ ἀγαθὸν ἄνδρα, ὡς προφήτην, ἢ καὶ ὡς τὸν μέγιστον καὶ σοφώτατον πάντων τῶν προφητῶν. Οὐδὲ νὰ ἐκθειάζει τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ ὡς καλλιτέραν τῆς διδασκαλίας ἄλλων διδασκάλων, ἢ τὴν εὐσέβειαν ὡς ὑπερέχουσαν τὴν τῶν κοινῶν ἀνθρώπων. Ὁ Χριστὸς εἶναι πλέον τούτων, ἢ εἶναι οὐδέν. Αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶπε, «Ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἓν ἐσμεν.» Ἐὰν δὲν ἦναι Θεὸς, ἴσος τῷ Θεῷ τῷ Πατρὶ, καὶ ἐὰν δὲν καθηλώθη ἐπὶ τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σταυροῦ, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔχει Εὐαγγέλιον οὐδὲ λόγον ὑπάρξεως.

Διάσημός τις Ἀρειανὸς συγγραφεύς, βλέπων τὴν ἔλλειψιν τῆς πνευματικότητος μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ, ἐρωτᾷ περὶ τῆς αἰτίας. Ἡ ἀπόκρισις δὲν εἶναι δύσκολος. Ὁ Ἀρειανισμός, ὅστις ἀρνεῖται τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ, οὐδέποτε ὑπῆρξεν, οὐδὲ θέλει ὑπάρξει, πνευματικῶς ἰσχυρός. Πᾶσα ἡ πνευματικὴ ζωὴ προέρχεται ἐκ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπερ λαμβάνει ἐκ τῶν πραγμάτων τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀποκαλύπτει αὐτὰ ὅπως εἶναι, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ μαρτυρία δὲν δύναται νὰ ἀντιλέγῃ πρὸς τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου. Ἐὰν ἦναι ἀληθὲς, ὡς ὅτε Παῦλος καὶ Ἰωάννης βεβαιοῦσιν, ὅτι «οὐδεὶς δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι Κύριος, εἰμὴ διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος,» εἶναι ἐπίσης ἀληθὲς, ὅτι οὐδεὶς δδηγούμενος ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ ἐν εἶναι Κύριος.

Ἡμεῖς δὲν ἀναμένομεν νὰ ἴδωμεν ἐκκλησίας, αἵτινες ἀρνοῦνται τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ σεμνοπρεπῶς, νὰ ἐνδιαφέρωνται ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων εἴτε ἐν τῇ ἰδίᾳ ἡμῶν χώρᾳ ἢ μεταξὺ τῶν Ἐθνικῶν. Τοιαῦται ἐκκλησίαι δύνανται νὰ καλλιεργῶσι τὸ φιλοσοφικὸν ἢ καλαισθητικὸν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸ πνευματικόν. Δύνανται νὰ ἐλκύωσι καὶ νὰ φαίνωνται εὐοδούμεναι, ἀλλὰ κοινῶς τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἀναμένωμεν, διότι ἀποτείνονται εἰς ἀνθρώπους ἐκπαιδεύτους καὶ νοήμονας, συνήθως δὲ τοιοῦτοι ἄνθρωποι, ἐὰν ἀπορρίπτωσι τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ, δὲν βλέπουσι λογικόν τινα λόγον διὰ τὴν ὕπαρξιν ἐκκλησίας, ἢ διὰ ἀκολουθίαν οἱανδήποτε.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ Ἀρειανισμὸς τὸ πολὺ πολὺ εἶναι σταθμὸς πρόσκαιρος δι' ἀνθρώπους νοήμονας, ἐκ τοῦ ὁποίου εἴτε ἀνίστανται εἰς ἀληθῆ ἐκτίμησιν τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Χριστοῦ, ἢ καταπίπτουσιν εἰς ἐντελῆ καὶ ἀπέλπιδα ἀπιστίαν.

Ἡ ἐκκλησία, ἥτις ἐπιτυγχάνει προσελκύουσα εἰς ἑαυτὴν ἀνθρώπους, καὶ συγκρατεῖ καὶ ἐπικοδομεῖ αὐτοὺς ἐν πίστει καὶ ζωῇ, πρέπει νὰ ἔχῃ λόγον τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς. Πρέπει νὰ προσφέρῃ θετικήν τινα ἀνακούφισιν ἐκ τῆς ταλαιπωρίας, τὴν ὁποίαν ἡ ἁμαρτία ἔφερεν ἐν τῷ κόσμῳ. Πρέπει νὰ ἐπιδεικνύῃ Σωτῆρα ἱκανὸν νὰ σώζῃ καὶ τοῦ ὁποίου ὁ περὶ ἑαυτοῦ λόγος πρέπει νὰ πιστεύηται. Ἐκεῖνο τοῦ ὁποίου ὁ κόσμος ἔχει ἀνάγκην εἶναι ἀλήθεια θ ε τ ι κ ή. Ἡ ἁμαρτία εἶναι πραγματικότης καὶ ἡ τιμωρία πραγματικότης. Ὁ δὲ ἄνθρωπος ἔχει χρείαν πραγματικοῦ Σωτῆρος – τοιούτου, ὁποῖον ὁ Χριστὸς κηρύττει ἑαυτόν.

Ἡ ἐκκλησία πρέπει νὰ κηρύττῃ τοιοῦτον Σωτῆρα, πρέπει δὲ νὰ κηρύττῃ καὶ τὴν ἀλήθειαν, τὴν περιεχομένην ἔν τε τῇ Παλαιᾷ καὶ Νέᾳ Διαθήκῃ—ὅτι ἄλλος Σωτὴρ δὲν ὑπάρχει. «Ἐμβλέψατε ε ἰ ς Ἐ μ ὲ καὶ θέλετε σωθῆ, πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς.» «Ἐγώ, ἐγὼ εἰμαι ὁ Κύριος, καὶ ἐκτὸς ἐμοῦ δὲν ὑπάρχει Σωτήρ.» «Οὐδὲ εἶναι σωτηρία δι' οὐδενὸς ἄλλου, διότι οὐδὲ ἄλλο ὄνομα ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἶναι δεδομένον μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, διὰ τοῦ ὁποίου δυνάμεθα νὰ σωθῶμεν.»

Ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ αὐτοῦ δὲν ἔχει εἰμὴ μίαν ἐλπίδα. Ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ μόνος Βοηθός, ἡ μόνη Ὁδός, ἡ μόνη Θύρα, ἡ μόνη Σωτηρία. Ὁ καθαρώτα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τος ἄγγελος τῆς οὐρανίου στρατιᾶς δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ ἐξιλέωσιν διὰ τὴν ἁμαρτίαν. Τὸ πολὺ πολύ, τὸ ὁποῖον οἱ ἄγγελοι δύνανται νὰ πράξωσιν, εἶναι νὰ ὑπηρετῶσιν ἐκείνους, οἵτινες εἶναι ἤδη διὰ τοῦ Χριστοῦ κληρονόμοι τῆς σωτηρίας. Ἡ παρθένος Μαριὰμ, ἡ εὐλογημένη μεταξὺ τῶν γυναικῶν διὰ τῆς κλήσεως αὐτῆς, δὲν δύναται νὰ συγχωρήσῃ ἁμαρτίας, οὐδὲ νὰ βοηθήσῃ τὸν ἁμαρτωλόν. Αὐτὴ μετὰ πασῶν τῶν λελυτρωμένων ψυχῶν ἀποδίδει τὴν σωτηρίαν αὐτῆς εἰς τὸ Ἀρνίον. Ὁ ὕμνος αὐτῆς ἦτο, «Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον καὶ ἠγαλλιάσατο τὸ Πνεῦμά μου ἐπὶ Θεῷ τῷ Σωτῆρί μου.» Ἐὰν ἠδύνατο νὰ ἀκούσῃ τὴν λατρείαν καὶ τὴν προσκύνησιν, τὰς ὁποίας ἀποδίδουσιν εἰς αὐτὴν εἰς τὰς ἐσχάτας ταύτας ἡμέρας τοσαῦται μυριάδες ὀνομαζομένων χριστιανῶν, βεβαίως ἡ ψυχὴ αὐτῆς ἤθελε μεταχειρισθῆ τοὺς λόγους τοῦ ἀγγέλου, ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ὁποίου ὁ Ἰωάννης ἔπεσεν ἵνα προσκυνήσῃ αὐτὸν ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ, «Πρόσεχε μὴ κάμῃς τοῦτο, διότι καὶ ἐγὼ εἶμαι σύνδουλός σου . . . τὸν Θεὸν προσκύνησον.»

Ἡ ἐκκλησία πρέπει οὐ μόνον τὰς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ νὰ κηρύττῃ ἐμφαντικῶς, ἀλλὰ καὶ νὰ παραδειγματίζῃ αὐτὰς πρακτικῶς. Ὁ Χριστὸς πρέπει νὰ ἦναι ὁ πρῶτος εἰς τὰς καρδίας τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ὡς καὶ ἐν τῇ θεολογίᾳ αὐτῶν. Ἡ ἐκκλησία, εἰς τὴν ὁποίαν ὑψηλὴ κοινωνικὴ θέσις ἢ ἐπιρροὴ ἢ κοσμικὴ ἐξουσία ἢ καλλιτεχνία ἢ πλοῦτος κατέχει τὴν θέσιν τοῦ Χριστοῦ, διῆλθε τὰς ἡμέρας τῆς χρησιμότητος αὐτῆς.

Οὕτως ἔχει καὶ μὲ τὴν Ἐκκλησίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἰδιαίτερον εἶδος λειτουργίας, ἢ εἰδικόν τι δόγμα εἶναι τὸ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

πρῶτον καὶ κύριον ἀντικείμενον. Ἕκαστον θρήσκευμα ἔχει ἰδίαν μορφὴν καὶ διακριτικὰς ἀρχάς, καὶ αὗται εἶναι σπουδαῖαι. Ἄνθρωποι εὐσυνείδητοι πρέπει νὰ τηρῶσιν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον πιστεύουσιν ὅτι εἶναι ἀλήθεια· Ἀλλ' ὅπως ὁ Ἥλιος εἶναι μεγαλείτερος τῆς Σελήνης, ἂν καὶ αὐτὴ ἐπισκιάζῃ αὐτόν, οὕτως ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ ἀληθὲς φῶς τοῦ κόσμου καὶ τὸ ἓν καὶ μόνον ἀντικείμενον προσκυνήσεως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ, ἂν καὶ διακριτικαὶ ἀρχαί, ἁπλοῖ ὁρυφόροι, δύνανται ν' ἀποκρύπτωσιν αὐτὸν ἀπὸ τῆς ὁράσεως. Ἐκλείψεις τοῦ Ἡλίου συμβαίνουσι κατὰ σταθεροὺς νόμους, οὕτω καὶ αἱ πνευματικαὶ ἐκλείψεις, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι ἐξ ἀνάγκης προσηλωμένη εἰς τροχιὰν καὶ ἐξ ἀνάγκης σπεύδει εἰς τὴν πρὸ αὐτῆς σκιάν. Πρέπει ν' ἀποφασίσῃ, ἂν πρέπῃ νὰ ζῇ ἐν τῇ παρουσίᾳ καὶ τῷ φωτὶ τοῦ Χριστοῦ, ἢ ἐν τῷ ἀμυδρῷ Σεληνιακῷ φωτὶ τῶν ἰδίων ἑαυτῆς μορφῶν καὶ συμβόλων πίστεως.

Τὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησίας ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς πίστεως καὶ τῆς πρακτικῆς χρήσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἐὰν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν μετὰ τοῦ Πέτρου, «Σὺ εἶσαι ὁ Χριστὸς, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος,» ἢ μετὰ τοῦ Παύλου, «Ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συσφίγγει ἡμᾶς νὰ μὴ ζῶμεν πλέον δι' ἑαυτοὺς ἀλλὰ δι' Αὐτὸν,» τὸ φῶς ἡμῶν θέλει αὐξάνει καὶ ἡ ἐπιρροὴ ἡμῶν θέλει εὐλογεῖσθαι.

Ἡ αὐτὴ ἀλήθεια δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς ἕκαστον ἐξ ἡμῶν ἀτομικῶς. Ἡ ἀτομικὴ ἐπιτυχία ἡμῶν ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ καὶ ἐν τῇ μελλούσῃ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ πῶς θεωροῦμεν τὸν Χριστόν. Ὑπὸ εἰδικὴν ἔννοιαν ὁ Χριστὸς εἶναι εἰς πάντα ἄνθρωπον ὅ,τι αὐτὸς νομίζει αὐτὸν ὅτι εἶναι. Ἐὰν πιστεύῃ ὅτι εἶναι ἡ Ὁδὸς, εἶναι τῷ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὄντι ἡ Ὁδός. Ἐὰν πιστεύῃ ὅτι εἶναι ἡ θύρα, εἶναι ἡ θύρα καὶ εἰσέρχεται δι' αὐτοῦ εἰς τὴν οὐράνιον ἀνάπαυσιν. Ἐὰν πιστεύῃ ὅτι εἶναι ἡ Ἄμπελος, ἑνοῦται μετ' αὐτοῦ καὶ τρέφεται ὑπ' αὐτοῦ. Ἐὰν ὁ Χριστὸς δὲν ἦναι ἡ θύρα, ὁ οὐρανὸς εἶναι κεκλεισμένος ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἐὰν ὁ Χριστὸς δὲν ἦναι ἡ Ὁδός, αὐτὸς δὲν ἔχει ὁδὸν πρὸς τὴν οὐράνιον κληρονομίαν. Κατοικεῖ εἰς οἰκίαν ὁμοίαν πρὸς τὴν οἰκίαν, τὴν ὁποίαν μωρός τις ποιητὴς ἔκτισε, καὶ ἡ ὁποία δὲν εἶχε κλίμακα πρὸς τὰ ἄνω δωμάτια. Ἐὰν δὲν ἦναι ἡνωμένος μετὰ τοῦ Χριστοῦ ὡς οἱ κλάδοι μετὰ τῆς ἀμπέλου, δὲν ὑπάρχει πνευματικὴ ζωὴ ἐν αὐτῷ.

Ὁ Κύριος δὲν θέλει ἀποδεχθῇ διῃρημένην ὑπακοήν. Αὐτὸς πρέπει νὰ ἦναι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, τὸ πᾶν τῆς πᾶσι, διὰ τὴν ψυχήν. Ὁ λαὸς αὐτοῦ πρέπει νὰ ἐκτιμᾷ τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, ἡ δὲ ἐκτίμησις αὕτη πρέπει νὰ γεννᾷ ἀφιέρωσιν εἰς αὐτὸν, διότι αὐτὸς δὲν θέλει ὑποφέρει ἀντίζηλον. Πρέπει δὲ νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ὑπάρχει θεία ἀντιζηλία. Ὅστις ἀγαπᾷ οἰκίας, ἢ ἀγροὺς, ἢ ἄλλο τι μᾶλλον τοῦ Χριστοῦ, δὲν εἶναι ἄξιος αὐτοῦ. Ὁ Χριστὸς πρέπει νὰ ἦναι τὸ πᾶν διὰ τὴν ψυχὴν, ἄλλως δὲν εἶναι οὐδὲν δι' αὐτήν. Ἔτι πλέον, ὁ Χριστὸς ὅ,τι εἶναι ἐν τῇ ζωῇ, θέλει εἶσθαι καὶ ἐν τῷ θανάτῳ, καὶ κατὰ τὴν ἀνάστασιν, καὶ αἰωνίως.

Ὅστις ἐμπιστεύεται εἰς τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ ἔχει ἀσφαλὲς θεμέλιον. Δύναται νὰ δοκιμασθῇ καὶ πειρασθῇ, ἀλλ' ἐπὶ τέλους θέλει ἐξέλθει νικητὴς διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος αὐτόν, καὶ αὕτη εἶναι ἡ ἐλπὶς τοῦ χριστιανοῦ. Ὅστις πιστεύει εἰς τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐμπιστεύεται εἰς αὐτὸν, ἔχει αὐτήν. Ὅστις ὅμως δὲν πράτ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

τει τοῦτο, δὲν ἔχει Σωτῆρα, οὐδὲ ἐλπίδα οὔτε ἐν τῷ θανάτῳ, οὔτε κατὰ τὴν κρίσιν, οὔτε κατὰ τὴν αἰωνιότητα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

VII.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ.

«Ὁ ἄνθρωπος Ἰησοῦς Χριστός.» Α΄. Τιμοθ. Β΄. 5. —

Ἡ Γραφὴ διδάσκει ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Θεὸς καὶ ἐνταὐτῷ ἄνθρωπος. Ἐὰν δὲ δίδωμεν περισσοτέραν ἔμφασιν εἰς τὴν θεότητα παρὰ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ, τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι κατὰ τῆς πρώτης συχνότερον ἐγείρονται ἀντιλογίαι καὶ ἀντιρρήσεις. Ἐναντιότης εἴς τι δόγμα κάμνει τοὺς ἀνθρώπους νὰ σπουδάζωσι τὰ ἐπιχειρήματα, ἅτινα ὑποστηρίζουσιν αὐτό. Ἐναντιότης εἰς τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ τοσοῦτον ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ὑπερασπιστῶν αὐτῆς, ὥστε Χριστιανοὶ νοήμονες συνωχειώθησαν μὲ τὰς ἀποδείξεις αὐτῆς. Ἡ ἀνθρωπότης αὐτοῦ ἀφ' ἑτέρου, πιστευομένη ὑπὸ τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου, σπανίως δὲ ἀντιλεγομένη, σπανίως γίνεται ἀντικείμενον συζητήσεως. Ἀλλ' ὅμως εἰς τὴν θρησκείαν καὶ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν εἶναι ἐπίσης ἀναγκαῖον ὁ Χριστὸς νὰ ἦναι καὶ ἄνθρωπος, διότι ἐπ' αὐτὸν οὐχὶ ὡς Θεὸν μόνον, ἀλλ' ὡς Θεάνθρωπον ἐν δυσὶ διακεκριμέναις φύσεσιν, ἐν ἑνὶ προσώπῳ διὰ παντὸς, ἡμεῖς κτίζομεν τὴν ἐλπίδα ἡμῶν. Ἡ θεότης καὶ ἀνθρωπότης αὐτοῦ εἶναι ὁμοῦ ὁ ἀκρογωνικὸς λίθος —τὸ θεμέλιον τῆς ἐλπίδος ἡμῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ ἀνεγνώριζον αὐτὸν ὡς ἄνθρωπον καὶ Θεόν. Πεισθέντες ἐκ τῶν θαυμαστῶν αὐτοῦ ἔργων ὅτι ἦτο Θεός, δὲν εἶχον χρείαν ἀποδείξεως ὅτι ἦτο ἄνθρωπος. Ἔβλεπον αὐτὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον καὶ ἤκουον τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ συνωμίλουν μετ' αὐτοῦ καὶ συνεταξείδευον καὶ συνέτρωγον καὶ συνανεπαύοντο. Οἱ ὑπηρέται, οἵτινες ἐστάλησαν νὰ συλλάβωσιν αὐτὸν ἐνῷ ἐδίδασκεν ἐν τῷ Ναῷ, ἀνεγνώρισαν τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ, ἀλλὰ συγχρόνως ἐμαρτύρησαν καὶ περὶ τῆς θείας αὐτοῦ σοφίας, εἰπόντες, «Οὐδέποτε ἐλάλησεν ἄνθρωπος ὡς ὁ ἄνθρωπος οὗτος.» Ὁ Πιλάτος χωρὶς νὰ ἀρνηθῇ τὴν θείαν αὐτοῦ καταγωγὴν καὶ ἀποστολήν, μετεχειρίσθη αὐτὸν ἔργῳ τε καὶ λόγῳ ὡς ἄνθρωπον—δέσας, καὶ δείρας καὶ κατακρίνας αὐτόν. «Τότε ὁ Ἰησοῦς προσῆλθε φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον, ὁ δὲ Πιλάτος εἶπεν· Ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος.» Τινὲς τῶν ἑρμηνευτῶν θεωροῦσι τοὺς λόγους τούτους ὡς ἀπόρριψιν τῆς θεότητος καὶ τοῦ Μεσσιανικοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν ἔχουσι ποσῶς τοιαύτην σημασίαν. Ἀναγνώσατε τοὺς λόγους ἐν τῇ φυσικῇ αὐτῶν συνεχείᾳ καὶ θέλετε ἴδει ὅτι δὲν ἀποδεικνύουσιν ἄλλο τι εἰμὴ ὅτι ὁ Ἰησοῦς, εἴτε Θεὸς εἴτε μή, ἦτο ἄνθρωπος. Ὁ Πιλάτος δὲν ἔκαμε διάκρισιν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἄλλων ἐν παρομοίαις περιστάσεσιν.

Ὁ ἀνθρώπινος χαρακτὴρ τοῦ Χριστοῦ ἐκτίθεται ἐν τῇ Γραφῇ ἐντελῶς καὶ σαφῶς, ἔν τε τοῖς Προφήταις καὶ τοῖς ἱστορικοῖς Βιβλίοις. Ἦτο «τὸ σπέρμα τῆς γυναικὸς,» τὸ ὁποῖον, κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν, ἔμελλε νὰ συντρίψῃ τὴν δύναμιν τοῦ Σατανᾶ. Οὕτως ἐννόησεν αὐτὴν ἡ Εὔα, διότι ὅταν ἐγεννήθη ὁ Κάϊν, ἔκραξεν, «Ἀπέκτησα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἄνθρωπον παρὰ Κυρίου.» ἢ «Ἀπέκτησα ἄνθρωπον Ἰεχοβᾶ.» Ἐθεώρησε τὸν πρωτότοκον αὐτῆς ὡς τὸν ὑποσχεθέντα λυτρωτήν. Ὁ Ἀβραὰμ ἐννόησεν ὅτι ὁ Μεσσίας ἔμελλε νὰ ἦναι ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ. Οἱ Ἰουδαῖοι ἐγνώριζον ὅτι ἔμελλε νὰ ἦναι ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Δαβίδ. «Ῥάβδος θέλει ἐξέλθει ἐκ τοῦ κορμοῦ τοῦ Ἰεσσαί, καὶ Κλάδος ἐκ τῆς ῥίζης αὐτοῦ.» Ἐγνώριζον ὅτι «ἤθελεν αὐξήσει ὡς τρυφερὸν φυτόν,» ὅτι «ἤθελεν εἶσθαι ἄνθρωπος θλίψεων,» καὶ ὅτι τελευταῖον ἡ μάχαιρα ἤθελεν ἐγερθῇ κατὰ τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ἦτο σύντροφος τοῦ Θεοῦ. Πάντα ταῦτα ἐδίδασκον αὐτοὺς αἱ Γραφαὶ αὐτῶν. Ὁ Μεσσίας ἔμελλε νὰ γεννηθῇ, καὶ νὰ ἀνδρωθῇ, καὶ νὰ ὑποφέρῃ, καὶ νὰ ἀποθάνῃ ὡς ἄνθρωπος. Ἔμελλε νὰ δοκιμάσῃ φυσικὴν ἀγωνίαν εἰς τὴν διάτρησιν τῶν χειρῶν, καὶ ἀγωνίαν νοὸς καὶ ψυχῆς εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν τῶν φίλων αὐτοῦ καὶ εἰς τὸν χωρισμὸν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἦτο καθ' ὅλα, ἐκτὸς ἁμαρτίας, ἐντελῶς συνταυτισμένος μετὰ τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ ἦτο πλήρωσις ὅλων, ὅσα οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ μέχρις Ἰωάννου ἐμαρτύρησαν, καὶ τῶν ὑποσχέσεων, τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς ἔκαμε περὶ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς πρώτης διακηρύξεως ἐν τῇ Ἐδὲμ μέχρι τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐν Ναζαρέτ. Ὁ Χριστὸς ἐγεννήθη «ἐκ σπέρματος Δαβίδ,» «Εὑρέθη ἐν μορφῇ ἀνθρώπου,» «Ὅταν ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ὁ Θεὸς ἔπεμψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ τὸν νόμον», καὶ «ἐκένωσεν ἑαυτὸν λαβὼν δούλου μορφήν, γενόμενος ὅμοιος μὲ τοὺς ἀνθρώπους.» «Ὁ λόγος ἐγένετο σὰρξ καὶ κατῴκησε μεταξὺ ἡμῶν,» καὶ οὐχὶ μόνον κατῴκησε μεταξὺ ἡμῶν, ἀλλὰ ἦτο καὶ ἐξ ἡμῶν, «διότι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

πράγματι δὲν ἔλαβεν ἐφ' ἑαυτὸν τὴν φύσιν ἀγγέλων ἀλλ' ἐκ γένους Ἀβραάμ.» Ἐγένετο, ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων ἡμῶν, καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς ἡμῶν, νοῦς ἐκ τοῦ νοὸς ἡμῶν καὶ καρδία ἐκ τῆς καρδίας ἡμῶν. Ἐπὶ τριάκοντα καὶ τρία ἔτη συνανεστρέφετο μετὰ τῶν ἀνθρώπων — ὡς παιδίον, ὡς υἱός, ὡς ἐργάτης καὶ ὡς διδάσκαλος, ἐθεάθη, καὶ ἠκούσθη, καὶ ἐψηλαφίσθη, ἠγαπήθη, ἠπηρετήθη καὶ παρημελήθη, ὅπως ἄλλοι ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ. Ὅταν δ' Ἰωάννης εἶδεν αὐτὸν ἐν Βεθαβαρᾷ εἶπεν, «Οὗτος εἶναι ἐκεῖνος, περὶ τοῦ ὁποίου εἶπον, Ἔρχεται κατόπιν μου ὁ ἰσχυρότερότερός μου, ὅστις ἦτο πρότερός μου.» Ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρῖτις, ἀφοῦ ὡμίλησε μετ' αὐτοῦ, εἶπεν εἰς τοὺς συμπολίτας αὐτῆς, «Ἐλθετε νὰ ἴδητε ἄνθρωπον, ὅστις μοὶ εἶπε πάντα ὅσα ἐπραξα.»

Ἡ οὕτω πως ἀναγνωρισθεῖσα ἀνθρωπότης ἦτο πραγματικὴ, ἀληθής. Ὁ Χριστὸς ἦτο ἀληθῶς ἄνθρωπος. Ἐδοκίμασεν ὅλας τὰς ἀνάγκας, εἰς τὰς ὁποίας οἱ ἄνθρωποι ὑπόκεινται. Μετὰ τὴν ἐργασίαν εἶχε χρείαν ἀναπαύσεως. Μετὰ τὴν νηστείαν, ἐπείνα. Μετὰ τὸν περίπατον ἐν τῷ μέσῳ τῆς θερμότητος τῆς ἡμέρας, ἐδίψησεν. «Ὁ δὲ Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκάθησεν ἐπὶ τὴν πηγὴν,» καὶ ὅταν ἦλθε γυνή τις νὰ ἀντλήσῃ ὕδωρ, ἐζήτησε παρ' αὐτῆς νὰ πίῃ, καθ' ὃν καιρὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶχον ἀπέλθει ἵνα ἀγοράσωσι τροφάς. Δὲν ἱστορεῖται ὅτι ἠσθένησέ ποτε, ἀλλὰ τοῦτο δὲν τὸν ἐξαιρεῖ ἐκ τῆς νόσου. Ἡ μαρτυρία τῆς ζωῆς αὐτοῦ εἶναι ὅτι ὑπέφερεν ἐκ τῶν κοινῶν αἰτιῶν τὰ κοινὰ ἀποτελέσματα, καὶ ἠσθάνετο τὰ διαρκῆ ἀποτελέσματα τῆς πείνης, τοῦ ψύχους καὶ τοῦ κόπου ἐν ταῖς σωματικαῖς ἀδυναμίαις, τὰς ὁποίας ταῦτα προξενοῦσιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ Χριστὸς ὅμως ἀνέλαβε πλειότερον τῆς ἡμετέρας φύσεως. Ἡ ἐνσάρκωσις αὐτοῦ δὲν ἦτο ἁπλῆ κάθειρξις τῆς θείας φύσεως ἐν φθαρτῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι, ἀλλ' ἐγένετο ἀδελφὸς τῆς ψυχῆς ἡμῶν, σύντροφος τῆς διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς ὡς καὶ τῆς φυσικῆς ἡμῶν ὑπάρξεως. Ἐσκέπτετο, ἐσυλλογίζετο, ἔκρινεν, ἀπεφάσιζεν καὶ ἐνήργει, ὅπως οἱ ἄνθρωποι σκέπτονται, συλλογίζονται, ἀποφασίζουσι καὶ πράττουσιν. Ὅταν ἤρχετο εἰς συνάφειαν μετὰ ἐξαισίων πραγμάτων, ἐξιππάζετο. Ὅθεν συχνάκις λέγεται «ὅτι ἐθαύμαζεν.» Ὡς ἄνθρωπος «προέκοπτεν εἰς σοφίαν καὶ ἡλικίαν.» Ὡς ἄνθρωπος ἀνεπτύχθη διὰ τῆς ἐργασίας καὶ ἐγένετο «τέλειος διὰ τῶν παθημάτων.» Ὡς ἄνθρωπος ἔχαιρε καὶ εὐχαρίστει τῷ Θεῷ καὶ «ἐγίνετο περίλυπος.» Ὑπέφερεν ἕνεκεν τῆς ἐγκαταλείψεως τῶν φίλων αὐτοῦ, ἐν δὲ τῷ κήπῳ τῆς Γεθσημανῆ ὑπέστη ἀγωνίαν ψυχῆς, ἥτις θέτει τὴν σπαγίδα τῆς γνησιότητος ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ. Προσέτι ἦτο ἄνθρωπος κατὰ τὰ αἰσθήματα. Ἦλθέ ποτε πρὸς αὐτὸν νέος πλούσιος καὶ νοήμων καὶ ἐν γένει καθαρὸς εἰς τὰς πράξεις καὶ τοὺς διαλογισμούς, προσβλέψας δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς «ἠγάπησεν αὐτόν,» ὅπως ἄνθρωπος καθαρὸς τὴν διάνοιαν ἤθελε πράξει. Ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης, ἀνὴρ ἀξιεράστου χαρακτῆρος, διεκρίνετο ὡς ὁ «ἀγαπητὸς μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ.» Εἶχε τρυφερὰν ἀγάπην διὰ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ὥστε οὐδὲ αἱ ὀδύναι τοῦ σταυροῦ ἠδυνήθησαν νὰ ἐκδιώξωσιν ἀπ' αὐτοῦ τὸν συλλογισμὸν περὶ τῆς μοναξίας καὶ τῶν ἀναγκῶν αὐτῆς. Ὅθεν ἐν τῇ περὶ αὐτῆς φροντίδι αὐτοῦ ἐλησμόνησεν ἑαυτόν, οἱ δὲ λόγοι αὐτοῦ πρὸς αὐτήν τε καὶ τὸν ἀγαπητὸν μαθητήν, «Ἰδοὺ ὁ υἱός σου,» «Ἰδοὺ ἡ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

μήτηρ σου,» ἦσαν προμήθεια δι' αὐτὴν ἅμα δὲ ἀπόδειξις τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ.

Ἦτο προσέτι ἄνθρωπος ἐν ταῖς συμπαθείαις αὐτοῦ, ἱκανὸς νὰ χαίρῃ μετὰ τῶν χαιρόντων καὶ νὰ κλαίῃ μετὰ τῶν κλαιόντων καὶ τεθλιμμένων. Εἰς τὸν τάφον τοῦ Λαζάρου ἡ καρδία αὐτοῦ ὑπερεξεχείλισεν, οἱ δὲ παριστάμενοι ἰδόντες τὰ δάκρυα αὐτοῦ ἐξεφώνησαν, «Ἰδέ, πόσον ἠγάπα αὐτόν!» Ἠγάπα προσέτι τὴν Μαρίαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς Μάρθαν καὶ ἔκλαυσε συμπαθῶν μετ' αὐτῶν. Τὰ δάκρυα καὶ οἱ θρῆνοι αὐτοῦ ἐπὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ ἦσαν ἡ ἔκφρασις βαθέος ἐνδιαφέροντος καὶ συμπαθείας πρὸς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους προεῖδεν ὅτι ἔμελλον νὰ ὑποφέρωσιν.

Ἦτο ἄνθρωπος ἐν τῇ διὰ συμπάθειαν χρείᾳ αὐτοῦ. Ἂν καὶ ἱκανὸς νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὸν Πονηρὸν καὶ νὰ ἐκτελέσῃ θαύματα πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἀνθρώπων, ὅμως ἐπόθει, ὅπως πᾶς ἀληθὴς ἄνθρωπος ποθεῖ, ἀνθρωπίνην συμπάθειαν. Ὑπάρχει τι κατ' ἐξοχὴν ἀνθρώπινον ἐν τοῖς πρὸς τοὺς μαθητὰς λόγοις αὐτοῦ, κατὰ τὴν ὥραν τῆς γενικῆς ἐγκαταλείψεως, «Θέλετε καὶ σεῖς νὰ ὑπάγητε;» Ἐπίσης εἰς τὰς συχνὰς ἐπισκέψεις αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ καὶ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πέτρου. Ἡ θεραπεία τῆς μητρὸς τῆς συζύγου τοῦ Πέτρου, ἥτις, ὅταν ὁ πυρετὸς τὴν ἀφῆκεν ἐπὶ τῇ ἐγγίσει τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἠγέρθη καὶ διηκόνει αὐτόν, παραδειγματίζει τὴν τε θείαν δύναμιν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἀνάγκην αὐτοῦ — ἀνάγκην μὴ ἱκανοποιουμένην διὰ τροφῆς καὶ κλίνης, ἀλλὰ ζητοῦσαν συντροφίαν καὶ συμπάθειαν εἰς τὴν διακονίαν ἀνθρωπίνης ἀγάπης. Ἡ χρεία αὕτη, δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν, ὡδήγησεν αὐτὸν κατὰ καιροὺς νὰ ἀ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ποσυρθῇ ἀπὸ τοῦ ὄχλου καὶ ἀκόμη ἀπὸ τῶν δώδεκα μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ νὰ ἀναπαυθῇ ἐν τῇ κοινωνίᾳ τριῶν ἐκλεκτῶν φίλων. Τελευταῖον, ὅταν ἐν τῷ κήπῳ ἀπεσύρθη ὀλίγον μακρὰν ἀπ' αὐτῶν καὶ προσηυχήθη ἐν ἀγωνίᾳ ἵνα τὸ ποτήριον παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ, ἡ χρεία αὕτη ἔσυρεν αὐτὸν ἐκ δευτέρου καὶ ἐκ τρίτου πρὸς τοὺς τρεῖς μαθητὰς αὐτοῦ. Οἱ λόγοι, «Οὐδὲ μίαν ὥραν ἠδυνήθητε νὰ ἀγρυπνήσητε μετ' ἐμοῦ;» εἶναι ἔκφρασις ἀνθρωπίνου πόθου καὶ διαψεύσεως ἐλπίδων.

Ὁ Χριστὸς ἦτο προσέτι ἄνθρωπος ἐν τῇ ὑποταγῇ αὐτοῦ εἰς τὸν νόμον. «Ἔλαβεν ἐφ' ἑαυτὸν τὴν μορφὴν δούλου,» ἀναλαβὼν ἑκουσίως τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐδείξαμεν ἤδη τὴν ὑπόκυψιν αὐτοῦ εἰς τοὺς φυσικοὺς νόμους καὶ τὴν αὔξησιν καὶ τελειοποίησιν αὐτοῦ διὰ παθημάτων. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι τὸ πᾶν. Καθυπέβαλεν ἑαυτὸν ὑπὸ τὰς ἰδίας αὐτοῦ διατάξεις. «Ἐγένετο ὑπὸ τὸν νόμον.» Ἦτο ὑπόχρεως ὡς πάντα τὰ τέκνα τοῦ Ἀδὰμ, νὰ τηρήσῃ τὰς Ἐντολάς, ἡ δὲ ζωὴ αὐτοῦ εἶναι τεκμήριον ὅτι ἀνεγνώριζε τὴν ὑποχρέωσιν. Ἦτο ὑποτεταγμένος εἰς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ· καὶ ὅταν ἐπειράσθη πρὸς τὴν εἰδωλολατρίαν, ἐκήρυξε τὸ καθῆκον καὶ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ ἐν τοῖς λόγοις, «Κύριον τὸν Θεόν σου θέλεις προσκυνήσει καὶ αὐτῷ μόνῳ θέλεις λατρεύσει.» Ἱστορεῖται ὅτι συνήθως εἰσήρχετο εἰς τὰς συναγωγάς. Ὅταν δὲ ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου, εἶπεν, «Οὕτω πρέπει εἰς ἡμᾶς νὰ πληρώσωμεν πᾶσαν δικαιοσύνην.» Ἀνεγνώρισεν οὕτω τὰς ἱερατελεστικὰς ὑποχρεώσεις, ὅπως ἀνεγνώριζε καὶ τὰς ὑποχρεώσεις πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν, πληρώνων τὸν νενομισμένον φόρον—τὰ δίδραχμα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

Ἦτο προσέτι ἄνθρωπος καθ' ὅσον ὑπέκειτο εἰς πειρασμούς. Ὁ Σατανᾶς ἠθέλησε νὰ κοσκινήσῃ αὐτὸν, ὅπως ἠθέλησε νὰ κοσκινήσῃ τὸν Πέτρον καὶ τοὺς ἄλλους μαθητὰς ὡς τὸν σῖτον. Οἱ πειρασμοὶ αὐτοῦ εἶναι τοιοῦτοι, ὁποῖοι κοινῶς συμβαίνουσι μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Ἤρχοντο διὰ τῆς ὀρέξεως καὶ τῆς φιλοδοξίας ὅπως ἔρχονται καὶ εἰς ἡμᾶς, καὶ ἀπεκρούσθησαν διὰ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, ὅπως καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ ἀνθιστάμεθα καὶ ἀποκρούωμεν αὐτούς. «Ἐπειράσθη καθ' ὅλα ὡς ἡμεῖς, ἀλλ' ἄνευ ἁμαρτίας.» Ἡ ἀνθρωπότης αὐτοῦ διαφέρει τῆς ἡμετέρας μόνον κατὰ τοῦτο, ὅτι ἡμεῖς ἡμαρτήσαμεν, ἐνῷ Ἐκεῖνος ἦτο ἀναμάρτητος. Ὁ Πιλάτος εἶπεν, «Οὐδὲν ἔγκλημα εὑρίσκω ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ,» τίς δὲ ἀναγινώσκων τὴν ζωὴν αὐτοῦ δὲν θέλει συμφωνήσει μετὰ τοῦ Πιλάτου εἰς τοῦτο; Ὁ Χριστὸς ἦτο ἄνθρωπος ἐν τῇ φυσικῇ αὐτοῦ φύσει, ἐν τῇ διανοίᾳ, ἐν ταῖς παθήσεσιν, ἐν ταῖς συμπαθείαις καὶ ἐν τῇ βουλήσει, ἐν τῇ ὑποταγῇ εἰς νόμον καὶ ἐν τῷ ὑπόκεισθαι εἰς πειρασμὸν, ἀλλ' ὅμως ἦτο ἀναμάρτητος. Ἡ φυσικὴ αὐτοῦ φύσις ἦτο ὑπὸ κυβέρνησιν. Αἱ παθήσεις αὐτοῦ ἦσαν καθαραὶ, καὶ ἡ βούλησις αὐτοῦ ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὴν νόμον τοῦ Θεοῦ.

Ἠδυνάμεθα νὰ σταθῶμεν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς εἰκόνος τῆς ἐντελοῦς ἀνθρωπότητος, ἂν μὴ ἡ εἰκὼν ἔμενεν οὕτως ἀτελής. Ἐνῷ ὁ Χριστὸς ἦτο ἄνθρωπος, ἦτο προσέτι πλέον ἢ ἄνθρωπος. Ἡ ἀνθρωπότης αὐτοῦ δὲν πρέπει νὰ κάμνῃ ἡμᾶς νὰ λησμονῶμεν οὔτε πρὸς στιγμὴν τὴν θεότητα αὐτοῦ. Ἡ ἀνθρωπότης ὀρθῶς θεωρουμένη οὐ μόνον δὲν ἔχει τοιαύτην ἐπιρροὴν ἐφ' ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ δίδει ἔμφασιν εἰς τὴν θεότητα, διότι ἐν-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τέλειαν δὲν ἀνήκει εἰς τὴν ἡμετέραν ἀνθρωπίνην φύσιν «Οὐδεὶς ἁπλῶς ἄνθρωπος, μετὰ τὴν Πτῶσιν, εἶναι ἱκανὸς νὰ τηρήσῃ πάσας τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ ἐν τελῶς ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ.» Αἱ Γραφαὶ προσέτι τόσον ατενῶς συνδυάζουσι τὰ δύο ταῦτα, ὥστε ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ τὰ διαχωρίσῃ.

Ὁ Χριστός, ὢν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὠνόμαζεν ἑαυτὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. «Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐθεωρήσαμεν, καὶ ἠκούσαμεν, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ Λόγου τῆς ζωῆς ἦτο ἀπ' ἀρχῆς.» «Ὁ Λόγος ἐγένετο σὰρξ καὶ κατῴκησε μεταξὺ ἡμῶν.» Ἀλλ' ὁ Λόγος ἐκεῖνος ἦτο ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἦτο Θεός. Ἔλαβεν ἐφ' ἑαυτὸν δούλου μορφὴν καὶ ὡμοιώθη μετὰ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπίσης ἀναγινώσκομεν ὅτι, «Ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων δὲν ἐνόμισεν ἁρπαγὴν νὰ ἦναι ἴσος μὲ τὸν Θεόν.» Ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς εἶπεν, «Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος εἶναι ἰσχυρότερός μου, διότι ἦτο πρότερός μου.» Ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις εἶπεν, «Ἔλθετε νὰ ἴδητε ἄνθρωπον, ὅστις μοὶ εἶπε πάντα ὅσα ἔπραξα. Μήπως οὗτος εἶναι ὁ Χριστός;» Ὁ Παῦλος ὡμίλει περὶ «τοῦ ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ,» καὶ ἐν συνεχείᾳ μετὰ τοῦτου «περὶ Θεοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν.» Ἡ σημασία τῶν χωρίων τούτων καὶ τῶν τούτοις παραπλησίων εἶναι αὕτη, ὅτι ὁ Χριστὸς ἦτο Θεός τε καὶ ἄνθρωπος—ὅτι εἶχε συγχρόνως τὴν ἄπειρον δύναμιν τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς πεπερασμένους περιορισμοὺς τοῦ ἀνθρώπου—ὅτι εἶχε τὴν ἄπειρον σοφίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν αὐξουσαν νοημοσύνην τοῦ ἀνθρώπου—ὅτι, καίπερ ἀπείρως ἅγιος, ἐπειράσθη ὅμως ὅπως πειράζονται οἱ ἄνθρωποι. Πῶς δύνανται νὰ ἦναι ταῦτα; Ἄνθρωπος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

δὲν δύναται ν' ἀποκριθῇ. Ταῦτα εἶναι ἐκ τῶν ἀνεξιχνιάστων πραγμάτων τοῦ Θεοῦ. Ἡμεῖς γνωρίζομεν ὅτι ἠὔξανεν ἐν σοφίᾳ—Ὅτι «συνείχετο» μέχρι τῆς ἐπιτελέσεως τοῦ ἔργου αὐτοῦ—ὅτι ἐγένετο «τέλειος διὰ παθημάτων,» ὅτι ἐκήρυξεν ἑαυτὸν ἀγνοοῦντα τὸν χρόνον τῆς συντελείας τοῦ κόσμου, καὶ ὅτι κατ' ἄλλους τρόπους συνεταύτιζεν ἑαυτὸν μετὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας. Τινὲς θέλουσι νὰ καταπείσωσιν ἡμᾶς νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ἐκένωσεν ἑαυτὸν ἐκ τῆς δυνάμεως καὶ σοφίας ὡς καὶ ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ, ὅτι ἔβαλε κατὰ μέρος τὴν θεότητα καὶ τὴν ἀνέλαβε πάλιν κατὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐξηγεῖ ἄλλα μέρη τῆς Γραφῆς. Ὁμιλῶν περὶ τῆς ζωῆς αὐτοῦ, εἶπεν, «Ἐξουσίαν ἔχω νὰ βάλω τὴν ζωήν μου καὶ ἐξουσίαν ἔχω νὰ λάβω πάλιν αὐτήν.» Ἡ δύναμις, ἡ ἀναστήσασα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, ἦτο δύναμις αὐτοῦ, καὶ ἦτο δύναμις θεία. Προσέτι, εἶχεν ἐξουσίαν νὰ ζητήσῃ ἐξ οὐρανοῦ πλέον τῶν δώδεκα λεγεώνων ἀγγέλων πρὸς ἀπελευθέρωσιν αὐτοῦ. Πρὸς τούτοις εἶχεν ἐξουσίαν—θείαν ἐξουσίαν—νὰ συγχωρῇ ἁμαρτίας ὡς καὶ νὰ ἐγείρῃ νεκρούς, καὶ νὰ κάμνῃ ἄλλα θαυμαστὰ ἔργα. «Τίς δύναται νὰ συγχωρήσῃ ἁμαρτίας εἰμὴ μόνον ὁ Θεός;» Τοιαῦτα χωρία δεικνύουσιν ὅτι δὲν ἐκένωσεν ἑαυτὸν ἐκ τῆς θεότητος αὐτοῦ, ἀλλ' ὅτι ἦτο εἰσέτι Θεός, ἐνῷ ἦτο καὶ ἄνθρωπος. Προτιμῶ νὰ ἀποδεχθῶ ταῦτα, καί περ περιβεβλημένα ὑπὸ μυστηρίου, καὶ νὰ ἀφήσω τὴν λύσιν αὐτῶν εἰς τὴν αἰωνιότητα.

Ὁ Χριστὸς διατηρεῖ εἰσέτι τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ. Δὲν ἐγένετο ἄνθρωπος διὰ μόνον τριάκοντα τρία ἔτη, ἀλλὰ διὰ παντός. Μετὰ τὴν Ἀνάστασιν ἔδειξεν ἑ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αυτὸν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ οὐχὶ ὡς παράξενον μορφὴν, ἀλλ' ὡς εἶχον γνωρίσει αὐτόν. «Ἴδου αἱ χεῖρές μου καὶ οἱ πόδες μου,» δηλ. ἐγὼ αὐτός, «ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε.» Εἰς τοὺς λόγους, οὓς ἀπέτεινε πρὸς τὸν Πέτρον, «ἀγαπᾷς με,» ὑπῆρχεν ἡ ἀρχαία τρυφερότης. Καὶ ὅταν ὡδήγησεν αὐτοὺς ἔξω εἰς τὴν Βηθανίαν καὶ εὐλόγησεν αὐτούς, καὶ ἀπεχωρίσθη ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανούς, αἱ χεῖρες, ἃς ὕψωσεν εὐλογῶν αὐτοὺς, ἦσαν ἀνθρώπινοι, καὶ οἱ ἀποχαιρετιστικοὶ λόγοι ἦσαν ἡ εὐλογία τοῦ ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καθ' ὃν δὲ τρόπον ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανούς, θέλει κατὰ τὸν αὐτὸν φανῇ πάλιν νὰ κρίνῃ καὶ νὰ κυβερνήσῃ. Ὁ Ἰωάννης εἶδεν αὐτὸν ἐν τῷ κατὰ τὴν Πάτμον δράματι αὐτοῦ καὶ ἤκουσε τοὺς λόγους αὐτοῦ, «Ἐγὼ εἶμαι ὁ ζῶν καὶ ἤμην νεκρός.» Ἡμεῖς χαίρομεν διὰ τὴν βεβαίωσιν ὅτι ἦτο καὶ διατελεῖ ὢν Θεὸς καὶ ἄνθρωπος, ἐν δυσὶ διακεκριμέναις φύσεσι καὶ ἐν ἑνὶ προσώπῳ διὰ παντός, καὶ ὅτι, ὡς ὁ Παῦλος ἐξέθηκεν αὐτό, διαμένει αἰωνίως καὶ ἔχει ἀμετάβλητον τὴν ἱερωσύνην.

Ὁ Χριστὸς ὡς ἄνθρωπος εἶναι ἡ ἐλπὶς ἡμῶν. Αὐτὸς ἀνέλαβε τὴν σάρκα καὶ τὸ αἷμα ἡμῶν, ἵνα ἐλευθερώσῃ ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου, ἤ, ὡς ἡ Γραφὴ ἐκφράζει τοῦτο, «ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταστρέψῃ τὸν ἔχοντα τὸ κράτος τοῦ θανάτου, ἤγουν τὸν διάβολον,» καὶ ἐλευθερώσῃ τοὺς ἀνθρώπους. «Ἔπρεπεν εἰς αὐτὸν νὰ ὁμοιωθῇ κατὰ πάντα μὲ τοὺς ἀδελφοὺς διὰ νὰ γείνῃ ἐλεήμων καὶ πιστὸς Ἀρχιερεὺς εἰς τὰ πρὸς τὸν Θεόν, διὰ νὰ κάμνῃ ἐξιλέωσιν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ λαοῦ.»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

Ὡς ἄνθρωπος ἦτο τὸ παράδειγμα ἡμῶν. Ὅπως αὐτὸς ἐπειράσθη, οὕτω καὶ ἡμεῖς πειραζόμεθα. Ὅπως αὐτὸς ἀντέστη, οὕτω καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ ἀνθιστάμεθα. «Τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἔστω ἐν ὑμῖν, ὅπερ ἦτο καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.» «Ὁ λέγων ὅτι μένει ἐν αὐτῷ πρέπει νὰ περιπατῇ ὅπως αὐτὸς περιεπάτησεν.» Ὁ Χριστὸς ὡς ἄνθρωπος ἱκετεύει ὑπὲρ ἡμῶν. Οὐ μόνον ἐπρομήθευσε σωτηρίαν, ἀλλ' εἶναι ἱκανὸς καὶ νὰ σώζῃ εἰς τὸ παντελὲς τοὺς προσερχομένους εἰς τὸν Θεὸν δι' αὐτοῦ, ζῶν πάντοτε ἵνα ἱκετεύῃ ὑπὲρ αὐτῶν.»

Ὡς ἄνθρωπος εἶναι παρηγορία καὶ βοήθεια ἡμῶν. Οἱ Ἐθνικοὶ προσεύχονται εἰς ἀναίσθητον ξύλον, ἀλλ' ἡμεῖς προσευχόμεθα εἰς Θεόν, ὅστις μετέχει τῆς φύσεως ἡμῶν, γνωρίζει τὰς ἀδυναμίας ἡμῶν, καὶ ἔπαθε καθ' ὅλα καὶ ἐπειράσθη καθ' ὅλα, ὅπως ἡμεῖς πάσχομεν καὶ πειραζόμεθα. Δὲν προσευχόμεθα εἰς Θεὸν μακρὰν ὄντα, ἀλλ' εἰς Θεὸν ἐγγύς, ὡς ἰδίαν ἡμῶν σάρκα καὶ αἷμα, εἰς Θεόν, ὅστις, ἐπειδὴ ἔπαθε πειρασθείς, εἶναι ἱκανὸς νὰ βοηθῇ τοὺς πειραζομένους. Ἡ τοῦ Χριστοῦ ἀνθρωπότης δίδει ἔμφασιν εἰς τὰς προσκλήσεις καὶ ὑποσχέσεις τῆς Γραφῆς, «Ἔλθετε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι,» καὶ, «Ἰδοὺ εἶμαι μεθ' ἡμῶν πάντοτε, μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.» Ἀναγνῶστα, εἶσαι ἀποτεθαρρημένος καὶ ἀδύνατος ἐν τῇ πίστει, ἄκουσον τοὺς λόγους τούτους. Πειράζεσαι; πορεύου πρὸς Αὐτόν, ὅστις ἀντέστη ἐπὶ πολὺ καὶ ἀποτελεσματικῶς κατὰ πάσης πανουργίας τοῦ ὑπεναντίου. Εἶσαι τεθλιμμένος, ἢ πτωχός, ἢ ἐγκαταλελειμένος ὑπὸ τῶν φίλων σου; ὕπαγε εἰς Αὐτόν, ὅστις ἔπιε τῆς θλίψεως τὸ ποτήριον μέχρι τρυγίας, ὅστις εἶδε πάντα φίλον λησμονήσαντα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτὸν, καὶ διὰ τῆς πτωχίας τοῦ ὁποίου ἡμεῖς ἐπλουτήσαμεν.

Εἶσαι ἁμαρτωλὸς καὶ ὅμως χωρὶς Θεοῦ καὶ χωρὶς ἐλπίδος εἰς τὸν μέλλοντα κόσμον; Ὕπαγε εἰς αὐτὸν, ὅστις Θεὸς ὢν ἐγένετο ἄνθρωπος, καὶ ὡς ἄνθρωπος ὑπέφερε καὶ ἀπέθανεν, ἵνα οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτὸν ἔχωσι ζωὴν αἰώνιον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

VIII.

ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΙΩΣΕΩΣ.

«*Τώρα δὲ χωρὶς νόμου ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ ἐφανερώθη, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν.*

«*Δικαιοσύνη δὲ τοῦ Θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας· διότι δὲν ὑπάρχει διαφορά.*

«*Ἐπειδὴ πάντες ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ.*»

«*Δικαιοῦνται δὲ δωρεὰν μὲ τὴν χάριν αὐτοῦ, διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,*

«*Τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς προέθετο μέσον ἐξιλεώσεως διὰ τῆς πίστεως, ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, πρὸς φανέρωσιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν ἄφεσιν τῶν προγενομένων ἁμαρτημάτων, διὰ τῆς μακροθυμίας ὕτο Θεοῦ.*

«*Πρὸς φανέρωσιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ, διὰ νὰ ἦναι αὐτὸς δίκαιος, καὶ νὰ δικαιόνῃ τὸν πιστεύοντα εἰς τὸν Ἰησοῦν.*» (*Ρωμ. γ'.* 21—26.)

Ὁ Ἀπόστολος ἐν τοῖς προηγουμένοις κεφαλαίοις ἱδρύει δύο τινά. Πρῶτον, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀπείρως ἅγιος καὶ ὅτι ὑπεσχέθη νὰ τιμωρήσῃ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ Δεύτερον, ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἁμαρτωλοί. Ἐκ τῶν δύο τούτων προτάσεων ἐξάγει τὸ συμπέρασμα (ἐν ἐδ. 20), «Λοιπὸν διὰ τῶν ἔργων τοῦ Νόμου οὐδεμία σὰρξ θέλει δικαιωθῇ ἐνώπιον αὐτοῦ.»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων δύναται νὰ σωθῇ. Ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον γένος εἶναι ἐν ἀπέλπιδι κατακρίσει, καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν προσπαθείας.

Τὸ δόγμα τοῦτο δὲν εἶναι εὐχάριστον, ἀλλ' ἐν ταῖς θεολογικαῖς ἡμῶν ἐκδρομαῖς πρέπει συχνὰ νὰ σταματῶμεν καὶ εἰς δυσαρέστους θέσεις. Ὁ ταξειδεύων πρὸς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας διέρχεται διὰ τῆς κοιλάδος τῆς ταπεινώσεως καὶ πιθανὸν νὰ δαπανήσῃ πολὺν χρόνον ἐν ταῖς δυσαρέστοις αὐτῆς σκηναῖς. Καλεῖται νὰ ἀναγνωρίσῃ οὐχὶ ἁπλῶς τὸ γενικὸν δόγμα τῆς ἁμαρτίας τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ προσωπικῆς κατακρίσεως καὶ ἀπέλπιδος καταστάσεως. Εἰς τὸν ἀρνούμενον τὴν ἀναγνώρισιν ταύτην ἡ Γραφὴ δὲν ὑπόσχεται σωτηρίαν. Αἱ ὑποσχέσεις αὐτῆς εἶναι εἰς τοὺς ταπεινούς, τοὺς αὐτοκατακεκριμένους, τοὺς πτωχοὺς τῷ πνεύματι. «Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, διότι αὐτῶν εἶναι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.» «Ὁ Κύριος εἶναι ἐγγὺς τῶν συντετριμμένων τὴν καρδίαν καὶ σώζει τοὺς ταπεινοὺς τὸ πνεῦμα.»

Ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος ἐνταῦθα περὶ τοῦ δόγματος τούτου, προτρέπω ἕκαστον τῶν ἀκροατῶν μου νὰ προσηλώσῃ ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὰ λεγόμενα. Ὑπάρχουσιν ἐρωτήσεις τινές, τὰς ὁποίας μετ' ὠφελείας δυνάμεθα νὰ ἀποτείνωμεν εἰς ἑαυτούς. Π ρ ῶ τ ο ν —Εἶναι ὁ Θεὸς ἱκανὸς νὰ ἐπιβάλῃ καὶ πράγματι θέλει ἐπιβάλει τὴν ποινὴν, τὴν ὁποίαν ἔχει κηρύξει ἐναντίον τῶν καταπατούντων τὸν Νόμον αὐτοῦ; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην μία καὶ μόνη ἀπάντησις δύναται νὰ δοθῇ. Ὁ Θεὸς εἶναι ἀπείρως δίκαιος καὶ ἰσχυρὸς καὶ θέλει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

τιμωρήσει τὴν ἁμαρτίαν. Δ ε ύ τ ε ρ ο ν — Ἔχω ἐγὼ τιμωρήσει τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ ἐντελῶς — ἀπταίστως; Ἐὰν μὴ (πᾶς δ' ὅστις γνωρίζει τὴν καρδίαν αὐτοῦ θέλει ἀποκριθῇ, Ο ὐ χ ί,) ἐὰν μὴ, ὑπάρχει ἐλπίς τις; Δὲν εἶμαι ἐντελῶς χαμένος καὶ κατεστραμμένος; Ἐν τῷ μέρει τούτῳ τῆς πρὸς Ρωμαίους Ἐπιστολῆς ὑπάρχει ἀκαταμάχητος λογικὴ, τὸ δὲ συμπέρασμα αὐτῆς εἶναι ὅτι πᾶν τέκνον τοῦ Ἀδὰμ ἵσταται ἐνώπιον τοῦ βήματος τῆς θείας δικαιοσύνης ὡς δέσμιος ἀναμένων τὴν ἀπόφασιν τῆς καταδίκης. Πᾶν στόμα εἶναι πεφραγμένον καὶ ἅπας ὁ κόσμος ἵσταται ἔνοχος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Ἀφιχθέντες εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο, εἴμεθα ἕτοιμοι διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν παρουσιαζομένην ἡμῖν ἐν τοῖς προκειμένοις ἐδαφίοις, «Ἀλλὰ τώρα (δηλ. ὑπὸ τὴν Εὐαγγελικὴν Διαθήκην) ἡ τοῦ Θεοῦ Δικαιοσύνη ἄνευ τοῦ νόμου ἐφανερώθη, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν — ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ διὰ πίστεως ἐν Χρ. Ἰησοῦ.» Ὅταν οἱ ἄνθρωποι δὲν ἠδύναντο ν' ἀποφύγωσι τὴν ποινὴν τῆς ἁμαρτίας, αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐπρομήθευσεν ἀποφυγήν. Δὲν ἠτίμασε τὸν ἴδιον ἑαυτοῦ νόμον, οὐδὲ ἐπέτρεψεν ἡ ἁμαρτία νὰ μείνῃ ἀτιμώρητος, ἀλλ' ἔπεμψε τὸν Χριστὸν, τὸν Υἱὸν αὐτοῦ, ὅστις ἑκουσίως ἀνέλαβεν ἐφ' ἑαυτὸν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ ὑπέστη τὴν ποινὴν τῆς ἁμαρτίας ἀντὶ τῶν ἀνθρώπων.

Ὁ τοῦ Χριστοῦ θάνατος δὲν ἦτο ἁπλῶς εἰκὼν σκοποῦσα νὰ συγκινήσῃ τὴν καρδίαν, οὐδὲ ἔκθεσις τοῦ κατὰ τῆς ἁμαρτίας μίσους τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἡ πραγματικὴ ἐπιβολὴ τῆς ποινῆς τοῦ καταπατηθέντος νόμου—

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡ τιμωρία τῆς ἁμαρτίας— οὐχὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ, διότι αὐτὸς δὲν ἦτο ἁμαρτωλός. Κατὰ τὸν Ἀπόστολον, «Αὐτὸς ἔφερε τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ.» καὶ ἀλλαχοῦ, «Προσέφερεν ἑαυτὸν, ἵνα φέρῃ τὰς ἁμαρτίας πολλῶν.» Ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ ὁ Παῦλος λέγει, ἵνα διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν αὐτῷ ὁ Θεὸς δύναται νὰ ἦναι δίκαιος καὶ νὰ δικαιώνῃ τὸν πιστεύοντα εἰς τὸν Ἰησοῦν.

Ἀπολύτρωσις σημαίνει ἀπελευθέρωσιν διὰ τῆς πληρωμῆς λύτρων. Ὅταν Ἰουδαῖός τις τὸ πάλαι ἐπώλει ἑαυτὸν ὡς δοῦλον, ἠδύνατο νὰ ἐξαγορασθῇ ὑφ' οἱουδήποτε συγγενοῦς καταβάλοντος τὰ ἀπαιτούμενα λύτρα. Ὅταν ἐν τοῖς ἀρχαίοις πολέμοις οἱ αἰχμάλωτοι κατεδικάζοντο νὰ ἀποθάνωσι, συχνάκις τιμή τις ὡρίζετο, καθ' ἣν ἠδύναντο νὰ λυτρωθῶσιν. Οἱ ἄνθρωποι λέγεται ἐν τῇ Γραφῇ ὅτι εἶναι πεπωλημένοι ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν — ὅτι ἐπώλησαν ἑαυτοὺς δωρεάν. Ἐν Χριστῷ ἐξαγοράζονται, ἐὰν θέλωσι νὰ ἀποδεχθῶσι τὴν προσφερομένην ἀπολύτρωσιν. Αὐτὸς πληρώνει τὰ λύτρα αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ ἐλευθεροῦνται ἀπὸ τῆς κατάρας τοῦ νόμου. Ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος καὶ δικαιώνει τοὺς πιστεύοντας εἰς τὸν Χριστόν.

Τὸ δικαιοῦν δὲν σημαίνει ἁπλῶς συγχωρεῖν τὴν ἁμαρτίαν ἢ ἀπαλλάττειν ἀπὸ τῆς ποινῆς, ἀλλ' εἶναι τὸ ἀντίθετον τῆς κατακρίσεως. Ἄνθρωπός τις καταδικάζεται, διότι εὑρίσκεται ἔνοχος. Τὸ δικαιοῦν ἰσοδυναμεῖ, μὲ τὸ μὴ εὑρίσκειν ἔνοχον. Ὁ ἄρχων Κράτους τινὸς, δύναται νὰ δώσῃ χάριν εἴς τινα ἐγκληματίαν καὶ οὕτω νὰ ἀπαλλάξῃ αὐτὸν ἀπὸ τῆς ποινῆς τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ Θεὸς πράττει διὰ τοὺς πιστοὺς πλειότερον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

τούτου. Ἐνεργῶν ὡς Κριτὴς, κηρύττει ὅτι πίστις εἰς Χριστὸν ἰσοδυναμεῖ μὲ ὑπακοήν. Τί λέγει ἡ Γραφή; «Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ καὶ ἐλογίσθη εἰς αὐτὸν διὰ δικαιοσύνην.» Ὁ Ἀβραὰμ δὲν ἦτο δίκαιος κατὰ τὸν νόμον, ἀλλ' ὁ Θεὸς εὐηρεστήθη νὰ δεχθῇ ἄλλην δικαιοσύνην, τὴν ἐκ πίστεως, καὶ οὕτω ὁ Ἀβραὰμ ἴστατο ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὡς ἂν μὴ εἶχεν ἁμαρτήσει. Οὕτως ὁ ἁμαρτωλός, ὅστις διὰ πίστεως γίνεται μέτοχος τῆς δικαιοσύνης τοῦ Χριστοῦ, θεωρεῖται δίκαιος. Τοῦτο ἐννοεῖ ὁ Παῦλος λέγων, δικαιοσύνη ἄνευ τοῦ νόμου καὶ διὰ τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως. Τοῦτο δὲ, λέγει, ἐφανερώθη ὑπὸ τὴν παροῦσαν Οἰκονομίαν.

Δὲν εἶναι νέα μέθοδος σωτηρίας. Ὁ τρυφερὸς βλαστὸς, ὅστις ἀναφύεται ἐκ τοῦ ἐδάφους κατὰ τὴν ἄνοιξιν, ὑπὸ μίαν ἔννοιαν εἶναι νέα ζωή, ἀλλ' ὑπὸ ὑψηλοτέραν, εἶναι ἐκδήλωσις τῆς ἤδη ὑπαρχούσης καὶ ζώσης ἐν τῇ ῥίζῃ, ἢ τῷ σπόρῳ ἢ τῷ βολβῷ. Παρὰ τῷ Θεῷ δὲν ὑπάρχει μεταβολή. Διὰ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ τὸ σχέδιον αὐτοῦ ἐγένετο καθαρώτερον, σαφέστερον. Τὸ προκείμενον χωρίον λέγει ὅτι ἐμαρτυρήθη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν.

Ἡ σωτηρία ὑπῆρξε πάντοτε διὰ πίστεως. Οὐδεὶς ποτε δ' ἐσώθη διὰ τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ τελειότητος. Ὁ Ἀβραὰμ, ὁ Ἐνὼχ, ὁ Ἄβελ ἐπίστευσαν καὶ ἐδικαιώθησαν διὰ τοῦ εὐσπλάγχνου σχεδίου, διὰ τοῦ ὁποίου καὶ οἱ σημερινοὶ πιστοὶ δικαιοῦνται καὶ σώζονται, καὶ τοι μὴ ἐννοήσαντες καλῶς καὶ ἀκριβῶς τὸ σχέδιον τοῦτο. Οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ ὁποῖοι προσέφερον θυσίας, πιθανὸν νὰ μὴ ἀνεγνώριζον αὐτὰς ἐντελῶς ὡς τύπους τῆς τοῦ Χριστοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θυσίας, καὶ τὴν συγχώρησιν αὐτῶν ὡς δικαίωσιν δι' Αὐτοῦ. Οἱ λόγοι τοῦ Δαβὶδ καὶ τοῦ Ἡσαΐα δυνατὸν νὰ ἐννοήθησαν ἀτελῶς ἔτι καὶ παρὰ τῶν εὐσεβεστάτων Ἰσραηλιτῶν, ἀλλ' ὅμως ἦσαν μαρτυρία προκαταρκτικὴ περὶ τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἱλασμοῦ αὐτοῦ, καὶ τῆς διὰ πίστεως δικαιοσύνης. Αὐτὸς τῷ ὄντι τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἐβάστασε καὶ τὰς θλίψεις ἡμῶν ἐπεφορτίσθη, ἡμεῖς ὅμως δὲν ἐξετιμήσαμεν αὐτὸν τετραυματισμένον, πεπληγωμένον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τεταλαιπωρημένον. «Ἀλλ' αὐτὸς ἐτραυματίσθη διὰ τὰς παραβάσεις ἡμῶν, ἐταλαιπωρήθη διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν. Ἡ τιμωρία, ἥτις ἔφερε τὴν εἰρήνην ἡμῶν, ἦτο ἐπ' αὐτὸν καὶ διὰ τῶν πληγῶν αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν.» «Πάντες ἡμεῖς ἐπλανήθημεν ὡς πρόβατα, ἕκαστος ἐστράφη εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ· ὁ Κύριος ἐπέθηκεν ἐπ' αὐτὸν τὴν ἀνομίαν πάντων ἡμῶν.» Ὅμοιοι ἦσαν οἱ λόγοι τοῦ Ἰωὴλ καὶ Μαλαχίου. «Ἰδοὺ θέλω ἐξαποστείλει τὸν ἄγγελόν μου καὶ αὐτὸς θέλει ἑτοιμάσει τὴν ὁδὸν ἐμπροσθέν μου, καὶ ὁ Κύριος τὸν ὁποῖον ζητεῖτε, θέλει αἴφνης ἐλθεῖ εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ, ὁ ἄγγελος τῆς διαθήκης, τὸν ὁποῖον σεῖς θέλετε ἰδεῖ. Ἰδοὺ, ἔρχεται λέγει ὁ Κύριος τῶν Δυνάμεων.» «Καὶ πᾶς ὅστις ἐπικαλεσθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου θέλει σωθῇ, διότι ἐν τῷ ὄρει Σιὼν καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ θέλει εἶσθαι σωτηρία, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος.» Ἡ μαρτυρία καθίστατο σαφεστέρα καθ' ὅσον ἤγγιζεν ὁ καιρὸς τοῦ Μεσσία, ἕως οὗ οἱ λόγοι τῶν τελευταίων προφητῶν ἦσαν ὡς ἱστορία. Αἱ προγενέστεραι προφητεῖαι καὶ τύποι ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἐκτιμῶνται ἀπροσέκτως, διότι εἶναι μέρος τῆς μαρτυρίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχουσιν ἀναφορὰν τὰ προκείμενα χωρία.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

Ὁ μέγας σκοπὸς τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης εἶναι νὰ μαρτυρήσωσι περὶ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον πάντες οἱ προφῆται ἐμαρτύρησαν. Αὐτὸς ὁ ἴδιος οὕτως ἡρμήνευσε αὐτούς. «Ἀρχίσας ἀπὸ Μωϋσέως καὶ πάντων τῶν προφητῶν, διηρμήνευεν εἰς αὐτοὺς τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα ἐν πάσαις ταῖς Γραφαῖς.»

Ἡ δικαιοσύνη τοῦ Χριστοῦ εἶναι εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας. Οἱ λόγοι οὗτοι δεικνύουσι τὸ μέρος τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ σωτηρίᾳ. Ἡ σωτηρία δὲν εἶναι ἐντὸς αὐτοῦ· δὲν εἶναι ἀγαθή τις ἀπόφασις ἢ ἔργον εὐσεβές· οὔτε εἶναι αἱ προσευχαὶ ἢ ἡ λατρεία αὐτοῦ. «Ἀλλ' εἶναι εἰς αὐτὸν καὶ ἐπ' αὐτὸν,» δηλ. τι ἔξωθεν ἐλθὸν εἰς αὐτόν. Οὐχί τι, ὅπερ αὐτὸς πράττει, ἀλλά τι, ὅπερ πράττεται δ' αὐτόν. Ἡ αὐτὴ ἀλήθεια ἐκφράζεται διὰ τῶν λέξεων, «Κατὰ χάριν εἰσθε σεσωσμένοι.» Ἡ σωτηρία εἶναι διὰ πίστεως, ἀλλ' ἡ πίστις αὐτὴ εἶναι δῶρον. Ὁ Θεὸς δίδει αὐτὴν εἰς ἡμᾶς. Εἶναι ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας, διότι ὁ Θεὸς ἔκαμε τὴν πίστιν ὑπηρετικὴν τῆς σωτηρίας.

Ἡ ταπείνωσις πρέπει ὄχι μόνον νὰ κατέχῃ θέσιν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ ν' ἀποτελῇ μέρος τῆς ζωῆς ἐκείνης— χρυσῆν κλωστὴν διερχομένην δ' ὅλης τῆς ὑφῆς αὐτῆς. «Ποῦ εἶναι ἡ καύχησις; ἐκφωνεῖ ὁ Ἀπόστολος. Ἐκλείσθη ἔξω· διὰ τοῦ νόμου τῆς πίστεως.» Πῶς δύναταί τις, ὅστις ἐσώθη ἁπλῶς διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ νὰ καυχᾶται δι' ἄλλο τι εἰμὴ δι' αὐτὴν τὴν χάριν; Δύναται νὰ ἔχῃ μεγαλειτέραν πίστιν παρ' ἄλλον, ἢ νὰ ἦναι καλλίτερος ἄνθρωπος. Ἀκριβῶς ὅπως ἀσθενής τις δύναται νὰ ἦναι πιστότερος ἄλλου εἰς τὴν λῆψιν τῶν ἰατρικῶν, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔχῃ λόγον νὰ καυχᾶται. Δύναται νὰ μεγαλοποιῇ τὴν σοφίαν, ἥτις γνωρίζει τὴν νόσον αὐτοῦ καὶ δίδει εἰς αὐτὸν τὸ καταλληλον φάρμακον, ἀλλ' οὐχὶ τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ σοφίαν εἰς τὸ λαμβάνειν αὐτό. Δυνάμεθα νὰ καυχώμεθα, ὅσον θέλωμεν ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' οὐχὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ ἡμῶν πίστει. Ἡ θρησκευτικὴ ὑπερηφάνεια εἶναι τόσον ἀντίθετος εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου ὅσον ἄλλα εἴδη αὐτῆς. Ὁ ἱστάμενος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ καυχώμενος ὡς ὁ Φαρισαῖος ὅτι εἶναι καλλίτερος παρὰ πτωχόν τινα τελώνην, ἢ ἀπερριμμένον, ἢ ἀμελῆ καὶ ἀδύνατον πιστόν, ἀτιμάζει τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἥτις ἔκαμεν αὐτὸν νὰ διαφέρῃ καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν πᾶσαν τὴν πίστιν καὶ πᾶσαν τὴν χάριν τὴν ὁποίαν κέκτηται, ἵνα ἀνθίσταται κατὰ τοῦ πειρασμοῦ, «Μὴ χαίρετε, εἶπεν ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς ἑβδομήκοντα ὅτι καὶ τὰ δαιμόνια ὑπακούουσιν εἰς ὑμᾶς, χαίρετε δὲ μᾶλλον ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφησαν ἐν οὐρανῷ.» Ἡ ὑπερηφάνεια ἰσχυρίζεται ὅτι εἴμεθα ἄξιοι τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ἀλλ' ἡ πίστις ἡ ἀναγκαία πρὸς σωτηρίαν, ἰσχυρίζεται, ὅτι οὐδὲν δυνάμεθα νὰ πράξωμεν, ἀλλ' ἁπλῶς δικαιούμεθα δωρεὰν διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ ὅτι δὲν εἶναι διαφορὰ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μεταξὺ ἁμαρτωλοῦ καὶ ἁμαρτωλοῦ, διότι πάντες ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται. Ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ ὑστερῶμεν ὀλιγώτερον ἄλλων, αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν πιθανὸν νὰ ἦναι ὀλιγώτερον μισηταί, ἀλλ' ἡ ἀλήθεια ὅτι ὑστεροῦμεν μένει, μετ' αὐτῆς δὲ ἐνώπιον ἡμῶν δὲν δυνάμεθα νὰ πράξωμεν ἄλλο τι εἰμὴ ν' ἀποδεχθῶμεν τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἀπαιτεῖ τὴν πίστιν ἡμῶν καὶ εὐδοκεῖ νὰ λογίζῃ αὐτὴν διὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

δικαιοσύνην, νὰ εὐγνωμονῶμεν δὲ τὸν Θεόν, τοῦ ὁποίου ἡ δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ τὴν σωτηρίαν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἄνευ τοῦ Χριστοῦ θὰ κατεκρίνοντο, διότι ὁ Χριστὸς ὑπέστη τὴν ποινὴν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν.

Ἡ Γραφὴ περιέχει πολλὰ παράδοξα πράγματα, οὐδὲν δὲ τούτων παραδοξότερον τοῦ σχεδίου τῆς σωτηρίας. Εἶναι τὸ μέγα μυστήριον τῆς εὐσεβείας. Οἱ ἄγγελοι ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐμβλέπωσιν εἰς αὐτό. Ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ εἶναι ἄπειροι. Καὶ ὅμως ἡ ὁδὸς ἡ ἀνοίγουσα ἐνώπιον ἡμῶν εἶναι ἁπλῆ. Δὲν ἀπαιτεῖται παρ' ἡμῶν νὰ λύσωμεν τὸ μυστήριον, ἀλλ' ἁπλῶς νὰ βαδίζωμεν ἐν τῇ ὁδῷ. Γέφυρά τις ἐκτείνεται ἐπί τινος χάσματος ἢ βαθέως ποταμοῦ. Εἶναι ἀντικείμενον θαυμασίας μηχανικῆς ἐπιτηδειότητος, ἀλλ' ὅμως παιδίον μὴ γνωρίζων τὴν διαφορὰν τοῦ ξύλου ἀπὸ τοῦ σιδήρου δύναται νὰ διέλθῃ δι' αὐτῆς. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀνεύρωμεν τὸν βυθὸν τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγάπης, ἢ τῆς συγκαταβάσεως τοῦ Χριστοῦ, οὐδὲ νὰ γνωρίσωμεν τὸ μυστήριον τῆς ἐνσαρκώσεως ἢ τῆς Διαθήκης τῆς γενομένης πρὸ καταβολῆς κόσμου, ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ ἀναγνώσωμεν καὶ νὰ ἐννοήσωμεν τοὺς λόγους, «Πίστευσον εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ θέλεις σωθῆ.» Παιδίον μὴ δυνάμενον νὰ προφέρῃ τοιαύτας λέξεις, ὁποῖαι ἡ ἐξιλέωσις καὶ ἡ ἐνσάρκωσις, δύναται νὰ ἐννοῇ τοῦτο. Πᾶν ὅ,τι εἶναι ἀνάγκη νὰ γνωρίζωμεν, εἶναι ἐντελῶς σαφές. Ἡ ὁδὸς τῆς σωτηρίας εἶναι τόσον καθαρὰ καὶ τόσον καλῶς ὡρισμένη, ὥστε οἱ ὁδοιπόροι, καὶ μωροὶ ἂν ἦναι, δὲν δύνανται νὰ παραστρατήσωσιν ἀπ' αὐτῆς. Δὲν ἔχωσι χρείαν σειρᾶς τινὸς σπουδῆς ἢ προετοιμασίας, οὔτε ἰδιαι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τέρας τινὸς ἱεροτελεστίας, πρὸς τὴν ὁποίαν νὰ συμμορφωθῶσι, οὔτε προγράμματος καλῶν ἔργων, τὸ ὁποῖον νὰ ἐφαρμοσθῇ, ἀλλ' ἁπλῆ πίστις εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν. Ἐπὶ ταύτῃ καὶ μόνον ἐπὶ ταύτῃ στηρίζεται ἡ δικαίωσις τοῦ ἀνθρώπου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Μετὰ τοῦτο ὑπάρχουσι καθήκοντα νὰ ἐκτελεσθῶσι καὶ πειρασμοὶ νὰ κατανικηθῶσιν. Πᾶσα ἡ χρισνιανικὴ ζωὴ εἶναι ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ οὔτε ἀπὸ τῶν ὑποχρεώσεων ἀπαλλάττεται, οὔτε ἀπὸ τῶν πειρασμῶν ἐξαιρεῖται.

Εἰς ἓν σημεῖον τὸ δόγμα τοῦτο ὑπόκειται εἰς παρενόησιν. Οἱ ἄνθρωποι λέγουσιν, Ἐὰν σωζώμεθα διὰ πίστεως, τίς ἡ χρεία καλῶν ἔργων; Διατί νὰ ἀγωνιζώμεθα νὰ τηρῶμεν τὸν νόμον; Διατί νὰ μὴ ἀκολουθῶμεν τὸ φυσικώτατον καὶ ἁπλούστατον ῥεῦμα τῆς ζωῆς, ἀπολαμβάνοντες τὰ τοῦ κόσμου καὶ ἀφίνοντες τὴν σωτηρίαν εἰς τὸν Θεόν; Ἡ ἀπόκρισις ἐνταῦθα εἶναι ἁπλουστάτη — Οὐ μόνον δικαιοῦται ὁ πιστὸς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μεταβάλεται — ἀνακαινίζεται — καὶ οὕτως ἔχει νέας ἐπιθυμίας καὶ νέα αἰσθήματα, καὶ εὑρίσκει εὐχαρίστησιν εἰς τὰ καλὰ ἔργα καὶ εἰς τὸ ἀνθίστασθαι κατὰ τοῦ πειρασμοῦ. Ἡ ἰδέα τοῦ ἐμμένειν ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ὑπέστη τὴν ποινὴν αὐτῆς, εἶναι τρομερά. «Θέλομεν ἐμμένει ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ, διότι ἐπερίσσευσεν ἡ χάρις; Μὴ γένοιτο! πῶς δυνάμεθα ἡμεῖς, οἵτινες ἤμεθα νεκροὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ, νὰ ἐμμένωμεν πλέον ἐν αὐτῇ;»

Ἄπειστός τις περιεγέλα ποτὲ τὸ σχέδιον τῆς σωτηρίας ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Δόκτορος Τσάλμερ, λέγων, «Ἐὰν εἶχον τὴν πίστιν σου, ἤθελον ἁμαρτάνει μέχρι χορτασμοῦ.» «Ἀλλὰ νομίζεις,—εἶπεν ὁ Δόκτωρ,—ὅτι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

τὸ ἁμαρτάνειν ἤθελέ ποτε εὐχαριστήσει μίαν Χριστιανικὴν καρδίαν;»

Ἀγάπη πρὸς τὴν ἁμαρτίαν καὶ συνεχὴς πόθος πρὸς παράβασιν τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ εἶναι σαφεῖς ἀποδείξεις ὅτι ἡ καρδία εἶναι εἰσέτι ἀμετάβλητος καὶ ὁ ἄνθρωπος μὴ δεδικαιωμένος. Ὁ πιστεύων θέλει ἀγαπᾷ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ καὶ μολονότι δοκιμάζεται σκληρῶς θέλει ὑπερνικήσει τὰς φυσικὰς ἐπιθυμίας. Ἂν καὶ πέσῃ ἑπτάκις, θέλει πάλιν ἐγερθῆ. Ἀντὶ νὰ χορτασθῇ ἀπὸ ἁμαρτίας, ἡ προσευχὴ αὐτοῦ θέλει εἶσθαι, «Καθάρισόν με, ὦ Θεὲ, πλήρωσόν με μὲ τὴν ἀγάπην σου, καὶ κάμε με ἅγιον, ὅπως Σὺ εἶσαι ἅγιος.»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

IX.

ΠΕΡΙ ΣΥΓΧΩΡΗΣΕΩΣ.

«Παρὰ σοὶ ὑπάρχει συγχώρησις, διὰ νὰ σὲ φοβῶνται.»
Ψαλμ. ρλ'. 4.—

Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει χρείαν θείας ἀποκαλύψεως ἵνα συνοικειωθῇ πρὸς τὴν ἁμαρτίαν, διότι ἡ ἁμαρτία εἶναι ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Μὴ ἔχων τὸν γραπτὸν λόγον, εἶναι νόμος εἰς ἑαυτόν, τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ ἐπαινούσης τὸ καλὸν καὶ κατακρινούσης τὸ κακόν.

Οὔτε εἶναι ἀναγκαία ἡ ἀποκάλυψις πρὸς πληροφορίαν ἡμῶν ὅτι ἡ ἁμαρτία θέλει τιμωρηθῇ, διότι καθ' ἑκάστην τιμωρεῖται. Ὁ ἄνθρωπος βλέπει τὴν ἐνέργειαν νόμων, τοὺς ὁποίους δὲν δύναται νὰ παραβῇ χωρὶς νὰ πάθῃ. Ὅστις θέσῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸ πῦρ καίεται — ὑποφέρει διὰ τὴν παράβασιν νόμου φυσικοῦ. Ἐπίσης ὅστις λάβῃ δηλητήριον, δηλητηριάζεται. Ἐπίσης ὅστις παραφάγῃ, ἢ παραπίῃ, ἢ παρανηςεύσῃ, ἢ παραεργασθῇ πρέπει νὰ ὑποστῇ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τὴν ποινήν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωήν. Κακὴ διάθεσις χρημάτων τιμωρεῖται διὰ τῆς ἀπωλείας αὐτῶν, καὶ κακὴ ἀνατροφὴ δι' ἀπωλείας σεβασμοῦ.

Σχολή τις ἐπιστημονικὴ δίδει ἔμφασιν εἰς τὴν βα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

σιλείαν, ἤτοι τὴν ἐπικράτησιν νόμ. Ἡμεῖς συμφωνοῦμεν μετ' αὐτῶν εἰς τοῦτο. Τὸ σύμπαν εἶναι ὑπὸ νόμους, φυσικοὺς καὶ ἠθικοὺς, ἀμεταβλήτους. Πᾶσα αἰτία ἔχει καὶ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς, καὶ πᾶν ἀποτέλεσμα ἔχει καὶ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ.

Φυσικῶς οἱ πιστεύοντες εἰς Θεὸν καὶ βλέποντες τοὺς νόμους αὐτοῦ παραβαινομένους, πιστεύουσιν εἰς μέλλουσαν τιμωρίαν. Ἡ ἀναλογία κάμνει τοιαύτην τιμωρίαν βεβαιοτάτην. Ἡ Φύσις, καίπερ ἐπιβάλλουσα ἐλαφρὰς ποινὰς ἐπὶ ἐλαφρὰ πταίσματα, δὲν γνωρίζει ποσῶς συγχώρησιν. Ἡ τιμωρία ἐπακολουθεῖ τὴν παράβασιν ἐπίσης φυσικῶς, ὡς μῆλον ἀποχωρισθὲν τοῦ δένδρου πίπτει εἰς τὴν γῆν. Ἡ Φύσις ἔχει θεραπείας καὶ ἀμοιβὰς, αἵτινες μετριάζουσι τὰς ποινὰς αὐτῆς καὶ πραΰνουσι τοὺς πόνους, ἀλλὰ ταῦτα εἶναι ἐνέργειαι ἄλλων νόμων. Ἡ Φύσις δὲν βαίνει πέρα τῶν νόμων αὐτῆς. Ἡ μαρτυρία αὐτῆς εἶναι ὅτι ἡ ἁμαρτία δὲν δύναται νὰ ἀφεθῇ ἀτιμώρητος, καὶ οὕτως ἑτοιμάζει ἡμᾶς νὰ δεχθῶμεν τὴν θείαν διακήρυξιν, «Ἡ ψυχὴ ἡ ἁμαρτάνουσα, αὐτὴ θέλει ἀποθάνει.»

Ἡ φυσικὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκλαλήτως ξηρὰ καὶ αὐχμηρὰ, οὐδεμίαν προσφέρουσα ἐλπίδα εἰς τὴν ψυχὴν, τὴν ἔχουσαν συνείδησιν τῆς ἁμαρτίας. Ἡ συγχώρησις, ἐὰν ἀποκτηθῇ, πρέπει νὰ εὑρεθῇ ἔξω τῆς Φύσεως. Πολλάνθρωποι ἀναγνωρίζοντες τοῦτο, προσήνεγκον θυσίας καὶ προσευχὰς εἰς εἴδωλα, ὅπως ἄλλοι εἰς τὸν ἀληθῆ Θεόν. Τὸ ἔνστικτον δὲν ἀρκεῖται μὲ τὴν ἀποκάλυψιν τῆς Φύσεως, ἀλλὰ ἐλπίζει καὶ ἀπαιτεῖ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἡ Φύσις ἀρνεῖται. Πάντες οἱ ἄνθρωποι ἔχουσιν εἰδός τι θρησκείας καὶ ἰδέαν τινὰ περὶ Θεοῦ, καὶ πάντες ζη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦσ ν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.

Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ὑπέσχετο συγχώρησιν. Ὁ Θεὸς παρίσταται ὡς ἐλεήμων καὶ εὔσπλαγχνος, μακρόθυμος, ἀργὸς πρὸς ὀργήν, μὴ θέλων νὰ ἀπολεσθῇ τις, πλούσιος εἰς ἀγαθότητα καὶ ἀλήθειαν, συγχωρῶν ἀνομίαν καὶ παράβασιν καὶ ἁμαρτίαν, καὶ πρόθυμος νὰ συγχωρήσῃ τοὺς παραβάντας τὸν νόμον αὐτοῦ.

Ὁ Ψαλμῳδὸς ἐκ τοῦ βάθους τῆς ταπεινώσεως αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ κράζῃ πρὸς τὸν Κύριον: «Εἶναι συγχώρησις παρὰ σοί, διὰ νὰ σὲ φοβῶνται.» Ὁ Δανιὴλ μετὰ τὴν ἐξομολόγησιν αὐτοῦ, ἠδύνατο νὰ εἴπῃ μετὰ βεβαιότητος : «Εἰς Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν ἀνήκει ἔλεος καὶ συγχώρησις.»

Ὑποσχέσεις συγχωρήσεως συνεδυάζοντο μετὰ ὑποσχέσεων περὶ τοῦ Μεσσία. Ὁ Ἱερεμίας, λόγον ποιούμενος περὶ τοῦ μέλλοντος νὰ ἔλθῃ Λυτρωτοῦ, λέγει: «Διαθήκην νέαν θέλω κάμει μετὰ τοῦ οἴκου Ἰσραὴλ, ... διότι θέλω συγχωρήσει τὰς ἀνομίας αὐτῶν καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν δὲν θέλω ἐνθυμηθῆ πλέον.»

Πρὸς καλλιτέραν κατανόησιν τούτου καὶ τῶν ὁμοίων τούτῳ χωρίων, πρέπει φυσικὰ νὰ συμβουλευθῶμεν τὴν ἐν τῇ Νέᾳ Διαθήκῃ ἔκθεσιν τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ. Ἐν αὐτῇ βλέπομεν ὅτι ὁ Χριστὸς εἶχε δύναμιν ἐπὶ τῶν φυσικῶν νόμων. Ὅταν ἡ λίμνη τῆς Γεννησαρὲτ ἐταράττετο ὑπὸ ἀνέμων, εἶπε, «Σιώπα, φιμώθητι,» καὶ ἡ θάλασσα ὑπήκουσεν. Ὅταν εἷς, παραλυθεὶς διὰ τῆς ἐνεργείας φυσικοῦ νόμου, ἦλθε πρὸς αὐτὸν, εἶπεν, «Ἐγέρθητι,» καὶ ἠγέρθη. Τυφλῶν ὀφθαλμοὶ ἠνεώχθησαν, καὶ αὐτοὶ οἱ νεκροὶ ἀνέστησαν ἐκ νεκρῶν. Ὁ Χριστὸς εἶχε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

δύναμιν καὶ ἐξουσίαν νὰ σταματήσῃ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ φυσικοῦ νόμου ἐπὶ τοὺς παραβάντας αὐτόν. Τὰ θαύματα αὐτῶ προητοίμασαν τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων διὰ τὸν μέγαν σκοπὸν τῆς ἐλεύσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Γῆν. «Συγκεχωρημέναι εἶναι αἱ ἁμαρτίαι σκ,» καὶ «Ἐγέρθητι, ἆρον τὸν κράββατόν σκ,» ἦσαν ἐκφράσεις τῆς αὐτῆς ὑπερφυσικῆς δυνάμεως. Τὸ θαῦμα ἐγένετο διὰ νὰ γνωρίσωσι τὴν τοῦ συγχωρεῖν δύναμιν Αὐτοῦ. Ἡ αὐτὴ ἀνολογία, ἥτις ὡδήγησεν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς φυσικῆς τιμωρίας εἰς τὴν πνευματικὴν, ὁδηγεῖ ἡμᾶς καὶ ἀπὸ τῶν θαυμάτων εἰς τὴν σωτηρίαν Αὐτοῦ. Ἐκεῖνος, ὅστις ἠδύνατο νὰ περιπατῇ ἐπὶ τῶν κυμάτων μετὰ τοῦ Πέτρου, νὰ ἰατρεύῃ ἀνιάτους νόσους διὰ τῆς ἀφῆς αὐτοῦ, νὰ ἐγείρῃ τοὺς νεκροὺς, καὶ αὐτὸς νὰ ἀναστηθῇ ἐκ νεκρῶν, ἀπέδειξε τὴν τοῦ συγχωρεῖν δύναμιν αὐτῶ.

Τοῦτο ἦτο τὸ ἐπιχείρημα τοῦ Ἀποστόλου ἐν Ἀντιοχείᾳ, ὅταν μετὰ τὴν περὶ τῆς ζωῆς, τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ὁμιλίαν αὐτοῦ, εἶπεν: «Ἂς ἦναι γνωστὸν εἰς ὑμᾶς, λοιπὸν, ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὅτι διὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου κηρύττεται εἰς ὑμᾶς ἡ συγχώρησις τῶν ἁμαρτιῶν.»

Ἡ συγχώρησις εἶναι οὐχ ἧττον θαυματουργικὴ, μάλιστα θαυμασιωτέρα τῆς ἀναστολῆς τοῦ φυσικοῦ νόμου. Ὁ Θεὸς οὐδέποτε ἐκήρυξεν ὅτι οἱ τυφλοὶ δὲν ἠδύναντο νὰ ἀναβλέψωσιν, οὔτε ὅτι οἱ νεκροὶ δὲν ἠδύναντο νὰ ζωοποιηθῶσιν, ὑπεσχέθη ὅμως νὰ τιμωρήσῃ τὴν ἁμαρτίαν. Ἠδύνατο δι' ἁπλοῦ λόγου νὰ δώσῃ ζωὴν καὶ ν' ἀφαιρέσῃ αὐτήν, ἀλλὰ πλειότερον ἁπλοῦ λόγου ἦτο ἀναγκαῖον πρὸς συγχώρησιν τῶν ἁμαρτωλῶν. Ὁ Θεὸς πρέπει νὰ ἦναι δίκαιος. Ἡ σεμνοπρεπὴς αὐτοῦ διακήρυξις

ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποσυρθῇ. Ἡ ἁμαρτία πρέπει νὰ τιμωρηθῇ.

Τούτου ἕνεκεν οἱ συγγραφεῖς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης συνεδύαζον τὴν συγχώρησιν μετὰ τῶν παθημάτων τοῦ μέλλοντος νὰ ἔλθῃ Μεσσία. Τούτου ἕνεκεν ἔπρεπεν ὁ Χριστὸς νὰ ὑποφέρῃ καὶ νὰ ἀναστηθῇ ἐκ νεκρῶν τὴν τρίτην ἡμέραν. Ἡμεῖς χαίρομεν διὰ τὰ παθήματα αὐτοῦ, καὶ διότι κάθηται ἤδη «ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καὶ εἶναι ὑπερυψωμένος Ἀρχηγὸς καὶ Σωτὴρ, ἵνα δίδῃ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.»

Τὸ Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον κηρύττομεν, εἶναι ἡ καλὴ ἀγγελία τῆς συγχωρήσεως, τῆς ὁποίας πᾶσα ψυχὴ ἔχει ἀνάγκην, καὶ ἡ ὁποία δὲν δύναται νὰ εὑρεθῇ ἄλλοθι εἰμὴ εἰς τὸν Χριστόν. Χριστιανοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων αἱ ἁμαρτίαι συνεχωρήθησιν χάριτι τοῦ Χριστοῦ, τὸ δὲ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νὰ κηρύττῃ ἄφεσιν ἐν Χριστῷ, τοῦ δὲ κόσμου ἡ ἐλπὶς εἶναι ἐν τῇ ἀφέσει ταύτῃ.

Ἡ ἱστορία τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ Μαρτίνου Λουθήρου παραδειγματίζει τοῦτο. Ἔκειτο ἀσθενὴς ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ ἐν Ἐρφουρτ, καὶ ἐν τῇ πιθανότητι τοῦ θανάτου ἐπῆλθε καὶ ἡ συναίσθησις τῆς ἁμαρτίας καὶ ὁ φόβος τοῦ μέλλοντος. Ἀνεμνήσθη τῶν προσευχῶν, τῶν νηστειῶν καὶ τῶν κακουχειῶν αὐτοῦ, ἀλλ' αὗται δὲν παρέσχον αὐτῷ ἐλπίδα. Μοναχοὶ καὶ ἱερεῖς ἦλθον νὰ παρηγορήσωσιν αὐτὸν, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἔβλεπε φῶς. Τελευταῖον σεβάσμιός τις πατὴρ, ἐπαναλαβὼν τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως, ἔδωκεν ἔμφασιν καὶ ἐξήγησιν τῶν λόγων, «Πιστεύω εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν,» καὶ διὰ μιᾶς ἅπαν τὸ σχέδιον τῆς σωτηρίας ἠνεῴχθη ἐνώπιον αὐτοῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πιστεύω εἰς τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, εἶναι λέξεις γνωσταί, ἀλλ' ὅπως ἄλλαι γνωσταὶ λέξεις, ἐπαναλαμβάνονται μετ' ἀδιαφορίας καὶ ἀμελῶς, καὶ μεταξὺ τινῶν ἡ εὐλογία αὐτῶν ἕνεκα τῆς συνοικειώσεως αὐτῶν παροράται. Ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἄφεσιν ταύτην παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς—

Πρῶτον, Ὅτι κηρύττεται εἰς τοὺς ἀνθρώπους μόνον διὰ τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Θεὸς εἶναι πλούσιος εἰς ἀγαθότητα καὶ ἀλήθειαν. Ἡ συγχώρησις αὐτοῦ εἶναι ὠκεανός, ἀλλ' εἰς ἡμᾶς ῥέει δι' ἑνὸς μόνον ὀχετοῦ. Τοῦτο σαφῶς διδάσκεται ἐν τῇ Γραφῇ: «Δὲν ὑπάρχει ἄλλο ὄνομα ὑπὸ τὸν οὐρανὸν δεδομένον μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, διὰ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ σωθῶμεν.» «Διὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου — εἶπεν ὁ Παῦλος—ἡ συγχώρησις τῶν ἁμαρτιῶν κηρύττεται εἰς ὑμᾶς.» «Οὐδὲ εἶναι, — εἶπεν ὁ Πέτρος, σωτηρία δι' οὐδενὸς ἄλλου.» Ἡμεῖς ἔχομεν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ. Τὸ κλαίειν δὲν σώζει, διότι συγχώρησις δὲν ἀγοράζεται διὰ δακρύων. Σωματικαὶ κακουχίαι δὲν σώζουσι, διότι συγχώρησις δὲν ἀγοράζεται διὰ παθημάτων ἢ δακρύων. Οὔτε τυπικὴ ὑπακοή, ἢ λατρεία, ἢ ἐγγραφὴ ὡς μέλος εἰς τὴν ἐκκλησίαν, οὔτε ἀόριστος ἐμπιστοσύνη εἰς τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ ἐξασφαλίζουσι συγχώρησιν. Δὲν ὑπάρχει εἰμὴ μία ἐλπὶς διὰ τὸν ἁμαρτωλόν, καὶ αὕτη εἶναι νὰ ζητήσῃ ἄφεσιν ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἕνεκα τοῦ ἱλαστηρίου ἔργου αὐτοῦ.

Δεύτερον, Ὅτι ἡ συγχώρησις πρέπει νὰ ζητηθῇ. Δὲν ἀρκεῖ ὅτι ὑπάρχει ὁδὸς συγχωρήσεως, πρέπει καὶ νὰ περιπατήσωμεν ἐν αὐτῇ—Δὲν ἀρκεῖ ὅτι ὑπάρχει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

συγχώρησις παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' ὁ Θεὸς «θέλει καὶ νὰ παρακληθῇ.» Ἡ ὑπόσχεσις εἶναι, »Ζητεῖτε καὶ θέλετε λάβει.» Ὁ μὴ ζητῶν δὲν λαμβάνει.

Ἀρχαῖός τις συγγραφεὺς περιγράφει τὴν ἄφιξιν τῶν ψυχῶν εἰς τὴν πύλην τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὴν θριαμβευτικὴν αὐτῶν εἴσοδον. Ὁ Σατανᾶς προσέτι ἔρχεται μετ' αὐτῶν, ἀλλὰ δὲν ἐπιτρέπεται αὐτῷ ἡ εἴσοδος. «Δὲν δύνασαι σὺ νὰ εἰσέλθῃς ἐνταῦθα.»

«Ἐγὼ ἡμάρτησα μόνον ἅπαξ,—ἀποκρίνεται ὁ Σατανᾶς, —ἐνῷ οὗτοι, οἵτινες εἰσῆλθον, ἡμάρτησαν μυριάκις. Οὗτοι ἐσυγχωρήθησαν, Διατί ἐγὼ ὄχι;»

«Διότι σὺ οὐδέποτε ἐζήτησες συγχώρησιν;»

Ἡ προσευχὴ εἶναι ἡ ἐπιθυμία τῆς ψυχῆς. Ἡ προσευχὴ τοῦ τελώνου, «Ὁ Θεὸς ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ,» προσφερομένη εἰλικρινῶς καὶ ἐν πίστει, θέλει πάντοτε ἐξασφαλίζει τὴν συγχώρησιν. Ὁ τελώνης κατέβη εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ δεδικαιωμένος. Ἐζήτησε καὶ ἔλαβεν. Ἐνῷ ὁ Φαρισαῖος, ἄνθρωπος πολὺ καλλίτερος, οὐδὲν ἐζήτησε καὶ οὐδὲν ἔλαβεν. Ὁ Δαβὶδ ἐν τῇ εὐχαριστίᾳ αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ εἴπῃ: «Ἐζήτησε συγχώρησιν, καὶ ἔδωκας αὐτὸν», ἐνῷ ὁ Σωτὴρ κηρύττων προκαταβολικῶς τὴν κατάκρισιν τῶν μὴ πιστευόντων, λέγει, «Σεῖς δὲν θέλετε νὰ ἔλθητε πρὸς ἐμὲ διὰ νὰ ἔχητε ζωήν.» Δὲν θέλετε νὰ ζητήσητε συγχώρησιν διὰ νὰ λάβητε αὐτήν.

Γνωρίζω μικρόν τι παιδίον, ἢ μᾶλλον νέον, διότι ἔχει ἤδη ἀνδρωθῇ, ὅστις ἐπὶ πέντε ἔτη ἐξωστράκισεν ἑαυτὸν ἐκ τῆς πατρικῆς οἰκίας. Αἱ διαταγαὶ τοῦ πατρὸς ἦσαν δίκαιαι, ἀλλ' αὐτὸς ἀπεστάτησεν ἐναντίον αὐτῶν καὶ κατέστη ἔνοχος βαρέος ἐγκλήματος. Ἐξομολόγη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέρ

σις καὶ ἀπολογία ἀπητήθησαν παρ' αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτὸς ἠρνήθη αὐτὰς καὶ μέχρι σήμερον ἀρνεῖται νὰ κάμῃ αὐτάς. Ὁ πατρικὸς οἶκος μετὰ δεκάκις πλειοτέρων ἀναυπάσεων ἐκείνων, τὰς ὁποίας ἠδύνατο νὰ ἀποκτήσῃ ἀφ' ἑαυτοῦ, εἶναι ἀνοικτὸς εἰς αὐτὸν, ἀρκεῖ νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν διὰ τὸ ἔγκλημα αὐτοῦ. Προέτρεψα αὐτὸν πολὺ νὰ ζητήσῃ αὐτήν. Καὶ παρεδέχθη μὲν ὅτι εἶχε πράξει κακὸν, καὶ, ὡς εἶπεν, ὅτι ἦτο μωρὸς, ἀλλ' ἡ φυσικὴ ὑπερηφάνεια τῆς καρδίας αὐτοῦ δὲν ἄφινεν αὐτὸν νὰ εἴπῃ εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅ,τι εἶπεν εἰς ἐμέ.

Οἱοσδήποτε λογικὸς ἄνθρωπος ἤθελεν εἰπεῖ ὅτι, ἐνῷ ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ ἦτο μωρία, ἡ ἄρνησις τοῦ νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν ἦτό τι χειρότερον. Οὕτω δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν περὶ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι δὲν θέλουσι νὰ ζητήσωσι τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Αὐταὶ αἱ ἁμαρτίαι εἶναι μωρία, ἀλλὰ μεγαλειτέρα μωρία εἶναι τὸ ν' ἀρνῆταί τις νὰ ζητήσῃ τὴν συγχώρησιν, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς, ὅστις εἶναι πολὺ δικαιότερος καὶ φιλοστοργότερος οἱουδήποτε γηΐνου γονέως, εἶναι ἕτοιμος νὰ δώσῃ.

Ἡ ἑτοιμότης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ συγχωρεῖν μαρτυρεῖται ὑπὸ τῶν παθημάτων καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Θεὸς τόσον ἠγάπησε τὸν κόσμον, ὥστε ἔδωκε τὸν υἱὸν αὐτοῦ, διὰ νὰ σωθῶσιν οἱ ἄνθρωποι, ὥρισε δὲ ὑπηρέτας, ἵνα κηρύξωσι ταύτην τὴν ἀγάπην. Ὅθεν ὁμιλῶν διὰ τῆς ἐξουσίας Αὐτοῦ, ὡς ἐὰν Αὐτὸς παρεκάλει ὑμᾶς δι' ἐμοῦ, προτρέπω ἐκείνους ἐξ ὑμῶν ὅσοι δὲν ἐπράξατε μέχρι τοῦδε τοῦτο, νὰ ζητήσητε διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν.

Εἰς τὰς τελευταίας λέξεις τοῦ προκειμένου ἐδαφίου ὑπάρχει ἓν μάθημα διὰ τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανούς:

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

«Διὰ νὰ σὲ φοβῶνται.» Ὑπάρχει συγχώρησις παρὰ τῷ Θεῷ, διὰ νὰ φοβῶνται αὐτόν.

Φόβος ἐν τῇ Γραφῇ δὲν εἶναι τρόμος. Ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου αἱ ἁμαρτίαι συγκεχωρήθησαν, δὲν φοβεῖται τὸν Θεὸν, οὐδὲ ἔχει λόγον νὰ φοβῆται. Ἡ τελεία ἀγάπη ἀποκλείει τοιοῦτον φόβον. Ὁ εὐσεβὴς φόβος εἶναι σέβας καὶ ἀφιέρωσις. Ὁ Δαβὶδ προσηύχετο λέγων, «στερέωσον τὸν λόγον σου πρὸς τὸν δοῦλόν σου, ὅστις εἶναι ἀφιερωμένος εἰς τὸν φόβον σου.» Μὲ τὸν Δαβὶδ φόβος ἐσήμαινεν ὑπηρεσίαν καὶ ὑποταγήν.

Ἡ τοῦ Θεοῦ δόξα οὐδαμοῦ ἄλλοθι καταφαίνεται μᾶλλον ἢ ἐν τῷ σχεδίῳ τῆς σωτηρίας. Ὑπάρχει συγχώρησις παρ' αὐτῷ διὰ νὰ φοβῶνται αὐτὸν, ἢ διὰ νὰ σέβωνται αὐτὸν, ἵνα τὸ ὄνομα αὐτοῦ δοξάζηται μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ συγχώρησις τῶν ἁμαρτιῶν πρέπει νὰ ἦναι ἡ ἀρχὴ ζωῆς ἀφιερωμένης εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ θέλει καὶ πρέπει νὰ ἦναι οὕτω μὲ τοὺς ἐκτιμῶντας τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Θέλουσι κάμνει γνωστὴν τὴν ἀγαθότητα αὐτοῦ, διὰ νὰ ἑνῶνται ἄλλοι μετ' αὐτῶν εἰς τὸ αἰνεῖν τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

X.
ΠΙΣΤΙΣ ΚΑΙ ΟΜΟΛΟΓΙΑ.

« Διότι μὲ τὴν καρδίαν πιστεύει τις πρὸς δικαιοσύνην καὶ μὲ τὸ στόμα γίνεται ὁμολογία πρὸς σωτηρίαν »
Ρωμ. ί. 10.—

Ἡ ἀρχαία ἐρώτησις, «Τί πρέπει νὰ κάμω διὰ νὰ σωθῶ;» ἔχει τὴν ἀπάντησιν ἐν τοῖς ἑξῆς λόγοις, «Πίστευσον εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ θέλεις σωθῆ.» Ἡ ἀπόκρισις ὑπομιμνήσκει μίαν ἐρώτησιν. Τί εἶναι π ι σ τ ε ύ ε ι ν ἐν τῇ Γραφικῇ σημασίᾳ τῆς λέξεως; Τί εἶναι σώζουσα πίστις;

Δὲν εἶναι ἁπλῆ διανοητικὴ πίστις τῆς ἀληθείας. Τέκνα γεννώμενα ὑπὸ χριστιανῶν γονέων, καὶ ἀνατρεφόμενα εἰς Κυριακὰ Σχολεῖα καὶ τὴν Ἐκκλησίαν πιστεύουσιν εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν. Ζῶντες ἐν Εὐαγγελικῇ ἀτμοσφαίρα, ἀναπνέουσι τὰς ἀληθείας αὐτῆς, ἀποδεχόμενοι αὐτὰς ἀσκέπτως καὶ ὡς βεβαίας.

Ἡ πίστις αὐτῶν δύναται νὰ ἦναι ἢ μὴ ἡ πίστις ἡ ἀναγκαία πρὸς σωτηρίαν. Σπουδαστής τις σπουδάζει τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ παραβάλων αὐτὸν πρὸς ἄλλα ἱερὰ βιβλία, πείθεται ὅτι ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον, καὶ πᾶς ἄλλος θεὸς εἶναι εἴδωλον καὶ ὅτι ἡ Γραφὴ εἶναι τὸ μόνον βιβλίον τοῦ Θεοῦ. Προσέτι πείθεται ὅτι ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νὰ σώσῃ ἁμαρτωλοὺς, καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλη σωτηρία. Ὁ τοιοῦτος εἶναι πιστὸς, ἀλλ' ἡ πίστις αὐτοῦ δύναται νὰ ὑπολείπεται πολὺ τῆς ἀπαιτουμένης ἐν τῷ προκειμένῳ θέματι.

Σώζουσα πίστις εἶναι ἐνέργεια τῆς καρδίας. «Ἐὰν πιστεύῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ Θεὸς ἀνέστησε τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν, θέλεις σωθῇ.» Ὁ νοῦς δύναται νὰ πεισθῇ διὰ πραγμάτων, ἢ τῆς λογικῆς, ἐνῷ ἡ καρδία μένει ἄθικτος. Ὁ νοῦς πιστεύει ὅ,τι βλέπει ἢ δύναται νὰ ἀποδείξῃ, ἀλλ' ἡ καρδία πιστεύει ὅπου δὲν δύναται νὰ ἴδῃ ἢ νὰ συλλογισθῇ. «Πίστις εἶναι ὑπόστασις πραγμάτων ἐλπιζομένων, βεβαίωσις πραγμάτων μὴ βλεπομένων.» Τὸ πιστεύειν δύναται νὰ ὑπαχθῇ εἰς ἀριθμοὺς, ἢ μέτρα, ἢ κανόνας μαρτυρίας. Ἡ πίστις βαίνει περαιτέρω, κάμνωσα τὸ ἀποδεδειγμένον πρᾶγμα προσωπικὴν ὑπόθεσιν. Τὸ πιστεύειν δοκιμάζει τὰ πράγματα, ἡ πίστις αἰσθάνεται αὐτά. Τὸ πιστεύειν λέγει, ὑπῆρξε τοιοῦτον πρόσωπον, οἷον ὁ Χριστὸς, διότι δύναται ν' ἀποδειχθῇ ἀκριβῶς, ὅπως ἀποδεικνύεται ἡ ζωὴ τοῦ Ὀθασιγκτῶνος ἢ τοῦ Ὀθελλιγκτῶνος, ἢ ὅτι δύο καὶ δύο κάμνωσι τέσσαρα. Ἡ πίστις ἀπεναντίας λέγει, ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Σωτήρ μου, ἡ ἐμπιστοσύνη μου εἶναι ἐν αὐτῷ, ἤγουν ὄχι μόνον ἀνομολογεῖ ὅτι ὑπῆρξε τοιοῦτον πρόσπωπον, ὁποῖον ὁ Χριστὸς, ἀλλὰ καὶ θεωρεῖ αὐτὸν ὡς Σωτῆρα καὶ ἐμπιστεύεται εἰς αὐτόν. Τὸ ἓν ἐνασχολεῖται μὲ μαρτυρίας καὶ μὲ λογικὰ ἐπιχειρήματα, τὸ ἕτερον μὲ εὐχαριστίαν. Ἡ πίστις ἐκτιμᾷ τὴν ἀξίαν τῆς μαρτυρίας καὶ τῆς λογικῆς, εἶναι ἀλφάδητον, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει χρείαν περαιτέρω σπουδῆς, εἰμὴ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

διὰ νὰ ἦναι ἱκανὴ νὰ δώσῃ λόγον τῆς πλήρους αὐτῆς βεβαιώσεως.

Οἱ ἔχοντες πίστιν συχνάκις ἀπαντῶσι δυσπιστίαν. Οἱ ἄνθρωποι ἀμφιβάλουσιν εἰς τὴν πραγματικότητα τῶν αἰσθημάτων καὶ ἐλπίδων, τῶν ὁποίων αὐτοὶ εἶναι ξένοι. Ἐγνώρισα ἄνθρωπον, τοῦ ὁποίου ἡ αἴσθησις τῆς ὀσφρήσεως ἦτο πολὺ ὀξεῖα. Μακροχρόνιος πεῖρα περὶ τὴν χρῆσιν τῶν ὀσμῶν, ἱκάνωσεν αὐτὸν ν' ἀνακαλύπτῃ, δι' ἐλαχίστης εἰσπνοῆς, οὐσίας, τὰς ὁποίας ἄλλοι δύνανται νὰ γνωρίσωσι μόνον δι' ἀναλύσεως. Οὗτος μοὶ ἔδωκέ ποτε δύο φιαλίδια πλήρη ὑγροῦ, οὐδέτερον τῶν ὁποίων, καθ' ὅσον ἐδυνάμην ν' ἀνακαλύψω, εἶχε διακεκριμένην ὀσμὴν, ἀλλ' ὅμως αὐτὸς ἰσχυρίζετο καὶ ἀπέδειξεν ὅτι ἐκ μιᾶς μόνης σταγῶνος ριπτομένης εἰς χειρόμακτρον, διερχόμενον διὰ τοῦ προσώπου αὐτοῦ, ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ τὸ ἓν ἢ τὸ ἕτερον τούτων τῶν ρευστῶν.

Ἡ περίστασις αὐτοῦ ἀποδεικνύει, ἀμυδρῶς πως, τὴν διφορὰν μεταξὺ τῶν ἐχόντων καὶ μὴ ἐχόντων πίστιν· Ἡ πίστις δύναται νὰ ὁμοιωθῇ πρὸς αἴσθησιν, τῆς ὁποίας τινὲς στεροῦνται, ἐνῷ ἕτεροι ἔχουσιν αὐτὴν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐντελῶς ἀνεπτυγμένην. Ἄνθρωπός τις πάσχων σφοδρὰν κυνάγχην δύναται νὰ διέλθῃ δι' ἀνθοπωλείου καὶ νὰ μὴ ὀσφρανθῇ τι. Οὗτος δύναται ἐπίσης καλῶς νὰ ἀρνῆται τὴν εὐωσμίαν τῶν ῥόδων καὶ τῶν πολυανθέμων, ὡς ὁ ἁπλῶς πιστεύων δύναται νὰ ἀρνῆται τὴν πραγματικότητα τῆς πίστεως.

Ἡ πίστις δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα συλλογισμοῦ ἢ ἀποδείξεως, καί περ ταῦτα δύνανται νὰ προαγάγωσιν αὐτὴν, ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ. «Κατὰ χάριν εἶσθε σεσωσμένοι, διὰ τῆς πί-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στεως, καὶ τοῦτο οὐχὶ ἐξ ἑαυτῶν. Θεοῦ τὸ δῶρον.» Ὅσοι εἶναι πεπληροφορημένοι περὶ ἁμαρτίας καὶ θέλουσι ν' ἀποκτήσωσι σωτηρίαν, πρέπει νὰ ζητήσωσιν αὐτὴν παρὰ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς μόνον δύναται ν' ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς καὶ νὰ ἀποκαλύψῃ εἰς αὐτὴν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀόρατον. Αὐτὸς μόνος δύναται νὰ ὁδηγήσῃ τὴν καρδίαν εἰς Ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον καί περ μὴ βλέπουσα, ἀγαπᾷ.

Σώζουσα πίστις περιλαμβάνει πράγματα, τὰ ὁποῖα δύνανται ν' ἀποδειχθῶσι διὰ τοῦ λόγου. Τὸ πιστεύειν ὅτι ὁ Χριστὸς ἦτο Θεὸς – ὅτι ἐγένετο ἄνθρωπος — ὅτι ἔζησεν ἐν Παλαιστίνῃ — ὅτι ἐθεράπευε τοὺς νοσοῦντας καὶ ἀνίστα νεκροὺς καὶ ἐδίδασκε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἤγορασε τὸν Κυριακὸν Δεῖπνον, καὶ ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, καὶ ἀνέστη τὴν τρίτην ἡμέραν, καὶ μετά τινα καιρὸν ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανούς — περιλαμβάνει ταῦτα, ἀλλὰ ταῦτα δὲν εἶναι τὸ πᾶν. Περιλαμβάνει προσέτι ὁμολογίαν ὅτι εἶναι ὁ Σωτὴρ καὶ ὅτι ἱκετεύει — Ὅτι ἤδη συνεχώρησε τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ ὅτι ἐν τῷ ἁρμοδίῳ καιρῷ θέλει παραλάβει ἡμᾶς εἰς ἑαυτόν, «ἵνα ὅπου αὐτὸς ἦναι, ἤμεθα καὶ ἡμεῖς.»

Τοιαύτη ἦτο ἡ πίστις τοῦ Παύλου. Ὁ Παῦλος ἐγνώριζεν εἰς ποῖον ἐπίστευσε, καὶ ἡ γνῶσις αὕτη ἔδωκεν ἐπιτυχίαν εἰς αὐτὸν ὡς ἀπόστολον τῶν Ἐθνῶν. Ἡ δύναμις αὐτοῦ δὲν ἐνέκειτο ἐν τῇ εὐγλωττίᾳ, τῇ ἀγχινοίᾳ, ἢ τῇ προσωπικῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι, διότι εἶχε «τὸν σκόλοπα εἰς τὴν σάρκα αὐτοῦ.» Οὔτε ἦτο ἐντελῶς ἡγιασμένος, ὡς τινες τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἀξιοῦσιν ὅτι εἶναι, διότι ἔλεγεν, «Οὐχὶ ὅτι ἔλαβον ἤδη τὸ βραβεῖον, ἢ ἔγεινα τέλειος.» Ἡ δύναμις αὐ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

τοῦ ἦτο ἐν τῇ ἰσχυρᾷ πίστει αὐτοῦ ἐν Χριστῷ. Ὁ Παῦλος ἐπραγματοποίει ἐν ἑαυτῷ τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ σωτηρίαν, καὶ πιστεύων μὲ τὴν καρδίαν, ἐπεδόθη εἰς τὴν σωτηρίαν ἄλλων.

Ἡ πίστις αὕτη διαφέρει τοσοῦτον ἀπὸ τῆς ἁπλῆς διανοητικῆς καταστάσεως, ὅσον ἡ ποίησις ἀπὸ τῆς ἀριθμητικῆς, ἢ ὁ Ἥλιος ἀπὸ τεμάχιον πάγου. Εἶναι θερμὴ καὶ «ἐνεργεῖ δι' ἀγάπης.» Κάμνει τὰ σπέρματα τῆς ἀληθείας τὰ σπειρόμενα ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ ποτιζόμενα ὑπὸ τῆς χάριτος, νὰ βλαστάνωσι, καὶ ν' αὐξάνωσι καὶ νὰ φέρωσι καρπὸν πρὸς δόξαν Θεοῦ.

Τινὲς ἀπατῶνται ὡς πρὸς τὴν πίστιν ταύτην, εἰς τὰς πρώτας ὥρας τῆς χαρᾶς αὐτῶν, θεωροῦντες αὐτὴν ὡς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἔτι ἀπὸ πειρασμῶν. Ἡ μακαρία αὕτη ἀπάτη δὲν διαρκεῖ πολύ. Οἱ πειρασμοὶ ἔρχονται. Ὁ Χριστὸς ἀφανίζεται ἀπὸ τῆς ὄψεως ἡμῶν καὶ αἴφνης ἐξυπνοῦμεν εἰς μετάνοιαν διὰ τὴν ἁμαρτίαν. Τοιαύτη ἦτο ἡ πεῖρα τοῦ Παύλου. Ἐνῷ ἤθελε νὰ πράττῃ τὸ ἀγαθὸν, τὸ κακὸν παρίστατο εἰς αὐτόν. Ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἦτο συνεχὴς μάχη. Τινὲς, οἵτινες ἔχουσιν ὁμοίαν πίστιν, εἶναι πολὺ ὀλιγώτερον ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν αὐτῆς. Οἱ τοιοῦτοι δυνατὸν νὰ ἦναι φυσικῶς εὐμετάβλητοι, ἢ αἱ περὶ ἀληθείας ἰδέαι αὐτῶν συγκεχυμέναι, ἢ ἔχουσιν ἁμαρτίας ἐμπεριπλεκούσας. Πᾶς εὐσεβὴς ἔχει στιγμὰς πίστεως καὶ στιγμὰς ἁμαρτίας – ἀνυψώσεις καὶ καταπτώσεις πνευματικῆς ζωῆς. Ἤδη ἡ εἰρήνη αὐτοῦ ῥέει ὡς ποταμὸς, καὶ πάλιν σμικρύνεται εἰς ῥυάκιον. Πρέπει συχνὰ ν' ἀποσυρώμεθα ἀπὸ τὸν θόρυβον καὶ τὴν σύγχυσιν τῶν ἐνασχολήσεων καὶ εὐχαριστήσεων, καὶ νὰ προσκολλῶ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μεν τὴν καρδίαν ἡμῶν εἰς τὸν σταυρωθέντα δι' ἡμᾶς καὶ ἀναστάντα Χριστόν. Ὀρθῶς δυνάμεθα νὰ δίδωμεν ἔμφασιν εἰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, ὡς λόγον πρὸς πίστιν. Ὁ Ἀπόστολος πράττει τοῦτο ἐν τῷ προηγουμένῳ ἐδαφίῳ: «Ἐὰν ὁμολογήσῃς μὲ τὸ στόμα σου τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ Θεὸς ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, θέλεις σωθῇ.» Ἡ τοῦ Χριστοῦ ἀνάςασις ἦτο ἡ ἀπόδειξις τῆς θεότητος καὶ τοῦ Μεσσιανικοῦ αὐτοῦ ἀξιώματος. Ὁ πιστεύων λοιπὸν εἰς τὴν ἀνάςασιν αὐτῆ πιστεύει εἰς Αὐτόν.

Ἡ πίστις ἐργάζεται δι' ἀγάπης καὶ γεννᾷ ἀγάπην, οὐχὶ ἁπλῆν εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, ἀλλὰ λατρευτικὴν ἀγάπην. Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν αὐτὸν διότι βλέπομεν τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην αὐτοῦ. Προσέτι, διότι φαίνεται εἰς ἡμᾶς ἐν τῇ ὡραιότητι αὐτοῦ ὡς εἷς ἐντελῶς ἀξιέραστος. Ἀνήρ τις λέγει, ὅτι ὅπως δὲν δυνάμεθα ν' ἀποχωρίσωμεν τὴν συνείδησιν τοῦ ὡραίου ἀπὸ τοῦ ἡδύνεσθαι ἐν αὐτῷ, οὕτω δέν δυνάμεθα ν' ἀποχωρίσωμεν καὶ τὴν ἀγάπην ἀπὸ τῆς πίστεως. Δὲν δυνάμεθα περισσότερον νὰ ἴδωμεν τὸν Χριστὸν διὰ πίστεως χωρὶς ν' ἀγαπήσωμεν αὐτόν, ἢ νὰ ἴδωμεν εἰκόνα, ἥτις ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς περὶ ὡραίου ἰδέας ἡμῶν χωρὶς νὰ θαυμάσωμεν αὐτήν.

Ἕτερον χαρακτηριστικὸν τῆς πίστεως εἶναι ἡ χαρά. Τὸ βλέπειν τὸν Χριστὸν καὶ τὸ εἰσθαι βέβαιος περὶ τῆς σωτηρίας δὲν δύνανται εἰμὴ νὰ χαροποιῶσι τὴν καρδίαν. Ἕτερον ἡ εἰρήνη, τὴν ὁποίαν, ἄνευ τοῦ Χριστοῦ, ὁ κόσμος δὲν δύναται νὰ δώσῃ, καὶ τὴν ὁποίαν ἐν ὅσῳ ἀποβλέπομεν εἰς τὸν Χριστὸν, ὁ κόσμος δὲν δύναται ν' ἀφαιρέσῃ—εἰρήνη, ἥτις ὑπεραίρει πᾶσαν ἔν-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νοιαν – συναίσθημα συγχωρήσεως ἁμαρτιῶν, ἁρμονίας μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ υἱοθεσίας συναισθήσεως ἐντελοῦς ἀσφαλείας, διότι ἡ πίςις γίνεται ἀποδεκτὴ ὡς ὑπακοή. Καὶ αὕτη εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ Ἀποστόλου, ὅταν λέγῃ: «Μὲ τὴν καρδίαν πιστεύει τις εἰς δικαιοσύνην.» Ἀκριβῶς, ὅπως ὁ Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἐλογίσθη εἰς αὐτὸν διὰ δικαιοσύνης, οὕτω καὶ ἡμεῖς διὰ πίστεως μετέχομεν τῆς δικαιοσύνης τοῦ Χριστοῦ.

Ἀγάπη, χαρὰ καὶ εἰρήνη εἶναι πλειότερον τῶν ἁπλῶν διανοητικῶν ἢ πνευματικῶν ἐνεργειῶν. Ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα. Αὗται ἐκδηλοῦνται καὶ οὕτως ἀπεργάζονται τὰ φυσικὰ ἀποτελέσματα τῆς πίστεως. Ἡ πίστις ἀναφαίνεται ἐν τῇ ζωῇ τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Ριχάρδος Βάξτερ λέγει· «Καρδία μεταβεβλημένη θέλει ἔχει μεταβολὴν συντρόφων, ἐὰν δύνανται νὰ εὑρεθῶσι τοιοῦτοι. Ὁ εὐσεβὴς, καίπερ εἰσέτι ἐκτεθειμένος εἰς πειρασμοὺς, καὶ δεδεμένος διὰ φυσικῶν δεσμῶν, ζητεῖ ὅμως τὴν συντροφίαν ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἡ πίστις, ἡ ἐλπὶς, ἡ ἀγάπη καὶ ἡ χαρὰ, εἶναι ὅμοιαι μὲ τὰς ἰδίας ἑαυτοῦ. Τόποι, οἵτινες πρότερον ἦσαν ἑλκυστικοὶ, χάνουσι τὴν ἑλκυστικότητα αὐτῶν — εὐχαριστήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡδύνετο, δὲν εὑρίσκει πλέον εὐχαρίστησιν εἰς αὐτὰς, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου, πράγματα πρότερον βαρετὰ καὶ ἄνευ ἐνδιαφέροντος, ἤδη προσελκύουσι καὶ ἡδύνουσιν.»

Αἱ περὶ κοινωνίας καὶ εὐχαριστήσεις ἰδέαι αὐτοῦ μετεβλήθησαν, ἡ δὲ μεταβολὴ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πίστεως. Πρὸ τῆς ἐπιστροφῆς ἡδύνετο π. χ. εἴς τινας εὐχαριστήσεις, αἵτινες, ἵνα μὴ εἴπωτι χειρότερον, εἶναι ἀμφίβολοι. Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν εὑρίσκει ὅτι χά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νουσι τὸ γόητρον αὐτῶν· Ἑλκύουσι μὲν εἰσέτι, ἀλλὰ δὲν εἶναι ὁ πειρασμὸς, ὅστις ἦτο πρότερον. Ἀναλόγως δὲ τῆς δυνάμεως τῆς πίστεως ἡμῶν, ἡ ἐπιθυμία πρὸς ἀμφιβόλα πράγματα ἐλαττοῦται. Οἱοςδήποτε εὐσεβὴς δύναται νὰ ἀποδείξῃ, ἢ νὰ διαψεύσῃ τοῦτο ἐκ τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ πείρας. Συλλογίσθητε περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἀναζωπυρώσεως, ὅταν ἡ ψυχὴ ὑμῶν διηγέρθη καὶ ἡ πίστις ὑμῶν ἦτο ἰσχυρὰ καὶ ἐπισκοπήσατε ἀπὸ τοῦ σημείου ἐκείνου τοῦ χρόνου τοὺς κοινωνικοὺς πειρασμοὺς, οἵτινες κατὰ καιροὺς συνήντησαν ὑμᾶς. Εἷς δύναται κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ νὰ ἀγαπᾷ ἰσχυρῶς εἰδικάς τινας διασκεδάσεις καὶ νὰ ἦναι πεπεισμένος ὅτι δὲν εἶναι κακαί. Οὗτος δύναται νὰ ἐξακολουθῇ νὰ πιστεύῃ οὕτω καὶ ὅμως βαθμηδὸν νὰ χάνῃ τὴν δι' αὐτὰς ἐπιθυμίαν αὐτοῦ. «Αἰσθάνεται, ὡς ὁ Δόκτωρ Τσάλμερς λέγει, τὴν ἐξωθητικὴν δύναμιν τοῦ νέου συναισθήματος.» Ἡ ἀγάπη κατέχει τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ ἐξωθεῖ τὰ μικρότερα αἰσθήματα, ἰδίως δ' ἐκεῖνα, ὡς πρὸς τὴν περιποίησιν τῶν ὁποίων ὑπάρχουσι διισταγμοί.

Ἡ πίστις ἀπεργάζεται προσέτι καὶ ἄλλην μεταβολὴν ἐν τῇ καρδίᾳ. Ὁ εὐσεβὴς Χριστιανὸς ἔχει νέας ἰδέας περὶ ἑαυτοῦ. Ὁ Παῦλος πρὸ τῆς ἐπιστροφῆς αὐτοῦ ἦτο Φαρισαῖος κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην ἔννοιαν τῆς αἱρέσεως—μάταιος, ὡς ἦσαν οἱ λοιποὶ τῶν Φαρισαίων, ὡς πρὸς τὴν εὐσέβειαν αὐτοῦ. Μετ' αὐτὴν ὅμως ἐκάλει ἑαυτὸν τὸν π ρ ῶ τ ο ν τῶν ἁμαρτωλῶν. Ἡ πίστις ἀνοίγει τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἀνθρώπου οὐ μόνον νὰ ἴδωσι τὸν Χριστὸν, ἀλλὰ ἑαυτὸν καὶ νὰ ἴδωσιν. Ἡμεῖς πραγματοποιοῦμεν ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἀνάγκην οὐ μόνον τῆς σω-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

τηρίας ἐν οὐρανῷ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀδιαλείπτου βοηθείας ἐν ὅσῳ εἴμεθα ἐπὶ τῆς Γῆς. Τὸ αἴσθημα τοῦτο τῆς ἀνάγκης ἄγει τοὺς εὐσεβεῖς Χριστιανοὺς νὰ ζητῶσι τὴν κοινωνίαν ἀλλήλων.

Οὐδὲν εἶναι φυσικώτερον παρὰ τὸ ἀναστρέφεσθαι μετ' ἀλλήλων τοὺς Χριστιανοὺς ἐν λατρείᾳ καὶ ἐργασίᾳ. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὕτως ὁρίζει, ἡ δὲ νεοαναγεγεννημένη ψυχὴ διὰ μιᾶς ἀποκρίνεται, Ἀμήν. Πίςις καὶ ὁμολογία συνυπάρχουσιν. Ἐὰν ἤμεθα τοῦ Χριστοῦ, θὰ ἐπιθυμῶμεν νὰ ἤμεθα γνωστοὶ ὡς τοιοῦτοι. «Τοῦ ὁποίου εἶμαι καὶ τὸν ὁποῖον ὑπηρετῶ,» ἔγραφεν ὁ Ἀπόστολος. Τὸ πιστεύειν εἰς τὸν Σωτῆρα, τὸ ἀγορασθῆναι διὰ τιμῆς, ναὶ, διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ αἵματος, τὸ εἶσθαι βέβαιος περὶ τοῦ οὐρανοῦ διὰ μέσου αὐτοῦ — τοῦτο εἶναι τὸ οὐσιωδέστατον πρᾶγμα. Μετὰ τοῦτο ἔρχεται ἡ ὁμολογία τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

Ἡ πρώτη καὶ φυσικωτάτη πρᾶξις τῆς ὁμολογίας εἶναι ἡ ἕνωσις μετὰ τῆς ὁρατῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο εἰς τὸν ἀληθῶς ἐπεστραμμένον δὲν πρέπει νὰ ἦναι δοκιμασία. Ὅπως τὰ πτηνὰ τοῦ αὐτοῦ εἴδους συναγελάζονται, καὶ ὅπως ἄνθρωποι συνδεόμενοι διὰ κοινῶν συμφερόντων σχηματίζουσι συλλόγους ἢ ἑταιρίας, οὕτω καὶ οἱ εὐσεβεῖς πρέπει νὰ ἐπιζητῶσι τὴν παρουσίαν καὶ τὴν ὑποστήριξιν ἀλλήλων.

Ἐκτὸς τοῦτου εἶναι καθῆκον τοῦ εὐσεβοῦς Χριστιανοῦ νὰ ἑνωθῇ μὲ τὴν Ἐκκλησίαν: Πρῶτον, διότι ὁ Χριστὸς διατάττει τοῦτο, οὐχὶ αὐτολεξεὶ, ἀλλ' ὅμως σαφῶς. Οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ παραγγέλλονται νὰ ὁμολογῶσιν αὐτὸν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. Τοῦτο δὲν σημαίνει νὰ εἴπωμεν, τοῦτο ἁπλῶς εἰς τοὺς φίλους ἡμῶν,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀλλ' ἐπισήμως ἐνώπιον τοῦ κόσμου νὰ κηρύξωμεν τὴν ὑπακοήν ἡμῶν εἰς Αὐτόν. Τὸ προκείμενον ἐδάφιον εἶναι προσέτι δ ι α τ α γ ή. Ἡ ὁμολογία ἑνοῦται μετὰ τῆς πίστεως ὡς ὅρος σωτηρίας. Προσέτι ἡ διαταγὴ συνδυάζεται μετὰ ὑποσχέσεως. «Ἐὰν πιστεύσῃς καὶ ὁμολογήσῃς, θέλεις σωθῆ.» «Μὲ τὸ στόμα γίνεται ὁμολογία, πρὸς σωτηρίαν.» καὶ πάλιν, «Ὅστις μὲ ὁμολογήσῃ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, τοῦτον θ ἐλω ὁμολογήσει κἀγὼ ἔμπροσθεν τοῦ Πατρός μου, τοῦ ἐν Οὐρανοῖς.» Διδάσκουσιν ἄρα γε τὰ χωρία ταῦτα ὅτι δὲν ὑπάρχει σωτηρία ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας; Οὐχί, διότι πολλοὶ δύνανται νὰ πιστεύσωσιν, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουσιν εὐκαιρίαν νὰ ὁμολογήσωσι τὸν Σωτῆρα δημοσίᾳ. Ἐπιβάλλουσιν ὅμως ἐφ' ἡμᾶς τὸ καθῆκον νὰ ἐγγραφῶμεν εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Κυρίου. Ἡ παραμέλησις τοῦ καθήκοντος τούτου εἶναι ἐπικίνδυνος. Πιθανὸν νὰ μὴ ἐπενέγκῃ τὴν ἀπώλειαν τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ὅμως προξενεῖ σπουδαίαν ζημίαν εἰς αὐτήν.

Πᾶς ἀληθὴς χριστιανὸς ἔχει χρείαν τῆς ἰσχύος, τὴν ὁποίαν ἡ ἕνωσις αὐτοῦ ὡς μέλους τῆς ἐκκλησίας παρέχει, καὶ ἡ ὁποία ἕπεται τῇ ὁμολογίᾳ τῆς πίστεως. Ἔχει χρείαν τῆς ὑποστηρίξεως καὶ συμβουλῆς ἄλλων πιστῶν. Γενόμενος γνωστὸς ὡς χριστιανὸς ἀποφεύγει πολλοὺς πειρασμούς, οἱ ὁποῖοι ἄλλως πως ἠδύναντο νὰ τὸν δοκιμάσωσιν. Οἱ πονηροὶ δὲν ἐνοχλοῦσιν, οἱ δὲ ἀγαθοὶ ἐνθαρύνουσιν αὐτόν. Ἐμφυτευθεὶς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Κυρίου, αὐξάνει πᾶσαν ἡμέραν ἐν δυνάμει, εἶναι ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἁγιασμοῦ, καὶ ἐκεῖ ὅπου ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτει ἑαυτόν. Ὁ εὐσεβὴς χριστιανὸς ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὡς τέκνον ἄνευ οἰκίας, μὴ γνωρίζων τίποτε οὔτε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

περὶ τῆς προστασίας, οὔτε περὶ τῶν ἀπολαύσεων αὐτῆς. Προσέτι ἡ μετὰ τῆς Ἐκκλησίας ἕνωσις εἶναι ἀναγκαία πρὸς τελεσφόρον καὶ ἐπιτυχῆ ἐπιτέλεσιν τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον οἱ πιστοὶ πρέπει νὰ ἐπιτελέσωσι διὰ τὸν Χριστόν. Ὁ Χριστὸς ἔχει ἐκλέξει καὶ ὁρίσει αὐτοὺς οὐχὶ ἁπλῶς πρὸς πνευματικὰς ἀπολαύσεις, ἀλλὰ καὶ «εἰς ἔργα καλά.» Ἡ χριστιανικὴ ζωὴ εἶναι πόλεμος ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας, ἡ δ' Ἐκκλησία εἶναι ὁ στρατὸς τοῦ Θεοῦ. Ὑπὸ τὴν διοίκησιν δὲ καὶ κατὰ τὸ σχέδιον Αὐτοῦ ἕκαστος ἔχει τὴν θέσιν καὶ τὸ καθῆκον αὐτοῦ ἐν αὐτῷ. Ὁ νεοαναγεγεννημμένος, πλήρης ζήλου διὰ τὴν ἀλήθειαν, δύναται νὰ πιστεύῃ ὅτι δύναται νὰ πράξῃ ἔτι περισσότερα ἱστάμενος μακρὰν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ. Οὕτω πᾶς πολίτης δύναται νὰ εἴπῃ, ὅταν ἐν καιρῷ πολέμου ἦναι ἀνάγκη ἐπικουριῶν, «Θέλω πολεμήσει ἀνεξαρτήτως — δὲν θέλω νὰ καταταχθῶ ὡς στρατιώτης, οὔτε νὰ ἀνήκω εἴς τι σύνταγμα, οὔτε νὰ ὑπακούω εἰς ἀξιωματικόν τινα. Θέλω λάβει τὸ ὅπλον μου καὶ διεξαγάγει τὴν ἐμὴν στρατείαν.» Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς καὶ ἐν τῷ στρατῷ, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ὀργανισμός. Ἐὰν ὑπάρχωσι πρόσκοποι, πρέπει νὰ ὑποτάσσωνται εἰς ἀξιωματικοὺς, ὅσῳ δὲ ταχύτερον ἐννοήσῃ τοῦτο καλῶς ὁ ἀναγεννηθεὶς ἄνθρωπος, τόσον μεγαλειτέρα θέλει εἶσθαι ἡ χρησιμότης αὐτοῦ.

Καὶ τώρα ἐπιθυμῶ νὰ κλείσω τὴν σπουδαίαν ταύτην πραγματείαν μὲ μίαν παραίνεσιν πρὸς προφυλακήν. Ὁμολογία πίστεως εἶναι οὐσιώδης, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ λάβῃ τὴν θέσιν τῆς πίστεως, οὐδὲ τῆς εἰς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ ὑπακοῆς. Προσέχετε ἀπὸ τῆς ὑποκρισίας, τῆς ἁπλῆς δηλ. ὁμολογίας, διότι εἶναι, ὥς τις εἶ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πεν, «ὡς τὰ πτερὰ φερέτρου, ὅπερ μεταφέρει τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸν τάφον.» Προσέχετε ἀπὸ τῶν εὐσεβῶν συγκινήσεων, αἵτινες τελειώνουσι μὲ τὴν ἔκφρασιν αὐτῶν. Προσέχετε ἀπὸ τῆς αὐταπάτης καὶ τοῦ πράγματος ἐξωτερικοῦ, τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται νὰ ὑποστῶσι τὰς δοκιμασίας τῆς ζωῆς. Προσέχετε ἀπὸ τῆς ἁπλῆς ὁμολογίας τῆς Κυριακῆς ἡμέρας, ἥτις τίθεται κατὰ μέρος κατὰ τὴν ἑβδομάδα. Τελευταῖον προσέχετε ἀπὸ πάσης ὁμολογίας, ἥτις δὲν ὑποστηρίζεται ὑπὸ ἀληθοῦς πίστεως εἰς τὸν Χριστόν. Ὁμολογία γίνεται πρὸς σωτηρίαν μόνον, ὅταν ὁ ἄνθρωπος πιστεύῃ μὲ τὴν καρδίαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

XI.

Ο ΝΟΜΟΣ ΕΙΣΕΤΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟΣ.

«*Νόμον λοιπὸν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; Μὴ γένοιτο, ἀλλὰ Νόμον συνιστῶμεν.*»—*Ρωμ. γ'. 31.*—

Τὸ μέγα ζήτημα ἐν τῇ πρώτῃ Χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ ἦτο τὸ περὶ τοῦ Νόμου, ἂν δηλ. ἦτο ὑποχρεωτικὸς καὶ εἰς τοὺς Χριστιανούς. Ἂν οἱ σωζόμενοι διὰ πίστεως ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ τηρῶσι καὶ αὐτόν.

Οἱ ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανοὶ εἶχον πολλὰ νὰ μάθωσι καὶ πολλὰ ν' ἀπομάθωσιν. Ἅπασα ἡ πορεία τῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτῶν ἦτο μονομερής. Ἡ θρησκεία αὐτῶν πρὸ τῆς εἰς Χριστὸν ἐπιστροφῆς αὐτῶν δύναται νὰ συνοψισθῇ εἰς τὰ ἑξῆς: Ὁ πράττων ταῦτα θέλει ζήσει δι' αὐτῶν. Ὁ τοιοῦτος καί τοι πιστεύων εἰς Χριστὸν καὶ δεδικαιωμένος διὰ πίστεως, ἀδιαλείπτως ἐσύρετο πρὸς τὰ διατάγματα, τὰ ὁποῖα εἶχε μάθει ἐν τῇ νεότητι αὐτοῦ.

Ἀνθιστάμενος εἰς τὸν πειρασμὸν τοῦτον, ἠδύνατο νὰ πέσῃ εἰς τὸν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον, ἀκριβῶς ὅπως τὸ ἐκκρεμὲς, συρόμενον πρὸς τὸ ἓν ἄκρον, ὑπάγει εἰς τὸ ἀντίθετον, εὐθὺς ἀφοῦ ἀφεθῇ ἐλεύθερον, καὶ ὅπως αἱ ἀναμορφώσεις σχεδὸν πάντοτε παρασύρωσι τοὺς ἀνθρώπους πέρα τοῦ ὀρθοῦ σημείου, ἐν ᾧ πρέπει νὰ σταματήσωσιν. Ἵνα προφυλάξῃ λοιπὸν τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς τάσεως ταύτης καὶ θέσῃ ἐνώπιον αὐτῶν τὴν ἀληθῆ αὐτῶν σχέσιν πρὸς τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ, ἐσκόπει τὸ μέρος τῆς πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολῆς, ἐξ ἧς ἐλήφθη τὸ προκείμενον ἐδάφιον.

Ὁ Ἀπόστολος διδάσκει ὅτι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἁμαρτωλοί, ὁ δὲ νόμος τοῦ Θεοῦ ἀπαιτεῖ τελείαν ὑπακοήν, ὅτι ἑπομένως σωτηρία δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τοῦ νόμου. Ἔπειτα κηρύττει τὸν Χριστόν, «τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ὥρισεν ἱλασμὸν διὰ πίστεως ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, νὰ κηρύξῃ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ διὰ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν.» Λέγει περὶ σωτηρίας διὰ πίστεως εἴς τε τὸν Ἰουδαῖον καὶ εἰς τὸν Ἐθνικόν. Ἔπειτα διαβλέπων κίνδυνον, καὶ γνωρίζων ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἤθελον θεωρήσει ἑαυτοὺς ἐλευθέρους ἀπὸ τοῦ νόμου, καὶ μὴ ὑποχρέους νὰ ὑπακούσωσιν αὐτόν, διότι σώζονται διὰ πίστεως, προσθέτει: «Καταργοῦμεν λοιπὸν τὸν νόμον; Μὴ γένοιτο!» Ὁ νόμος εἶναι εἰσέτι ὑποχρεωτικός, διότι εἶναι νόμος τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν δύναται νὰ ἐκμηδενισθῇ, ἢ νὰ καταργηθῇ. Εἶναι κανὼν ζωῆς, ἐπιβαλόμενος ἐπὶ τὴν συνείδησιν, ὡς ἐὰν ἡ σωτηρία ἦτο δι' ὑπακοῆς.

Ὑπάρχουσι χωρία, εἰς τὰ ὁποῖα ὁμιλεῖ περὶ ἑαυτοῦ ὡς «νεκροῦ εἰς τὸν νόμον,» ἢ «ἐλευθέρου ἀπὸ τοῦ νόμου.» Εἶναι νεκρὸς εἰς αὐτὸν καὶ ἐλεύθερος ἀπ' αὐτοῦ ὡς μέσου σωτηρίας, διότι «ἐκ τῶν ἔργων τοῦ νόμου οὐδεμία σὰρξ θέλει δικαιωθῇ,» ἀλλὰ ζῇ καὶ εἶναι δεδεμένος δι' αὐτοῦ ὡς κανόνος ἐνεργείας. Ἡ διάκρισις αὕτη εἶναι ἁπλουστάτη. Ὁ ἄνθρωπος δὲν σώζεται δι' ὑπακοῆς εἰς τὸν Δεκάλογον, ἀλλ' ὅμως εἶναι ὑπόχρεως νὰ τηρῇ αὐτόν. Σώζεται διὰ πίστεως εἰς Χριστόν, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἔκαμε τὴν ὑπακοὴν δοκιμὴν τῆς ἀγά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πης καὶ τῆς πίστεως, κηρύξας, ὅτι οὐδὲ μία ἰότα ἢ μία κεραία θέλει παρέλθει ἀπ' αὐτοῦ. Ὁ νόμος λοιπὸν δὲν δύναται νὰ καταργηθῇ.

Οἱ ἀνθρώπινοι νόμοι, ὅπως καὶ οἱ νομοθέται αὐτῶν, εἶναι μεταβλητοί. Ἕν νομοθετικὸν σῶμα δύναται ν' ἀνατρέψῃ τὸ ἔργον ἄλλου. Νόμοι δύνανται ν' ἀκυρωθῶσιν, ἢ νὰ κηρυχθῶσιν ἀντισυνταγματικοί, ἀλλ' οἱ νόμοι τοῦ Θεοῦ εἶναι, ὡς Αὐτὸς, ἀμετάβλητοι. Ἵστανται ἐπὶ ἀμεταβλήτων ἀρχῶν. «Ὁ νόμος τοῦ Κυρίου εἶναι τέλειος.» «Τὰ διατάγματα τοῦ Κυρίου εὐθέα.» Δὲν δύνανται οὐδὲ κατὰ ἓν ἰότα ἢ μίαν κεραίαν νὰ παύσωσιν ἀπὸ τοῦ νὰ ἦναι ὑποχρεωτικά.

Εἴμεθα, λοιπὸν, ἡμεῖς, κατὰ τὴν παροῦσαν Οἰκονομίαν τῆς πίστεως, δεδεμένοι εἰς τὸν παλαιὸν φορτικὸν Μωσαϊκὸν κώδηκα, μεθ' ὅλα τοῦ συστήματος τῶν προσφορῶν καὶ τῆς πληθύος τῶν μερικοτήτων αὐτοῦ; Ἄπαγε! Ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ, ὁ δοθεὶς ἐκ τοῦ ὄρους Σινᾶ, ἦτο τέλειος. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἄνθρωποι παρέβαινον αὐτὸν, ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς σύστημα θυσιῶν καὶ ἱεροτελεστίαν, ἀποβλέπουσαν εἰς ἱλασμὸν διὰ τὰς παραβάσεις αὐτῶν. Ὁ ἱεροτελεστικὸς νόμος μετὰ τῶν τύπων καὶ σκιῶν ἐπληρώθη ἐν τῷ Χριστῷ, ἐπομένως δὲν ἠδύνατο νὰ ἦναι πλέον ὑποχρεωτικὸς ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους. Ἀλλὰ μὲ τὸν ἠθικὸν νόμον — τὰς Δέκα ἐντολὰς — τὸ πρᾶγμα διαφέρει. Ἐν αὐταῖς δὲν εἶναι τύποι, οὐδὲ σκιαί. Οὐδὲ εἶναι συμβολικαὶ ἢ ἑρμηνευτικαί, ἀλλ' ἁπλῶς, «Θέλεις,» ἢ «δὲν θέλεις.» Εἶναι οἱ λόγοι Βασιλέως. Εἶναι οἱ νόμοι τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ὡς οἱ νόμοι τῶν Μήδων καὶ Περσῶν, δὲν μεταβάλονται.

Τὸ ὅτι ἡ σωτηρία δὲν εἶναι διὰ τοῦ νόμου, δὲν δι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καιολογεῖ τὴν ἀνυποταξίαν εἰς τὸν νόμον. Τὸ ὅτι βασιλεύς τις ἐλεήμων συγχωρεῖ κακοῦργόν τινα, δὲν δικαιολογεῖ τὸν κακοῦργον νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ ἔγκλημα αὐτοῦ. «Θέλομεν ἐμμένει ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ, διότι ἐπερίσευσεν ἡ χάρις; Μὴ γένοιτο! Πῶς θέλομεν ἐμμένει πλέον ἐν τῇ ἁμαρτία ἡμεῖς, οἵτινες εἴμεθα νεκροὶ εἰς τὴν ἁμαρτίαν;» Ἡμεῖς ἐδοκιμάσαμεν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ — αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν συνεχωρήθησαν. Τοῦ λοιποῦ δὲν εἴμεθα πλέον ὀφειλέται. Τὸ καθῆκον ὑποβοηθεῖται ὑπὸ τῆς ἀγάπης, ὅθεν οὐ μόνον ὑπακούομεν, ἀλλὰ καὶ ἡδυνόμεθα ἐν τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ.

Τὸ ζήτημα δύναται νὰ ἐγερθῇ ἐνταῦθα, «Δὲν ἀνενέωσεν ὁ Χριστὸς τινὰς τῶν Δέκα Ἐντολῶν, καὶ διὰ τῆς σιωπῆς αὐτοῦ ὡς πρὸς τὰς ἄλλας δὲν κατήργησε ταύτας;» Οὕτω δοξάζουσιν οἱ ἐναντιούμενοι κατὰ τῆς ἀκριβοῦς τηρήσεως τοῦ Σαββάτου. Οὐδεμία δὲ τῶν Δέκα κα Ἐντολῶν ἔσχε πλείους προσβολὰς ὅσον ἡ Τετάρτη. Ὑπάρχει συρμὸς μὲ τάξιν τινὰ ἀνθρώπων νὰ περιγελῶσι τὴν Κυριακὴν τῶν πατέρων ἡμῶν ὡς Π ο υ ρ ι τ α ν ι κ ή ν. Αἱ μακραὶ αὐτῆς ἀκολουθίαι, τὰ ψυχρὰ φαγητὰ καὶ ἡ ἐπιβαλομένη ἡσυχία εἶναι ἀντικείμενα ἀστεϊσμοῦ. Οἱ μεταβάντες εἰς τὴν Νέαν Ἀγγλίαν διὰ τοῦ πλοίου «Ἄνθη τοῦ Μαΐου,» κατὰ τὴν δοξασίαν τῶν ἀνθρώπων τούτων ἦσαν ἀγαθοὶ ἄνθρωποι καὶ γενναῖοι, ἀλλὰ δισιδαίμονες καὶ μὴ ἀναγκαίως ὑπερακριβεῖς. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι λέγουσιν εἰς ἡμᾶς ὅτι τὸ Σάββατον ἦτο Ἰουδαϊκὸν νομοθέτημα. Αἱ δέκα ἐντολαὶ ἐδόθησαν εἰς τοὺς Ἰουδαίους καὶ εἶναι ὑποχρεωτικαὶ εἰς αὐτούς, ὅσαι δὲ ἐξ αὐτῶν δὲν ἀνανεώθησαν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, δὲν εἶναι ὑποχρεωτικαὶ ἐπὶ τοὺς Χριστιανούς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

Ἡμεῖς πιστεύομεν ὅτι αἱ διδασκαλίαι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ τήρησις τοῦ Σαββάτου, ὡς καὶ ἡ ὑπὸ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ τήρησις τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος εἶναι ἐπικύρωσις τῆς Ἐντολῆς καὶ λόγος πρὸς μεταβολὴν τῆς ἡμέρας. Ἀλλὰ καὶ ἄνευ τούτου τὸ καθῆκον τοῦ ἀφιεροῦν μίαν ἡμέραν εἰς τὰς ἑπτὰ εἰς λατρείαν καὶ εἰς ἀνάπαυσιν ἤθελε μένει. Αἱ ἐντολαὶ δὲν ἦσαν ἁπλᾶ, αὐθαίρετα νομοθετήματα πρὸς κυβέρνησιν ἑνὸς ἔθνους. Ἀλλ' ἔκθεσις ἀρχῶν ἀρχαίων ὅσον καὶ τὸ Σύμπαν. Ἐχαράχθησαν μὲν ἐν εἴδει κώδηκος ἐπὶ λιθίνας πλάκας, ἀλλ' εἶναι ἀπάτη νὰ χρονολογῶνται ἀπὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ὁ Μωϋσῆς κατέβη ἀπὸ τοῦ Ὄρους.

Ἦτο ἁμαρτία τὸ νὰ προσκυνῶσιν εἴδωλα καὶ πρὶν δοθῶσιν ἡ Πρώτη καὶ Δευτέρα Ἐντολαὶ εἰς τὸν Ἰσραήλ. Ὁ φόνος τοῦ Ἄβελ ἦτο ἁμαρτία καίπερ διαπραχθεὶς πρὶν γραφῇ ὁ νόμος, «Μὴ φονεύσῃς.» Ἐπίσης ἡ ὑπακοὴ πρὸς τοὺς γονεῖς ἦτο καθῆκον, καὶ ἡ μοιχεία, ἡ κλοπὴ, ἡ βλασφημία, ὁ ὅρκος, τὸ ψεῦδος, ἡ πλεονεξία ἦσαν κακὰ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τοῦ ἡμετέρου γένους, ἤθελον δ' εἶσθαι τοιαῦτα, καὶ ἂν ὁ Θεὸς οὐδέποτε ἐλάλει ἐκ τῶν βροντῶν τοῦ ὄρους Σινᾶ.

Τὸ αὐτὸ ἀληθεύει καὶ περὶ τῆς Κυριακῆς. Ἡ ἀρχὴ, ἐφ' ἧς ἐρείδεται, εἶναι στερεὰ, ἀμετάβλητος. Οἱ ἄνθρωποι οὐ μόνον πρέπει ν' ἀποφεύγωσι τὴν προσκύνησιν εἰδώλων, ἀλλὰ καὶ νὰ λατρεύωσι τὸν Κύριον. Αὐτὸς ἀξιοῖ μέρος τοῦ χρόνου καὶ τῆς δυνάμεως αὐτῶν. Τοῦτο ἦτο ἀληθὲς πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Μωϋσέως, ὅσον καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ. Δι' αὐτοῦ ὁ νόμος ἐκωδηκοποιήθη, ἀλλὰ δὲν ἦτο νέος νόμος. Τοῦ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

το καταφαίνεται σαφῶς ἐκ τῆς γλώσσης, «Ἐνθυμοῦ τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου,» οὐχὶ ἡμέραν τότε ἱδρυθεῖσαν, ἀλλ' ἡμέραν ἤδη ἱδρυμένην νὰ ἐνθυμῶνται.

Οἱ Υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐτήρουν τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου ἁγίαν, καὶ πρὶν ὁ νόμος δοθῇ εἰς αὐτοὺς ἐπισήμως. Ἀνεπαύοντο τὴν ἑβδόμην ἡμέραν, ὅταν ἐτρέφοντο μὲ τὸ μάννα. Τὴν δὲ ἕκτην ἡμέραν συνῆγον διπλάσιον ἐκείνου, τὸ ὁποῖον συνῆγον τὰς ἄλλας ἡμέρας. Εἶπε δὲ ὁ Μωϋσῆς, «Ἐξ ἡμέρας θέλετε συνάγει αὐτό, τὴν ἑβδόμην ὅμως, ἥτις εἶναι τὸ Σάββατον, ἐν αὐτῇ δὲν θέλει εὑρίσκεσθαι.» «Οὕτως ὁ λαὸς ἀνεπαύθη τὴν ἑβδόμην ἡμέραν,» εἶναι γεγραμμένον περὶ τῆς ὑπακοῆς αὐτῶν, ἐνῷ εἰσέτι δὲν εἶχον τὸν γραπτὸν νόμον. Ὁ νόμος ἦτο ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. Ὁ λόγος, ὁ συνεχόμενος μετὰ τῆς Τετάρτης Ἐντολῆς, εἶναι, ὅτι ὁ Κύριος, μετὰ τὸ ἔργον τῶν ἓξ ἡμερῶν τῆς δημιουργίας, ἀνεπαύθη τὴν ἑβδόμην ἡμέραν, ὅθεν ὁ Κύριος εὐλόγησε τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου καὶ ἡγίασεν αὐτήν.

Τὸ καθῆκον τοῦ τηρεῖν μίαν ἡμέραν ἐν ταῖς ἑπτὰ ἁγίαν εἰς τὸν Κύριον ἤρξατο ἐν τῇ δημιουργίᾳ καὶ ἔκτοτε εἶναι ὑποχρεωτικὸν ἐπὶ πάντα ἄνθρωπον, Ἰουδαῖόν τε καὶ Ἐθνικόν. Αἱ ἐν τῇ Ἐξόδῳ (κ'.) γεγραμμέναι ἐντολαὶ εἶναι σαφεῖς καὶ εὐνόητοι. Εἶναι δὲ ἐπίσημος διακήρυξις ἀρχῶν, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται νὰ ἐκμηδενισθῶσιν. Ἡ Τετάρτη ἐντολὴ εἶναι ἔκφρασις τοῦ Θεοῦ περὶ τοῦ Νόμου τοῦ Σαββάτου. Οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ βελτιώσῃ αὐτόν. Ἐὰν οἱ Πουριτάνοι πατέρες ἦσαν ἀκριβέστεροι τῆς Ἐντολῆς, ἔσφαλον ὑπὸ ἀσφαλῆ ἔποψιν. Οἱ δὲ ἀπόγονοι αὐτῶν οἱ περιγελῶντες τὴν ὑπεράκριβειαν αὐτῶν ὑπόκεινται εἰς ἀπάτην

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πρὸς ἐπικινδυνωστέραν διεύθυνσιν ἄγουσαν.

Τὸ αὐτὸ ἀληθεύει καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἐννέα Ἐντολῶν. Εἶναι καὶ αὗται αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ ἔκφρασις τῶν ἀρχῶν τοῦ ὀρθοῦ καὶ μὴ ὀρθοῦ. Αἱ ἀρχαὶ δ' αὗται συνιστῶσιν ἑαυτὰς εἰς τὴν συνείδησιν πάντων. Ἔτι καὶ αὐτοὶ οἱ Ἐθνικοὶ «μὴ ἔχοντες τὸν γραπτὸν λόγον, εἶναι νόμος εἰς ἑαυτούς,» δηλ. ἡ συνείδησις αὐτῶν κατακρίνει ἢ ἀπολογεῖται καθ' ὅσον ὑπακούουσιν ἢ παρακούουσι τὰς σαφεῖς ταύτας ἀρχάς.

Τὸ λέγειν ὅτι ὁ νόμος κατηργήθη, διότι οἱ ἄνθρωποι δὲν σώζονται δι' αὐτοῦ, ἀλλὰ διὰ πίστεως ἐν Χριστῷ, εἶναι ἄτοπον. Ὁ νόμος δὲν δύναται νὰ καταργηθῇ, ἐκτὸς ἂν τὸ ὀρθὸν γείνῃ κακόν, ἢ τὸ μὴ ὀρθὸν ὀρθόν. Οὐδέποτε δύναται νὰ ἦναι ὀρθὸν τὸ προσκυνεῖν εἴδωλα, ἢ βλασφημεῖν, ἢ βεβηλώνειν τὸ ὄνομα ἢ τὴν ἡμέραν τοῦ Θεοῦ, ἐκτὸς ἂν ὁ Θεὸς παύσῃ τοῦ νὰ ἦναι Κύριος. Οὐδέποτε δύναται νὰ ἦναι κακὸν τὸ τιμᾷν καὶ ὑπακούειν τοὺς γονεῖς, οὐδὲ ὀρθὸν τὸ φονεύειν, κλέπτειν, ἢ μοιχεύειν.

Λέγεται ὅτι ὁ Ῥόλλανδ Χίλλ προὐκλήθη ποτὲ ν' ἀπολογηθῇ ὑπό τινος Ἀντινομιανοῦ, διότι ἐκήρυττε σκληρὸν νομικὸν Εὐαγγέλιον. «Πιςεύεις,—εἶπεν ὁ κ. Χίλλ πρὸς ἀπάντησιν,—ὅτι αἱ Δέκα Ἐντολαὶ εἶναι κανὼν τῆς ζωῆς εἰς τὸν Χριστιανόν;» «Βεβαιότατα, ὄχι;» ἦτο ἡ ἀπάντησις. Ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ ἠλευθέρωσεν ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ νόμου.» Ὁ κ. Χίλλ ἐσήμανε τότε τὸν κώδωνα, καὶ εἷς τῶν ὑπηρετῶν ἦλθεν. «Ἰωάννη, εἶπε τότε ὁ κ. Χίλλ πρὸς αὐτὸν, ἔκβαλε ἔξω τῆς οἰκίας τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, καὶ πρόσεχε αὐτὸν ἕως οὗ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ παντὸς κινητοῦ πράγματος εἰς τὸν διάδρομον!»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐκθέσεως μιᾶς σπουδαίας ἀληθείας ἦτο σκληρός, ἀλλ' ὅμως οἱ μὴ αἰσθανόμενοι ἑαυτοὺς ὑποχρέους νὰ τηρῶσι τὰς Ἐντολὰς, δὲν εἶναι ἄνθρωποι, μετὰ τῶν ὁποίων δύναταί τις νὰ διαπραγματεύηται ἀσφαλῶς, εἴτε ὁμολογοῦσι πίστιν εἰς τὸν Χριστόν, εἴτε μή.

«Ἀλλὰ,» λέγεις, «ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι τηροῦσι καὶ πιστεύουσιν ὅτι εἶναι ὑπόχρεοι νὰ τηρῶσι τὴν Πρώτην, Δευτέραν, Τρίτην, Ἕκτην κτλ. Ἐντολὰς, ἀλλ' οἱ ὁποῖοι πιστεύουσιν ὅτι ἡ Τετάρτη δὲν εἶναι πλέον ὑποχρεωτική.» Περὶ τῶν τοιούτων αὐτὸς ὁ Σωτὴρ εἶπεν: «Ὅστις σφάλλει εἰς ἕν, εἶναι ἔνοχος εἰς ὅλα.» Προσέτι ἡ παράβασις ἑνὸς ἐξασθενεῖ τὸ σέβας καὶ τὴν ὑπακοὴν πρὸς ὅλα.

Οὐ μόνον δὲν καταργεῖται ὁ νόμος διὰ τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ συνιστᾶται καὶ ἐδραιοῦται. Ὁ Χριστὸς συνέστησε τὸν νόμον ὑποταχθεὶς εἰς τὰς ποινὰς αὐτοῦ. Ὅταν ὁ νόμος Κράτους τινὸς καταπατῆται, Ἐπαρχία δέ τις ἐπαναστατοῦσα ἀρνῆται ὑποταγὴν, καὶ ὅταν ὁ Κυβερνήτης τῆς χώρας ὁδηγῇ τὸν στρατὸν αὐτοῦ κατ' αὐτῆς καὶ καθυποτάττῃ αὐτὴν, καὶ ἀπαγχονίζῃ τοὺς προδότας, ἢ ῥίπτῃ αὐτοὺς εἰς φυλακὴν, τότε ὁ νόμος συνιστᾶται—ἐδραιοῦται. Ὅταν ὁ φονεὺς ἀποθνήσκῃ διὰ τὸ ἔγκλημα αὐτοῦ, ὁ κατὰ τοῦ φόνου νόμος συνιστᾶται. Ὅτι ὁ Θεὸς, ἐν τῷ ἐλέει αὐτοῦ, ἔθεσε τὴν τιμωρίαν ἐπὶ τὸν Χριστὸν, ὅστις ὑπέφερεν οὐχὶ διὰ τὰς ἰδίας αὐτοῦ ἁμαρτίας, ἀλλὰ διὰ τὰς τῶν ἄλλων, δὲν ἀλλοιώνει ποσῶς τὸ πρᾶγμα. Ἡ ποινὴ τοῦ καταπατηθέντος νόμου τοῦ Θεοῦ ἐφηρμόσθη, καὶ οὕτως ὁ νόμος συνεστήθη. Ὁ Γολγοθᾶς ἀνα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

μιμνήσκει εἰς ἡμᾶς τὴν δικαιοσύνην καὶ τὸ ἔλεος — τὸν νόμον ὡς καὶ τὴν ἀγάπην. Δεικνύει ἡμῖν τοῦ Θεοῦ τὸ σέβας πρὸς τὰς ἰδίας αὐτοῦ Ἐντολάς, τὸ βαθὺ αὐτοῦ μῖσος κατὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ τὸ πιστὸν αὐτοῦ ὡς Κριτοῦ.

Ἐνῷ ἱστάμεθα ἐνώπιον τοῦ σταυροῦ καὶ θεωροῦμεν Ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἐξεκέντησαν, οὐ μόνον ἂς ἐνθυμώμεθα τὴν συγκατάβασιν, τὴν ταπείνωσιν καὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπαναστρέφοντες εἰς τὰ ὀπίσω, ἂς ἀναγινώσκωμεν τὸν νόμον οὕτως αὐστηρῶς ἐφαρμοσθέντα, συσταθέντα καὶ τιμηθέντα, — τὸν νόμον, ὅστις εἶναι εἰσέτι ὑποχρεωτικὸς ἐφ' ἡμᾶς, ὡς κανὼν τοῦ βίου, καὶ ἂς εὐχαριστῶμεν τῷ Θεῷ ὅτι ἀνθ' ἡμῶν ὑπέστη τὴν ποινὴν ὁ Χριστὸς καὶ ὅτι ἠνοίχθη δι' ἡμᾶς ἄλλη ὁδὸς Σωτηρίας. Ἀλλ' ἐνταυτῷ ἂς δεικνύωμεν τὴν εἰς τὸν Σωτῆρα ἀγάπην δι' ἀκριβοῦς ὑπακοῆς, καθόσον δυνάμεθα, πρὸς πάντα λόγον τοῦ νόμου αὐτοῦ.

Ὅστις ἐμπιστεύεται εἰς τὸν Χριστὸν συνιστᾷ τὸν νόμον, δεικνύων ὅτι ὁ νόμος εἶναι ὀρθὸς καὶ ὅτι αὐτὸς, ὡς παραβάτης, εἶναι ἄξιος τιμωρίας. Ὁ τοιοῦτος ἀγάλλεται ὅτι διὰ τοῦ Χριστοῦ ὁ Θεὸς δύναται νὰ ἦναι δίκαιος καὶ ὅμως νὰ δικαιώνῃ αὐτόν. Ὁ συλλογισμὸς ὅτι ὁ Χριστὸς ὑπέστη τὴν τιμωρίαν αὐτοῦ ὅτι ἐτραυματίσθη καὶ ἐμωλωπίσθη καὶ ἐταλαιπωρήθη διὰ τὰς παραβάσεις αὐτοῦ, συγκινεῖ τὴν καρδίαν αὐτοῦ. Ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συσφίγγει αὐτόν. Ἡ ἀγάπη γεννᾷ ἀγάπην, καὶ οὕτω συνιστᾷ τὸν νόμον. Ὑπακούει εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἡ Γραφὴ λέγει, «ἡ ἀγάπη εἶναι τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου.» Ἐὰν ἦναι ἀληθῶς ἐπεστραμμένος,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπιθυμεῖ νὰ ὑπακούῃ. Τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου, ἤγουν ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον, εἶναι τὸ κεβέρνοῦν ἐλατήριον τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Ἡ μόνη ἔννοια, καθ' ἣν δὲν εἶναι δεδεμένος εἰς τὸν νόμον, εἶναι ὅτι δὲν αἰσθάνεται τὰ δεσμά. Ἀντὶ νὰ εἴπῃ, «Δὲν θέλεις ἔχει ἄλλους Θεοὺς πλὴν ἐμοῦ,» λέγει, «Σὺ εἶσαι ἡ μερίς μου, Κύριε,» «Θέλω αἰνεῖ τὸν Κύριον ἐν ὅσῳ ὑπάρχω.»

Ἀντὶ νὰ ἔχῃ χρείαν ἐντολῆς ν' ἀναπαυθῇ καὶ νὰ λατρεύσῃ τὸν Θεὸν κατὰ τὴν Κυριακὴν ἡμέραν, αὐτὸς κράζει, «Πόσον ἀγαπηταὶ εἶναι αἱ σκηναί σου, Κύριε τῶν Δυνάμεων! Ἡ ψυχή μου ποθεῖ, καὶ λειποθυμεῖ διὰ τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου.» Παραπονεῖται διὰ τὴν Ἐντολήν, «Μὴ φονεύσῃς, μὴ κλέψῃς, μὴ μοιχεύσῃς, ἢ μὲ μὴ ἐπιθυμήσῃς;» Ὄχι. Ἡ φωνὴ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ εἶναι, «Πόσον ἀγαπῶ τὸν νόμον σου!» Ὅταν δοκιμάζεται πέρα τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἥτις ἔχει κατασταθῇ μισητὴ εἰς αὐτὸν, αὐτὸς κράζει δι' ἀπελευθέρωσιν. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν συνέστησε τὸν νόμον διά τε τοῦ παραδείγματος καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ.

Ὅλαι αἱ προσπάθειαι τοῦ Διαβόλου ἐπὶ τοῦ ὄρους δὲν ἠδυνήθησαν νὰ πείσωσιν αὐτὸν νὰ προσκυνήσῃ ἄλλον παρὰ τὸν Κύριον. Τὸ Σάββατον εὑρίσκετο ἐν τῇ συναγωγῇ. Ἦτο ὑποτασσόμενος εἰς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ. Ἦτο ἅγιος, ἄκακος, ἀμίαντος καὶ κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν. Τὸ παράδειγμα αὐτοῦ συνίστα τὸν νόμον, Ἐκεῖνοι δὲ, οἱ ὁποῖοι μιμῶνται αὐτὸν, ὑπακούουσιν εἰς αὐτὸν οὐχὶ τυπικῶς, κατὰ τὸ γράμμα ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα.

Τοῦτο δὲ ἄγει ἡμᾶς εἰς ἑτέραν σκέψιν. Ὁ Χριστὸς συνίστα τὸν νόμον κηρύττων τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

σημασίαν. Ἵνα λάβωμεν ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τῆς ζωῆς, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς, ὡς Χριστιανοί, ὀφείλομεν νὰ ζῶμεν, καὶ περὶ τοῦ νόμου ὡς ὑποχρεωτικοῦ ἐφ' ἡμᾶς ἤδη, πρέπει νὰ ἀναγνώσωμεν τὸ εἰκοστὸν κεφάλαιον τῆς Ἐξόδου καὶ τὸ πέμπτον κεφάλαιον τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου ὁμοῦ. «Μὴ φονεύσῃς.» Ὁ δὲ Χριστὸς προσθέτει. «Ὁ ὀργιζόμενος ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἀναιτίως, εἶναι ἔνοχος. Πιθανὸν νὰ μὴ παρέβητε ποτὲ τὸ γράμμα τῆς Ἐντολῆς, μάλιστα νὰ ζαλίζησθε καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν νὰ ἀνορθῶνται ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ τοῦ φόνου. Ἀλλ' ἀναθεωρήσατε νοερῶς τὰς λέξεις καὶ τὰς πράξεις, αἵτινες ἐξήγειραν τὰ πάθη ὑμῶν. Ἐνθυμήθητε τὴν νευρικὴν σύσπασιν τῶν μυιῶν τοῦ βραχίονος ὑμῶν, ἑτοίμου ὄντος νὰ κτυπήσῃ. Ἐνθυμήθητε τὰ ἴχνη τῶν ὀνύχων ἐπὶ τῆς παλάμης ὑμῶν. «Ὦ,» λέγετε, «Εἴχομεν δίκαιον νὰ ὀργισθῶμεν.» Ἴσως, ὑπάρχει δικαία ἀγανάκτησις, δυνάμεθα ὅμως νὰ θεωρῶμεν ἑαυτοὺς δικαίως ἀγανακτοῦντας, ἐνῷ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὀργιζόμεθα ἀδίκως. Ἐνθυμήθητε προσέτι τὰ πικρὰ αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα ἐπλήρουν τὴν καρδίαν ὑμῶν ἡμέραν παρ' ἡμέραν τὰ ὀργίλα καὶ ἐκδικητικὰ αἰσθήματα. Ἦσαν παραβάσεις τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ Δυνάμεθα νὰ ἐνθυμηθῶμεν παραβάσεις ἄλλων ἐντολῶν, ὅπως ἡρμηνεύθησαν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἑρμηνία αὐτοῦ συνιστᾷ τὸν νόμον ὡς ὁδηγὸν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ καθ' ἅπαντα τὸν χρόνον.

Ἡ πίστις ἡμῶν, ἐὰν ἦναι γνησία, πρέπει νὰ κάμνῃ ἡμᾶς Φαρισσαίους, κατὰ τὴν καλλιτέραν σημασίαν τῆς λέξεως. Πρέπει νὰ ἀφίνῃ τὰ ἴχνη αὐτῆς ἐπὶ τὴν ζωὴν, ἐπὶ τὸ ἐμπόριον καὶ ἐπὶ τὰς εὐχαριστήσεις ἡμῶν. Πρέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πει νὰ κάμνῃ τὰ μὲν μέτρα ἡμῶν σωστὰ, τὰς δὲ πραγματείας, τὰς ὁποίας πωλοῦμεν γνησίας. Πρέπει νὰ κάμνῃ τοὺς λόγους ἡμῶν ἀληθεῖς, καὶ νὰ κρατῇ τὸ στόμα ἡμῶν ἀπὸ βεβήλων λόγων. Πρέπει νὰ χαλιναγωγῇ τὴν ὀργὴν καὶ τὰ πάθη καὶ τὰς ὀρέξεις ἡμῶν. Πρέπει νὰ ὁδηγῇ ἡμᾶς εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ τὴν Κυριακὴν ἡμέραν, καὶ νὰ φυλάττῃ ἡμᾶς ἀπὸ τῆς πλεονεξίας, ἥτις εἶναι εἰδωλολατρεία, καὶ ἀπὸ παντὸς ἄλλου εἴδους εἰδωλολατρείας πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. Πρέπει νὰ κάμνῃ ἡμᾶς εὐσπλάγχνους πρὸς τοὺς πτωχοὺς καὶ πιστοὺς εἰς ὅλας τὰς σχέσεις ἡμῶν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον· ἐν ἄλλαις λέξεσι, πρέπει νὰ ἐδραιώνῃ ἡμᾶς ἐν τῷ νόμῳ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

XII.
Ὁ ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΣ.

«Ὁ δὲ Παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ὁποῖον θέλει πέμψει ὁ Πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου. Ἐκεῖνος θέλει σᾶς διδάξει πάντα, καὶ θέλει σᾶς ὑπενθυμίσει πάντα ὅσα εἶπον πρὸς ἐσᾶς».—Ἰωάν. ιδ'. 26.

«Πιστεύω εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.» Οἱ λόγοι οὗτοι ἀποτελοῦσι μέρος τοῦ Συμβόλου τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως. Ἡμεῖς πιστεύομεν εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὅπως πιστεύομεν εἰς τὸν Υἱὸν καὶ εἰς τὸν Πατέρα. Οἱ τρεῖς εἶναι «εἷς Θεὸς, ὁμοούσιος καὶ ἴσος ἐν δυνάμει καὶ δόξῃ.»

Τὸ προκείμενον ἐδάφιον ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἀποχαιρετιστικῆς ὁμιλίας τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ—ὁμιλίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀνήγγειλε τὸν θάνατον αὐτοῦ καὶ τοὺς διωγμοὺς αὐτῶν, καὶ προέτρεψεν αὐτοὺς νὰ ἐμμένωσιν εἰς τὴν ἀγάπην, ἐσκόπει δὲ κυρίως μὲν νὰ προετοιμάσῃ αὐτοὺς διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν ὡς ἐπισήμων μαρτύρων αὐτοῦ, περιελάμβανεν ὅμως καὶ ὑπόσχεσιν πρὸς πάντας τοὺς πιστεύοντας εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἀναμένοντας τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ. Δὲν ἦτο ἡ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν εἰσαγωγὴ νέας δυνάμεως ἢ ἀγνώστου προσώπου, καί περ τὸ ὄνομα «Παράκλητος»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἦτο νέον. Ὁ χαρακτὴρ καὶ τὸ ἔργον τοῦ Πνεύματος ἀνεγνωρίζοντο ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ. Ὁ Παράκλητος ἦτο, ὅστις ἐφέρετο ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων κατὰ τὴν δημιουργίαν. Ὁ δὲ Ἰὼβ λέγει, «Πνεῦμα Κυρίου μὲ ἔπλασεν.» Ἐφανερώθη προσέτι ἐν τῇ Προνοίᾳ. Ἠγωνίζετο πρὸς τοὺς πονηροὺς, καὶ ἐκίνησε τοὺς ἁγίους ἄνδρας νὰ προφητεύσωσι περὶ τοῦ Μεσσίᾳ. Ἐὰν ἡ ἀποστολὴ αὐτοῦ, ὡς ἡ τοῦ Μεσσίᾳ, δὲν ἐννοήθη, τὸ σφάλμα ἦτο ἐν τοῖς ἀναγνώσταις μᾶλλον ἢ ἐν τῇ Γραφῇ. Οἱ λόγοι τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ 17ῳ ἐδαφίῳ, ὑποθέτουσι γνῶσιν ἐκ μέρους τῶν μαθητῶν. «Γνωρίζετε αὐτὸν, διότι κατοικεῖ ἐν ὑμῖν.»

Ἡ Νέα Διαθήκη ὅμως εἶναι σαφεστέρα τῆς Παλαιᾶς ἐν τῇ μαρτυρίᾳ αὐτῆς ὡς πρὸς τὸν Μεσσίαν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἴσως δὲ οὐδὲν ἕτερον χωρίον περιέχει περισσότερον περί τε τοῦ προσώπου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Πνεύματος παρ' ἐκεῖνο, ἐξ οὗ ἐλήφθη τὸ προκείμενον ἐδάφιον. Ἀποκαλύπτει τὸ Πνεῦμα ὡς πρόσωπον. Ὁ Χριστὸς ὁμιλεῖ περὶ αὐτοῦ οὐχὶ ὡς ἁπλῆς ἐπιρροῆς, οὐδὲ ὡς τοῦ νοὸς τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς διακεκριμένης προσωπικότητος, μεταχειριζόμενος τὴν προσωπικὴν ἀντωνυμίαν. «Ὃν ὲ Παράκλητος τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ὁποῖον θέλει πέμψει ὁ Πατὴρ, Ἐκεῖνος θέλει διδάξει ὑμᾶς.» Τοῦτο συμφωνεῖ πρὸς ἄλλας ἐκφράσεις. «Αὐτὸς θέλει μαρτυρήσει.» «Ἐκεῖνος θέλει μὲ δοξάσει.» «Ἐκεῖνος θέλει ἐλέγξει.» «Τὸν ὁποῖον ὁ κόσμος δὲν δύναται νὰ δεχθῇ, διότι δὲν βλέπει αὐτὸν, οὐδὲ γνωρίζει αὐτόν.» Συμφωνεῖ προσέτι καὶ πρὸς ἄλλα μέρη τῆς Γραφῆς, τὰ ὁποῖα παριστάνουσι τὸ Πνεῦμα ὡς διδάσκαλον καὶ ὁδηγὸν, ὡς λυπούμενον καὶ παρ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

ακουόμενον ἢ ὑπακουόμενον. Ὁ Ἀνανίας «ἐψεύσθη εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.» Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶπε, «Χωρίσατέ μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ Παῦλον διὰ τὸ ἔργον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκάλεσα αὐτούς.» Οἱ μαθηταὶ διετάχθησαν νὰ διδάξωσιν πάντα τὰ ἔθνη, «βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.»

Τὰ ἐδάφια ταῦτα ἀποδεικνύουσιν οὐ μόνον τὴν προσωπικότητα τοῦ Πνεύματος, ἀλλὰ καὶ τὴν θεότητα αὐτοῦ. Τὸ Πνεῦμα συγκαταριθμεῖται μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ. Ἡ ἁμαρτία τοῦ Ἀνανία ἦτο ψεῦδος κατὰ «τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» καὶ «κατὰ τοῦ Θεοῦ.» Εἰς πολλὰ χωρία πράξεις ἢ λόγοι ἀποδίδονται εἰς τὸν Θεόν, οἱ ὁποῖοι εἰς ἄλλα ἀποδίδονται εἰς τὸ Πνεῦμα. Ἡ γλῶσσα τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἐπαναλαμβάνεται ἐν τῇ Νέᾳ, ὡς γλῶσσα τοῦ Πνεύματος. Ὁ Ἡσαΐας λέγει, «Ἤκουσα τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου, λέγοντος, . . Ἀκούετε ἀληθῶς, ἀλλὰ δὲν ἐννοεῖτε.» Ὁ δὲ Παῦλος ἐπαναλαμβάνων τοὺς λόγους τούτους, λέγει, «Καλῶς εἶπε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ Ἡσαΐου τοῦ Προφήτου.»

Ἡ διακεκριμένη προσωπικότης τοῦ Πνεύματος καὶ ἡ θέσις αὐτοῦ σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, ἀναγνωρίζονται ἐν τοῖς συγγράμμασι τῶν Ἀποστόλων. Ὁ Πέτρος γράφει μίαν τῶν Ἐπιστολῶν αὐτῆ «πρὸς τοὺς κεκλημένους κατὰ τὴν πρόγνωσιν Θεοῦ τοῦ Πατρὸς, διὰ τοῦ ἁγιασμοῦ τοῦ Πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν τοῦ αἵματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ,» ἐνῷ ὁ Παῦλος κλείει τὴν Δευτέραν αὐτοῦ Ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Κορινθίους μὲ τὴν εὐλογίαν, «Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.»

Ἡμεῖς συνδυάζομεν προσωπικότητα μὲ φυσικὴν μορφὴν καὶ λειτουργίαν. Ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα δὲν ἔχει μορφήν. «Τὸ Πνεῦμα δὲν ἔχει σάρκα καὶ ὀστέα, ὅπως βλέπετε ἐμὲ ἔχοντα.» Ἡ ἀρχικὴ σημασία τῆς λέξεως εἶναι ἄ ν ε μ ο ς ἢ π ν ο ή. Ἐν εὐρυτέρᾳ δὲ ἐκδοχῇ ἡ σημασίᾳ σημαίνει πᾶσαν ἀόρατον, ἄϋλον δύναμιν· συνδυαζομένη δὲ μετὰ τοῦ ἐπιθέτου ἅγιος ἐννοεῖ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ἢ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Τὸ ὄνομα ἐκφράζει καθαρῶς τὸν πνευματικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα καὶ ἁγιωσύνην, συνάμα δὲ εἶναι ἔκθεσις τῆς θεότητος αὐτοῦ, διότι ὁ Θεὸς εἶναι Πνεῦμα, καὶ μόνον ὁ Θεὸς εἶναι ἅγιος.

Προσέτι ἐκ τοῦ προκειμένου χωρίου μανθάνομεν ὅτι τὸ Πνεῦμα πέμπεται παρὰ τοῦ Πατρός. «Ὁ Παράκλητος, τὸν ὁποῖον θέλει πέμψει ὁ Πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου.» Ἐν τῷ ἑπομένῳ κεφαλαίῳ τὸ Πνεῦμα παρίσταται ὡς ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ πεμπόμενον ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ. Αἱ ἐκθέσεις αὗται περιλαμβάνουσι καὶ ὑποθέτουσι τὰς σχέσεις τοῦ Πατρὸς, τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ οὕτω φέρουσιν ἡμᾶς πρόσωπον πρὸς πρόσωπον πρὸς τὸ μυστήριον τῆς Τριάδος. Τὸ δίδειν τὸ Πνεῦμα εἶναι οὐχ ἧττον μυστηριῶδες ἢ τὸ δίδειν τὸν Υἱόν. Ἡμεῖς δυνάμεθα μόνον νὰ ἀποδεχθῶμεν τὴν Γραφικὴν ἔκθεσιν, ὅτι ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ἀπολυτρώσεως ὁ Θεὸς ἔδωκε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ καὶ τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τὸν μὲν Χριστὸν ἵνα κάμῃ ἐξιλέωσιν διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν, τὸ δὲ Πνεῦμα ἵνα ἐνεργῇ ἐν αὐτοῖς καθιστῶν τὸν ἱλασμὸν τοῦτον τελεσφόρον. Τὸ Πνεῦμα καλεῖται καὶ «τὸ Πνεῦμα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

τοῦ Θεοῦ» καὶ «τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ.» Εἶναι δὲ διακεκριμένον ἀπ' ἀμφοτέρων, ὅπως ὁ Υἱὸς εἶναι διακεκριμένος ἀπὸ τοῦ Πατρὸς, καὶ ἓν μετ' αὐτῶν, ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὁ Χριστὸς εἶπεν, «ἐγὼ καὶ ὁ Πατήρ μου ἓν ἐσμεθα.»

Τὸ ἔργον τοῦ Πνεύματος ἐκτίθεται ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ, π ρ ῶ τ ο ν, διὰ τοῦ νέου ὀνόματος, διὰ τοῦ ὁποίου γνωρίζεται — εἶναι «ὁ Παράκλητος,» ἤτοι βοηθὸς, ἢ συνήγορος τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ δ ε ύ τ ε ρ ο ν, ἐν τῇ ὑποσχέσει ὅτι «θέλει διδάξει» καὶ «ὑπενθυμίσει» τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ. Εἰς ἄλλα μέρη τῆς αὐτῆς ὁμιλίας μανθάνομεν, ὅτι θέλει διδάξει τὸν Χριστὸν, ὅτι «δὲν θέλει λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ,» ἀλλὰ θέλει λάβει ἐκ τῶν πραγμάτων τοῦ Ἰησοῦ. Ὅτι θέλει ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας, περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως, καὶ ὅτι «θέλει ἀποκαλύψει τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσιν.» Εἴπομεν ἤδη περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Πνεύματος ἐν τῇ Δημιουργίᾳ καὶ ἐν τοῖς πρὸ τοῦ Κατακλυσμοῦ χρόνοις. Ἡ δὲ ὑπόσχεσις τοῦ Χριστοῦ ἦτο ὅτι ἔμελλε νὰ κατέλθῃ ἤδη πρὸς εἰδικὸν σκοπὸν, ἵνα ἀναλάβῃ δηλονότι τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ὁ Χριστὸς ἦτο ἕτοιμος νὰ ἀφήσῃ.

Τὸ ἔργον τοῦτο ἦτο ἐν ἁρμονίᾳ μετὰ τῶν προηγουμένων αὐτοῦ ἐνεργειῶν. Εἶχε καταπείσει τὸν ἀρχαῖον λαὸν τοῦ Θεοῦ νὰ ἐμπιστευθῶσιν εἰς τὸν ὑποσχεθέντα Λυτρωτήν. Ἐκίνησε δὲ τοὺς ἁγίους ἄνδρας νὰ μαρτυρήσωσι περὶ τοῦ Χριστοῦ. Ἡ δύναμίς του ἐφανερώθη ἐν τῇ ἐνσαρκώσει. «Ὁ Ἄγγελος εἶπε πρὸς τὴν Μαριὰμ, Πνεῦμα Ἅγιον θέλει ἐπέλθει ἐπὶ σὲ καὶ δύναμις Ὑψίστου θέλει σὲ ἐπισκιάσει.» Τὸ Πνεῦμα εἶχεν ἐμπνεύσει τὸν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν, τὴν φω-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νὴν τοῦ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, νὰ εἴπῃ: «Ἰδοὺ ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου.» Κατὰ τὴν βάπτισιν τοῦ Χριστοῦ κατέβη ἐξ οὐρανοῦ «ἐν εἴδει περιστερᾶς καὶ ἐκάθησεν ἐπ' αὐτόν.» Ἀμέσως δὲ μετὰ τὸ βάπτισμα, ἐφέρθη ὑπὸ τοῦ Πνεύματος εἰς τὴν ἔρημον. «Ἦτο πλήρης τοῦ Ἁγίου Πνεύματος,» ἐπέστρεψεν ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματος, Ἐβάπτιζε μὲ Πνεῦμα Ἅγιον καὶ ἐξέβαλε δαιμόνια διὰ τοῦ Πνεύματος, καὶ ὅταν οἱ Φαρισσαῖοι ἠρνοῦντο τοῦτο καὶ ἔλεγον: «Ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια διὰ τοῦ Βεελζεβοὺλ τοῦ ἄρχοντος τῶν δαιμονίων,» εἶπεν, «Ὅστις εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δὲν θέλει συγχωρηθῇ εἰς αὐτόν.» «Ἐνεφύσησεν ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ εἶπε, Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον.»

Ἡ σπουδὴ τοιούτων χωρίων θέλει βοηθήσει ἡμᾶς νὰ ἐννοήσωμεν τοὺς ἑπομένους λόγους τοῦ Χριστοῦ: «Ἐὰν ἐγὼ δὲν ἀπέλθω, ὁ Παράκλητος δὲν θέλει ἐλθεῖ εἰς ὑμᾶς, ἀλλ' ἐὰν ἀπέλθω, θέλω πέμψει αὐτὸν εἰς ὑμᾶς.» Ἡ σπουδὴ θέλει βοηθήσει ἡμᾶς προσέτι νὰ ἐννοήσωμεν τὴν ἀποστολὴν τοῦ Πνεύματος, τὸ ὁποῖον ἀφοῦ προητοίμασε τὴν ὁδὸν διὰ τὸν Χριστὸν, συνειργάσθη μετ' αὐτοῦ, διαρκούσης τῆς ἐπὶ τῆς γῆς διαμονῆς αὐτοῦ, καὶ ἦλθε μετὰ τὴν ἀνάληψιν αὐτοῦ νὰ διδάξῃ καὶ ἐνδυναμώσῃ τοὺς μαθητὰς, νὰ περιβάλῃ αὐτοὺς μετὰ δυνάμεως καὶ νὰ μαρτυρήσῃ διὰ σημείων καὶ τεράτων εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν Εὐαγγελίων αὐτῶν, καὶ, ἂν καὶ ὁ καιρὸς τῶν θαυμάτων παρῆλθε, μένει ὅμως εἰσέτι μετὰ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ὅτι ὁ Χριστὸς ὑπεσχέθη, ἐπραγματοποιήθη ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς. «Οἱ μαθηταὶ ἅπαντες ἐπλη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέρο

ρώθησαν Πνεύματος Ἁγίου καὶ ἤρξαντο νὰ λαλῶσι ξένας γλώσσας, καθὼς τὸ Πνεῦμα ἔδιδεν εἰς αὐτοὺς νὰ λαλῶσι.» Τὸ αὐτὸ Πνεῦμα συνώδευσεν αὐτοὺς εἰς τὰς ὁδοιπορίας αὐτῶν. Ἐθεράπευον τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἐξετέλουν πᾶν εἶδος θαύματος. Ἐνεπνεύσθησαν νὰ γράψωσι, πρὸς διδασκαλίαν καὶ παράκλησιν τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, τὴν ἱστορίαν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ τακτοποιήσωσι τὰ δόγματα τῆς σωτηρίας.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐχρειάζετο εἰδικὴ ἔμπνευσις, εἰδικὸς φωτισμός. Τὸ Πνεῦμα ἔπρεπε κατ' εἰδικόν τινα καὶ θαυματουργικὸν τρόπον νὰ διδάξῃ αὐτοὺς περὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ ὑπενθυμίσῃ εἰς αὐτοὺς τοὺς λόγους αὐτοῦ.

Αἱ εἰδικαὶ αὗται ἐκφάνσεις τοῦ Πνεύματος ἐξηκολούθησαν μόνον ἐν ὅσῳ ἦσαν ἀναγκαῖαι πρὸς ἐπιβεβαίωσιν ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ἦσαν ἀληθεῖς μάρτυρες καὶ πρὸς συμπλήρωσιν τῆς θείας Γραφῆς. Ἔπαυσαν δὲ, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα δὲν ἀπεσύρθη. Ἡ ὑπόσχεσις τοῦ Χριστοῦ περιελάμβανε τὰς κοινωτέρας ἐκδηλώσεις τῆς δυνάμεως καὶ τῆς διαρκοῦς παρουσίας αὐτοῦ. Τὸ Πνεῦμα μένει μετὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ δ' ἀποστολὴ αὐτοῦ εἶναι νὰ δμιλῇ περὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ ὑπενθυμίζῃ τοὺς λόγυς αὐτοῦ. Ἐσύμφερεν ὁ Χριστὸς νὰ ἀποθάνῃ καὶ νὰ ἀναστηθῇ καὶ νὰ ἐνδοξασθῇ, ἢ καθὼς ἐξέφρασε τοῦτο ὁ ἴδιος, «Νὰ ἀπέλθῃ,» ἵνα τὸ Πνεῦμα ἀναλάβῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ — ἔργον, ὅπερ ὑπὸ μίαν ἔννοιαν, εἶχε τελειώσει, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον, ὑπὸ ἄλλην πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ καταστήσῃ αὐτὸ τελεσφόρον. Ἐσύμφερε, διότι τὸ Πνεῦμα δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ τοῦτο ἀποτελεσματικῶς, ἄνευ ἐκείνου. Ἦτο μέρος τοῦ θείου σχεδίου ὁ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Χριστὸς, ἐν τῇ ἀνθρωπότητι αὐτοῦ, νὰ ἦναι περιωρισμένος. Ἦτο, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, ἐν ἑνὶ μόνον τόπῳ ταυτοχρόνως. Προσήγγιζε δὲ τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως οἱ ἄνθρωποι προσεγγίζουσιν αὐτούς. Οἱ ὄχλοι ἔπρεπε νὰ ἔλθωσι νὰ ἀκούσωσιν αὐτόν. Ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα, μὴ ὂν δεδεμένον ὑπὸ τῶν περιορισμῶν τούτων, ἐφαρμόζει τὴν ἀλήθειαν ὅπου καὶ ὅταν θελήσῃ.

Ἡ λέξις Παράκλητος δὲν δύναται ἐντελῶς νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Πνεύματος. Ἡ δὲ ἀρχικὴ λέξις σημαίνει ἕνα, ὅστις λαμβάνει τὸ μέρος—ὁμιλεῖ ὑπὲρ, συσκέπτεται καὶ βοηθεῖ τινα. Τὸ Πνεῦμα εἶναι τὸ στόμα καὶ ὁ τελεσφόρος πράκτωρ τῆς Θεότητος καὶ ὁ βοηθὸς καὶ ὁ Παρήγορος τῶν ἀνθρώπων. Πληροῖ τὸν τόπον, τὸν ὁποῖον ὁ Χριστὸς κατεῖχε. Προσέτι τὸ ὄνομα, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Χριστὸς καλεῖ αὐτό, ἐφαρμόζεται ἐν Α'. Ἰωάννου β. 1. εἰς αὐτὸν τὸν Χριστόν· «Ἐάν τις ἁμάρτῃ, Παράκλητον ἔχομεν παρὰ τῷ Πατρὶ, Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν δίκαιον.» Τοῦτο εἶναι ἐν ἁρμονίᾳ μετὰ τῶν ὑποσχέσεων τοῦ Χριστοῦ. Ἐν ἐδαφ. 16: «Ὁ Πατὴρ θέλει δώσει εἰς ὑμᾶς ἄλλον Παράκλητον.» Αὐτὸς ἦτο ὁ εἷς καὶ τὸ Πνεῦμα ὁ ἕτερος Παράκλητος. Ἐν ἐδαφ. 18 λέγει: «Δὲν θέλω ἀφήσει ὑμᾶς ὀρφανοὺς, ἀλλὰ θέλω ἔλθει πρὸς ὑμᾶς.» Τοῦτο καταφανῶς δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν δευτέραν αὐτοῦ παρουσίαν κατὰ τὸ τέλος τοῦ κόσμου, ἀλλ' εἰς τὴν ἄμεσον αὐτοῦ ἔλευσιν καὶ τὴν διαρκῆ αὐτοῦ παρουσίαν. Ταυτίζει δὲ τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ μετὰ τῆς τοῦ Παρακλήτου—τοῦ Ἁγίου Πνεύματος—ὅπερ ἔμελλε νὰ διδάξῃ πάντα καὶ νὰ ὑπενθυμίσῃ τοὺς λόγους αὐτοῦ.

Τὸ ἔργον τοῦ Πνεύματος εἶναι νὰ διδάσκῃ περὶ τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

Χριστοῦ—νὰ ἁρμόζῃ, τὰς ὁποίας αὐτὸς ἐδίδαξεν ἀλη-θείας—νὰ ἐλέγχῃ περὶ ἁμαρτίας—νὰ δεικνύῃ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν ἱλασμὸν τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ ἐκθέτῃ μετ' ἐμφάσεως τὰς προσκλήσεις τοῦ Εὐαγγελίου. Δὲν μεταχειρίζεται δὲ τὰς ἰδίας αὐτοῦ λέξεις, οὔτε ὁμιλεῖ περὶ ἑαυτοῦ, οὔτε κηρύττει νέαν ἀλήθειαν, ἀλλ' ἁπλῶς παρουσιάζει τὸν Χριστόν. Ἔρχεται εἰς τὴν ψυχὴν μὲ τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ὁ Χριστὸς ὡμίλησεν, ἐνῷ ἦτο ἐπὶ τῆς γῆς. Οἱ λόγοι εἶναι σπόρος ἐσπαρμένος, ψυχρὸς καὶ νεκρός, ἀλλὰ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ κάμνει αὐτοὺς καρποφόρους καὶ ἀρχὴν ζωῆς. Ὅπως ἦτο ὁ Πρωτουργὸς τῆς ζωῆς ἐν τῇ δημιουργίᾳ καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, οὕτως εἶναι ὁ Πρωτουργὸς τῆς πνευματικῆς ζωῆς. «Οὐδεὶς δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Χριστός, εἰμὴ διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.» «Τὸ ἄνεμος πνέει ὅπου θέλει καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλὰ δὲν ἠξεύρεις πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει. Οὕτως εἶναι πᾶς ὅστις ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Πνεύματος.»

Τὸ ἔργον τοῦ Πνεύματος δὲν τελειώνει μὲ τὴν ἀναγέννησιν. Καθὼς μετὰ τὴν δημιυργίαν ἐφανερώθη ἐν τῇ προνοίᾳ, οὕτω κάμνει καὶ τὴν νεογεγεννημένην ψυχὴν ν' αὐξάνῃ εἰς ἁγιασμόν. Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι ὁ Ἁγιαστής, καὶ ἐνταῦθα πάλιν μεταχειρίζεται τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ. Τὸ «Ἁγίασον αὐτοὺς διὰ τῆς ἀλη-θείας σου,» καὶ, «Ὁ λόγος σου εἶναι ἀλήθεια,» περιγράφουσι τὰς ἐνεργείας αὐτῆ.

Ὅταν οἱ μαθηταὶ ἤρχισαν νὰ κηρύττωσι, μετὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, τὸ ἔργον τοῦ Πνεύματος ἐγέ-νετο καταφανές. «Οἱ ἄνθρωποι κατενύγησαν ἐν ταῖς καρ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δίαις αὐτῶν.» Ἠλέγχοντο περὶ ἁμαρτίας, περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως. Οἱ μαθηταὶ ἐξήγγουν τὸ Εὐαγγέλιον καὶ πολλοὶ ἐπίστευον. Συνηθροίζοντο συνεχῶς πρὸς προσευχὴν καὶ πρὸς ἀνάμνησιν τῶν λόγων τοῦ Χριστοῦ, «χάρις δὲ μεγάλη ἦτο ἐπὶ πάντας.» Οὕτως ἦτο καὶ οὕτω θέλει εἶσθαι. Τοῦ Πνεύματος τὸ ἔργον εἶναι νὰ ἐλέγχῃ, νὰ ἐπιστρέφῃ καὶ νὰ ἁγιάζῃ. Προσέτι νὰ ὑποστηρίζῃ ἐν ταῖς θλίψεσι τῆς παρούσης ζωῆς καὶ ἐν τῇ θεωρίᾳ τῆς μελλούσης. Κάμνει τὴν ἀλήθειαν τὴν ἀφορῶσαν εἰς τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ βάλσαμον εἰς τὰς γηΐνους ἡμῶν δοκιμασίας, καὶ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ τὴν ἐλπίδα ἡμῶν διὰ τὴν μέλλουσαν ζωήν. Οὕτω δὲ πληροῦται ἡ ὑπόσχεσις, «Αὐτὸς θέλει δείξει εἰς ὑμᾶς τὰ μέλλοντα.» Πᾶς ἀληθὴς Χριστιανὸς δύναται νὰ μαρτυρήσῃ περὶ τῆς διδακτικῆς καὶ ἐνδυναμωτικῆς αὐτοῦ ἐπιρροῆς.

Τὸ ὅτι δὲν ἀναγνωρίζομεν τὸ ἔργον τοῦ Πνεύματος ὀφείλεται, πρῶτον εἰς τὸ ὅτι εἶναι πνευματικόν, καὶ δεύτερον, εἰς τὸ ὅτι δὲν ὁμιλεῖ περὶ ἑαυτοῦ ἀλλὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ, κάμνει χρῆσιν τῶν λόγων τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀποστολὴ αὐτοῦ δὲν εἶναι νὰ δοξάσῃ ἑαυτὸν ἀλλὰ τὸν Χριστόν. Ἡ μόνη περὶ ἑαυτοῦ μαρτυρία εἶναι ἐκείνη, ἐν ᾗ λαμβάνει καὶ ἐφαρμόζει τοιαῦτα χωρία ὡς τὸ προκείμενον, ἢ τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Νικόδημον, ἢ ἄλλας ἀναφορὰς εἰς τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ. Ταῦτα καίπερ μὴ λύοντα τὸ μυστήριον τῆς ἑνώσεως αὐτοῦ καὶ τῆς διακεκριμένης προσωπικότητος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, οὐδὲ ἱκανώνουσιν ἡμᾶς νὰ ἐννοῶμεν τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

μέθοδον τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, εἶναι ὅμως πᾶν ὅ,τι ἔχομεν χρείαν.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ ἄπιστοι σκοντάπτουσι, καί τινες ἀρνοῦνται καὶ αὐτὴν τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θείου Πνεύματος. Δὲν βλέπουσιν, οὐδὲ γνωρίζουσιν Αὐτό, ὅπως βλέπουσι καὶ γνωρίζουσιν ὑλικὰ πράγματα, καὶ διὰ τοῦτο δὲν πιστεύουσιν. Οὕτω τυφλός τις δὲν βλέπει τὸν Ἥλιον, ἀλλ' ἡ τύφλωσις αὐτοῦ δὲν σκιάζει τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας. Οὕτω τις, ἐν τῷ παροξυσμῷ διαλείποντος πυρετοῦ, ῥιγεῖ ἐν θερμοτάτῃ μεσημβρίᾳ, ἀλλὰ τὸ ῥῖγος αὐτοῦ δὲν ἐπιρρεάζει τὴν θερμότητα τοῦ Ἡλίου. Οἱ ἄνθρωποι δὲν δύνανται νὰ ἴδωσι τὸ Πνεῦμα καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύνανται νὰ θερμανθῶσιν ὑπὸ τῆς ἐπιρροῆς αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὸ ὅτι δὲν κάμνει τὴν παρουσίαν αὐτῶν ἧττον πραγματικὴν, αὐτοὶ εἶναι τυφλοὶ καὶ δηλητηριασμένοι ὑπὸ τοῦ μιάσματος τῆς ἁμαρτίας. Ὁ Χριστὸς ὡμίλησε περὶ τῶν τοιούτων, ὅταν εἶπε, «τὸ ὁποῖον ὁ κόσμος δὲν δύναται νὰ δεχθῇ, διότι δὲν βλέπει αὐτό, οὐδὲ γνωρίζει αὐτό.»

Ἡ ἀποτυχία ἡμῶν τοῦ ἐννοεῖν γεγονότα φυσικά τε καὶ πνευματικὰ ἀπορρέει ἐξ ἐλλείψεως ἐν ἡμῖν αὐτοῖς. Ὁ λόγος καὶ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ὁμοιάζουσι κατὰ τοῦτο ὅτι ἀμφότερα βρίθουσι μυστηρίων, εἰς τὰ ὁποῖα οὔτε αἱ αἰσθήσεις, οὔτε ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου δύναται νὰ διεισδύσῃ.

Ἂς σπουδάσωμεν π. χ. τὸ μυστήριον τοῦ φωτός. Τί εἶναι φῶς; Ἡ ἐπιστήμη ἀποκρίνεται διὰ τῆς κυματοειδοῦς ἢ φωτοπομποῦ θεωρίας. Λέγει ὅτι τὸ φῶς κυβερνᾶται ὑπὸ εἰδικῶν νόμων καὶ ἐνεργεῖ κατ' εἰδικὸν τρόπων. Λέγει ὅτι τὸ φῶς δύναται νὰ ὑποδιαιρεθῇ καὶ

δεικνύει τὰ χρώματα τῆς Ἶριδος ἐν τῇ τάξει αὐτῶν. Ἀλλ' ὅμως εἰς τὴν ἐρώτησιν, Τί εἶναι φῶς; δὲν ἀποκρίνεται. Εἶναι, ὡς εἰπέ τις, ὕλη τόσον ἡραιωμένη, ὥστε διέρχεται διὰ τοῦ παραθύρου ὑμῶν μετὰ ταχύτητος σχεδὸν 200 χιλιάδων μιλίων κατὰ πᾶν δευτερόλεπτον, καὶ ὅμως δὲν θραύει τὴν ὕελον αὐτοῦ; Ἢ εἶναι ἁπλῶς ἐπιρροή, ἱκανῶς ἰσχυρὰ, ὥστε νὰ σύρῃ ὠκεανὸς ἐκ τῆς κοίτης αὐτῶν, ἀλλὰ τόσον ἥσυχος, ὥστε νὰ εἰσέρχηται χωρὶς νὰ βλάψῃ τὸν ὀφθαλμὸν μικροῦ παιδίου; Τί εἶναι φῶς; Ἡ ἐπιστήμη δὲν γνωρίζει. Ταξινομεῖ τοὺς νόμους καὶ περιγράφει τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ, ἀλλὰ τί πρὸς τοῦτο; Ὁ εὐσεβὴς χριστιανὸς γνωρίζει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὅτι μένει ἐν αὐτῷ ὅτι εἰσέρχεται εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπίσης βεβαίως καὶ καταφανῶς, ὅσον τὸ φῶς τὸ εἰσερχόμενον εἴς τινα κοιτῶνα. Ἀλλὰ τί πρός τοῦτο; Τί εἶναι τὸ Πνεῦμα; Ἡμεῖς δυνάμεθα μόνον νὰ εἴπωμεν, «Ὁ Θεὸς εἶναι Πνεῦμα καὶ τὸ Πνεῦμα εἶναι Θεός.» Ὑπάρχουσι τρία πρόσωπα ἐν τῇ Θεότητι — ὁ Πατὴρ, ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Πέρα τούτου δὲν δυνάμεθα νὰ ὑπάγωμεν, ὅμως πιστεύομεν εἰς τὸ φῶς, καὶ περ εἶναι μυστήριον, πιστεύομεν δὲ καὶ εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὴν παρουσίαν τοῦ Πνεύματος, καίπερ τὸ Πνεῦμα εἶναι Θεὸς καὶ ὡς τοιοῦτον ἀκατάληπτον.

Δυνάμεθα προσέτι νὰ συλλογιζώμεθα περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Πνεύματος καὶ τῆς μεθόδου τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, καὶ ἐνταῦθα πάλιν εὑρίσκομεν ἀναλογίαν ἐν τῷ φυσικῷ κόσμῳ. Ἱστάμην ἐσχάτως παρά τινι κιβωτίῳ δεδεμένῳ ἐν τῷ τοίχῳ ἐμπορικοῦ τινος καταστήματος. Εἶδον δὲ κώδωνα καὶ σύρματα καὶ σωλῆνας μετ' ἀνοίγμα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τος ἐφαρμοζομένου εἰς τὸ στόμα πρὸς τὸ ἔξω μέρος. Τὸ μηχάνημα τοῦτο καλεῖται Τηλέφωνον. Τί ἦτο ἐντὸς δὲν ἠδυνάμην νὰ ἴδω. Ἔστρεψα τὸ πρόσωπόν μου πρὸς τὸ διὰ τὸ στόμα ἄνοιγμα καὶ ὡμίλησα. Ἀπὸ ἀποστάσεως δὲ πολλῶν μιλίων μακρὰν ἤλθεν ἡ ἀπόκρισις, καθαρὰ καὶ διακεκριμένη. Ἠδυνάμην ν' ἀκούσω καὶ ν' ἀναγνωρίσω τὴν φωνήν. Ἐνταῦθα ὑπάρχει μυστήριον. Δύο ἄνθρωποι δύνανται νὰ συνομιλῶσι ἀπέχοντες ἀλλήλων 100 μιλία. Ἠρωτήσομεν τὸν ἐφευρέτην τοῦ Τηλεφώνου δι' ἐξήγησιν. Ἀνοίγει τὸ ἐργαλεῖον καὶ δεικνύει εἰς ἡμᾶς τὸ σχέδιον. Ἐρωτῶμεν περὶ τῆς ἀρχῆς, ἐφ' ἧς στηρίζεται ἡ μετάδοσις τοῦ ἤχου, καὶ λαμβάνομεν τὴν ἀπόκρισιν ὅτι εἶναι ὁ ἠλεκτρισμός. Ἀλλὰ πῶς ὁ ἠλεκτρισμὸς δύναται νὰ κάμῃ τὸ ἦχον νὰ ταξειδεύσῃ διὰ τῶν συρμάτων; ὁ ἐφευρέτης μένει ἄφωνος. Κατασκευάζομεν μηχανὰς πρὸς παραγωγὴν αὐτοῦ καὶ μεταχειριζόμεθα αὐτὸν ὡς κινητήριον δύναμιν. Κατασκευάζομεν ἠλεκτραγωγὸς πρὸς μεταφορὰν αὐτοῦ μακρὰν τῶν οἰκιῶν ἡμῶν. Συνδέομεν ἅπαντα τὰ μέρη τῆς χώρας ἡμῶν διὰ δικτύου ἐκ σύρματος, διὰ τοῦ ὁποίου ἀποστέλλεται ἀτραπηδὸν κατὰ θέλησιν ἡμῶν. Γνωρίζομεν πῶς αἱ συσκευαὶ πληροῦνται καὶ ἐννοοῦμεν τὸν μαγνήτην. Γνωρίζομεν ὅτι ὑπάρχει καὶ μετὰ χαρᾶς μεταχειριζόμεθα αὐτὸν πρὸς ὄφελος ἡμῶν. Ἀλλὰ, Τί εἶναι; καὶ πῶς ἐκτελεῖ τὸ ἔργον; δὲν γνωρίζομεν. Πρέπει δὲ νὰ ἀρνώμεθα νὰ πιστεύωμεν εἰς τὸ Τηλέφωνον ἢ τὸν Τηλέγραφον, διότι δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν πῶς τὸ ρεῦμα τοῦ ἠλεκτρισμοῦ διέρχεται ἀπὸ ἑνὸς προσώπου εἰς ἕτερον; Βεβαιότατα ὄχι. Οὔτε δύναταί τις ν' ἀμφιβάλῃ περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Πνεύματος, διότι δὲν δύναται νὰ εἴπῃ πῶς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸ Πνεῦμα ἐνεργεῖ ἐπὶ τὴν ψυχήν. Ἀκριβῶς ὅπως μεταχειριζόμεθα τὸ φῶς, ἂν καὶ οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων ἠδυνήθη νὰ λύσῃ τὸ μυστήριον τοῦ φωτὸς, καὶ ὅπως μεταχειριζόμεθα τὸν ἠλεκτρισμὸν, ἂν καὶ οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων δύναται νὰ εἴπῃ πῶς ὁ ἠλεκτρισμὸς ἐκτελεῖ τὸ ἔργον αὐτοῦ, οὕτω δεχόμεθα καὶ ἀποκρινόμεθα εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἂν καὶ ἡ ὕπαρξις καὶ αἱ μέθοδοι αὐτοῦ εἶναι ἀκατάληπτοι.

Δὲν ὑπάρχει ὕλη, περὶ τὴν ὁποίαν ἐνασχολεῖται ἡ Ἐπιστήμη, ἥτις νὰ μὴ ἐμπερικλείῃ μυστήριόν τι. Τί θέλομεν εἴπει περὶ τῆς βαρύτητος, ἢ περὶ τῆς ζωῆς; Ἡ γένεσις εἶναι οὐχ ἧττον τῆς ἀναγεννήσεως μυστήριον. Ἡ αὔξησις τοῦ σώματος εἶναι οὐχ' ἧττον τοῦ ἁγιασμοῦ μυστήριον. Μυστήρια ἀπαντῶμεν πανταχοῦ. Ὅστις δ' εἶναι φρόνιμος θέλει δεχθῇ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἀποκαλύπτεται ἐν τῷ λόγῳ αὐτοῦ καὶ ὅπως συμφωνεῖ πρὸς τὴν Χριστιανικὴν πεῖραν, εἴτε ἐννοεῖ αὐτὴν ἐντελῶς, εἴτε μή. Ἂς ἀποδεχώμεθα τὴν μαρτυρίαν καὶ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἂς ἀφιερῶμεν ἑαυτοὺς εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ καθήκοντος, τὸ ὁποῖον τὸ Πνεῦμα ἐπιβάλλει ἐφ' ἡμᾶς.

Τὸ πρῶτον ἡμῶν καθῆκον εἶναι νὰ δεχθῶμεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, νὰ εἰσδύσωμεν εἰς τὴν ἐπιρροὴν αὐτοῦ, καὶ νὰ πλασθῶμεν δι' αὐτῆς κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ. Πρέπει νὰ προσέχωμεν εἰς αὐτὸ, ἀκροαζόμενοι τὴν φωνὴν καὶ ἐπιζητοῦντες τὴν βοήθειαν αὐτοῦ. Τὸ τηλεγραφικὸν σύρμα πρέπει νὰ ἀπομονωθῇ, ἄλλως τηλεγράφημα δὲν δύναται νὰ διέλθῃ δι' αὐτοῦ. Τὸ Τηλέφωνον εἶναι ἄχρηστον ἐν ταραχώδει γραφείῳ. Ὑπως οἱ ἄνθρωποι κατατασκευάζουσι θήκας πέριξ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

τῶν ἐργαλείων τούτων, ὅπως ἀπομονώσωσιν αὐτά, ὅτως οἱ εὐσεβεῖς Χριστιανοὶ πρέπει νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὰ ταμεῖα αὐτῶν, ἀποχωριζόμενοι ἀπὸ τοῦ κόσμου μετὰ τῶν πολυποικίλων αὐτοῦ ἤχων καὶ συμφερόντων, διὰ νὰ δύνανται νὰ ἀκροάζωνται μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς τῶν θείων λογίων.

Πῶς θέλομεν γνωρίσει τὴν φωνὴν τοῦ Πνεύματος; Ὑπάρχει μικρὸς κίνδυνος ἀπάτης. Ἡ φωνὴ ἡ λέγουσα ἐν τῇ καρδίᾳ σου περὶ ἁμαρτίας εἶναι ἐκ τοῦ Πνεύματος καὶ πρέπει νὰ ἄγῃ εἰς αὐτεξέτασιν καὶ μετάνοιαν. Ὁ διὰ συγχώρησιν πόθος ἡ σκέψις περὶ Χριστοῦ, περὶ τῆς ὡραιότητος τοῦ χαρακτῆρός του καὶ τῆς τρυφερότητος τῆς προσκλήσεως αὐτοῦ, τῆς ἀποφάσεως τοῦ νὰ ἐμπιστευθῇς εἰς αὐτὸν — ταῦτα εἶναι αἱ ἐπιρροαὶ τῶ Πνεύματος. Ἡ ἀνάμνησις παρελθουσῶν εὐχῶν καὶ ἀγάπης ψυχρανθείσης, ἡ προσευχὴ πρὸς μείζονα καθιέρωσιν, ἡ ἀποτροπίασις κατὰ τῆς ἁμαρτίας, ἡ ἀνάμνησις τῶν λόγων καὶ τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, ἡ συναίσθησις παρηγορίας ὑπ' ὄψει τῶν ὑποσχέσεων καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ νὰ ζήσῃς μόνον διὰ τὸν Χριστὸν, — ταῦτα εἶναι αἱ ἐπιρροαὶ τοῦ Πνεύματος. Τὸ Πνεῦμα ὁμιλεῖ διὰ τῆς ἀναγινωσκομένης καὶ σπουδαζομένης Γραφῆς, διὰ τοῦ κηρύγματος, διὰ τῶν φυλλαδίων, διὰ χωρίων Γραφικῶν, ἅτινα ἔρχονται αὐτομάτως εἰς τὸν νοῦν, διὰ τῆς αἰφνιδίας ἐπιθυμίας νὰ πράξῃς τὸ καλὸν, διὰ τῶν αἰσθημάτων τῆς εὐχαριστίας, τῶν πόθων διὰ καθαρότητα καὶ τῆς ἐπιθυμίας πρὸς τὴν οἰκοδομὴν καὶ ἐπέκτασιν τῆς βασιλείας τοῦ Σωτῆρος.

Ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ διεγείρηται ὑπὸ τῆς σπουδῆς τοῦ δόγματος τούτου τοῦ νὰ δοξάσῃ τὸνΧριστόν.Τοῦτο

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἶναι τὸ σύνολον τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Πνεύματος καὶ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἔργου. Πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ, τὸ Πνεῦμα ἐμαρτύρει περὶ αὐτοῦ, καὶ μετὰ τὴν ἀνάληψιν αὐτοῦ δοξάζει αὐτόν, Ἐὰν δὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν μαρτυρῇ περὶ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ μόνον περὶ τοῦ Χριστοῦ, πόσον μᾶλλον ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ κάμνῃ τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ κύριον μέλημα αὐτῆς; Πόσον μᾶλλον ἕκαστος Χριστιανὸς πρέπει νὰ λησμονῇ ἑαυτὸν καὶ τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ δόξαν ἐν τῇ προσπαθείᾳ τοῦ κηρύττειν καὶ δοξάζειν τὸν Χριστόν; Ἀναλόγως δὲ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐκτελέσεως τούτου, εἶναι καὶ ἡ αὔξησις αὐτοῦ ἐν χάριτι, διότι ἀφιέρωσις εἰς τὸν Χριστὸν καὶ αὔξουσα ἐπιθυμία πρὸς ἔπαινον αὐτοῦ, εἶναι αὔξησις ἐν χάριτι.

Ἡ φωνὴ τοῦ Πνεύματος, ἀκουομένη καὶ ὑπακουομένη, γίνεται καθαρωτέρα καὶ πειστικωτέρα, ἕως οὗ καθίσταται διηνεκής. Οἱ λόγοι τοῦ Σωτῆρος, ὅταν τις διηνεκῶς ἀναμιμνήσκηται αὐτῶν, προσκτῶσι τοσαύτην δύναμιν, ὥστε ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ κατοικεῖ ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ κυβερνᾷ τὴν ψυχήν. Ἡ φωνή, ἀκουομένη, ἀλλὰ μὴ ὑπακουομένη, ταχέως θέλει παύσει ἀκουομένη. «Τὸ Πνεῦμά μου δὲν θέλει ἀγωνίζεσθαι πάντοτε μετὰ τοῦ ἀνθρώπου,» ἦτο ἡ διακήρυξις ἀρχῆς ἐπίσης ἀληθοῦς ἤδη ὡς καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Νῶε. Ἡ ψυχή, ἥτις δὲν ἀκούει, σκληρύνει ἑαυτήν. Ἡ ψυχὴ σκληρύνεται ἐπίσης βεβαίως διὰ τῆς ἀμελείας ὡς τὸ ὕδωρ διὰ τοῦ ψύχους.

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ ἀκούωσι τὰς προσκλήσεις τοῦ Εὐαγγελίου καὶ νὰ μὴ κινῶνται περισσότερον παρ' ὅτι κινεῖται ἡ πεπηγυῖα ἐπι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

φάνεια λίμνης ὑπὸ τοῦ ἀνέμου. «Σήμερον, ἐὰν ἀκούσητε τῆς φωνῆς αὐτοῦ, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.» «Πίστευσον εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ θέλεις σωθῆ.» Συναισθάνεσαι ὅτι πρὸ πολλοῦ ὤφειλες νὰ δεχθῆς τὸν Χριστὸν καὶ ὅτι ὀφείλεις τώρα νὰ προσέξῃς εἰς τὴν προσωπικήν σου θρησκείαν; Καλλιέργει τὸ αἴσθημα, τοῦτο, διότι εἶναι ἡ ἐνέργεια τῦ Πνεύματος τοῦ Θεῦ. Μὴ ὀλιγωρῇς τῆς φωνῆς αὐτοῦ. Εἶχες τοιαῦτα αἰσθήματα πρότερον καὶ ἀπώλεσας αὐτά; Ἐκ τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ ἐπανῆλθον, διότι τὸ Πνεῦμα εἶναι μακρόθυμον. Ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ ἵσταται παρὰ τὴν θύραν. Ἔκρουσε καὶ περιέμενε, καὶ πάλιν ἔκρουσεν. Ἐὰν ἐκτιμᾷς τὴν ψυχήν σου μὴ ἀναβάλῃς τὴν σωτηρίαν σου ἐπὶ πλέον, διότι δὲν θέλει ἀναμένει πάντοτε.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

		Σελὶς
I.	Τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ.	1.
II.	Ὁ ἀληθὴς θεός.	14.
III.	Ἡ περὶ θεοῦ ἔρευνα.	25.
IV.	Περὶ τῆς ἀνθρωπίνης διαφθορᾶς.	36.
V.	Περὶ τῆς ποινῆς τῆς ἁμαρτίας.	49.
VI.	Ἡ Μαρτυρία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.	61.
VII.	Περὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ.	73.
VIII.	Περὶ δικαιοσύνης	86.
IX.	Περὶ συγχωρήσεως.	97.
X.	Πίστις καὶ ὁμολογία.	106.
XI.	Ὁ Νόμος εἰσέτι ὑποχρεωτικός.	118.
XII.	Ὁ Παράκλητος.	130.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροι

ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ.

σελὶς	στοῖχος				
4.	25	ἀντὶ	ἀφτράτου	γράφε	ἀφθάρτου.
5.	1.	»	δὲ	»	δὲν.
8.	7.	»	ἴδετε	»	εἴδετε.
20.	14.	»	ἑαυτοὺς	»	ἑκυτοὺς.
26.	19.	»	ἐπιυχίαι	»	ἐπιτυχίαι.
45.	30.	»	ἐτχάτῳ	»	ἐσχάτῳ.
49.	5.	»	ἁπλοῦ	»	ἁπλῆ.
52.	28.	»	βασανισηρίου	»	βασανιστηρίου.
54.	16.	»	τοῦ	»	του.
56.	24.	»	ἔννοιαν	»	εὔνοιαν.
62.	16.	»	παρεννοηθὲν	»	παρανοηθὲν.
63.	1.	»	βλέπων	»	βλέπωσι.
71.	14.	»	τῆς πᾶσι	»	τοῖς πᾶσι.
81.	81.	»	ἐντέλειαν	»	ἐντέλεια.
94.	17.	»	αἶναι	»	εἶναι.
95.	7.	»	χρισνιανικὴ	»	χριστιανικὴ.
»	25.	»	δυνάμεθα	»	δυνάμεθα.
108.	18.	»	διφορὰν	»	διαφορὰν.
140.	14.	»	τὸ ὅτι	»	τοῦτο.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒ

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας